
VIGILEMUS

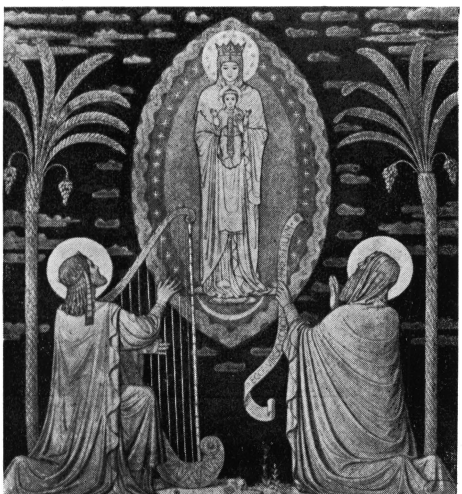

Beuron

WIMMER ANZELM O. S. M.

ORABO SPIRITU, ORABO MENTE

IMÁDKOZZUNK LÉLEKKEL ÉS ÉRTELEMMEL

LITURGIKUS ELMÉLKEDÉSEK
A RÓMAI MISEKÖNYV ALAPJÁN
AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA

ELSŐ KÖTET

ÚRJÖVET ELSŐ VASÁRNAPJÁTÓL
HETVENED VASÁRNAPIG

BUDAPEST
A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KIADÁSA
1940

Nihil obstat. *Dr. Nicolaus Töttössy*, censor dioecesanus. Nr. 8504/1940. Imprimatur. Strigonii, die 25. Novembris 1940. *Dr. Joannes Drahos*, vicarius generalis.

Primum volumen operis: «Orabo spiritu», auctore *R. P. A. Wimmer* O. S. M. typis edi potest. Budapestini, die 1. Nov. 1940. *Fr. Cyrill M. Marchi* Rect. Provincialis O. S. M.

Stephaneum nyomda Budapest.
Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

A KARÁCSONYI IDŐSZAK

elmélkedési anyagát felölelő első kötet voltaképen három részre oszlik.

Az első részben az ádventi időszak elmélkedési anyagát találjuk meg, a négy vasárnapi miseszöveg szerint feldolgozva. Kiegészítésként az ádventi Ó-antifonákat — melyek a zsolozsmakönyvben szerepelnek — is feldolgoztuk és azok alapján rövid hétnapos, a karácsonyi ünnepet közvetlen megelőző előkészülettel gazdagítottuk kötetünket. Nézetünk szerint ez az anyag a szokásos és közkedvelt ádventi prédikációknak is alapul szolgálhat.

A második részben, a két főünnepnek megfelelően, a karácsonyi misztériumot szemléljük liturgikus megvilágításban. Karácsony vigiliájára és ünnepére a liturgikus szövegek bőségének megfelelően több elmélkedést tűztünk ki. Az Úr megjelenésének ünnepére (Vízkereszt) szintén több elmélkedést talá-

lunk. Ez a változatosság azt a célt szolgálja, hogy az elmélkedőnek bőséges alkalma legyen e gyönyörű ünnep szemléletében elmerülni, a liturgikus szövegek szépségét élvezni és a bennük rejlő aszketikus értéket kihámozni.

A harmadik részben a Vízkeresztre következő vasárnapok liturgiája szövegét dolgoztuk fel és ennek alapján hat hétre nyujtunk anyagot az elmélkedésre. Azon esetben, midőn az egyházi év úgy hozza magával, hogy a korai húsvét miatt elmaradó Vízkereszt utáni vasárnapokat a pünkösd utáni utolsó vasárnap előtt pótoljuk, az elmélkedési anyagot majd innen kell venni. Függelékként az ezen időszakba eső közismertebb ünnepeket is felvettük és róluk külön elmélkedésben emlékezünk meg.

A bevezetésben Pierre de Bérulle-nek, a francia Oratorium alapítójának (1575—1629) a Megtestesülésről szóló értekezését nyujtjuk. A híres francia iró ugyanis nemzetét jellemző könnyedséggel és világossággal vázolja e munkájában a Megtestesülés misztériumának jelentőségét és aszketikus hatását. Véleményünk szerint Bérulle szavai

megkönnyítik az ádventi előkészületet és a karácsonyi misztériumba való termékeny beleilleszkedést.

Végül arra kérem a szentséges Szüzet, áldja meg munkánkat és kegyelemközvetítésével tegye lehetővé, hogy céljának megfelelően számtalan lélekben mélyítse el a liturgikus kultúrán alapuló életet és így vezessen Krisztushoz, a megtestesült Igéhez.

Budapest, 1940. Szent Brunó ünnepén.

Imádság elmélkedés előtt.

Isteni Megváltóm, kinek szentséges Arculatát az ádventi ködön keresztül szemlélem, hogy azután színről-színre annál tökéletesebben lássam a betlehemi éjtszakában és az Epifánia dicsőségében, add, hogy e szemlélet mély hatással legyen lelkemre és felgerjessze bennem a keresztény tökéletesség után való törekvést. Add továbbá, hogy megértsem a szentséges Arculatodból felém áradó fényt és annak tanítása szerint alakítsam életemet. Vonásról-vonásra akarom vizsgálni Arcodat, hogy tökéletesen megismerjem, és sikerüljön nemes szépségét lehetőségeim méreteire lefokozva utánaképeznem.

Isteni Megváltóm, az ádvent homályában mint eljövendő Istent szemléllek, a betlehemi jászolban mint fagyoskodó, szúrós szalmán nyugvó szerény kisdedet látlak és Vízkereszt napján dicsőséged fényességében gyönyör-

ködöm. Add, hogy e hármas élmény tanulságos legyen számomra, megtermékenyítse lelkemet, magasbaragadjon és megtanítson a tökéletes életművészet gyakorlatára. Elmélkedéseimet ezzel a szándékkal végzem és erre a munkára áldásodat kérem.

Szentséges Anyám! Te, aki az anyai öröm teljességében hajoltál a jászol fölé, hogy boldogan gyönyörködj Újszülötted látásában, add kegyelemközvetítésed által, hogy én is hasonló érzelmektől vezetve, elmélkedéseimben és életemben csakis isteni Fiadat, Krisztust akarjam szemlélni.

Mi Atyánk . . .

Üdvözlégy . . .

Imádság az elmélkedés után.

Isteni Megváltóm. Szívből és lélekből hálát adok neked, hogy ezen elmélkedésben annyi világosságban és kegyelemben részesítettél. Alkalmam volt megint szentséges jellemképedet tanulmányozni, és megállapítani, hogy menynyire távol állok még a tökéletességtől. Ismét nagy hiányokra, megalázó

fogyatkozásokra és eltorzító árnyoldalakra jöttem rá. Jó feltételem most már abban összpontosul és kérésem abban csendül ki, hogy sikerüljön e fogyatkozások ellen eredménnyel küzdeni, a hibákat jóvátenni és a lelki életben nagyobb mértékben előhaladni. Isteni Megváltóm, különösképen arra kérlek, acélosítsd akaratomat, hogy állhatatos, kitartó legyek és ne csüggedjek el az önnön gyarlóságom ellen folytatott küzdelemben.

Sokat gondolok majd az isteni Gyermekre és arra fogok törekedni, hogy a kegyelem segítségével én is újjászülessek és ezáltal életem örök karácsonyi beteljesülés legyen.

Szentséges Anyám! Boldogságos Istenanya! Szívem mélyéből adok hálát néked anyai pártfogásodért, különösen pedig azért, hogy ezen elmélkedésben megint vezettél és közbenjárásod által a Szentlélek világosságában részesítettél. Irányítsd tovább is lelkiéletemet és segítsd elő benső kibontakozásomat.

Mi Atyánk . . .

Üdvözlégy . . .

Pierre de Bérulle gondolatai a Megtestesülésről.

Pierre de Bérulle (1575—1629) francia bíboros Néri Szent Fülöp rendjének, az Oratóriumnak volt egyik legnagyobb ékessége. A francia Oratoriánusok és egyáltalán a francia katolicizmus nagyon sokat köszönhetnek neki, aki teljesen új irányba terelte a vallásos életet és egészen új misztikus irányzatot alakított. De Bérulle a krisztocentrizmusra fektette a fősúlyt theocentrikus alapon. A vallásos életalakításban Isten szempontjából indult ki és nem annyira az érdemszerzést tartotta szem előtt, hanem arra törekedett, hogy mindenekfölött Isten nagyobb dicsősége érvényesüljön. Követői és utódjai, híres francia Oratoriánusok, mint Amelotte és Olier, az általa fektetett alapon építettek tovább. Bérulle jelentősége és befolyása oly nagy volt, hogy Paulai Szent Vince követendő példaképnek választotta és hűséges hasonmása akart lenni. Az ugyan nem lett, de elérte az életszentség legmagasabb fokát és halhatatlanná tette nevét. Bérulle befolyása még az Oratoriánusok elpártolásának idejében, — midőn a roppant károkat okozó janzenizmus karjaiba dobták magukat, — is világosan észlelhető. Jónak láttuk Bérulle munkáiból az itt következő értekezést rövidítve átvenni, hogy ezáltal is hozzájáruljunk a tökéletes karácsonyi élmény kialaku-

lásához. A nevezetes szerző ugyanis kiválóan vázolja a Megtestesülés jelentőségét és világosan rámutat annak a lelki életre vonatkozó következményeire. Bérulle tanítása szerény véleményünk szerint kiegészíti azt a gondolatkört, melyet az elmélkedésekben dolgoztunk fel és így tökéletesíti bennünk a Megtestesülés misztériumának ismeretét.

1.

A tanítás.

a) Isten az emberben. (Az Istenember.)

A Megtestesülés által Isten neve, nagysága, ereje és méltósága, amennyiben teremtményeknek egyáltalán közvetíthető, lakást vett az emberi természetben. Isten az emberi természetet ezáltal önmagához kapcsolja, élteti és egy személyben egyesíti Istenségével. Ha tehát az emberi természetet imádjuk (Krisztusban), akkor Istent imádjuk benne; ha megszólal, megmozdul és cselekszik (Krisztus szent embersége), akkor Isten szólal meg, mozdul meg és cselekszik benne. Lábanyomának tisztelettel és szavainak meghallgatással tartozunk, mert a lábnyom is, és a szó is Istené. Ha ez a szent emberség cselekszik vagy szenved, akkor Isten cselekszik vagy szenved benne, tehát isteni cselekedetről és isteni szenvedésről van szó, amely, mint olyan, végtelen értéket jelent.

Isten, a megmagyarázhatatlan, megmagyarázhatóvá válik a szent emberségben. Isten, a kimondhatatlan, hallhatóvá válik, megtestesült Igéjének szava által. Isten, a láthatatlan, abban a testben szemlélteti magát, amelyet örök isteni természetével egyesített. Isten, aki félelmetes méltósága dicsfényében, megközelítteti magát szent embersége, barátsága, jósága és emberiessége által. Ez valóban csoda, és valóban nagyság. Az Ige a próféták által «Napkeletnek» nevezteti magát. Atyjához hasonlóan valóban nap : Nap a napból ... Örök napkelet, amely mindig delén van világosságának teljessége — és mindig keltén van nemzése által, mely mindig tart és sohasem szűnik meg éppúgy, mint sohasem kezdődik, és amely által örökké, mindig születik. A Megtestesülés által lett a Gyermek-Isten, a szenvedő, remegő, jászolban síró Isten Isten, aki földön él és jár, aki megfordul Egyiptomban és Júdeában ... Isten, aki szenved és meghal a kereszten. Ő, aki természetünket felvette a megtestesülés által, természetünk minden tulajdonságát és állapotát fel akarta venni és meg akarta tisztelni azáltal, hogy egyesítette Istenségével. Életének minden körülménye és titka isteni jellegű, tehát isteni méltósággal jár; következőleg a legnagyobb erő és a legszentebb kihatás rejlik benne. Isten

terveinek megfelelően ezen szent emberséget tisztelnünk és lelkünk számára birtokunkba kell vennünk.

Atyjától mint világosság születik és ebbe a világba is mint világosság akar születni, mint a világosság Istene. A világosság pedig a legmagasabb égből a föld mélységéig száll le anélkül, hogy lealacsonyítaná magát; mindenen keresztül hatol, anélkül, hogy beszennyezné magát; mindennel egyesül és mindenbe behatol anélkül, hogy bármivel is keveredne. Hasonlóképen az isteni Ige is megtartja nagyságát és tökéletességét annak ellenére, hogy a gyermek tulajdonságaiba burkolózva jelenik meg előttünk. Amennyiben lealacsonyítja magát, anélkül, hogy alacsonnyá válna, felemel. Amennyiben egyesít önmagával, megtisztít és amennyiben belénkhatol, istenesíti természetünket.

A Megtestesülés ugyanis maradandó állapot, és megmarad az örökkévalóságban. Isten megszakítás nélkül ajándékoz meg minket Fiával. És a Fiú, aki Isten ajándéka, megszakítás nélkül adja magát az emberiségnek. Az isteni Lélek, aki által e titok beteljesül, azon tevékenység és erő, amely e titkot bennünk elevenen tartja és hathatóssá teszi; azon szent állapot és érdem, amellyel az Atyának megszerzett; azon lelki hangulat és eleven készség, amely-

lyel Jézus e titkot művelte. Jézus Szíve örökké nyitva van és örökké vérzik; dicsősége nem hegeszti be ezt a sebet, mert ez a szeretet sebe. A lándzsa által okozott seb csak jelképe igazi benső szívsebének. Hála a mennyei Atyának, aki Neki a kereszten e sebet szánta, hogy általa nekünk örök lakást szerezzen Szívében.

Jézus titkait ne tekintsük elfakult multnak, hanem eleven jelennek és örökkévalóságnak, amelyből mindig jelenlévő, örök gyümölcsöt nyerhetünk. Merítsünk életet az élet ezen titkából! Merítsünk örök megváltoztathatatlan életet az örök és megváltoztathatatlan élet ezen titkából. Merítsünk maradandó és elváltozásokat nem ismerő életet e nyomorúságos földi lét viszontagságai között, mert a Megtestesülés szentséges titka változatlanul megmarad az idő, a hely és a körülmények — amelyekben Isten Fia élete megnyilvánul e földön — változásai között... Imádjuk ezen isteni titok maradandóságát, és kérjük Isten Fiát a benne rejlő, elváltozást nem ismerő állhatatosság szelleméért. Az élet ezen titkából életet merítünk. Merítsük tehát változatlan és maradandó lényéből a kegyelem és az Istenben való élet változatlan állapotát.

b) Az ember az Istenben. (Az isteni ember.)

Jézus Krisztus befogadója a lelkeknek és, amennyiben benne élnek, életük forrása. A Megtestesülés titka oly eleven hatással van, hogy részesülni kell gyümölcseiben és ajándékait el kell fogadni és el kell viselni.

A Megtestesülés oly titok, amely Istent az emberrel, és az embert az Istennel köti össze. E titokkal kell kapcsolatba lépni. Oly titok, amely az embert a kegyelem segítségével elválasztja a bűntől és önmagától. Teszi ezt egy fennkölt és a titoknak megfelelő kegyelem által: Önmagunktól kell elválnunk és mindentől, ami önmagunkra utal, vagyis Ádámra Jézus helyett, aki Ádámunk és mindenünk... Mindenkinek önmagában kell megsemmisülnie, hogy Jézusé legyen, hogy Jézusban találja alapját, Jézusban lényegét, Jézusban életét, Jézusban működését és Jézusban gyümölcsét.

Jézus létünk kiegészítése. Létezés csak Benne van és tökéletesség csak Általa. Igy van, mert a test élete és lényeges kiegészülése a lélekben, a tagé a testben, a szőlővesszőé a szőlőtőben és a részé az egészben van. Részünk van Jézusban és Ő a mi teljességünk. A mi javunk Benne lenni és Hozzá tartozni: létezni, élni és cse-

lekedni Általa, mint a szőlővessző létezését, életét és gyümölcsét is a szőlőtőtől veszi.

Jézust lényünk kiegészülésének tekintsük. Mert Ő az, és az akar lenni, miként az Ige is kiegészülése az emberi természetnek, amely Őbenne létezik. Jézushoz kell csatlakoznunk, mint ahhoz, aki Istensége által létünk alapja és embersége által összekötő kapocs lényünk és Isten között. Hozzá kell csatlakoznunk, mint ahhoz, aki szellemünk szelleme, életünk élete és a várakozó ürességünkre következő teljesség. Első ismeretünk legyen, hogy csak darabmunka vagyunk és mint olyan, tökéletlen. Első megmozdulásunknak Jézus felé kell irányulnia, hogy beteljesítse létünket. Jézus keresése, a Hozzá való ragaszkodás és a Tőle való mélységes és folytonos függés tulajdonképeni életünk, nyugalmunk, erőnk és minden tehetségünk. Sohase cselekedjünk, hacsak nem Vele egyesülve, Általa vezetve, Tőle éltetve... és abban a tudatban, hogy Nélküle sem lenni, sem cselekedni nem tudunk úgy, hogy üdvösségünkre váljon.

Az életnek ugyanis három faja van: az első, amikor az élet önmagától és önmagában van, ami kizárólag az örök Atyában teljesül be; a második, amikor az élet önmagában van és ez kizárólag a Fiú tulajdonsága;

a harmadik, amely sem önmagától, sem önmagában nem létezik, hanem Jézusban és Ő általa. Ez már a mi lelkünkre vonatkozik, melynek Krisztusban és nem önmagában kell élnie ... Minden cselekedetünket Jézusban és Jézus által végezni, ez az igazi élet és csak ez termi az örök élet gyümölcseit. Isten, amennyiben Jézust mint Életet adja, önmagunknak is visszaad. Ezen élet nélkül el volnánk veszve. Ajándéka által még egy új világot is ad : Önmagát.

Azért tárjuk fel lelkünket az Ige hatásainak és adjuk át teljesen szándékainak ... És miután önnön cselekvésünket túlgyarlónak tartjuk, hogy becsüljük, adjuk oda magunkat szelleme erejének és hatásának, hogy jósága szerint lehetővé tegye számunkra Őt saját befolyása és bennünk való működése által dicsőíteni ! ... Ő ugyanis a lelkekbe önnön belső lényét, annak hatásait, önnön titkait és szenvedéseit szereti belevésni. Tárjuk fel szívünket alázatosságának, szeretetének és jóságának ! Bízzuk ezen isteni tulajdonságokra, hogy lelkünket feltárva, önmagukat mélységesen belevéssék.

Az isteni erények cselekvő erő; cselekedni akarnak, hogy önmagukon kívül megteremtsék az önmagukhoz való hasonlatosságot oly lényekben, amelyek erre alkalmasak, és

megérdemlik, hogy bennük lakjanak. A nem teremtett világosság teremtett világosságot kelt, a nem teremtett szeretet pedig teremtett szeretetet. Igy vagyunk az emberré lett Isten tulajdonságaival és erejével. Istenemberi alázatossága bele akar vésődni lelkünkbe. Szelídsége szelíddé akar tenni. Ez az értelme Jézus szavainak: «Tanuljatok tőlem, mert én szelíd vagyok és alázatos szívű».

2.

A gyakorlat.

(Istent imádni és Hozzá ragaszkodni.)

Elsősorban Istenre kell tekintettel lennünk és nem önmagunkra. Cselekvéseink is mindig (gondolatainkban és törekvéseinkben) Istenre irányuljanak.

A vallásos tevékenység lényege az imádás. Imádni annyit jelent, mint fennkölt gondolattal lenni az iránt, akit imádunk és oly akarattal lenni iránta, amely odaadja, alárendeli és megalázza magát azon szentség és méltóság előtt, amelyet az imádottban hiszünk és tudunk. A szellemnek e fennkölt fogalma és az akarat hozzásímulása, amennyiben teljesen odaajándékozza magát az imádott méltóságának, ez a lényege az imádásnak. Mert az imádás nemcsak a lelket követeli meg, hanem a szívet is és a lélek két

erejének, az értelemnek és az akaratnak az igénybevételével az egész egyéniséget annak veti alá, akinek hódolni akar.

Imádjuk Istent, aki mindig teremt és a világot kormányozva mint végcélhoz, önmagához irányítja, amennyiben örök cselekedetben teremti, úgyhogy a teremtmény létezése megszakítás nélkül Istenből árad ki és csak ezen áradatban áll fenn . . . Ebben ismerjük meg a teremtett lénynek a Teremtetlen lénytől való függését. Legyünk tekintettel erre a kapcsolatra és tegyük ezt külön feladatunkká, amennyiben a világot és énünket különös és új módon Istenre vonatkoztatjuk. Szabadakaratunkat is létezésünk ezen lényeges ősállapota szerint állítsuk be, arra gondolva, hogy létezésünk csak árnyéka és befogadóképes hatása azon teremtetlen Lénynek, amelytől függ . . . Ó, mennyire kell a teremtett lénynek a Teremtetlenhez ragaszkodni ! . . . Törekvésünk legyen egyéni beállításunkat a természet Isten-adta általános beállítása szerint igazítani : vagyis tegyük Istent célunkká, használjuk önnön lényünket annak akarata szerint akitől kaptuk, legyünk az övé, éljünk neki, gondoljunk rá és szenteljük neki életünket, erőnket, terveinket, hivatásunkat és működésünket.

Add, ó ember, lelkedet az isteni

Lénynek az imádandó Szentháromságnak. Tedd ezt inkább benső tiszteletből, mint értelmi megfontolásból, inkább őszinte egyszerűséggel, mint ravasz számításból! A Teremtetlen Lény ugyanis annyira fölötte áll minden teremtménynek, hogy mélységeibe elveszni jobban illik hozzánk, mint Őt ismerni. Hozzátartozni benső, elrejtett, bennünk megnyilvánuló működése által jobban felel meg nekünk, mintha ezt önnön gondolataink és elképzeléseink alapján kísérelnők meg. Ezen isteni Lénnyé (amely annyira bensőséges, jelenlévő és cselekvő) akarjunk lenni és azon mód szerint hozzátartozni, amelyet tudtunkon kívül lelkünkbe olt. Sohase legyünk megelégedve azon korlátozásokkal, amelyeket önmagunkra támaszkodó törekvésünk von körénk.

Mária csak Jézus edénye volt. Jézus tökéletesen kitöltötte, mert Mária teljesen átadta magát Neki . . . Az ő közvetítésével ajánld magad Jézusnak és add magad az Ő lelkének . . . Engedd át magad az Isten Fiának!

Úrjövet.

1. Aszketikus jelentősége.

a) A második isteni személy, az Ige megtestesülése, mint beteljesülés, minden idők középpontja és tengelye. A liturgia is ebből a szempontból indul ki és a Megtestesülés ünnepét az egyházi év középpontjába állítja. Karácsony ünnepe tehát válaszfalként szerepel. Az ünnepet megelőző szakrális idő, az Úrjövet (Ádvent) a Megváltásra való előkészület évezredeket felölelő idejének emlékezetét eleveníti fel, míg az egyházi év többi része azon időszak élményeit közvetíti, amely a Megtestesüléssel kezdődött és az Úr második, végső eljövetelében találja befejezését.

A liturgia felfogása szerint karácsony ünnepe «az univerzum drámája középpontjának» (Schuster), a Megtestesülésnek emléknapja. Ezt a megfelelő előkészület, az Úrjövet ideje előzi meg, melynek célja, a történelmi ádvent, az ősatyák és a próféták mozgalmas időszakának nemcsak emlékét feleleveníteni, hanem annak élményeit is közvetíteni. Aszketikus, a lelkiéletre vonatkozó jelentősége szerény véleményem szerint főleg ebben áll.

A liturgia imént vázolt, az üdvtörténeti valóságnak teljesen megfelelő beállítását főleg az ötödik század eseményei nyomásának és alakító hatásának köszöni. A krisztologikus eretnekségek, Nesztóriusz és Eutychesz ellen folytatott harcok, az efezusi és a kalcedóniai zsinatok felvilágosító munkája világított reá a Megtestesülés nagy, tengelyszerű dogmatikus jelentőségére és az abból eredő liturgikus következményekre. Ebben az időben és ezen befolyás következtében alakult ki a ravennai, galliai és hispániai (Spanyolország) egyházban az ádventi, a karácsonyra előkészítő időszak liturgiája, amely rövid időn belül az egész Egyházban elterjedt. Ezzel kapcsolatban még külön ki kell emelni Nagy Szent Leó pápa és Krizológ Szent Péter fáradhatatlan munkásságát. Az említettek különös nyomatékkal domborították ki a Megtestesülés összehasonlíthatatlan jelentőségét és lényegesen hozzájárultak, hogy a keresztény öntudat reáébredjen a nagy hittitokban rejlő kimeríthetetlen erőre. Az előbb említett két zsinat, különösen az efezusi, az Istenanya szerepének jelentőségére is hathatósan reávilágított, és ezáltal még jobban elmélyítette a Megtestesülés misztériumába vetett hitet. Ennek leszűrődése, mint már említettem, a liturgiában is mutatkozik és az

ádventi időszak bevezetésével, a karácsony ünnepe fényes megülésével éri el tetőpontját.

Az Úrjövet, mint a karácsony ünnepét megelőző szakrális időszak, több vonatkozásban hasonlít a nagyböjti időszakhoz, amely húsvétot, a Megváltás ünnepét előzi meg. A hangulat azonban, az alapvető motívumok, tehát az aszketikus tartalom, lényegesen eltér a nagyböjt légkörétől és egész más irányba tereli a lelkiéletet. (A nagyböjtre vonatkozólag lásd II. köt. 156. old.)

Az ádventi liturgia alaphangulata a nagyböjtétől eltérően szent lelkesedést, gyengéd hálát és tüzes, páratlan vágyakozást hoz magával. Ennélfogva az allelújás öröm, a sejtelemteljes várakozás és a forró reménység jegyében áll. Ez az oka annak, hogy az ádventi szövegekben oly sokszor fordul elő az «allelúja». Ugyanerre vezethető vissza, hogy a liturgikus szövegek különös nyomatékkal a pátriárkák és próféták azon kijelentéseire támaszkodnak, amelyek az Ószövetség szentjeinek örömteljes és mélységes várakozásáról tanúskodnak. Az ádvent alaphangulata tehát az öröm, amely a Megtestesülés éjtszakájában leli beteljesülését.

b) Az ádvent alaphangulatának első jellemző és kimagasló vonása a szent lelkesedés. A liturgia abból a gondo-

latból indul ki, hogy a Megváltás mint beteljesülés végtelen lelkesedést vált ki a lelkekből. Ennek a lelkesedésnek az alapja azon szenvedés és lelki nyomorúság, amelybe az áteredő bűn sodorta az emberiséget. A szerencsétlen bukásra sanyarú évezredek következtek, mert a bűn az áteredés törvénye következtében az egész emberiséget igája alá hajtotta. A kinyilatkoztatás szent könyvei, melyekben az emberiség történetének nagy része is benne foglaltatik, amellett tanúskodnak, hogy az idők múltával a bűnre következő lelki nyomor is növekedett és az elviselhetetlenségig fokozódott. Ebbe a komor, sötét, emberileg szólva reménytelen éjtszakába világított bele a Megváltás páratlan ígérete. Érthető, hogy az ígéret, melynek beteljesüléséért maga az isteni Jóság kezeskedett, leírhatatlan lelkesedést váltott ki. Úgy hatott a lelkekre, mint a rabokra a tömlöc végre kinyílt ajtaján betóduló éltető napfény. A lelkesedés nyomait megtaláljuk az ősatyák, a pátriárkák magatartásában, a próféták szavaiban, a Szentírás könyveinek jelentéseiben. A liturgia összehasonlíthatatlan finom érzékkel ezekre a megnyilvánulásokra támaszkodik, és ma, évezredek múltával is friss és közvetlen elevenséggel közvetíti az ószövetségi embertípus határtalan lelkesedését.

Ebben az ádventi hangulatban nagy és fontos aszketikus jelentőség rejlik, amelyet akkor találunk meg, ha megvonjuk a párhuzamot az ószövetségi ember és önnön lelkiségünk vagy helyzetünk között.

A párhuzam kézenfekvő. Az újszövetségi ember, aki a Megváltás kegyelmében részesült, teljes tárgyilagossággal tudja és világosan látja, hogy a Megváltó mily rettenetes és kilátástalan helyzetből szabadította ki. Nagyon jól megérti az ószövetségi ember vajúdását, mert jómaga is hasonló küzdelmeken ment keresztül, mielőtt a megváltó bűnbocsánat kegyelmében részesült. Megérti a Megváltás előtti helyzetet, mert ha körültekint, analizálja a világ életét, látja a lelkek ínségét és azoknak a nyomorát, akik a kegyelemtől vagy távoltartják magukat, vagy pedig még nem volt alkalmuk áradatába belekapcsolódni (a missziós területeken élő pogányok), akkor világos képet nyer arról a helyzetről, amely az Ószövetség emberét oly kimondhatatlanul szerencsétlenné tette.

E párhuzam világosságában felragyog előtte a megváltást eszközlő Megtestesülés jelentősége. Teljes nagyságában látja a Megtestesülés valóságában rejlő értéket és lelkében felfakad az a szent lelkesedés, amely mind az Ószövetség, mind az Újszövetség világosan

látó és reálisan ítélő egyéniségeit jellemzi. Ezáltal kialakul benne az ádventi hangulat, amelyben rendkívül nagy feszítő erő és mélységes termékenység rejlik.

A feszítő erő cselekvésre kényszeríti, a cselekvés pedig eredménnyel jár, tehát termékenységet jelent. Mindkettő a szent lelkesedés gyümölcse, mert csak a lelkesedés összpontosítja és fokozza a bennünk rejlő erőket, hogy azok kipattanó feszültséggé válnak, amelyet csakis erélyes és mozgalmas cselekvés által lehet levezetni. Feleslegesnek tartom különösen hangsúlyozni, hogy a cselekvés itt főleg a lelkiélet, a krisztusi arculat és a benső kegyelmi világrend bennünk való kialakítására vonatkozik és annak fölényes eredményeit tartja szem előtt.

Magától értetődik, hogy a szent lelkesedés és imént vázolt kihatásai örömmel, mélységes benső boldogsággal járnak. Aki lelkesülni tud és ebből kifolyólag eredménnyel cselekszik, annak lelkét öröm árasztja el, az boldog, és boldog megelégedettséget áraszt a világba. Az ádventi lelkület minden komoly előkészület ellen is derűs és napsugaras beállításának nyitját ebben látom: ebben a boldog örömben, amely már nem arra tekint, hogy milyszomorú helyzetben vagyunk a Megváltó nélkül, hanem arra, hogy jön

és magával hozza mint megtestesült Isten a Megváltás kifogyhatatlan ajándékát.

Nekünk is erre a lelkületre van szükségünk. Különösen a mai komor, sivár világban, amely annyira távol áll a Megtestesülttől és amelynek éppen azért oly kevés örömben van része. Csak *ez* segít keresztül a lelkiéletet komolyan veszélyeztető holtponton és vezet a megkívánt eredményhez. Nem lehetünk tehát eléggé hálásak a liturgiának azért a szolgálatért, hogy keresztülvezet az Úrjövet mélységes misztériumán, kialakítja bennünk a szent lelkesedést, az azt követő örömet és közelebb hoz ahhoz, akinek a megtestesülése oly kimondhatatlanul sokat jelent életünkben: Krisztushoz.

c) Az őszinte örömmel mindig együtt jár a mélységes hála. Nem lehet örvendezni anélkül, hogy hálát ne adnánk az öröm okáért és lehetőségéért.

A liturgiának erről is van tudomása. És azért úgy alakítja az ádventi élményt, hogy annak a szent lelkesedést kiegészítő másik alapvető vonása a gyengéd hálaadás. Az ádventi időszakban használt liturgikus szövegek (mint majd az elmélkedésekből kitűnik) közvetlen erre nevelnek.

Itt most az a kérdés merül fel, hogy az ádventi időben miért adunk hálát? Mikor a megtestesülés még nem tör-

tént meg és a szabadulás órája még nem ütött!

A hálaadásra, még pedig a szó leggyengédebb értelmében, több ok van. Ezek közül a rövidség kedvéért csak kettőt említek. Az egyik az, hogy bölcsen előre látjuk, mint az Ószövetség közismert nagyjai is megtették, a Megtestesülés végtelen következményeit és reánk vonatkozó kihatását. Ezen megismerés nyomása alatt előre, még a beteljesülés előtt, köszönetet mondunk és hálát adunk! A liturgia bőséges mértékben él ezzel a kiváltsággal és az ádventi időszakban nagy gondot fordít a megfelelő hálaadásra. A másik ok pedig az, hogy a kilátásba helyezett, megígért Megtestesülés, mint már említettük, örömöt fakaszt, tehát fényes napsugárként belevilágít a sötét éjtszakába és felbecsülhetetlenül enyhíti a komoly helyzet nehéz szenvedését. Egyszóval megtanít örvendezni a szenvedés órájában, a megpróbáltatás idejében és a bőséges remény erejével segít át a legnehezebb helyzeten. Az Ószövetségnek Krisztusra, a megtestesülésre várakozó nagy egyéniségei a legjobb bizonyíték erre. Nehéz és kemény megpróbáltatásban bővelkedő életüket csak ez az erőteljes remény és reménységgel töltekező erő tette nemcsak elviselhetővé, hanem széppé és nagyméretűvé. Hogy ezért a megmérhetetlen kiváltságért

hálaadás, a hála gyengéd és őszinte érzelme jár, azt külön bizonyítani feleslegesnek tartom.

Ez egyébként reánk is vonatkozik, és minket, az Újszövetség kiváltságos gyermekeit is kötelez. Különösen az Úrjövet szent idejében, midőn a liturgia feleleveníti, úgyszólván aktiválja bennünk az Ószövetség várakozó embertípusának lelkületét, közvetíti élményeit és aktuálissá, lelkiéletünkre kihatóvá teszi hangulatát.

Az ádventet a liturgia ügyes vezetése mellett erre használjuk fel és mélységes hálával mondunk köszönetet az Úrnak nemcsak a Megtestesülés kilátásba helyezett, megígért kegyelméért, hanem azért is, hogy a fentebb említett alapon megtanulunk már most, a szenvedés könnyei között örvendezni; ezáltal enyhül életünk és a vállunkra nehezedő súlyos kereszt. Ne feledjük: minél mélyebb és őszintébb hálaadásunk, annál hathatósabb lesz az a megmagyarázhatatlan, mindenre kiterjedő öröm, amely oly tipikusan jellemzi az ádventi időszak fenyőillatos hangulatát és karácsonyi sejtelmét.

d) Az ádventi hangulat, jobban mondva: élmény, a tüzes, korlátok közé alig szorítható vágyakozásban éri el tetőpontját. A liturgikus szövegekben minduntalan e mélységes vágya-

kozás motívumai csendülnek fel a legkülönbözőbb, színekben gazdag változatokban. Az említett szövegek, különösen a zsolozsmában, érdekes és értékes világot tárnak fel előttünk. Nyomukban bepillantást nyerünk az Ószövetség nagyjainak lelkébe és megismerkedünk mindazzal a tűzzel, izzással, amely oly nagy mértékben — ha lehet úgy mondani — siettette a Megtestesülés beteljesülését. Szép lelkek ezek és mindegyikben megvan a nagy méret, a rendkívüli lelkület, a szenvedésteljes helyzet reális megértése és a megígért szabadulás kegyelmének helyes megítélése. Vonatkozik ez főként a prófétákra, akiknek izzó szava feledhetetlenül a fülünkben cseng és arra a rendkívüli világra emlékeztet, amely oly keserves szenvedéssel készült elő a Megtestesülés nagy valóra válására.

A liturgikus szövegek nyomában — gondoljunk a remekműszámba menő Ó-antifónákra! — oly mélységek szakadnak fel előttünk, amelyekbe nem lehet bepillantani anélkül, hogy szédület ne fogna el. Ez is hozzátartozik az ádventi élményhez és nagy kihatással van lelkiségünk további alakulására. Itt ugyanis az emberi szív egy rendkívüli tulajdonságával ismerkedünk meg: azzal a — hogy úgy mondjam — szilaj vágyakozással, amely nem ismer korlátokat és addig nem nyugszik,

míg el nem érte célját. Az Ószövetség szentjei, különösen a próféták, ennek a szent szenvedélynek az emberei, azt lehet mondani: irígylésreméltó áldozatai voltak. A kinyilatkoztatás kegyelme felnyitotta szemüket, élessé tette pillantásukat, tökéletesítette bennük a sejtelmet és ennek alapján megismertette velük — ha nem is tökéletesen — Krisztust, akinek megtestesülésére felkészültek. Ez elég volt ahhoz, hogy nemes, Istennel eltelt lelkükben kigyúljon a tűz, fehér izzássá fokozódjon és mint az emberi szív vágyakozásának szent lángja ég felé szálljon és Isten trónjánál esdekeljen a Megtestesült, a Megváltó eljöveteléért. Ez a szent tűz nem ismert korlátokat. Istentől jött, mert tulajdonképen Isten fakasztotta; és Istenhez ment, Ő érette lángolt, mert a Megtestesülésért könyörgött. Nem maradt magára és nem zárkózott el; szikrákra oszlott, amelyek átpattantak más lelkekre, hogy őket is lángbaborítsák és bennük is meggyujtsák a Megtestesülés után való vágyakozás szent tüzét. A nagy vágyakozás, amely Isten embereiből, az Ószövetség szentjeiből indult ki, futótűzként harapódzott el, lángbaborította a világot és a kiválasztott nép vágyakozását a Megtestesülésben összpontosította. Ellenállhatatlan áradatként ragadott magával mindenkit, és még azokat is Krisztus,

az Eljövendő felé fordította, akik az isteni gondolattól egyébként eléggé távol állottak.

Ádventi tűznek lehet és kell ezt a szent vágyakozást nevezni. Ez teszi az Úrjövetet oly vonzóvá, széppé és mélységes élménnyé. Jelentősége a lelkiélet kialakulásában rendkívüli: Krisztus felé fordít, feléje irányít, Őbenne összpontosítja az érzelemvilág erejét, az akarat acélos ruganyosságát és az értelem világosságát. Az egész embert Krisztusnak szenteli és életét krisztocentrikus alapon fejleszti tovább.

Erre van szükségünk. A liturgia, mint a lelkiélet-alakítás tökéletes mestere, ezt a nemes célt követi és azért helyezi az ádventi időszak lelki törekvéseiben a fősúlyt a Krisztus után való vágyakozásra.

Értsük meg szándékát, kövessük programmját, éljük az ádventet bevált irányítása mellett, hogy felgerjedjen bennünk a szent vágyakozás fehér izzású tüze, az áldozati élmény elérje tetőpontját és mi kevésbbé méltatlanok legyünk majd a szent éjfél ragyogásában imádni és szívünkbe fogadni azt, Aki megtestesült, emberré lett, hogy megtanítson élni és megváltsa a világot.

2. Történelmi háttér.

Az ádventi liturgia (Úrjövet első vasárnapját és a reákövetkező hetet kivéve) Keresztelő Szent János egyéniségét helyezi előtérbe. Teszi ezt azért, mert a Szent hivatása volt a világot Krisztus megjelenésére előkészíteni. Őbenne összpontosul úgyszólván mindaz a sok jó tulajdonság, érték és életszentség, melynek megnyilvánulásaival az Ószövetségben a vezető nagy egyéniségekkel kapcsolatban találkozunk. Szent Jánosban, — akinek élete és küldetése már a közvetlen előkészület jegyében áll, — éri el tetőpontját az ősatyák, a pátriárkák hite, a próféták tüzes lelkülete, a tömegek vágyakozása. Őbenne éri el csúcspontját az Ószövetség erkölcsi törekvése és nagyjainak életszentsége, általa a nemsokára mindenkorra elnémuló Ószövetség szól még egyszer hozzánk, hogy lelkületét feltárja és élményeit közvetítse.

A liturgia a következő gondolatmenetet követi: Az idő teljességébe kapcsol bele és odaállít az új idő, a megváltás korszakának kiindulópontjára, hogy onnan, anélkül, hogy a Megtestesülés nagy eseményéről megfeledkeznénk, visszaforduljunk, még egyszer — Keresztelő Szent János közvetítésével — visszatekintsünk és egy pillantásba foglaljuk össze az Ószövetség

kínos vergődését. Szent János, ádventi vezetőnk, engedelmeskedik a benső kényszernek, az Úr benne megszólaló hangjának és elhagyja a pusztát, a magányt, ahol a remeték szigorú és vezeklő életét élte. Jordán vidékére, Bethániába jön, a hozzátóduló tömeget a bűnbánat keresztségében részesíti és így készíti elő Krisztus közelálló eljövetelére. (Úrjövet negyedik vasárnapja.) Életszentsége roppant feltűnést kelt és erényei annyira rendkívüliek, hogy a tömeg a Megváltót látja benne és Krisztussal téveszti össze. A farizeusok is ebben a hitben vannak és követeket (papokat és levitákat) küldenek hozzá, hogy megkérdezzék és biztonságot szerezzenek maguknak. János elosztlatja a kételyeket és világosan megmondja, hogy ő csak a «pusztában kiáltó hang» és feladata abban áll, hogy a Megváltó közeli jövetelére előkészítsen. (Úrjövet harmadik vasárnapja.) Jézus megkezdi nyilvános működését, megjelenik a Jordán partján, ahol János, — aki a Megváltót «Isten Bárányának»nevezi, «aki elveszi a világbűneit», — Őt megkereszteli. János később börtönbe kerül (Terea tartomány, amely a Holt-tenger keleti partját érinti, macharoni erődjébe került) és onnan követeket küld Krisztushoz, hogy alkalmat adjon Neki küldetését nyilvánosságra hozni. (Úrjövet második vasárnapja.)

Úrjövet első vasárnapja teljesen eltér a többi vasárnap gondolatmenetétől. Ez azért van, mert a liturgia meg akarja teremteni a kapcsolatot az előző vasárnappal befejezett egyházi évvel, melynek Evangéliuma hasonló gondolatkörben mozog. A liturgia ezáltal áthidalja az egymásra következő esztendőket és közös nevezőre hozza azok váltakozó folyását. Az első vasárnap Evangéliuma ennek megfelelően Krisztus halálát megelőző kedden tett jövendölését közvetíti. Az isteni Megváltó tanítványaival ez alkalommal a jeruzsálemi templomból jövet az Olajfák hegyére ment. A lábainál elterülő város láttára megjövendölte annak szomorú sorsát; és egyúttal második eljöveteléről, az utolsó ítéletről is beszélt.

Az ádventi időszak történelmi háttere — melyben Keresztelő Szent Jánosnak tengelyszerep jut — mozgalmas és főleg gondolatokban, elindításokban gazdag. A tapasztalat bizonyítja, hogy rendkívüli módon alkalmas bennünk mindazon érzelmeket felkelteni, amelyek hozzátartoznak a mélységes ádventi élményhez és előkészítenek a betlehemi csillagfényes éjtszaka misztériumának befogadására.

3. Liturgikus sajátságok.

Az Úrjövet, mint már említettük, a megtestesülés fakasztotta boldog öröm jegyében áll. Az «allelúja», mint az örvendező lelkület liturgikus kifejezése, ennek következtében nagy mértékben érvényesül az ádventi időszakban.

Az öröm liturgikus kifejezése Úrjövet harmadik vasárnapján éri el tetőpontját. A liturgikus szövegek tengelygondolata ezen a vasárnapon a győzedelmes öröm, az allelújás lelkület, amelyet a Megtestesülés küszöbön álló beteljesülése oly nagy mértékben fakaszt, hogy a többi motívumok elhalványulnak a kitörő boldogság pazar színpompája mellett. Ennek megfelelően a komor lila szín helyett az enyhébb rózsaszín is megvan engedve, úgyszintén az orgona és egyéb zeneszerszámok ünnepélyes, a hangulattal összeegyező használata.

A liturgikus fejlődés az idők folyamán (VII. század) annyiban hozott változást, amennyiben az öröm motívumát a bűnbánat komoly és lelket megszentelő motívumával kapcsolta össze. A jelzett újításnak mély pszichológiai alapja van. Az öröm ugyanis nem zárja ki a bűnbánatot, sőt ellenkezőleg megkívánja. Az örvendező lélekben a boldogsággal egyarányban nő a megtisztu-

lás, a bűnmentesség után való vágyakozás, mert az öröm csak akkor teljes és minden szempontból boldogító, ha tiszta, szeplőtelen lélekből fakad. A liturgia ezt az elgondolást követte, midőn az Úrjövetben megkívánta, hogy a megtestesülés beteljesülésére előkészülő kereszténység bűnbánatot tartson és lelkileg megtisztuljon. Ezen beállítás liturgikus kifejezése, hogy az ádventi misékben elmarad a «Gloria», az «Ite, missa est» (helyette: «Benedicamus Domino») és az egyházi zsolozsmában nem mondjuk a «Te-Deum»-ot. A liturgikus szövegek is bűnbánatra intenek, lelki megtisztulásra készítenek elő és nagyon ügyesen megteremtik a kapcsolatot az öröm allelújája és a megtisztuló lélek bűnbánata között. Így alakul ki az a sajátságos hangulat, amely az ádventet jellemzi és amelyet más időszakban hiába keresünk.

4. Ádventi kántorböjt.

A «kántorböjt» szó a latin «quattuor tempora» (négy időszak) kifejezésből származik és azt a tényállást is magában foglalja, hogy a liturgia az esztendő váltakozó időszakait ünnepélyes és hivatalos böjttel szenteli meg.

A kántorböjt nagy jelentőségét, a lelki fejlődésre, az Egyház életére való kihatását a történelmi háttér világítja meg. Ez a következő:

Az Egyház az ősidőkben (és ez az ádventi kántorböjt eredete) a Megtestesülés, a szent karácsony ünnepe méltó megülésére háromnapos nyilvános és szigorú böjt által készült elő (római liturgia). Kézenfekvő dolog, hogy a böjt érdemeit és a vele kapcsolatos imagyakorlatokat és ájtatosságokat azokért is felajánlották, akik ebben az időszakban részesültek a főpap kézfeltétele által az egyházirend szentségében. A liturgikus szöveg, különösen kántorböjt szombatján a hat olvasmány (lectio), ezt a gondolatot tartja szem előtt és a magától értetődő bűnbánat és lelki megtisztulás motívuma mellett élénk színekben festi meg a papszentelés jelentőségét és a papi hivatás, az apostoli munka fontosságát. Ezáltal csak buzdítani akarja a híveket, hogy annál mélységesebben és hathatósabban könyörögjenek azok megszentelődéséért, akiknek vállára a az Úr roppant felelősséget helyezett.

Az ádventi kántorböjt szombatjának a liturgiája egyébként arra az ősrégi szokásra — amely ma már, sajnos, a körülményekre való tekintettel keresztülvihetetlen — vezethető vissza, hogy a hívek a szombat éjtszakáját imádságos elmélkedés mellett virrasztva töltötték. A szakrális cselekmény, — a szentmiseáldozat, — koronája és befejezése volt a szent gyakorlatnak. Mint

olyan, csak vasárnap a hajnali órákban került sorra és egyszersmind vasárnapi istenszolgálatként is szerepelt. A kántorböjt napjaira következő vasárnap mai szövege későbbi keletű és akkor vált szükségessé, amikor az idők változása folytán el kellett térni az ősszokástól és a szombati virrasztás elmaradt. Nyomai, habár alaposan összesűrítve, még ma is megvannak a szombati miseszövegben.

A liturgia nagyon helyesen cselekszik, midőn a kántorböjtöt arra használja föl, hogy a híveket a papjelöltekért imádkoztatja. Nem szabad ugyanis szem elől tévesztenünk, hogy a keresztény népközösség érdekei nagy mértékben a papság életszentségétől függnek. Az Irás szerint Isten a romlott nemzeteket azzal bünteti a legkeményebben, hogy felelőtlen lelkipásztorokat és lelkiismeretlen vezetőket ad neki. A papszentelés ennek következtében nem a főpásztorok vagy a papneveldék magánügye, hanem oly esemény, amely az egész népközösséget érinti és nagy jelentőséggel van további lelki fejlődésére. Az Egyház liturgiája csak a népközösség érdekét veszi figyelembe, midőn a kántorböjtök szent gyakorlatát e fennkölt célnak szenteli.

A mondottakhoz még csak annyit fűzünk hozzá, hogy a kántorböjt később, midőn az egyházi év többi szaká-

ban is volt papszentelés, teljes általánosságban csakis ezt a célt kezdte szem előtt tartani úgy, hogy a kántorböjt napjaiban ma már főleg a papság megszentelődéséért könyörgünk.

5. Az ádventi antifónák.

A liturgia ádvent utolsó hetében (december 17-től kezdve) külön antifónákkal keretezi körül a vecsernyében énekelt Magnificatot. Ezek az «Ó-antifónák», számszerint hét, az ádventi liturgia leghangulatosabb sajátságaihoz tartoznak. Szorosan véve nem tartoznak a szakrális cselekmény liturgiájához, mert az egyházi zsolozsma egy kimagasló pontját képezik, de jelentőségük oly nagy az ádventi liturgiában, hogy nem hagyhatjuk őket említés nélkül, annál kevésbbé, mert velük kapcsolatban külön elmélkedéseket fűzünk ádventi anyagunkba.

Az «antifóna» szó görög eredetű (*ἀντίφωνος*) és körülbelül annyit jelent, mint «felelő hang». Az ősidőkben nem volt egyéb, mint két félkórus által felváltva előadott ének. Az antifónát nem ritkán a pap énekelte a kórussal felváltva. A keleti egyházban már Antióchiai Szent Ignác korában szokásban volt, míg a nyugati egyházban csak Szent Ambrus idejétől kezdve van használatban.

Az Úrjövet ünnepélyes Ó-antifónái nagy jelentőséggel és liturgikus értékkel bírnak, mert az imádkozó Egyház ezekbe a Szentírás szövegeire támaszkodó versszakokba sűrítette össze a Megtestesülés utáni vágyakozás tüzét és Krisztus születésére vonatkozó kifogyhatatlanul gazdag gondolatvilágot.

Az egyes Antifónák szövegei nemcsak az emberi szív mélységéből fakadnak és a nemzedékek beláthatatlan sorozatának sóvárgását közvetítik. Ezenkívül mesteri kézzel rajzolják meg — a kinyilatkoztatott szövegek segítségével — a Megváltó lelki arculatát, benső világát és összehasonlíthatatlan küldetését, Akinek megtestesülésére, Betlehemben való születésére készítenek elő.

Az említett Antifónákból két arc pillant felénk. Az egyik a megtestesülésért könyörgő emberiség vágyakozás szent tüzétől átizzott arca, a másik pedig a felelet: az örök isteni Krisztus-arc, minden magasabb törekvés forrása, célpontja és enyészetlen beteljesülése.

Úrjövet első vasárnapja.

Ma kezdődik az új egyházi esztendő. A liturgikus újév küszöbén a nemzetek apostola, Szent Pál fogad, aki a vasárnapi Szentleckékben keresztülvezet az ádventi időszakon és megtanít, hogy mit kell tennünk és hogyan kell az újesztendő első részét, az Úrjövet időszakát üdvösségünkre felhasználnunk. Tanítását a mai Szentleckében kezdi meg. Gondolatmenete alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az ébredés órája. 2. A lepattanás. 3. A beöltözés.

1.

«Testvérek: Tudjátok meg, hogy már itt az óra, hogy felkeljünk az álomból.» (Szentlecke.)

Szent Pál tanítását azzal kezdi, hogy felkelt álmunkból és felráz aléltságunkból. Jól ismeri az emberi természetet és tudja, hogy a hosszú küzdelemben kifáradtunk, gyarlóságaink

következtében elfásultunk és nagyon hasonlítunk az ószövetségi ember jellemképéhez, aki Krisztus megtestesülése előtt lelkében hordozta az évezredes küzdelem fáradtságának és szenvedésének minden nyomát. Szent Pál, ettől a tarthatatlan lelkiállapottól akar megszabadítani. — *a)* «Tudjátok», mondja az Apostol s arra hivatkozik, hogy tudomásunknak kell lenni és tudatára kell ébrednünk annak, hogy mit jelent az új idő, a liturgikus újesztendő, az Úrjövet küszöbén állni. Az Apostolnak igaza van, mert e jelentőség tudata tényleg megvan bennünk. A liturgia felnyitotta szemünket és megláttatta velünk az egyes egyházi évszakok jelentőségét. Megtanított azokat megbecsülni és üdvösségünkre célszerűen felhasználni. Nem először állunk az ádventi időszak küszöbén és kezdjük meg az ádventi beteljesüléshez vezető előkészületet. Tudnunk kell, hogy mily komoly ez az időszak, mily fontos az általa közvetített előkészület és mennyi minden függ ádventi beteljesülésünk sikerétől. Ezt a tudatot a mai elmélke-

désben újonnan elevenné kell tennünk. Csak így kezdhetjük meg az ádventi időszakot és indulhatunk útnak a nagy beteljesülés felé. — *b)* Szent Pál továbbá arra figyelmeztet, «hogy üdvösségünk ma közelebb van hozzánk, mint amikor hivőkké lettünk». Az Apostol logikus sorrendben beszél és az előző pontban mondottak alapján figyelmeztet, hogy már nagy utat tettünk meg és az évek hosszú során keresztül (amióta a keresztség szentségében részesültünk) sok alkalmunk volt küzdeni és érdemet szerezni. Ezáltal közelebb jutottunk üdvösségünkhöz és annak beteljesüléséhez. Most csak arról van szó, hogy új lendületet hozzunk életünkbe, vagyis újonnan elinduljunk, és az eddiginél is tökéletesebb és lelkiismeretesebb módon törekedjünk végső célunkat elérni. Az új lendületet pedig abból a tudatból merítjük, hogy az idei ádvent és a vele megkezdődő egyházi év megint közelebb hozott a célhoz és ezáltal megkönnyítette a beteljesüléshez vezető utat. Az ádventi liturgia különösen alkalmasnak bizonyul arra, hogy ezt a szellemet ápolja,

amennyiben világosan szemlélteti az eljövendő célt; és a karácsonyi élmény közvetítése által tökéletesíti az elkövetkezendő beteljesülés boldogsága sejtelmét. — *c)* «Az éjtszaka előrehaladt, a nappal pedig elközelgett», folytatja tanítását az Apostol, és ezzel arra utal, hogy végre elmúlt a habozásnak, a tétovázásnak és a bizonytalanságnak az ideje. Voltak ilyen időszakok a mi lelkiéletünkben is és ezek nagyon hasonlítottak a történelmi ádvent éjtszakájának komor homályához. Ez az idő azonban végre elmúlt. Már kinőttünk a gyerekcipőből és kemény küzdelmünk által mélységes lelkiéletre tettünk szert. Az éjtszaka tehát elmúlt és a kifejlett keresztény lelkiség nappala elközelgett. Ennek tudatában most arra kell törekednünk, hogy tovább fejlesszük lelkiéletünket, felújítsuk benső erőnket és a gazdag ádventi élmény közvetítésével közelebb jussunk Krisztushoz.

Elhatározás: Szent Pálnak elsősorban azt köszönöm meg, hogy felébresztett. Ideje volt már, mert úgy veszem

észre, hogy túlsok volt bennem a lankadt álmosság és az érthetetlen tétovázás. Őszintén mondhatom, inkább babráltam, mint cselekedtem, és álomtól fátyolos szemekkel néztem feladataim elé. A helyzet most lényegesen változik, mert az ádvent küszöbén szót fogadok Szent Pálnak, felkelek és közeli üdvösségem tudatában mélységes lelki életre tökélem el magam. Az idei ádvent ennek következtében tökéletesen átalakító lelki megújhodást jelent számomra. Erőmet és törekvésemet ebben a szent célban összpontosítom.

2.

«Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltsük magunkra a világosság fegyvereit.» (U. o.)

Szent Pál nagyszerűen ismeri állapotunkat. Tudja, hogy az idők folyamán sok minden ragadt ránk éspedig olyasmi, ami nem válik sem lelkünk, sem jellemképünk díszére. Van tehát mit levetnünk, lepattantanunk, leha-

sítanunk magunkról. Higgadt józansággal fel is szólít, hogy ezt megtegyük és az ádventet ezzel a gesztussal kezdjük meg. Az Apostol javunkat akarja és azt szeretné eléretni velünk, hogy a ma megkezdett új egyházi esztendő jobb, gazdagabb és tartalmasabb legyen, mint a megelőző évek. Ez egyébként a liturgia szellemének is megfelel. A liturgia ugyanis az egyházi időszakok folytonos megismétlése által megszakítás nélküli magasba emelkedő vonal alakjában fejleszti lelkiéletünket és arra törekszik, hogy az egyes egyházi időszakokhoz kötött élményeink évről-évre mélyebbekké és tartalmasabbakká váljanak. — *a)* Első ádventi feladatunk legyen «a sötétség cselekedeteit» elvetni magunktól. Szent Pál ebben a vonatkozásban is világosan beszél és könnyen követhető tanácsot ad. Pontosan megmondja, mit nem szabad tennünk és mi nem illik bele az ádventi megújhodás komoly keretébe. Ne járjunk — úgymond — «tobzódásban és részegeskedésben, bujálkodásban és kicsapongásban, civódásban és versengésben».

Meg akar óvni attól, hogy tovább is a gyomor, a test, az önző szeretetlenség és az egyenetlenkedő összeférhetetlenség legyen életünk irányítója. Magával akar ragadni az ádventi magasságba, föl akarja kelteni nemes ambíciónkat és el akar választani mindattól, ami szinte arculcsapása Istenadta emberi méltóságunknak. — *b)* Az Apostol azt is világosan megmondja, hogy mi illik bele az ádventi magasigényű törekvés nemes keretébe. Azt kívánja, hogy «öltsük magunkra a világosság fegyvereit és mint nappal, járjunk tisztességesen». Szent Pál tapasztalatból tudja, hogy a sötétség cselekedeteitől való elfordulás jelentékeny küzdelemmel jár. Erre is előkészít: a világosság fegyvereit nyomja kezünkbe és megtanít azokkal élni. Ez már valóban az ádventi programm kimagasló pontja. A világosság fegyverei alatt ugyanis a Krisztus után való vágyakozást, az Eljövendő megismerését és a fényességével való töltekezést kell érteni. Elsősorban vágyakozni kell utána. Ez legyen azon hajtóerő, amely végigvezet az ádventi élmények

útjain és egyenesen odavisz a betlehemi jászol ragyogó dicsőségéhez. Törekedni kell az Eljövendőt megismerni, és szentséges arculatát, — mint az Ó-antifonák mondják, — tanulmányozni és lényegébe behatolni, hogy annál felkészültebben jelenhessünk meg Betlehemben a Gyermek-Isten előtt. Igyekezni kell fényességéből meríteni, vagyis kiszabadulni a tökéletlen élet ádventi ködének fojtó öleléséből és belefejlődni a krisztusi világosságba. Ezt nevezzük «a világosság fegyvereit megragadni», azokat a beteljesülésért folytatott küzdelemben használni és velük a ragyogó világosság Istenének szándéka szerint élni.

Elhatározás: Most már tudom, mit kell tennem, — miután felébredtem. Le kell pattantanom magamról a lelkem méltóságának meg nem felelő megszokásokat, kezembe kell vennem a világosság fegyvereit és azokkal kell végigküzdenem magam az ádvent fejlődésben gazdag élményein. A részletekre vonatkozólag megígérem, hogy el-

fordulok a sötétség cselekedeteitől: ádventi étkezésemben körülményeimnek megfelelően fegyelmezett önmegtagadást gyakorlok, testi vágyaimat az állapotbeli tisztaság törvényének vetem alá, és erélyesen küzdök egocentrikus, önző hajlamom ellen. Mindezt átüzesítem a Krisztus után való vágyakozás izzó hangulatával, hogy valóban töltekezhessem az Eljövendő, a világosság Istene fényességével.

3.

«Öltsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust.» (U. o.)

Krisztusba kell belefejlődnünk. Őt kell — mint Szent Pál mondja — lelkünk öltönyeként magunkra vennünk. Ez az ádventi törekvés célja. Krisztus ugyanis az egyháztanítók általánosan elfogadott magyarázata szerint lelkünk természetfeletti benső öltözéke. Ezt következőképen kell értenünk: — *a)* Krisztus példája benső erkölcsi értéke miatt ellenállhatatlan vonzóerő-

vel hat reánk. Követésre, a példa szerinti magatartás és jellemkép utánképzésére késztet. Ezáltal átalakítja lelkünket, és Krisztus erkölcsi törvénye szerint alakítja jellemképünket. Új formába önti életünket és a krisztusi tökéletesség felülmúlhatatlan alakját kényszeríti lelkünkre. A krisztusi jellem úgy fogja körül lelkünket és símul reá, mint a ruha a testre. Ezért beszél Szent Pál Krisztusba való beöltözésről. — *b)* Krisztus érdemei még nagyobb hatással vannak reánk. Mint a misztikus Krisztus-test tagjai, nekünk is részünk van a Megváltó érdemeiben és azok kegyelmi hatásában. Ezek elárasztják lelkünket, önmaga fölé emelik, természetfeletti életre képesítik, megfelelően átalakítják és így szinte új, képességei fölött álló életformát kényszerítenek reá. Ezzel is úgy vagyunk, mint a ruhával. Hozzásimul a lélekhez, önnön formájába öltözteti és teljesen átalakítja. Ezt szintén Krisztusba való beöltözésnek nevezzük. — *c)* Krisztus szelleme ugyanezzel a hatással van lelkünkre. Körüllengi, beléhatol, át-

alakítja és Szent Pál értelmében öltözékévé válik. — Az ádventi programm egyik legfontosabb célkitűzése ebben rejlik: beöltözni Krisztusba, ezáltal átalakulni, önmagunk fölé emelkedni és részesülni a természetfeletti élet kegyelmében.

Elhatározás: Az ádventet komolyan veszem. Belefejlődök szellemébe — és az előző pontokban vázolt törekvéseimet abban összpontosítom, hogy sikerüljön régi életformámból kivetkőzni és beleöltözni Krisztusba. Ezzel a szent szándékkal és komoly feltétellel indulok útnak karácsonyi beteljesülésem felé.

Ádvent első vasárnapjára következő hétfő.

Az ádventi időszakot jellemző hangulatot nagyszerűen vázolja a mai Introitus, mely a huszonnegyedik zsoltár gondolatmenetére támaszkodik. Szövegéből a következő alapvető gondolatokat hámozzuk ki: 1. Az ádventi imát végző lélek. 2. Az

ádventi ima. 3. Az ádventi ima hatása.

1.

«Hozzád emelem lelkemet, Istenem, Tebenned remélek; ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek; hisz senki, aki Tebenned bízik, meg nem szégyenül. Utaidat, Uram, mutasd meg nekem s ösvényeidre taníts meg engem.» (Introitus.)

Az Introitus szövege világosan tükrözi vissza az ádventi időszakba belépő lélek tipikus hangulatát. Érdemes ezzel foglalkozni, mert eltekintve attól, hogy nyomában sokkal jobban értjük meg az említett szöveget és a liturgia szándékát, még abban az előnyben is részesülünk, hogy önmagunkat sikerrel elemezzük és ráébredünk azokra a tulajdonságokra, amelyek ádventi imaéletünket és életalakításunkat teszik hathatósabbá. Az ádventbe belépő lélek hangulatának alapelemei a következők : — *a)* Az idézett liturgikus szövegben az tűnik fel elsősorban, hogy a lélek hangulata végtelenül nyomott. A tapasztalt ember megérzi a vergődő

lélekre reánehezedő roppant súlyt. Az éles fül meghallja a vajúdó fájdalom segélykiáltását és a reménytelen bizonytalanság szomorú panaszát. A szöveg szavain valóban átüt a fájdalom motívuma, és bizonyítja, hogy az ádventi imát végző lélek rendkívül nehéz helyzetben van. (Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy e remekműszámba menő szövegben mily nagy szerepet játszik a fegyelmezett, többet sejtető, mint kifejező mérséklet. A liturgiának dicsőségére válik, hogy finom tapintattal éppen ezt a szöveget választotta az ádventi hangulat közvetítésére.) A nyomott hangulatnak megvan az oka. Az ádventi imáját végző lélek ugyanis még nem részesült a megváltás kegyelmében és nem szabadult meg az eredeti bűn elviselhetetlen nyomásától. Tud ugyan Isten nagy ígéretéről, a Megváltó eljöveteléről, a bekövetkezendő megszabadulásról, de még nem ismeri annak sem módját, sem idejét. A jövő a bizonytalanság ködében vész el előtte és alig akad olyasmi, ami megnyugtatólag hatna kimerült lényére. Megvan azonban

benne a jobb élet sejtelme: a boldogság után való vágyakozás, és nem egyszer vonja meg a párhuzamot szomorú helyzete és az eredeti bűn által elvesztett boldogság lehetőségei között. Érthető, hogy hangulata nyomott és imádságán megérezni a fájdalom tüzes és megtisztító hatását. — *b)* Az ádventbe belépő lélek imája azt is bizonyítja, hogy a helyzet egyáltalán nem reménytelen. A lélek nem veszett el és helyes úton jár, mert minden nehézség ellenére odatalált Istenhez, feléje fordult, és megtanult imádkozni. Ez a legtökéletesebb megoldás és kiút. A szenvedésben és a bizonytalanságban Ahhoz fordulni aki, mint mindenek teremtője, egyedül képes helyzetünket megérteni és irgalmasságának teljességéből merítve segítségünkre sietni. — *c)* Az ima szövegén a mélységes remény is keresztülhangzik. Érezzük, hogy az imádkozó lélek minden reménye az Úr, akihez bizalommal van, és akiről tudja, hogy szívesen fogadja, sőt elvárja könyörgését. Az élet nyomasztó sivárságában végtelenül jól esik ilyen lelkülettel találkozni és az éltető remény

örök szépségének szemléletében elmerülni. Jól esik tudnunk, — és erre a liturgia tanít meg, — hogy a remény, az Isten iránt tanúsított bizalom tengelyszerepet játszik az ádventi időszakban és lényegesen hozzátartozik az ádventi élményhez. Bennünk is önkéntelenül felfakad a tüzes ádventi remény és megkönnyíti azt a munkát, amelyet e szent időszakban kell végeznünk.

Elhatározás: Meg kell értenem, hogy az ádvent a komoly és hathatós imádság ideje. Az ádventi imára pedig a mai Introitus szövege tanít meg. Annak alapján ádventi imaéletemre vonatkozólag a következőket teszem fel magamban: Elsősorban a sok megpróbáltatáson keresztülment lelkem mélyéből imádkozom és imámba belefektetem mindazt az érettséget, amelyet a fájdalom tüze alakított ki bennem. Azonkívül mindig Isten jelenlétében és annak teljes tudatában végzem imádságomat; és

folyton arra gondolok, hogy az imádság nem közönséges időtöltés és gépies munka, hanem tökéletes Isten felé fordulás. Végül a remény tüzével izzítom át imádságomat, amelyet abban a tudatban végzek, hogy Isten nemcsak meghallgatja könyörgésemet, de el is várja, hogy lelki életem nehézségeiben hozzá forduljak világosságért és segítségért.

2.

«Hozzád emelem lelkemet, Istenem, Tebenned remélek; ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek.» (U. o.)

Az imént idézett és a liturgia által különösen kidomborított ádventi imában megtaláljuk mindazokat az elemeket, amelyek az eredményteljes és hathatós imádsághoz nélkülözhetetlenül szükségesek és azt mindenekfelett érdemteljessé teszik. Ezek a következők: — *a)* Az ádventi ima abból indul ki, hogy a lelket Istenhez emeli. Az imádság ugyanis — ha valóban meg-

érdemli ezt a nevet — teljesen kiszakít a mindennapi élet hangulatából, elfordít a földi vonatkozásoktól, a múlandó érdekek fölé emel és Istenben, az örök célban összpontosítja figyelmünket (értelem), akaratunkat és érzelmeinket. A léleknek Istenhez való felemelkedése az értelemből indul ki, amennyiben a lélek egyik legszebb erejét, a gondolatot minden egyéb vonatkozástól elválasztja, Isten felé irányítja és Őbenne rögzíti meg. Az imádság csak akkor értékes, ha ezt az előfeltételt teljesítjük és gondolatvilágunkat Istenben összpontosítjuk, hogy Általa gazdaggá, mélységessé és természetfölöttivé váljon. Ezáltal kettős célt szolgálunk. Elsősorban Istenbe kapcsolódunk bele figyelmünkkel, másodsorban pedig oly erőteljessé tesszük gondolatainkat, hogy azok kihatnak akaratunkra és érzelemvilágunkat is mozgásba hozzák. Lelkünket továbbá azáltal emeljük Istenhez, hogy akaratunkat tökéletesen feléje fordítjuk és Őbenne összpontosítjuk. Akarnunk kell ugyanis imádkozni, Istenbe beleolvadni, akaratát teljesíteni, és a

Vele való szoros kegyelmi kapcsolatot fenntartani. Ugyanazt kell mondanunk az érzelemvilágról is. Az értelem és az akarat kihat az érzelemvilágra, megmozdítja, magával ragadja azt és oly gerjedelmeket fakaszt, amelyek összhangban vannak az imádság szellemével és a kölcsönhatások törvényének megfelelően tüzesítően visszahatnak mind az akaratra, mind az értelemre. — *b)* Az ádventi ima szövege arra is megtanít, hogy a hathatós imádsághoz teljes önátadás szükséges. Az említett ima ezt az igazságot azáltal fejezi ki, hogy Istennel szemben tanúsított korlátlan bizalomról beszél. Ez viszont önnön énünk tökéletes odaajándékozásának, tehát a teljes önátadásnak csalhatatlan bizonyítéka. Az önátadás a szó gyakorlati értelmében nem jelent egyebet, mint azt, hogy tökéletesen Isten tulajdonának, birtokának tekintjük magunkat és ennek következtében lemondunk akaratunkról, csakhogy kizárólag az történjen velünk, amit az Úr akar. Erre tanított minket Krisztus is, midőn az Úr imádságát adta örökségbe tanítványainak.

(Legyen meg a Te akaratod.) — *c)* Feltűnő, hogy az ádventi imádság szövegében egy rendkívüli kérés is benne foglaltatik. Azt kérjük ugyanis az Úrtól, hogy tanítson meg ösvényeire és mutassa meg utait. Ennek a kérésnek rendkívüli jelentősége van. Arra tanít, hogy imádságunkat csak akkor végezzük tökéletesen, ha készek vagyunk megismerni az Úr törvényét, azt meg is tartani, és ezáltal az Úr útjain és ösvényein járni. Imáinkban tehát sokszor kell kérni az Urat, mutassa meg nekünk a helyes utat, tanítson meg a meredek ösvényen járni és ezáltal kiérdemelni, hogy mint hűséges gyermekei valóban meghallgattatásra találjunk.

Elhatározás: A hathatós imádság imént vázolt elemeit ezentúl gyakrabban teszem megfontolás tárgyává. És komolyan törekszem lelkemet Istenhez emelni, önmagamat az Úrnak ajándékozni és hűségesen járni szentséges akaratának ösvényein.

3.

«Ne hagyd, hogy megszégyenüljek, s ellenségeim belőlem gúnyt űzzenek; hisz senki, aki Tebenned bízik, meg nem szégyenül.» (U. o.)

A tökéletes imádság hatása valóban meglepő. Gyönyörűen vázolja ezt az ádventi imaszöveg, amely meghallgattatásról, ellenségeink megsemmisüléséről és az imádság gyümölcséről beszél. — *a)* Az imaszöveg elsősorban azt hangoztatja, hogyha tökéletesen imádkozunk, nem szégyenülünk meg. Ebben a kijelentésében, amely rendkívül finom érzékről tanúskodik, mélységes igazság rejlik. A szöveg ugyanis nem annyira a mások előtt való megszégyenülésre céloz, mint arra, hogy önmagunk előtt nem szégyenülünk meg imánk eredménytelensége miatt és nem kell félnünk, hogy majd sajnálkozunk hiába végzett imádságunk miatt. A meghallgattatás biztos, ha az előbb említett feltételeket hűségesen megtartjuk. Ezt Isten számtalan ígérete biztosítja és nincs jogunk szavában kételkedni. — *b)* A tökéletes imádság hatásához tartozik, hogy ereje

megsemmisíti ellenségeinket. Itt nem ellenségeskedésről, viszályról és az azzal kapcsolatos győzelemről van szó. A kinyilatkoztatásból merített imaszöveg belső ellenségeinkre, lelkiéletünk akadályaira és a bennünk lappangó, örök értékeinket veszélyeztető szenvedélyekre céloz. A tökéletes imádság hatalmas máglya, melynek ég felé szálló tüze megsemmisíti ezeket az ellenséges erőket és biztosítja a lelki kultúra akadálytalan kibontakozását. Szebb eredményt, nagyobb hatást, fölényesebb győzelmet nem is kívánhatunk magunknak. — *c)* Az imaszöveg azt is kiemeli, hogy ez teljes általánosságban érvényes és mindenkire vonatkozik. Az isteni igazságosság nem ismer és nem tesz kivételt. Mindenki, aki megtanulja a tökéletes imádság nemes művészetét és teljesíti az előfeltételeket, biztosan számíthat arra, hogy része lesz az előbb említett kegyelemteljes hatásokban. Ez a tudat nagy vigasszal tölti el lelkünket és arra késztet, hogy mi is törekedjünk imádkozni és az ádventi szellem irányítása mellett gyakorolni az imádság nemes és hathatós művészetét.

Elhatározás: Felteszem magamban, hogy az idén komolyan megtanulok tökéletesen imádkozni. Már megúntam az imaéletemben előforduló sok gyarlóságot — és nem akarom, hogy az továbbra is fogyatékos, színtelen, egyhangú és eredménytelen legyen. Azzal, hogy megtanulok imádkozni, nemcsak önmagamat gazdagítom, hanem Annak is dicsőségére válok, Aki a betlehemi Gyermek alakjában jön hozzám, hogy nemesebb és jobb életre neveljen.

Ádvent első vasárnapjára következő kedd.

Isten nem hagyja felelet nélkül ádventi imánkat. Az Úr feleletét a mai Kollekta szövege közvetíti felülmúlhatatlan tökéletességgel. Ennek kimagasló pontjai a következők: 1. Hatalom. 2. Oltalom. 3. Szabadítás.

1.

«*Keltsd fel, kérünk, Urunk, hatalmadat és jöjj.*» (Kollekta.)

Az Úr felelete nem marad el. Mert nem Isten szokása válasz nélkül hagyni a hozzá intézett könyörgést. A felelet pedig nem foglalható sem egy szóba, sem egy mondatba. E felelet hosszú, bonyolult és üdvös kegyelmi folyamat. Ha közelebbről vizsgáljuk, a következő motívumokat találjuk meg benne: — *a)* Isten könyörgésünkre hosszú és üdvös kegyelmi folyamattal válaszol. Ennek kiindulópontját legjobban az ádventi idő teszi megérthetővé. A folyamat ugyanis azzal kezdődik, hogy Isten elindul felénk, hozzánk hajol és segítségünkre siet. Ha a történelmi ádvent eseményeit vizsgáljuk, meggyőződünk arról, hogy Isten már az ősidőkben, — midőn a bűnbeesés után első ígéretét tette, — elindult, hogy az évezredek kusza és mégis összefüggő bonyodalmain keresztül hozzánk jöjjön és üdvösségünket eszközölje. Erre emlékeztet a liturgikus ádvent időszaka. Isten elindulását egyéni értelemben is vehetjük, mert felénk is elindult, hogy meghozza válaszát, beleszóljon életünkbe és megszentelje lelkünket. Az ádventi idő-

szakot tehát ebből a szemszögből kell néznünk. Ádventi tengelygondolatunk ennek következtében az legyen, hogy ezen elindulás és közeledés tudatában készüljünk Isten befogadására, vagyis a karácsonyi élményre. Már sokat könyörögtünk kegyelmi elmélyülésünkért, lelki megújhodásunkért. És Isten most azzal válaszol, hogy jön és a karácsonyi élmény keretében megújítja bennünk e kegyelmi állapotot. — *b)* Nem jön üres kézzel. Hatalmát hozza magával és mindenhatóságával felvértezve közeledik hozzánk, hogy megsemmisítse a lelkünket környékező veszélyeket s biztosítsa üdvösségünket. **Meg kell fontolnunk,** — és ez is hozzátartozik ádventi élményünk teljességéhez,— hogy a felénk közeledő Úr a végtelenül hatalmas Isten, akinek mindenhatósága biztos védelmet nyujt az élet veszedelmei ellen. — *c)* A felénk közeledő Isten jövetelét a kegyelem áradata, a sugallat ihlete és az ismeret fényessége jellemzi. Isten valóban nem jön üres kézzel. Magával hozza a kegyelem végtelen gazdagságát és azzal árasztja el lelkünket. Áradatról van

szó, melynek hullámverése oly erős, hogy mindent legyőz, minden nehézséget felülmúl és fölényes győzelemhez vezet. Isten közeledésével együttjár a sugallat ihletteljes fúvása is. Az isteni Lélek szólal meg ilyenkor, veszi kezébe vezetésünket és irányítja fejlődésünket, hathatós tanácsa, felülmúlhatatlan sugallata által. Mindez az isteni világosság fényességében megy végbe. Minél jobban közeledik Isten, annál ragyogóbb lesz bennünk a természetfeletti fény, a ragyogó világosság, és annál tisztábban látjuk, mit kell tennünk, hogy méltóan fogadjuk közeledő Istenünket. — Isten azzal felel könyörgésünkre, hogy elindul teljes hatalmával — és az ádventi élményen keresztül közeledik hozzánk, hogy lakást vegyen bennünk, megszálljon nálunk és megszentelje életünket.

Elhatározás: Isten — mint a Kollekta mondja — felkelti hatalmát és úgy közeledik hozzánk. Ennek tudatában vagyok — és a bizodalmas remény égő fáklyájával kezemben sietek a Hatalmas

elé, hogy méltóan fogadjam és részesüljek hathatós oltalmában. Az ádventre vonatkozólag pedig felteszem magamban, hogy nem ijedek meg sem a küzdelemtől, sem az áldozattól, mert az Úr mindenható hatalmára építem fel életemet.

2.

«. . . hogy oltalmad által bűneink fenyegető veszedelmeitől megszabadulhassunk.» (U. o.)

Közeledő Istenünket jóságos szándék vezeti. Azért jön, hogy tervét megvalósítsa és gazdagon megajándékozzon. — *a)* Elsősorban — mint a Kollekta mondja — oltalmában részesít, úgyszólván szárnya alá vesz és a vele való egyesülés által biztos menedéket, meleg otthont nyujt. Tudja, hogy mennyire árvák és gyöngék vagyunk és mennyire reászorulunk oltalmazó segedelmére. Tudja, hogy nélküle nem tudjuk megállni helyünket az életben, és nem tudjuk megoldani a reánk bízott feladatokat. Segítségünkre siet és oltalmába vesz, hogy lehetővé tegye kötelességünk teljesítését, a gazdag érdem-

szerzést s ezáltal biztosítsa üdvösségünket. — *b)* Isten ennél többet is tesz. Nemcsak oltalmában részesít, hanem kiragad a bűn veszedelmes szakadékából és magával visz az istenes élet beláthatatlan magasságai felé. Azzal a szándékkal jön, hogy magasba ragadjon, valóban tökéletes lelkiéletre neveljen és ezáltal boldogítson. Nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy ez is hozzátartozik az ádventi élményhez és kimagasló pontját képezi ádventi munkaprogrammunknak. — *c)* Isten ezt főleg azért teszi, hogy megóvjon attól, amit a liturgikus szöveg «bűneink fenyegető veszedelmeinek» nevez. Ezek ugyanis nemcsak lényeges akadályt, hanem valóban komoly veszedelmet jelentenek és nem ritkán azzal fenyegetnek, hogy ha nem vagyunk elővigyázatosak és ütközőjükbe kerülünk, összemorzsolnak. Isten jól ismeri helyzetünket, megelőzi a veszedelmet, hathatós oltalmába vesz és ezáltal eszközli üdvösségünket. A mi feladatunk csak abban áll, hogy bízzunk hathatós oltalmában, éljünk előnyeivel és az isteni védelem

sziklaszilárd alapjára építsük fel lelkiéletünket.

Elhatározás: Az isteni oltalom biztos tudata végtelen vígasszal árasztja el lelkemet. Gyakran érzem a bizonytalanság reám nehezedő súlyát és a közelgő veszedelmes vihar előszelét. Ilyenkor van szükségem az isteni oltalomba vetett bizalomra, hogy megszűnjön bizonytalanságom és bátran nézzek a küzdelem elébe.

3.

«... *és szabadításod által megmenekülhessünk.*» (U. o.)

Isten jövetelével bebizonyul, hogy — *a)* a megszabadító Isten végtelen jótéteményben részesít: felbontja a kötelékeket, megszünteti a korlátokat és eszményi szabadságra nevel. — Elsősorban a kötelékeket bontja fel és bilincseinktől szabadít meg, amennyiben eltörli az eredeti bűnt és megszünteti annak legrettenetesebb következményét: az Istennel való kapcsolat elviselhetetlen hiányát. — Megszünteti a korlátokat, amennyiben megajándé-

koz kegyelmével és lehetővé teszi, hogy az emberi természet velünk született korlátain felülemelkedve, természetfeletti életet éljünk, Krisztus példáját kövessük és Istennel egyesüljünk. — Eszményi szabadságra nevel, amennyiben a kegyelem által részesít életében, megtesz gyermekévé (Istengyermekség) és végtelen közel hoz Önmagához, örök életcélunkhoz. Ezáltal lehetővé teszi, hogy a kegyelem szabadságával éljünk és megszabaduljunk mindentől, ami akadályozza magasívelésű szárnyalásunkat. — *b)* Isten eljövetelével az is bebizonyult, hogy az Úr valóban üdvözítő Istenünk. Üdvösségünket mint elindulás, út és cél eszközli. Mint elindulás: megmozdító erő, amely átsegít a holtponton, megvált ernyedtségünktől és erélyesen útnak indít üdvös beteljesülésünk felé. Mint út: önmagán keresztül vezet és arra késztet, hogy beleolvadjunk életébe, életközösséget alkossunk Vele; Vele egyesülve alakítsuk életünket és így járjuk tökéletesen a számunkra kijelölt életutat. Mint cél: beteljesülésünk, a végtelen értel-

mében veendő kiegészülésünk, örök boldogságunk, enyészetlen jutalmunk és dicső kicsendülésünk. — Az Úr valóban üdvözítő Istenünk, kinek eljövetele és velünk való egybeforrása nélkül elvesznénk az élet veszedelmes útvesztőiben.

Elhatározás: Ádventem lényege az legyen, hogy várok felszabadító Istenem eljövetelére. Várakozásom feszültségét a bekövetkezendő megváltás és felszabadulás reménye tegye tüzessé. Az ádvent kicsendülését, a karácsonyt pedig úgy veszem, mint a nagy lelki felszabadulás és az eszményi szabadság ünnepét. És már most felteszem magamban, hogy megtanulok szabadnak lenni és a szabadság előnyeivel méltóan élni.

Ádvent első vasárnapjára következő szerda.

Isten feleletét — arról tegnap elmélkedtünk — úgy kell fogadnunk, ahogy a Posztkommúnió mondja. Ennek alapján a következő pontokról

elmélkedünk: 1. Az irgalom elfogadása. 2. Az irgalom kerete. 3. Az előkészület.

1.

«*Engedd, Urunk, hogy megtaláljuk (elfogadjuk) irgalmadat.*» (Posztkommúnió.)

Az idézett liturgikus szöveg szerint első feladatunk, szinte válaszunk Isten feleletére, az irgalom megnyilvánulásait elfogadni, azokat megbecsülni és velük kellőképen élni. Ehhez azonban szükséges, hogy Isten irgalmának jelentőségét teljes nagyságában megismerjük. — *a)* Az ádventi világosságban elsősorban az tűnik fel, hogy Isten irgalomból és irgalommal közeledik hozzánk. A nagy ígéret (a megváltásra vonatkozólag), melynek eredete az ősidők ködében vész el, irgalomból történt. Isten megszánta a mélyen bukott emberiséget és megígérte neki Egyszülöttje megtestesülését, a Megváltó eljövetelét. Irgalomból történt, hogy Isten az idők folyamán ismételten megújította ígéretét és szövetséget kötött a külön, — az ígéretbe vetett hit fenntartására — kiválasztott néppel.

Irgalomból történt, hogy prófétákat támasztott, akik visszavezették az eltévedt népet a Megváltó eljövetelébe vetett hithez és megerősítették benne az igaz Isten-fogalmat. Az ádventi ködön keresztül is látjuk, hogy Isten irgalomból jön hozzánk és közeledik felénk. Hozzá kell még fűznünk, hogy magával hozza irgalma teljességét. Nemcsak irgalomból, hanem irgalommal is jön hozzánk és az a szándék vezeti, hogy irgalmas jóságának minden kincsével elárasszon. — *b)* Isten irgalma sokoldalú és az élet legfontosabb megnyilvánulásaira is kiterjed. Elsősorban a világra vonatkozik és azt akarja az irgalom legnagyobb adományában, a megváltásban részesíteni. Vonatkozik ezenkívül minden egyes emberre is. Isten mindannyiunkhoz egyéni értelemben is eljön, hogy a megváltás kegyelme alapján foglalkozzon velünk és irgalmas szeretetével megszentelje életünket. Vonatkozik továbbá az eredeti bűnre, amennyiben azt megsemmisíti és a Golgota-áldozat által jóváteszi következményeit. Vonatkozik végre az egyéni bűnre, amely-

nyiben a kellő előfeltételek betartása mellett kész vétkeinket újból megbocsátani és ezáltal az üdvösség útjára visszavezetni. Isten még sok esetben gyakorol velünk irgalmat, ami csak azt bizonyítja, hogy jósága kifogyhatatlan és a legnemesebb szándékkal közeledik felénk. — *c)* A Posztkommúnió nagyon helyesen azt mondja, hogy az irgalmat el kell fogadni. És mi még hozzáfűzhetjük, hogy kellőképen meg kell becsülni. A szó gyakorlati értelmében az «irgalom elfogadása» a következőkből áll: Az irgalom számára a talajt kell mindenekelőtt előkészíteni. Ez oly vetőmag ugyanis, amely nem minden talajban fog gyökeret s csak akkor hoz gyümölcsöt, ha gondosan ápolt, termékeny földbe kerül. A talajt viszont azáltal készítjük elő, hogy belátjuk a bűneinkben rejlő elvetemültséget és őszinte bánatot indítunk afölött, hogy hálátlanok voltunk és vétkekkel megbántottuk a végtelen isteni Jóságot. Az előkészületre az irgalommal való együttműködés következik. Isten irgalmának ajándéka csak akkor válik

termékennyé, ha együttérzünk, akarunk és cselekszünk vele, vagyis bűneinket az arra rendelt szentség keretein belül bevalljuk, az elkerülhetetlen jóvátételt komolyan vállaljuk és lelkiismeretesen keresztülvisszük.

Elhatározás: Isten irgalmára én is nagymértékben rászorulok. Boldog vagyok, hogy ajándékában részesülhetek és mindent megteszek, hogy ez az értékes ajándék termékenynek bizonyuljon bennem.

2.

«*Engedd, Urunk, hogy megtaláljuk irgalmadat templomodban.*»
(U. o.)

A Posztkommúnió gyönyörűen vázolja azt a keretet, amelyet Isten maga von irántunk tanúsított irgalma köré. A liturgikus szöveg azt mondja, hogy Isten irgalmát «in medio templi» — az Úr templomában találjuk meg. Isten irgalmában csak akkor részesülünk, ha — *a)* hozzátartozunk az Anyaszentegyházhoz és tag vagyunk Krisztus misztikus testén. Isten

ugyanis Krisztus földi folytatását, az Egyházat bízta meg az irgalom ajándékának közvetítésével. Csak az Egyházban fakasztott oly kegyelmi forrást (szentségek), amelyből az isteni irgalom bűnbocsátó és megtisztító vizét meríthetjük. Az irgalom ajándékát tehát az Egyházban, az általa előírt módon és szándékainak megfelelően kell keresnünk. — *b)* A Posztkommúnió szövege, amely a negyvenhetedik zsoltár szavaira támaszkodik, különösen arra céloz, hogy az isteni irgalom ajándékát az Egyházban az Eucharisztia által találjuk meg. Az Eucharisztiát méltán nevezhetjük az éltető irgalom kenyerének: Krisztust, a megértő és irgalmas Istent nyujtja; jelenlétébe helyez és áldozatában részesít; közvetlen az irgalmasság forrásához vezet és annak végtelen gazdagságával ajándékoz meg. Isten irgalmára főleg azok számíthatnak, akik eucharisztikus életet élnek és annyira összeforrtak Krisztussal, hogy lelki fiziognómiájukban az Atya egyszülött Fia szentséges arcvonásaira ismer rá. — *c)* Az Egyházban

— és a Posztkommúnió erre is utal — az irgalmasságnak még egy másik forrására találunk. Ez a bűnbánat szentsége, amely a lelki megtisztulás és kegyelmi megújhodás hivatott eszközlője. Isten irgalmában annyira ment, hogy külön szentséggel gondoskodott a bűnbocsánat lehetőségéről. Isten jóságos irgalmában főleg akkor részesülünk, ha ebből a forrásból merítünk és kellőképen élünk a bűnbánat szentsége nyujtotta előnyökkel.

Elhatározás: Isten irgalma ajándékát én is a templomban, vagyis Krisztus egyházában keresem. Tudom, hogy az irgalom ajándéka főleg a penitencia és az Eucharisztia szentségéhez van kötve. Az ádventi időszakban nagy gondot fordítok heti (havi) gyónásaimra; és felújítom magamban az eucharisztikus szellemet, hogy én is mértónak bizonyuljak az isteni irgalom ajándékában való részesülésre.

3.

«Engedd, Urunk, hogy méltó tisztelettel készülhessünk megváltásunk közelgő ünnepségére.»
(U. o.)

Az isteni irgalom ajándékában való részesülésre különösen most, ádvent idején van szükségünk. Kötelességünk ugyanis — mint tudjuk — a bekövetkezendő nagy karácsonyi élményre kellőképpen felkészülni. Ehhez azonban benső megújhodás, lelki megtisztulás szükséges. Másszóval Isten irgalmában kell részesülnünk, ha azt akarjuk, hogy karácsonyi élményünk tökéletes és kielégítő legyen. — *a)* Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy miért szükséges a hosszadalmas ádventi előkészület. A liturgikus szöveg ugyanis, amely az isteni irgalom ajándékában való részesedés szükségességét hangoztatja, világosan mondja, hogy a nagy ünnepet méltó tisztelettel kell megelőzni, vagyis arra kellőképpen elő kell készülni. Az előkészület szükséges, mert rendkívüli nagy élmény előtt állunk. Karácsonyunk ugyanis nemcsak történelmi megemlékezés, hanem

a megtestesüléssel együttjáró kegyelemben való részesülés, amely évenkint megismétlődik. Bele kell tehát élni magunkat abba a tudatba, hogy Krisztus születésének ünnepe rendkívüli kegyelmi megújhodást jelent és hozzá kell szoknunk ahhoz a gondolathoz, hogy Krisztus e megújhodás által újonnan születik lelkünkben. Az előkészület, amelyet az ádventi liturgia oly pompásan alakít, ezt a célt szolgálja és mint olyan, elkerülhetetlenül szükséges. — *b)* Az előkészület — mint mondottuk — a kegyelmi megújhodást előzi meg és vezeti be. A kegyelemben való részesülés viszont tiszta, — a bűnbánat szentségében és az isteni irgalom ajándékában való részesülés által — megtisztult lelket tételez fel. Ne feledjük, hogy csak a tiszta szív érti meg Isten gondolatait, fogja fel Isten szándékait és képes megbecsülni Isten teljesítményeit. Nem lehet tehát méltó ádventi előkészületre gondolni anélkül, hogy az isteni irgalom ajándékában való részesedés által lelkileg meg ne tisztulnánk. — Meg kell értenünk

a liturgiának a Posztkommúnió által kifejezett szándékát és meg kell teremtenünk a kapcsolatot az isteni irgalom ajándékában való részesülés és az ádventi előkészület között. Vagyis előbb lelki megtisztuláson kell átmennünk, és csak azután folytathatjuk és fejezhetjük be az ádventi előkészület nemes munkáját.

Elhatározás: A Posztkommúnió figyelmeztetését én is megszívlelem és ádventi előkészületemben a fősúlyt a lelki megtisztulásra fektetem. Ennek módját körülményeimnek és lelki szükségletemnek megfelelően határozom meg.

Ádvent első vasárnapjára következő csütörtök.

A mai Evangélium a szó teljes értelmében összekötőhídnak bizonyul: átfogja az idők beláthatatlan folyamatát és Krisztus első eljövetelével (megtestesülés) a másodikat (utolsó ítélet) állítja szembe. Ez az oka annak, hogy régebben, mielőtt a halottak napja liturgiája teljesen kialakult volna, ma,

a tizenegyedik századból származó «Dies Irae» szekvenciát énekelték az Evangélium előtt. Mi az Evangélium gondolatmenetét követjük; a két eljövetelt szembeállítjuk egymással s a kettő között megteremtjük a kapcsolatot. Tesszük ezt a következő pontokban: 1. A szenvedő Krisztus. 2. A megdicsőült Krisztus. 3. A második ádvent.

1.

«Tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa.» (Evangélium.)

Krisztus első megjelenése a földön, az isteni Ige megtestesülése, rendkívül szerény keretek között ment végbe. Anélkül, hogy részletekbe bocsátkoznánk, csak arra az észrevételre szorítkozunk, hogy a megtestesülés főjellege az Istenséget fedő és elburkoló fátyol. E fátyol rendkívüli szerepet játszott üdvösségünk tervében és nagy hatással volt beteljesülésére. — *a)* Fátyol fedte a megtestesülést bevezető több évezredes előkészületet. A történelmi ádvent komor homályába csakis a kinyilatkoztatás szava világított bele. Isten ígéretet adott az emberi-

ségnek a megváltásra vonatkozólag, és szavával kötelezte magát, hogy elküldi hozzánk a Megváltót. Az ószövetségi ember elől azonban sűrű fátyol fedte el a valóságot. Csak annyit tudott, hogy a Megváltó jön. De nem tudta, mikor, hogyan, mily körülmények között; és fogalma sem volt arról, hogy jövetelének mily beláthatatlan következményei lesznek. Misztérium előtt állott és nem tudott mélységébe hatolni. Isten azt akarta, hogy ez így legyen. El akarta fátyolozni Egyszülöttje dicsőségét és csak akkor óhajtotta kinyilatkoztatni, nyilvánvalóvá tenni, mikor annak a megváltás beteljesülésével eljött az ideje. — *b)* Betlehemben ütött a beteljesülés órája és a Gyermek-Isten ott feküdt a jászolban a szentséges Istenanya oltalma alatt. Az emberi szem még itt is, a beteljesülés pillanatában is, fátyolba ütközött. A kinyilatkoztatásból és a csodálatos betlehemi eseményt körülkeretező jelekből tudta, hogy a Megváltó eljött és az Istenember megszületett. Szemei azonban mégis csak a gyermeket látták és az

isteni méltóság ragyogó trónja helyett az istállóban felállított jászolt szemlélték. A fátyol, Krisztus szent embersége már annyira sűrűnek és átláthatatlannak bizonyult, hogy sokan csak a fátyolt látták és nem ébredtek rá a mögötte elrejtőzött istenség dicső ragyogására. — *c)* A Golgotán ugyanezzel a jelenséggel állunk szemben. A keresztfán szemünk csak a halandó ember véres vajúdását látja. És ami több, tudjuk, hogy a Megfeszítettet gonosztevőnek tartották. A kereszt az akkori idők bitófája volt és rajta csak olyanok függtek, akiket a földi igazságszolgáltatás gonosztevőkként kezelt. E körülmény még sűrűbbé teszi a ragyogó Istenséget elrejtő fátyolt. Ilyen volt az Istenember első eljövetele. Istálló, ácsműhely, országút és bitófa szegélyezi útját.

Elhatározás: A Krisztus istenségét elfedő fátyol számomra természetesen nem jelent akadályt. Ellenkezőleg. Rendkívül hatásosnak bizonyul, mert megtanít arra, hogy ha Betlehembe megyek, feltétlen magam-

mal kell vinnem a szerény alázatosság fátyolát és annak megfelelően kell viselkednem. Ezen feltételemet egész életemre kiterjesztem és józan tárgyilagossággal törekszem az eszményi alázatosság gyakorlatára.

2.

«És jelek lesznek a napban és holdban és csillagokban, és a földön a népek kétségbeesett rettegése a tenger zúgása és háborgása miatt; és megdermednek az emberek azok félelmétől és várásától, amik a földkerekségre jövendők.» (U. o.)

A liturgia Krisztus szerény első eljövetelével — a mai Evangélium alapján — az Úr félelmetes és dicső második eljövetelét állítja szembe. Ennek főbb motívumai a következők : — *a)* A várakozás feszültsége. Az Evangélium erről külön megemlékezik és megjegyzi, hogy az emberek a várakozás feszültségében szinte megdermednek. Okozója ennek az Evangélium által is felsorolt sok jel és rettenetes történés. Mindenki érzi, hogy rendkívüli ese-

mények előtt áll és nemsokára elközeleg a sorsdöntő pillanat. A jelek szaporodtával a feszültség fokozódik, majd elviselhetetlenné válik. Ezzel bekövetkezett a Krisztus második eljövetelét megelőző nagy várakozás és küzdelem utolsó fázisa. Minden beteljesült már, és még csak a végkicsendülésnek kell megtörténnie. — *b)* A kicsendülés be is következik. Az Evangélium ezt a következőképen vázolja : «Az egek erői megindulnak ; és meglátják majd az Emberfiát, amint jön a felhőkben, nagy hatalommal és dicsőséggel». Az Istenember immár nem a szelíden gügyögő gyermek alakjában jelenik meg, és többé nem fátyolozza el dicsőségét. Isteni ereje villámként hasítja szét a veszedelmesen gomolygó felhőket és a viharos sötétségben végre felragyog az isteni Itélőbíró hatalma és dicsősége. Mindenki látja, hogy «Judex et Deus», — Isten és Bíró. Isten: Aki dicsősége fényében és teljességében jön, hogy birtokába vegye az általa megváltott emberiséget. Bíró: Aki hatalmának roppant súlyával jelenik meg, hogy számonkérje mindenek

cselekedeteit. A betlehemi jászol szelid fénye átváltozott a Sinai hegyén történt törvényhozásra emlékeztető, villámokban cikázó, az utolsó ítéletet jellemző fényes ragyogássá. — *c)* Isten gyermekeinek még e rettenetes pillanatban sincs okuk félelemre, mert tudják, «hogy közel van az Isten országa». Tudják, hogy Krisztus eljött véglegesíteni birodalmát és örökbefogadni azokat, akik odaadással járták vele a keresztény élet és erkölcsi törekvés Golgota-útját, hogy most részesüljenek dicsőségében. Isten országa ezen ünnepélyes pillanatban nagy változáson megy keresztül. A küzdelem zaja elnémul, a fegyverek kiesnek az elernyedt kezekből, a rosszak kiválnak az összességből, a jók Krisztus köré tömörülnek és ők képezik ezentúl Isten dicső országát, amely örökké megmarad és annyira nem változik többé, hogy senki sem veszítheti el a benne való részesedést, és senki sem lépheti át többé boldog határait.

Elhatározás: Az első eljövetelre való előkészület, az ádvent arra is szolgál, hogy már most a

második eljövetelre, az ítéletre irányítsa figyelmemet. Sokat gondolok erre, és lelkiéletemet úgy szervezem meg, hogy megállhassak e félelmetes pillanatban.

3.

«*Bizony mondom nektek, el nem múlik e nemzedék, mígnem mindezek meglesznek.*» (U. o.)

Hosszú út vezet az első eljöveteltől a másodikig. Beláthatatlan évezredek telhetnek el, míg a második eljövetel előre meghatározott időpontja bekövetkezik. Ezt a hosszú időt joggal hasonlítjuk össze az ádventtel és nevezzük második ádventnek. Mert valóban az: a megváltott emberiség, a keresztény összesség kegyelemben gazdag, de küzdelemteljes várakozása az eljövendő Krisztusra. Ezt következőképen kell értelmeznünk: — *a)* A második ádvent — így szoktuk ezt az időszakot nevezni — az egész emberiség ádventje. Nemünk, vagyis az egymásra következő nemzedékek beláthatatlan sorozata, Krisztus második eljövetelének, az utolsó ítélet-

nek fejlődik elébe. Minden egyes nap, év és század egy lépést jelent előre, a fejlődés egy magasabb fokára emel és közelebb hoz a végső beteljesüléshez. Az Evangélium vetőmagja, mely régen talajba került, hogy gyümölcsöt hozzon, terebélyes fává nőtt, amelyen a kegyelem napsütésében már biztosan érik a gyümölcs. Krisztus terve és szándéka fokozatosan megy végbe. És midőn Krisztus akarata szerint minden beteljesült és az Evangélium fáján az utolsó gyümölcs is megérett, akkor üt a végső óra és Krisztus jön, hogy birtokába vegye a színekben pompás, pazaron illatozó termést. — *b)* A második ádvent egyúttal az Egyház ádventje is: a misztikus Krisztus-test végső megdicsőülése. Az Egyház immár diadalmasan végighaladt az előre meghatározott századokon, teljesítette küldetését, bőségesen hintette az Evangélium vetőmagvát és százszoros gyümölcsöt hozott. Elérkezett pályafutása végső állomásához. Az út fáradalmai meglátszanak rajta; saruja poros, ruhája véres és szépséges testét sebhelyek borítják.

Most megdicsőülésének megy elébe és Krisztus jóságosan megelégedett pillantásának tüzében a fáradtság redői eltűnnek arcáról, a sebhelyek ragyogni kezdenek és Krisztus szeplőtelen jegyese, a megdicsőült Egyház méltóságának teljes fényében áll az Itélőbíró előtt. — *c)* A második ádvent reánk egyénileg is vonatkozik. Mi is Krisztusnak fejlődünk elébe és életünk évtizedein keresztül küzdünk végső beteljesülésünkért, a tökéletes Krisztuskép végleges kibontakozásáért. Nekünk nem kell az utolsó ítélet napjáig várni, számunkra előbb üt a döntő óra. A halál pillanatában jön az Itélőbíró, hogy számonkérje cselekedetünket, mérlegre tegye érdemeinket és életünk ádventje befejeztével az örök élet jutalmában részesítsen. Az utolsó ítélet számunkra csak megerősítése és kinyilatkoztatása a halál pillanatában kimondott döntő ítéletnek.

Elhatározás: Életem legyen tökéletes ádvent és álljon a fokozatos előhaladás, a kegyelem irányította fejlődés jegyében. Ezt akarom elérni s ezért már most

felteszem magamban, hogy sokat gondolok a halál pillanatában bekövetkező ítéletre és arra lelkiismeretesen előkészülök.

Ádvent első vasárnapjára következő péntek.

A mai Evangélium egy szembeállítással domborítja ki az élet értelmét. Ez is hozzátartozik az ádventi világosság ragyogásához. Ennek fényességében megértjük, hogy a liturgia miért állítja szembe a földet és az eget, vagyis a kozmoszt az isteni Ige erejével. A liturgia ebben az esetben a kölcsönhatásokra építi fel meglátásait, melyek kimagasló pontjai a következők: 1. A mindenség mulandósága. 2. Az Ige halhatatlansága. 3. Szerepünk, mint ádventi feladat.

1.

«*Az ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.*» (Evangélium.)

Krisztus Urunk, a liturgia által közvetített szavaiból megtudjuk, hogy az ég és föld, vagyis a kozmosz csak

átmeneti jelenség. Időhöz és nem az örökkévalósághoz, a múlhatatlansághoz van kötve. — *a)* Isten a kozmoszt azért teremtette, hogy az emberiségnek hirdesse az Ő dicsőségét; a kételkedőt és keresőt reávezesse az Ő létezésére; és kerete, úgyszólván színpada legyen mindannak, ami hozzátartozik üdvözülésünk megvalósulásához és beteljesüléséhez. A Teremtő az általa létrehozott mindenségbe Önnön visszfényének ragyogását fektette bele — és ezáltal lehetővé tette, hogy az értelemmel megáldott emberi teremtmény ráébredjen a Teremtő létezésére és megtalálja a hozzávezető utat. A mindenség létrehozása által arról is gondoskodott, hogy az üdvösségért folytatott küzdelem méltó keretek között játszódjon le. Ebben áll Isten alkotásának, a mindenségnek legfőbb célkitűzése. Felesleges említenünk, hogy a kozmoszban végtelen szépség és legyőzhetetlen logika rejlik. Néha oly megrendítően szép tud lenni, hogy lehetetlen az alkotó Isten ujjnyomait meg nem látni. Ilyenkor értjük meg legjobban a rendeltetését, vagyis azt,

hogy a kozmosznak Istenhez kell vezetnie és mint remekműszámba-menő keret, alkalmat kell nyujtania a tökéletes életre, vagyis a lendületes istenszolgálatra. — *b)* Isten a mindenséget örök elgondolásának megfelelően nem véglegesíti, vagyis nem tartja fenn örökké. Célja elérésével, az üdvtörténés befejeztével feleslegessé válik és elveszti létjogosultságát. Ezen pillanat bekövetkeztével — *c)* megszűnik, visszasüllyed a semmibe és csak emléke marad hátra. A kozmosz minden szépsége és tökéletessége ellenére a mulandóság, az elmúlás, a megsemmisülés jegyét viseli homlokán. Semmi sem maradandó benne — és mint a természetes elváltozások folyamata bizonyítja — még a büszke bércek és a havasi óriások gránitszirtje is széjjelmálik az évezredek reánehezedő súlya alatt. Nem érdemes porladó szirtekhez tapadni és egy keresztül-kasul hasadó, a semmibe visszahulló világrendnek áldozni életünket. Aki mulandóba kapaszkodik, a mulandóval hull el. Ez az értelme Krisztus szavainak — és ezen megértés világosságát

akarja lángra lobbantani bennünk az emberi lelket mélységesen megértő liturgia.

Elhatározás: Nem ujság számomra, hogy minden elmúlik és csak Isten igéje marad meg örökké. Az ádventi világosságban ezen igazságot tisztábban látom mint valaha — és törekszem az ádvent szellemének megfelelően elválni a mulandó javaktól és csak azt keresni, ami bennem és kívülem örökkévaló: eljövendő Istenemet és Általa megszentelt lelkemet.

2.

«*Az én igéim el nem múlnak.*»
(U. o.)

Krisztus igéje halhatatlan és örökkévaló. Halhatatlanságának forrása és fenntartója az örök Isten. Minél többet foglalkozunk Isten igéje halhatatlanságával, annál jobban meggyőződünk, hogy különböző és remekszép megnyilvánulásai vannak. — *a)* Isten igéje halhatatlan, mert azonos az örök igazsággal. Az igazság

pedig egy, változatlan és örök. Nincs oly erő, amely megsemmisíthetné, nincs oly hatalom, amely változtathatna rajta és nincs oly lehetőség, amely ellentmondásba keverhetné az élet bármely megnyilvánulásával. Az igazság mindig volt, van és lesz. Isten igéje nem egyéb, mint ezen igazság kinyilatkoztatása, embereknek való közvetítése. Krisztus, az Isten eljövendő Igéje, soha el nem múlik, és még akkor is aktuális, amikor az egész mindenség már régen megsemmisült és a feledés szürke homályába merült. — *b)* Isten igéje örök és soha el nem múló, pazar megtestesüléseiben: szentjeiben is. Krisztus hűséges szolgái a szentek. Életükben csak arra törekedtek, hogy az igazság szelleme szerint éljenek és erkölcsi követelményeinek megfeleljenek. Más ambíciót, egyébre irányuló törekvést nem ismertek. Fáradozásukat teljes siker koronázta: oly tökéletesen sikerült a mindennapi élet fölé, minden emberi gyarlóságon túlfejlődve a magasba emelkedniök, hogy az igazság és az örök erkölcsi törvény szellemét meg-

testesítették önmagukban és megfelelő életalakításuk által soha el nem enyésző örök emlékművé váltak. Isten, az örök Bíró elismerte alakításuk sikerét és az örök boldogsággal jutalmazta meg fölényes győzelmüket. Csillagként ragyognak az örök igazság egén. Enyészetlen világosságuk arról tanúskodik, hogy az örök igazság, vagyis Krisztus tökéletes jellemet nevelő igéje halhatatlan megtestesüléseiben: a szentekben. — *c)* Az isteni ige halhatatlan Krisztusban, Isten megtestesült Igéjében, a második isteni személyben. Neki köszönhetjük, hogy részünk van az örök igazság fényességében és megismerkedtünk az élet értelmével. Az Ő igéje közvetítette nekünk e boldogító ismeretet és tanítása révén, az Evangélium hirdetése által jutottunk el e ragyogó világossághoz. Tudjuk, hogy az ige, amely tőle származik, enyészetlen, mint az elme, amely formába öntötte, és a száj, amely hirdette. — Halhatatlanságot, örök fennállást, el nem múló életet csak az közvetíthet, aki maga is örök és enyészetlen: Krisztus.

Őt kell keresnünk, hozzá kell símulnunk, igéjére kell hallgatnunk, ha részt kérünk magunknak az örökkévalóságban, mert örökké csakis Krisztus igéje éltet.

Elhatározás: Érzem, hogy nagyra születtem és az örökkévalóság ambíciója fűti lelkemet. Nem tudnék megnyugodni abban, hogy valaha kizárassam az örökkévalóságból. Komolyan törekszem tehát Krisztus igéjét befogadni, és felteszem magamban, hogy az ádventet a legnagyobb lelkiismeretességgel az örök igazság szellemével való töltekezésre használom fel.

3.

«*Az én igéim el nem múlnak.*»
(U. o.)

Krisztus igéje halhatatlanságával szemben fontos szerepünk van. Ezt mint ádventi feladatot kell tekintenünk és még az idei ádventben kell megoldanunk. — *a)* Legelső kötelességünk erre vonatkozólag megkülönböztetni az igét a kozmosztól, a halha-

tatlant a mulandótól. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy nem keverjük össze a fogalmakat és nem ragaszkodunk olyasmihez, ami komolyan akadályozza — éspedig anyaghoz való kötöttsége és mulandósága által — lelki értékeink kibontakozását. Attól is óvakodnunk kell, hogy könnyen higyjünk a csalfa fénynek és olyasmit tartsunk csalhatatlannak, ami az anyaggal való közössége által mulandó és mint olyan könnyen magával ragad a megsemmisülésbe, vagyis a kárhozatba. — *b)* Ebből azonban nem következik, hogy a kozmoszt kikapcsoljuk életünkből és teljesen nélkülözni akarjuk. Erről szó sem lehet, mert reá vagyunk utalva és nem tudunk meglenni nélküle. A kozmoszt, vagyis az anyaghoz kötött dolgokat azonban úgy használjuk, ahogy azt önnön célkitűzésünk magával hozza. Sohasem tekintjük célnak, és csak eszközként élünk velük. Nem ragaszkodunk hozzájuk és velük szemben megőrizzük benső függetlenségünket. — *c)* Ezáltal azt érjük el, hogy lélekkel telítjük életünket, örök érték-

kel gazdagítjuk életalakításunkat — és kiérdemeljük magunknak az örök élet dicsőségét. Hogy ezt tehetjük, azt csakis Krisztus igéjének, tanításának, vagyis a kinyilatkoztatott örök igazságnak köszönhetjük.

Elhatározás: Ádventi feladatomnak tekintem: Krisztus igéjét életem alaptörvényévé tenni, szerinte igazodni, mélységes lelkiséggel telíteni életemet és óvakodni mindentől, ami magával ránthatna a jóvátehetetlen enyészetbe, az örök kárhozatba.

Ádvent első vasárnapjára következő szombat.

Az ádventi időszak szombatjait a Szentséges Istenanyának szenteljük, akiről egyébként a hajnali misében (Roráté) is megemlékezünk. Lélekben ma, ádvent első szombatján az ádventi időszak királynőjéhez zarándokolunk és arra kérjük, hogy a szent időszaknak megfelelően tanítson meg: 1. várni, 2. előkészülni, 3. örvendeni.

1.

«*Uram, mindazok, akik Téged várnak, meg nem szégyenülnek.*»
(Graduálé.)

Az ádventi időszak jellegzetes követelménye — mint a fenti idézet szerint a mai liturgia is mondja — a feszültségteljes várakozás. Ez azonban oly művészet, amelyhez kevesen értenek, de amelyet feltétlen meg kell tanulnunk, ha hasznosan akarjuk eltölteni e szent időszakot. A Szentséges Szűz, az Istenanya ebben is nagy segítségünkre van. Ő már serdülő korában foglalkozott az Irással, és lelkiismeretesen tanulmányozta a próféták könyveit. Ezekből megtudta, hogy az emberiségnek hosszadalmasan kell várakoznia, míg eljön az idő teljessége, felragyog a betlehemi csillag és megszületik a Megváltó. Ő is csatlakozott, — még nem volt tudomása arról, hogy már eljött az idők teljessége és Isten Őt választotta ki Krisztus édesanyjának — a várakozók beláthatatlan tömegéhez. Csatlakozott és várt. Várakozása termékenynek bizonyult és meghozta a kívánt eredményt. Isten

küldöttje, az angyal megjelent neki Názáretben és kihirdette előtte a nagy titkot. Fogant a Szentlélektől és méhében hordotta a világ Megváltóját. A Szentséges Szűz, aki oly művészi tökéletességgel tudott várni, minket is megtanít erre a művészetre, melynek kimagasló pontjai a következők: — *a)* Megtanít elsősorban összpontosított figyelemmel várni. A várakozásban ugyanis az játszik nagy szerepet, hogy figyelmünket, következőleg akaratunkat és minden lelkierőnket az eljövendő célba összpontosítjuk. Ezáltal lendületbe hozzuk életünket és beleéljük magunkat abba a hangulatba, amely egyedül teszi lehetővé, hogy a cél elérése pillanatában meg tudjuk becsülni a kivívott eredményt és tudjuk élvezni a velejáró boldog lelki kielégülést. — *b)* Ezenkívül arra is megtanít a Szentséges Szűz, — ami a várakozás művészetére vonatkozólag nagyon is fontos, — hogy el tudjuk viselni a várakozással együttjáró feszültséget. Másszóval megtanít érthető türelmetlenségünket fékezni, higgadtságunkat megőrizni és harmonikus

lelkülettel menni a történendő esemény elé. — *c)* Aki a beteljesülésre várakozó Istenanya magatartását tanulmányozza, hamarosan megérti és felfedezi a várakozásban rejlő érdemszerző és éltető erőt. Minél nagyobb a feszültség, amelyet a várakozás okoz, és minél nagyobb önuralommal viseljük el, annál nagyobb lesz érdemünk s teljesebb beteljesülésünk. Minél tökéletesebben éljük magunkat bele a várakozás hangulatába, annál nagyobb lesz annak eredménye s annál tökéletesebben hat majd lelkünkre.

Elhatározás: Az Istenanyától megtanulok várakozni és ezt a művészetet nemcsak az idei ádvent beteljesülésére, hanem egész életemre vonatkoztatom. Tudom, hogy az életben sok függ a nyugodt várakozástól. Tudom, hogy sokszor még a lelkiéletben is türelemmel kell lennem — és azért felteszem magamban, hogy fékezem ideges türelmetlenségemet és miután mindezt megtettem, nyu-

godtan várom be az Isten által előre meghatározott időpontot.

2.

«*Engedd, Urunk, hogy méltó tisztelettel készülhessünk megváltásunk közelgő ünnepségére.*» (Posztkommúnió.)

A Szentséges Istenanya arra is megtanít, hogy a várakozásnak nem szabad terméketlennek lenni. Ellenkezőleg. Az eredményteljes előkészület jegyében kell állnia. Az Ő várakozása is végtelen termékeny és rendkívül eredményteljes volt. Erre neveli mindazokat, akik hozzá közelednek, hogy tőle tanuljanak fennkölt életművészetet. — *a)* Várakozásunk termékeny előkészület lesz, ha lelkünket tökéletes odaadás által tesszük méltóvá a karácsonyi élményre. Már most fel kell tárnunk lelkünk mélységeit, hogy a kegyelem harmatja beléhatoljon, megtermékenyítse, átalakítsa és méltóvá tegye a születendő Gyermek-Isten befogadására. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, hogy lelkünket a jelen pillanattól kezdve fenntartás nélkül

és teljes kizárólagossággal neki szenteljük. — *b)* Egészítsük ki ezt azáltal, hogy szívünket is előkészítjük: amennyiben felgerjesztjük benne a tökéletes szeretetet és ezáltal teljesen Istennek szenteljük. A várakozás idejében az érzelemvilág, a szív gerjedelmei is nagy szerepet játszanak. Ezekre is tekintettel kell lenni és arra kell törekedni, hogy az érzelmek hullámzása tökéletes összhangban legyen az előkészületet jellemző hangulattal. — *c)* Akaratunkat pedig ugyanebben az értelemben fegyelmezett, az előkészület céljaiba összpontosított cselekedetre s annak megfelelő életalakításra kell nevelnünk. — *d)* Az előkészület teljességéhez a cselekedetek is hozzátartoznak és nem szabad megengednünk, hogy cselekedeteink és az előkészület megkövetelte hangulat között diszharmónia, ellentmondás keletkezzen.

Elhatározás: Adventi előkészületem minden szempontból kifogástalan legyen és eredményhez vezessen. A Szent Szűz segítségével komolyan törekszem beleélni magam az ádvent misz-

tikus hangulatába, a vágyakozó szeretetet felgerjeszteni magamban és akaratomat úgy fegyelmezni, hogy megfelelő cselekedetekhez vezessen.

3.

«*Benned remélek.*»
(Introitus.)

Az ádvent a mélységes remény és határtalan bizalom ideje. Tehát örömet fakaszt. A Szent Szűz várakozásának is ez az alapja, s azért énekli az Istenanya oly boldog lelkülettel hálaadó imádságát, a «Magnificat»-ot. A várakozás az Istenanyának gazdag örömforrás volt. Nekünk is az lehet, ha a Szent Szűz példájának megfelelően megfontoljuk, hogy — *a)* ki jön hozzánk, és kire várunk? Az Eljövendő teremtő Istenünk, lelkünk Megváltója, életünk Megszentelője. Maga a megtestesült Jóság és az emberi formát öltött örök isteni Szeretet. Azok, akik őszintén várakoznak Reá, valóban örvendhetnek, mert nagyobb boldogság, mint Isten hozzánkjövetele, el sem képzelhető. — *b)* Örömünket fokozza

az a gondolat, hogy miért jön az Eljövendő. Azért, hogy megszabadítson, tökéletes életre neveljen és az örök boldogságban részesítsen. Ő tényleg olyan valaki, aki törődik sorsunkkal, száműzi elárvulásunkat és komolyan javunkat, boldogságunkat akarja. Van okunk örvendeni és eljövetelére méltóképen felkészülni. — *c)* Örömünk tovább fokozódik, ha arra gondolunk, hogy mivel jön. A kegyelem gazdagságával, jóságos Szíve végtelen bőségével, hatalma ellenállhatatlan megsegítő erejével és békéje nyugodt és megnyugtató fényességével. Mindez oly ajándék, mely életünket tökéletesen átváltoztatja, új irányba tereli és boldoggá teszi. Örömünk tehát valóban megindokolt és annyira miénk, hogy azt senki sem veheti el tőlünk. —

Elhatározás: Végre van alkalmam az öröm forrásából meríteni, és ezáltal életemet gazdagabbá tenni. Sajnos, eddig még nem tanultam meg örvendeni és még mindig távol maradtam Krisztus evangéliuma örömben gazdag szellemétől. Az idei

ádventet e hiány pótlására használom fel és a Szent Szüzet arra kérem, ajándékozzon meg a tiszta öröm adományával.

Ádvent második vasárnapja.

Az eljövendő Krisztus programmját a mai szentmise Introitusa közvetíti. Gondolatmenete alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. A megmentendő nemzetek. 2. Az Úr dicsőséges szava. 3. A gyülekező szentek.

1.

«Sion népe, íme jön az Úr, a népek megmentésére.» (Introitus.)

Krisztus — mint a liturgikus szöveg mondja — a nemzetek megváltására jön. Szent Pál is erre hivatkozik a mai Szentleckében és Izaiás közismert szavait idézi: «Jesszének gyökere lészen, aki felkel, hogy uralkodjék a nemzeteken». Ugyanezt az igazságot az Apostol még a következő mondással domborítja ki: «Azt mondom ugyanis, hogy Krisztus Jézus a zsidóknak szolgája lett, hogy bebizonyítsa az Isten igazmondását, megvalósítván az atyák-

nak tett ígéreteket. A pogányok azonban irgalmasságáért dicsőítik az Istent». (U. o.). Krisztus tehát azért jön, hogy a nemzeteket csoportosítsa önmaga köré. Ennek reánk vonatkozólag kettős jelentősége van. — *a)* Az első az, hogy Krisztusnak végtelen sokat köszönünk, mert mi is azon nemzetek fiaihoz tartozunk, akiket Krisztus magához hívott. A pogányságból találtunk oda Hozzá, és hívó szava nélkül sohasem részesültünk volna igazságának világosságában. A keresztségben való részesülést és mindazon kegyelmet, amelyekre lelkiéletünket alapítjuk, csak Neki köszönhetjük. Éppúgy Neki köszönjük kultúránkat, amelyre jogosan büszkék vagyunk. Mindenünk tőle van, ezt nem szabad szem elől tévesztenünk, és azzal kell meghálálnunk, hogy megbecsüljük a kapott ajándékot, a kereszténységet és alkalmazkodunk szelleméhez. — *b)* Krisztus hívó szózata másodsorban a pogányság átkától való megszabadulást jelenti. Nemzetünk ősatyái pogányok voltak. És nemzetünk akkori élete minden szempontból magán hor-

dotta a pogányság jegyét. Bármennyire büszkék is vagyunk nemzeti múltunkra, mégis örvendünk, hogy birodalomgyarapító szent királyunk, István közreműködésével keresztények lettünk. Ezáltal, a kulturális következményektől eltekintve, főleg természetfölötti vonatkozásban, nagy kegyelemben részesültünk. α) A kereszténységbe való beolvadásunk által megszabadultunk a hamis istenektől. A kereszténység virradata karöltve jár az istenek alkonyával. A pogány gondolat véres napja leáldozott és az igazság hajnalpirkadása magával hozta az igaz Isten imádását. Büszke térdünket már nem bálványok előtt kellett meghajtanunk, és emberi méltóságunkat nem kellett beszennyeznünk azáltal, hogy hamis isteneket imádunk. Az igaz Isten előtt hullott nemzetünk a porba és az imádás gesztusával szentelte meg lelki felszabadulásának fennkölt pillanatát. β) A kereszténység napfelkeltének első sugarai az igazság fényének terjedésével az erkölcsi felfogást fedő ködöt is szám-űzték. A pogány istenek követőinek

pogány erkölcsi nézete volt, amely nem egy esetben állt ellentmondásban a természet törvényével. A kereszténység erélyesen véget vetett ennek a lehetetlen állapotnak, megtisztította az erkölcsi felfogást és megtanította a megkereszteltelteket az emberi méltóságnak megfelelő eszményi életet élni. Ennek törvénye reánk is áteredt, úgyhogy mi is Krisztus hívó szavának — melynek Szent István vezetésével nemzetünk is engedelmeskedett — köszönhetjük, hogy gondosan ápolt, magas fokú, értékes lelkiéletet élhetünk. γ) A pogányságtól való megszabadulás a mondottakon kívül pontosan körülírt életcélt állított elénk. A kereszténység világossága megmagyarázta az élet lényegét, reávilágított annak értelmére és félreérthetetlenül megmondotta, miben áll életfeladatunk s mit kell tennünk, hogy annak megfeleljünk. Ezáltal véget vetett a bizonytalanságnak, az ideges kapkodásnak, a cél nélküli életnek és biztosította fokozatos, tervszerű előhaladásunkat.

Elhatározás: Valóban hálás lelkülettel gondolok arra, hogy Krisz-

tus rólam sem feledkezett meg. Midőn a nemzeteket meghívta és keresztje köré csoportosította, reám is gondolt és az én üdvösségemet is akarta. Ha Krisztus ennyit tett üdvösségemért, mennyit kell nekem is fáradoznom, hogy tényleg valóra váljon.

2.

«És hallatni fogja az Úr dicsőséges szavát szívetek örömére.» (U. o.)

Az Eljövendő, mint a liturgikus szöveg, (amely egyébként Izaiás próféta szavait ismétli) mondja, hallatni fogja dicsőséges szavát. A Gyermek-Isten nem néma és ha harminc évig vár is, mégis megszólal. Szavának hordereje oly nagy, hogy nemcsak meghallják a nemzetek, de felfigyelnek a századok. És évmilliók multával is visszhangzik, mert — mint egy másik elmélkedésben láttuk — az Úr igéje soha el nem múlik. A hatalmas visszhang hozzánk is eljut és mi is felfigyelünk az Úr dicsőséges szavának hallatára. — *a)* Az Eljövendő jön, és

jövetele által megindítja az igehirdetés hatalmas folyamatát. Az egy és osztatlan Krisztus — szolgái, az igehirdetők által — ezrekre, százezrekre tagozódik. Mindenhová eljut igehirdetői által és mindenütt megszólal éppúgy, mint Galileában és Júdeában, vagy bárhol, ahol életében megfordult; ugyanazon boldogító igazságokat hirdeti, ugyanazokat az érzelmeket váltja ki és ugyanazzal a hatással van az igazságot kereső emberiségre. Szava valóban dicsőséges és igéje ellenállhatatlan. Az egész emberiség meghajol előtte, foglalkozik vele és akarva, nem akarva világnézete, életmagyarázata szegletkőjévé teszi. Igaz ugyan, hogy ellentmondást kelt és még rosszakaratú félremagyarázásra is okot ad; ugyanakkor azonban az is igaz, hogy az ellentmondás és a szándékos eltorzítás csak kidomborítja erejét és növeli dicsőségét. — *b)* Az Úr dicsőséges szavait a misztikus Krisztus-test élete és szentjeinek életalakítása által is hallatja. Az Egyház van és létezik. Szent és természetfeletti életet él. Alapítója szán-

dékának megfelelően apostoli működést fejt ki és erkölcsi befolyása minden élet-tért felölel. Létezését, működését és hatását nem lehet tudomásul nem venni, és éppúgy nem lehet mellette észrevétlenül elmenni. Ebben az életben oly gazdag az erő és bővelkedő a ragyogás, hogy ezzel kapcsolatban csakis Isten dicsőséges igéjének megszólalására kell gondolnunk. Mindazok, akik akarva, nem akarva tudomást szereznek az Egyház létezéséről, ebbe a ragyogásba kerülnek bele és ennek válnak szemtanúivá. Akarva, nem akarva az isteni ige hatáskörébe kerülnek és csak rajtuk múlik, ha a kívánt eredmény, a lelki megtermékenyülés és benső átalakulás elmarad. Ugyanezt mondhatjuk az Egyház szentjeiről is. Ezek az emberek, kik elérték a tökéletesség legmagasabb fokát és köztiszteletet érdemelnek: az Egyház ékességei. Számuk beláthatatlan és tömegük az egyháztörténelem minden századára feloszlik. Nincs század és korszak szent nélkül: úgyhogy minden nemzedéknek jutott a szentek által fakasztott világosság-

ból. Mindenki észrevette ezt a világosságot, tudomást szerzett róla és állást foglalt mellette vagy ellene. Ebben is csak az Úr dicsőséges igéjének fényessége fakadt fel, hogy elérje az emberi szívet és világosságot, izzó tüzet gyújtson benne. — *c)* Az Úr dicsőséges igéjének fényessége azáltal is felfakadt, hogy Krisztus tanítása áthatotta az egyének és a nemzetek lelkiismeretét, mégpedig oly mértékben, hogy szükség esetén megszólal és parancsolva vagy tiltakozva érvényesíti akaratát. Valahányszor a lelkiismeret vagy az összességben, vagy az egyénben szólásra emelkedik, és sikerrel visszavezet az Evangélium útjára, Isten dicsőséges szava visszhangzik és válik hallhatóvá a gyakorlati életben.

Elhatározás: Krisztus nem azért jön, hogy süket fülekre találjon. Pedig nálam nem egyszer arra talál. Hallószervem természetfeletti értelemben eléggé fogyatékos, és nem ritkán fordul elő, hogy nem hallom meg az Úr lelkemben visszhangzó

szavát. Mi az oka ennek? Tudtommal önnön felületességem és kényelemszeretetem. Vagy talán, ami még rosszabb, csak azért nem hallok, mert nem akarok, hogy ne kelljen cselekednem? Ez így nem megy tovább! Azonnal változtatok a helyzeten, amennyiben felteszem magamban, hogy figyelek az Úr szavára, követem sugallatait és mindig azok szerint igazodom az életben.

3.

«*Gyüjtsétek eléje szentjeit, kik szövetségre léptek vele áldozatokkal.*» (Graduálé.)

Az isteni Megváltó szándékából fakadt fel logikus következetességgel a kereszténység, a katolikus Anyaszentegyház missziós gondolata. Ennek lényegét a mai Graduálé szövege fejezi ki klasszikusan. Szinte megelevenedik előttünk — ha szavairól elmélkedünk — az évezredes missziós munka színes és változatokban gazdag folyamata. Lelki szemeinkkel látjuk, mint gyülekeznek Krisztus köré a

különböző nemzetek, melyek fiait Krisztus hűséges munkatársai, az igehirdetők készítettek elő és vezették az isteni Megváltó közelébe. A liturgikus szöveg azt mondja ezzel kapcsolatban, hogy «a szenteket kell eléje gyüjtenünk», ami hosszadalmas folyamatot és lelkiismeretes munkát tételez fel. — *a)* E folyamat első fázisa a Krisztus köré gyüjtendő népet felkeresni, életébe belekapcsolódni, szokásaihoz a lehetőség szerint alkalmazkodni, és lelkiismeretes tanítás által felvilágosítani. Az igehirdetőnek elsősorban önmaga köré kell csoportosítani a különböző nemzetek fiait, mert — mint a tapasztalat bizonyítja — csak önmagán, önnön izzó hitén és erényes életén keresztül vezetheti őket Krisztushoz. — *b)* A második fázis már a keresztény életalakításra való nevelés munkája. Meg kell tanítani a különböző nemzetek fiait arra, hogy necsak a keresztség szentségének felvétele által legyenek keresztények, hanem hűséges krisztusi életalakításuk által bizonyítsák, hogy valóban a Megváltó gyermekei. Az igehirdetőnek

tehát rendkívüli vonzóerővel rendelkező, tapasztalt nevelőnek és feltétlen megbízható vezetőnek kell lennie. A nevelés munkája hosszú évtizedekre terjed ki és az igehirdető részéről nemcsak teljes odaadást, hanem az egész életet megkívánja. — *c)* A missziós munka tetőpontját azáltal éri el, hogy szenteket nevel és tökéletes keresztényekkel gyarapítja a misztikus Krisztus-testet, az Anyaszentegyházat. A liturgikus szöveg is szentekről beszél, vagyis olyan emberekről, akiket Krisztus szentségei, a kegyelem gazdagsága és az azzal való együttműködés tényleg megszentelt. A missziós területeken feltűnő módon válik valósággá ez a következmény és gyakran az életszentségnek oly meglepő megnyilvánulásaival találjuk magunkat szemben, amelyekhez hasonlót egyebütt hiába keresünk. — *d)* A liturgikus szöveg még nagyon helyesen hozzáfűzi, hogy a missziós munka által megszenteltek áldozataik által szövetségre lépnek az Úrral. Ez annyit jelent, hogy teljesen beleolvadnak a misztikus Krisztustestbe, résztvesznek (a kegyelem által)

Krisztus életében és oly szoros kapcsolatba kerülnek vele, hogy méltán beszélhetünk a Krisztussal való lelki közösség beteljesüléséről.

Elhatározás: Kifinomult lelki kultúrámat csak annak a szerencsés körülménynek köszönhetem, hogy mindig akadtak áldozatkész lelkek, akik vállalták a missziós munkát. Igy eredt át reám is a keresztény gondolat és így jutottam el én is Krisztushoz. Hálás lelkülettel gondolok azokra, akiknek e kegyelmet köszönhetem és fáradozásukat azzal hálálom meg, hogy magam is törekszem résztvenni a missziós munkában, ha másként nem, legalább is áldozataim és imádságaim által. Ezt nagyon komolyan felteszem magamban, mert tudom, hogy a Gyermek-Isten színe előtt nem jelenhetek meg anélkül, hogy a missziós gondolat ki ne kristályosodott volna bennem.

Ádvent második vasárnapjára következő hétfő.

A mai Kollekta megint gyönyörű ádventi gondolatokat nyujt. Ezek közül a következőket emeljük ki: 1. Az előkészítő kegyelem. 2. Az Egyszülött útjai. 3. Az út előkészítése.

1.

«*Rázd fel, Urunk, szívünket.*» (Kollekta.)

Az ádventi hangulat, előkészület és munka egyáltalán nem a mi teljesítményünk, hanem az előkészítő, — a liturgia szavával élve, — felrázó kegyelem műve. Nekünk csak annyiban van benne részünk, amennyiben együttműködünk vele és nem akadályozzuk munkáját. A kegyelem szép és fordulatokban gazdag folyamat keretében készít elő a nagy élményre, vagy — a Kollekta szavai szerint — rázza fel szívünket, hogy képes legyen a bekövetkezendő nagy élmény befogadására. E folyamat fázisai a következők: — *a)* A kegyelem elsősorban «érinti» a lelket és világosságot, tökéletes megértést fakaszt. A mi esetünk-

ben ez annyit jelent, hogy bevezet az ádvent szellemébe, megérteti velünk a benne rejlő gondolatgazdagságot és képessé tesz az abból következő és a lelki megújhodásra vonatkozó iniciatívát megragadni. Mindez nagy előnynyel jár. Önmagunk erejéből ugyanis nem volnánk képesek tisztán látni az ádventi ködben, meglátni benne a ragyogó misztériumot és lüktető életével egy ritmusban közreműködni lelki megújhodásunk javára. Külön imádságban kell kérnünk Istent, hogy ebben a ragyogó, világosságot fakasztó kegyelemben részesítsen és az ádventi időszak alatt valóban felrázza szívünket. — *b)* Ezzel már a dolog lényegét érintettük. Az előkészítő kegyelem célja ugyanis, hogy felrázza szívünket: ami annyit tesz, hogy véget vet fáradt közömbösségünknek és az ádventi szellemnek megfelelő cselekedetekre késztet. Segítségével hozzálátunk az ádventi munkához, vagyis Krisztus eljövetelére összpontosítjuk figyelmünket, lelkünket megtisztítjuk minden eltorzító árnyéktól és megújítjuk magunkban az arra rendelt szentségek segít-

ségével a megszentelő kegyelmet. — *c)* A kegyelem nem ismer fél munkát; és befejezi művét. Teljesen átalakít, elevenné teszi bennünk az ádventi szellemet és kialakítja azon adottságot, amely nélkül nem lehet a karácsonyi élményben és nagy beteljesülésben részesülni. Mindez a kegyelem műve. Részünkről csak annyinak kell történnie, hogy szabadon hagyjuk működni, vele együtt cselekszünk és megadjuk neki (a liturgia ezt a négyhetes ádventtel segíti élő) az eredmény eléréséhez szükséges időt.

Elhatározás: Forró imában fohászkodom az adventi előkészítő kegyelemért és ezáltal biztosítom adventi munkám sikerét. A hangulatnak is nagy fontosságot tulajdonítok, de még fontosabbnak tartom az adventi munka elvégzését és a karácsonyi élményhez szükséges adottság kialakítását. Ebbe a célba összpontosítom adventi törekvésemet.

2.

«Rázd fel, Urunk, szívünket, hogy elkészítsük Egyszülötted útját és így eljövetele által tisztult lélekkel szolgálhassunk Neked.» (U. o.)

A mai Kollekta második tengelygondolata «az Egyszülött útja» körül fordul meg. A liturgikus szöveg nagyon helyesen fogja fel a helyzetet, mert tényleg Krisztus útja körül fordul meg minden; és az előkészítő kegyelem is ebbe az irányba terel, vagyis Krisztus útjához vezet. Nekünk is oda kell jutnunk, hogy Krisztus útjára kerüljünk és ezt az utat járjuk addig, míg elértük célunkat. — *a)* Krisztus útján elsősorban el kell indulni. Elindulásunk abban áll, hogy belekapcsolódunk Krisztus életébe, a kegyelem által résztveszünk benne és lelki közösséget alakítunk vele. Az előkészítő kegyelem ezt a célt tartja szem előtt és minden eszközzel azon van, hogy rövidesen odataláljunk Krisztushoz (nagy segítségünkre vannak ebben az ádventi liturgikus szövegek), és a karácsonyi élmény alapján, vagyis Krisztusnak bennünk való újjászületése ál-

tal elinduljunk az úton. — *b)* Az úton azért indulunk el, hogy végigjárjuk. Nem elég elindulni, s azután az első kanyarulatnál kifáradtan egy mérföldkőre ülni, és nem gondolni a továbbmenetelre. Végig kell járnunk az utat, vagyis: egy közösségben kell élnünk Krisztussal, aki a mi életútunk. Csak Rajta keresztül jutunk el végső célunkhoz, az Atyához. De csakis akkor, ha szigorúan betartjuk ennek az útnak a törvényeit. Ezek a következők: *α)* Az Atya akaratából kell járnunk az utat. Krisztus maga mondja, hogy «senki sem jön Hozzá, hacsak nem hívja őt az Atya», ami annyit tesz, hogy Krisztushoz eljutni, Vele egy közösségben járni az életutat, az Atya imádásraméltó akaratából történik. Erre kell figyelemmel lennünk, és törekednünk, hogy az Atya akaratából járjuk a krisztusi életutat. *β)* Az utat az Atya akarata szerint kell járnunk. Nem szeszélyünk vagy elgondolásunk mérvadó, hanem az Atya akarata. Krisztus is ehhez alkalmazkodott és mindenben az Atya akaratát kereste. Mi se cselekedjünk másként,

és mindig ismételjük: «Fiat», — történjék a Te szent akaratod szerint. *γ*) Szándékunk emellett az legyen, hogy minden lépéssel közelebb jussunk az Atyához. Krisztus az Atyában van és az Atya Őbenne. Mi is az Atyához akarunk eljutni és ezt azáltal érjük el, hogy mindig jobban belefejlődünk Krisztusba, és ezáltal közelebb jutunk az Atyához. — *c)* Beteljesülésünket abban találjuk, hogy utunk végén ölelő karjaiba hullunk és Őbenne megdicsőülünk. Az útnak ekkor vége van. Ugyanekkor ráébredünk arra az igazságra, hogy tulajdonképen körben futottunk. Az Atyából indultunk ki és Krisztus kegyelme segítségével — ez volt az életút — az Atyába fejlődtünk vissza.

Elhatározás: Már sokat gondolkodtam az Egyszülött útja felett, és minél többet teszem, annál inkább rájövök, hogy kimeríthetetlen. Élet ez az út, amely itt kezdődik a földön és annyira életképes, hogy megmarad az egész örökkévalóságon keresztül. Sohasem

láttam ezt oly tisztán, mint most az ádventi világosságban. Már régen útnak indultam ugyan, de most újból elindulok, hogy megújult erővel folytassam az utat és gyorsabb ütemben közeledjek a célhoz. Az Atya hív, a Fiú visz és én boldogan megyek.

3.

«Rázd fel, Urunk, szívünket, hogy elkészítsük Egyszülötted útját, és így eljövetele által tisztult lélekkel szolgálhassunk Neked.» (U. o.)

Krisztus útját kell járnunk. De ez lehetetlen anélkül, hogy a járást elő ne készítenők. A mai Kollekta is erről beszél és külön könyörgésben fordul Istenhez a sikerteljes előkészület kegyelméért. A liturgia ezáltal a szóbanforgó előkészület fontosságára utal és arra késztet, hogy ezzel a gondolattal tüzetesebben foglalkozzunk. — *a)* Krisztus útját elsősorban önmagunkban kell előkészítenünk. Krisztus — mint tudjuk — lelkünkben folytatja kegyelemteljes életét, és mi Vele egy

közösségben járjuk a golgotás életutat. Járásunk elé azonban számtalan akadály gördül s ezek néhanapján annyira tornyosulnak, hogy szinte legyőzhetetlenné válnak. Idejekorán kell gondoskodnunk, hogy az akadályokat elhárítsuk, az utat szabaddá tegyük és ezáltal megfeleljünk a liturgia felszólításának — és előkészítsük önmagunkban az Úr útját. — *b)* A liturgia felszólítása a halhatatlan lelkek tömegére is vonatkozik. Nemcsak önmagunkban, hanem a lelkekben is elő kell készítenünk Krisztus útját. Krisztus nemcsak hozzánk jön, hogy elindítson az úton, és magával vigyen az örök megdicsőülés felé. Ő mindannyiunkhoz közeledik, és mindannyiunkban szabadon akarja találni az utat. Elő kell segítenünk tehát, hogy a lelkekben a gyakran roppant eltorlaszolt út szabaddá váljon és semmi sem akadályozza Krisztus szándékát. Ezt azonban csak azáltal érjük el, hogy ádventi programmunkba az apostoli lelkület fejlesztését is felvesszük és áldozatkész elszántsággal vállaljuk az apostoli munkát. — *c)* Krisztus útját

— és ez is ádventi feladat — a világ lelkében is szabaddá kell tenni. A világ szelleme, különösen manapság, eléggé elkorcsosult és feltűnő módon tévutakra siklott. A világ szelleme oly utakon jár, amelyek nem Krisztus útjai és ha arról van szó, hogy Krisztus elinduljon, és végigjárja útját a világban, akkor együtt kell működnünk Vele a torlaszok eltávolításában és apostoli, keresztény szellemünk éltető kisugárzása által kell gondoskodnunk, hogy a világban minél hathatósabban terjedjen az Evangélium szelleme és ezáltal az út is felszabaduljon Krisztus kegyelme számára.

Elhatározás: Én is előfutár lehetek, ha van bennem egy csipetnyi apostoli szellem és katolikus lelkület. Tudom, hogy ez manapság nem hiányozhatik belőlem. Tehát felkészülök arra, hogy az ádvent szellemének megfelelően vállaljam az apostoli munkát és most afölött gondolkodom, hogy azt, tekintettel jelen körülményeimre, hogyan végezhetem.

Ádvent második vasárnapjára következő kedd.

Az ádventi szellem további pontjait a mai Szentleckében találjuk meg. Gondolatmenetének egyik részét a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. Az Irás béketűrő és vigaszteljes szelleme. 2. A Jézus akarata szerint való egyetértés. 3. A kölcsönös felkarolás.

1.

«Testvérek: Mind, ami előre megiratott, okulásunkra iratott meg, hogy reménységünk legyen az Irásokból merített béketűrés és vigasztalás által.» (Szentlecke.)

A liturgia félreérthetetlenül belevonatkoztatja a Szentírás szellemének ápolását az ádventi programmba, és megkívánja, hogy a kinyilatkoztatás könyveivel behatóan foglalkozzunk. Ennek okát maga az Apostol adja meg, aki a mai Szentleckében figyelmeztet az Irás fontosságára. — *a)* Isten azért ajándékozott meg a kinyilatkoztatás szent könyveivel, vagyis a Szentírással, hogy okulásunkra szolgáljon és a természetfeletti felvilágosu-

lás forrásává váljon. A Szentírás könyvei azért adattak, hogy belőlük merítsük az igazság ismeretét és bennük megtaláljuk a kimerítő választ az élet égető kérdéseire. Ezenkívül még azért is, hogy biztosak lehessünk az igazság felől. A szóbeli kinyilatkoztatás nem elegendő, mert azt az emberi gyarlóság és korlátoltság az évszázadok folyamán könnyen elferdítheti. Az Irással ez nem történhetik meg. «Scripta manent», mondja a klasszikus római közmondás és ez a Szentírásra is vonatkozik. Ami egyszer írva vagyon, az nem változik meg és közvetlen eredetiségében származtatja át reánk az isteni Szerző gondolatát. — *b)* A Szentírás nemcsak az igazság megbízható forrása. Erkölcsi hatással is van, és céljának megfelelően, lényegesen befolyásolja életünket. Szent Pál ezzel kapcsolatban azt mondja, hogy meg kell érnünk a béketűrésre. Az Irás ugyanis megmagyarázza az élet értelmét, magasabb életművészetre nevel és ezáltal lehetővé teszi, hogy az élettel együttjáró szenvedést, a sok csalódást okozó ellentmondást és komoly

akadályként utunkba gördülő nehézséget béketűréssel fogadjuk és Isten szándékának megfelelően viseljük. A Szentírás ismerete mély és mindenre kiterjedő életbölcseséget fakaszt, ezáltal lelki harmóniát teremt, fenntartja a benső egyensúlyt és megtanít arra, hogy hogyan kell az élettel bánni. — *c)* Szent Pál azt is mondja, hogy az Irás szavaiból vigasz fakad. Ezt azonban egy kissé keményebben kell értelmeznünk. Nem annyira érzelemről van szó, mint lelki erőről, benső ruganyosságról és acélos ellentállóképességről. A Szentírás szelleme megerősítőleg hat lelkünkre, fokozott mértékben életképessé tesz és annyiban fakaszt vigaszt, amennyiben a bennünk működő isteni kegyelem erejének tudatára ébreszt. — *d)* A Szentírás szelleme nyomában megszilárdul bennünk az alaposan megindokolt reménység. Az Irás szavai széjjelrobbantják szűk látókörünket, új távlatokat szakítanak fel és plasztikus elevenséggel szemléltetik velünk mind a keresztény élet szépségeit, mind a keresztény életküzdelem felfoghatat-

lan jutalmát. És ami a fő, megtanítanak ebben remélni és ennek tudatában fokozni a küzdelem hevességét és az ellenállóképesség ruganyos acélosságát.

Elhatározás: Tudatára kell végre ébrednem annak, hogy a Szentírás tüzetes ismerete és áldásdús szelleme nélkül nem boldogulok. Felteszem magamban, hogy időt szakítok magamnak a szent könyvek olvasására, és komolyan ápolom a biblikus szellemet. A dolgot nem halogatom és rögtön részletes programmot dolgozok ki arra vonatkozólag, hogy hogyan viszem keresztül tervemet.

2.

«*A béketűrésnek és vigasztalásnak az Istene pedig adja nektek, hogy Jézus akarata szerint való egyetértés legyen meg köztetek, hogy egy lélekkel, egy szájjal dicsőítsétek Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak Istenét és Atyját.*» (U. o.)

Szent Pál egy másik fontos ádventi feladatról is megemlékezik: a fentidézett szavakban lelkünkre köti a

közösség szellemének lelkiismeretes ápolását. — *a)* A közösség szelleme: közös szellem. Nemcsak arra van szükség, hogy hangoztassuk a közösséget, és ne vétsünk fennállása, létezési lehetősége ellen, hanem arra is, hogy a közösséget a közös szellem, annak életképes megtermékenyítése által szilárdítsuk meg és tegyük legyőzhetetlenné. Törekednünk kell tehát, hogy egy legyen gondolatunk és akaratunk. Egységes legyen cselekvésünk és küzdelmünk. Széjjelhúzások, mellékvágányra terelő magánutak, lelketlen önzések és hasonló egyebek nem egyeztethetők össze az ádventi várakozás szellemével és ne is említtessenek közöttünk. «Cor unum et anima una in Deo», mondja Szent Ágoston, — vagyis mint közösség: egy szív és egy lélek törekedjünk lenni Istenben. — *b)* A közösség gondolatát érzelemvilágunkból sem szabad kikapcsolnunk. Együtt kell éreznünk egymással, a közösséggel. Ne tűrjük meg, hogy hasadás keletkezzen önnön érzelemvilágunk és a közösség között. Ne forduljon elő, hogy idegenekké válunk a közösség-

ben amelyhez tartozunk, mert érzelemvilágunk egész más irányban fejlődött és ennek következtében egész más érdekeink vannak, mint a közösségnek. Az efajta hasadás lelki hontalansághoz vezet és rendszerint abban végződik, hogy leválunk a közösség testéről. — *c)* Az Apostol még azt is megkívánja, hogy istendícséretünk is közös legyen. Figyelmeztetése nemcsak a közös istentiszteletre vonatkozik. Szent Pál tovább lát ennél, és óhajtja, hogy valahányszor Istenhez fordulunk, azt mindig mint a közösség tagjai tegyük. Nem szabad elfelednünk, hogy csak annyiban vagyunk keresztények és mint olyanok a jóságos Isten gyermekei, amennyiben tag vagyunk a misztikus Krisztus-testen. Ennek tudatában közeledjünk Istenhez és mindig a közösség, az élő misztikus Krisztus-test hathatós erejével támasszuk alá istendícséretünket és privát imaéletünket.

Elhatározás: Tag vagyok a Krisztus-testen — és nem viselkedem mint különálló csillag. Életemet a közösség gondola-

tára fektetem és ezen az alapon szervezem meg. A közösség ellen elkövetett eddigi hibáimat ezentúl kerülöm vagy jóváteszem, és beteges érzékenységemet, nevetséges különcködésemet félretéve, teljesen beleolvadok a közösségbe.

3.

«Azért karoljátok fel egymást, amiképp Krisztus is magáévá tett benneteket az Isten dicsőségére.» (U. o.)

Az ádventi programmban nagy szerepet játszik a kölcsönös segítség és kiegészítés. Szent Pál arról beszél, hogy fel kell karolni egymást, amiként Krisztus is hasonlóképen cselekedett velünk a Mennyei Atya nagyobb dicsőségére. A kölcsönös kiegészítés — amely Krisztus szelleme szerint történik — alapvető pontjai a következők: — *a)* Egymást elfogadni és befogadni. Külsőleg és belsőleg. Ez nem könnyű feladat, mert el kell fogadni embertársainkat minden hibáikkal, úgy ahogy azok jelentkeznek. Tehát el kell fogadni, hogy olyanok, amilye-

nek és a hibákat nem szabad azon kifogás alapjává tenni, hogy nem közeledhetünk embertársainkhoz, mert túlságosan elviselhetetlenek. Ennél többet is kell tennünk: be kell őket fogadnunk. Bármennyire ellenszenvessé teszik is őket fogyatkozásaik. Azt kell elérnünk, hogy szívünk és házunk ajtaja tárva-nyitva legyen embertársaink előtt. Ez nem csekélység, mert a befogadás, mint lényeges egymáshoz való közeledés, életközösséget jelent és nagyobb kötelezettségekkel jár. De meg kell tennünk, mert Krisztus ajtaja is tárva-nyitva áll, és ő sem kérdezi tőlünk, miért nem szokunk le előbb hibáinkról és csak azután közeledünk hozzá. Ha Ő türelemmel tudja venni és elviselni fogyatkozásainkat, akkor nekünk is hasonló viselkedést kell tanúsítanunk embertársainkkal szemben. Mindezt külsőleg és belsőleg kell megtennünk, amennyiben nemcsak külsőleg fogadjuk be felebarátunkat, tehát helyet szorítunk neki házunkban, hanem belsőleg is, amennyiben szívünkbe zárjuk és őszinte szeretetünkkel ajándékozzuk meg. —

b) Helyzetünket Krisztus, az isteni Megváltó példája könnyíti meg, aki megmutatta nekünk, hogy hogyan kell az emberekkel bánni és nagylelkűen túltenni magunkat az emberszeretet gyakorlatának alapvető nehézségein. Nem hiába mondja: «Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, ti is hasonlóképen cselekedjetek». Krisztusnak is nagy nehézségekkel kellett megküzdenie, és neki is sok mindenen túl kellett magát tennie, úgyhogy nem egyszer mondotta tanítványainak: «Meddig viseljelek el benneteket?» De ő nem vette számba az emberi fogyatkozásokat és nemcsak elviselte a gyarló emberiséget, hanem szeretni is tudta, mégpedig annyira, hogy kínhalált halt érte a keresztfán. Ha a szeretet eszményi gyakorlása komoly nehézségeket okoz nekünk, csak arra kell gondolnunk, hogy a keresztfán haldokló Krisztus még a vérpadját körülőrjöngő tömeget is tudta szeretni és érte kérlelni Mennyei Atyját. — *c)* A liturgikus szöveg külön kiemeli, hogy a szeretet gyakorlatából nagy dicsőség származik Istenre. Mi-

nél hősiesebben gyakoroljuk a szeretetet és karoljuk fel egymást, annál nagyobb mértékben növeljük Isten dicsőségét. Ennek okát abban kell látnunk, hogy mint Szent János mondja, «Isten a szeretet» és csak azok válnak dicsőségére, akik megértik lényegét, és az Ő kedvéért vállalják hősiesen az őszinte szeretet vértanúságát.

Elhatározás: Krisztus kívánsága elől én sem zárkózhatom el. Nekem is szeretnem kell felebarátaimat és ezt azáltal kell bebizonyítanom, hogy tekintet nélkül a kellemetlen oldalakra és az abból reám háramló nehézségekre, felkarolom, kiegészítem, támogatom őket és kész vagyok magamat érettük feláldozni. Nem feledem el, hogy csakis a szeretet gyakorlata által válok méltóvá a karácsonyi beteljesülésre és a szeretet Istene, Krisztus befogadására.

Ádvent második vasárnapjára következő szerda.

Szent Pál a mai Szentleckében az ádventi programm áldásairól is megemlékezik és gyönyörűen vázolja azt a kegyelmi folyamatot, amely elismerésteljes jutalomként velejár. Ennek kimagasló pontjai a következők: 1. A mindent betöltő Isten. 2. Béke a hitben. 3. Bővelkedés az isteni Lélekben.

1.

«*A reménységnek Istene töltsön el titeket a hitnek teljes örömével és békéjével, hogy a remény bőven meg legyen bennetek a Szentlélek erejéből.*» (Szentlecke.)

Isten nem hagyja felelet nélkül az ádventi programm betartása által tanúsított lelkiismeretes hűségünket. És elismerő jutalmaként bőséges erővel árasztja el lelkünket. Ezzel kapcsolatban arra kell gondolnunk, hogy — *a)* lelkünket befogadó edénnyel hasonlíthatjuk össze. Ebben az értelemben nevezi pl. a lorettói litánia a Szent Szűzet «lelki edénynek» vagy «tiszteletreméltó edénynek». Lelkünk ugyanis

arra van hivatva, hogy befogadja a számára fenntartott kegyelmet és éltető erejével segítse elő kibontakozását. A fő az, hogy a befogadóképesség minél nagyobb legyen. Mert Isten a kegyelmet mindig a lélek egyéni befogadóképessége szerint osztja ki. Ha nem is teljesen tőlünk függ a befogadóképesség pontos meghatározása, — mert ezt Isten fenntartotta magának, — mégis nagyobbítható azáltal, hogy forrón vágyakozunk a kegyelmi ajándék után és azt nagyon felhasználjuk. Minél intenzívebb módon élünk a kegyelemmel, annál inkább bővül befogadóképességünk és annál biztosabban remélhetünk újabb kegyelmi ajándékot. — *b)* Istent viszont oly forrással hasonlíthatjuk össze, amely kiapadhatatlanul árasztja a kegyelmi erőt. A liturgikus szöveg azt mondja, hogy az Úr az egyedüli kegyelemforrás és nélküle nincs más lehetősége a kegyelemszerzésnek. Ezt a gondolatot azáltal fejezi ki világosan, hogy mint kegyelemforrást csakis az Urat említi. Fontos ezt tudni és eszerint igazodni, mert akkor nem keres-

sük a kegyelmet ott, ahol nem található, nem fecséreljük el hiába erőnket, és közvetlenül annak forrásához, Istenhez fordulunk. — *c)* A kegyelem viszont, amely a kiapadhatatlan forrásból, Istenből árad belénk, azon érték, amely a befogadóképességnek megfelelően betölti lelkünket és annak gazdagságát képezi. Célja a lelket megszentelni, Isten előtt kedvessé tenni, Isten életében részesíteni és annyira megerősíteni, hogy képes legyen Krisztus példáját követni és ezáltal örök üdvösségét eszközölni.

Elhatározás: Többet kellene foglalkoznom azzal a gondolattal, hogy lelkem a kegyelem kiválasztott edénye. Ennek annyiban is nagy hatása volna további életemre, amennyiben kénytelen volnék nagyobb gondot fordítani reá, többet foglalkozni vele és lelkiismeretesebben törődni kegyelmi gyarapodásával. Ádventi munkám egyik gyümölcse tehát az legyen, hogy megszívlelem ezt az igazságot és lelkemet a kegyelem kiválasztott edényeként kezelem.

2.

«Isten töltsön el titeket a hit teljes örömével és békéjével.» (U. o.)

Szent Pál a mai liturgia közvetítésével a hit teljes öröméről és békéjéről beszél, mint a kegyelem egyik legszebb megnyilvánulásáról. Szavainak nemcsak mélységes értelme, de azonkívül fontos ádventi jelentősége is van. — *a)* A kegyelem hatásának egyik legfontosabb gyümölcse eszerint a béke. A lelki életre vonatkoztatva: nem egyéb, mint nyugodt, megelégedett, kielégült lelkiismeret, amelyet nem terhel már semmi; azonkívül benső harmónia, amely a fegyelemben tartott erők egyensúlyán alapszik; lelki és tapasztalt kiforrottság; benső érettség, amelyet már nem veszélyeztetnek a tapasztalatlanság közismert és elhamarkodott balfogásai; végül ütemes, egyenletes, fokozatosan fejlődő benső élet, amely minden nemes szenvedélyfűtötte temperamentum és fürge mozgékonyság ellenére sem ismer egyenetlenségeket vagy kilengéseket. Ez a lelki béke rendkívül értékes adomány. Kimondhatatlan előnyt jelent.

Megtermékenyítő hatással van — és megbízható, megingathatatlan alapja a lelki életnek és a benső kibontakozásnak. A kegyelem forrása, kiindulópontja, fenntartója és megőrzője ennek a kiegyensúlyozott, derűs és termékeny lelkiállapotnak, a békének. Minél intenzívebb a kegyelem működése és minél bensőségesebb a mi együttműködésünk, annál szilárdabbá válik bennünk nemes gyümölcse, a béke. — *b)* A kegyelem azáltal válik a béke alapjává és eszközévé, hogy megszilárdítja, átizzítja, elevenné és tevékennyé teszi bennünk a hitet. Mélységes hitéletre nevel, minden szépségét kidomborítja, ellenállhatatlanul vonzóvá teszi és ezáltal oly harmonikus benső lelkiállapotot teremt, amelyet szilárdságában semmi sem tud megingatni. Ezért említi Szent Pál a hit örömét és békéjét, és ezért vonatkoztatja vissza azt Isten lelkünket gazdagon elárasztó kegyelmére. A hit kialakítja bennünk a békét, a béke viszont kiindulópontjává válik annak a benső állapotnak, amelyet örömteljes lelkületnek nevezünk.

Mélységesen és őszintén örvendeni csak az tud, akiben eleven a hit és aki ennek következtében Krisztus lelki békéjét élvezi. — *c)* A hit és a béke között könnyen megtaláljuk az összefüggést. A hit reávilágít az élet lényegére, megmutatja Isten szentséges arculatát, rámutat az Isten és az élet között fennálló szoros kapcsolatra és ezáltal bebizonyítja, hogy életünk Isten kezében van. Tehát nincs okunk nyugtalankodni vagy aggódni, hanem a lelkiismeretes, bensőséges lelkiélet által Istenhez kell csatlakoznunk, és akkor nemcsak hathatós védelmében részesülünk, hanem örök üdvösségünket is biztosítjuk.

Elhatározás: Benső harmóniára, lelki békére nekem is nagy szükségem van. Lelki életem azért nem fejlődött eddig jobban, mert túlságos nagy volt bennem a nyugtalanság és a disszharmónia. Az ádventet arra használom fel, hogy bővítem lelkem kegyelmi gazdagságát és ezáltal törekszem megszerezni az Eljövendő egyik legszebb

ajándékát : a bensőséges, megingathatatlan és derűs lelkületű, természetfeletti békét.

3.

«... *hogy a remény bőven meg legyen bennetek a Szentlélek erejéből.*» (U. o.)

Az ádvent a bensőséges lélekjárás ideje. Az isteni Lélek ezt az időszakot különösen szereti és arra használja fel, hogy bőven elárasszon sugallataival és megajándékozzon kegyelmével. A történelmi ádventben is így volt; és elég a Szent Szűzre, az isteni Lélek legtökéletesebb alakítására gondolni, hogy meggyőződjünk a lélekjárás fontosságáról és eredményéről. Az ádventnek a mi számunkra is kegyelmi ajándékban gazdag lélekjárásnak kell lennie. E célból fontoljuk meg, hogy — *a)* ahol Krisztus, ott a lélek. Mi ugyan Krisztus eljövetelére készülünk elő, és még nincs részünk a beteljesülésben. De éppen azért, mert Krisztus eljöveteléről és az azt megelőző előkészületről van szó, a Lélek már most el-

jön, hogy az Eljövendőnek méltó hajlékot készítsen lelkünkben. A köztünk jelenlévő és bennünk működő Lélek fúvását érezzük és tapasztaljuk. Tudjuk, hogy Ő fakasztja bennünk és teszi mozgalmassá az ádventet tipikusan jellemző hangulatot. Továbbá, hogy Ő fokozza bennünk az ádventi feszültséget és irányítja velünk közölt nagyszerű meglátásai segítségével ádventi lelketalakító munkánkat. Érezzük ezt, valahányszor résztveszünk az ádventi időszak szakrális cselekményeiben és elmerülünk az azokat körülkeretező liturgikus szövegek szemléletében. A próféták szavai különös hatással vannak reánk és rendkívüli érzelmeket váltanak ki belőlünk. Ilyenkor szinte kezünkkel foghatjuk a Lélekjárás valódiságát és láthatjuk az alakító Lélek ragyogó nyomait. — *b)* Az isteni Lélek, aki az ádventi időszakban oly hathatósan működik, — mint Szent Pál mondja, — ereje teljességével vezet beteljesülésünk felé. Teljes munkát végez és nem ismer akadályokat. Felveszi, — ha nem akadályozzuk működésében, — a harcot a nehézségek el-

len és addig küzd velünk egy ütemben, míg legyőzi azokat és biztosítja lelki kibontakozásunk teljes szabadságát. Részünkről csak azt kívánja meg, hogy belekapcsolódjunk működésébe, töltekezzünk teljességével, felhasználjuk a rendelkezésünkre bocsájtott erőt és vele együtt dolgozzunk a felépülő új életen. — *c)* Szentséges akarata — és Szent Pál erre is céloz —, hogy bővelkedjünk erejében. Megadja tehát a szükséges alkalmat és csak arra vár, hogy azt felhasználjuk. Az ádventi időszakban minden erre van beállítva. A liturgia pazar szövegei ezt a célt szolgálják ; az általuk fakasztott hangulat ebbe az irányba terel. Az ádventi munka alapfeltételként követeli meg, hogy megértsük a Lélek szándékát és törekedjünk erejében bővelkedni.

Elhatározás: Ádventi Lélekjárás van; és annak fúvásában én is csak az isteni Lelket keresem. Különös gonddal ápolom ezen időszakban is kultuszát és azt bensőséges Mária-tiszteletemmel fűzöm egybe. Igy készü-

lök a betlehemi éjtszakára és annak mindenért kárpótló boldogságára.

Ádvent második vasárnapjára következő csütörtök.

Ádventi élményünket csak fokozza az a gyönyörű szembeállítás, amelyet a mai Evangéliumban találunk. Krisztus és az utat egyengető előfutár, János kerülnek egymással szembe és e szembeállításból majd kitűnik, hogy még mi kell az ádventi élmény és a termékeny Krisztusvárás tökéletesítéséhez. Elmélkedésünket a következő pontok szerint végezzük : 1. Krisztus. 2. Keresztelő János. 3. A folytonosság.

1.

«És felelvén Jézus nekik: Elmenvén jelentsétek Jánosnak, amiket hallottatok és láttatok: A vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a süketek hallanak, a halottak feltámadnak, a szegényeknek az Evangélium hirdettetik; és boldog az, ki bennem meg nem botránkozik.» (Evangélium.)

Krisztus, mint a fenti idézetből kitűnik, nem ad közvetlen választ, hanem azokra a valóságokra utal, amelyek nyilvános működését kísérik. Ezekkel bizonyítja küldetése valódiságát és istenségét. Egyúttal szinte megfesti önarcképét és azt küldi a fogságban sínylődőnek válaszul. — *a)* Jézus önarcképében ráismerünk arra, hogy Ő Isten küldöttje, a mindenekfelett csodálatos Krisztus. Minden lépését rendkívüli események, vagyis csodák kísérik: vakok látnak, sánták járnak, bélpoklosok meggyógyulnak, süketek hallanak, és ami még több, a halottak feltámadnak. Krisztus csodatévő hatalma által bebizonyítja a népnek, hogy Ő valóban az, akit Isten megváltásunkra küldött, egyszóval Isten Egyszülöttje, a megtestesült Ige. Csodatévő Isten Ő és azért mondja róla Izaiás remek látomásában, «admirabilis», vagyis csodálatraméltó. Krisztus önarcképének ezt a vonását jól meg kell jegyeznünk magunknak, mert szükségünk van arra, hogy tudomásunk legyen Megváltónk csodatévő

hatalmáról. Az életben, különösen pedig a lelkiéletben mi is gyakran kerülhetünk oly helyzetbe, amelyből csakis Krisztus végtelen hatalma tud megszabadítani. — *b)* Krisztus önarcképének másik szép vonása, hogy elsősorban a szegényekkel és a nincstelenekkel törődik. Azoknak hozza a csodálatos «örömhírt» (Evangélium) és azokon teljesíti be mindenekelőtt jóságos szándékát. Jánosnak adott válaszában meg sem emlékezik a többiekről. Pedig az Evangélium nemcsak a szegényeknek hirdettetett. Krisztus köré a gazdagok és az előkelők is csoportosultak, de ezeket nem említi, hogy annál jobban kidomborítsa, mennyire szívén hordja a nincstelenek ügyét és mennyire szereti őket. Ez a tényállás szintén nagy hatással van reánk, mert mi sem tartozunk a világ hatalmasságai és a mammon arisztokratái közé. Többé-kevésbbé mi is csak nincstelenek vagyunk és üres kézzel, gondterhelt szívvel jövünk Krisztushoz, vagy megyünk elébe az Eljövendőnek. Bizalmunkat és reménységünket csak fokozza a tudat,

hogy Krisztus előnyben részesíti a szerény szegénységet, és hogy nincstelenségünk nem jelent akadályt a Hozzá vezető úton. — *c)* Krisztus önarcképéből nem marad ki a szenvedés árnyéka. Jánosnak adott válaszában önmaga céloz az elmaradhatatlan töviskoszorúra és világosan kimondja, hogy megjelenése ellentmondást fog kelteni. Azt is hozzáfűzi, hogy boldogok lesznek azok, akiket az ellentmondás nem térít le a helyes útról és akik nem botránkoznak meg Benne. Szinte érezzük az előszelét annak, amit később mond, hogy Ő «szegletkő» és jaj azoknak, akik e kő éles sarkán halálra sebzik magukat. Meg kell értenünk tehát, hogy az Eljövendő, a tövissel koronázott Krisztus, Akinek véresre sebzett vállaira súlyos keresztfa nehezedik. És meg kell jegyeznünk, hogy mindazok, akik Hozzá tartoznak és Őt követik, Vele egy közösségben járják a Golgota-utat és hordják a súlyos keresztet. Ádventi élményünktől tehát nem szabad elvonatkoztatni a Passzió motívumát és a betlehemi bölcső fényáradatában

meg kell tudni látni a Golgota világos árnyékát.

Elhatározás: Minden különösebb felszólítás nélkül is tudnom kellene, hogy ki az Eljövendő és miben áll küldetése. De feltétlen engedelmeskedem a mai Evangéliumnak és mélységes szeretettel szemlélem Krisztus általa közvetített önarcképét. A csodálatos Krisztus bizalmat fakaszt bennem; a szegények Krisztusa lényegesen közelebb hoz hozzá; és a töviskoszorús Krisztus felkelti bennem már most a golgotás szenvedés szeretetét és kialakítja kálváriás lelkületemet.

2.

«*Kezde Jézus szólani a seregnek Jánosról: Mit mentetek ki a pusztába látni? Széltől lengetett nádat? Vagy mit mentetek ki látni? Puhába öltözött embert-e? Ime, akik puha ruhákat viselnek, a királyok házaiban vannak. Hát mit mentetek ki látni? Prófétát-e? Igenis mondom nektek, prófétánál is nagyobbat.*» (U. o.)

Krisztus, miután az előfutár követei eltávoztak, elkezdett Jánosról beszélni, és tanítványainak az Ő egyedülálló egyéniségét magyarázta. Szavai, melyeket a mai Evangélium közvetít nekünk, ismét tökéletes arcképet nyujtanak. Ebben ráismerünk János rendkívüli egyéniségére és megértjük, hogy a liturgia miért állítja éppen Őt szinte tengelyként az ádventi időszak élményébe. — *a)* Krisztus Jánosra vonatkozólag elsősorban azt mondja meg, hogy mit nem szabad Őbenne látni. És ezáltal mégjobban kidomborítja a haldokló Ószövetség utolsó nagy egyéniségének jelentőségét. János elsősorban nem «széltől lengetett nád». Ellenkezőleg: tántoríthatatlan szikla. Nem az Ő stílusa mindig a szél irányához alkalmazkodni és előtte ruganyosan meghajolni. És hogy mennyire nem az, azt a sivatag embere, aki teveszőr ruhában lépte át a királyi palota küszöbét, akkor bizonyítja legjobban, amikor a feslett Heródesnek szemére veti romlottságát és tőle, tekintet nélkül királyi méltóságára, gyökeres javulást köve-

telt. A királyi palotában a körülmények nem kedveztek Jánosnak, de Ő ezzel mit sem törődött. Meg is fizette az árát, mert a nazireus feje egy könnyűvérű táncosnő fürge lábaihoz hullott és ezüst tálcán járta körül a királyi palota borszagú és lármás mulatótermét. János tehát kemény ember volt, aki nem hajolt meg a körülmények hatalma előtt és az igazságért szívesen feláldozta életét. A szélfúvásban kecsesen ringó hajlékonyderekú nádhoz valóban nincs köze. — *b)* Jánost, Krisztus előfutárját azok között az emberek között sem szabad keresni, akik puhába öltöznek és az elkényeztetett, elkorcsosodott életmód hívei. Az ilyenek, mondja az Evangélium, — királyi palotákban laknak és nem tanyáznak mint János, a pusztában. Inyenc falatokkal táplálkoznak és mindennapi eledelük sem tücsök, sem vadméz. János ezzel táplálkozott, tehát nem tartozik hozzájuk. Keményvágású ember, aki a test igényeit illetőleg nem ismer tréfát. Nazireus élete az Úrnak van szentelve. Feje torzonborz és szakálla az őserdők

káoszára emlékeztet. Haja sohasem látott ollót. Ruhája szúrós teveszőr. János tehát az alkut nem ismerő szigorú önfegyelem embere, és mint olyan, egyedülálll. Azért választotta ezt az életmódot, mert hozzátartozik küldetéséhez. Mint előfutár «a bűnbánat keresztségével» jelöli meg a hozzátódultak homlokát és így készíti őket elő Krisztus megváltó vízkeresztségére. Bűnbánatot tart, ő, aki ártatlan, hogy joga legyen bűnbánatot hirdetni, önfegyelmet követelni és mindenkit Krisztushoz vezetni. Krisztus szavai világosságában éles körvonalakban domborodik ki előttünk János egyénisége, akiben Isten emberére, a Megváltó útjainak egyengetőjére és az emberiség egyik legeszményibb példaképére ismerünk. — *c)* Krisztus azt is megmondja, hogy minek kell tartani Jánost. Világosan beszél és kereken kijelenti, hogy próféta; sőt annál is több. Mint próféta, rendkívüli ember, akinek rendkívüli hivatásban van része. De nem áll egyedül, mert próféta sok volt. Isten ugyanis az Ószövetség külön-

böző időszakai szükségletének megfelelően mindig támasztott tüzeslelkű embereket, akiknek megadta a prófétai hivatást. Jánosnak mégis többnek kell lennie, mert tudjuk, hogy egyedül áll az üdvtörténelemben. Sem előtte, sem utána nem akadt hasonló hivatás és az övével összehasonlítható küldetés. Ezért mondja Krisztus, hogy több mint próféta, vagyis oly küldetéssel bír, amelyet nem lehet a fennálló üdvrendszer valamelyik kategóriájába sorolni. A kategóriák felett áll és mint olyan csak egy nevet érdemel meg, az Előfutárét, aki a Megváltó előtt egyengeti az utat.

Elhatározás: János példáját aligha tudom követni és arra nincs is szükség. Annak azonban igenis szükségét látom, hogy Jánostól megtanuljam az életet nagyon is komolyan venni, kellő fegyelemmel acélossá tenni magamat; az önmegtagadás gyakorlásával jóvátenni, amit mások elpuhultságukban vétkeznek; és tökéletes, tartalmas egyéniségem által Krisz-

tus előfutárjaként az embereket Őhozzá, a világ Megváltójához vezetni.

3.

«Ez az, akiről írva vagyon: Ime, én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted az utadat.» (U. o.)

Szent János egyéniségében, akit a mai Evangélium Krisztussal állít szembe, az üdvtörténetben érvényesülő folytonosság domborul ki. Az üdvtörténet folyamata az ősidők homályában gyökerezik és ott kezdődik a boldogság paradicsomában, ahol Isten, midőn száműzte ősszüleinket, először ígérte meg a Megváltót. A folytonosság azóta nem szakadt meg és Isten ígéretei láncszemként kapcsolódnak egymásba. E folytonosság szolgálatában Isten kiválasztottjai állottak, akiket az Úr különös adottsággal képesített arra, hogy küldetésüket teljesítsék. — *a)* Első helyen az ősatyák állanak, akikkel Isten külön szövetséget kötött és akiknek ismételten — mint pl. Ábrahámnak — megígérte a Megváltó eljövetelét. Az ősatyákat,

ami életkialakításukat illeti, maga az Úr vezette. Sorsukhoz fűzte a kiválasztott nép sorsát és azzal bízta meg őket, hogy Izrael öntudatában ébrentartsák a Megváltóba vetett hitet és így tegyék képessé a fennmaradásért és a kibontakozásért folytatott kemény küzdelemre. Az ősatyák sorsa igen kemény volt. Ők is csak úgy tudták megállni helyüket, hogy a Megváltó eljövetelében reménykedtek és az Istennel kötött szövetségből, a nagy ígéretből merítették a szükséges erőt. Az ősatyák mindent ebbe az egy szóba foglaltak össze. Valóban a küldetés hősei és az üdvrendszerben megnyilvánuló folytonosság csodálatraméltó áldozatai voltak. — *b)* Az ősatyákra egy másik hősies csoport következik, ezek a próféták, akiket Isten rendkívüli, viszontagságteljes időben támasztott. A próféták lelkiségét az jellemzi, hogy egy és ugyanazon időben aktív és passzív, cselekvő és szenvedő emberek voltak. Aktív természetük abban nyilvánult meg, hogy küldetésüknek megfelelően aggresszív, támadó munkát végeztek,

amennyiben a népnek irgalmatlanul megmondták az igazat, szemére vetették bűnét és Isten elmaradhatatlan büntetését hirdették. Támadták egyszóval a köz- és magánéletben előforduló rothadást, és mindent elkövettek, hogy a reájukbízott népet legalább az utolsó pillanatban jobb belátásra és megtérésre bírják. Merészen vállalták ezt a feladatot és minden emberi félelem kikapcsolásával tüzes, gyujtó, villámcsapásként ható szavakkal közvetítették az Úr üzenetét. Izzólelkű emberek voltak, akikben a benső tűz nagy feszültséget támasztott. Ennek közvetlen hatását a nép élvezte áldásdús formában és ennek köszönhette, hogy az igazság fényessége nem halványult el örökre, és nemzeti élete ellen tudott állni az őt mindenfelől körülvevő pogány kultúra szüntelen támadásának. A próféták passzív vagyis szenvedő emberek is voltak, mert kivétel nélkül mind hivatásuk áldozatává váltak. Nem volt egyszerű dolog a kiválasztott nép szívét megpuhítani, lelkére hatni és az Úr szándékát vele megértetni.

Ennél még sokkal nehezebb volt erkölcseit megváltoztatni, őt az elharapódzott bálványimádástól visszatartani és Isten akarata alá hajlítani. A tömeg és a vezetőkörök rendszerint ádáz gyűlölettel fogadták a próféták lángoló szózatát és jóakaratú fellépésükre irgalmatlan üldözéssel válaszoltak. A próféták kivétel nélkül az Ószövetség vértanúi és mint olyanok, hősi halált haltak küldetésük beteljesüléséért. Az említett folytonosság hosszú láncolatában ők képezik a legragyogóbb részt, és mint a vértanúságra kész apostoli lelkület emberei feledhetetlen benyomást gyakorolnak az ujszövetségi emberre is. — *c)* A folytonosság láncolatában János az Ószövetség utolsó szentje, a puszta szentje, aki a bűnbánat szellemével keresztelte meg azokat, akiket Krisztushoz küldött. Őbenne sűrűsödött össze az Ószövetség Krisztus után vágyakozó szelleme, a kemény életküzdelemben acélossá edzett komolysága és a próféták tántoríthatatlanul bátor, tüzes lelkülete. Egyéniségében csendül ki az Ószövetség; és a

pusztában kiáltó szavával némul el az az igehirdetés, amely csak arra volt hivatva, hogy előkészítse a talajt és szerény előfénye legyen az isteni Ige soha el nem némuló szavának.

Elhatározás: Engem most csak az érdekel, hogy az üdvrendszerben megnyilvánuló folytonosság Isten végtelen szeretetéről tesz tanúbizonyságot. Ezt egyéni értelembe veszem és önmagamra vonatkoztatom. Ha Isten nem szeretett volna annyira, nem gondolt volna reám és nem tette volna lehetővé, hogy annyi hősies ember fáradozzon szüntelenül az üdvrendszer kiépítésén és ezáltal az igazság világossága hozzám is eljusson. Ezt én csak azzal tudom meghálálni, hogy megfelelek az Úr szándékának és részemről is mindent megteszek, hogy az üdvrendszer kegyelmi ajándékában mások is bőségesen részesüljenek.

Ádvent második vasárnapjára következő péntek.

A mai Kommúnió szövege a lélekhez fordul, hogy keresztülvezesse az ádventi sötétségen és megláttassa vele a betlehemi világosságot. Gyönyörű munkaprogrammot ad és tökéletesíti az ádventi élményt. Gondolatait a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A magas hely. 2. A tisztánlátás. 3. A tiszta öröm.

1.

«Kelj fel, Jeruzsálem! és állj magas helyre, és lásd az Istentől számodra küldött örömet.» (Kommúnió.)

A Kommúnió szövege «Jeruzsálem» alatt az ádventi lelket érti. Őhozzá fordul és őt szólítja fel, hogy ne maradjon tovább a nyirkos szakadékban, ne szeresse a ködös mélységet, hanem emberelje meg magát, használja fel az ádventet, az üdvösség idejét és magasívelésű szárnyalással küzdje fel magát arra az összehasonlíthatatlan fennsíkra, amelyet — Baruch próféta kijelentése alapján — «magas

helynek» nevez. Ha megszívleljük a liturgia felszólítását, és gondolkodunk jelentősége felett, akkor a következő valóban magasszárnyalású munkaprogramm körvonalai bontakoznak ki lelki szemeink előtt: — *a)* A magasívelésű szárnyalás, amelylyel az ádventi lélek a lelkiélet fennsíkjára küzdi fel magát, elsősorban gyökeres kiemelkedést jelent az «én» szűk kereteiből. Tudjuk, hogy önnön természetünk nagyon is szűk korlátokhoz van kötve és azt is tudjuk, hogy énünk, egyéniségünk csak ezek között tud mozogni. Másszóval mozgásszabadsága, fejlődési lehetősége is roppant korlátolt. Gondoskodni kell tehát nagyobb mozgásszabadságról és alkalmat kell keresni arra, hogy széjjelrobbantsuk ezt a szűk keretet és önmagunk fölé emelkedjünk. Ennek megvan a kegyelemadta lehetősége. Nem mi semmisítjük meg az említett korlátokat, hanem a kegyelem ereje, amely magával ragad, magasba visz és «magas helyre», vagyis a tökéletes lelkiélet fennsíkjára helyez. Erre különösen az ádventi időszakban van

alkalom. A liturgikus élmény teljesen erre a célra van beállítva és mint olyan, különös kegyelem forrása. Nekünk csak meg kell szívlelnünk a mai Kommúnió felszólítását, meg kell ragadnunk az alkalmat és a kegyelemmel együttműködve, önnön énünk fölé fejlődve, merészívelésű szárnyalással kell elérnünk az említett fennsíkot. — *b)* Az említett alapon törekednünk kell a hétköznap kereteiből is kiemelkedni. Ádvent van, és e szent időszak ünnepi hangulata könnyen megérteti velünk, hogy mily különbség van az ünnepnap és a hétköznap között. A hétköznap szürke, ködös és szűk. Folyton egy körben mozog és munkáját minden ritmus nélkül, ködös hangulattal és megszokásból végzi. A kényszer, a másként nem tudás is nagy szerepet játszik a hétköznapban, és sokszor szinte elviselhetetlenné teszi. Az ünnepnap viszont a mélységes élmény, a mindent elárasztó öröm a mozgékony lélekkel telített hangulat jegyében áll. Nagy benne a harmónia és a kielégülés. Légköre napsugaras, kristálytiszta és

átlátszó. Horizontjai pedig a végtelen felé irányítják a pillantást. Meg kell tehát szabadulnunk a hétköznap ködös levegőjétől és bele kell fejlődnünk az ünnepek napsugaras valóságába. Ilyen ünnepnapunk mindig, még a legszürkébb hétköznap és a legsűrűbb decemberi köd idején is lehet. Ünnepnapunk egyáltalán mindig lehet, csak akarnunk kell a mélységből kiszabadulni, a magasba törekedni és elérni a liturgia által ajánlott «magas helyet», a tökéletes lelkiélet fennsíkját. — *c)* Azáltal is törekedjünk a magasba jutni, hogy föléje fejlődünk mindannak, ami a csak természetes világrendhez tartozik és annak szűk keretei között mozog. Ezzel nem mondunk ellent a természetnek; és mindenkorra alapelvünk marad, hogy természetes emberek akarunk lenni, de nem elégszünk meg ezzel, több után vágyunk — és azért törekszünk a természetes alapon a természet lehetőségei fölé emelkedni és belefejlődni a természetfeletti élet méreteibe. Ezzel egyébként nemes természetünk ambíciójának felelünk meg, amely csak a végtelen

után vágyódik és csak abban leli kielégülését.

Elhatározás: Nem vagyok vakondok és nem mászkálok földalatti folyosókon. Sokkal nemesebb természetem van, amely benső dinamikája minden erejével a világosságra kívánkozik. Az idei ádventnek legalább az a haszna legyen, hogy végre megértem alaptermészetem jogos kívánságát, sietve menekülök vakondoktúrásszerű szűk kereteimből, az élet napsugaras, világos oldalára állok, fázékony lelkemet a kegyelmi lendület termékeny melegével gyógyítom, s minden erőmmel törekszem magasba jutni.

2.

«Kelj fel, Jeruzsálem! . . . és lásd az Istentől számodra küldött örömet.» (U. o.)

A liturgikus szöveg, amely Baruch próféta gondolataira támaszkodik, az ádventi lélek programmjába a tisztánlátást is felveszi, megkívánja,

hogy tágranyílt szemmel nézzen maga körül és végre megtanuljon látni. Látni, a liturgia értelmében itt annyit jelent, mint — *a)* észrevenni. Elsősorban arra van szükségünk, hogy szemünk fürge legyen és észrevegye azt, ami körülötte történik. Vonatkozik ez különösen a kegyelem hatásaira és Istennel fenntartott kapcsolatainkra. A kegyelmi világrendben, a természetfeletti életben ugyanis sok minden történik és erről tudomást kell szerezni, ezt észre kell venni. Igy nem szabad észrevétlenül hagyni a kegyelem egyes reánkvonatkozó megmozdulásait, Isten minket illető kívánságait, a Lélekjárás, a Szentlélek fuvallata egyes fázisait és a kegyelmi élet egyéb fontos megmozdulásait. Fürge legyen tehát szemünk és kifinomult felvevőképességgel rendelkezzen. Benső, lelki antennánknak reagálnia kell a kegyelem hullámaira és annak még legfinomabb rezgését is észre kell vennie és tovább kell vezetnie a lélekhez, hogy kiválthassa belőle a megkívánt hatást. Az ádventi liturgia erre az éleslátásra fekteti

a fősúlyt és finom kultúrájával elősegíti bennünk a legkisebb megmozdulásra is felfigyelő észrevételt. — *b)* Az észrevételt a természetfeletti éleslátás értelmében a tökéletes megkülönböztető képességgel kell fokozni. Nem elég észrevenni a dolgokat, meg is kell különböztetni őket egymástól. A lelkiélet esetében ez annyit jelent, hogy meg kell tudni ítélni a dolgok lényegét, el kell tudni választani a kegyelem megmozdulásait és a természetfeletti élet jelenségeit mindattól, ami más forrásból származik, és mint olyan, távol áll a lelkiélet jól felfogott érdekeitől. A természetfeletti élet jelenségeire vonatkozólag is élnünk kell a kifinomult megkülönböztetőképességgel. Széjjel kell választani tudnunk a jót a jobbtól, a tökéletest a tökéletesebbtől, az értékest az értékesebbtől és a fölfelé való fejlődés értelmében mindig az utóbbit kell választanunk. A fő mindenesetre az, hogy helyesen tudjunk megkülönböztetni és éleslátásunk ezen adományával célszerűen tudjunk élni. — *c)* Éleslátásunk célja, hogy meg-

tartsuk azt, amit meg kell tartani és visszautasítsuk mindazt, ami nem fejleszti lelkiéletünket. Nem elég látni, észrevenni és megkülönböztetni, mert mindez csak magasabb célt szolgáló eszköz. A fontos az, hogy miután megláttuk, észrevettük és megkülönböztettük: megtartsuk és megőrizzük a jót, éljünk vele és lelkünk javára használjuk fel. Ugyanígy vagyunk az értéktelen vagy káros dolgokkal is. Azért vettük észre és különböztettük meg őket, hogy véglegesen visszautasítsuk és elszakadjunk tőlük.

Elhatározás: A mai elmélkedés világosságában szinte érthetetlen számomra, hogy eddig hányszor viselkedtem rosszabbul a vakonszületettnél. A legközelebbi dolgokat sem láttam meg, és a legfeltűnőbb megnyilvánulásokkal szemben is vaknak bizonyultam. Ideje, hogy levessem e lelki vakságot, megtanuljak látni és éleslátásomat lelkem javára felhasználni. Az imént szemlélt pontok alapján

dolgozom ki programmomat és ezentúl szigorúan ahhoz tartom magam.

3.

«*Lásd az Istentől számodra küldött örömet.*» (U. o.)

Éleslátásunkat az ádventben arra használjuk fel, hogy meglássuk és lelkiismeretesen szemléljük az Eljövendőt, aki Isten nagy ajándékát, «a számunkra küldött örömet» hozza magával. Minél lelkiismeretesebben és alaposabban szemléljük ezt az ajándékot, annál világosabban különböztetjük meg alapvető elemeit. Ezek a következők : — *a)* Az elközelgő újjászületés. Most nem arról van szó, hogy lelkünkben újból átéljük az Ige megtestesülését és a betlehemi éjtszaka misztériumát, hanem arról, hogy ezzel kapcsolatban Krisztus, kegyelme megújítása által, újjászületik lelkünkben és ennek révén önnön újjászületésünket is eszközli. Új emberek leszünk, akik új, szebb és gazdagabb életnek néznek elébe. A régi, a silány, az eltorzító foszlányként hullik le

rólunk, hogy megszabadítson a reánknehezedő tehertől, lehetővé tegye az új, a tökéletes ember kialakulását, és elindítson a jobb élet felé vezető úton. Nagy öröm és boldogság fakad bekövetkezendő újjászületésünk nyomában. Ez az a «jucunditas», amelyet Isten a bensőséges élet ajándékaként küld Egyszülöttje által. Felesleges említenünk, hogy ezt meg kell látni, észre kell venni előbb és csak azután részesülhetünk beteljesülésében. — *b)* Az újjászületés az új életet vezeti be. Nem azért születünk újjá, hogy a régi úton maradjunk és meghiúsítsuk újjászületésünket eszközlő Isten terveit. Új ember nem járhat régi utakon és — mint az Irás mondja, — az új bort sem töltik régi tömlőbe. Az új élet viszont teljesen elüt a régitől és lényegében másként alakul. Nagy szerepet játszik benne a termékenység, a fejlődés, az Istenközelség, a kegyelmi bővelkedés és a fölényes győzelem. Tartalma gazdag és az általa nyujtott kielégülés tökéletes. Ezt a körülményt, jobban mondva valóságot is észre kell venni és a régi életet az új élettől meg

kell különböztetni. A tárgyilagos észrevétel és megkülönböztetés gyümölcse szintén korlátlan öröm és zavartalan boldogság. Mert nem lehet az új életet szemlélni és reágondolni anélkül, hogy a boldogság melegsége el ne árasztaná lelkünket. A liturgikus szövegben említett, Isten által nekünk szánt ajándék alatt ezt a ragyogó lelkiállapotot kell érteni, vagyis az örömet, melyet az új élet tudata gerjeszt és tart fenn lelkünkben. — *c)* Az új élet eredményeiből és fölényes győzelméből nagy dicsőség hárul Istenre és mireánk. Istenre, amennyiben minden termékenység és siker az Ő ajándéka; mireánk, mert hűséges közreműködésünkkel lehetővé tettük, hogy az isteni kegyelem bennünk akadálytalanul elérje célját és érvényre juttassa Isten szándékát. E kettős dicsőség elősejtelme fűti lelkünket és teszi hathatóssá ádventi hangulatunkat. Erről is tudomást kell szerezni és éleslátásunkkal kell törekednünk az idevágó élmények mélységét fokozni. Akkor ismételten felfakad bennünk a nemes öröm és nyugodt boldogság, amelyet

Isten ádventi ajándékként szánt sokat zaklatott, kifáradt lelkünknek.

Elhatározás: Életemben az öröm eddig nem játszott túlságosan nagy szerepet, mert sokat tartózkodtam a fagyos szakadékban, nem eléggé törekedtem a magasba jutni, hogy ott világosan lássam Isten nagy ajándékát és megtanuljak szívből örvendezni. Nem Isten hibája, hogy életem annyira nélkülözte a valódi örömet. Ami eddig volt, az ne legyen többé! Megfogadom tehát a mai elmélkedés figyelmeztetését, és részletes programmot dolgozok ki arra vonatkozólag, hogy hogyan fejlesztem és erősítem magamban az igazi életörömet.

Ádvent második vasárnapjára következő szombat.

Szombatunkat ismét a Szentséges Szűz kultuszának szenteljük, lelkünk mélyén ismét mécset gyujtunk a Boldogasszony kegyképe előtt, és

mélységes áhítattal emlékezünk meg a várandós Szűz boldog napjairól: 1. A várandós Szűz kívánságai. 2. A várandós Szűz szeplőtelen lelkülete. 3. A várandós Szűz mint életforrás.

1.

«Felragyog a Sionból dicsősége.» (Graduále.)

Az ádventi időszakban különös szeretettel foglalkozunk az Istenanya egyéniségével, aki mint a túláradó boldogságtól ragyogó várandós Szűz jelenik meg előttünk, hogy lelke minden kincsét feltárja. Midőn e szent időben a várandós Istenanya közelében tartózkodunk, első pillantásra feltűnnek istenáldott lelke rendkívüli kiváltságai, és oly mély benyomást gyakorolnak reánk, hogy ádventünket betöltik fényes ragyogásukkal. — *a)* Az Istenanya kiváltságainak egyik legkedvesebb vonása, hogy Istenre vár. Nagy kiváltság Istenre várni azzal a tudattal, hogy nemsokára eljövend és boldogít közvetlen jelenlétével. A Szent Szűz előtt generációk és hosszú évezredek vártak a Megváltó eljövetelére,

anélkül azonban, hogy megérhették volna a boldog beteljesülést. A Szent Szűz istenvárása másként alakul. Nemcsak sejtelem és távolbatekintés, hanem biztos tudás és rövidesen bekövetkező megvalósulás. Az előttevalók csak a sejtelem sűrű fátyolán keresztül szemlélték a beteljesülésben rejlő boldogságot, anélkül, hogy részük lehetett volna benne. A Szent Szűz viszont lelke ádventjében máris részesül a beteljesülés boldogságában, mert méhében hordja az Igét és már nem a megtestesülésre, hanem csak a csodálatos születésre, a betlehemi misztériumra vár. Ez rendkívüli kiváltságot és egyedülálló kitüntetést jelent. Nekünk hasonló sorsban van részünk. Mi is, ha nem is ugyanabban a mértékben, de mégis kiváltságos lelkek vagyunk, mert karácsonyi beteljesülésünkre, Isten bennünk való újjászületésére várunk s eközben máris, mint a kegyelem gyermekei magunkban hordjuk Istent, akinek temploma és hajléka vagyunk. Ádventi élményünket e kiváltság tudata tegye mélyebbé és hathatósabbá. — *b)* Még nagyobb

kiváltság, úgy várni Istenre, mint a Boldogasszony várt. A Szent Szűz ugyanis nem az egyszerű, Isten felé fordult lélek sóvárgásával várakozott, hanem az édesanya tárt karokkal szülöttje elé siető szeretetével. Az Istenanya nemcsak kiváltságokban gazdag vallásos lélek, hanem földi értelemben édesanyja Isten Fölkentjének (Krisztus), és mint olyan, egész más érzelemvilágban mozog, midőn az eljövendő Istenemberre várakozik. E várakozásban benne feszül az anyai szeretet minden tettrekész dinamikája és benne rezeg az édes anyaszív minden dobogása. Kiváltság ez, egyedülálló kiváltság, melynek súlyát és méltóságát alig lehet emberi szavakkal kifejezni. És mégis akad valami hozzá hasonló: ez a mi esetünk. Mi is várakozunk Istenre és bennünk is van valami abból az anyaságból, ami oly mélységessé teszi a várakozást. Krisztus ugyanis azt mondja, hogy mindazok, akik Isten akaratát cselekszik, anyja és testvérei. Mi ezzel az adottsággal léptünk ádventi várakozásunk világos éjtszakájába, és érezzük, mennyire igaza van Krisztus-

nak, és milyen — az anyaság termékenységére emlékeztető — erő rejlik abban, hogy készek vagyunk Isten akaratát cselekedni, és csak azt tenni.— *c)* Az Istenanya várakozását, e kiváltságos időszakot, boldogsága forrása, a Krisztus szent emberségét alakító isteni Lélek iránt táplált szeretet teszi tüzessé. A Boldogasszony ugyanis, mint a Szentlélek jegyese várakozik a betlehemi éjtszakára és gondolatai, érzelemvilága hullámzása folyton a kiindulóponthoz, ahhoz a Lélekhez térnek vissza, aki mint Isten teremtő kezének alkotó ujja e csodát művelte, és Krisztus szent emberségét megteremtette benne. Valami hasonló bennünk is van. Mint keresztény lélek és a kegyelem gyermekei mi is jegyességre léptünk, — ha nem is oly intim értelemben, mint az Istenanya, — a Szentlélekkel. Ádventi várakozásunkban Ő is nagy szerepet játszik, mert mi is szüntelenül arra gondolunk, hogy Ő alakította és teremtette meg bennünk a kegyelmi életet és hozott sugallatai irányítása által oly végtelen közel Krisztushoz. Nagy kiváltság ez: az isteni Lélek tüzé-

ben várni a betlehemi éjtszakára és kegyelemteljes fúvásában készülni elő a Gyermek-Isten méltó befogadására.

Elhatározás: A várandós Szűz kiváltságainak valóban örvendek és vele együtt adok hálát az Úrnak, ezen nagy kitüntetésért. Közben megvonom a párhuzamot és önnön kiváltságaimat szemlélem. Ennek segítségével elevenné, színessé teszem várakozásomat és arra törekszem, hogy a kiváltságokat jól felhasználva, méltóképen készüljek az Úr befogadására. Ezenkívül feleleventem magamban az Istenanya kultuszát, és a Boldogasszony segítségével törekszem tökéletesíteni ádventi munkámat.

2.

«*Ha felénk fordulsz, Istenünk, új életre kelünk és a Te néped örvendezni fog benned.*» (Offertórium.)

Isten a Szent Szűz felé fordult, midőn — tekintettel Istenanyaságára — már fogantatásában szeplőtelennek te-

remtette. A Boldogasszony ezáltal új életre kelt, vagyis oly életútra jutott, amely előtte nem volt és utána soha nem lesz. Várandósága idejét, ádventjét, ezen összehasonlíthatatlan kiváltság tudata teszi ragyogóan világossá és végtelenül boldoggá. Szeplőtelensége távlata teljesen új megvilágításban láttatja meg vele a megtestesülés jelentőségét és a betlehemi csillagfényes éjtszaka boldog beteljesülését. Szeplőtelenségének kiváltsága végtelenül közel hozza Őt az élethez, hogy azon keresztül annak forrásához, Istenhez vezessen. Szeplőtelenségének tudata tehát nagy hatással van ádventjének kialakulására és abban döntő, meghatározó szerepet játszik. Oly értéket jelent ugyanis, amely nélkül az Istenanya ádventje a mindennapi lelkek egyszerű nívójára süllyedne vissza. Ezek a következők : — *a)* Az Istenanya szeplőtelensége rendkívüli fölényt jelent az élettel szemben. Nem arról az életről van szó, amelyet Isten szánt emberi teremtményének örök szeretete törvénye szerint, hanem arról, amelyet az ember az ősbűn elkövetése által visszavonha-

tatlanul megrontott. Ez az élet erős rothadással és szenvedélyes pusztulással van tele. Mélységeiben nem a beteljesülés reménysége világoskodik, hanem kavargó örvény tátong. Igenlései: Isten szentséges Arcába vágott ellentmondás. És kívánságai: megszentségtelenítése az örök isteni törvénynek. Élet ugyan, és mégis halál; fejlődés ugyan, és mégis elsatnyulás. Lehetetlen valami, korcsszülött, amely az ember megromlott akaratában fogantatott és bűnös cselekedetével jött e világra. A Szent Szűz, mint szeplőtelen Istenanya, ezzel az élettel szemben fölényben van. Kiváltsága, az eredeti bűntől való mentessége oly fennsíkra állította, melynek szirtjét már nem mossa a megromlott élet szennyes áradata és amelynek magasságát nem éri el annak tomboló vihara. Abszolút fölényben van. És mint hajnalcsillag, mint Isten szövetségét hirdető szivárvány világoskodik e szerencsétlen élet egén. Bennünk is lehet valami ebből a pozícióból, ha nem is ugyanabban a mértékben. Mi is kerülhetünk fölénybe az élettel szemben, de csak akkor, ha a

megváltás kegyelme alapján és az eredeti bűn nélkül fogantatott Istenanya segítségével lelki szeplőtelenségre, a vétektől való függetlenségre és nemes bűnmentességre törekszünk. — *b)* Az Istenanya szeplőtelensége rendkívüli előnyt jelent, ami önnön egyéniségét és annak kibontakozását illeti. A szeplőtelenség ugyanis a szó teljes értelmében erő, mégpedig romlatlan erő, melynek teljességét még nem kezdte ki a pusztulás miazmája. Erő azért, mert a szeplőtelenség, vagyis bűnmentesség testi és lelki integritást jelent. A szeplőtelen, bűnmentes lélek állapota majdnem (a Szent Szűz esetében teljesen) azonos az emberi teremtmény ősbűn előtti eredeti állapotával. És mint olyan, a kegyelmi teljesség jegyében áll. Tehát teljességet jelent. Integritást. Lelki értelemben magával hozza a lélek erőinek harmonikus teljességét és tökéletes épségét. A test értelmében magával hozza a fizikai erő egészséges és harmonikus épségét, amelyet még nem szentségtelenített meg és nem tett Isten előtt gyűlöletessé a bűnös szenvedélyek felelőtlen szol-

gálata és nemtelen kielégítése. A szeplőtelenség tehát mind a kettőt, a lelket és a testet teljes épségben őrzi meg és ezáltal fokozott mértékben teszi alkalmassá a valóban tökéletes életre, és Isten nagyobb dicsőségének eszközévé avatja fel. — *c)* A szeplőtelenség kiváltsága az Istenanyát szorosan Istenhez kapcsolta és neki oly fontos szerepet biztosított az isteni Szentháromság külső élete és szándékainak beteljesülésére vonatkozólag, hogy méltán nevezhetjük a háromszemélyű egy Isten kiegészülésének, vagyis mint az egyháztanítók mondják, «complementum Trinitatis»-nak. A szeplőtelen lelkület minket ugyan nem vezethet ily közvetlen istenközelségbe, mert ez kizárólag az Istenanya kiváltsága. De viszonyainknak megfelelően és méreteinkre lefokozva nagyon is közel hoz Istenhez és oly istenközelségbe vezet, amelynél többet és nagyobbat emberi teremtmény (a Szentséges Szűz kivételével) alig képzelhet el magának. Mindenesetre hathatós összekötőkapocsnak bizonyul Isten és az ember között,

és mint olyan, megalapozza a természetfeletti életet.

Elhatározás: Ádventem egyik legfontosabb elhatározása az legyen, hogy feltétlen kialakítom és megvalósítom magamban a szeplőtelen lelkületet. Ebben az irányban nem ismerek kiegyezést, és tökéletes integritásra, valódi teljességre törekszem. A Szent Szűzet pedig, mint szeplőtelen Istenanyát különösképen, tisztelem; példáját követem és kegyelemközvetítésével védem meg szeplőtelen lelkiségemet.

3.

«*Nemzetek, dícsérjétek mindnyájan az Urat! Magasztaljátok Őt minden népek!*» (Szentlecke.)

Az Apostol által a Szentleckében idézett ószövetségi szövegnek igaza van, midőn felszólítja a nemzeteket, hogy dícsérjék az Urat. E dícséretet Isten már azért is megérdemli, mert az Istenanyában életünknek kiindulópontot adott és számunkra oly forrást fakasztott, melynek kristálytiszta vize

nélkülözhetetlen eszköze üdvösségünknek. A Boldogasszony a szó teljes értelmében kiindulópont és forrás, mert oly értékekkel ajándékoz meg, amelyek megszilárdítják bennünk a kegyelmet és magasfokú tökéletességhez vezetnek. Forrássá, kiindulóponttá pedig azáltal válik, hogy — *a)* egyedülálló kiváltságai felbecsülhetetlen kegyelmi többlettel járnak. A szó gyakorlati értelmében ez annyit tesz, hogy a Szent Szűz kegyelemben való bővelkedése nemcsak önnön megszentelődésére elegendő, hanem többletet jelent, amelyet feltétlen tovább akar ajándékozni a reászoruló emberiségnek és amelyet még a legnagyobb emberi ínség esete sem tud kimeríteni. A Szent Szűz velünk való kapcsolata főleg abban áll, hogy ezt a kegyelmi bőséget közvetíti nekünk, és ezáltal eszközli lelki megújhodásunkat és örök üdvösségünket. Több mint elegendő okunk van tehát az Istenanyához fordulni, kegyelemközvetítését keresni, a vele való kapcsolatot (kultusz) ápolni és ezáltal részesülni kegyelmi ajándékaiban. Ezen feltétel mellett tényleg

életünk kiindulópontjává válik és éltető forrásnak bizonyul. — *b)* Kegyelmi életünk forrásává főleg akkor vált, amikor lelke ádventjében a beteljesülésre, a betlehemi misztériumra várakozott. E várakozás ugyanis nem volt önző és az egész emberiséget belevonatkoztatta feszültségébe. A Szent Szűz nemcsak arra várt, hogy üssön számára a beteljesülés órája, hanem arra is, hogy a mi megszabadulásunk órája is eljöjjön. Érettünk várt, velünk várakozott, és mi is nagy szerepet játszottunk ádventi élményében. Ezáltal — minden egyéb kiváltságától eltekintve, — megérdemelte és kiküzdötte magának, hogy számunkra kiindulópont és az üdvösség forrása legyen. Érdekes, hogy a Szent Szűz számára ennek az ádventnek még mindig nincs vége. Ez ugyanis addig fog tartani, amíg lesznek lelkek, amelyekben még nem született meg Krisztus és amelyek még nélkülözik a megváltás világosságát. Velük és érettük várakozik; és azért könyörög, hogy ennek az ádventnek is vége legyen és mihamar eljöjjön a szabadulás, a megváltásban való részesülés,

vagyis az Istenhez való hazatérés órája. — *c)* Az Istenanya még azért is kiindulópont és forrás számunkra, mert az Ő beteljesülése a mi üdvösségünk. Üdvösségünk órája ugyanis akkor ütött, amikor a Szent Szűz karjaiba vette az Újszülöttet és gyengéd szeretettel jászolba fektette. Az Ő számára ez a beteljesülés pillanata volt; a mi számunkra a megváltó szabadulásé. Az Istenanya beteljesüléséből sarjadt ki új életünk; és semmi rendkívüli sincs abban, hogy a Boldogasszony, mint szerető édesanya, őrködik annak folyamata felett és kegyelmi gazdagságának forrásává válik. Amely mértékben kiindulópontja üdvösségünknek, ugyanabban a mértékben fenntartója és megőrzője is. Tehát forrás, amely szüntelenül árasztja az üdvösség vizét és megszenteli életünket.

Elhatározás: Most már tudom, honnan kell kiindulnom, melyik forrásból kell merítenem és hová kell visszatérnem, ha az élet sivatagában felüdítő oázist keresek. A várandós Istenanyát pedig többször kérem ebben az

ádventben, üdítsen fel a kegyelem vizével és legyen oázisa eltikkadt lelkemnek.

Ádvent harmadik vasárnapja.

A beteljesülés immár küszöbön áll, és az Úr, az Eljövendő kopogtat ajtónkon. Érezzük, hogy közel van és közelsége végtelen örömet okoz. Elárasztja szívünket a legtisztább boldogsággal és korlátlanul részesít abban, amit ádventi élményünk egyik legszebb pontjának, a beteljesülés elősejtelmének kell neveznünk. Ennek nyomait a mai liturgiában találjuk meg, különösen az Introitus szövegében, amelyben Szent Pál jut szóhoz. Szavairól a következő pontokban elmélkedünk: 1. Az öröm. 2. Az öröm feltételei. 3. Az öröm megőrzése.

1.

«Örüljetek az Úrban mindig; újra mondom: örüljetek.» (Introitus.)

Szent Pál csak azért szólít fel, hogy örvendezzünk és csak azért ismételi felszólítását, hogy ádventi élményünk

valóban teljes legyen és ne hiányozzon belőle az egyik legfontosabb tényező, amely nélkül — mint már párszor említettük — ádventi hangulatról szó sem lehet: és ez a mélységes öröm. Az öröm olyan rendkívül értékes ajándék és mindenre kiható élmény, hogy minden egyszerűsége ellenére sokat kell gondolkodni fölötte és bensőségesen kell foglalkozni vele. Tudnunk kell ugyanis, hogy — *a)* az öröm tengelye, forrása, kiindulópontja és fenntartója maga az Úr. «In Domino», — az Úrban örvendezzetek, mondja az Apostol, és ezzel szokása szerint egy pár markáns szóval a dolog lényegére világít rá. Örvendezni csakis az Úrban lehet, mert Isten nélkül nincs öröm. Isten ugyanis a mélységes öröm tengelye, mint az élet beteljesülése és tökéletessége. Isten az élet, Belőle fakad minden élet és a vele járó éltető erő. Örvendezni pedig csakis azok tudnak, és örömre csak azoknak van okuk, akik életben, mégpedig gazdag, fölényes, túláradó, tökéletes életben részesülnek, tehát azok, akik annyira közel állnak Istenhez, hogy

szoros kapcsolatba lépnek Vele és elmerülnek Benne. Örömünk tengelye az Úr, Aki éltet és boldogít. — *b)* Az Úrban talált öröm folytonos. Szent Pál erre is céloz és azért mondja világosan «semper gaudete», — mindig örvendezzetek. Érdekes, hogy a valódi, mélységes örömben következetes állhatatosság van. Nem változik, nem csappan meg és nem ismer hasonló kellemetlen kilengéseket. Nem változik: mert nem is változhatik meg, hiszen tengelye az Úr, Aki maga a változatlanság és Aki mindig egy és ugyanazon megbízható és változatlan módon árasztja belénk örömünk forrását, a tökéletes és kegyelemteljes életet. Ez a magyarázata annak a csodálatraméltó harmóniának és önmagához hű maradó következetes örömnek, amely a valóban keresztény lelkek kiváltsága. Ezeknek öröme és a nyomában fakadó szellem sohasem változik, még akkor sem, ha az életkörülmények valóban mostohák és a megpróbáltatások tüze égeti a lelket. A mélységes öröm még ilyenkor sem csappan meg, mert abból az életből fakad,

amit Isten lehel belénk változatlanul; és attól az Istentől származik, Aki maga a változatlanság. — *c)* Az öröm, amelyről Szent Pál beszél és amely ádventi élményünk fontos tényezője, lényegében eltér attól, amit a világ örömnek nevez. A ragyogóan fényes ádventi élményben a természetfölötti öröm másként alakul mint a világ öröme. A bennünk működő alakító Lélek benső kegyelemteljes ajándéka, és mint olyan, természetfölötti tüzet jelent és a kegyelem bennünk való megtermékenyítő izzását eszközli. Ennek következtében magasba ragad és olyan élményben részesít, amely minden csupán emberi érzelem és élmény fölött áll és ennek következtében semmivel sem hasonlítható össze. Mint a természetfölötti élet megnyilvánulása egyedül áll, és annak a tökéletes beteljesülésnek tüzes visszfénye, amelyet örök boldogságnak nevezünk és amelyben, ha kitartóan küzdünk, egykor részünk lesz.

Elhatározás: Belátom, hogy nekem is sokat kell foglalkoznom az öröm gondolatával, hogy

megértsem lényegét és meggyőződjek jelentőségéről. Lelkiéletem részben azért nem fejlődött ki tökéletesen és elégítette ki ambíciómat, mert hiányzott belőle az alapvető motívum, a mélységes öröm. Az ádventet most arra használom fel, hogy megtanuljak őszintén örvendezni, és ezért minden erőmmel azon leszek, hogy részesüljek az öröm összehasonlíthatatlan ajándékában. Részletes programmot dolgozok ki arra vonatkozólag, hogy mit kell lelkemből eltávolítanom, hogy az öröm szabadon fejlődjön bennem.

2.

«*Ismerje meg mindenki a szelídségteket: mert az Úr közel vagyon.*» (U. o.)

Az ádventi időszak egyik legszebb adománya, a mélységes öröm csak akkor bontakozik ki bennünk és éri el tetőpontját, ha megértjük szellemét, alkalmazkodunk követelményeihez és teljesítjük a mellőzhetetlen

előfeltételeket. Szent Pál azt is megmondja, hogy hogyan kell cselekednünk és mit kell tennünk, hogy tökéletesen belefejlődjünk az öröm szellemébe és ezáltal mélyítsük el ádventi élményünket. Az Apostol által a mai Introitusban vázolt feltételek a következők: — *a)* Szelídségről beszél. Ez alatt nem az indulatos haragossággal ellentétes értékes lelki tulajdonságot érti, hanem azt a tökéletességet, amely elsősorban az Isten akarata iránt tanúsított hűségben nyilvánul meg. Ez ugyanis annak a felbecsülhetetlen lelkiállapotnak az alapfeltétele, amelyet Szent Pál ebben az esetben szelídségnek nevez. Örülni, mégpedig a kegyelem értelmében és természetfölötti módon csak akkor fogunk megtanulni, ha előbb hűségesen teljesítjük Isten akaratát, intézkedéseit elfogadjuk és ambíciónkat teljesítésébe összpontosítjuk. Valódi öröm csak akkor fejlődhet ki bennünk, ha összeforrunk az Úr akaratával és megtanulunk benne annyira alámerülni, hogy észrevétlenül önnön egyéni akaratunkká válik. Ebben az

esetben már nem lesz bennünk diszharmónia és ellentmondás, és semmi sem fogja akadályozni örömünk győzedelmes kibontakozását. — *b)* Az Isten akarata iránt tanúsított hűségből fejlődik ki annak egyik legtermészetesebb következménye, a hivatásbeli kötelességteljesítés, amely szintén egyik főfeltétele a mélységes örömnek. Aki hűen teljesíti Isten akaratát, nem hanyagolja el hivatásbeli kötelességeit, sőt azoknak minden szempontból és a legkifogástalanabb módon tökéletesen megfelel, mert tudja, hogy Isten akarata elsősorban ezekre vonatkozik. Ennek következtében nem kerül ellentétbe az élettel, annak reá vonatkozó egyéni követelményeivel és nem kerül olyan ferde és tarthatatlan lelki helyzetbe, amely lehetetlenné teszi az öröm kibontakozását és zúgolódó, félénk elégedetlenséghez, vagy elkeseredett lelkülethez vezet. Valóban örvendeni, úgy ahogy azt az ádvent szelleme is megkívánja, csak akkor fogunk, ha ezt a feltételt is teljesítjük és ezáltal megérdemeljük, hogy Szent Pál minket is «szelideknek» nevez-

zen. — *c)* Az Apostol az ádventi szellemnek megfelelően még megkívánja, hogy «szelídségünk», vagyis az imént vázolt lelkiállapot példás legyen, azért mondja: «Nota sit omnibus hominibus» — ismerje meg mindenki szelídségteket, Ez alatt azt érti, hogy Isten akarata iránt tanúsitott hűségünk, kötelességteljesítésünk és általában véve életalakításunk ragyogó és meggyőző példaként álljon embertársaink szeme előtt és őket hasonló életalakításra késztesse. Örömünk a szó teljes értelmében csak akkor válik tökéletessé, ha ezt a feltételt is teljesítjük és az emberiséget ragyogó példaadásunk által meggyőzzük az örvendetes lelkület benső értékéről. Minél több lelket nyerünk meg ennek a gondolatnak, annál jobban örvendezünk majd abban a tudatban, hogy örömünk nemcsak önmagunkat boldogította, de másoknak is az üdvösség forrásává vált.

Elhatározás: Az öröm feltételei nekem is szólnak és engem is kötelezneknek. Előbb megtanulom ezeket teljesíteni,

hozzájuk alkalmazkodni, szerintük igazodni és csak azután indulok el Betlehem felé, hogy odaérve leboruljak az Isten-Gyermek trónja előtt és részesüljek az öröm felfokozhatatlan beteljesülésében.

3.

«Ne legyetek semmiben aggodalmaskodók, hanem mindenben terjesszétek a kéréseket az Isten elé.» (U. o.)

Nem ahhoz kell nagy művészet, hogy megszerezzük az örömet, hanem ahhoz, hogy megőrizzük életünk végéig. A mélységes örömnek ugyanis számtalan ellensége akad a mindennapi életben. Szent Pál, a nagy lélekismerő, tanácsa szerint keményen kell küzdenünk és — *a)* férfias fegyelemmel kell száműznünk életünkből az örömet veszélyeztető félelmet. Ez nem könnyű dolog, mert az említett félelemnek sok forrása van a mindennapi életben: ezek a mostoha életkörülmények, súrlódások, ellentmondások, a lelki ínség és vajúdás és az élet hasonló megnyilvánulásai. Ha nem vagyunk résen és

nem fogadjuk meg az Apostol tanácsát, könnyen veszélyeztetjük az öröm mélységes adományát és könnyen elveszíthetjük mindazon értékeket, amelyekért ebben az értelemben már hosszú időn keresztül küzdöttünk. Ennek következtében kemény fegyelemmel vesszük körül lelkünket és abból minden félelmet száműzünk. Ezt azáltal tesszük, hogy a kegyelem fölényes erejének tudatában nem félünk szembe nézni az élettel és megküzdeni vele. Legyen bennünk elég az Isten gyermekeit jellemző merészség és akkor nem kell attól tartanunk, hogy az öröm alácsappan bennünk és kárt szenvedünk lelkünkben. — *b)* Az említett merészség csak akkor lehet meg bennünk, ha megfogadjuk Szent Pál tanácsát és alázatos bizalommal viseltetünk Isten iránt. Minden bizalmunkat Őbenne összpontosítjuk és ezt a forró, a lélek mélyéből fakadó, a szenvedés tüzében izzó imádságban hozzuk kifejezésre. Aki megtanult ily módon imádkozni, az megtanult mélységesen örvendeni, abban az öröm mint élmény akadálytalanul fejlődik

és éri el majd a betlehemi éjtszaka csillagfényes misztériumában felfokozhatatlan beteljesülését. — *c)* Az Istenben összpontosított és az imádságban kifejezésre hozott bizalom ne legyen néma, hanem tárja fel Isten előtt a helyzetet és beszéljen meg mindent az Úrral. Ki kell önteni előtte szívünket és el kell panaszolni mindazt, ami lelkünket terheli. Gyarló szívünkből szinte átvezetjük isteni Szívébe mindazt, ami nehéz és elviselhetetlen, és Őt kérjük, hogy segítsen a terhet hordani. Ezáltal nemcsak elviselhetővé válik, hanem az égbolt kitisztul felettünk, a vihar elmúlik és ismét ragyognak a bizalomteljes reménység csillagai. Tudjuk, hogy Isten kezébe tettünk le mindent és tudjuk, hogy ezáltal, mint a multban már annyiszor, megint győzedelmeskedünk. Örömünk fáklyája tehát ragyogóan lobog bennünk. Minél nagyobb volt a vihar, amely ki akarta oltani, annál fényesebben izzik boldogító tüze, és bizonyítja, hogy nincs oly erő, amely meg tudná semmisíteni, mert ez az öröm Istenből kipattant szikra, amely

önmagában hordja minden izzás forrását, következőleg megsemmisíthetetlen.

Elhatározás: Meg kell őriznem magamban azt a kis örömet, amelyre szert tudtam tenni, mert csak így tudom fokozni és tökéletesíteni. Megfogadom tehát, amit Szent Pál olyan jólelkűen tanácsol nekem és száműzöm lelkemből a gyáva félelmet, amennyiben Istenben összpontosítom bizalmamat és főleg az imádságban keresem segedelmét.

Ádvent harmadik vasárnapjára következő hétfő.

Az ádventi várakozás mélységes békét fakaszt és megtanít a béke áldásdús filozófiájára. A béke szelleméről Szent Pál gondolatmenete alapján a következő pontokban elmélkedünk : 1. A béke szelleme. 2. A béke, amely minden elképzelést felülmúl. 3. A béke, amely megőrzi a szívet és az értelmet.

1.

«Az Istennek a békéje, amely meghalad minden értelmet.» (Szentlecke.)

Szent Pál a mai Szentleckében Isten békéjéről beszél, amely elárasztja a lelket és tökéletesíti benne az ádventi élményt. Ez a béke lényegében véve nem egyéb, mint — *a)* azon belső állapot, amelyet a lélek istenszolgálata alapoz meg. A lélek ugyanis arra van hivatva, hogy Istennek szolgáljon és ebben találja beteljesülését. A szolgálat pedig nem egyéb, mint Isten törvényének hűséges megtartása, az ahhoz való alkalmazkodás és a Krisztushoz való hasonlatosságra törekvés. Ha a lélek teljesíti ezen kötelességét, akkor kialakul benne az a harmonikus, kiforrott, nyugodt és zavartalan benső állapot, amelyet Isten békéjének kell neveznünk. Ezt azonban csak akkor éri el, ha komolyan veszi az istenszolgálatot és minden erejét ennek a célnak szenteli. Ellenkező esetben önmaga válik önnön nyugtalansága és diszharmóniája oko-

zójává, mert ellentétbe kerül élete céljával, önérdekével és benső törekvésével. Ebben az esetben a szerencsétlent önhasadás veszélye fenyegeti, és semmitől sem áll annyira távol, mint a béke szellemének, Isten békéje ajándékának benne való megvalósulásától. — *b)* Hozzájárul ehhez hogy ennek az állapotnak a maradandóság, a folytonosság és az állhatatosság jegyében kell állnia. Nem máról-holnapra, vagy óráról-órára változó lelki hangulatról van szó, hanem kikristályosodott és véglegesített benső lelki állapotról, amely második természetünkké vált és amelyen nem lehet változtatni. Ez azonban csak akkor következik be, ha állhatatosak vagyunk Isten szolgálatában és minden erőnket annak teljesítésébe összpontosítjuk. Ha szilárdak vagyunk ebben, akkor az imént vázolt benső harmónia, vagyis Isten békéje is megszilárdul, tömörré válik bennünk, és olyan benső állapottá változik át, amelyet joggal nevezhetünk második természetünknek. Ebben az esetben már nemcsak a béke szelleme teljesült

be bennünk, lényegesen több történt: a béke adományában részesültünk és annak az egész életre kiható értékeit élvezzük. — *c)* Legszebb következménye ennek hogy nem lehet megzavarni. Olyan, mint a morajló tenger vad hullámveréséből kiálló szirt. Áll, ellenáll és mozdulatlan. A hullámok porrá zúzzák magukat rajta, de nem ártanak neki. Ilyen a béke adománya is. Az élet örjöngő áradata mossa szirtjét és támadja szüntelen; a külvilágból sok minden hatol befelé, hírek, benyomások, élmények és hasonló egyebek, de mind megtörnek a benső béke gránitkemény ellenállásán és porrá málnak acélos szilárdságán. A léleknek — ha szabad úgy mondani — még külső felületét sem érintik. A béke adománya ugyanis annyira megerősítette és a magasba ragadta, hogy ezek a kívülről befelé tóduló benyomások nem képesek megzavarni harmóniáját, vagy kizökkenteni abból a kiegyensúlyozott lelkivilágból, amelyet a béke adománya épített fel és szilárdított meg. Ez talán egyike a legnagyobb értékeknek,

amelyben Isten részesítheti a kegyelem kiváltságos gyermekeit.

Elhatározás: Nem mondhatnám éppen, hogy túlságosan békés és nyugodt természet volnék. Ellenkezőleg, gyakran tapasztalom, hogy túlságosan sok a nyugtalan és nyugtalanító pezsgés bennem. Pedig tudhatnám, hogy mindez csak buborék, amely a magasba száll és midőn széjjelpattan, bizonyítja, hogy benseje üres. Miért nyugtalankodom tehát ilyen, a levegőben szétpattanó buborékok miatt? Ha van bennem egy kis értelem és belátás, törekszem felfogni a béke szellemét és az imént vázolt módon (részletes feltételek) elsajátítani a béke adományát.

2.

«*Az Isten békéje meghalad minden értelmet.*» (U. o.)

Isten békéje több mint gondolat és több mint hangulat. Élmény. Mint olyan, nehezen magyarázható. Nincs is szükség rá, mert nem az a lényeges,

hogy megértsük, mi a béke, hanem az, hogy birtokában legyünk a béke adományának. El kell tehát fogadni azt, amit Szent Pál mond, hogy a béke ajándéka minden értelmet, vagyis észbeli megközelítést és magyarázatot felülmúl. Azért ne szűnjünk meg gondolkodni fölötte és foglalkozni lényegével. Ha ezt tesszük, akkor lassan dereng bennünk a világosság és megértjük, hogy a béke tulajdonképen miért múl felül minden értelmet. — *a)* Mert megtöri az emberi ellentmondást. A béke legnagyobb ellensége és akadálya az ellentmondás, amelybe az emberekre vonatkozólag ütközünk. Fölösleges ennek részleteit magyarázni, mert a mindennapi gyakorlatból kell tudnunk, hogy miről van szó. De azt is tudjuk, hogy mennyi izgalommal, benső diszharmóniával, forrongással jár az ellentmondás és menynyire veszélyezteti lelki egyensúlyunkat. Sokszor egy szó is elegendő, hogy lángbaboruljon bennünk minden, felboruljon az egyensúly és olyan állapotba kerüljünk, amely mindenhez hasonlít, csak nem a benső békéhez.

Ezt, sajnos, elég gyakran tapasztaljuk; és ezért megértjük, hogy Isten békéje, a béke adománya valóban minden értelmet felülmúl, mert megtöri ezt a veszedelmes hatalmat. Ha kialakul bennünk Isten békéje, akkor az ellentmondás már nem okoz zűrzavart és nem állítja fejtetőre lelkiéletünk harmóniáját. A béke ajándékával megszilárdult lelkünkről az ellentmondás nyilai egyszerűen lepattannak anélkül, hogy elérték volna céljukat és sikerült volna nekik kárt okozni. Emberileg szólva ez megmagyarázhatatlan. Itt valóban a kegyelmi ajándék természetfölötti erejének hatását szemléljük és erről azt kell mondanunk, hogy mint minden természetfeletti tünemény, felette áll értelmünknek, tehát megmagyarázhatatlan. — *b)* Ami még jobban megérdemli csodálatunkat, az az a körülmény, hogy a béke ajándéka megtöri a szenvedés hatalmát is. Tudjuk tapasztalatból, hogy a szenvedés menynyire veszélyezteti a békét és a benső harmóniát. A szenvedés és megpróbáltatás előszele is elegendő, hogy

felborítsa a benső rendet és komoly lelki károkat okozzon. A szenvedés annak, akiben még nem alakult ki a krisztusi lelkiség, végtelenül ellenszenves. Az ilyen nem akar szenvedni, mert nem érti meg a benne rejlő értéket és minden erejével tiltakozik a közeledő megpróbáltatás ellen. A tiltakozás és a velejáró aggodalom a békétlenség, benső, göröngyös egyenetlenség és diszharmónia keserves és szinte kiapadhatatlan forrása. Ezt elapasztani, a szenvedés közeledte által okozott vihart elnémítani, egyszóval a szenvedés erejét megtörni valóban nem könnyű dolog. Erre, mint a tapasztalat bizonyítja, csakis Isten békéje, a béke ajándéka képesít. Mi csak az eredményt, a sikert látjuk, de nem tudjuk megmagyarázni, hogy hogyan lehetséges. Tapasztaljuk, hogy a béke ajándéka megszilárdít mindazon benső forrongás ellen, amely a szenvedéssel együttjár, és tudjuk, hogy e szilárdság nem tőlünk való, hanem felülről jön, a béke Istenének felbecsülhetetlen ajándéka. Mint olyan, nem tűr el semmiféle ma-

gyarázatot. El kell fogadni és nem kell megindokolni akarni. — *c)* Ugyanezt mondhatjuk az életben nagy szerepet játszó általános bizonytalansággal kapcsolatban is. A jövő mint kérdőjel és az eljövendő idő problémái mindig izgatták és nyugtalanították az emberiséget, mégpedig oly mértékben, hogy valóban a benső nyugtalanság és békétlenség forrásává váltak. Ez a jelenség már együttjár az emberi természettel és annyira megszokott, hogy senki sem ütközik meg rajta. A béke ajándéka ezen is változtat és sakkban tartja a nyugtalanságot, amelyet az eljövendő idő problémái váltanak ki a lélekből. Aki részesült a béke ajándékában, nem nyugtalankodik a jövő feladataival kapcsolatban, hanem megingathatatlan lelki harmóniával áll vele szemben és a kegyelem erejében bízva törekszik azokat, midőn esedékessé válnak, legjobb tehetsége szerint megoldani. Ezek valóban nem veszélyeztetik benne a béke szellemét és nem okoznak neki nyugtalanságot. Az általános izgalom és diszharmónia közepette ez olyan

jelenség, amelyet emberi érvekkel nem lehet megközelíteni. A kegyelem hatása Isten békéjének gyümölcse, és mint olyan, megmagyarázhatatlan, vagyis, mint Szent Pál mondja, felülmúl minden értelmet.

Elhatározás: Nem nagyon magyarázgatom magamnak a béke ajándékának lényegét, mert előre tudom, hogy nem tudok zöldágra vergődni. Inkább ahhoz tartom magam, amit a mai elmélkedésben hallottam, és törekszem a béke ajándéka segedelmével felvértezni magamat az ellentmondás, a szenvedés és a bizonytalanság nyugtalanító hatásai ellen. Nem a béke ajándékát fogom magyarázgatni, hanem a béke ajándéka segítségével fogom megoldani azokat a problémákat, amelyeket az élet imént említett megnyilvánulásai hoznak magukkal.

3.

«*Az Isten békéje megőrzi szíveteket és elméteket Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.*» (U. o.)

A béke adománya azért is végtelenül értékes, mert mint Szent Pál is mondja, megőrző erő, és mint olyan, a lelkiélet megingathatatlan alapja. — *a)* A béke adománya elsősorban az emberi kiszámíthatatlan szívet őrzi meg, óvja meg a kilengésektől. Az emberi szív, vagyis tárgyilagosan szólva, az érzelemvilág, végtelenül sok veszélynek van kitéve és nem mindig eléggé erős vagy fegyelmezett ahhoz, hogy ezekkel szembeszálljon és eredményteljesen megküzdjön. Szüksége van tehát olyan felső kegyelmi erőre, amely megszilárdítja, tengelyt szúr életébe és megőrzi az előre kijelölt, az üdvösséghez vezető úton. Ez az erő a béke adománya. Annyira összpontosítja az érzelemvilágot Istenben, hogy ereje nem forgácsolódik szét, más érdeket nem ismer, és így nem kerül abba a veszélybe, hogy kilengései által semmisítse meg a hosszú küzdelmek árán elért eredményt. — *b)* A béke ajándéka ezenkívül az értelmet is megóvja azon kárhozatos kombinációktól, amelyek tekervényessé teszik gondolatmenetét és ko-

molyan veszélyeztetik a hitéletet. Az értelemnek is megvannak a maga kicsapongásai és kilengései. Ezek különböző okokra vezethetők vissza, amelyekkel most nem foglalkozunk. Elég arra utalni, hogy az értelem túltengéseit nem könnyű fegyelmezni; másrészt pedig feltétlen meg kell tenni, különben százszázalékos biztonsággal tévútra jutunk és olyan fogalmak alakulnak ki bennünk, amelyek ellentmondásba hoznak az igazsággal. Szükség van tehát felülről jövő, hatalmas fegyelmező erőre, amely a rakoncátlankodó értelmet is ráncbaszedi és arra az útra kényszeríti, amely egyedül nevezhető az igazság ösvényének. Ez az erő: a béke ajándéka, amely az értelmet annyira áttüzesíti Isten ismeretével, és annyira megrögzíti benne a gondolatot, hogy immár nem ismer más irányt, és más tényező már nem hat rá, mert Isten mellett minden túlságosan gyenge ahhoz, hogy az emberi gondolat büszke ambícióját ki tudná elégíteni. — *c)* Mindezt, mint az Apostol is említi, Krisztus Jézusban, a mi Urunkban teszi. A béke

ajándéka ugyanis a béke Istenétől származik, Szentséges Szívéből árad szívünkbe, isteni Elméjéből árad értelmünkbe és ezáltal oly erőnek bizonyul, amely Ahhoz vezet vissza, Akiből kiindult, Krisztushoz, hogy az Isten-Ember által elvezessen az Atyához. Krisztusból jön, Krisztusban őriz meg és Krisztushoz vezet vissza.

Elhatározás: Meg kell őriznem magamban a béke ajándékát, hogy ezáltal szívemet és értelmemet megóvjam a számtalan veszélytől, amellyel önnön erőmből amúgy sem tudnék megküzdeni. Ismételten felteszem magamban, hogy a lelkiéletben a fősúlyt a béke adományára fektetem, segítségével irányítom érzelemvilágomat és értelmiségem életét, hogy érzelmeim Krisztushoz méltók és gondolataim Krisztusnak, az örök Logosnak (Ige) visszfénye legyenek.

Ádvent harmadik vasárnapjára következő kedd.

A mai Evangéliumban ismét Keresztelő Szent János szerepel. Fellépéséből megtudjuk, hogy miért szól bele az ádventi időszak liturgiájába és mi szándékkal jön hozzánk. (Lásd a bevezetést.) Mai szerepét a következő pontokban szemléljük: 1. Az ádventi kérdés. 2. Az ádventi felelet. 3. Az alázatosság filozófiája.

1.

«Azon időben: a zsidók papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből Jánoshoz, hogy megkérdezzék őt: ki vagy te? és megvallá és nem tagadá; és megvallá, hogy: én nem vagyok a Krisztus. És kérdezék őt: Hogy van tehát a dolog? Illés vagy-e te? És mondá: nem vagyok. Próféta vagy-e te? És felelé: nem. Mondák azért neki: ki vagy tehát, hogy feleletet vihessünk azoknak, akik minket küldöttek. Mit mondasz magad felől? (Evangélium.)

A kiválasztott nép hivatalos tényezői tudomást szereztek — és ez nem is lehetett másként — Szent János hatalmas működéséről és csodálkoz-

tak fölötte. Nem értették meg szándékát és rejtélyesnek tartották fellépését. Veszedelmes embernek gondolták, aki könnyen fellázíthatja a népet a zsinagóga törvényes hatósága ellen és komoly kellemetlenséget okozhat. Ennek akarták elejét venni, és azért legyőzték büszkeségüket, megalázkodtak és a puszta emberéhez Bethániába, a Jordánon túl követeket küldöttek. A követek és János között játszódott le a szépséges jelenet, amelynek részleteit a mai Evangéliumban találjuk meg. Bennefoglaltatik az a nagy és egyedülálló fontosságú kérdés, amely az emberiséget szünet nélkül nyugtalanítja. Ádventi kérdésnek nevezhetjük, mert a várakozó emberiség lelkéből fakad fel és végelemzésben Istenre vonatkozik. — *a)* A kérdést az evangéliumi jelenetben a liberálisan gondolkodó és inkább a fajelmélet, mint a kinyilatkoztatás alapján álló farizeusok vetik fel. Nemcsak önnön és az általuk vezetett közösség nevében kérdezősködnek. Kérdésüknek nagyobb hordereje van. Ők csak szimbóluma, jelképe az örökké kereső, de

találni nem mindig akaró emberiségnek, a világ, sajnos, túlnyomó többségének. Nemcsak a farizeusok kérdezősködnek így, hanem mindazok, akiket a vallásos probléma és a túlvilág kérdése minden tagadás ellenére nyugtalanít. A vallásos élet megnyilvánulásaival szemben nem tudnak érzéketlenek lenni, és akarva, nem akarva állást kell foglalniok. Ezért kérdezősködnek. Kérdésük alapja azonban nem mindig komoly és nem eléggé termékeny. Nem a meghajolni, megtérni és elfogadni akarás vezeti őket, — és erre csattanós példa a farizeusok magatartása, — hanem inkább a gondolatban rejlő újdonság, frivol kíváncsiság és az a bizonyos kereső nyugtalanság, amely mindenkiben megnyilvánul és bizonyítja, hogy az életet nem lehet teljesen elvonatkoztatni a vallásos problémáktól. Fölösleges hangoztatni, hogy ez nem elegendő ahhoz, hogy a kapott választ tényleg elfogadják és lelkük javára felhasználják. Ádventi kérdés; de még nem érett meg eléggé, hogy termékeny legyen. Lehet ugyan — ha a kegyelem

is hozzájárul — termékeny kiindulópont, de egyelőre csak felületes érdeklődés és teóriákon alapuló állásfoglalás keresése. — *b)* A kérdés lakonikus rövidségében is érdekes. Ki vagy? Még Illésre is gondolnak, az Ószövetség e rokonszenves és közkedvelt egyéniségére, akinek misztikus életét számtalan legenda szövi körül. A nagy próféták is eszükbe jutnak, azok, akiket elődeik «a templom és az oltár között mészároltak le», és attól tartanak, hogy egyik közülük feltámadott. Mindenre gondolnak és éppen azért nagyon távol járnak a valóságtól. Érzik, hogy gondolatmenetük, feltevésük bizonytalan és azért szinte tolakodó modorral és hatalmaskodó hangon követelik az egyértelmű és kielégítő választ: Ki vagy? felelj! Mit mondasz magadról? Úgy viselkednek, mintha tényleg a hatalom emberei volnának és joguk volna az Ószövetség történését befejező nagy egyéniséget, Krisztus előfutárját kihallgatni. Hanglejtésük és magatartásuk, egyáltalán egész viselkedésük szintén jelképes. Nemcsak önmaguk nevében beszélnek

így, hanem mindazokat képviselik, akik az évszázadokon keresztül hasonló viselkedést tanúsítottak és a vallásos megnyilvánulásokkal szemben bizonyos büszke fölénnyel, elrejtett, rosszul fátyolozott gúnnyal vetették fel a nagy ádventi kérdést. Az említett magatartás annyira meg nem felelő, hogy eleve kizárja az eredményt, a válasz megtermékenyítő hatásának lehetőségét. Igy nem lehet Isten dolgaihoz közeledni és Isten titkait firtatni! Az ádventi kérdés jogosult, de fakadjon a szív alázatosságának mélységéből, a meggyötört lélek vágyakozásának tüzéből és abból az őszinte szándékból, hogy a feleletet komolyan vesszük és szerinte igazodunk a további életben. — *c)* A farizeusok érzik, hogy tolakodó kérdezősködésük nem egészen jogosult és nincs helyén. Tudják azt is, hogy a kérdezett megtagadhatja a felvilágosítást és nincs hatalmukban őt kényszeríteni. Tehát annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy nevetségessé válnak és kellő felelet vagy felvilágosítás nélkül kell azokhoz visz-

szatérniök, akik őket küldötték. Ennek a veszélynek is elébe néznek. Megindokolják viselkedésüket és az őket küldőkre, a tömegre, a nép zömére hivatkoznak. Ez nem egészen felel meg a valóságnak, mert a farizeusok, mint tudjuk, nem igen törődtek a nép kívánságaival és édeskeveset foglalkoztak a tömeggel, sőt túlságosan távol álltak attól, hogy értesüljenek azokról a gondolatokról, amelyekkel a tömeg foglalkozik, és tudomást szerezzenek a tömeglélek folyton változó hangulatáról. A valóság az, hogy önnön kíváncsiságukat elégítik ki és önnön nyugtalanságukat csitítják. Ebben is csak jelkép a viselkedésük. Nem saját nevükben beszélnek, hanem voltaképen azok megbizatásában járnak, akik az évszázadokon keresztül mindig felvetették az ádventi kérdést és hasonló szándékkal felvilágosítást kerestek. És ha egészen a dolog mélyére pillantunk, akkor még azt is hozzáfűzhetjük, hogy még ez is kevés. Ők tulajdonképen az örök és folyton kérdezősködő emberi nyugtalanság jelképes kérdezői. Azon nyugta-

lanságé, amely ott zsibong szívünk mélyén és sokszor akaratunk ellenére is Istenhez vezet: mert nem egyéb, mint a velünk született, Istenhez irányuló kérdezősködés nyugtalansága, amely sokszor egyedüli kiindulópontja hirtelen felfakadó jobb belátásunknak és a reá következő megtérésnek.

Elhatározás: Az ádventi kérdés engem már régen nem nyugtalanít a farizeusok és hasonló lelkületű egyéniségek értelmében, mert már tudom, mit tartsak Jánosról, az előfutárról; a liturgiáról, mely hasonló szándékkal jön hozzám, hogy előkészítsen; és Krisztusról, Aki beteljesülésem. Ebből azonban nem következik, hogy elzárkózom az ádventi kérdés elől, sőt ismételten felteszem, és feleletként tüzetesen foglalkozom mindazzal a gyönyörű értékkel, amellyel az ádventi liturgia gazdagítja életemet és ezáltal törekszem tökéletesíteni ádventi élményemet és lelkiismeretes előkészületemet (rész-

letes ádventi előkészületre vonatkozó feltételek).

2.

«Én vagyok a pusztában kiáltónak szava: egyenesítsétek az Úr útjait, amint Izaiás próféta mondotta.» (U. o.)

János nem késedelmeskedik és megadja a kívánt felvilágosítást. Felel a farizeusok kérdésére és feleletében minden bennefoglaltatik, amit azok tudni akarnak. Bennefoglaltatik ezenkívül még az is, amire a farizeusok által kérdezősködő világnak szüksége van. — *a)* Az előfutár, Keresztelő Szent János, feleletében «a pusztában kiáltó szavának» nevezi magát. Érdekes válasz és még érdekesebb meghatározása a válaszoló egyéniségének. Elsősorban a Krisztus és ő közötte fennálló kapcsolatot domborítja ki. Krisztus, a Logosz, az örök Ige előfutárja, János szintén «szó»-nak, tehát igének nevezi magát. Az eljövendő Ige előfénye és ragyogó árnyéka. Az Ige szolgája, csatlósa és vértanúja. János feleletében arra is kitér, hogy ő, mint az Ige szolgája, hol lép fel és hol működik? Nem föld-

rajzi meghatározásra építi fel válaszát, sokkal többet mond. A «pusztában kiáltó szónak» nevezi magát és arra utal, hogy a lelkek sivatagjába, élettelen, a szenvedély tüzében homokká égett pusztaságba kiált bele és ott törekszik visszhangra találni. Tehát valóban útkészítő, aki eltávolítja a göröngyöt, betölti a szakadékot és járhatóvá teszi az utat. János, — és ezt válasza is bizonyítja,— nagy fába vágta fejszéjét. A pusztában akart visszhangot kelteni és a sívárságot akarta megtermékenyíteni. Oázis akart lenni ott, ahol csak futóhomok van; terebélyes, üdítő, árnyékot nyujtó fa, ahol a pusztaság kietlensége terpeszkedik és éltető forrás, ahol csak égető tűzre és kínzó szomjúságot okozó izzásra találunk. Nehéz feladat; de a vállalkozó egyénisége oly erős, hogy kezdeményezése nem bizonyul hiábavalónak. Tényleg visszhang keletkezik és tömegek válaszolnak hívó szavára. A puszta élettelen sívársága megelevenül, a kihalt élet újjáéled, színessé és mozgalmassá válik, és a János által megmozdított szikla elindul a lej-

tőn, hogy lavina legyen és mindent magával ragadjon. A megváltás folyamata a pusztában kiáltó szavával megindul és az ige az Ige előtt jár, hogy előkészítse a lelkekhez vezető és a szívekben kicsendülő útját. — *b)* János feleletébe a kérdezőket is belevonatkoztatja és nem elégszik meg az önnön személyére vonatkozó felvilágosítással. «Egyengessétek az Úr útját», úgymond, és Izaiás, az ádventi meglátások prófétája közismert felszólítására hivatkozik. János ezzel a legjobb megoldást nyújtja. Nem filozófál és nem fecséreli értékes idejét terméketlen érvelésre és hiú bizonygatásokra. Többet akar a gondolatnál; és életet törekszik fakasztani azokban, akik kérdést intéznek hozzá. Megmondja nekik, hogy cselekedni kell. Az Úr útját egyengetni. Ehhez éles szem szükséges. Látni kell az utat, a tornyosuló akadályokat, a göröngyöket és egyenetlenségeket, hinni kell az útban és járhatóvá kell tenni. Ez egyébként azt jelenti, hogy a szívekbe vezető utat kell meglátni és előkészíteni az Eljövendő számára. Ez valóban ádventi fel-

adat. Mindenkit érdekel, és mindenkire vonatkozik. Kötelesség, amelynek teljesítésétől a lelki kibontakozás és az örök üdvösség függ. — *c)* A pusztában kiáltó szava tovább visszhangzik, és János feleletében önmagán keresztül Krisztusra, az eljövendőre utal. Ezzel már ki is meríti válaszát, mert mondása alapján könnyen megfejtjük egyéniségét. Valóban ádventi egyéniség, vagyis olyasvalaki, aki azért jön, hogy kézenfogjon és kivezessen a várakozás homályából a beteljesülés világosságába. Krisztusra utal és azt mondja, hogy már itt van, közöttünk van és él. «Köztetek áll, akit ti nem ismertek.» Ez különösen reánk vonatkozik, a késő utókorra, akik tényleg mondhatjuk, hogy Krisztus közöttünk van. És mégsem tudunk róla; ami viszont a mi hibánk. Felületességünkre közömbösségünkre, bizonyos fokban léhaságunkra vezethető vissza. Nekünk erre vonatkozólag még kevésbbé van okunk méltatlankodni, mint János kortársainak, mert ők tényleg nem tudhatták, hogy a Megváltó már megszületett. A betlehemi események

ugyanis csak keveseknek jutottak tudomására és a Megváltó születéséről inkább sejtegetések forogtak közszájon, de alig akadt valaki, aki kimerítő felvilágosítást tudott volna adni. Mi viszont annyi évszázad után semmivel sem mentegethetjük tudatlanságunkat, mert Krisztusról manapság már nem lehet nem értesülni. Önnön hibánk tehát, ha János szavai ránk is vonatkoznak és lelkünkben még mindig csak annyira van ádvent, hogy Krisztus számunkra egyelőre nem több, mint a nagy Ismeretlen, Akivel végre már egyszer foglalkozni kell.

Elhatározás: János felelete engem is személyesen érint és nagy mértékben hozzájárul ádventi élményem tökéletesüléséhez. Szavaiból főleg azt jegyzem meg magamnak, hogy ezen áldásdús időszak utolsó napjait az Úr lelkemhez vezető útjának előkészítésére kell felhasználnom. Törekszem tehát az utolsó akadályokat (miben nyilvánulnak meg azok?) eltávolítani és főleg azon erényeket és

jótulajdonságokat gyakorolni, amelyek még csak kialakulófélben vannak bennem és ennek következtében nagyobb tökéletesülésre szorulnak. Igy ékesítem fel lelkemet és teszem méltóvá az Eljövendő befogadására.

3.

«Ő az, ki utánam jövendő, ki megelőzött engem. Akinek nem vagyok méltó sarúszíját megoldani.» (U. o.)

Keresztelő Szent János, kinek válaszát az előző pontban szemléltük, tökéletes magatartása csodálatot érdemel. János ugyanis mélységesen megalázza, úgyszólván megsemmisíti magát az Eljövendő előtt és ezáltal oly magasba emelkedik, hogy a legnagyobb dícséretet érdemli meg, és örök példája marad az eszményi alázatosságnak. Szent János, midőn e választ adta, az alázatosság filozófiája tanítómesterének avatta fel magát. — *a)* János az alázatosság művészetét azzal kezdi, hogy tárgyilagosan bevallja a valódi tényállást. Ő nem Krisz-

tus—úgymond,—csak vízzel keresztel, de köztünk él Az, Akit nem ismerünk. Ő az, Aki habár utána jön, mégis (mint Isten) megelőzte őt és Aki oly nagy, hogy nem méltó sarúszíját megoldani. János nem azért ment ki a pusztába és keltett hatalmas visszhangot, nem azért szállt le a Jordán hullámaiba és keresztelt vízzel, hogy önnön útjait járja és önnön dicsőségét hirdesse. Magasabb szándék vezette és erről nem késlekedett bizonyságot tenni. Ő csak útjelző akart lenni, aki ott áll az útkeresztezésnél és önmagán keresztül, önmaga fölé emelkedve, a távolba, a célra, a mi esetünkben az Eljövendőre, Krisztusra mutat és utal. János nem tagadja a küldetésében rejlő fontosságot, de elég tárgyilagos ahhoz, hogy annak jelentőségét és súlyát Istenre, a hivatások felkeltőjére és meghatározójára vonatkoztassa. Felfogása szerint ő semmi, csak eszköz annak az Úrnak a kezében, aki Egyszülöttje, az emberiség Megváltója útjait egyengeti a világban. Első megállapításunk az alázatosság művészetére vonatkozóan tehát az, hogy János

példáját követve, józan tárgyilagossággal kell leszögeznünk nekünk is a valódi tényállást, amennyiben a bennünk megnyilvánuló értékeket Istenre vonatkoztatjuk vissza. — *b)* Keresztelő Szent János mélységesen megalázza magát és ezáltal szédítő magasságba emelkedik és feltétlen túlhalad önmagán. Mert nem önmagában, önnön, az emberi természet adta korlátoltságában keresi gyökerét és létjogosultságát, hanem Istenben, a Végtelenben. Ha csak önmagára hivatkozna, az nem volna sok. A történelem minden bizonnyal elismerné jelentőségét és megőrizné nevét, de ennél többen nem részesülne, mert nem is volna joga hozzá. Csak annyit kapna, amennyi egy rendkívüli emberi egyéniséget, — amelynek jelentősége végelemzésben mégis csak korlátolt, — megillet. De János nem hivatkozik önmagára, hanem Arra, aki kiválasztotta, elküldötte és jellemképét alakította: Istenre. Nem önnön egyéniségét helyezi előtérbe, hanem Isten őbenne végzett munkáját. Azt a páratlan remekművet, amely még az Új-

szövetségben is egyedül áll és amely Isten alkotó Kezének műve. Ennek fényét ragyogtatja, és ezáltal, — mint a zseniális isteni Erő egyik legszebb alkotása — oly magasba küzdi fel magát, amire önnön emberi értékeivel sohasem tudna feljutni. Már itt bebizonyul az, amit Krisztus mond, hogy aki (ebben az értelemben) megalázza magát, tényleg felmagasztaltatik. Az alázatosság filozófiájához — és ezt különösen az ádventben kell megjegyeznünk — hozzátartozik, hogy mindenkor és minden körülmény között Istenben keressük gyökerünket. Ne önmagunkat toljuk előtérbe és ne saját világosságunkat ragyogtassuk, — mert az nem világosság, sem fáklya, legfeljebb csak pislogó mécses, amelyben több a korom, mint a fény, — hanem azzal dicsekedjünk, amit Isten tett bennünk. — *c)* Szent János valóban a tárgyilagosság embere és figyelmét semmi sem kerüli el. Az arányokat is felmutatja és félreérthetetlen világossággal utal arra a különbségre, amely az Eljövendő és őközötte tapasztalható. Ezáltal felbecsülhetet-

len remekművé fokozza magatartását és valóban nagymesterévé válik az alázatosság művészetének. Reámutat arra, hogy Krisztus, az Eljövendő mint Isten végtelen, abszolút hatalmasság és ő, János, aki a legkeményebb önfegyelem és penitenciás szellem csákányával a kezében a göröngyös utat egyengeti, oly kicsi és jelentéktelen Krisztus mellett, hogy minden kitüntető hivatása és küldetése ellenére sem méltó az Eljövendő lábához hajolni és sarúszíját feloldani. Az arányok itt világosan kidomborulnak és meggyőznek, hogy tárgyilagosabban kell megítélnünk helyzetünket és nem szabad legalább is félistennek tartani magunkat azért, mert az Úr különös kegyelme esetleg rendkívüli hivatással és következőleg feltűnő sikerrel áldott meg. Mi is csak csákányos emberek vagyunk, akik a göröngyös utat egyengetjük és nem szabad elfelednünk,hogy munkásruha van rajtunk, kezünk kérges, cipőnk poros, arcunk mosdatlan, homlokunk verejtékezik és izzadságszagunk van, tehát munkások vagyunk, akik az utat készítik — és nem

Az, aki Eljövendő, hogy királyi lépteivel végig járja az utat és királyi magatartásával vonzzon magához mindenkit. Az arányokat tehát, — és ebben rejlik az alázatosság filozófiájának kimagasló pontja, — mindig tárgyilagos józansággal kell kidomborítani és akkor nem térünk le a helyes útról és nem eshetünk a felfuvalkodottság nevetséges hibájába.

Elhatározás: Ami az alázatosság filozófiáját illeti, még sok tanulnivalóm van. Mielőtt Betlehembe mennék, felkelek és elindulok Bethániába, a Jordánon túl, ahol János keresztel és ahol szava visszhangzik a pusztában. Az alázatosság művészetének tanítómesteréhez megyek és általa alakítom át felfuvalkodott és minden hiúsággal kacérkodó lelkemet, hogy megtanuljon alázatos lenni és csak azután indulok ismét útnak, hogy Betlehembe menjek és megjelenjek a Gyermek-Isten előtt. Egész életemre megjegyzem magamnak

hogy az út az én esetemben csak Bethánián keresztül vezet Betlehembe, vagyis előbb alázatosnak kell lennem ha Isten közelébe akarok jutni, hogy ott felmagasztaltassam.

Ádventi kántorböjt szerdája I.

Az ádventi liturgia mélységes kiáltása: «Harmatozzatok egek onnan felülről és a felhők csöpögjék az igazat: nyíljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt», meghallgatásra talál és oly tökéletes formában valósul meg, mely minden elvárást felülmúl. A liturgikus szöveg gondolatmenetét a következőkben foglaljuk össze: 1. A hegyek gerincére épített ház. 2. Amit a nemzetek mondanak. 3. Lelkünk és Istenünk világossága.

1.

«*Ama napokban: mondá Izaiás próféta: az utolsó napokban az Úr házának hegye, a hegyek tetején fog állni és fölemelkedik a halmok fölött és ahhoz gyűlnek minden nemzetek.*» (Első Szentlecke.)

Az Eljövendő arról is gondoskodik, hogy folytonosítsa és az idők mulásától függetlenítse jelenlétét, velünk való életét, és lehetővé tegye, hogy közöttünk maradjon. A bonyolult kérdést úgy oldja meg, hogy megalapítja a misztikus Krisztus-testet és ezzel mindannyiunkat az élő és győzedelmes Anyaszentegyház kötelékébe foglal egybe. A Próféta — és szavait közvetíti a mai liturgia —, évszázadokkal a beteljesülés előtt már világosan szemlélte ezt az alakítást és látomását éles körvonalakban rajzolta meg. — *a)* A Próféta arról beszél, hogy Isten szédítő magasságban, a hegyek gerincén házat épít. A ház már magában véve is «hegy» és mint olyan tűnik fel előttünk. A Próféta látomásának, amely valóban színekben gazdag és mozgalmas, meg van a maga mélységes jelentősége. A «hegy», amely a hegyek szirtjén áll és a messze távolból látható, az Úr Isten által épített ház, vagyis az Anyaszentegyház megdönthetetlen és legyőzhetetlen szilárdságát jelképezi. A Próféta ezzel különösen azt akarja

mondani, amit Krisztus később hasonló szavak formájába öntött, hogy az Anyaszentegyház szilárd alapra, sziklára van építve és a poklok hatalmasságai nem képesek erőt venni rajta. Az ádventi világosságban tehát már látjuk, hogy az Egyház, a misztikus Krisztus-test végleges megoldás; küldetését akadálytalanul teljesíti és hatalmát semmi sem töri meg. Élete az idők méhéből sarjadzik ki és az örökkévalóság végtelenségében vész el. Van kezdete, ott áll úgyszólván Krisztus bölcsőjénél, de vége nincs, mert a győzedelmes Krisztussal örökké megmarad. — *b)* A Próféta azt mondja, hogy ez a «hegy» sziklán épített ház, «a hegyek szirtjén fog állni és fölemelkedik a halmok fölött». Kimagasló pont és mindenünnen látható, felülmúl mindent és egyedülálló jelenség. Lehetetlen észre nem venni és tudomást nem szerezni létezéséről. Messze kimagasló, mindent fölényesen felülmúló helyzetére vonatkozólag elég a történelemben beteljesült és beteljesülőfélben levő szerepére utalni. A történelemben is messze kimagaslik.

És ez erkölcsi tartalmára, összehasonlíthatatlan életszentségére és főleg arra vezethető vissza, hogy Krisztus él és működik benne. Az Egyház a történelem páratlan jelensége. Mint a havasok óriása magaslik ki a pusztán emberi történések lankás domborulatai közül. Erre főleg erkölcsi tartalma képesíti. Az egyetemes történelemben nem volt és nem is lesz oly jelenség, amely hasonló küldetést, benső erkölcsi erőt és létjogosultságot tudna felmutatni. A történelem emberi megnyilvánulásai elenyészően kicsinyek és végtelenül eltörpülnek Isten alapítása, az Egyház mellett. Ennek másik oka a tökéletes életszentség, amely egyetlen korszakban sem csappant alá vagy vesztett üdeségéből. Az isteni tűz mindig győzedelmesen lobogott benne és a fehér izzás sohasem hiányzott belőle. Mindig voltak hősei, vértanúi, hitvallói, szűzei, és mindig gazdag volt olyan eszményi egyéniségekben, akiknek élete szinte hegyóriásként magaslott ki a mindennapi tucatemberek, sőt a történelem általánosan ismert nevezetességeinek

életalakítása közül. Az Egyház mindig nagyobb volt, mint a világtörténelem legnagyobb megnyilvánulásai és ezt főleg a benne lüktető életszentségnek köszönhette. Az emberek közül messze láthatóan kimagaslott, mert Krisztus élt benne és az Úr önnön felmérhetetlen méretei szerint építette fel életét. — *c)* A Próféta még arra is kitér, hogy a hegyek szirtjén sziklaszilárdan álló, messze kimagasló és hegységként épített, bevehetetlenül megerősített ház, az Anyaszentegyház nem marad egyedül. Azt a bizonyos erőt sugározza a világba, amelyet vonzóerőnek nevezünk és az ellenállhatatlan mágnesként hat nemcsak az egyénekre, hanem a tömegekre is és mindenkit magához vonz. A nemzetek érzik ellenállhatatlan hatását és a Próféta szerint «a hegyhez gyűlnek», vagyis az Egyházhoz mennek, köréje gyülekeznek és benne találják üdvösségüket. A Próféta látomása szószerint beteljesült. Vele együtt Krisztus kívánsága is, aki midőn a világba küldötte apostolait, megbízta őket, menjenek és hirdessék az örömhírt,

az Evangéliumot minden nemzetnek. A missziós munkásság és az apostoli teljesítmény történetéből tudjuk, mily hatalmasnak kellett lenni ennek a vonzóerőnek, hogy legyőzze a mérhetetlen akadályokat, amelyekről mindannyiunknak van tudomásunk. Ez egyébként csak annyit bizonyít, hogy Isten nem hiába épített házat a hegyek szirtjén és nem hiába látta el azzal a vonzóerővel, amelyről az előbb emlékeztünk meg. Ez az erő tényleg termékenynek bizonyult, segített megvalósítani Isten szándékát és az Egyház útján, annak közvetítésével Istenhez vezette az Őt kereső nemzetek sokaságát.

Elhatározás: Eddig nem igen gondoltam rá, hogy hol ütöttem fel sátramat és hol kaptam lakhelyet. Csak most ébredek annak tudatára, mennyire felvitte Isten a sorsomat és mily magasba helyezett, midőn feltárta előttem a hegyek szirtjén épült ház kapuját és befogadott Egyházába. Illene ezt jobban megbecsülni és töb-

bet foglalkozni azzal a ténnyel, hogy mily kitüntetést jelent az Egyházban való lakozás. Ennek tudatát élesztgetem magamban az ádvent hátralevő részében s azzal készülök fel a betlehemi éjtszaka élményére, hogy a Gyermek-Istenhez az Egyház iránt táplált őszinte és hűségesen ragaszkodó szeretet adottságával jövök.

2.

«És felmegyen sok nép és azt mondja: jertek, menjünk fel az Úr hegyére és Jákob Istenének házához és Ő megtanít minket útjaira és ösvényein fogunk járni; mert Sionból megy ki a törvény és az Úr igéje Jeruzsálemből.» (U. o.)

A nemzetek nem hiába engedelmeskednek az ellenállhatatlan vonzóerőnek és kapaszkodnak fel a hegy szirtjére, hogy befogadást nyerjenek a magasban épült házba. Oly sokat látnak ott és annyira eltelik vele szívük, hogy már nem tudnak hallgatni, mert az élmények benső feszítő-

ereje hangos beszédre készteti őket. Az összegyülekezett nemzetek egyhangúlag kezdik hirdetni a magas szirten épült ház dicsőségét, és himnuszukkal a nagy nyilvánosság figyelmét az Egyházra összpontosítják. — *a)* A himnusz első strófájában a nemzetek felszólítanak, hogy menjünk a magasba, vagyis jöjjünk fel és nézzük meg azt, ami a magasban történik. «Ascendamus», — emelkedjünk tényleg a magasba, és belátjuk, hogy érdemes felmenni és foglalkozni azzal, amit ott látunk. A hegy szirtje ugyanis Istenhegye, a magasság, a fennsík, amelyet Isten jelölt ki számunkra; és a hegy szirtjén épült ház az a lakás, amely számunkra van fenntartva és érettünk épült. Az ádventi időszak és a vele kapcsolatos előkészület nagy előnye, hogy ezzel az igazsággal is megismertet és ezáltal felfakasztja bennünk az Egyház életében való részvétel, vagyis a «magas hegyen épült ház»-ban való lakozás utáni vágyakozást. — *b)* Ha a magasban körülnézünk, sok szépet látunk. Nem arra célzunk, hogy remek távlatok nyílnak meg előttünk,

mert a magasból lehet a legjobban és a legtávolabb látni, hanem arra hogy mi történik ott, a hegyek szirtjén épült házban. Másszóval az Egyház tényekedését szemléljük és azt tapasztaljuk, hogy Isten ösvényeire és magas kultúrájú életútjára világít rá és megtanít arra, amit eddig nem tudtunk: tökéletesen és kiegyensúlyozottan járni. Isten ösvényeire világít rá: vagyis megmagyarázza az Úr akaratát, megérteti velünk szentséges szándékát, közvetíti nekünk a benne izzó szeretetet és megmagyarázza, hogy a magasbaszökő ösvény, vagyis az Úr útja az egyedül üdvözítő. Miután ezt megtette, megtanít az élet legelemibb teljesítményére, vagyis megtanít eredménnyel járni az Úr ösvényein, magasba fejlődni és elérni célunkat. Úgy tanít meg járni, hogy egyetlen lépésünk sem vész kárba és bizonyul hiábavalónak. Minden lépésünk örök érték, amennyiben érdemszerzés forrása és apró mozaik-kő abban a remekműben, amelyet tökéletes és érdemteljes életalakításnak nevezünk. — *c)* Magasban tartóz-

kodásunk annyiban is hasznosnak bizonyul, amennyiben meggyőz az Egyház szavainak és tanításának értékeiről. Rájövünk, hogy az Egyház minden szava Isten törvénye és Isten igéje. Nem önnön emberi bölcseségét hirdeti és saját szeszélyét követi, hanem Isten szócsöve, az Úr törvényét magyarázza és a második isteni Személyből, az Igéből felfakadt igét, az örök igazságot hozza közelebb hozzánk.

Elhatározás: Nagyon önfejűnek bizonyulnék, ha mindig csak önnön véleményemet követném és saját tapasztalatomra támaszkodnék. Azt is meg kell hallgatnom, amit a nemzetek mondanak és abból kell tüzet merítenem, hogy Egyházam iránt táplált szeretetemet feleleventsem, örvendjek hozzátartozásomnak, és ebből annyiban merítsek hasznot, amennyiben megfelelő cselekedetek által teszem termékennyé.

3.

«És megítéli a nemzeteket és sok népet megfenyít; és ők kardjukból szántóvasakat és dárdáikból sarlókat csinálnak; nemzet nem emel kardot nemzet ellen és nem gyakoroltatnak többé hadakozásra. Jer Jákob házába és járjunk Urunk Istenünk világosságában.» (U. o.)

Az Egyházat méltán nevezhetjük a fényesség házának, mert világosságot áraszt a világba. Ez a Próféta szavai szerint Isten, a mi Urunk fényessége. Ebben kell járnunk és ez teszi egyedül élhetővé életünket. A fényességnek, amelyet az Egyház áraszt a világba, nagy hatása van. — *a)* Fényességét elsősorban mint a világnak és a nemzetek összességének bírája árasztja a világba. A Próféta azt mondja, hogy «megítéli a nemzeteket és sok népet megfenyít», vagyis gyakorolja bírói hatalmát. Elsősorban megítéli a népek cselekedeteit és ítéletet mond afölött, hogy megfelelnek-e az Úr törvényének és magukon viselik-e Isten szellemének jegyét. Abban az esetben, ha ez nem áll fenn, megfenyíti az eltévelyedett népeket,

vagyis — mint a próféták már az Ószövetségben tették, — visszavezeti őket az igazság ösvényére és lehetővé teszi számukra, hogy odataláljanak Istenhez. Bírói hatalmát csak ebben az értelemben gyakorolja és csakis a lelkek érdekeire, az örök üdvösség feladataira terjeszti ki. — *b)* Az Egyház által a világba árasztott fényesség a Próféta szerint kifogyhatatlan békeforrás. A fentidézett szövegben megtaláljuk, hogy a Próféta hogyan részletezi az Egyház fényességének megbékéltető és békét fenntartó hatását. Ezt is szó szerint kell vennünk, pedig a látszat épp az ellenkezőjét bizonyítja. A nemzetek ma ádázabb küzdelmet folytatnak egymás ellen, mint valaha. De nem azért, mert az Egyház békét eszközlő hatása megbénult, hanem azért, mert a nemzetek elzárkóztak az Egyház fényessége elől, letértek a helyes útról és elvesztették az istenes élet alapvető szellemét, a szeretetteljes lelkiséget. A háborúk borzalmai és az egyenetlenség nyomában pusztító tűz kárhozatos hatása csakis erre a körülményre vezethető vissza.

— *c)* Az Egyház fényes világosságával az üdvösség útjára terel. A Próféta, mint a fentidézett szövegből is kitűnik, ezt is külön megemlíti és arról beszél, hogy Urunk és Istenünk világosságában járjunk. Ez csak akkor történik meg és válik valósággá, ha nem zárkózunk el az Egyház fényessége elől és befogadjuk azt az isteni világosságot, amelyet az Anyaszentegyház közvetít nekünk Isten-adta hivatásának megfelelően. E világosságban járni annyit tesz, mint az Úr útjain járni, az Úr törvénye szerint élni és az igazság ragyogó fényességével töltekezni. Erre azonban csakis — mint a tapasztalat bizonyítja —, Krisztus földi működésének folytatása, az Anyaszentegyház képes megtanítani.

Elhatározás: A világosságot mindig szerettem és ha nem volt, keservesen nélkülöztem. Semminek sem örülök jobban, mint annak, hogy az ádvent liturgiája világosság-forrásnak bizonyul és nagy mértékben közvetíti az Egyházból fakadó és Istentől származó fényes-

séget. A hátralevő időt lelkiismeretes odaadással arra használom fel, hogy e fényességben nagy mértékben részesüljek és segítségével ragyogóvá és termékennyé, izzóan tüzessé tegyem életemet.

Ádventi kántorböjt szerdája II.

A mai Graduálé szerint közel vagyunk az Úrhoz. Az akadályok eltünnek és a kegyelem közvetítette könnyedséggel lépünk Elébe, hogy boldogító jelenlétében részesüljünk. «Táruljatok fel» — mondja a liturgikus szöveg — «hatalmas kapuk; táruljatok fel örök kapuk; hadd vonuljon be a dicsőség Királya». A kapu tényleg feltárul és akadály nélkül mehetünk elébe a Gyermek-Istennek. Ez már valóban kapunyitás és mint olyan, hozzátartozik a karácsonyi beteljesüléshez. Megvalósulása azonban attól függ, hogy megfelelünk-e a hozzáfűzött előfeltételeknek. Ezeket a mai liturgia a következő pontokban vázolja: 1. Ártatlan kéz. 2. Tiszta szív. 3. Az égi erő segítsége.

1.

«Ki mehet fel az Úr hegyére? Ki állhat meg az Ő szent helyén? Az, akinek a keze ártatlan, akinek szíve tiszta.» (Graduálé.)

A karácsonyi beteljesülés hatalmas kapujának kilincsére csak az teheti kezét, azon csak az kopoghat és kérhet bebocsátást, akinek — mint a liturgikus szöveg oly plasztikus szépséggel mondja — a keze ártatlan. Ennek nagy jelentősége van, amit csak akkor értünk meg, ha sikerül belehatolnunk a kéz szimbólumába. — *a)* A kéz elsősorban a cselekedet jelképe. Ahhoz, hogy cselekedjünk, kéz kell, mert az emberi test e szellemes és kifejezésteljes tagja a cselekedet eszköze. Ha a liturgia megkívánja, hogy kezünk ártatlan legyen, akkor a cselekedetek értékére, vagyis azok ártatlanságára utal és megköveteli, hogy cselekedeteink minden szempontból kifogástalanok legyenek. Azok lesznek, ha minden cselekvésünk Isten törvénye szerint megy végbe és tökéletes szándékból fakad. A cselekedetek ártatlanságát, vagyis természetfölötti

értékét tehát az Úr törvénye, az örök erkölcsi törvény, és az Úr dicsőségének keresése, vagyis a nemes emberi cselekedet örök kiindulópontja határozza meg. Ádventi programmunkhoz tartozik ezt komoly elmélkedés tárgyává tenni és arról gondoskodni, hogy cselekedeteink ebben az értelemben alakuljanak és így megérdemeljék a liturgia által olyan ritkán használt díszjelzőt, vagyis, hogy «ártatlan»-nak neveztessenek. — *b)* A kéz továbbá szimbólikus jelképe az életalakításnak. A liturgia az imént vázolt alapon arra utal, hogy életalakításunknak is minden szempontból kifogástalannak kell lennie. Az lesz, ha szűzies, tiszta, érintetlen és hamvas légkör lengi körül és minden szempontból megfelel Isten szándékainak, az Úr elvárásának, és annak az örök életeszménynek, amelyet Krisztus életalakításában találunk meg. Ártatlannak, vagyis természetfölötti értelemben értékesnek csak akkor nevezhetjük életalakításunkat, ha eszerint igazodunk és erre az előfeltételre fektetjük a fősúlyt. — *c)* A kéz végül

jelképe a bemutatott áldozatnak és az áldozatra alapított életnek, mert az áldozatot is a kéz mutatja be; az Egyház is krizmával keni meg papjelöltjei kezeit, mielőtt az egyházirendet felvétetné velük, vagyis pappászentelné őket. A liturgia tehát megköveteli, hogy áldozatunk is kifogástalan legyen. Vonatkozik ez nemcsak azokra, akik az áldozatot mint Krisztus helyettesei bemutatják, tehát a felszentelt papokra, hanem azokra is, akik liturgikus értelemben együtt mutatják be vele az áldozatot, vagyis részt kérnek maguknak a szentmise áldozatban (jelenlétük és beleolvadásuk által). Az ártatlan kéz követelménye kivétel nélkül mindenkire vonatkozik és megkívánja, hogy ha az áldozat bemutatásáról van szó, akkor a bemutató kéz mocsoktalan legyen és az áldozatot mocsoktalan emberek nevében mutassuk be az Úrnak.

Elhatározás: Nem ártana, ha több gondot fordítanék kezemre és megvizsgálnám többször alaposan, hogy nem veszítette-e el eredeti ártatlanságát. Ha pedig lá-

tom, hogy nem egészen kifogástalan, sietve változtatok a helyzeten és minden alkalmat megragadok, hogy visszanyerje eredeti ártatlanságát, vagyis cselekedetem, életalakításom és áldozatom minden szempontból kifogástalan legyen és természetfeletti értéket kepezzen.

2.

«Ki állhat meg az Ő szent helyén? . . . Akinek szíve tiszta.» (U. o.)

Ahhoz, hogy Krisztus elébe mehessünk, az ártatlan kézen kívül még a tiszta szív is megkívántatik. Eredeti és érintetlen szívtisztaság nélkül nem állunk meg az Úr színe előtt és nem tudunk megjelenni a betlehemi barlangban, hogy imádással hódoljunk az Újszülöttnek. És ha mégis megkísérelnők, tragikus mértékben éreznők, mennyire nem vagyunk helyünkön, mennyire zavarjuk az istenes éjtszaka csillagfényes harmóniáját. Önként távoznánk onnan, mielőtt megszégye-

nülnénk, mert valaki biztosan távozásra szólítana fel és a barlangnyíláson keresztül kivezetne a kizártak sötét éjtszakájába. Fontos tehát tudnunk, hogy mit ért a liturgia «tiszta szív» alatt. — *a)* A tiszta szív elsősorban a szenvedély tisztaságát jelenti. Nem vagyunk csúszó-mászók és ereinkben sem folyik jeges víz. Szenvedélynek kell lennie, mert az szent tűz, ellenállhatatlan hajtóerő és felülmúlhatatlan lendület. De tiszta és mocsoktalan legyen, Isten felé irányul jon és szeressen a liliomos mezőkön tartózkodni. Akkor felbecsülhetetlen áldássá válik és oly lendülettel ragad a magasba, hogy a beteljesülés kapuja szinte önként pattan fel előttünk, hogy bebocsásson ahhoz az ártatlan Gyermekhez, Aki e szenvedélyt fakasztotta és most nem kíván egyebet, mint megjutalmazni. — *b)* A tiszta szív továbbá az érzelemvilág szeplőtelen tisztaságát jelenti. Érzelem még a legjózanabb emberben is sok van és kell is hogy legyen, mert lényegesen hozzátartozik az emberi élethez. Az érzelemvilág-

Maria Laach

nak egyébként, mint tudjuk, Istenakarta szerepe van, amit, ha betölt, nagy áldást fakaszt és oly benső lelkivilágot alakít, melynek szépsége gyakran felülmúlhatatlan. Eltekintve attól, hogy soha sem szabad megengedni az érzelemvilágban könnyen előforduló túltengéseket, még arra is szükség van, hogy észszerűen és a kegyelem sugallata szerint fegyelmezett érzelmeink mindig a mocsoktalan tisztaság jegyében álljanak. Olyan legyen az érzelemvilág, mint a frissen hullott hó szűzies fényében ragyogó alpesek : napsugaras, derűs, a napfényben szikrázó, de érintetlen és tiszta, amelyet a szédítő magasságban lábnyom még nem szentségtelenített meg. — *c)* A tiszta szívhez még hozzátartozik a kívánság tisztasága. Bensőnkben nagyon sok kívánság és vágyakozás fordul meg, melynek változatos, színes és mozgalmas élete nem ritkán a népvándorlással hasonlítható össze. Az egyik a másiknak adja a kilincset és az egyiknek nagyobb az igénye, mint a másiknak. A kívánságok összevisszaságát is rendezni kell. A rendező

erő a kegyelmen és Isten akaratán kívül a tiszta lelkiség, amely nem tűr meg olyasmit, ami nem egyeztethető össze a tiszta lelkiismerettel, Isten törvényével és az emberi lélek méltóságával. Vágyainkat és kívánságainkat tehát Isten akaratán szűrjük keresztül és tisztítsuk meg a salaktól; és Istenben, minden jó legfensőbb beteljesülésében összpontosítsuk.

Elhatározás: Az ádventi élmény megtanít a szívtisztaságra ügyelni és fölötte féltékeny éberséggel őrködni. Ezzel azonban nem elégszem meg. Az ádvent szellemének megfelelően törekszem e tisztaságot fokozni és ezáltal napról-napra méltóbbá válni a karácsonyi beteljesülésre.

3.

«*Siess, kérünk, Urunk, ne késsél és fordítsd felénk égi erőd segítségét, hogy azokat, akik kegyességedben bíznak, eljöveteled vigasztalása felemelje.*» (Kollekta.)

A beteljesüléshez vezető kaput felpattantani, úgy látszik, nem olyan könnyű, különben a Kollekta szövege

más hangnemben szólna hozzánk. Az említett Könyörgés ugyanis nagyon kidomborítja az égi erő segítségének szükségességét és erélyesen hangoztatja, hogy nélküle azok, akik az Úr kegyességében nem bíznak, nem részesülnek eljövetele vigasztalása felemelő hatásában. Ebből következik, hogy az ádventi programm megvalósításához felülről jövő, Istentől származó segítség szükséges. — *a)* A segítség égi erő, vagyis az isteni kegyelem ajándéka. Szükségességét azzal kell megindokolnunk, hogy az ádventi programm lényeges része természetfeletti feladatok elé állít, viszont ezeket csak akkor tudjuk megoldani, ha beleolvadunk a természetfeletti világrendbe és az isteni kegyelem alapján természetfeletti életet élünk. Nagy igazság ez, amit megfelelő komolysággal kell vennünk, hogy szerinte építsük fel lelkiéletünket. Ne feledjük, lelkiéletet élni kegyelem nélkül nem lehet. Igaz ugyan, hogy önnön erőnkre, odaadásteljes együttműködésünkre is szükség van, de ez az erő korlátolt; és korlátlanná, mindenre, tehát természetfeletti teljesítményekre

képessé csak akkor válik, ha a kegyelem kiegészíti és önmaga fölé emeli, amennyiben beleilleszti a természetfölötti világrendbe. A fősúlyt tehát a kegyelemre fektessük és ádventi előkészületünket eszerint szervezzük meg. — *b)* Az ádventi várakozás, Krisztus eljövetelébe, a karácsonyi élménybe vetett reménység, — mint a Kollekta mondja,— ezen feltétel mellett felemelő hatással lesz, magasba emel és magával ragad a tökéletes élet fennsíkjára. Megmozdító erőnek bizonyul és oly életre nevel, amely tényleg minden ambíciót kielégít és érdemessé tesz, hogy a beteljesülés kapuja feltáruljon előttünk. — *c)* Ebben az előnyben azok részesülnek, akik bizalommal néznek a karácsonyi beteljesülés elébe. Ezt nemcsak a bizalmas reménységre, hanem főleg arra a kegyelemkeresésre kell értelmeznünk, amelyet a bizalom feltételez. Azért bízok az Úr eljövetelében, mert tudom, hogy miattam jön, kegyelmet hoz és ezzel akarja lelkiéletemet elősegíteni. Tehát a kegyelemre kell fektetni a fősúlyt, és az ádventi előkészületben arra kell

törekedni, hogy a kegyelmi elmélyülés és meggazdagodás játssza a főszerepet. Akkor nem kell aggódnunk, hogy ádventi programmunk nem sikerül; és meg lehetünk győződve, hogy előkészületünk valóban tökéletes és kiérdemli a minden reményt és elvárást felülmúló beteljesülést.

Elhatározás: Nekem is szükségem van az égi erő segítségére, mert önmagamban nem állok meg és nem vagyok képes ádventi előkészületemet tervszerűen keresztülvinni. Felújítom tehát a kegyelmi élet után való vágyakozásomat és körülményeimnek megfelelően külön tervet dolgozok ki, hogy hogyan gazdagítsam lelkemet Isten megszentelő kegyelmével.

Ádventi kántorböjt szerdája III.

A mai kántorböjt Evangéliuma Názáretbe visz és azon felemelő jelenetnek tesz szemtanújává, midőn Isten küldöttje, az angyal megjelent a leendő Istenanya előtt, feltárta előtte az Úr öröktőlfogva elhatározott tervét és kö-

zölte vele, hogy ő a kiválasztott lény, akit Isten Krisztus anyjává szemelt ki. Egyúttal felszólította, hogy nyilatkozzon, elfogadja-e a küldetést vagy nem. Mire a Szentséges Szűz az azóta közismertté vált és mély jelentőségű választ adta: «Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a Te igéd szerint». A mai Evangéliumból, — habár volna egyéb is, amire kitérhetnénk,— csak ezt az egy gondolatot emeljük ki és jelentőségteljes tartalma fölött a következő pontokban elmélkedünk: 1. Nagylelkűség. 2. Alázatosság. 3. Önátadás.

1.

«Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a Te igéd szerint.» (Evangélium.)

A leendő Istenanyát, a Szentséges Szűzet meglepetésként érte Isten küldöttjének látogatása és kezdetben alig tudta felfogni, hogy miről van szó és miért szól az angyal éppen őhozzá Krisztus Anyjáról, annak kiváltságos helyzetéről és Krisztus, a Megváltó csodálatos fogantatásáról. Csak ezután ébredt a valóságra és élte át lélek-

ben a nagy eseményt, hogy ő a kiválasztott. Ennek az élménynek mélységéből fakadt fel az a gyönyörű felelet, melynek keretében beleegyezését adja, hogy Istenanya legyen és elfogadja a neki szánt küldetést. — *a)* Az Istenanya, midőn a fent említett szavakkal vállalja küldetését és beleegyezik Isten őreája vonatkozó terveibe, nagylelkűen elfogadja mindazt a fájdalmat és vértanúságot, amely — mint a Próféta is kiemeli — együttjár az Istenanyasággal. A Szentséges Szűz, mint a hagyományból tudjuk, hosszabb időt töltött a templom magányában és ott sokat foglalkozott a próféták könyveivel. Ennek alapján lassan kialakult benne a valóságnak megfelelő Krisztus-fogalom és megértette Izaiást, aki az eljövendő Megváltót a fájdalom emberének nevezte. Világosan látta a Próféta jövendölése alapján a Megváltó eljövendő életét és kínszenvedésének egyes fázisait. Az isteni Lélek, Aki a Szentséges Szűzet különösképen készítette elő küldetése méltó beteljesítésére, természetesen a kegyelem és a sugallat útján ki-

egészítette ezeket a meglátásokat és tökéletesítette a leendő Istenanyában az amúgy is mélységes Krisztus-fogalmat. Az Istenanya, — mint láttuk —, teljesen tudatában volt annak, hogy mit tesz, midőn beleegyezését adta és az angyal előtt kijelentette, hogy vállalja a neki szánt küldetést. És azáltal, hogy szemrebbenés nélkül elfogadta azt a tengernyi szenvedést, amely az Istenanyasággal együttjár, tanúbizonyságot tett arról, hogy méltó valóban a kegyelem adományára és megérdemli azokat a kiváltságokat, amelyekben Isten részesítette. — *b)* Az Istenanya nagylelkűsége abban is megnyilvánul, hogy minden ingadozás nélkül vállalta az Istenanya méltóságával együttjáró roppant megaláztatást. A Szentséges Szűz tudta, hogy a megdicsőülés ideje, a kultusz ragyogó korszaka, az általános elismerés és hódolat századai csak sokkal később fognak bekövetkezni. Tudta, hogy előbb a megaláztatás tűzpróbáján kell keresztülmennie és vállalnia kell mindazt a keserű félreértést, gyűlöletet, üldöztetést, gúnyt,

rágalmat és pelengérre állítást, amelyet azok szántak neki, akik gyűlölték Krisztust, és ennek következtében üldözték és megvetették Szentséges Anyját. Az Istenanya nagyon jól tudta, hogy mi fog bekövetkezni az Egyiptomba való menekülléstől kezdve egészen a Golgota magaslatáig és azon túl, egészen a dicsőséges feltámadás hajnaláig. Ennek ellenére sem határozott másként és az «Ancilla Domini», — az Úr alázatos szolgálóleánya vállalta mindazt a megaláztatást, ami együttjár az Istenanya méltóságával és boldogságát abban lelte, hogy együtt alázza meg magát Krisztussal, Akivel együtt akart felmagasztaltatni. — *c)* Az Istenanya nagylelkűen vállalta a megváltás beteljesülésében való részvételt. Előre tudta, hogy mit jelent és arról is volt tudomása, hogy a Krisztussal való szoros együttlét csak addig tart, míg be nem következik — miután a Megváltó betöltötte harmincadik évét — a nyilvános működés ideje és szükségessé nem válik, hogy a megtestesült Ige érintkezésbe lépjen a néppel, felkeresse

a falvakat és városokat és mindenütt hirdesse az örök igazság igéit. Tudta, hogy ettől a perctől kezdve egyedül marad és csak ritkán lesz alkalma zavartalanul élvezni isteni Fia jelenlétét. Ezt az áldozatot, és még sok egyebet, mind nagylelkűen vállalta megváltásunk érdekében és ezáltal bizonyította, hogy lelke e nemes tulajdonsága, vagyis nagylelkűsége kimeríthetetlen. — *d)* Vállalt ezenkívül édes mindannyiunkat, és abba is beleegyezett, hogy majd Krisztus akarata szerint az emberiség anyja lesz és mint olyan, mindannyiunk baját és gondját magára veszi. Aki ismeri az emberiséget — és feltételezhetjük, hogy a Szentséges Szűz az isteni Lélek világosságában erre az ismeretre is szert tett, — tudja, hogy nem egészen egyszerű dolog ezt az anyaságot vállalni és csakis a hősiességig felfokozott nagylelkűség képesíthette az Istenanyát arra, hogy a küldetést elfogadja.

Elhatározás: Ami a nagylelkűséget illeti, volna önmagamra nézve egy kis kétel-

kednivalóm, mert eddig nem sok nagylelkűséget tapasztaltam magamban, és nem sok nagylelkűségről tettem bizonyságot. Valahányszor Isten rendkívüli áldozatot kívánt tőlem és a megpróbáltatások iskolájába vitt, vonakodtam a reám mért keresztet elfogadni és ha el is fogadtam, csak azért tettem, mert gyáva voltam más megoldást keresni. A gyávaság pedig soha sem lehet a magasabb érdemszerzés forrása. Ideje volna az Istenanya követésére szánni el magamat és azt a nagylelkűség kialakításával kezdeni. Megragadom tehát az ádventi alkalmat és törekszem a kis dolgokban is nagylelkűen viselkedni, hogy Isten egykor érdemesnek tartson nagyobb és kitüntető, rendkívüli áldozattal járó megbizatásra is.

2.

«Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a Te igéd szerint.» (U. o.)

A Szentséges Szűz lelkében, mint idézett szavai bizonyítják, már akkor tökéletesen kialakult az eszményi alázatosság. Ez olyan mértékben nyilvánul meg a názáreti jelenetben, hogy ennél szebbet, nagyobbat és meggyőzőbbet elképzelni sem tudunk. — *a)* Az Istenanya nem átallja magát az Úr szolgálóleányának nevezni, pedig tudja (hiszen éppen most hallotta és értesült), hogy királynői méltóságra választatott ki, és olyan kitüntetésben részesült, amely teljesen egyedül áll: sem előtte nem volt, sem utána nem lesz. Nagy és higgadt tárgyilagosság van az Istenanya e magatartásában. Bármennyire magas is a polc, amelyre Isten őt emelte és bármennyire rendkívüli is a méltóság, amellyel kitüntette, az Úrral szemben minden kiváltság ellenére mégis csak teremtmény marad és mint olyan, méltán nevezi magát az Úr szolgálóleányának. Az Istenanya érdeme eszerint nem annyira abban rejlik, hogy egyszerűen az Úr szolgálóleányának nevezte magát, hanem abban, hogy belátta, hogy annak kell neveznie ma-

gát és tudta, hogy ő, az Istenanya is, az Úr szempontjából csak teremtmény, aki minden felmagasztalás ellenére szolgálatra, éspedig a szolgálatok legnagyobbjára, Isten szolgálatára van hivatva. — *b)* A Szent Szűz gondolatai ebben a körben mozognak és ennek alapján magától értetődőnek tartja, hogy még istenanyai méltósága, rendkívüli küldetése és királynői koronája is csak istenszolgálat. Ő nem azért vállalja a küldetést és a vele járó, majd csak jóval később bekövetkező megdicsőülést, mert kápráztatja a ragyogás és arra fekteti a fősúlyt, hanem azért, mert szíve szent egyszerűségében Istennek akar szolgálni. Küldetését mint szolgálatot fogja fel és ezáltal bizonyítja, hogy megvan lelkében a keresztény lélek egyik legszebb tulajdonsága és erénye, a rokonszenves alázatosság, amely Isten előtt felfoghatatlan értéket képez. — *c)* Az alázatos «ancilla», — az Úr szolgálóleánya nem akar mást, csak Istennek szolgálni, éspedig úgy, ott és olyan körülmények között, ahogy az Úr akarja. Mindenben Isten

akaratára támaszkodik és azt fogadja el élete törvényének. Istennel szemben nincsenek egyéni elgondolásai, személyes kívánságai, rendkívüli óhajai. Ő egyszerűen — és ez jellemzi lelke nagyságát és alázatossága rendkívüli méreteit — «feloldódik Isten akaratában», magától értetődő egyszerűséggel, minden póz nélkül odaáll, ahova Isten állítja és mint «ancilla» annyira beleolvad az isteni akaratba, hogy még abban sem talál semmi rendkívülit, hogy őt, az Úr szolgálóleányát Isten Anyjává teszi meg és a Mennyek Királynője trónjára ülteti.

Elhatározás: Még egyszer felteszem magamban, hogy törekszem szívből alázatos lenni és komolyan venni az alázatosság mindennapi gyakorlatait. Különös erélyel küzdök a velemszületett büszkeség és a természetemet jellemző felfuvalkodottság ellen és szívesen vállalom azokat az apró megaláztatásokat, amelyekben az emberek jóvoltából van részem és amelyek egyáltalán nem árta-

nak, sőt nagy mértékben mozdítják elő lelkem magasabb fokú kultúráját.

3.

«*Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a Te igéd szerint.*» (U. o.)

A Szentséges Szűz klasszikus szavaiból a mondottakon kívül még kitűnik, hogy már akkor, az angyal látogatása alkalmával, a tökéletes önátadásra volt beállítva. Midőn az angyalnak megadta a választ, nem kívánt egyebet, mint önmagát feláldozni Isten szent akarata oltárán. — *a)* Az Istenanya elsősorban — és ez velejár kiváltságos anyaságával — Krisztusnak adja át magát és Neki szenteli életét. Mindent Őérte vállal, tesz és szenved el. Ő valóban élete, élete tengelye és minden gazdagsága. Csak mellékesen legyen megjegyezve, hogy az Istenanya volt az első, aki a megváltottak közül önátadása révén eszményien tökéletes, krisztocentrikus életet élt és aki ennek következtében a krisztocentrikus élet tökéletes be-

teljesülésének örök példaképe, eszményi géniusza. — *b)* Önátadása másik gerince az anyaság és a velejáró kötelességteljesítés és áldozatteljes élet. A Szentséges Szűz lelke minden képességével édesanya volt és nem keresett mást, mint anyasága beteljesülését a tökéletes önátadás által. Ez jellemzi egyéniségét és ez a magyarázata cselekedeteinek, hősies életalakításának. A tetőpontot, a magaslatot akkor érte el, midőn a Golgota keserves órájában odaállott a keresztfa tövébe és végigszenvedte isteni Fiával a három órás vértanúságot és nem roskadt össze a fájdalom reá nehezedő súlyos keresztje alatt. Aki fogalmat akar magának alkotni arról, hogy voltaképen mi az önátadás, menjen a keresztfához és szemlélje közelről az Istenanya ott tanúsított magatartását. Annak többé nem kell magyarázni, hogy miben áll az önátadás és önfeláldozás követésre buzdító, szép lényege. — *c)* Az Istenanya önátadásának harmadik gerince maga az emberiség. Örök üdvösségünkért vállalta hét állomásos Golgota-járását és annak

Beuron

minden kínszenvedését. Nem önmagának élt. Érettünk küzdött és szenvedett, mert tudta, mennyire szükségünk van isteni Fia megváltó kegyelmére és mennyire nem vagyunk képesek magunkon segíteni. Annyira szeretett, hogy önmagát is nekünk adta, érettünk áldozta fel a golgotás szenvedésben, és ezáltal kiérdemelte magának, hogy gondosan szerető édesanyánk lehessen.

Elhatározás: Nincs okom dicsekedni, ha állíthatom is, hogy önmagamat teljesen odaajándékoztam. Ez még nem sokat mond és nem jelent rendkívüli értéket. Mindenki csak annyit ad, amennyije van. Én sem adhatok többet önmagamnál. Ennek következtében felteszem magamban, hogy önmagamat teljesen odaajándékozom Teremtőmnek, Akinek az ádventi időszakon keresztül elébe megyek. Hogy mégis többet adhassak, törekszem önmagamat megfelelő életalakítás által értékké fokozni, hogy ez-

által önátadásomnak mégis legyen valami kis parányi jelentősége.

Ádvent harmadik vasárnapjára következő csütörtök.

A mai Kommúnió szövege Izaiás ismert szavaira támaszkodik. Az ádventi vigasz mélységes filozófiáját közvetíti. Tanításáról a következő pontokban elmélkedünk: 1. A csüggedezők. 2. Miért nincs okunk félelemre. 3. Isten eljövetelének hatása.

1.

«*Mondjátok: csüggedezők erősödjetek és ne féljetek: íme eljön a mi Istenünk és megszabadít minket.*» (Kommúnió.)

Izaiásnak a mai liturgiában közvetített szavai voltaképen nekünk szólnak. A csüggedezők ugyanis mi vagyunk; és nagyon helyesen cselekszünk, sőt, megfelelünk a liturgia szándékának, ha a mai Kommúnió szövegét magunkra vonatkoztatjuk. — *a)* Elcsüggedtünk, mert már régóta keressük a helyes utat és bizony gyakran

tévútra kerültünk és ennek keservesen megfizettük az árát. Ez nemcsak azokra vonatkozik, akik még annyira vannak, hogy az igazság alapelemeit keresik és Krisztussal még nem teremtették meg a mélységes kapcsolatot. Ráillik azokra is, akik lelkiéletet élnek, mert a lelkiéletben is nagyon gyakran keresnünk kell az utat, amely még magasabbra vezet. Erre vonatkozólag tényleg azt kell mondanunk, hogy ezt az utat nem ritkán eltévesztettük, tévútra kerültünk és ezáltal nemcsak nem fejlődtünk, hanem ellenkezőleg, mélybe jutottunk és újból el kellett indulnunk, hogy ismét magasba kerüljünk. Ezek a hiábavaló kísérletezések azonban felőrlőleg hatottak lelkünkre, kimerítették erőinket és ahhoz a bizonyos lelki elfásultsághoz vezettek, amelyet jobb kifejezés hiányában elcsüggedtségnek kell neveznünk. — *b)* A sokszor tapasztalt eredménytelenség vérszegénnyé, kételkedővé és félénkké tett. Eddigi tapasztalataink következtében már nem mindig van meg bennünk a lelkiéletben elkerülhetetlen kezdeményező-erő-

höz szükséges merészség. Félénkké váltunk és nem merünk oly feladatok megoldásához látni, amelyek nagyobb iniciativát és tökéletesebb feszültséget tételeznek fel. Az eredmény nem marad el: vagyis nem lendülünk a magasba, s mindig a lelkiélet középfokán tartózkodunk, vagyis közepes és nem minden szempontból kielégítő életet élünk. — *c)* A közepes élet valóban nem elégít ki és nem nyujt oly előnyt, amely tényleg magasba ragad. Ellenkezőleg, túlságosan kicsi mértékegységgel dolgozik és szűk keretek között mozog. Ennek következtében megrögzött előítéletek termékeny talajává válik és inkább megköti fejlődésünket; nem bizonyul kiindulópontnak újabb magasságok felé. A «pusillanimes», vagyis az elcsüggedtek, — mint a liturgia mondja, — rendszerint kicsinyes előítéletek hálójába kerülnek, nem tudnak kibogozódni, és azokra hivatkozva életük legtermékenyebb idejét csak elfecsérelik, ahelyett, hogy komoly és elismerésreméltó munkát végeznének. A félelem és csüggetegség emberei

mindig találnak kifogást; lelkiéletük és annak minden lendülete ebbe fullad bele. Az imént vázolt közepes, félénk és csüggeteg lelkiség alapvonásaiban nagyon könnyen önmagunkra ismerünk. Ez annyiban üdvös, amennyiben meggyőz minket, hogy a liturgia a mai Kommúnióban hozzánk is szól és törekszik felbátorítani, sok iniciativát tartalmazó szavaival a magasabb lelkiség meredek ösvényein elindítani, hogy végre kikerüljünk az ádventi homályból és a beteljesülés ragyogó világossága felé forduljunk.

Elhatározás: A mai elmélkedésben megszégyenültem, mert önnön fényképemet tartották elém. Ráismertem arcom csüggedt és hervatag vonásaira és nem éppen épültem annak fonnyadtságán. Az ádvent, a lelki fölüdülés és az örök ifjúság ideje. Ezt végre én is megértem, és arra törekszem, hogy a mai Kommúnió szavait megszívlelve végre leszokjak az elcsüggedtek unalmas és mindenféle lehetetlen kifogásra való hivatkozásá-

ról és végre elszántan fölkeljek és elinduljak a magasbavezető úton. Ádventemnek csak akkor lesz értelme és további életemre is kihatása, ha ezt komolyan megteszem és nem állok meg a félúton, mert már megint az ijedtség vett erőt rajtam; és mert nem tudok leszokni arról, amit én elcsüggedtségnek, mások pedig ügyefogyott gyávaságnak neveznek.

2.

«Ne féljetek, eljön a mi Istenünk és megszabadít minket.» (U. o.)

A mai liturgia, miután felszólít, hogy vetkőzzünk ki elcsüggedt hangulatunkból, azt is megmondja, hogy miért, és arra vonatkozólag is tanácsot ad, hogy ezt hogyan tehetjük meg. — *a)* Nincs okunk elcsüggedni és a félelem által megköttetni kezünket, mert Isten már közel van és útnak indult felénk, hogy egyénisége vonzóerejével megerősítsen. Ismeri gyengeségünket és tudja, hogy a meredek ösvényen hamar kifogy a lélekzetünk, tehát a

félúton elénk jön és a karácsonyi beteljesülés által kézenfog, megerősít és velünk egy ütemben járja végig az út hátramaradt részét. Erre a nagy találkozásra készüljünk fel és ennek öröme izzítsa át lelkünket és szám-űzzön belőle minden félelmet. Aki tudja, hogy az Úr szorító és soha többé el nem engedő kézfogásának megy elébe, az valóban nem félhet; és ha mégis megteszi, nem méltó arra, hogy az Úr az ádventi beteljesülésben kezet fogjon vele. — *b)* Ezenkívül még azért sincs okunk elcsüggedni, mert az Úr már útban van és közeledik felénk, hogy örök gondolatai, az enyészetlen igazság tüzével és világosságával megtisztítsa élményeinket és megszabadítson mindattól a félelmetes ködtől, amely annyira érthetetlenné tette gondolatainkat, világnézetünket és életszemléletünket, és amelyet minden félelmetes volta ellenére önmagunk termeltünk ki ködös és egyáltalán nem világos önmagunkból. Szinte nevetséges, de azt kell mondanunk, hogy attól a ködtől ijedtünk meg és az vezetett félre, amelyet önbizalmunk-

nak és önnön felfuvalkodottságunknak köszönhetünk. Örvendhetünk, hogy Isten jön és örök Igéjével világít bele ebbe a káoszba; és ne féljünk attól, hogy ismét eltévedünk. Ne csüggedjünk el, hanem fogjuk meg erősen a felénk nyujtott kezet, fogadjuk magunkba az örök igazság világosságát és annak fáklyájával a kezünkben járjuk a tökéletes élet útjait. — *c)* A felénk közeledő Úr még egy ajándékot hoz magával és ez szintén okot szolgáltat arra, hogy megszünjünk félni. Cselekedetei, életalakítása, példaadása kimeríthetetlen gazdagságával közeledik felénk, ezzel ajándékoz meg és tökéletes életre nevelő művészetével teljesen átalakítja lelkünket és képessé teszi a legmagasabb törekvést is kielégítő életre. Ne önnön tudásunknak higgyünk és önnön tapasztalatunkban bízzunk, hanem Krisztus életművészetét kövessük. Akkor biztos úton járunk és nem kell félnünk, hogy eltévedünk. — *d)* Kiegészíti ezt azzal, hogy megmagyarázza az isteni törvényt és ezáltal tökéletes erkölcsi életalakításra nevel.

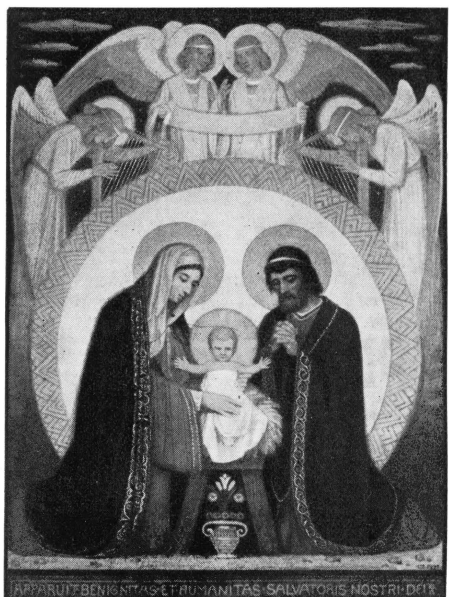

Maria Laach

A törvény világosságával és erejével irányít és így vezet a magasabb lelkiség útjain. Nincs okunk már félni és elcsüggedni, mert nem önnön szeszélyünk vagy szenvedélyünk törvényét követjük, hanem Isten akaratát teljesítjük és ezáltal biztos úton vagyunk és harmonikus léptekkel közeledünk beteljesülésünk felé.

Elhatározás: Most már belátom, hogy nincs okom félni vagy elcsüggedni. Megfogadom a liturgia tanácsát és azzal a szándékkal megyek az Eljövendő elébe, hogy a Vele való találkozás végleges összeforrás legyen. Ezentúl már Őbenne akarok élni, Övele akarom életem útjait járni, az Ő példáját akarom követni, életművészetét gyakorolni és így akarok belefejlődni a magasabb lelkiélet tökéletesen kielégítő méreteibe.

3.

«*Eljön a mi Istenünk és megszabadít minket.*» (U. o.)

A közeledő beteljesülés, Istenünk eljövetele nem marad végtelen hatás

nélkül. Rendkívüli eredménnyel jár és mindattól megszabadít, ami eddig komolyan akadályozta további kialakulásunkat és tökéletes lelki kibontakozásunkat. — *a)* Megszabadít elsősorban az eddig eredménytelen keresés és sikertelen kísérletezés keserű utóhatásától. Ma már nem zavar az, amit önnön gyarlóságunk körül tapasztaltunk és nem csüggeszt el eddigi kísérletezésünk eredménytelensége. Az ádventben legalább sikerült megtanulnunk, hogy nem a multtal kell törődnünk, azzal, ami volt, hanem a jövővel, azzal, ami lesz. A keserű tapasztalatok hatásától tehát — és ezt is az ádventi munkának köszönhetjük, — végleg megszabadultunk és sikerült annyi életerőre szert tenni, hogy útnak indulhatunk a tökéletesebb élet felé. — *b)* Közelgő Istenünk jövetelének egy másik hatása a megerősödés. Ennek gyökere a további kibontakozásba és annak eredményeibe vetett hit. Tudjuk, hogy Isten közel van és velünk küzd. Tudjuk azt is, hogy jelenlétéből, kegyelmi ajándékaiból végtelen erő árad belénk. Teljesítő-

képessége végtelen, úgy, hogy a legnagyobb feladatokat is játszi könnyedséggel oldja meg. Ennek következtében tudjuk, hogy nem küzdünk hiába és ez a tudat annyira megerősít, hogy további életküzdelmünknek szent merészséggel nézünk elébe. — *c)* A közelgő Isten jövetele feltétlen eredményhez vezet, mert kegyelmi elmerülést és erőben való meggazdagodást jelent. Istenünk azért jön Megtestesülése ünnepén hozzánk, hogy beleszóljon életünkbe, kezébe vegye irányítását és velünk együtt alakítsa további kibontakozását. A munka fő részét tehát nem mi végezzük, hanem Ő, és ez biztosítja a végleges eredményt. Küzdelmünk és életalakító munkánk nehézségei között erre a megígért eredményre gondolunk és belőle merítjük a kitartáshoz és állhatatossághoz szükséges erőt.

Elhatározás: Krisztus eljövetelének nézek elébe és annak beteljesülésére várok. Várakozásomat azzal elevenítem meg, hogy beleélem magam a nagy találkozás szellemébe, előre szemlé-

lem hatását és már most felteszem magamban, hogy a találkozás kegyelmével szorosan együttműködöm és így segítem elő és fejlesztem kibontakozófélben levő lelkiéletemet.

Ádventi kántorböjt péntekje I.

A mai kántorböjt liturgiájában a Megváltó nagy prófétája, Izaiás jut szóhoz és egy gyönyörű Krisztus-képpel ajándékoz meg. Alkalmunk nyílik a Krisztus-Arccal megint foglalkozni. A következő alapvető vonásokat tesszük elmélkedésünk tárgyává: 1. Az Úr lelke. 2. Krisztus uralmában megnyilvánuló boldogság. 3. Krisztus hatalma.

1.

«Vessző sarjad Jessze törzsökéből és virág növekedik az ő gyökeréből és megnyugszik rajta az Úr Lelke, a bölcsesség és értelem Lelke a tanács és erősség Lelke, a tudomány és ájtatosság Lelke és az Úr félelmének Lelke betölti Őt.» (Szentlecke.)

Az eljövendő Megváltó, Krisztus jellemképét szebben vázolni, mint Izaiás teszi, aligha lehet. A Próféta

szokása szerint nem a külső vonásokra fekteti a fősúlyt, hanem inkább az isteni Megváltó lelkiségét szemlélteti és abba nyujt mély bepillantást. Krisztusra vonatkozólag azt mondja, hogy Őt, a Jessze gyökeréből kifakadt sarjadékot elárasztja az Úr Lelke. — *a)* Ennek első következménye a bölcseség szelleme, amely Krisztus minden szavában és cselekedetében megnyilvánul. Ő a Logosz, az Ige, és mint olyan, az örök isteni Bölcseségnek az első isteni Személlyel azonos visszfénye és Annak megtestesülése az emberek között. Mint bölcseség forrás, amelyből mindenki merít befogadóképessége és egyéni mértéke szerint. Azért is jön, hogy forrás legyen és bölcseségével necsak bámulatba ejtse, de el is árassza a világot. A bölcseség adományát azért adja és a bölcseség szellemét azért sugározza a világba, hogy világosságával szám-űzze a tévely sötétségét és visszavezesse a megváltottakat az örök Atya üdvözítő ismeretéhez. — *b)* Az Úr Lelke az eljövendő Megváltót a tanács és erősség adományával gazdagítja.

Krisztus ezáltal született vezérünk és legtökéletesebb vezetőnk. A tanács szellemével és annak adományával irányítja életünket a beteljesülés, a tökéletes kibontakozás és Istenben az örök Atyában való üdvözülés felé. Mint Isten örök Igéje, Aki azonos az Atyával, magában rejti az Atya boldogságának minden gazdagságát. Ezért mondja a Próféta, hogy eláárasztja Őt Isten Lelke és ennek a gazdagságnak a mélységéből merít és ajándékoz meg, midőn arról van szó, hogy mint tanácsadónk világoskodjék előttünk, és vezessen az üdvösség útján. — *c)* Ugyanezen az alapon azt is mondhatjuk a Prófétával, hogy lelke mélyéből az ájtatosság, — vagy modernebb kifejezéssel élve, — az istenes élet szellemét árasztja belénk. Ő, Aki azonos az Atyával és egybeforrt Vele, és Akinek szent Embersége csak az Atyának szolgál, minket is megtanít erre a művészetre, bennünk is felfakasztja az istenszolgálatot előmozdító ájtatosság szellemét és ennek alapján minket is megtanít isteni életre.

Elhatározás: A Próféta azért vázolja oly részletesen Krisztus imádásraméltó Arculatának szépségeit, hogy elmerüljek annak szemléletében és vonásról-vonásra tanulmányozzam kimagasló tulajdonságait. Ezt azért teszem, hogy minél mélyebben szívembe vésem Krisztus szentséges Arculatának ismeretét. És már most, mielőtt bekövetkezne a beteljesülés, felteszem magamban, hogy minden erőmmel törekszem az imént szemlélt vonásokat körülményeimnek és lehetőségeimnek megfelelően kialakítani magamban.

2.

«*Nem a szemek látszata szerint ítél és nem a fülek hallása szerint dorgál, hanem igazságban ítéli a szegényeket és igazság szerint végez a föld szelídeivel.*» (U. o.)

A Próféta a Szentlecke második tengelygondolatában Krisztus uralmával és az abban érvényesülő módszerrel foglalkozik. Már volt szó arról (egy másik elmélkedésben), hogy

Krisztus az emberiség Királya és mint olyan, megváltásunkra siet. Más szemszögből már uralmával is foglalkoztunk és az ott szemlélt igazságokat most a Próféta meglátásával egészítjük ki. — *a)* Krisztus uralmát elsősorban az jellemzi, hogy nem alapszik külsőségeken. Nem a külszín szerint ítél és nem a látszat befolyása alatt kormányoz. Szeme a dolgok mélyébe hatol és mint Isten tekintetbe veszi az általa ismert titkos összefüggéseket. Számára csak ezek mérvadók és uralmát csak ezek irányítják. Kormányzata tehát igazságon alapszik, megfelel a valódi tényállásnak és benne soha olyasmi elő nem fordul, ami ettől az alapelvtől eltérne és ellentétben állna az igazsággal. Ebből az következik, hogy nem lehet tökéletesebb kormányzatot elképzelni, mert Istennél igazságosabban és kielégítőbben senki sem tud uralkodni. Krisztus Király uralma tehát az igazság és tökéletesség jegyében áll. — *b)* Kormányzata nem egyoldalú, és mindenre tekintettel van. A Próféta ezt külön nyomatékkal hangsúlyozza és azért

teszi, mert nemcsak kortársai, hanem az egész emberiség hozzá van szokva, hogy a védtelenek és a szegények jogai egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben érvényesüljenek a földi kormányzatokat irányító rendszerekben. Krisztus kormányzata lényegesen eltér ettől, és elsősorban azokra van tekintettel, akik leginkább reászorulnak segítségére és a kormányzó hatalom védelmére: a szegényekre és védtelenekre. Ezeket veszi pártfogásába és ezeknek szolgáltat, — mint a Próféta olyan szépen vázolja —, elsősorban igazságot. — *c)* Krisztus uralma ennek következtében eredményteljes és termékeny. Eredménnyel és célszerűen csak az uralkodhat és élhet kormányzói jogával, aki a dolgok lényegére van tekintettel és nem a külszínt, hanem a belső tényállást választja alapul. Tehát igazságos, és mindenkit úgy vezet, ahogy érdekei és lelki kibontakozásának lehetőségei megkívánják. Krisztus főleg ehhez alkalmazkodik, és annyira egyénileg vezet mindenkit, hogy uralkodó jogait nem annyira mint koronás fő, az

emberiség királya, hanem mint lelkünk barátja és jóságos nevelője gyakorolja.

Elhatározás: Krisztus uralma minden egyébtől eltekintve annyiban is érint, amennyiben egyéni kihatással van rám. Krisztus ugyanis egyénileg foglalkozik velem, lehajol hozzám, szemügyre veszi lelki nehézségeimet, gyarlóságaimat; tekintettel van különböző tulajdonságaimra, és a bennem tapasztalt adottságoknak megfelelően irányítja életemet, hogy elérjem célomat és Benne találjam üdvösségemet. Ennek tudatában lelkes örömmel hajlok meg kormányzó hatalma előtt és azzal az erős elhatározással indulok Betlehembe, hogy mindenkor és mindenben engedelmeskedem neki.

3.

«*És megveri a földet szája vesszejével és ajkai lehelletével megöli az istentelent. És az igazság lesz ágyékának öve és a hit veséinek övezője.*» (U. o.)

A Próféta azt az isteni hatalmat is vázolja, amellyel Krisztus az imént említett uralmat gyakorolja. Szavai nyomában megismerkedünk Krisztus hatalma alapvető tulajdonságaival és megtudjuk, hogy — *a)* e hatalom az egész földre, vagyis mindenekre kiterjed és mindenkit jogara alá hajt. A Próféta úgy fejezi ki magát, hogy Krisztus «szája vesszejével veri meg a földet,» vagyis könnyen hatalma alá hajtja a mindenséget és uralkodik fölötte. Ezt kettős értelemben kell venni. Uralkodik az anyag fölött, mint annak teremtő Istene. Az anyagi világban sem történik semmi hozzájárulása vagy legalább is megengedése nélkül. Ég és föld, mint kozmosz, térdethajtanak előtte és az anyagot jellemző néma engedelmességgel hódolnak neki. Uralkodik a földön történelmi vonatkozásban is, amennyiben kormányozza az emberiséget és a legkisebb életmegnyilvánulásra is kiterjed figyelme. Tudta, hozzájárulása, akarata, vagy legalább is elnéző megengedése nélkül ebben az irányban sem történik semmi. A világ-

történelemben minden úgy megy végbe, ahogy Krisztus akarja és öröktőlfogva — az említett megengedéseket és eltűréseket bele vonatkoztatva — meghatározta. Ennél nagyobb hatalmat és univerzálisabb, kiterjedtebb uralmat nem lehet elképzelni. A végtelent érinti, mert Isten kormányzói hatalmáról és annak kifogyhatatlan erejéről van szó. — *b)* Az Eljövendő hatalmát az is jellemzi, hogy mint a Próféta mondja: «ajka lehelletével öli meg az istentelent». Hiába áskálódik uralma ellen a liberális gondolat legellenszenvesebb gyermeke, az atheizmus és hiába kísérli meg kormányra jutni és megdönteni az Úr hatalmát. Krisztus lehellete elegendő ahhoz, hogy megfojtsa, lehetetlenné tegye az atheizmust mint gondolatot és irányzatot és teljesen megsemmisítse befolyását. A világtörténelem nem egyszer szolgáltatott megrendítő példát erre és bizonyította, mennyire igaza van az élesszemű Prófétának. Ez is csak amellett tanúskodik, hogy Krisztus hatalma végtelen, a gondolatra és a világnézetek

küzdelmeire is kiterjed és azt is úgy irányítja, hogy javunkra váljon és üdvösségünket szolgálja. — *c)* A Próféta arra is válaszol, hogy Krisztus tulajdonképen hogyan gyakorolja korlátlan hatalmát. Nem él erőszakkal és országát nem a haditechnika borzalmas vívmányaira építi fel. Sokkal nemesebb eszközt alkalmaz és hatalmát (a mi szempontunkból nézve) azzal gyakorolja, hogy megerősíti bennünk, megváltott gyermekeiben a hitet. Ezáltal köt magához és tanít meg az Őt megillető, minket egyébként megtisztelő tökéletes engedelmességre. A Próféta is erre céloz és azért beszél arról, hogy «a hit Krisztus veséinek övezője».

Elhatározás: Hálától izzó lelkülettel veszem tudomásul, hogy Krisztus korlátlan hatalmát oly finom tapintattal gyakorolja, hogy észre sem veszem annak reámnehezedő és számomra nagy felelősséget jelentő súlyát. Valóban a szerető Édesatya keze vezet és adja meg az irányt. Ha Krisztus ilyen tapintatos és

finomlelkű könnyedséggel kormányozza életemet, akkor a legkevesebb, amit tehetek, hogy én is hasonló könnyedséggel engedelmeskedem és ezáltal bizonyítom, hogy bennem is van egy kis kultúra és lelki finomság.

Ádventi kántorböjt péntekje II.

Hebronban, Erzsébet házában nagy esemény történt. Ha a mai Evangélium jelentését olvassuk, érezzük, hogy ebben az elragadóan szép jelenetben mélységes jelentőség van, amelyből tökéletes ádventi hangulat szele csap felénk. Az Evangéliumi jelenet alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Az áldott. 2. Erzsébet csodálkozása. 3. A hang.

1.

«*Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse.*» (Evangélium.)

Erzsébet, a Szent Szűz agg rokona, a találkozás és a köszöntés boldog pillanatában szíve követelményének en-

gedve kitárja karját és gyönyörűszép áldással köszönti a látogatóba jött Boldogasszonyt. Ebben az áldásban, mely minden bizonnyal a Szentlélek sugallata nyomában sarjadt ki, benne foglaltatik a Szentséges Szűz ragyogó egyéniségének soha el nem halványuló dicsősége. — *a)* Áldott egyéniségében. Nálánál áldottabb, magasabb fennsíkra került egyéniség nincs. Ő a természetes és kegyelmi világrendben a teremtés és az alkotás koronája. Isten zseniális remekműve. Áldott, vagyis minden lépte nyomában áldás fakad, mert Isten kegyelmei zsengéjével halmozta el. Áldott kiválasztottsága által, mert arra van hivatva, hogy Istenanya legyen és mindenütt áldást fakasszon. Áldott megszentelődése által, mert a kegyelem teljességében részesült és a kegyelem közvetítőjévé vált az emberiség számára. Áldott megdicsőülésében, mert örökké fényeskedő eszményképpé, hívó géniusszá, irányító és vezető hajnalcsillaggá tette meg őt az Úr. Áldott tehát minden vonatkozásban és az áldás bőségének köszönhetjük,

hogy mennyei édesanyánk oly hathatósan tud segíteni rajtunk és oly nagy hatással van lelki kibontakozásunkra. — *b)* A Boldogasszony Gyermekében is áldott. Erzsébet erre is kitér, és a liturgia is figyelmeztet erre a körülményre. Áldott, mert méhében élet sarjadzik. Még akkor is áldott lenne, ha csak közönséges emberi élet rügyfakadásáról volna szó. De őbenne több megy végbe, Krisztus szent Emberségét hordja magában és a Megváltó földi életének első megnyilatkozását zárja körül Isten-áldott lénye. A benne megmozduló élet minden áldás forrása, innen fakad fel az áldás teljessége és az Isten-Ember benne megmozduló életereje sugározza egyéniségébe a kegyelem gazdagságát, amely minden áldás tökéletes beteljesülése. — *c)* Áldott ezenkívül követőiben, gyermekeiben is. Anyasága végtelen termékenynek bizonyult és természetfeletti értelemben magában foglalja a megváltottak beláthatatlan tömegét. Mindannyiunk édesanyjává vált és áldott azokban, akik anyaságát elfogadták, szellemét

követték, példája szerint alakították életüket, kegyelemközvetítését felhasználták és elérték életcélukat. A Szent Szűz szándéka ezekben beteljesült és ezáltal bebizonyult, hogy ő azokban is áldott, akikre megtermékenyítő hatással volt és akik neki köszönhetik üdvösségüket.

Elhatározás: Törekszem, hogy az áldott Szűz énbennem is áldott legyen. Mária-kultuszomnak csak akkor van értelme és csak akkor illik bele az ádventi előkészület gyönyörű szellemébe, ha magasabb lelkiéletre indít és tökéletesebb jellemalakításra késztet. Őszintén szeretem a Szentséges Szüzet és azért jellemalakításommal is hozzájárulok, hogy «áldottnak nevezze őt minden nemzedék».

2.

«*De hogyan jövök én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?* (U. o.)

Erzsébet nem tud hova lenni a csodálattól. Csodálkozása jogosult, mert

a Szentlélek felvilágosította és ennek következtében tudta, ki jött hozzá látogatóba. Nem tudja megmagyarázni, hogy hogyan jut e kitüntetéshez és mi joga van e rendkívüli boldogságra. Csodálkozását nem rejti el és nyiltan megvallja : «De hogyan jövök én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?» Nyugodtan mondhatjuk erre vonatkozólag, hogy Erzsébet jogosult kérdése nem némult el. Mindazok, akik ugyanebben a sorsban részesülnek és a látogatóba jött Istenanyát köszöntik hajlékukban, hasonló kérdéssel fordulnak feléje. Az erre adott válasz végtelenül szép, felemelő és megnyugtató. — *a)* Az Istenanya látogatóba jön hozzánk és ezáltal Isten óhajának tesz eleget. Jön, mert az Úr küldi. Az Úr pedig azért küldi, mert szükségünk van rá. Erzsébet is reászorult látogatására. Az agg nő, magas kora ellenére váratlanul Istenáldásnak nézett elébe. Megértjük nyugtalanságát, aggodalmát és félelmét. Ő mindezt magábafojtja, nem beszél senkivel, de az Istenanya, aki oly mélységes megértéssel viseltetik

az emberi élet iránt, tökéletesen felfogja helyzetét, beleilleszkedik lelkivilágába és habozás nélkül megteszi a harminc órás utat Názáretből Hebronba, és rokona segítségére siet, hogy ezáltal is megfeleljen Isten szándékainak, Aki megköveteli tőlünk, hogy egymásnak segítségére siessünk és egymást kiegészítsük. A mi esetünkben viszont Isten kimondott akaratáról van szó. Az Úr ugyanis azért adta nekünk szentséges Anyját édesanyánkul, hogy segítségünkre siessen, reá támaszkodhassunk és irányítása mellett járjuk az élet útjait. A szent Szűz késlekedés nélkül jön; meglátogat (kegyelemközvetítése által), valahányszor szükségünk van jelenlétére; és ezáltal csak küldetését teljesíti és Isten szándékának felel meg. — *b)* De ne gondoljuk, hogy csak ezért jön. Anyai szíve felülmúlhatatlan jósága és izzó szeretete elegendő ahhoz, hogy útnak indítsa és látogatásunkra késztesse. Isten akaratától és az abból eredő küldetéstől eltekintve önnön akaratából és önszántából siet látogatásunkra és magával hozza hat-

hatós segítségét és szerető szívének minden melegét. Ő elsősorban édesanya és mint olyan nem kérdezősködik, hanem jön, megért, segít, és ezáltal részesít anyai szívének gazdag kincseiben. — *c)* Eszményi anyasággal állunk itt szemben, amely végtelen magasságból közeledik felénk, jobban mondva hajol le hozzánk, és izzó szeretettel átkarol, hogy megsegítsen. Nem veszi tekintetbe a roppant távolságot, a felmérhetetlen különbséget és a mélységet, amelyben hozzá viszonyítva vagyunk. Mindez nem akadályozza, hogy jöjjön. Királynői méltóságára, megdicsőülésének fényére egyáltalán nincs tekintettel, mert ő elsősorban anya, aki szívesen leteszi a királynői koronát és megválik a királynői palásttól, ha gyermeke beteg és segítő ápolásra szorul. Megválik esetleg mozgásszabadságát akadályozó uralkodói jelvényeitől és felénk hajol anélkül, hogy megszűnne királynő lenni, és mi elfelednők, hogy segítségre szoruló lelkünk a menny és föld királynője anyai karjaiban nyugszik. Legtöbbször magunk sem tudjuk,

hogy hogyan jutunk hozzá ahhoz a látogatáshoz és segítséghez, amellyel az Istenanya tüntet ki és boldogít minket. Ilyenkor szentséges anyaságára és az abból fakadó végtelen szeretetre kell gondolnunk. Akkor meg értünk mindent és semmin sem csodálkozunk. Ez a helyes beállítás. Elfogadni az Istenanya anyai látogatását, hálát adni neki a nyujtott segítségért és törekedni ahhoz kevésbbé érdemetlennek lenni.

Elhatározás: Az Istenanyát, aki látogatásomra siet, tárt karokkal fogadom. Nem kérdezem, mi hozta hozzám és azt sem kérdezem, mit hozott nekem, hanem lábai elé borulok, feltárom előtte lelkemet és törekszem megérdemelni és meghálálni anyai segítségét. Ezt különösen most az ádventben teszem fel magamban, és egyúttal megígérem, hogy e jófeltételt egész életemre kiterjesztem és mellette mindenkor hűségesen kitartok.

3.

«Mert íme, amint fülembe hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben.»
(U. o.)

Erzsébet örömtől repeső szívvel hallja az Istenanya barátságosan köszöntő szavát és a Szent Szűz minden elképzelést felülmúló hangja feledhetetlen érzelmeket vált ki belőle. Ez nemcsak Erzsébet esetében válik be, hanem mindannyiszor, valahányszor az Istenanya megszólal és hallatja hangját. Erre vonatkoztathatjuk azt a szép hasonlatot is, amelyet az Énekek Éneke könyvében találunk : «Vox turturis audita est in terra nostra» — «a gerlice búgása már hallatszik a mi vidékünkön». Hasonló örömet fakaszt és élményt jelent az Istenanya megszólalása is, mert — *a)* hangjában benne van csodálatraméltó szeplőtelen egyénisége. Visszhangzik benne ártatlan szívének gazdagsága, vértanúságának minden keserve, élettapasztalatának érettsége és királynői méltóságának fényessége. Félreérthetetlenül ráismerünk ebben a hangban és érezzük,

hogy jelen van, nálunk van és segítségünkre siet. — *b)* Erzsébet azt mondja, hogy meghallotta az Istenanya hangját és ez jelentett oly nagy élményt számára. Mi is gyakran kerülünk hasonló helyzetbe és halljuk az Istenanya lelkünkben, bensőnkben visszhangzó szavát, amely int, óv, figyelmeztet, vigasztal és irányít. Életünkben már sokszor hallottuk e hangot és mindig nagy hasznot nyertünk belőle, nagy élményt jelentett számunkra és nagy fordulatot hozott magával. Valahányszor megszólalt, mindig történt valami és életünk ismét lendületbe jött, jobbrafordult és tökéletesült. — *c)* Erzsébet arra hivatkozik, hogy az Istenanya hangja hallatára gyermeke örömtől repesett méhében. Megértjük, hogy Szent János már anyja méhében megmozdult örömében az Istenanya közeledtére, mert mi is hasonlóképen vagyunk. Valahányszor megszólal az Istenanya, hogy beleszóljon életünkbe, örömtől áradozik szívünk és feledhetetlen élményen megyünk keresztül, mert nem lehet a Szentséges Szűz hangját hallani és

szavát venni anélkül, hogy ne tudnánk, mily kitüntetést, áldásdús fordulatot, újabb fellendülést jelent, és mily korlátlan, önzetlen szeretetnek tanúbizonysága. Ez elől senki sem tud elzárkózni és ez az oka annak, hogy az Istenanya szava, mindig ujjongó, fokozhatatlan örömet kelt.

Elhatározás: Mindig finom érzékem volt a hang iránt, de különösen akkor, amikor az Istenanya szólalt meg. Szavaiból, hanglejtéséből kihámoztam mindent és mélységes szeretettel őriztem meg szívemben. Ez ezentúl is, sőt felfokozott mértékben így legyen. Ádventi ajándékként azzal örvendeztetem meg a várandós Istenanyát, hogy ígéretet teszek és megfogadom, hogy amennyire tőlem telik, figyelek szavára és irányítása szerint alakítom további életemet.

Ádventi kántorböjt szombatja.

A mai liturgiában megtaláljuk az ádventi hangulat szintetikus összefoglalását, amelyben ismét felcsendülnek az alapvető motívumok. A liturgia összefoglalását a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A fényesen ragyogó Isten-arc. 2. Az ujjongva útnak induló hős. 3. Az elernyedt kezek megerősítése.

1.

«*Jöjj és ragyogtasd fel arcodat, Uram, Ki a kerubok fölött trónolsz, és megszabadulunk.*» (Introitus.)

Ádventi óhajunk és vágyakozásunk lényege abban állott, hogy közel akartunk jutni Istenhez és szemlélni kívántuk imádásraméltó Arculatát. Ezen fáradoztunk az ádventen keresztül és ez képezte könyörgéseink gerincét. — *a)* Ha tárgyilagosan megfontoljuk a dolgot, belátjuk, hogy ádventi óhajunk és ádventi imádságunk nem csekély kérést foglal magában. Istenhez akarunk közel jutni és imádásra méltó Arculatát kívánjuk szemlélni. Pedig Isten, Akinek közelségét

óhajtjuk és arcvonásait tanulmányozzuk, a mai liturgikus szöveg szerint messzetávolban van, felbecsülhetetlenül fölöttünk áll, az elérhetetlen magasságban trónol. Bátorság és merészség kell ahhoz, hogy a kerubok fölött trónoló Úrhoz közeledjünk és szentséges Arculatát szemléljük. És hogy ez a bátorság megvan bennünk és az istenközelség után való vágyakozás él lelkünkben, csakis az ádventi időszak rendkívüli kegyelmének és a vele kapcsolatos mélységes Lélekjárásnak köszönhetjük. Köszönünk ennek még többet is. Azt főleg, hogy kívánságunk beteljesült és ádventi munkánkkal, sorozatos élményünkkel sikerült elérnünk az óhajtott Isten-közelséget és tanulmányoznunk az imádásraméltó isteni Arculatot. Ez oly eredmény, melynek jelentőségét és hatását csak később, midőn a lelkiélet már tökéletesebben kialakult bennünk, fogjuk kellőképen értékelni. — *b)* Kérésünk teljesülése végtelen előnyt jelent. Isten felénk fordítja szentséges Arculatát és megengedi, hogy vonásról-vonásra tanul-

mányozzuk. Ezáltal feltárja előttünk — amennyire emberi természetünk azt szemlélni képes — isteni Lényét, kinyilatkoztatja nekünk Önmagát, felragyogtatja előttünk eszményi tökéletességét, követésére késztet és mindennek betetőzéséül megteremti velünk az egyéni, személyes kapcsolatot. Ezáltal magához vonz, részesít (a kegyelem által) életében, szívünkhöz szól, tekintetbe veszi gyengeségünket és tökéletesíti azáltal, hogy beleolvadhatunk és összeforrhatunk Vele. Ez olyan beteljesülés, amelynél szebbet nem is kívánhatunk. Világosan látjuk az előttünk ragyogó Isten-arcot, Belőle merítjük életbölcseségünket és Benne találjuk boldogságunkat. — *c)* A liturgikus szöveg erre vonatkozó gondolatmenetét azzal fejezi be, hogy üdvösségünkről beszél és ezt kérésünk beteljesülésének, az Isten-arc előttünk fényeskedő ragyogásának tudja be. Az említett beteljesülés — és ebben igaza van a liturgiának — üdvösségünket eszközli. Általa üdvözülünk. Vagy mint a magyar szöveg mondja: megszabadulunk. Ez kell nekünk.

Ezért küzdöttünk az ádventi időszak alatt, ez fűtötte ambíciónkat és ez lett most osztályrészünk, minden fáradságért bőségesen kárpótló jutalmunk.

Elhatározás: Hálát adok Istennek ádventi kérésem és vágyakozásom beteljesüléséért, és ezt azáltal teszem, hogy megrögzítem jelen kegyelemteljes ádventi hangulatomat, kiterjesztem egész életemre és előkészülök Krisztus második eljövetelére: örök beteljesülésemre. (Részletesen kidolgozott jófeltétel arra vonatkozólag, hogy mit őrzök meg jelen ádventi hangulatomból, és azt hogyan teszem.)

2.

«*Mint a hős újjongva indul neki útjának: az ég egyik szélén kél fel és útja annak másik széléig jut el.*» (Kommúnió.)

Az Introitusban kértük az Urat, hogy jöjjön és ragyogtassa előttünk szentséges Arculata fényességét.

Imánk hathatós volt, és nagy dolgok, rendkívüli történések kiindulópontjává vált. Mély benyomást tett Isten jóságos Szívére és megerősítette Benne öröktőlfogva tett elhatározását. — *a)* A Kommúnió szövege azt mondja, hogy Isten a Megváltó, «mint hős, újjongva indul neki útjának». Krisztus forró imánk révén értesült mélységes vágyakozásunkról és az viszontvágyakozást váltott ki Belőle. Felkelt és útnak indult. A liturgia a győzedelmes cézárokkal, diadalmenetben bevonuló uralkodókkal hasonlítja össze. Mint olyan indul útnak, aki előre látja fölényes győzelmét és tudja, hogy az út ragyogóan fényes diadalút lesz. Könnyen kel útnak és még könnyebben járja végig, hogy elérje célját és szabadulásunkra siessen. Mint hős, dicsősége teljes ragyogásában jön, és biztos fellépésével és diadalmenetszerű eljövetelével nyugtat meg, hogy szava beteljesül és tényleg üt a szabadulásunk órája. — *b)* Messziről jön. A liturgia azt mondja, hogy «az ég egyik szélén kel föl». Istensége örök dicsősége végtelen ra-

gyogásából indul útnak, hogy lehajoljon hozzánk, mindent áthidalva karjaiba vegyen, szívére szorítson és mint Jópásztorunk, biztonságban levő nyájához vezessen. (Harmadik Szentlecke) Ádventi beteljesülésünk értékét és jelentőségét fokozza ennek a távolságnak a tudata, és örömünket csak még jobban elmélyíti annak az igazságnak az ismerete, hogy a Megváltó, az Eljövendő, mint az előbb említett hős, minden nehézséget könnyedén leküzdött, hogy a távolságot áthidalja, hozzánk eljusson és velünk egyesüljön. — *c)* A liturgikus szöveg arról is megemlékezik, hogy a hozzánk eljövendő isteni Megváltó útja mindent magában foglal és a végtelenben csendül ki. Számunkra ez főleg annyiban fontos, amennyiben tudjuk, hogy ez az út «az ég egyik szélétől a másikig ér», tehát mindenre kiterjed és a mi szempontunkból magában foglalja az emberiség egész életét, vagyis a világtörténelmet. Krisztus valóban mint «cézár triumfátor» folytatja útját a történelmen keresztül addig, amíg az idők folyásának befejeztével véget ér és

folytatását az örökkévalóságban találja meg.

Elhatározás: Messzetávolból jön az Eljövendő és végtelen távolságot hidal át, hogy engem is elérjen, hozzám is betérjen és bennem is lakást vegyen. Ez a tényállás annyira megrendítő, hogy soha sem fogom tudni a benne rejlő valóságot kellően megérteni. Ugyanakkor annyira megtisztelő számomra, hogy soha sem leszek képes eljövetelét kellőképpen meghálálni. Mégis megkísérlem a lehetetlent, és törekszem megérteni, meghálálni eljövetelét és teljesen egyesülni Vele, amennyiben ezentúl csakis, és minden szempontból krisztusi életet élek.

3.

«*Erősítsétek meg a lankadt kezeket és az erőtlen térdeket szilárditsátok meg.*» (Második Szentlecke.)

A messzetávolból elinduló Krisztus dicső eljövetele rendkívüli hatással van reánk és oly eredményhez vezet,

amely egész életünket új irányba tereli. A fentidézett liturgikus szöveg erre céloz és ennek a hatásnak a részleteit vázolja. — *a)* Az ellankadt kezek megerősítéséről van szó. Ezzel sokat mond, mert az élet valóban lankadttá tette és elerőtlenítette kezünket. Egy másik elmélkedésből már tudjuk, hogy mit kell tartanunk a kéz felől és az minek a jelképe. Most csak annyit jegyzünk meg, hogy az ellankadt kéz, melynek oly nagy szerepe van az életben, újjáéled, visszanyeri eredeti ruganyosságát, alkotóképességét és ismét tökéletesen megfelel küldetésének. Az eljövendő Megváltó ugyanis Kezébe veszi e fáradt kezet és csodálatos érintése, jóságos szorítása által éleszti új életre és termékenyíti meg ismét. E kéz szorításának köszöni lankadt kezünk, hogy ismét képes feladatát teljesíteni. — *b)* A liturgia továbbá az elgyengült, erőtlenné vált térdek megszilárdulásáról beszél. Mintha azt mondaná, hogy az eljövendő Krisztus minket, az élet útján elfáradtakat, ingadozókat és tántorgókat, akik közelebb ál-

lunk az árok széléhez, mint a továbbhaladáshoz, ismét talpraállít, megerősíti összeroppanó térdünket és megtanít járni, továbbhaladni az előttünk elterülő, messze célban kicsendülő úton. Vagyis újonnan útnak indít és annyi erőt sugároz belénk, hogy többé már nem merülünk ki és nem jutunk abba a veszélybe, hogy elévesszük célunkat és kimerülten essünk össze az út egyik kanyarulatánál. — *c)* Az Eljövendő ezáltal megajándékoz termékenységének teljességével, és mint a liturgikus szöveg mondja, annyira felüdít, hogy «vizek fakadnak a pusztában és patakok a kietlenben; és ami száraz hely volt, tóvá leszen és a szomjúhozó föld vizek forrásává» (Izaiás). Eljövetele nyomában megszűnik a sivatag, a kietlenség és az eredménytelen, kétségbeejtő terméketlenség. A lelkiélet korszaka kezdődik, virágzásba borul minden. Tavaszodik a lélekben és az isteni kegyelem éltető szellője fakasztja ki a hasadásra kész gazdag rügyeket.

Elhatározás: Lankadt kezemre gondolok, ingadozó térdemre,

és akkor megértem ádventi élményem kicsendülésének jelentőségét és Krisztus eljövetelének reám vonatkozó fontos hatását. Ennek tudatában forrón kérem az Urat, élessze újjá alkotó kezemet és erősítse meg ingadozó lépteimet, mert fonnyadt kézzel nem lehet életet alakítani és ingadozó léptekkel sohasem jutok célhoz.

Ádvent negyedik vasárnapja.

«Harmatozzatok egek onnan felülről és a fellegek csepegjék az Igazat: nyíljon meg a föld és teremje az Üdvözítőt», fohászkodik és könyörög a liturgia a mai szentmise kezdetén (Introitus). Az ismert «Rorate» az ádventi időszak legmélységesebb kiáltása, legizzóbb imádsága, amely eltekintve attól, hogy ezen időszak minden tüzét és gondolatbőségét magába foglalja, még azt az előnyt is nyujtja, hogy mély bepillantást enged az Eljövendő életébe, megmagyarázza eljövetelének, fellépésének jellegét és mindkettőnek

kiindulópontját. Ezekről az igazságokról a következő pontokban elmélkedünk: 1. Krisztus eljövetelének jellege. 2. Krisztus fellépésének jellege. 3. Isten, az örök kiindulópont.

1.

«Harmatozzatok egek onnan felülről és a fellegek csöpögjék az Igazat.» (Introitus.)

A mai liturgiában ismét Izaiás szólal meg, aki a fentidézett szavakkal Krisztus első eljövetelének jellegét vázolja és rámutat, hogy a Gyermek-Isten milyen eszközökkel valósítja meg küldetését és mily szándékkal jelenik meg a földön. — *a)* Krisztus jön, de eljöveteléből hiányzik minden, ami erőszakra emlékeztet. A Gyermek-Isten, a megtestesült Ige azért jön, hogy Isten országának megalapításával biztosítsa az általa eszközölt megváltás gyümölcseit. Az Úr országát nem erőszakra építi fel. Megjelenése nem hasonlítható össze földrengéssel, amely felszakítja a talajt, alapjaiból fordítja ki az épületeket és szélvészként söpör el mindent, amit a szor-

galmas emberi kéz évszázadokon át alkotott. Nem alkalmaz kényszert és nem jelenik meg a győzelmes hadsereg légióival, hogy virágzó országrészeket és hatalmas birodalmakat vegyen birtokába. Gyermek alakjában jön, és e körülménynek megfelelően kezdi meg, folytatja és fejezi be Isten országa megalapítását, amelyet egész más, új törvények alapjára helyez. Izaiás is erre céloz a mai Introitusban előforduló hasonlattal, amely egyébként a Gedeonnal történt közismert eseményre támaszkodik. — *b)* Izaiás találó hasonlata véglegesen reámutat, hogy Krisztus első eljövetelének jellege elsősorban a szelídség és főleg a fokozatos, természetes fejlődés, amelyet semmisem képes megakadályozni. Izaiás azzal, hogy égi harmatról beszél, mennyei palántával hasonlítja össze a Krisztus által alapított Isten országát, amelyet a kegyelem természetfölötti harmatja táplál, tart fenn és növel. A történelem is amellett tanúskodik, hogy ez így van. Isten országának gondolata parányi palántaként került a népek öntudatá-

nak termékeny talajába ; az isteni Lélek közvetítette kegyelemáradat segítségével fejlődött, bontakozott ki fokozatosan az évszázadok folyamán, érte el jelen nagyságát és mai szilárdságát. — *c)* A Gyermek-Isten által ültetett «palánta» fölött gyakran beborult az ég és nem ritkán zúdult el kegyetlen vihar. A borúra derű következett és ilyenkor bebizonyult, hogy az elvonult vihar nem ártott a nemes palánta értékes életének. Körülötte tönkrement minden, de a palánta élt, virult és növekedett. Semmi sem tudta elfojtani életét és megakadályozni fejlődését. Ami azt bizonyítja, hogy élete felülről jön és természetfeletti erő táplálja kibontakozását. Ez az alapja szilárdságának és titka életerejének. Szent Pál is erre hivatkozik a tegnapi Szentleckében és külön figyelmeztet, hogy ne riasszon meg semmi és ne higgyünk különböző állításoknak, mert «az Úr napja» (gondoljunk arra, mikor írta Szent Pál ezt a levelet) még távol van. Előbb sok mindennek be kell teljesülnie, mondja az Apostol és csak azután következhetik el Krisztus má-

sodik eljövetele. Ezzel ugyanazt mondja, amit Izaiás is hangoztat, hogy Isten országának palántája lassan, fokozatosan fejlődik, és Krisztus második eljövetele, a végső beteljesülés csak akkor következik be, midőn a palánta már terebélyes fává fejlődött és teljesítette küldetését.

Elhatározás: Most már értem az ádventi imádságot, amelyet én is gyakran és szívem mélyéből imádkozok. Valahányszor ezt teszem, arra a felülmúlhatatlan szeretetteljes szándékra gondolok, amellyel Isten, lelkem Megváltója közeledik hozzám, hogy eljövetele által beleilleszen országába és ezáltal eszközölje üdvösségemet. A szeretetnek sohasem tudok ellentállni és ezért a Megváltóval szemben is csak egy álláspont lehetséges: a szeretetet szeretettel viszonozni és ennek alapján helyezkedni el Isten országában. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy Isten országában és lelkiéletemben min-

dent szeretetből teszek, szenvedek és áldozok fel, hogy méltó módon válaszoljak Isten megelőző szeretetére.

2.

«Nyíljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt.» (U. o.)

A «Rorate caeli» tüzes ádventi imádság, amely Krisztus eljövendő csodálatos fellépésének jellegét is megmagyarázza. Izaiás, aki e gyönyörű imádságot alkotta, jövendölésének ugyanezen fejezetében (L. : Kántorböjt szombatján a negyedik Szentleckét) részletekbe is bocsátkozik és tüzetesen vázolja azokat a tulajdonságokat, amelyek Krisztus fellépését és működését jellemzik. — *a)* Többek közt azt mondja, hogy Isten előtte (Krisztus előtt) «megnyitja az ajtókat és a kapuk be nem tétetnek». (L. : december 20-án az Ó-antifónát.) Ezzel Krisztus végtelen hatalmára utal és világosan kifejezi, hogy a korlátlan hatalom megnyilvánulásának ez az első jellege. Krisztus előtt önkéntelenül felpattannak az ajtók és nincs az az emberi hata-

lom, amely megakadályozhatná ; vagy betenné a kaput, amely Krisztus előtt feltárult. Krisztus tehát mindenüvé elmegy, vagyis szava, igéje, ismerete mindenüvé behatol, még akkor is, ha zárt ajtókra talál, és ha az emberi korlátoltság és esztelen gyűlölet mindent elkövet, hogy bezárja a kaput, vagyis eltávolítsa azokból a lelkekből, amelyekben egyszer gyökeret vert. — *b)* Fokozza mindezt Izaiás másik kijelentése, amelyet az Úr nevében tesz : «Én előtted megyek» — úgymond — «és a földnek dicsőit megalázom». Krisztus nem önnön erejéből gyakorolja a korlátlan hatalmat és pattantja fel a zárt ajtókat, hanem Isten hatalma teljességéből. Az Úr előtte jár — mondja a Próféta —, vagyis Vele és Benne az isteni hatalom teljessége működik. Krisztus nemcsak ember, hanem megtestesült Isten, a második isteni Személy, Aki közöttünk él és közöttünk jár, hogy megváltásunkat eszközölje, megalapítsa az Isten országát, megszentelje lelkünket és visszavezessen mennyei Atyánkhoz. Az útjába gör-

dülő akadályokat isteni hatalma semmisíti meg és ez biztosítja fellépése, működése mindig áldásdús eredményét. — *c)* A Próféta a mondottakat azzal egészíti ki, hogy rejtett kincsekről és titkos értékekről beszél, amelyeket Isten az Eljövendő, a Megváltó kezébe helyez. Ez alatt főleg a kinyilatkoztatás és a kegyelem kincseit kell érteni. A kinyilatkoztatás kincseit annyiban, amennyiben Krisztus tanítása megmagyarázza és hozzáférhetővé teszi Isten titkait, kinyilatkoztatja a legmagasabb igazságokat (pl. a Szentháromság) és olyan valóságokkal ismertet meg, amelyek létezésére az emberi elme gyarlósága folytán sohasem jönne rá. Izaiás szavai a kegyelem gazdagságára és értékeire is vonatkoznak. Isten ezeket is Krisztus kezeire bízta azzal a szándékkal, hogy juttassa el hozzánk és érdemeink szerint szentséges akarata elhatározásának megfelelően részesítsen benne. Krisztus, az Isten-Ember tehát Isten mindenható és kifogyhatatlan ajándékaival közeledik hozzánk. Ezzel támasztja alá fellépése sikerét és nyilvános működése

termékeny eredményét. A kinyilatkoztatás és a kegyelem teljessége és mélységes ajándékai jellemzik főképen az isteni Megváltó fellépését és nyilvános működését. A Prófétának tehát igaza van, midőn a mai Introitusban forrón kéri az Urat: «Nyíljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt», mert Krisztus, az Üdvözítő valóban az isteni hatalom teljességével és az isteni ajándék gazdagságával jön, hogy beteljesítse a Próféta kérését és valóban Üdvözítőnkké váljon.

Elhatározás: Nem feledem, hogy mivel tartozom az isteni Megváltónak, Aki isteni hatalma teljességét és ajándékainak gazdagságát hozza magával, hogy engem is részesítsen a kinyilatkoztatás és a kegyelem megváltó értékeiben. Ebben nemsokára, a karácsonyi beteljesülés boldog éjtszakáján részem lesz. Krisztusnak tehát most, az ádvent befejeztével azzal tartozom, hogy méltóan jelenjek meg Betlehemben és előkészületem

által képessé váljak az ajándék befogadására és életalakításomba való beleillesztésére.

3.

«Harmatozzatok egek onnan felülről és fellegek csöpögjék az Igazat. Nyíljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt.» (U. o.)

A Megváltó végtelen hatalmának és ajándékai gazdagságának kiindulópontja és forrása maga az Úr. Izaiás erről gyönyörűen nyilatkozik: — *a)* «Én az Úr», mondja a Próféta Isten nevében, «és nincs más». Isten tehát az örök kiindulópont, és mint olyan egyedülálló. Kívüle nincs más forrás, lehetőség vagy megoldás. Az isteni Megváltó, és akik ajándékaiban részesültünk, Őbelőle merítjük a kimeríthetetlen gazdagságot és Krisztus csakis az Atya, az örök Isten kincseit osztja ki közöttünk. — *b)* Isten, — a Próféta szerint, — mint kiindulópont, örök fényforrás. «Én hozok világosságot elő», mondja a Próféta szószerint, és ezzel arra utal, hogy Isten elküldötte a Megváltót, a megtestesült Igét, hogy fé-

nyessége, mint a világosság forrása, beleragyogjon az élet kaotikus sötétségébe és abból minden kételyt, bizonytalanságot, félremagyarázást és tévelyt száműzzön. Krisztus tehát Isten örök világosságát ragyogtatja és annak enyészetlen fényességével ajándékozza meg a megváltottakat. — *c)* A világosság Istene azonban — mint a Próféta mondja, — «sötétséget is teremt», vagyis megrögzíti és visszavonhatatlanná teszi a fojtó sötétséget azokban, akik önszántukból nem akarják látni azt a világosságot, amelyet Krisztus fakasztott a lelkekben. Ő küldötte Krisztust, hogy a világosság fényes forrása legyen. Aki a forrást megveti és elmegy mellette anélkül, hogy fényességéből merítene, magára vessen, ha soha többé nincs része a világosság kegyelemteljes adományában. Isten ugyanis nem tűri, hogy valaki megvesse az általa küldött Világosságot, Krisztust, és azzal bünteti ezt az elvetemültséget, hogy örökre sötétben hagyja azokat, akik Krisztus világossága elől szántszándékkal elzárkóztak.

Elhatározás: Az ádventi fényességben világosan látom az örök kiindulópontot, az Atyát, Akitől származik minden. Végcélom Őhozzá eljutni, és ezért lelkendezve megyek Betlehembe, hogy megragadjam a Gyermek-Isten felém nyujtott kezét és az Ő vezetésével és segítségével sikerüljön majd betérnem Atyám házába.

Elmélkedések az Ó-antifonákról.

Közvetlen előkészület a Megtestesülés beteljesülésére.

December 17.

«Ó Bölcseség, aki a Legfölségesebb szájából származol, aki összefogod a földet egyik határától a másikig, aki mindent erősen és gyengéden rendezel, jöjj, vezess minket az okosság útjain.» (Első Ó-antifona.)

Az ádventet tipikusan jellemző Ó-antifonák különös sajátsága, hogy a leghathatósabb módon közvetitik az ádventi élményt. Másszóval; tökéletes Krisztusképet nyujtanak. Elmélkedéseinket, melyekkel ádventi élményünk beteljesülésére, a szent karácsony ün-

nepére készülünk elő, az Ó-antifonák sorozata azzal kezdi, hogy az eljövendő Krisztus lelki fiziognómiájának lényeges és alapvető vonására világít rá. Krisztust, a Logoszt, mint a bölcseség Istenét mutatja be és arra utal, hogy a bölcseség a megtestesült második isteni Személy egyik legnagyobb kincse. Ezenkívül még arról is megemlékezik, hogy az Istenember e kincset kész a szó teljes értelmében reánk pazarolni, nekünk ajándékozni. Jelen elmélkedésünkben ezzel az igazsággal foglalkozunk a következő pontokban: 1. A Legfölségesebb szájából származó bölcseség. 2. Gazdagsága. 3. Reánk való hatása.

1.

«Ó Bölcseség, ki a Legfölségesebb szájából származol.»

A bölcseség Istene, az eljövendő Krisztus, az első Ó-antifona szerint, a Legfölségesebb szájából, vagyis isteni lényegéből jön elő. Mint az Atyával egylényegű Isten, az isteni bölcseség teljességét hozza magával és ajándékozza nekünk. Erre vonatkozólag az

Irás gyönyörűen nyilatkozik: «Boldogok, akik a Bölcseségre hallgatnak» (Kir. III. 10, 8). «Minden bölcseség az Úrtól származik» (Pldb. 2, 6). A Szentírás ezen kijelentéseit kettős értelemben kell vennünk: — *a)* Elsősorban Krisztusra vonatkozólag. Krisztus bölcsesége kizárólag az Atyától származik, az Atyától jön és annak egészen mihozzánk eljutó ragyogó visszfénye. Krisztus az Atya tudását, gondolatát, ismeretét és bölcseségét hozza magával. Végtelenül gazdag, mert az Atya teljességével jön és tekintélyével van felruházva. Mint az Irás mondja, minden bölcseség, maga Krisztus is az Atyától, az örök Istentől származik. Boldogok, akik hallgatnak reá és követik hívó szózatát. Krisztus nemcsak azzal hat reánk, hogy jön, van és megjelenik előttünk, hanem azzal is, hogy megszólal, tanít, felvilágosít és szívünkbe csepegteti az Örök Bölcseség megtermékenyítő igéjét. Akik feltárják lelkűket és befogadják a Bölcseség igéjét, valóban boldogok — mint az Irás mondja —, mert kiemelkedtek az em-

beri szűk keret sötétjéből és belefejlődtek az isteni Bölcseség beláthatatlan távlatába. — *b)* Az Irás fentebb idézett két kijelentését miránk is vonatkoztathatjuk és egyéni szempontunkból is szemlélhetjük. Ebből a szemszögből azt látjuk, hogy mindaz, ami életünkben valóban kapcsolatban van a bölcseséggel, Istenünktől, Krisztustól származik. Krisztus, az örök Logosz gondolata, beállítása és kultúrája teljesen áthatotta lelkünket, megtermékenyítette gondolatvilágunkat és meghatározta lelkiségünket. Ennek nyomait mindenütt megtaláljuk és tudjuk, hogy ami szép, fenkölt, magasztos és igaz az emberi kultúrában, az mind Krisztustól, tehát Istentől jön. Számunkra csak ezen Istentől származó bölcseség és a nyomában fakadó gondolat mérvadó. Egyedül ez vezető géniuszunk és azon irányító hatalom, amely előtt feltétlen meghajlunk. Felesleges hangoztatni, hogy ebben rejlik boldogságunk, mert csak az tehet boldoggá, ami biztos és csalhatatlanul örök célhoz vezet. Hogy ez mennyire beteljesült, azt

legjobban azok esete bizonyítja, akik ott álltak Krisztus közelében, midőn a boldogságok hegyén először szólalt meg és hirdette az Örök Bölcseség igéit. A liturgia közvetítésében felragyogó Krisztus-arcban ezt a bölcseséget szemléljük és ennek fényességét csodáljuk.

Elhatározás: Ádventi élményem abban összpontosul, hogy karácsonyi előkészületemben Krisztust, a bölcseség Istenét keresem. Bölcseséget akarok tőle tanulni, mert tudom, hogy az élet enélkül értelmetlenné válik. Lelkiéletemet az Örök Bölcseség alapjaira fektetem és igényeinek megfelelően alakítom. Felteszem magamban, hogy mindenben a Bölcseség szerint igazodom és komolyan megfontolom, mielőtt cselekednék, vajjon bölcsen teszem-e, amit tennem kell. Egyszóval a bölcseség emberévé gyúrom át magam, és ezzel az ajándékkal lepem meg a Betlehemben megtestesült Istenemet.

2.

«Ó Bölcseség . . ., Aki összefogod a földet, egyik határától a másikig, Aki mindent erősen és gyengéden rendezel . . .»

Az örök Bölcseség gazdagsága képezi elmélkedésünk második tengelygondolatát. E gazdagság, mint az Antifona is bizonyítja, kifogyhatatlan. Annyira bőséges, hogy a föld egyik határától a másikig terjed. Annyira hatalmas, hogy mindent összefog és közös nevezőre hoz. Annyira erős, hogy mindent térdrekényszerít és mindenek felett uralkodik. Annyira ellenállhatatlan, hogy nem kemény kényszerrel, hanem «suaviter» — gyengéd kézzel kormányozza a mindenséget. A bőséges gazdagság, amely az isteni Bölcseséget jellemzi, Krisztusra vonatkozik. Visszfénye a Krisztus-arc felülmúlhatatlan szépségének, ellenállhatatlan erejének. — *a)* Az isteni Bölcseség gazdagságának első tulajdonsága, hogy mindenre kiterjed. Az életnek nincs oly megnyilvánulása, amelytől az isteni Bölcseséget el lehetne vonatkoztatni. A kapcsolat min-

dig megvan, még akkor is, ha nem eredményről, hanem közepes sikerről, vagy ami még rosszabb, kimondott félresikerülésről van szó. A kapcsolat e két utóbbi esetben abban áll, hogy az isteni Bölcseség eltűr egyes, önnön hibánkból keletkező félresikerülést, mert ez közvetve Isten dicsőségére válik és más fontosabb, nagyobb, sikerteljes esemény előkészítője. Mint olyan, szintén bele van vonatkoztatva a bölcs isteni kormányzat terveibe és egyúttal bizonyítja, hogy az isteni Bölcseség még a negatívumból is pozitívumot, a sikertelenségből is sikert tud csinálni. — *b)* Másik tulajdonsága pedig, hogy mindent rendszeresen összefoglal, egybefog, közös nevezőre hoz. Az élet apró-cseprő eseményei, **parányi** részei és tényezői annak a hatalmas egésznek, amelyet a mindenség Isten-irányította életének nevezünk. E kis események és előfordulások öröktőlfogva előrelátott módon mennek végbe és matematikai pontossággal be vannak ékelve az egész történés **részletesen** kidolgozott folyamatába. Erre vonatkozólag

az anyagi életben is találunk példát: a kisebb és nagyobb égitestek pályafutása, amely úgy van kiszámítva, hogy az egyik a másikat kiegészíti és mindegyik a közös egységet szolgálja. Az isteni Bölcseség tehát mindenre kiterjed és mindenben megnyilvánul. Ez oly színes élet és pazar gazdagság, hogy alig alkothatunk magunknak megfelelő fogalmat róla. — *c)* Az isteni Bölcseség gazdagságát jellemzi, hogy erőteljes és gyengéd megnyilvánulásaiban. Mint az Antifona mondja, erőteljesen kormányoz és kényszeríti hatalma alá a mindenséget. Ereje oly nagy, hogy ellenállásra, kibúvóra gondolni sem lehet. Minden meghajol előtte és követi irányító szavát. És mégis gyengédség jellemzi kormányzatát. Az Antifona szerint: gyengéden rendez el mindent, és annyira jóságos és szeretetteljes, hogy a mindenség nem a fegyelem külső, hanem a szeretet belső kényszere következtében hajol meg előtte és veti magát alá kormányzatának. Az isteni Bölcseséget valóban szebben és tökéletesebben vázolni alig lehet. Ne feledjük, hogy

a bölcseség felénk áradó fényessége nem egyéb, mint az előttünk kibontakozó Krisztus-arc ragyogó visszfénye. Ennek az imádásraméltó arculatnak a szépségét szemléltük eddig és gazdagságából merítettünk.

Elhatározás: Az isteni Bölcseség gazdagságából különösen két motívumot emelek ki, mert rendkívül megkapott és közelről érinti lelki-életemet. Az egyik az isteni Bölcseségben rejlő végtelen erőkifejtés és erőteljesség, a másik pedig a Bölcseséget jellemző gyengédség. E két tulajdonságból azt tanulom, hogy életemet az erő és a gyengédség törvényei szerint kell alakítanom. Minden vonatkozásban nagy erőt kell kifejtenem, hogy életem és lelki kibontakozásom sikerteljes legyen. Ezt természetesen csak a kegyelem alapján tehetem. Egyúttal arra kell törekednem, hogy a gyengédségről se feledkezzem meg, és míg befelé önmagammal szemben a legna-

gyobb eréllyel járok el, addig kifelé, embertársaimra vonatkozólag, Krisztus példáját követve a gyengédség követelményei szerint cselekszem. Ezáltal, legalábbis úgy remélem, sikerül az isteni, örök Bölcseség útjait járnom.

3.

«Ó Bölcseség . . ., jöjj, vezess minket az okosság útjain.»

Az isteni Bölcseség reánk való hatása elmélkedésünk harmadik tengelygondolata. A Bölcseség hatásának szépségét az első Ó-antifona vázolja. Fejtegetései alapján megtudjuk, hogy: — *a)* az isteni Bölcseség első hatása a vezetés. Velünk való kapcsolata főleg ebben áll. Nem csak azért jön, hogy ragyogtassa fényességét és elbűvöljön gazdagságával, hanem elsősorban azért, hogy irányítást adjon, vezető-szerepet játsszék és megtanítson szelleméhez alkalmazkodni, törvényét követni és követelményeinek megfelelően élni. Az isteni Bölcseségben következőleg korlátlan termékeny-

ség rejlik, melynek előnyeiben főleg mi részesülünk. — *b)* Hatása abban is megnyilvánul, hogy jelzi az utat. Érdekes és megjegyzésreméltó, hogy nem más útra terel és más irányba mutat, hanem arra késztet, hogy Rajta keresztül érjük el célunkat. Az út ugyanis Ő maga. Azzal a szándékkal jön, hogy magához emeljen, egyesüljön velünk, kiszakítson létünk szűk kereteiből, átizzítson tüzével, tökéletesen átváltoztasson és teljesen Istenhez hasonló embert faragjon belőlünk. — *c)* Feladatunk csak abban áll, hogy elfogadjuk a vezetést, feltárjuk lelkünket behatásainak, másszóval «feloldódjunk» a nekünk oly bőségesen ajándékozott isteni Bölcseségben. Az élet bölcsesége és a legfensőbb életművészet titka ebben rejlik.

Elhatározás: Már régen tudhatnám, hogy megbízható Vezető adatott nekem és mégis mennyit nyugtalankodom és hányszor fogok tragikusan melléje! Életemben még mindig ádvent van, pedig az isteni Bölcseség fénye már régen világosko-

dik felettem. Ideje, hogy változtassak a helyzeten és végre belekapcsolódjam a fényességbe. Az idei ádventet tehát jól használom fel és felteszem magamban, hogy mindenben az isteni Bölcseséget keresem, és az élet legkisebb megnyilvánulásaira vonatkozólag is törvényei szerint járok el.

December 18.

«Ó Adonái (szövetséges Isten) és Izrael vezére, te, aki Mózesnek az égő csipkebokorban megjelentél és Sinai hegyén a törvényt kinyilatkoztattad, jöjj, nyujtsd ki kezedet és válts meg minket.» (Második Ó-antifona.)

Krisztus, akinek jövetelére várunk, nem idegen. Szövetséges Istenünk, aki évezredeken keresztül védte és vezette ősatyáinkat, az Ószövetség szentjeit és aki most megtestesül, emberi formát vesz fel, megváltja az emberiséget és felújítja az évezredes Szövetséget. Hozzánk tartozik, és övéi vagyunk. E szoros egybetartozás motívumai képezik a mai elmélkedés tárgyát,

amelyet a következő pontok szerint végezünk: 1. A szövetséges Isten. 2. A kitárt kéz. 3. A megváltás.

1.

«Ó Adonái (szövetséges Isten) és Izrael vezére.»

Nagy szó az, hogy a Fölséges szövetséges Istenünk! A mai Antifona sem hiába hangoztatja ezt az igazságot. Azon célból teszi, hogy gondolkodjunk fölötte, kihámozzuk a benne rejlő értékeket és megfelelő elhatározásokkal gazdagítsuk lelkiéletünket. — *a)* Az Úr — mint tudjuk — már az ősidők hajnalán szövetséget kötött az emberiséggel és az általa kiválasztott népnek hathatós támogatását, erőteljes segítségét ígérte meg. Az idők beteltével, a megváltás pillanatában megújította ezt a szövetséget és kiterjesztette minden időkre. (Újszövetség.) A szövetség, amellyel Isten megtisztelt, a történelem és a tapasztalat tanúbizonysága szerint bevált. Isten mindenkor hűséges Szövetségesnek bizonyult és a veszély kritikus pillanatában mindig jelen volt, hogy népe

segítségére siessen. Még akkor is, amikor e nép nyilvánvalóan hűtlennek bizonyult és megszegte a szövetség törvényeit. Isten, a hűséges Szövetséges eljárása valóban csodálatos és gondolkodóba ejt. Minél mélységesebben gondolkodunk felette, annál világosabban látjuk, hogy a szövetség által nagy kegyelemben részesültünk. Isten kiszakított szűk kereteinkből és a szövetség által önmagunk fölé emelt, amennyiben beleillesztett a természetfeletti világrendbe és a kegyelem adománya által lehetővé tette, hogy vele egyesüljünk és istenes életet éljünk. A megtestesülést megelőző Ószövetség erre készített elő és ennek úgyszólván szimboluma volt, míg a beteljesülést, a kegyelemben való részesülés és a természetfeletti világrendbe való beleilleszkedés valóságát az Újszövetség hozta meg. — *b)* Az Istennel kötött szövetség nemcsak előnyökkel jár, hanem kötelességeket is ró reánk. Ezek lényege abban áll, hogy teljesítsük a mellőzhetetlen előfeltételeket. Az Úr, a nagy Szövetséges ezeket az előfeltételeket külön törvénybe fog-

lalta és ezáltal megadta magatartásunknak és erkölcsi életalakításunknak a szükséges irányt. A mi feladatunk csak abban áll, hogy ettől az iránytól el ne térjünk és az isteni törvénynek megfelelően szervezzük meg életünket. E feltétel betartása mellett biztosan számíthatunk arra, hogy az Úr hűséges Szövetségesnek bizonyul és nem hagy magunkra a nehézségek kritikus óráiban. — *c)* Az említett szövetség még azzal a nagy előnnyel is jár, hogy megbízható lelki biztonságot nyujt és ezáltal a küzdelmes élet megingathatatlan alapjává válik. Aki komolyan veszi az Úrral kötött szövetséget (keresztség) és megtartja törvényeit, annak lelkében kialakul a benső, kiforrott harmónia, a nélkülözhetetlen egyensúly és a béke, amely nélkül nem lehet és nem is érdemes élni. A kiváltságos lélek tudja, hogy Isten, — bármi történjen is, — vele van és támogatja minden kezdeményezését és küzdelmét. Az ilyennek már nincs mitől félnie, mert az Úrban találta meg a szükséges támaszt és a mellőzhetetlen kiegészülést. Ez a biztonság

és béke talán a legszebb gyümölcse az Úr nyujtotta szövetségnek és legértékesebb megjutalmazása az Úr törvénye iránt tanúsított hűségnek. Erre gondoljunk, midőn a nagy Szövetséges, megváltó Istenünk megtestesülésére készülünk elő.

Elhatározás: Szövetségével az Úr engem is megtisztelt, következőleg nekem is alkalmazkodnom kell a megszabott feltételekhez. Gondom lesz tehát reá, hogy én is hűséges szövetségesnek bizonyuljak és ezért nemcsak az általános, mindenkit kötelező törvényeket (tízparancsolatot stb.) ismerem el, hanem azokat is megbecsülöm, amelyek ennek kiegészítése- és alkalmazásaként szerepelnek. Mint állampolgár megbecsülöm az állami törvényeket, mint pap szigorúan az Egyház szent kánonjaihoz tartom magam és mint szerzetes(nő) hűségesen betartom szerzetesi közösségem szent szabályait.

2.

«Ó Adonái . . . nyujtsd ki kezedet.»

A szövetséges Isten, — az Antifona szerint, — felénk nyujtja Kezét és erős szorítással kézen fog, hogy végigvezessen az élet tekervényes és sokszor problematikus útjain. Ennél szebb, nagyobb és megtisztelőbb élmény nincs, és nem is lehet. Erre készüljünk fel és az ádventet úgy használjuk fel, hogy méltók lehessünk a Kezet kézbe fogni, megszorítani és komolyan megígérni, hogy soha többé el nem eresztjük. — *a)* Késztessen erre az elhatározásra az a világos megismerés, hogy a felénk nyujtott isteni Kézben szeretetteljes, de megtörhetetlen akarat rejlik. Isten azért nyujtja felénk Jobbját és fog kézen, mert vezetni, irányítani, védelmezni, megszentelni és üdvözíteni akar. Akarata pedig oly erős és mindenható, hogy semmi és senki sem akadályozhatja meg hódító útjában. Bármily akadály gördül is lábunk elé, nyugodtak lehetünk. Az életünket irányító nagy Szövetséges, Isten akarata elég erős, hogy min-

dent eltávolítson, a nehézségeket úgyszólván két ujjával széjjelmorzsolja és kielégítő megoldáshoz vezessen. Ehhez az acélos akarathoz kell csak símulnunk, akkor minden nehézséggel megküzdünk és fölényes győzelmet aratunk. — *b)* A felénk nyujtott isteni Kéz felülmúlhatatlan erővel fogja körül tétovázó kezünket és vezet az élet útjain. Itt azonban nem annyira az isteni mindenhatóság erejét tartjuk szem előtt, mint azt az ellenállhatatlan és győzedelmes erőt, amely a szeretetben rejlik. Istent a szeretet vezeti, az teszi (minden mástól eltekintve) acélossá és fölényessé irányító és védelmező Kezét. Valahányszor érezzük e Kéz szorítását és tapasztaljuk, hogy tényleg feneketlen örvényből mentett ki, tudjuk, hogy az isteni szeretet felülmúlhatatlan csodájával állunk szemben és gazdag ajándékát élvezzük. Említeni sem kell, hogy ez a szeretetből fakadó erő legyőzhetetlen és legbiztosabb védelmünk az élet viszontagságaiban. Erre az erőteljes szeretetre és szeretetből fakadó erőre kell

gondolnunk, valahányszor tapasztaljuk, hogy Isten felénk nyujtja Kezét és határozott formában beleszól életünkbe. — *c)* A felénk tárt Kézben végtelen nagy lendület rejlik. Isten azért nyujtja felénk, hogy kiemeljen jelenlegi tarthatatlan állapotunkból, lendületet hozzon életünkbe, túlsegítsen a holtponton, vagyis a szó termékeny és alkotó értelmében mozgásba hozzon. A felénk nyujtott Kéz tehát páratlan hajtóerőnek bizonyul és mindazt, ami bennünk megmozdulás, kibontakozás, haladás és merész, lendületes fölfelé törekvés, kizárólag neki köszönhetjük. Mindig és mindenben ezt a Kezet kell keresnünk, reá kell támaszkodnunk és ha egyszer megfogott, hogy vezessen, sohasem szabad elengednünk.

Elhatározás: Krisztus jóságos Kezemindennap felém tárul, hogy irányítsa lelki kibontakozásomat és jellemképem kialakulását. Tapasztalom ezt elmélkedéseimben, imádságaimban és erkölcsi, jellemalakító törekvésem minden terén. Fel-

teszem magamban, hogy hűségesen együttműködök az Eljövendő alakító Kezével, hogy valóban életem tengelye legyen.

3.

«Ó Adonái . . . válts meg minket.»

A mai Antifona befejező szakasza félreérthetetlen világossággal mondja meg, hogy az ádventi időszakban miért kell könyörögnünk. Szabadulásunkért, megváltásunkért, mert Krisztus azért jön, hogy megváltson minket. — *a)* Krisztus, mint az Énekek Énekében olvassuk, sietve jön, hogy megváltson, mert ismeri helyzetünket és tudja, hogy van mitől megváltani. Ezt nemcsak teljes általánosságban kell értenünk. Tekintsünk el ez egyszer az általános jellegtől és szemléljük ezt az igazságot egyénileg. Hamarosan rájövünk, hogy így is roppant jelentősége van. Krisztus jön, hogy megváltson mindattól, ami énünket terheli és lehetetlenné teszi üdvözülésünket. Mindez az eredeti bűn bennünk megnyilvánuló következménye. De nemcsak ettől vált meg. A hét

szentség kiapadhatatlan kegyelemforrása, különösképpen pedig az Eucharisztia által bensőleg megtisztít és megszabadít mindazon káros tulajdonságoktól, megterhelésektől, amelyeknemcsak végtelenül megnehezítik, de legtöbbször komolyan veszélyeztetik lelkünk megszentelődését és üdvösségünket. Lehetővé teszi, hogy célszerűen zabolázzuk és neveljük a szenvedélyeket, önuralomra, fegyelemre tegyünk szert, megváltoztassuk szinte második természetünkké vált rossz szokásainkat és eredménnyel küzdjünk kisebb hibáink, lelki fiziognómiánkat oly nagy mértékben eltorzító fogyatkozásaink ellen. Ebből a pár megjegyzésből már kitűnik, hogy a megváltás egyénileg, tehát reánk vonatkoztatva a szó gyakorlati és a mindennapi küzdelemteljes élet értelmében mit jelent! Ezektől a megterheltetésektől vált meg minket az Eljövendő. És siet eljönni, mert tudja, hogy tényleg van mitől megváltani. — *b)* Még egy másik fontos ok is arra készteti, hogy megváltásunkra siessen. Jön, hogy megváltson, mert tudja, hogy hány ember,

halhatatlan lélek sorsa függ ettől. Nem ezrekről vagy tízezrekről, hanem a milliók beláthatatlan sokaságáról van szó. Nem egy ember sorsa forog kockán, hanem oly tömegé, amely évezredeket népesít be. Igaz, hogy eljött és kereszthalált szenvedett volna egy ember megváltásáért is! De itt hullámzó, el nem apadó tömegről van szó. Ez a megszámlálhatatlan sokaság feléje fordul, tőle várja üdvösségét és általa reméli szabadulását. A tömegek egetverő fohásza és szívbemarkoló insége is arra készteti, hogy jöjjön és beváltsa az Úr nagy ígéretét, vagyis megváltsa az emberiséget. — *c)* Azért is jön, mert tudja, hogy a megváltottak termékeny talajjá, a nemes, lendületes, sikerteljes és kegyelemben gazdag élet humuszává változnak át. Az eredeti bűn áldozatai Isten gyermekeivé fejlődnek, és azok, akik a megváltás előtt a bűn árnyékában ültek, szentek lesznek. Magától értetődik, hogy mindez Isten nagyobb dicsőségére válik és egyúttal bizonyítja, mily ellenállhatatlan, kifogyhatatlan termékenység árad felénk az Úrból.

Elhatározás: Soha sem feledem el, hogy Krisztus nem csak az eredeti bűntől, hanem benső nehézségeimtől is megváltott és szabaddá tette számomra az életszentséghez vezető utat. Kötelességem tehát ezen az úton járni és mindent elkövetni, hogy Krisztus szándéka beteljesüljön, és sikerüljön megszentelnem lelkemet. Az ádventet erre használom fel és megígérem, hogy gondosan ápolom lelkiéletemet és komolyan törekszem életszentségre.

December 19.

«Ó Jessze gyökere, te, a nemzetek védőpajzsa, előtted tiszteletteljesen hallgatnak majd a királyok és a pogányok térdreborulnak, jöjj, szabadíts meg, és ne késlekedj tovább.» (Harmadik Ó-antifona.)

Dávid birodalma, Juda országa széjjelbomlott az isteni büntetés reánehezedő súlya alatt. Jessze sarja termékeny gyökérnek bizonyul. Belőle új hajtás fakad. Ez menti meg a népet, az Úr szövetségesét a végromlástól. Jessze gyökere hajtásának ékessége

és tündöklő virága a Megváltó, kinek Betlehemben való megtestesülésére készülünk elő. A mai Antifona ezt az igazságot ismerteti velünk. Gondolatmenetét Izaiás könyvéből meríti, aki a nagy eseményt látomásaiban már előre szemlélte. Az Antifona szavai nagy hatással vannak reánk. Az ádventi várakozás sűrű ködén keresztül ismét felénk ragyog az imádásraméltó Krisztus-arc, amelyben megint új vonást fedezünk fel. Erről az Antifona szövege alapján a következő pontokban elmélkedünk: 1. A nagy kiindulópont. 2. A méltóság. 3. Az ádventi nyugtalanság.

1.

«Ó Jessze gyökere, nemzetek védőpajzsa.»

Az eljövendő Megváltó, akit az Antifona Jessze gyökerének nevez, minden szempontból kezdet, elindulás, kiindulópont. Ezt egyébként Ő is hangoztatta (Jel. 1, 8; 21, 6; 22, 13) és ezáltal igazat adott a Prófétának, aki évszázadokkal előbb hirdette ezt az igazságot, melynek rendkívüli jelentősége van. — *a)* Meg kell

fontolnunk, hogy az emberi nem tragikus bukása, az ősbűn elkövetése után nem maradt semmi, csak a nagy Igéretbe, a Megváltó eljövetelébe, a megtestesülésbe vetett reménység. Az emberiség a bukás szörnyű pillanatában mindent elveszített és reménytelenül tönkrement volna, ha Isten nem könyörül rajta és nem csöpögteti szívébe a nagy Igéretbe vetett reménység gyógyító balzsamát. Ezzel az ígérettel új élet kezdődött és az emberiség elindult a vezeklés több évezredes útján, hogy hosszú és kínos vergődés után eljusson céljához és részesüljön a Megtestesült bűnt-eltörlő véráldozatában. Krisztus tehát már az Ószövetség hajnalán a nagy Kezdet, a kegyelmet és bűnbocsánatot fakasztó kiindulópont. — *b)* Krisztus, a Megtestesült jövetele pillanatában és köztünk való tartózkodása alatt is kezdet volt. Megtestesülése, tanítása, Golgotaáldozata és feltámadása által elindította a kegyelem beláthatatlan áradatát, megnyitotta az új időt, amennyiben megalakította az Újszövetséget és megalapozta azt a kultúrát, amely

tápláló erejével évezredeket tart fenn és amelyet keresztény világnézetnek nevezünk. Krisztus tehát valóban az új idők nagy Kezdete, gyökér, melyből új élet fakad. — *c)* Kezdetnek, új elindulásnak bizonyul akkor is, ha egyéni bűnbeesésünk után jobb belátástól vezetve megbánjuk eltévelyedésünket és a bűnbocsánat szentségében megtisztulunk. Ez által megint az új élet küszöbére kerülünk és elindulunk, hogy a mult tapasztalataiból gazdagodva elővigyázatosak legyünk, az útról le ne térjünk és biztosan elérjük célunkat. Az, aki a küszöbhöz vezet, feltárja az ajtót és elindít: a bűnbocsátó Krisztus, a nagy Kezdet, aki nélkül sohasem találnók meg a célhoz vezető keskeny ösvényt. — *d)* Krisztus a lendületes, jól ápolt és gondozott lelkiéletben is kezdetnek bizonyul. Kezdet, mert a fejlődés, a kibontakozás minden egyes fokán ott áll és ismét elindít, hogy tovább haladjunk küzdve, szenvedve, és végre elérjük beteljesülésünket. Lelki fejlődésünk minden egyes fázisa új elindulás Krisztusban, aki az örök Kezdet és

Aki a legfelsőbb fokon örök végcélnak bizonyul.

Elhatározás: Az ádventi időszak új megvilágításban mutatja nekem Krisztust, az örök Kezdetet. Ebben azt is meglátom, hogy ez menynyiben vonatkozik reám, lelkiéletemre. Következőleg súlyt fektetek arra, hogy ezt soha szem elől ne tévesszem és lelki fejlődésemben mindig Krisztusból induljak ki. A szó gyakorlati értelmében ezt úgy teszem, hogy Krisztustól kérem a lendületes, folytonos kezdeményezés kegyelmét (elmélkedéseim megadják a szükséges irányítást) és Őtőle kérem a mellőzhetetlen kegyelmi erőt (imaéletem és a szentségekben való részesülésem ezen az alapon nyugszik). Csak így remélhetem, hogy ez az ádvent tanulságos lesz számomra és újból megtermékenyíti egy kissé ellankadt lelki életemet.

2.

«Ó Jessze gyökere . . . előtted tiszteletteljesen hallgatnak majd a királyok és a pogányok térdreborulnak.»

Jessze gyökerét, Krisztust kimondhatatlan méltóság jellemzi. Nemes és egyedülálló. Nem korcshajtás. A Próféta, akire az Antifóna szövege támaszkodik, világosan látja az összehasonlíthatatlan méltóság ragyogását és éles körvonalakban közvetíti tulajdonságait. — *a)* Elsősorban arról beszél, hogy a földi hatalom hogyan viselkedik Krisztussal szemben. Elnémul, — mondja — és feltétlen meghajol előtte. A hányiveti, felfuvalkodott, pöffeszkedő hatalom nem is tehet másként. Krisztus oly benyomást tesz és oly befolyással van rá, hogy el kell némulnia. Részben a csodálattól, mert még a hatalom fényességéhez hozzászokott fejedelem és király sem állott soha olyasvalakivel szemben, akinek hatalma ennyire csodálatos lett és ennyire felülmulta volna mindazt, ami a hatalom fogalmához tartozik. Részben pedig azért, mert érzi az abszolút

fölény nyomását, az isteni, megfellebbezhetetlen hatalom feltétlenségét. Ezzel szemben csak elnémulni lehet. Minden megszólalás, tiltakozás, szabadulási kísérlet hiábavaló, mert az isteni hatalom mindannyiunkat, még a leghatalmasabbakat is, körülövezi. Kör, amely körülfon minket és amelyből nincs kiút. Az isteni hatalom jobb belátástól sugallt elfogadásának pedig szintén némának kell lennie, mert a benne rejlő odaadás annyira mélységes, hogy nem talál megfelelő emberi kifejezést. — *b)* Jessze gyökere nemcsak a hatalmasságokra hat, hanem a pogány kultúrák embereire is. Ezek is térdet hajtanak előtte és leborulva imádják őt. Boldogok, hogy tehetik, mert végre beteljesült kívánságuk. Megtalálták Benne végre régen keresett Istenüket és örömmel csoportosulnak, sereglenek zászlaja körül. Megtalálták Benne az üdvözüléshez vezető utat és lelkesedve indulnak el üdvösségük felé. Nagy elindulás ez, amely új embertípust, kultúrát és életet fakaszt. Igy termékenyíti meg Jessze gyökere az emberiséget azáltal, hogy

jogara köré csoportosítja a tömegeket és gyakorolja isteni hatalmát.

Elhatározás: Én sem cselekedhetem másként, mint a hatalmasságok és pogányok : leborulva imádom a hatalmas Krisztust, akinek jogarát feltétlen elismerem. Lelkiéletemet ebben az irányban fejlesztem tovább, és arra törekszem, hogy a hatalmas Krisztus kegyelmét elnyerjem, fokozzam és megőrizzem. (A kegyelem majd alaposan elbánik a bennem előforduló nehézségekkel.) Továbbá azon vagyok, hogy a kegyelem segítségével én is benső, önmagam felett gyakorlandó hatalomra tegyek szert és lelkiéletemben mindig feltétlen ura legyek a helyzetnek. (Az ezen értelemben veendő önuralomra vonatkozó részletes jófeltételek.)

3.

«Ó Jessze gyökere . . . jöjj, szabadíts meg és ne késlekedj tovább.»

A mai gyönyörű Antifóna valóban nagy hatással van reánk. Felgerjeszti

bennünk azt, amit jobb kifejezés híján ádventi szent nyugtalanságnak nevezünk. Ez az a bizonyos, titokzatos erő, amely e szent időszakot jellemzi és oly végtelenül vonzóvá teszi. Hajtóerő ez a szent nyugtalanság, lelkiismeretes, odaadásteljes és eredményben gazdag előkészületre késztet és ezáltal tökéletesíti bennünk a karácsonyi nagy és szent beteljesülést. — *a)* Nyugtalanságunk kiindulópontja a mindig élesebben kibontakozó Krisztus-arc szemlélete. Az ádventi köd napról-napra ritkább, a misztériumot fedő fátyol napról-napra áttetszőbb lesz. A homály csökken és körülöttünk derengni kezd. Mindjobban látunk. És mindjobban látjuk azt, Akire várunk, annak szent Arculatát, aki eljövend, hogy beteljesülésünk legyen. Fokozatosan, vonásról-vonásra szemléljük e szent fiziognómiát és mindig újat, szebbet, meglepőbbet fedezünk fel benne. Mennyire elbűvöl az, amit már most látunk! Pedig tudjuk, hogy ebben a szemléletben, amely mégis csak fátyolon keresztül történik, még mindig több a sejtés

mint a reális meglátás! Vágyakozásunk már most is ellenállhatatlan erővel hajt a további, még mélyebb élmények felé. Mi lesz majd a beteljesülés magasztos pillanatában? Ez fűti lelkünket és ez az a szent nyugtalanság, amely ádventünket elevenné, mozgalmassá teszi. — *b)* Az ádventi nyugtalanság, melyet az Antifóna fentidézett szakasza vázol, voltaképen feszültség. Nagy, hatalmas erő rejlik ebben a feszültségben. Ez az erő levezetésre vár és robbanó benső dinamikája révén ki is erőszakolja magának a levezetést. Kitör belőlünk, de kitörései termékenyek. Nem rombolnak, hanem építenek. Felráznak a tunyaságból, magasba ragadnak, lendületbe hoznak, átizzítanak, átalakítanak és így előkészítenek a karácsony nagy beteljesülésére. Szabadon kell hagyni ezeket az erőket, örvendeni kell kirobbanásaiknak és együtt kell működni velük. Akkor lesz valóban karácsonyunk, és nem jövünk üres kézzel a betlehemi jászol elé. — *c)* Az ádventi előkészület ezen erők segítségével nagyszerűen fog sikerülni,

ami viszont új elindulást, kiindulópontot jelent a további élet szempontjából. Karácsonyi élményünk ugyanis oly tüzes lesz és kegyelemben gazdag, hogy döntő módon kihat a későbbi időkre és nagy lelki fellendülést okoz. Ádventünk és karácsonyunk tehát küszöbként szerepel majd, amelyen keresztül új és szebb életbe lépünk. — Ebből a szemszögből kell az ádventi szent nyugtalanságot szemlélnünk és megítélnünk.

Elhatározás: Most már megértem a nagy Szent Ágostont, akit hasonló nyugtalanság fűtött. Szívből örvendek, hogy bennem is hajnalodik, vagyis felszakad az ádventi nyugtalanság, amely majd nagy teljesítményekre késztet. A fő most az, hogy a nyugtalanságot ne fojtsam el; ellenkezőleg, arra használjam fel, hogy lelkiéletemet felfokozzam és megszenteljem. Ezzel kapcsolatban még csak arra kell felelnem, hogy lelkiségem miben szorul sürgősen megjavító átalakulásra?

December 20.

«Ó Dávid kulcsa és Izrael házának jogara, te felnyitsz és utánad senki sem zárhat be, te lezársz és utánad senki sem nyithat fel, jöjj, vezesd ki a bilincsekbe vert embert, akire az éjtszaka és a halál árnyéka borul, a börtönből.» (Negyedik Ó-antifona.)

Az Eljövendő szentséges arculatában a mai Antifóna segítségével megint új vonást fedezünk fel. A liturgikus szöveg «Dávid Kulcsának» nevezi Krisztust és ezzel teljesen megfelel az Ószövetség felfogásának. Dávid kulcsa vagy pajzsa az Ószövetségben a hatszög volt. Isten szent nevét, a törvényt és az eljövendő Messiást jelképezte. Erre a tényállásra támaszkodik az Antifóna. Ha követjük gondolatmenetét és alkalmazzuk lelkiéletünkre, akkor a következő igazságokkal ismerkedünk meg: 1. Krisztus valóban Dávid kulcsa, 2. mint olyan, döntő befolyással van életünkre és 3. kiszabadít az elviselhetetlen börtönből.

1.

«Ó Dávid kulcsa és Izrael házának jogara.»

A mai Antifóna azért ismétli az Ószövetségben annyira megszokott kifejezést és nevezi Krisztust Dávid kulcsának, mert a Megváltó istenségét akarja kidomborítani. Felhívja figyelmünket, hogy az örökszép arculat, melyet ádventi fátyolon keresztül szemlélünk, nem csupán emberarc, hanem lényegesen több: a megtestesült Isten, az emberré lett Logosz, az eljövendő Megváltó imádásraméltó arculata. Ebből az igazságból le kell vonni a következményeket. — *a)* Ádventi várakozásunk jelentőségét fokozza, hogy nem emberi szabadítóra, zseniális vezérre, lángeszű politikusra, vagy korszakot alkotó filozófusra várunk, hanem Istenre. Nem ember, Isten jön hozzánk. Az, ami emberi benne, ami megtapogatható és megsebezhető, az valóban teljes és tökéletes emberi természet, és mégis csak fátyol, mert mögötte Isten lakozik. Ember, de embersége Isten-

nel egyesült, tehát mindenható Isten, akinek színe előtt ég és föld megremeg. Az ádventi ködön keresztül felénk ragyogó igéretteljes arculat tehát az Istenember arca, az Istenség egyetlen és tökéletes emberi formába öntött, általunk valóban megközelíthető kifejezése. Várakozásunk célpontja tehát a megtestesülés, a Megváltó eljövetele. Arra várunk, hogy szemtől-szembe lássuk az örökszép Krisztus-arcot és töltekezzünk fényességével. Várakozásunk ennek következtében természetfölötti fennsíkon mozog. Nem mindennapi esemény, röpke hangulat, hanem ragyogóan szép természetfölötti élmény. — *b)* Krisztus Istensége teszi, hogy várakozásunk valóban boldog. Az ádventi időszak minden misztikus homály és feszült várakozás ellenére sem szomorú, melankólikus vagy kielégületlen, mert Istenre várunk, Krisztus eljövetelére, és tudjuk, hogy beteljesülése felmagasztaltatásunkat jelenti. Krisztus ugyanis többek között azért jön, hogy egyesüljön, összeforrjon velünk. Az egyesülés és összeforrás

viszont önnön szűk kereteinkből emel ki és oly magas fennsíkra ragad magával (természetfölötti világrend), amelyet önnön erőnkből sohasem volnánk képesek elérni. A Krisztussal való szoros összeforrás közeledtét világosan érezzük az ádventi időszakban. Ez teszi oly boldoggá sejtelmekben gazdag várakozásunkat. — *c)* Ádventi várakozásunknak, melyet Krisztus Istensége tesz ragyogóvá, van még egy rokonszenves tulajdonsága és ez a meghitt légkör, amellyel körülvesz. Az ádvent hangulata végtelenül intim, bensőséges. Azért, mert Istenünkkel, Krisztussal való közeli összeforrásunkról van szó. Ez nem oly beteljesülés, amely a piacok, közterek fülsiketítő lármájában megy végbe. Nem, mert itt csak egy keret lehetséges: a szív, a lélek mélysége. Ott történik meg a misztikus egyesülés. Az ádventi időszak sejtelme világosan érezteti velünk, hogy ez így van; és így alakítja, határozza meg bennünk azt a mélységes, meghitt hangulatot, amely oly gyönyörűen jellemzi a karácsonyi előkészületet.

Elhatározás: «Dávid kulcsa» a nyitja az én egyéni ádventemnek is. Őreá, a Vele való meghitt egyesülésre várok. Tudom, hogy ez mit jelent, mennyire kiemel mindennapi keretemből és azért már most törekszem jellemképemen, lelkiéletemen javítani, hogy részemről is hozzájáruljak e magasröptű szárnyaláshoz. (Miben szorulok a legsürgősebben javulásra és átalakulásra?)

2.

«Ó Dávid kulcsa . . . te felnyitsz és utánad senki sem zárhat be, te lezársz és utánad senki sem nyithat fel.»

Krisztusnak, mint Dávid kulcsának, az a boldogító tulajdonsága, hogy nyit és zár. Itt sem egyszerű dologról vagy szimbólikus gesztusról, hanem döntő fontosságú történésről van szó. — *a)* Dávid kulcsa elsősorban nyit. Ajtókat szakít fel, gátakat rombol, demarkációs vonalakat semmisít meg és akadályokat hárít el. Krisztus oly életet hoz és akar, amely nincs körül-

határolva, körbefutó sáncok közé szorítva. Szabadságot hoz és szabad élettel ajándékoz meg. Nem engedi, hogy a fejlődés és mozgás szabadságát bármi is gátolja, mert azt akarja, hogy a belénk fektetett jó és reánk bízott érték (a lélek és nemes tulajdonságai) minél előbb és minél korlátlanabbul fejlődjön és alakuljon bennünk. Megbízik Isten világossága vezette jobb belátásunkban és feltételezi, hogy szándékának megfelelően élünk a szabadság ajándékával. Meg kell tehát értenünk Krisztus terveit és meg kell becsülnünk azt a felülmúlhatatlan, Isten gyermekeit jellemző szabadságot, amellyel kitüntetett. — *b)* Dávid kulcsa nemcsak nyit. Zár is. A Megváltó isteni keze, amely gátakat rombol, korlátokat is emel, csakhogy megvédje az általa hozott és akart szabad lelki életet. Gátakat emel a lelki szabadság érdekében: visszaszorítja, «sakkban tartja» mindazt, ami a szent szabadságot veszélyezteti. Megtöri elsősorban a pokol hatalmát, a kisértő gonoszságát, a csábítás erejét és korlátok

közé szorítja káprázatos befolyását. Ugyanígy cselekszik a bennünk izzó veszedelmes tűzzel, a zabolátlan szenvedéllyel és mindazzal a sok esetben átöröklött, öntudat alatti tényezővel, melynek veszedelmes létezéséről, bennünk-létéről rendszerint halvány fogalmunk sincs. Nem engedi, hogy meglepetésszerű kirobbanások, — amelyek oly készületlenül találnak, — veszélyeztessék a kegyelmi szabadságra felépített lelkiélet hatalmas munkáját. Tehát gátat emel, mint kulcs zár, és így biztosítja a lelki szabadság gyönyörű eredményeit. — *c)* Mindezt véglegesen teszi. Nem elégszik meg átmeneti állapottal s a félmegoldásokat nem tartja megoldásnak. Ahol az isteni Megváltó mint kulcs nyit vagy zár, ott véglegesen és visszavonhatatlanul tisztázódik és alakul a helyzet, amelyen immár senki sem változtathat. A mai Antifóna is erre céloz és ezáltal szilárdítja meg bennünk a «Dávid kulcsába» vetett korlátlan bizalmat.

Elhatározás: Hálát adok Istennek azért a páratlan kegyelemért,

hogy Krisztus valóban Kulcs. Nyit és zár. Ehhez tartom magam és mindenben eszerint igazodom. A szó gyakorlati értelmében ezt úgy teszem, hogy korlátlanul élek a kegyelem ajándékozta szabadsággal és bizalmamat Krisztus, lelkiéletemet komolyabb veszélyektől védelmező erejébe vetem. Részletes programmot dolgozok ki ezen az alapon a mindennapi kötelességteljesítésre vonatkozólag és így illesztem bele lelki életemet a Krisztus ajándékozta szabadság végtelen kereteibe.

3.

«Ó Dávid kulcsa . . . jöjj, vezesd ki a börtönből a bilincsekbe vert embert, akire az éjtszaka és a halál árnyéka borul.»

Megrendítő elevenséggel beszél a mai Antifóna a nyirkos, sötét börtönről és szánalomraméltó foglyáról. Ezzel fejezi be gondolatmenetét és nagyon ügyesen teremti meg a kapcsolatot a börtönben sínylő ember és ádventi él-

ményünk között. — *a)* Börtönről van szó és annak lakosáról, a bilincsbe vert emberről. Gúzsbakötött kezei megduzzadnak a kíntól és kétségbeesett lelkét sötét tépelődés marcangolja. Szenvedése szinte elviselhetetlen, mert lelkiismerete kegyetlenül vádolja. Szemére veti, hogy romlását önmagának köszönheti. Senkit sem okolhat azért, hogy most itt van és a kegyetlen bebörtönzés sanyargatását szenvedi. Tudjuk, hogy az Antifóna kire céloz és kit jelképez a bebörtönzött, bilincsbe vert fogoly: a bűn áldozatát, a meg nem váltott emberiséget. Sorsa szomorú és reménytelen volna, ha az Antifóna nem gyujtana egy kis világosságot és nem enyhítené a börtönben terjeszkedő sötétet. De világosságot gyujt és «Dávid kulcsáról», a Megváltóról beszél, Aki jön és akinek diadalmas lépte előtt magától pattan fel a börtön nehéz rácsa, hogy szabadon engedje a szánalomraméltó áldozatot. — *b)* A bebörtönzöttet, akit az Eljövendő majd megszabadít, éjtszaka övezi. Megkínzott lelkére a sötétség nyomasztó pa-

lástja borul és szemei csak visszaemlékezésből tudják, hogy mi a világosság. Szomorú éjtszaka ez és nehéz palást; fonalát átkozott kezek szőtték. Felfuvalkodott tévely, tragikus önhasadás, megterhelt, vajúdó lelkiismeret és hasonló tényezők tevékenykedtek itt és szőtték e reménytelen sötétség átkozott leplét. Kétségbe lehetne esni, ha a nagy Igéret nem virrasztana szelíden fénylő világossággal, és nem utalna az Antifóna közvetítésével a közeli szabadulásra, a küszöbön álló beteljesülésre. — *c)* Fokozza az imént vázolt sötétség jelentőségét, hogy itt a börtönben tulajdonképen a halál árnyékával állunk szemben. Az Antifóna is így nyilatkozik és arra mutat rá, hogy a börtön szerencsétlen foglyát a végromlás észbontó tudata dönti végső kétségbeesésbe. A bűn áldozata ugyanis tudja, hogy önnön erejéből semmit sem tehet jóvá és helyzetén a legkisebb mértékben sem változtathat. A nagy Igéret azonban ebbe a reménytelen helyzetbe is beleszól és arra utal, Akire várunk és aki rövidé-

sen eljön, hogy ő maga tegye jóvá a jóvátehetetlent és szabadítsa meg a fogoly által jelképezett bűnös emberiséget.

Elhatározás: Most látom csak, hogy mi lenne velem, ha Krisztus nem jönne és nem lenne megszabadítóm. E jótéteményt csak azáltal hálálhatom meg, hogy mindenekfelett törekszem bűneim nyomát eltörölni és kellőképen vezekelni (erre különösen az ádventi időt használom fel) és ezenkívül azokról is megemlékezni, akik még a «bűn árnyékában ülnek», amennyiben imádkozom megtérésükért és önmegtagadásaim, szenvedéseim és apostoli munkáim által siettetem azt.

December 21.

«Ó Napkelet, örök világosság fényessége, igazság napja, jöjj, világíts meg minket, kiket az éjtszaka és a halál árnyéka vesz körül.» (Ötödik Ó-antifóna.)

Az ádventi liturgia Krisztust a nappal hasonlítja össze. Midőn a mai Antifónában napkeletről beszél, a legtalá-

lóbb hasonlattal él és az ádventi várakozás misztikus homályát azzal a túláradó világossággal állítja szembe, amely Krisztus betlehemi bölcsőjéből árad a világba és az emberiség számára valóban napkeletet, vagyis az új idők hajnalát jelenti. Mai elmélkedésünket ennek a gondolatnak szenteljük és a következő pontokba osztjuk be: 1. A Napkelet. 2. A krisztusi fény. 3. A megvilágítás.

1.

«Ó Napkelet.»

A történelmi ádvent, vagyis az évezredes várakozás sötét és komor éjtszakájára a betlehemi misztérium, a jászol, vagyis a megtestesülés beteljesülése, Krisztus születése következik. Lassan derengeni kezd, pitymallik és végre eljön a nagy óra: az ifjú Nap felkel és aranyos sugarai világossággal árasztják el a világot. Krisztus megszületik, a megtestesülés beteljesül, a várakozásnak vége szakad és a sötét bizonytalanságát a kinyilatkoztatás teljességének (Krisztus tanítása) világossága váltja

fel. Ez végtelen sokat jelent a világ számára; de egyéni szempontból, a lelkiéletre vonatkozólag is nagy jelentőséggel bír. — *a)* A nap minden reggel felkel és száműzi az éjtszaka félelmetes homályát. Ez a Nap az eucharisztikus Krisztus, aki a szentmiseáldozatban, a szentáldozásban, a szentséglátogatásban megszenteli reggelünket, áldásával, a Belőle fakadó kegyelemmel ajándékoz meg és útnak indít a reánk virradt új nap feladatai, munkateljesítménye felé. Napkelet van ilyenkor, egy új munkanap küszöbén állunk. És arra gondolunk, hogy e napot az eucharisztikus Krisztus kegyelmével hogyan értékesítjük majd és tesszük gazdaggá. Gondolunk még másra is. Arra t. i., hogy nemcsak egy munkanap áll előttünk, hanem azok hosszú sorozata, vagyis a keresztény kultúrán, Krisztus törvényén alapuló és a kegyelemben beteljesülő élet nagy problémáival és nemes feladataival. És újból elgondolkodunk a napkelet nyugodt órájában efölött az élet fölött és válaszolunk arra a kérdésre, hogy ezt az életet

hogyan értékesítjük, alakítjuk napról-napra tökéletesebben. A napkelet eucharisztikus és kegyelemteljes órája tehát új elindulás a munkanap teljesítménye és az élet nagy feladatai felé. — *b)* A napkelet óráját az eucharisztikus kegyelmen kívül — és erről az imént volt szó — feszült és feszültségben tartó munkakedv jellemzi. Küszöbön állunk és elindulunk. Előttünk a feladat, a teljesítmény, a cél. Látjuk és tudjuk, mit kell tennünk, mit vár el tőlünk Isten és önnön lelkiismeretünk, benső, nemes ambíciónk. A végzendő munka, az elvárt teljesítmény láttára bennünk is felgerjed a munkakedv, a lelkesedés, a meggyőződés és ennek feszültségben tartó nyomása alatt indulunk útnak, hogy teljesítsük kötelességünket. Ez a napkelet eucharisztikus órájának áldása, a munkakedv felújulása, az energia megsokszorozódása. Ezt ajánljuk fel a reggel üdeségével Krisztusnak. — *c)* A napkelet mindent bearanyozó sugarai még arra is rámutatnak, hogy a reánkvirradt új munkanap és a rákövetkező napok

sorozata kimeríthetetlen alkalmat jelent. Azért van napkelet, Isten azért ajándékoz meg a munkanappal, az élettel, hogy felhasználjuk, vagyis alkalmunk legyen hervadhatatlan, az örök életre kiható érdemeket szerezni. Arra gondolunk ilyenkor, hogy menynyit küzdhetünk, szenvedhetünk, munkálkodhatunk Isten nagyobb dicsőségére és egy huszonnégyórás munkanap leforgása alatt mennyi érdemet szerezhetünk! Ebből a gondolatból is erőt és lelkesedést merítünk, hogy a napkelet eucharisztikus órája, midőn reggel az eucharisztikus Krisztushoz közeledünk, valóban szent és termékeny elindulás legyen.

Elhatározás: Napkeltém nekem is van, mert Krisztus ott áll naponta reggelem küszöbén és szemmel kíséri elindulásomat. Kötelességem tehát ezt az órát különösen megszentelni. Teszem ezt pontos felkelésem, reggeli imádságom, jószándékom, szentmiseáldozatban való részesülésem és szentáldozásom által.

2.

«Ó Napkelet, örök világosság fényessége, igazság napja.»

Az ádventi liturgia egyáltalán nem túloz, midőn Krisztust a méltóságteljes, ragyogó és éltető nappal hasonlítja össze. Krisztus tényleg Nap, az ég Királya. Fényessége mindenüvé elhat és melege mindent éltet. — *a)* Ragyogó Napunkat, Krisztust elsősorban felülmúlhatatlan fényáradat jellemzi. Annyira, hogy krisztusi fényességről, krisztusi világosságról kell beszélnünk. A mai Antifóna is ezt teszi, és az Eljövendőt, akinek ragyogására várakozunk, az «örök világosság fényességének» nevezi. Sokat mond ezzel, mert arra utal, hogy Krisztus, aki az örök Atyával egylényegű Isten, az Istenség, a teljes Szentháromság fényességét hozza a földre és ragyogtatja az emberek előtt. Itt nemcsak fizikai fényhatásra kell gondolnunk, mint azt pl. a színeváltozás pillanatában tapasztaltuk, hanem arra a benső fényességre, amely áttör a gondolaton, átszivárog a cselekedeten, ott izzik

a Megváltó istenemberi szeme mélységes mélyén és láthatatlan, de mégis érezhető módon elárasztja, körüllengi egyéniségét. Mintha a ragyogó napkelet fényességébe öltözött volna. Ezt hozza magával, árasztja maga körül és ez ellenállhatatlanul hódító, lekötő vonzóerejének nyitja és magyarázata. Az örök Atya visszfényét sugározza az emberi lelkekbe és így vezet mindenkit az örök világosság, a beteljesülés felé. — *b)* Krisztus, mint az Antifóna mondja, az «igazság napja». Benne és általa az igazság győzedelmeskedik a földön és sugározza jótevő ragyogását a szívekbe. Az igazság elsősorban mint gondolat érvényesül. Krisztus a második isteni személy, a Logosz, az Ige. Küldetése és hivatása Isten igéjét a kinyilatkoztatás útján megismertetni az emberiséggel, vagyis a Benne megtestesült igazságot hirdetni a megváltandóknak. Az igazság napja tehát tényleg felkelt, mikor Krisztus a betlehemi istállóban megszületett; és elérte a delet, mikor harminc évvel később megkezdte nyilvános működését és

az igazság igéjére tanította a népet. Ezzel kapcsolatban megalapozta a világban az igazság szellemét és annak cselekedeteire nevelte az emberiséget. Krisztus valóban az igazság Napja. Fényessége eljövetelére évezredeken keresztül készült elő az emberiség. — *c)* Az Antifóna gondolatmenete nagyon alkalmas arra, hogy felnyissa szemeinket és Krisztust a kellő megvilágításban szemléltesse velünk. Ebben pedig főleg azt értjük meg, hogy Krisztus világossága az egyetlen szükséges fény e földön. Más világosságra annyira nincs szükségünk, hogy fölöslegesnek tartjuk. Mert a krisztusi fényességben benne foglaltatik az igazság teljessége. Megtaláljuk benne a feleletet mindazon kérdésekre, amelyek az élet folyamán felmerülnek és nyugtalanítják lelkünket. Megtaláljuk benne az életalakításhoz szükséges irányítást úgy, hogy minden szükségletünk tökéletesen fedezve van. Más fényességgel, amely nem Krisztustól jön, nem törődünk. Azért sem, mert tudjuk, hogy nem igazi fényesség, hanem a világosság köntösébe öltö-

zött csábító, akivel nem tartunk fent közösséget.

Elhatározás: Krisztus számomra is fény forrás : felvilágosít és irányít. Hozzá fordulok, valahányszor világosságra van szükségem. Célhoz vezető legjobb eszköznek pedig az elmélkedést tartom, amelyben korlátlanul meríthetek a fényforrásból. Napi elmélkedésemet ennek következtében komolyan veszem, és lelkiismeretesen ápolom magamban a meditációs szellemet.

3.

«Ó Napkelet, világíts meg minket.»

Krisztus világossága azért fényeskedik felettünk, hogy előmozdítsa bennünk Isten országának kialakulását. Nagy hatással van tehát reánk és fontos missziót tölt be velünk szemben. — *a)* A krisztusi fényesség sugarai eljutnak lelkünk mélységesmélyébe és behatolnak értelmünk sötétjébe. Lelkünk mélységeiben világosságot gyujtanak úgy, hogy tisztán

látunk és áttekintjük a helyzetet. Ezen tisztán látásnak nagy jelentősége van, mert elkerülhetetlenül szükséges ahhoz, hogy megismerjük énünket, tisztába jöjjünk tulajdonságainkkal, hajlamainkkal és a valóságnak megfelelő fogalmat alkossunk magunknak benső állapotunkról. Szükségünk van erre a világosságra azért is, hogy megismerjük az életet, reáébredjünk a benne foglalt feladatokra és megtaláljuk a módját annak, hogy az életben hogyan kell Isten szándékainak megfelelően elhelyezkedni. A krisztusi fényesség ezáltal értelmünkre is hat, száműzi onnan a kétely és a bizonytalanság homályát, kielégítő világosságot gyujt és elvezet az igazság tökéletes ismeretéhez. — *b)* A krisztusi fényesség a tömeglélekre is nagy hatással van. Annyira erőteljes, hogy a tömegek lelkét is átizzítja, amennyiben elárasztja világossággal és az isteni igazság megértéséhez vezeti. Tömegeket mozgat meg, tart tevékenységhez, építő akcióhoz vezető feszültségben és vezet biztos kézzel az üdvösség útján. — *c)* En-

nek alapján nagy hatással van az emberi kultúrára és annak fokozatos kibontakozására is. Belevilágít az élet mélységeibe, felderíti az összefüggéseket és a kulturális ambíció törekvéseit, erőfeszítéseit úgy irányítja, hogy valóban célhoz vezessen és összhangban legyen az örök igazsággal.

Elhatározás: Ezt a fényt követem én is, bárhová is vezet. Hiszek benne és féltékenyen őrzöm lelkemben megnyugtató ragyogását.

December 22.

«Ó nemzetek királya, pogányok vágyakozása, Te szegletkő, aki a zsidókat és a pogányokat egyesíted: jöjj részesítsd üdvösségedben az embert, akit a föld porából alkottál.» (Hatodik Ó-antifóna.)

A távlatok a mai Antifónával lényegesen kibővülnek. Az Eljövendőt, Krisztust már nem az Ószövetség faji gondolathoz kötött felfogása szerint szemléljük. Távolabb tekintünk és a jövő ködében azon nemzetek sokaságát látjuk, amelyet az Írás «pogányoknak» nevez. Krisztus ennek

középpontjává, tengelyévé válik és mint Világmegváltó jelenik meg előttünk. Gyönyörűen vázolja ezt az igazságot a mai Antifóna. Gondolatmenetét a következő pontokba osztjuk be: 1. A pogányok vágyakozása. 2. Az egyesítő erő. 3. A hozzánk való leereszkedés.

1.

«Ó nemzetek királya, pogányok vágyakozása.»

Az Antifóna az eljövendő Krisztust, akit a nemzetek királyának nevez, mint a pogány világ vágyakozásának célpontját tünteti fel. Ezáltal arra utal, hogy Krisztus eljövetelével és az Ószövetség megszüntével a helyzet lényegesen változik. Vége szakad a faji gondolathoz kötött vallásosságnak, a kiválasztott nép privilégiumának. Az Ószövetség lezárul és a nemzetek beláthatatlan sokasága váltja fel, mint Világegyház az ószövetségi zsinagógát. Az út felszabadult és a nemzetek sietve jönnek, hogy Krisztus köré csoportosuljanak és Benne találják meg beteljesülésüket. Őket nem terheli és akadályozza a farizeu-

sok gyűlölettől izzó elfogultsága, és azért a jobb élet sejtelmétől vezetve szívesen fordulnak Krisztushoz és várják tőle üdvösségüket. — *a)* A «pogányok» alatt, akik Krisztushoz jönnek, azokat kell érteni, akik nem tartoznak a kiválasztott néphez. Itt tehát a nemzetek beláthatatlan és színes sokaságáról van szó. A pogányok helyzete aggasztó, mert a természet törvényén és a minden emberrel veleszületett benső sejtelmén kívül semmi kapcsolatuk sincs Istennel. Csak elmosódott fogalmaik vannak és inkább a jobb élet után való vágyakozás, mint többé-kevésbbé kielégítő ismeret vagy tudás vezeti őket Istenhez. Életük nem boldog, mert eddig még nem sikerült az igazságot megtalálni és az abból következő törvények szerint élni. A kételynek, a komor tévelynek, a babonának és a szenvedélyek szeszélyeire felépített erkölcsi magatartásnak szánalomraméltó áldozatai. Lelküket a bizonytalanság marcangolja. Nem tudják mi vár reájuk és a jövőre vonatkozólag, az örökkévalóságot illetőleg hal-

vány sejtelmük sincs az igazságról. — *b)* A pogányok már régóta vágyakoznak Krisztus után. Erről a történelem is tanúbizonyságot tesz, amennyiben a pogány kultúrák igazságkereséséről és a nemesebb élet után sóvárgó erkölcsi törekvéséről beszél. A pogány nemzetek érezték világnézetük sivár ürességét, erkölcsi felfogásuk tarthatatlanságát és belátták, hogy a gyökeres változás elkerülhetetlenül szükséges. Krisztus egyénisége, igéje és magatartása meggyőzte őket, hogy az igazság csakis Ő nála található, mert Ő maga az igazság. — *c)* Krisztus beteljesítette minden vágyakozásukat. A hűtlenné vált kiválasztott nép örököseivé tette meg őket és velük népesítette be a Világegyházat. Megadta nekik mindazt, amire szükségük volt: részesítette őket az igazság világosságában, megtanította őket a nemes emberi élet alapvető törvényeire, egyszóval művészien tökéletes életre nevelte őket, feltárta előttük az örök cél misztériumát és megmagyarázta nekik annak lényegét. Száműzte tehát a pogányságot elárasztó

sötétséget és annak áldozatait megtette a világosság gyermekeivé.

Elhatározás: A mai Antifona tanításából levonom a következményeket és lelkiéletemet a következő jófeltételekkel gyarapítom: Elsősorban épülök a pogányok vágyakozásán és hasonló tűzzel készülök Krisztus karácsonyi eljövetelére. Azonkívül megígérem, hogy nem leszek szűkkeblű és a nagy katolikus egyetemességnek megfelelően nem teszek különbséget a nemzetek között, amennyiben mindegyik üdvösségét akarom és lelkiismeretesen együttműködök az Egyházzal a missziós gondolat megvalósításában.

2.

«Ó nemzetek királya, . . . Te szegletkő, aki a zsidókat és pogányokat egyesíted.»

Krisztusban végtelen egyesítőerő rejlik. Minden szempontból arra törekszik, hogy megteremtse a felbont-

hatatlan egységet, és alapját vesse annak a katolikumnak, amely a Világegyház mindent összefogó ereje. «Ut unum sint» — hogy megalakuljon az egység, erre kéri mennyei Atyját. Ennek az egyesítőerőnek a szemlélete is ádventi feladat, mert hozzátartozik az Úrjövet ködén keresztül felénk ragyogó Krisztus-arc alapvető vonásaihoz. — *a)* Krisztus egyesítőereje elsősorban abban nyilvánul meg, hogy áthidalja a zsidók és pogányok között fennálló ellentétet. Közös nevezőre hozza a kiváltságaira sokat tartó zsidókat az általuk megvetett pogányokkal és elsimítja a közöttük fennálló ellentmondást. A történelemből tudjuk, hogy ez nagy erőfeszítésbe került és rendkívül viharos napokat okozott a fiatal Egyháznak. De sikerült. Nem emberek valósították meg, hanem Krisztus megtörhetetlen isteni akarata. A történelemben jártasak tudják, hogy mily áthidalhatatlan ellentétről, izzó gyűlöletről volt szó. Azt is tudják, hogy a jelenségek mily kimondhatatlan kárt okoztak. Krisztus azáltal, hogy változtatott a helyzeten,

az emberiségnek végtelen szolgálatot tett és megteremtette azt az egységet, amely biztosan üdvösséghez vezet. — *b)* Krisztusnak még egy másik ellentétet is át kellett hidalnia. Ellentmondás ugyanis nemcsak a zsidók és a pogányok között volt. Az egyes nemzetek között fennálló faji ellentétek is csakhamar súrlódásokhoz vezettek. Túlfűtött szélsőséges nacionalizmus mindig volt és már a kereszténység kezdetétől fogva komoly károkat okozott. Krisztus ezeket a nehézségeket is előre látta és az általa alapított Egyházat oly erővel ruházta fel, amely feltétlenül egyesít, helyreállítja az egyensúlyt és még a legveszedelmesebb ellentéteket is kiegyenlíti. A nemzetek nagy közössége a Világegyházban minden faji ellentét ellenére ma is fennáll és bizonyítja, hogy Krisztus egyesítőereje felülmúlhatatlan. — *c)* Krisztus ereje oly egységet alakít, amely nem e világból való. A Világegyház kézzelfogható, nemzetek felett álló egysége emberileg megmagyarázhatatlan. A történelemben ily közösségre még nem akadt

példa. Már sokszor megkísérelték a nemzetek közösségét megalakítani és elsimítani az éles ellentéteket. Eddig még nem sikerült és aligha fog sikerülni a jövőben, mert ehhez a teljesítményhez több kell, mint csupán emberi erő. E tényállás csak azt bizonyítja, hogy a Világegyház egysége valóban természetfölötti jelenség, és nem e világból való.

Elhatározás: Krisztus egyesítőereje rajtam keresztül is hasson. Ebből következik, hogy a nagy közösségben homogén elemnek kell lennem, amely minden zökkenés nélkül tud a nagy egységbe beleilleszkedni. Azonkívül törekednem kell, hogy hatáskörömben másokat is ebben a szellemben befolyásoljak, az esetleg felmerülő ellentéteket elsimítsam és mindenütt Krisztus békés szándékának egyesítőerejével lépjek fel.

3.

«Ó nemzetek királya . . . jöjj, részesítsd üdvösségedben az embert, akit a föld porából alkottál.»

Az Antifóna utolsó része Krisztus végtelen leereszkedését domborítja ki. Szavai arra utalnak, hogy az Eljövendő egészen hozzánk alázza magát és nem átallja áthidalni a teremtő és a teremtmény között fennálló betölthetetlen ürt. A liturgikus szöveg az ellentéteket állítja egymással szembe és azok következményeire utal. — *a)* Elsősorban az embert ismerteti, akihez Krisztus oly jóságosan leereszkedik. Arra figyelmeztet, hogy nekünk, embereknek nincs okunk büszkélkedni és felfuvalkodottnak lenni, mert származásunk nem jogosít fel efféle magatartásra. Földből vagyunk. A föld porából alkotott minket Isten teremtő keze. Elsősorban anyagból lettünk, és maga az anyag, amelyből lettünk, sem elsőrangú, mert csak föld, amelyet lábbal tipornak, és por, amelyet a szél kerget előttünk. Származásunk tehát nem rendkívüli. A bennünk lakozó lélek pedig Istenből kipattant szikra, amelyet egykor mocsoktalanul kell visszaadni a Teremtőnek. Krisztus tehát a szó teljes értelmében a föld porához hajolt le, mi-

dőn, mint Üdvözítő, kezébe vette sorsunkat és beleszólt életünkbe. — *b)* Fokozza mindezt az emberi nem tragédiája, a bűn. Mintha nem lett volna elég, hogy csak porból vagyunk, még a bűn hálójába is belekerültünk, hogy Krisztusnak annál mélyebbre kelljen leszállnia, midőn hozzánk alázkodik, hogy előbb Megváltónk és azután Üdvözítőnk legyen. Krisztusnak ennek következtében még azt az ürt is át kell hidalnia, amely a végtelenül szent és szeplőtelen Isten s a bűn áldozatává vált ember között tátong. Krisztus hozzánk való leereszkedése tehát szinte felfoghatatlan, mert Isten és a bűn kölcsönösen kizárják egymást, és valóban rendkívüli hatalomra, egyedülálló megoldásra van szükség, ha Isten a bűnöshöz akar leereszkedni. — *c)* Krisztus leereszkedésének összehasonlíthatatlan eredménye van. Átváltoztatja az embert. A bűnösből, a megátalkodottból, az elvetemültből, a végromlás áldozatából nemes jellemet farag és szentet csinál. Ezzel kapcsolatban is csak azt mondhatjuk, hogy végtelen távolságokat hidal át

és nagy ellentéteket simít el. Mint a forgószél, szárnyára kap, kiemel a föld porából s oly magasságokba ragad magával, melynek fennsíkján csak a tökéletesek és a szentek szolgálnak Istennek.

Elhatározás: Krisztus csodálatraméltó leereszkedésére azzal válaszolok, hogy minden erőmből törekszem Hozzá felemelkedni és megfelelni szándékának. Egyik ádventi főfeltételem, hogy megfelelő lendületben tartom életemet és jellemalakításom által mindig magasabbra törekszem.

December 23.

«Ó Emmánuel (Isten velünk), királyunk és törvényhozónk, nemzetek reménysége és a pogányok üdvözítője: jöjj, hozd nekünk az üdvösséget, Urunk és Istenünk.» (Hetedik Ó-antifóna)

Az ádventi liturgia az Ó-antifónákat azzal fejezi be, hogy tökéletes Krisztus-képet nyujt, egy pár rövid szóba foglalja össze Krisztus alapvető tulajdonságait és ezáltal végsőkig fokozza az ádventi várakozás

feszültségét. Gondolatmenetét mi is követjük és az eszményi Krisztus-arc alapvető vonásait a következő pontokban szemléljük: 1. A király. 2. A törvényhozó. 3. Az üdvözítő. 4. Emmanuel.

1.

«*Ó Emmánuel, mi Királyunk.*»

Krisztus, az Eljövendő, az Antifóna szerint elsősorban király, akinek uralkodói hatalom van a kezében. Isten az Ószövetségben is királya volt a kiválasztott népnek addig, amíg a Bírák korában Izrael a körülötte élő nemzetek példájától vezetve földi királyt választott magának. Ez azonban mindig, mint a tulajdonképeni király, Isten helyetteseként szerepelt és mint olyan gyakorolta a hatalmat. A próféták, akik a legtisztább istenfogalmat közvetítik, ebben az irányban is világosan nyilatkoznak és az eljövendő Megváltót királynak nevezik. Örömmel merülünk el Krisztus királysága dicsőségének szemléletében és követjük az Antifóna pazar gondolatmenetét. — *a)* Krisztus valóban

Király, mert kiontott vére árán szerzett meg minket és ennek alapján tulajdonjogot gyakorol felettünk. Övé vagyunk és semmi sem választhat el tőle. Uralkodói mivoltát és királyi jogait tehát a kereszt, a Golgota magaslatán végbement véráldozat alapozza meg. — *b)* Mint király uralkodói jogokat gyakorol felettünk. Ez azonban nem jelent zsarnokságot vagy önkényuralmat. Krisztust a legodaadásteljesebb szeretet jellemzi és uralkodói jogait annyiban gyakorolja, amennyiben irányítja életünket és mint legmeghittebb vezérünk, üdvösségünkhöz vezet. Uralma tehát azon szeretetteljes vezetésben merül ki, amely lelki kibontakozásunkat szolgálja és üdvösségünket eszközli. — *c)* Királysága nincs korláthoz kötve. Az idők folyása mit sem változtat rajta. Mindig egy és ugyanaz marad, és mindig egy és ugyanazon célt követi. Ez az egyetlen nyugvópont az élet káprázatos változatosságában és őrült iramában. Midőn pedig az idők elmúltak és az utolsó ítélet véget vetett a földi létnek, akkor tovább folytató-

dik az örök megdicsőülésben és abban találja beteljesülését.

Elhatározás: Krisztus életem Királya. Én csak elenyésző jelentőségű alattvaló vagyok, aki nyomtalanul elvész a tömegek mélyében. Ez azonban mit sem változtat a helyzeten, mert Krisztus szeme mindenüvé elkísér és látja, hogy mint alattvaló megállom e helyemet. Ádventi várakozásom termékeny feszültségében megígérem, hogy egész életemen keresztül lelkiismeretes alattvaló akarok lenni, hogy egykor részese lehessek Krisztus Király örök dicsőségének. Alattvalói szolgálataimat pedig azáltal tökéletesítem, hogy állapotomnak megfelelően és hivatásomhoz hűen teljesítem kötelességemet. (Részletes és aktuális, jelenlegi helyzetemre vonatkozó jófeltételek.)

2.

«Ó Emmánuel, mi törvényhozónk.

A törvényhozás hozzátartozik az uralkodói jogok gyakorlásához. Nem tudunk királyt vagy fejedelmet elképzelni anélkül, hogy a törvényhozásra gondoljunk, mert az szükséges az uralkodó akaratának közvetítéséhez és szándékainak megvalósításához. Krisztus, az Isten-király sem képez ebben kivételt és Ő is törvényhozó. Közötte és a földi törvényhozó között azonban lényeges különbség van. Krisztus törvénye örök és az emberi élet legmagasabb érdekeire vonatkozik. A föld fejedelmei pedig oly törvényeket hoznak, amelyek csak az élet külső körülményeit szabályozzák és idővel tárgytalanná válnak. Krisztusról, a törvényhozóról a következő igazságokat kell mélyen szívünkbe vésnünk: — *a)* A krisztusi törvény legfensőbb életszabály és mint olyan, tökéletes életművészetre nevel. Életszabály, amennyiben kinyilatkoztatja Isten akaratát és annak megfelelően irányítja életünket. Oly teljesítményekre kötelez, amelyek lelki érdekünket mozdít-

ják elő és magasfokú kibontakozásra késztetnek. Krisztus törvénye ezenkívül életművészetre nevel és megtanít úgy élni, hogy lelki fiziognómiánk és jellemképünk remekművé változik át, míg életünk művészi tökéletességű alakítássá válik, melynek értékét Isten az egész örökkévalóságon keresztül elismeri és megjutalmazza. — *b)* Krisztus törvénye gát és korlát. Távol tartja tőlünk az élet veszedelmeinek áradatát és megóv a romlástól. Krisztus törvénye nemcsak parancsol és előír, hanem tilt és visszatart. Isteni egyszerűséggel nevezi néven a rosszat, mutat reá következményeire és zárja el az odavezető utat. Krisztus törvénye ezáltal csak alátámasztja és tökéletesíti az imént említett pozitív eredményt, a művészi életalakítást és oly ballépésektől óv meg, amelyek rövid idő alatt játszva semmisítenék meg mindazt, aminek létrejöttéért esetleg évtizedeken keresztül küzdöttünk. — *c)* Krisztus törvénye valóban áldásnak bizonyul. Az üdvösség útján vezet, megóv a romlástól s ezáltal

istenes életre nevel. Általános, mindenkire vonatkozó kötelező erejénél fogva pedig összekötő kapocsként szerepel, egy gondolatba fogja össze az emberiség legkülönbözőbb létérdekeit és legalább is főbb vonalaiban egyöntetűvé teszi az emberi életet.

Elhatározás: Térdenállva fogadom Krisztus törvényét és szentül megígérem, hogy megértem a benne rejlő szándékot, az általa megnyilvánuló isteni akaratot, és annak megfelelően teljesítem kötelességemet. A fősúlyt ma arra fektetem, hogy sokat foglalkozom a törvény jelentőségével és mélységesen gondolkodom a benne megnyilvánuló nevelő erőről. Törvényhűségemmel ezt az erőt keresem s azt akarom, hogy teljesen átjárja lelkemet.

3.

«Ó Emmánuel . . . a pogány világ üdvözítője.»

Krisztus mint király és törvényhozó üdvösségünket akarja és eszközli. Az Antifóna is erre céloz, midőn ar-

ról beszél, hogy Krisztus a pogányok üdvözítője. A Megváltó küldetésének általános, minden nemzetre vonatkozó kiterjedésére utal. Az Eljövendő tehát, mint király és törvényhozó, üdvünket akarja és eszközli. — *a)* Teszi ezt elsősorban példája által. Megtanít élni és megmutatja, hogy hogyan kell az élet értékeivel bánni. Azért mondja : «Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, ti is úgy cselekedjetek». (Ján. 13, 15). Ha megfogadjuk szavát és követjük példáját, elérjük célunkat vagyis részesülünk az örök üdvösségben. Krisztus tehát példájával vezet az üdvösséghez. — *b)* Ugyanezt a célt akarja tanításával is. Megtanít az igazság ismeretére, felvilágosít az élet legfontosabb kérdéseire vonatkozólag ; és ezáltal eléri, hogy az igazság követelményeinek megfelelően szervezzük meg életünket. Aki pedig hallgat Krisztus szavára és elfogadja tanítását, az üdvösség útját járja és örök megdicsőülését készíti elő. — *c)* Legfőképen azonban szentségei által eszközli üdvösségünket. A hét szentséget, amelyben az élet összes esélyei

benne foglaltatnak, azért alapította, hogy erkölcsi törekvésünket az isteni kegyelem mindenható erejével egészítse ki és tegye feltétlenül eredményteljessé. A szentségekből fakadó erő pedig mindazon teljesítményekre képesít, amelyek üdvösségünket eszközlik és örök boldogságunkat biztosítják. — *d)* Mindebben ellenállhatatlanul vonzó szeretete játszik nagy szerepet. Minden szava, cselekedete és felszólítása mögött ott ragyog és izzik a legönzetlenebb, felénk áradó szeretet, amely csak javunkat akarja és boldogságunkat mozdítja elő. Lehetetlen ezt a szeretetet nem látni és észre nem venni. Épp oly lehetetlen elzárkózni előle és visszautasítani üdvözítő adományait.

Elhatározás: Krisztusra várok én is, aki üdvösségemet hozza. Várakozásomat azzal teszem hathatóssá, hogy már most részletes programmot dolgozok ki a jövőre vonatkozólag. Ebben a fősúlyt azon dolgokra fektetem, amelyeket eddig elhanyagoltam. A kisebb jelentőségű tel-

jesítményeket is figyelembe veszem, nehogy veszélyeztessem üdvösségemet és meghiúsítsam az Eljövendő szándékát.

4.

«Ó Emmánuel.»

Krisztus az Antifóna szerint Emmánuel, vagyis velünk lévő, bennünk élő Isten. Krisztus egyéniségének lényegét és reánk vonatkozó jelentőségét tökéletesebben vázolni nem lehet. Ebben a szóban minden benne foglaltatik, ami Krisztusnak velünk való kapcsolatát illeti. Az ádventi liturgia ezzel a gyönyörű és mindent megmagyarázó névvel fejezi be a nagy beteljesülésre való előkészületet és ezzel vezet át a karácsonyi misztérium, a megtestesülés boldog fényben ragyogó időszakába. — *a)* Krisztus Emmánuel, mert velünk van az Eucharisztiában. Az eucharisztikus jelenlétet azért ajándékozta nekünk, hogy velünk lehessen, közelünkben tartózkodhasson és alkalmat nyujtson a Vele való bensőséges érintkezésre. Az eucharisztikus áldozatot azért létesítette, hogy éle-

tünk szükségleteinek megfelelően kegyelmet fakasszon és jóvátegye bűnös ballépéseinket. Az eucharisztikus egyesülést (szentáldozás) azért tette meg lelkiéletünk alaptörvényévé, hogy velünk összeforrhasson, bennünk lakást vehessen és szívünkben tartózkodhasson. — *b)* Krisztus Emmánuel, mert velünk van a közösségben, az Egyházban. Nem hiába nevezi Szent Pál az Egyházat azon misztikus testnek, amelyben Krisztus tovább folytatja földi életét. Krisztus tényleg jelen van és tovább él a közösségben, az Egyházban és ezáltal velünk van és egy közösséget alkot velünk. — *c)* Krisztus Emmánuel, mert velünk van, lelkünkben lakozik a kegyelem által. A kegyelem, mint olyan, összekötő kapocs, amely egybeforraszt Krisztussal. Krisztus bennünk való jelenléte és lakozása a kegyelemhez van kötve és addig tart, amíg a kegyelmi láncolatot a bűn által meg nem szakítjuk.

Elhatározás: Elevenné kell tennem azt a tudatot, hogy Krisztus «Emmánuel», vagyis bennem lakozik. Isten bennem való jelenlétének tu-

data megszilárdít a jóban, távoltart a rossztól és megkönnyíti a romlás, a bűn ellen való küzdelmet. Az eljövendő Üdvözítőt azzal örvendeztetem meg, hogy felelevenítem lelkemben ezt a tudatot és így készülök fel az elkövetkezendő küzdelem kiszámíthatatlan esélyeire.

Összefoglalás.

Mai elmélkedésünkkel befejeztük az ádventi időszakot. Mielőtt áttérnénk a karácsonyi ünnepre való közvetlen előkészületre, és belefejlődnénk a betlehemi élménybe, szükségesnek tartjuk ádventi élményünk tartalmát egy rövid pillantásba összefoglalni, ezáltal megszilárdítani, és elmélyíteni megtermékenyítő hatását.

a) Ádventi élményünk gerince a feszültségben gazdag, vágyakozásteljes várakozás volt. Feltárult előttünk az Ószövetség komoly, értékekben gazdag és a sűrű ádventi köd ellenére is szépséges világa. Megismerkedtünk az ősatyákkal, a nekik tett nagy Igérettel és eljutott hozzánk a próféták tüzes lelkéből kipattant forró sóhaj. Szemtanúi voltunk az ószövetségi ember nehéz küzdelmének, súlyos eltévedéseinek és Isten mindent megbocsátó és

jóvátevő irgalmának. E szemlélet élménnyé sűrűsödött össze. Mélységeiben önnön hitvány sorsunkra ismertünk. Beláttuk, hogy mi is hasonló helyzetben vagyunk mint az ószövetségi ember és hogy életünket is a boldogság és a beteljesülés hiányának tudata árnyékolja be. Az ádventi hangulatban, amely lényegesen több volt, mint hangulat, megértettük, hogy életünk sivár és tartalmatlan. Hiányzik belőle a mindenért kárpótló boldog kielégülés, amely itt a földön kezdődik és az örökkévalóságban találja meg beteljesülését. Ezzel már nagy lépést tettünk előre az üdvösséghez vezető úton, megismertük valódi helyzetünket, és beláttuk, hogy életünkből az egy lényeges hiányzik. Beláttuk azt is, hogy helyzetünk ezáltal tarthatatlanná vált. Az ádventi élmény ebből a megismerésből fakadt fel és nagy hatással volt reánk. Felgerjesztette a jobb élet után való vágyakozást és a kinyilatkoztatás alapján meggyőzött, hogy vágyakozásunk nem hiábavaló, mert van megoldás. Ez Isten nagy Igérete, melyet az ádventi liturgiában a próféták szava elevenített fel. Ádventi élményünk ezáltal fokozódott, kialakította a nagy Igéretbe vetett hitet és megalapozta a tüzes vágyakozást, amelynek célpontja az Igéret beteljesítője, az eljövendő Krisztus.

b) Várakozásunk nem volt meddő ábrándozás. Konkrét eredményhez vezetett. Gondolkodásra bírt és magunkbaszállásra késztetett. Ennek tüzében egy másik nagy igazsággal ismerkedtünk meg: rájöttünk, hogy romlásunk okozója és lelkiállapotunk kiindulópontja a bűn. Az ádventi liturgia világosan rámutatott a bűn tragédiájára. Az ószövetségi történésen keresztül visszavezetett az ősidők hajnalában történt szerencsétlenséghez, és megismertette velünk az emberi nem bukásában rejlő tragikumot. Ennél többet is tett. Bebizonyította, hogy mi sem cselekedtünk jobban, és nem tanultunk a multból. Egyéni bűneink és vétkes eltévelyedésünk által súlyosbítottuk állapotunkat és oly nehéz helyzetbe kerültünk, amelyből csak Isten végtelen irgalma menthet meg. Ádventi élményünk tárgyilagos józansággal világított rá a bűn romboló hatására és megtanított a bűnt reálisan szemlélni. Jobban mondva megtanított tisztán látni, elszakadni a bűn tűzijátékszerű, káprázatos külsejétől és kerülni mindazt, ami ehhez vezet és – mint a gyertya lángja a lepke szárnyát megégeti – kárhozatba dönti lelkünket. Ádventi élményünk ezáltal új gerincet kapott: ez a bűntől való határozott elfordulás és következményeinek tőlünk telhető jóvátétele. Az út, amely

eddig a mélységekből kígyózott tovább, hirtelen fordulóponthoz ért és magasba vezetett. A bűn következményeinek jóvátételébe összpontosított törekvésünk lelki megújhodásunkat, a kegyelembe való belekapcsolódásunkat eszközölte és lelki szempontból oly fennsíkra helyezett, amely megfelel az emberi méltóság jogos ambícióinak és emberileg szólva méltóvá tesz az Igéret beteljesülésére és az eljövendő Krisztus, a Megváltó megtestesülésére.

c) Ádventi élményünk útja ezentúl már magasba vezet. Ez úton új és rendkívül érdekes egyéniség csatlakozott hozzánk, az Ószövetség utolsó szentje, Keresztelő János, aki azzal lep meg, hogy az eljövendő Krisztusról beszél, tökéletes Krisztus-képet nyujt és kielégítő Krisztus-ismerethez vezet. Jövetele és fellépése nagy örömet okoz, mert hálásak vagyunk minden Krisztusra vonatkozó szóért és felvilágosításért. Ő képezi ugyanis vágyaink célpontját és Őbenne, eljövetelében összpontosul minden kívánságunk. Magától értetődik, hogy Szent János fellépését, felvilágosító szavait hálával fogadjuk és mélyen szívünkbe vessük. Ádventi élményünk egyik legszebb részét tehát az képezi, hogy megismerkedünk Krisztussal még mielőtt megtestesült volna és tökéletes Krisztus-fogalommal a lelkünkben köze-

ledünk az Úr betlehemi jászolához. Ennek következtében pontosan tudjuk, hogy kihez jövünk és mit kell tartanunk felőle. Szent János, aki az Eljövendő útját egyengeti a világban, egyébként is nagy hatással van reánk. Megtanít az Úr eljövetelére várakozni, beteljesülésére felkészülni és kialakítani az apostoli lelkületet, amely egyéniségét tüzessé tette. Hivatva van minket is az Eljövendő apostolaivá avatni és méltóvá tenni a dicsőségét szolgáló lelketmentő munkára. Ádventi élményünk egy fontos részét tehát Keresztelő Szent János fellépésének köszönjük, aki ádventi élményünk magasbaszökkenő útján irányító vezércsillag, hívó géniusz és az az áldott egyéniség, aki Betlehembe vezet, a Megtestesült bölcsőjéhez.

d) Ádventi élményünkben a legnagyobb szerepet a várandós Istenanya, az áldott Boldogasszony játsza. A liturgia megismertette csodálatos egyéniségét, megteremtette vele a kapcsolatot és közel hozott lelkületéhez. E szent időben mély bepillantást nyertünk szeplőtelen szívébe, megismerkedtünk mélységével, és lelkünket azzal a tűzzel borítottuk lángba, izzítottuk át, amelyet az Ő szelleme közvetített nekünk. Amit Keresztelő János megkezdett, az Istenanya folytatta és befejezte. János megtanított az El-

jövendő ismeretére; az Istenanya felfakasztotta a krisztusi szeretet tüzét. János megtanított az apostoli szellem szépségeire; az Istenanya arra késztetett, hogy necsak apostolai legyünk az Eljövendőnek, hanem vértanúivá váljunk annak az életalakításnak, amely egyedül méltó az Ő szelleméhez. Az Istenanya egyéni befolyása az elviselhetetlenségig fokozta fel bennünk a Megváltó után való vágyakozást és nagy lendülettel elindított a Betlehembe vezető úton. Méltóvá tett, hogy valóban odataláljunk a csodálatos jászolhoz, és bennünk is beteljesüljön a betlehemi misztérium csillagfényes csodája.

Komoly és hasznos munkát végeztünk az ádventi időszakban és most várakozásteljes szívvel állunk Betlehem határában, úgyszólván a beteljesülés küszöbén és várunk az Eljövendő csodálatos születésére. A betlehemi éjtszaka csillagai már ragyognak és szelid fényükkel besugározzák a világot. Ragyogásuk lelkünkben nagy visszhangot kelt. Hatása alatt csak arra várunk, hogy felcsendüljön az angyali karok boldog éneke, a karácsonyi glória felejthetetlen dallama. Akkor mi is térdreborulunk és hálától túláradó, boldogságtól repeső szívvel imádjuk megtestesült Istenünket, a betlehemi Kisdedet.

Karácsonyi időszak.

1. Aszketikus jelentősége.

Az ünnepekben gazdag egyházi évben alig akad oly alkalom, amely az aszketikus tartalom és a vele kapcsolatos élmények rendkívüli változatosságára és színességére vonatkozólag karácsony szent misztériumával volna összehasonlítható. Karácsony ünnepe az isteni Ige megtestesülését domborítja ki. A megtestesülés pedig üdvrendszerünk kiindulópontja, természetfeletti életünk alapja és mint olyan, szoros összefüggésben van az élet legkülönbözőbb megnyilvánulásaival. A megtestesülés misztériumát kidomborító karácsony és a behatása alatt álló időszak gazdag aszketikus jelentőségét tehát erre a körülményre vezeti vissza.

a) A kereszténységet jellemző krisztocentrikus élet karácsony éjtszakáján kapja meg a szükséges alapot és indul el világot meghódító és lelket megszentelő útjára. Betlehemben ugyanis beteljesül a nagy Igéret, megszűnik az évezredes történelmi ádvent, megszületik Krisztus, a világ Megváltója, aki mint Isten Bárányа elveszi a világ bűneit. A megváltás által azonban nemcsak az ere-

deti bűnt törli el és az üdvösséghez vezető utat teszi szabaddá, hanem jogot szerez magának az emberiségre. Magához vonzza, magáévá teszi az emberiséget, tömör egységbe forrasztja össze a milliókat és a megváltottak tömegét misztikus testévé alakítja át, amelyben tovább folytatja földi életét éspedig addig, amíg el nem jön második eljövetelének, az utolsó ítéletnek dicsőséges órája.

Az a valóság, hogy Krisztus misztikus testévé tette meg a megváltottakat, vagyis az emberiséget, lényeges és átváltoztató kihatással van életünkre.

a) Azáltal, hogy misztikus testébe illesztett bele, méltóságában részesített. E részesülést istengyermekségnek nevezzük. A Krisztus-testbe való beleékelődés által a megtestesült Igével lépünk közösségbe, Övele forrunk össze elválaszthatatlanul és ennek következtében Krisztus istenfiúsága révén mi is Isten gyermekeivé válunk és azok kiváltságaiban részesülünk. Felesleges hangoztatni, hogy ezáltal kialakul a legszorosabb kapcsolat Isten és miközöttünk, hogy az Úr boldog örököseivé válunk, részt kapunk dicsőségéből és Őt a szó legvalódibb értelmében Atyánknak nevezhetjük. Nagy kitüntetés ez és végtelen méltóság. Visszfénye Krisztus méltóságának, az Istenfiú enyészetlen dicsőségének. Mon-

dani sem kell, hogy e kitüntetés, amelyet nem lehet megérdemelni, nagy felelősséggel jár. Ebben van aszketikus tartalma és elindító ereje. Minél elevenebb az istengyermekség tudata, annál nagyobb a tökéletességre való törekvés, mert csak ezáltal bizonyítjuk be, hogy Isten e rendkívül értékes ajándékot nem egészen méltatlan kezekbe fektette.

β) Az imént vázolt istengyermekség egyik legszebb következménye, hogy Krisztus életében is részesít és abba is beleilleszt. Ezt a részesülést, amely éltet, képesít és felemel, isteni kegyelemnek nevezzük. Az istengyermekség által részünk van Krisztus életében, következőleg reánk is — éspedig befogadóképességünknek megfelelően — átárad Krisztus életereje, amely megszentel, önnön emberi nívónk fölé emel és oly teljesítményekre képesít, amelyek messze túlhaladják az emberi természet korlátait. Egyszóval belénk árad Krisztus életereje és ezáltal szoros életközösség alakul ki Közötte és közöttünk, amennyiben Ő bennünk él és mi Őbenne. Ez a krisztocentrikus élmény és valóság legszebb oldala és legértékesebb eredménye.

γ) Krisztus azáltal, hogy az emberiséget a kegyelmi erő és életközösség révén misztikus testévé avatja, még abban az előnyben is részesíti, hogy kül-

detésébe is belevonatkoztatja, amennyiben megbízza annak folytatásával. Küldetése teljes általánosságban véve Isten, az örök Atya dicsőítésében, dicsőségének terjesztésében és dicsőségében való részvételben áll. Krisztus a megváltottakat, akiket előbb megtett Isten gyermekeivé, azzal bízza meg, hogy mennybemenetele után folytassák küldetését, aktív részt vegyenek Isten dicsőségének terjesztésében, e földön kiépítsék Isten országát és minden szempontból földi életének folytatása legyenek. E páratlanul kiterjedt és az élet minden megnyilvánulására vonatkozó tevékenységet azzal jutalmazza meg, hogy küldetésének másik részében, az Istenben való megdicsőülésben is részt ad nekik. Akik együtt küzdöttek és szenvedtek Vele mint misztikus testének tagjai, Isten országa kiépítésében és Isten dicsőségének hirdetésében, résztvesznek megdicsőülésében is. Ahol Krisztus, ott a misztikus Krisztus-test is; és Isten megdicsőült Egyszülöttjét az örök dicsőségben azok veszik körül, akik Vele együtt járták a lélek megszentelődésének és a világ megváltásának keserves Golgota-útját. A megdicsőülésben való részesedés pedig tetőpontja és beteljesülése a krisztocentrikus életnek, amelyre mindannyian hivatva vagyunk.

A karácsonyi időszak aszketikus je-

lentőségét csak az érti meg teljes egészében, aki beleélte magát a krisztocentrikus gondolatba és a lehetőség egész vonalán törekedett krisztocentrikus életet élni, vagyis élő, eleven és tevékeny tag lenni a misztikus Krisztus-testen.

b) Karácsonyi élményünk középpontja és tengelye a Betlehemben született Gyermek-Isten. Elevenné e középpont azonban csak akkor válik, ha szem előtt tartjuk, hogy Krisztus Király, aki a közösségben mint egészben, és a lelkekben egyénenkint fölállítja trónját és gyakorolja uralkodói jogait. Krisztus királysága, melyről már a próféták is megemlékeznek, elsősorban a közösségre vonatkozik. A közösség az övé, jogos tulajdona. Szentséges vére árán váltotta meg és vette birtokába. Ő a közösség feje, kormányzója, uralkodója. Krisztus királysága a közösségen kívül még az egyénekre is vonatkozik és azokra is kiterjed. Krisztus, a lélek Királya, a megváltás útján nemcsak a közösségre szerzett magának uralkodói jogokat, hanem az egyes lélekre is. Minden lélek az övé, királyi jogarának van alávetve és jogos birtokát képezi. Ennek következtében Krisztus a kegyelem útján minden lélekben felüti trónját és gyakorolja uralkodói jogait.

Krisztus királyságának célja a megváltás beteljesülése. Azért Királya a közösségnek és lelkünknek, hogy ural-

kodói jogait megfelelő vezetés és irányítás által gyakorolja. Nem azért uralkodik felettünk, hogy zsarnok legyen, hanem hogy megszenteljen és üdvözítsen. Ezt azáltal teszi, hogy megalakítja földi országát és azon keresztül vezet el Isten mennyei birodalmához. Előbb megtanít beleilleszkedni Isten földi országába, abban elhelyezkedni, kötelességünket teljesíteni; Isten törvénye szerint élni és ezáltal megszentelni, jellemképéhez hasonlóvá tenni lelkünket. Egyszóval iskolájába vesz, követésére késztet és mint uralkodó, lelki közösséget vállal velünk alattvalóival, hogy lelkünk e nevelés megtermékenyítő hatása alatt tökéletesen megérjen és méltóvá váljon beleilleszkedni Isten örök mennyei birodalmába. Krisztus Király tehát nevelőnk, irányítónk és vezérünk. Jogara alá hajlani és hatalmát elfogadni annyit tesz, mint keresztülküzdeni magunkat a leghathatósabb lelki fejlődés folyamatán és fokozatosan belefejlődni Isten örök dicsőségébe, a mennyei birodalomba, amely nem egyéb mint Isten földi országának végnélküli kicsendülése.

Karácsonyi élményünket tehát azzal kell kiegészítenünk, hogy nem tévesztjük össze a fogalmakat és a jászolban fekvő Gyermek-Isten királyságát uralkodói méltóságának fényességében látjuk. Azzal a lelkülettel kell Betlehembe

mennünk, hogy uralkodói trón elé járulunk, mennyei Királyunk előtt borulunk térdre és életünk nagy vezérének hódolunk. E feltétel mellett karácsonyunk tökéletes élmény lesz és kiindulópontja annak a remek fejlődésnek, amelyet egyedül Krisztus királyságának köszönhetünk.

c) A karácsonyi élmény nemcsak beteljesülés. Kiindulópont is. Már említettük egyszer, hogy két ádvent van. (A történelmi ádventet kivéve.) Az egyik a Krisztus születésére és bennünk beteljesülő kegyelmi újjászületésre való előkészület. Ezen már túlestünk, mert szemeink már látják a betlehemi éjtszaka fényét és lelkünk már elmerül a karácsonyi beteljesülés végtelenségében. Itt, ebben az elmerülésben kezdődik a második ádvent, amely az egész életre kiterjed és Krisztus második, végső eljövetelére készít elő. A karácsonyi élmény ugyanis csak előíze a végső beteljesülésnek és előfénye annak a dicsőségnek, amely Krisztus második eljövetelével teljesül be. A karácsonyi élmény önmagán keresztül és túl továbbutal és a messze távolba mutat. Arra az időpontra utal, amelyben Krisztus mint ítélőbíránk jelenik meg, hogy számon kérje cselekedeteinket, földi életünk hosszadalmas, várakozásteljes ádventje után magához vegyen és végleges beteljesülésünk legyen. A liturgikus ka-

rácsony és a karácsonyi ünnepek sorozata minden nagy jelentősége ellenére is csak jelzőtábla; és Krisztus második eljövetelére, vagyis örök karácsonyunkra utal. Azért ismétlődik meg évenkint, hogy ismételten az örök karácsonyra figyelmeztessen és ezáltal újonnan lendületbe hozzon és tökéletesítse a végső eljövetelt megelőző nagy előkészületet, földi életünket. Ezzel a lelkülettel fejlődjünk bele a karácsonyi ünnepkörbe és ezzel a szándékkal akarjunk részesülni lelkünket megszentelő élményeiben. Akkor minden egyes karácsony közelebb hoz az örök beteljesüléshez és folyton magasabban fekvő, újabb fokot jelent az arra előkészítő kibontakozásban.

d) Karácsonyi élményünkből semmiesetre nem szabad kikapcsolni a Boldogasszonyt, az Istenanyát. Ő lényegesen hozzátartozik a karácsonyi misztériumhoz, Élményünk tökéletlen volna, ha nem foglalkoznánk a Szent Szűz által betöltött szereppel.

A Boldogasszonyban mindenekelőtt a Gyermek anyját látjuk. Szemünk azt a bájos jelenetet szemléli, amidőn az Istenanya az Újszülöttet karjaiba veszi, pólyába göngyöli és jobb hely hiányában jászolba fekteti. Minden gesztusát az anyai beteljesülés boldogsága izzítja át és szeplőtelen arcát a mélységes öröm szűzies pirja tüzesíti. A boldogság

fennkölt pillanata ez, amelyben még kevés az üröm és sok a megnyugvás. Ez talán a karácsonyi misztérium beteljesülésének egyik legvonzóbb jelenete. Valóban karácsonyi kép és mélységes élmény, amely végtelen közel hoz az Istenanyához. Boldogságában mi is résztveszünk és betlehemes hangulata reánk is átárad. Áhítatteljes lélekkel térdepelünk mi is a jászol elé és leszünk irígylésreméltó szemtanúi a fiatal Istenanya megérdemelt beteljesülésének. Ezzel kezdjük karácsonyi élményünket, és ehhez térünk vissza, valahányszor az élet viszontagságai megrázzák lelkünket és feltétlen megbízható nyugvópontra van szükségünk.

A jászol fölé hajló mosolygó és boldog Istenanya nemcsak anya, hanem királynő. Gyermeke által lett azzá, mert Egyszülöttje a mindenség Királya és az emberiség Megváltója. Királyasszony az Istenanya és királyi anya, kinek méltósága előtt ég és föld meghajol. Fején ott ékeskedik a királynői korona és kezében van már a hatalmat jelképező kormánypálca. Ha keresztül pillantunk a misztérium fátyolán, meglátjuk az első anyai szolgálatot végző Boldogasszonyban az ég és föld királynőjét, a Nagyasszonyt, aki előtt odaadással hódol a nemzetek sokasága és a megváltottak tömege. Karácsonyi élményünkhöz tartozik, hogy az

Istenanyában a királynőt szemléljük és már most hálás lelkülettel elismerjük felettünk gyakorolt jogait. Nem tartózkodhatunk Betlehemben anélkül, hogy hódolnánk neki és örök, hűséges, odaadásteljes szolgálatunkra vonatkozó igéretünkkel örvendeztetnők meg őt.

Az Istenanyában már a betlehemi éjtszaka fényességében meg kell látni a nagy kegyelemközvetítőt, aki azért kegyelemforrás, mert a kegyelem Istenének, az emberiség nagy Közvetítőjének, Krisztusnak anyja. A betlehemi barlangban, a jászol közelében győződünk meg, hogy mennyire igaz az angyal mondása, amely szerint az Istenanya «gratia plena» — kegyelemmel teljes. Ezt fontos tudnunk és megismernünk, mert azért jöttünk Betlehembe, hogy Krisztussal, lelkünk megváltójával teremtsük meg a kapcsolatot. Ennek megvalósítására gondolni sem lehet az Istenanya vezetése, kegyelemközvetítő szerepe nélkül. Krisztushoz csak általa és egyéniségén keresztül jutunk el. Kötelességünk tehát az Istenanyát már a betlehemi fényesség ragyogásában pártfogásáért kérni és hathatós kegyelemközvetítését biztosítani.

A betlehemi éjtszaka ragyogó fényességére egy sötét árnyék vetődik. A keresztfa ugyanis már ott áll a történelmi valóság, az eljövendő bekövetkezés még sötét mélyében. Már

előreveti golgotás fényét, melynek sugarai árnyékként szövődnek a misztikus éjtszaka fényáradatába és már most arra utalnak, hogy a Gyermek-Isten boldog édesanyjával együtt előbb vértanú lesz és csak azután ragyogtatja majd véglegesen enyészetlen dicsőségét. Csodálatos, de ez az árnyék nem zavar. Lényegesen belétartozik a karácsonyi misztérium lobogó szövétnekébe és bizonyítja, hogy a kereszt mindenütt helyén van és az isteni Megváltótól elvonatkozhatatlan. A betlehemi misztérium felett lebegő árnyékban még egy más igazságot is meg kell látnunk. Azt t. i., hogy az Istenanya Fájdalmas Anya, kinek lelkét a szenvedés tőre járja át és teszi vértanúvá. Mármost meg kell látnunk benne azt a jóságos édesanyát, aki érettünk szenved a Golgota-magaslaton és bűneinktől való megváltásunkért áll a keresztfa tövében. Necsak az édesen gügyögő Gyermek-Isten édesanyját lássuk benne, hanem a bibliai erős asszonyt is, a vértanú-anyát, aki annyira szeret, hogy érettünk mindenét, isteni Fiát is feláldozza. Ebből a szemszögből nézve lényegesen elmélyülnek a betlehemi misztérium amúgy is végtelen távlatai és közelebb hoznak a megmagyarázhatatlan isteni szeretet titkához.

A Szent Szűz szerepére nagy súlyt kell fektetnünk a karácsonyi élmény-

ben és arra kell törekednünk, hogy őszinte Mária-kultuszunk által minél mélyebb bepillantást nyerjünk az Istenanya lelkébe s ezáltal tökéletesebbé tegyük karácsonyi beteljesülésünket.

e) A karácsonyi ünnep a mai liturgikus gyakorlat szerint Krisztus jászola köré a Megváltó kiváltságos barátait és szentjeit csoportosítja. Szent István vértanú, Szent János evangélista és az Aprószentek, a betlehemi tömeges gyermekgyilkosság áldozatai, e szép csoport kimagasló egyéniségei. Számunkra most nem az a fontos, hogy ez a gyakorlat az évszázadok folyamán hogyan alakult ki, hanem az, hogy a liturgia mit akar kifejezni. Erre vonatkozólag a következőket kell megjegyeznünk :

A liturgia azért csoportosítja ezeket a kiváló egyéniségeket Krisztus bölcsője köré, mert ők a világ előtt fényes tanúbizonyságot tettek a betlehemi gyermek Istensége mellett és vértanúhalált haltak érette. A liturgikus felfogás szerint az említett egyéniségek Krisztus születésének vértanúkoronával ékesített tanúi és mint olyanok valóban megérdemlik, hogy szerepet játsszanak a karácsonyi ünnepkörben. Evangélista Szent Jánosra, akit csak Isten különös csodája szabadított meg a vértanúhalál gyötrelmeitől, a mondottak annyiban vonatkoznak, amennyiben Evangéliuma és a Titkos Jelené-

sek könyve által szintén megcáfolhatatlan módon tanúbizonykodik Krisztus mellett. Ezenkívül külön hely illeti meg őt a karácsonyi ünnepkörben mint a megtestesült Ige kiváltságosan szeretett és rendkívüli előnyben részesített, az isteni Szívhez végtelenül közelálló tanítványát.

A betlehemi jászol köré csoportosított vértanúk ünnepének van még egy másik jelentősége is. Ők ugyanis visszfénye és megtestesülése a betlehemi éjtszaka ragyogásának. A Gyermek-Isten élete ő bennük szinte megújult és mélységes visszhangra talált. A karácsonyi ünnepkör szent vértanúiban Krisztus programmja, szelleme, életfilozófiája és jellemalakítása testesült meg és bizonyította a világnak, hogy mennyire termékeny, életképes és eredményteljes. E szentek dicsősége ragyogásából annak végtelen dicsőségére következtethetünk, Akiből mint forrásból merítik enyészetlen fényességüket. Ez a magyarázata annak, hogy a karácsonyi liturgiában oly nagy szerepet játszanak.

Mindebben nagy aszketikus jelentőség és iniciatíva rejlik. Az említett szent vértanúk ugyanis arra figyelmeztetnek, hogy karácsonyi élményünknek megfelelően nekünk is kötelességünk visszfénynek lenni és a Megváltó dicsőségének fényességét ragyogtatni a világban. Ezt pedig csak akkor tesszük

igazán, ha követjük a szent vértanúk példáját és hozzájuk hasonló lelkülettel alakítjuk életünket.

A karácsonyi misztériumban gazdag aszketikus tartalom rejlik. Minden élmény és kegyelmi megmozdulás csak azt a célt szolgálja, hogy lelkünkben elmélyüljön az ádventi időszakban megújult kegyelem és annak alapján szilárd egységben tömörüljünk Krisztus köré, hogy zászlajával kezünkben elinduljunk az új életúton, és a fentebb említett második ádvent értelmében oly tökéletes életet éljünk, amely érdemszerűen a végtelen beteljesülésben, mennyei boldogságunk örök karácsonyában csendül ki.

2. *Liturgikus sajátságok.*

Karácsony ünnepe tipikus liturgikus sajátsága a három szentmise. Halottak napján kívül csakis karácsonykor jogosít fel az Egyház, hogy három szentmisét mutassunk be az Úrnak. Ezen szokás az ősidőkre, a jeruzsálemi egyház liturgiájára vezethető vissza. A jeruzsálemi keresztények ugyanis karácsony éjjelén a betlehemi barlangban tartották a közös istentiszteletet és hajnalban, midőn a hívek hazatértek, a város szélén levő Feltámadás-templomban is összegyűltek és ismét szentmisét hallgattak. A fő-

istentiszteletet ezután a jeruzsálemi főtemplomban tartották meg fényes külső keretek között. E szép gyakorlatot a római Egyház is átvette és innen terjedt el az egész keresztény világba, és vált általános szokássá.

A három szentmisét a mai liturgikus gyakorlat szerint a következőképpen értelmezzük :

a) Az első szentmise az úgynevezett éjféli mise. Ez egyébként arról is nevezetes, hogy az egyedüli vigilia, amely az Egyházban a mai napig megmaradt. Az éjféli mise a karácsonyi fényesség jegyében áll. A békés pásztorokat szemlélteti velünk, akik éjnek idején az angyali karok dicsőséges karácsonyi himnuszát hallják és a karácsonyi világosságot szemlélik. A szentmise szövege ebből a jelenetből indul ki és ennek segítségével vezet be a karácsonyi élmény teljességébe. Világosságot gyujt és fényt fakaszt, hogy előbb megtanítson látni és azután odatalálni az Isten-Gyermekhez. Nagyon szép és dícséretreméltó szokás, hogy a hívek ilyenkor szentáldozáshoz járulnak és ezáltal beleolvadnak a karácsonyi beteljesülés misztériumába. A szentáldozás egyébként méltó befejezése és kicsendülése a karácsonyi Szentestének, amely, mint a családok ünnepe, mindig rendkívüli élményt jelent és sok derüs fénnyel ajándékozza meg a szíve-

ket. E ragyogó családi ünnepet tökéletesebben nem lehet befejezni mint azzal, ha a család minden tagja megjelenik az éjféli szentmisén az Úr asztalánál és a szentáldozásban egyesül az újszülött betlehemi Isten-Gyermekkel.

b) Karácsony második szentmiséjét hajnali misének nevezzük, mert rendszerint a kora reggeli órákban szokták bemutatni. Nevezzük ezenkívül még a pásztorok miséjének is. A szentmise Evangéliuma ugyanis elmondja, hogy a pásztorok hogyan feleltek az angyal felszólítására és siettek a betlehemi barlangba, hogy leborulva imádják az isteni Gyermeket. A liturgia e második szentmisében arra törekszik, hogy Krisztus születésének az emberekre gyakorolt hatását vázolja és ebben minket is részesítsen. A szentmise szövegei az újszülött Istenségét domborítják ki és közvetve minket is felszólítanak, hogy a pásztorok példáját követve, mi is Betlehembe siessünk és szemléljük a karácsonyi világosság fényességét és részesüljünk a beteljesülés kegyelmi ajándékaiban.

c) A harmadik szentmise az ünnepi mise. Időpontja a délelőtti órákra van meghatározva. A liturgia az ünnepi misében arra helyezi a fősúlyt, hogy Krisztus Istenségét szemléljük teljes ragyogásában és felmérhetetlen mélységeibe pillantsunk bele. Szent János Evangé-

liuma kezdetét olvastatja és közvetítésével tökéletesíti a karácsonyi élmény és a Krisztus Istenségébe vetett hitet. Az utolsó Evangéliumban pedig a napkeleti bölcsekkel ismeretet meg, akik követték a karácsonyi csillagot és sietve jöttek Betlehembe, hogy imádják a Gyermeket. Ennek annyiban van mélységes jelentősége, amennyiben a liturgia hasonló cselekedetre késztet, és felszólít, hogy mi is kövessük a napkeleti bölcsek példáját, vagyis higgyünk a karácsonyi csillag fényében, odataláljunk Betlehembe, leboruljunk a jászol előtt és töltekezzünk az Isten-Gyermek adományainak teljességével.

d) A karácsonyi liturgia sajátsága hogy nyolcada lényegesen eltér más ünnepek nyolcadától. A szentmisék ugyanis nem az ünnepről szólnak, hanem a nyolcad alatt előforduló szentek dicsőségét hirdetik. Ennek jelentőségét már más helyütt említettük. A gyakorlatra vonatkozólag még csak annyit, hogy meg kell teremtenünk a kapcsolatot az egyes miseszövegek és a karácsony misztériuma között. E feltétel mellett domborodik ki legjobban a liturgia szándéka és teljesül be az a nemes cél, hogy a karácsonyi szentek szelleméből merítve mi is közelebb jussunk a misztérium megértéséhez és nagyobb mértékben részesüljünk áldásaiban.

Karácsony vigiliája I.

«Kinyilatkoztatik az Úr dicsősége és meglátja minden test a mi üdvözítő Istenünket», imádkozzuk a liturgiával a mai szentmise Kommúniójában. Ezzel már megtaláltuk a mai vigilia és a vele kapcsolatos várakozás alapvető hangulatát. Ennek alapján sokkal könnyebben értjük meg a szentmise tengelygondolatát, amelyet a Kollekta fejez ki klasszikus tökéletességgel. Az említett liturgikus szöveg gondolatmenetének kimagasló pontjai a következők: 1. Krisztus elébe menni. 2. Krisztushoz csatlakozni. 3. Krisztusnál maradni.

1.

«*Isten, ki minket megváltásunk évenkinti várásával megörvendeztetsz, add, hogy Egyszülöttedet, kit Megváltónkul örömmel veszünk, mint jövendő Bírót is nyugodtan szemlélhessük.*» (Kollekta.)

A Kollekta elgondolása szerint első feladatunk Krisztus elébe menni és őt méltóan fogadni. Ez nem hangulat dolga, hanem valóságos folyamat, melynek megvannak a maga fázisai. Ezek a következők: — *a)* A liturgia elsősorban az «annua expectatio»-ról beszél, ami nem egyéb, mint a Krisztusra való ádventi várakozás évenkénti megismétlődése. Minden évben átesünk az ádventi élményen és felkészülünk Krisztus megtestesülésének méltó megünneplésére. Ennek a folytonos megismétlődésnek kettős értelme van: mindenekelőtt kihat az újonnan megkezdett egyházi évre, és megtanít annak liturgikus élményein keresztül Krisztus elébe menni és a végső fogadásra, a beteljesülésre előkészülni. Azonkívül kihat az egész életre, amennyiben az ádventi lelkiismeretes előkészületet kiterjeszti az évek sorozatára, a keresztény életet a Krisztusra való várakozás nagy kegyelmébe állítja és megtanít úgy élni, hogy egykor méltók legyünk Krisztussal találkozni és Vele örökre egyesülni. — *b)* Az említett folyamat má-

sik fázisát a liturgia azzal vázolja, hogy «laeta susceptio»-ról beszél, ami annyit jelent, mint örömmel fogadni Krisztust, akinek eljövetelére várunk. Azért megyünk elébe, hogy Vele találkozzunk, mint Üdvözítőnket kitörő örömmel fogadjuk és ennek a beállításnak megfelelő bizonyítékát adjuk. Az öröm ugyanis lényegesen hozzátartozik a szeretethez. Nem egyéb, mint a szeretet válasza a megelőző szeretet felszólítására. Az eljövendő Krisztus szeretete megelőzött és erre méltóképen csakis a szeretet örömével válaszolhatunk. Ebből következik, hogy Krisztussal való találkozásunk, vagyis a küszöbön álló karácsonyi beteljesülés a szeretetből fakadó öröm és a túláradó, tipikusan karácsonyi boldogság jegyében áll. — *c)* Isten a liturgia által évenként alkalmat ad, hogy ebben az élményben részesüljünk. Ezáltal, mint a Kollekta mondja, megörvendeztet, mert átéleti velünk a történelmi, kétezer évvel ezelőtt befejezett várakozás feszültségét és beteljesülés boldogságát. Ez, — csak úgy mellékesen megjegyezve —

többek között azt is bizonyítja, hogy a liturgia a folyton megújuló öröm és a higgadt, jól megalapozott boldogság forrása.

Elhatározás: Krisztus elé megyek és Betlehembe sietek. Magammal csak egy ajándékot viszek és ez: felszabaduló lelkem kitörő öröme, hálás boldogsága. Ragyogó arccal akarok megjelenni a Kisded előtt, hogy örömmel biztosítsam mélységes szeretetemről. Most még csak arra a kérdésre kell felelnem, vajjon eléggé megtisztult-e lelkem az ádventi előkészületben, hogy mélységesen tudjon örvendezni a karácsonyi beteljesülés felett? Nem szabad elfelednem, hogy igazán örvendeni csak a valóban tiszta lelkek tudnak, és én az akarok lenni.

2.

«*Isten, add, hogy Egyszülöttedet, kit Megváltónkul örömmel veszünk . . .*» (U. o.)

A mai vigilia még egy feladat elé állít. Megkívánja, hogy Krisztust ne csak fogadjuk, hanem csatlakozzunk is Hozzá. A szó gyakorlati értelmében ez annyit tesz, mint elhelyezkedni országában, beleilleszkedni birodalmába. Krisztus országa, a Megváltó birodalma most kezd létezni és a megtestesülés pillanatában alakul meg, hogy befogadja a megváltottakat. Számunkra is van fenntartott helye. Ezt elfoglalni nem egyéb, mint Krisztushoz csatlakozni. A gyakorlati keresztülvitel erre vonatkozólag a következőket kívánja meg: — *a)* Krisztushoz csatlakozunk, ha a megszentelő kegyelem befogadása által hajlékot nyujtunk Neki. Ez az első karácsonyi feladat. Szívünket, lelkünket feltárni és az Újszülöttnek, a Megváltónak egész életünkre kiterjedőleg hajlékot nyujtani. Szükséges tehát, hogy a kegyelem gyermekei legyünk és minden erőnkkel a kegyelemben való megerősödést keressük. — *b)* Krisztushoz csatlakozunk, ha tökéletes meggyőződéssel hiszünk benne. Hisszük, hogy a jászolban fekvő, didergő kisgyermek

Isten fia, az Atya Egyszülöttje és az emberi nem Megváltója. Hiszünk igéjében, szándékában, erejében és végső győzelmében. Hiszünk az Általa adott erkölcsi törvényben és az azzal kapcsolatos nagy ígéretben. Hitünk oly nagy, hogy térdre kényszerít a jászol előtt és egész életünkre odaköt Krisztus, a szentséges Üdvözítő jelenlétéhez. A Megtestesülthöz való csatlakozásunk ebben az izzó hitben találja meg csúcspontját és legőszintébb beteljesülését. — *c)* Krisztushoz csatlakozunk, ha mélységes hitünket cselekedetekkel bizonyítjuk és teljesítményekkel tökéletesítjük. Magától értetődik, hogy itt a keresztény élet, a krisztusi törvénnyel szemben tanúsított hűség sorozatos cselekedeteiről és teljesítményeiről van szó. Szükség van ezekre, mert csak ezek bizonyítják, hogy hitünk őszinte és meggyőződésünk mélységes. Azért mondja az Írás, hogy a «hit cselekedetek nélkül holt», vagyis tökéletlen és nem kielégítő, tehát nem üdvözít.

Elhatározás: Betlehembe megyek, de nem látogatóba. Ott is

maradok, mert Krisztushoz kell csatlakoznom, és a trónját jelképező jászolnál a helyem. Magammal viszem mindazt az odaadást, amelyre képes vagyok; és megígérem, hogy állhatatosan kitartok mellette akkor is, amikor a betlehemi ragyogás ideje már régen elmult és a keresztrefeszítés, a vértanúságteljes szenvedés vált időszerűvé.

3.

«Isten, add, hogy Egyszülöttedet, mint jövendő Bírót is nyugodtan szemlélhessük.» (U. o.)

Ádventi előkészületünk és karácsonyi beteljesülésünk legfontosabb feladata, hogy Krisztusnál maradhassunk, midőn elkövetkezik az utolsóítélet döntő pillanata. Krisztusnak ugyanis kétszer megyünk elébe. Először, mikor első ízben érintkezünk kegyelmével (keresztség) és felesküdünk zászlajára; másodszor, midőn az utolsóítélet napján közeledünk Hozzá, hogy, — mint reméljük, — elvegyük az örök élet koronáját. Krisztus tehát kétszer

jelenik meg életünkben. E két megjelenés (paruzia) között pereg le életünk. Ezt pedig úgy kell alakítanunk, hogy az első megjelenés megfeleljen a másodiknak és a második beteljesülése, végkicsendülése legyen az elsőben tett hűségeskűnek. Nekünk kell tehát a két megjelenés közötti következetes összefüggést megteremteni, és kiérdemelni, hogy az utolsóítélet napján Krisztusnál maradhassunk és kiválasztottjai közé számíttassunk. Ezt a végső kegyelmet azáltal érdemeljük meg, hogy — *a)* törekszünk Krisztus alázatosságát, önmegsemmisülését követni. Nem tévesztjük szem elől, hogy csak az alázatos magasztaltatik fel és csak az önmegsemmisülés vezet az örök megdicsőüléshez. Krisztus alázatosságának követését pedig úgy értelmezzük, hogy mindent, ami bennünk érték, Istenre vonatkoztatunk vissza és úgy élünk vele, hogy az adományozó Teremtő nagyobb dicsőségére váljék. Krisztus is mindig az Atya nevében cselekedett és az Atya hatalmát hangoztatta. Mi is hasonlóképen viselkedünk és mindent Isten által és

Istenért teszünk. Minél őszintébb ezen beállításunk, annál nagyobb végső felmagasztaltatásunk. — *b)* A végső kicsendülés gazdagságát pedig Krisztus eszményi szegénységének őszinte követése által törekszünk kiérdemelni. Tudjuk, hogy a végső kicsendülés elképzelhetetlen és kifogyhatatlan gazdagsággal jár. Azt is tudjuk, hogy e gazdagság birtokáért küzdeni kell. Ez a pedig nem jelent egyebet, mint Krisztus szegénységének — vagy mint Prohászka mondaná, — nincstelenségének lelkiismeretes követését. A szegénység alatt itt főleg a benső elszakadást, életünknek a földi javaktól való függetlenítését értjük. Nem arról van szó, hogy a földi javakat teljesen nélkülözni akarjuk, mert ez lehetetlen, hanem arról, hogy ne tapadjunk hozzá, Isten szándéka szerint éljünk vele és sohase váljunk rabszolgájává. Minél jobban sikerül magunkat függetleníteni a birtokolni-akarás szenvedélyétől, annál meglepőbb lesz az a gazdagság, amellyel Isten az örökkévalóságban jutalmazza meg hűséges gyermekeit. — *c)* Hozzá kell még fűznünk,

hogy a végső kicsendülésben Krisztussal való egyesülésről van szó. Ezt csak azzal érdemeljük meg, hogy buzgóságot tanúsítunk Krisztus ügye iránt és apostoli szellemmel törekszünk országát megszilárdítani a lelkekben. Minél többet teszünk és áldozunk Krisztusért, annál inkább remélhetjük a Vele való egyesülést, az örökké boldogító Nálamaradást.

Elhatározás: Szent Pállal mondom, hogy semmi sem tud Krisztustól elszakítani. Meg vagyok győződve, hogy nem könnyű dolog az életet eszményien alakítani és Krisztusnál maradni. De nem lehetetlen. «Mindenre képes vagyok abban, aki megerősít» — mondja Krisztus nekem is és én életemet ezentúl úgy szervezem meg, hogy mindenben ezt a megerősítést keresem. Egyébként nyugodt vagyok, mert tudom, hogy e feltétel mellett sikerül kitartanom a küzdelemben és részesülnöm az örök Karácsonyban, vagyis a megdicsőülésben.

Karácsony vigiliája II.

A vigilia liturgiájában Szent Pál a rómaiakhoz írt levele kezdetén a megtestesülés misztériumának főbb vonásaira világít rá. Mai elmélkedésünkben az apostol gondolatmenetét követjük a következő pontokban: 1. Általános vonások. 2. Kegyelemforrás. 3. A pogányok engedelmessége a hit által és annak reánk való hatása.

1.

«Pál, Jézus Krisztusnak szolgája, meghívott apostol, aki kiválasztatott az Isten Evangéliumára — amelyet az Isten előre megígért a szentiratokban prófétái által Fiáról, — aki a testet tekintve Dávid nemzetségéből született, de megtétetett az Isten hatalomban lévő Fiának a szentség Lelke szerint . . .» (Szentlecke.)

Szent Pál, mint a fenti idézetből kitűnik, a rómaiakhoz íntézett levele kezdetén rövid és klasszikus vonásokban vázolja a megtestesülés misztériumának alapvető jellemvonásait. Gondolatmenete a következő: — *a)* A megtestesülés beteljesülését az isteni kinyilatkoztatás által irányított

erkölcsi előkészület és benső érés évezredes folyamata előzte meg. Az ősatyákon kívül főleg a prófétáknak jutott ebben az előkészületben nagy és vezető szerep. Őreájuk volt bízva a kiválasztott népben ébrentartani a Megváltó eljövetelébe vetett hitet és a népnek, ha hitében megingott, Isten büntetését hirdetni. Tudjuk, hogy ez életükbe került és hogy általában vértanú halált haltak. Ajkuk halálukkal nem némult el. Szavuk ma is visszhangzik az emberiség lelkiismeretében és ennek köszönhetjük, hogy mi is keresztülküzdöttük magunkat az ádventi előkészületen és lelkileg megértünk a szent karácsony glóriás élményére. Erre céloz Szent Pál is, midőn a megtestesülést megelőző előkészületről beszél a mai szentmise liturgiájában. A megtestesülés misztériumának egyik alapvető vonása tehát a beteljesülést megelőző hosszadalmas és küzdelemteljes előkészület. Az Ige megtestesülése üdvrendszerünk legnagyobb eseménye. Beteljesüléséről csakis több évezredes előkészület után — melynek tüzében az emberiség

megérett — lehetett szó. — *b)* Isten nemcsak az emberiséget készítette elő a nagy beteljesülésre. Arról is gondoskodott, hogy Krisztus szent embersége méltó származásra tekintsen vissza. Az ősatyáknak tett ígéret szerint e szent emberség az Ő tiszta vérükből származik és a kiválasztott nép királyi nemzedékének közvetítésével jut el az idők teljességének fényességéhez, hogy mint Isten beváltott Igérete jelenjen meg az emberek előtt. Krisztus szent embersége Dávid sarjadéka királyi nemzedékből származik és emberileg szólva is királyi vért hoz magával. E nemes származás, szimbólikus jele a Megváltó királyságának. Krisztus szent embersége nem azért származik királyi vérből, hogy megkülönböztesse egymástól a társadalmi osztályokat és a fensőbb köröket előnyben részesítse, hanem azért, hogy származása révén is dokumentálja királyi küldetését. Ez a megtestesülés misztériumának második jellemző vonása, amelyet a mai liturgia szintén kidomborít. — *c)* A megtestesülés misztériumát legtökéletesebben az jel-

lemzi, hogy eszközlője, vagyis Krisztus szent emberségének alkotója az isteni Lélek. A harmadik isteni személy, a Szentlélek feladata volt Krisztus testét az Istenanya szeplőtelen testéből kisarjasztani és e szent emberség remekmű-számba menő, egyedülálló és felülmúlhatatlan tökéletességéről gondoskodni. Krisztus szent embersége tehát az isteni Lélek műve, korlátlan alkotóerejének legfényesebb bizonyítéka és isteni zsenialitásának imádásraméltó eredménye. — *d)* Az imént vázolt jellemző vonásoknak lelkiéletünkre vonatkozólag is nagy jelentősége van. Csak meg kell vonni a párhuzamot, és a következő igazságokkal ismerkedünk meg : *a)* Az első jellemző vonás, az évezredes előkészület következménye, hogy mi, Krisztus gyermekei a szó teljes értelmében az emberiség történelmét felölelő és irányító kultúrát kaptunk. A keresztény gondolat és a keresztény erkölcs, a keresztény jellemalakítás és a keresztény életfilozófia gyökerei az emberi történet őshajnalán túl az örökkévalóság mélységeiben, termékeny ta-

lajában rejlenek. A megtestesült Ige nem közönséges ajándékkal lep meg, hanem oly értékekkel gazdagít, amelyekben az emberiség küzdelmének és fejlődésének minden érettsége benne foglaltatik. A levonandó következmény abban áll, hogy ezt az ajándékot megbecsüljük és segítségével tökéletesítsük életünket. β) Annak a jellemző vonásnak, hogy Krisztus szent embersége királyi vérből származik, szintén nagy jelentősége van. Félreérthetetlenül emlékeztet, hogy Krisztus, akinek misztikus testén tagok vagyunk, Király és Vele való közösségünk révén mi is részesülünk királyi hatalmában. Az isteni Lélek is erre figyelmeztet, midőn az Ószövetségben «királyi sarjadéknak, kiválasztott nemzedéknek» nevez. «Noblesse oblige!» — nemesség kötelez. Erre kell gondolnunk, midőn Krisztus királyságáról elmélkedünk és előnyeit szemléljük. γ) A harmadik jellemző vonás mint tudjuk az isteni Lélek alkotó közbelépte. A párhuzam itt is világos, mert a «Pneuma», — a Lélek, életünktől elvonatkoztathatatlan.

Krisztus küldi hozzánk, hogy bennünk is elvégezze alakító munkáját és kifejlessze mindazon nemes tulajdonságokat, melyeket az Úr fektetett belénk. —

Elhatározás: Imádva szemlélem a megtestesülés misztériumának alapvető vonásait és levonom az elkerülhetetlen következményeket. Feltészem magamban, hogy méltónak bizonyulok a fentebb említett évezredes kultúrához és a bennem keringő királyi vér tudatában teljes odaadással együttműködök az isteni Lélekkel, hogy alakítása sikerét ne gátoljam és mindenben megfeleljek jogos elvárásának. Ezáltal használom fel a megtestesülés misztériumából felém áradó kegyelmeket, és kapcsolódom bele a megtestesülés beteljesülése által elindított kegyelmi áradatba.

2.

«. . . *Jézus Krisztusról a mi Urunkról; aki által kaptunk kegyelmet.*» (U. o.)

Szent Pál arra utal, hogy Krisztus kegyelemforrás. A kegyelmet általa kapjuk. Krisztus ennek következtében lelki életünk középpontja és tengelye. Ezt kell tekintetbe vennünk, ha komolyan törekszünk lelkiéletet élni és az Evangélium tanítását követni. A mindennapi gyakorlatot illetőleg erre vonatkozólag a következő igazságokat kell megfontolnunk: — *a)* Krisztus, a megtestesült Ige önmaga választotta megaláztatása (amennyiben emberré lett) kínszenvedése és kereszthalála által végtelen érdemeket szerzett. Érdembeli gazdagsága oly nagy, hogy elegendő volna a világok beláthatatlan sorozatának megváltására és megszentelésére. Itt valóban kifogyhatatlan bőségggel állunk szemben. Ennek következménye, hogy bíznunk kell Krisztus érdemeinek gazdagságában, azok reánk vonatkozó hatásában és erre a Krisztus érdemeiből fakadó kegyelembe vetett bizalomra kell felépítenünk lelkiéletünket és a velejáró kemény küzdelmet. — *b)* Fokozza ezt a körülményt az a tudat, hogy Krisztus, mint a kinyilat-

koztatás mondja (Szent Pál), testvérünk, és feje annak a testnek, melynek mi tagjai vagyunk. Ebből következik, hogy a kegyelmi gazdagság a fejből átárad a tagokba, vagyis Krisztusból átszármazik mireánk és megszenteli életünket. Krisztus a megtestesülésből és megváltásból fakadó kegyelem által kapocsnak bizonyul Isten és mi közöttünk. Megszentelődésünket csak Általa eszközölhetjük és Istenhez csak kegyelmi ajándéka segítségével juthatunk el. És miután más kapocs nincs, el kell fogadnunk, hogy Krisztus az egyetlen kegyelemforrás. A Szent Szűz, az Istenanya és a szentek pedig csak annyiban, amennyiben közbenjárnak Krisztusnál és közvetítik az Általa adott kegyelmet. — *c)* Krisztus annyiban is kegyelemforrás, amennyiben a kegyelmi gazdagságot Ő osztja ki önnön belátása szerint: «Secundum mensuram donationis», — az ajándékozás mértéke szerint, — mondja az Írás. Következőleg Ő hozzá kell fordulni, ha megszentelő kegyelemről van szó. Krisztushoz kell fordulnunk, valahányszor érezzük,

hogy több kegyelemre, tehát kegyelmi gyarapodásra van szükségünk. Krisztushoz kell fordulnunk akkor is, ha a tökéletességért folytatott küzdelem nehézzé válik és rendkívüli feladatok elé állít, amelyeket csakis rendkívüli kegyelmi segítség igénybevételével tudunk megoldani.

Elhatározás: A forrás nem azért bugyog és ajándékoz meg kristálytiszta vízzel, hogy nyomtalanul elfolyjon és elszikkadjon a talajban. A forrás azért van, hogy használjuk és életet meríts sünk belőle. Krisztussal is így vagyok. Mint forrás elvárja, hogy Hozzá jöjjek életet meríteni. Nem váratom sokáig. Jövök. Merítek. Mindezt azáltal teszem, hogy napirendemben nagy szerepet juttatok a szentségekhez való járulásnak, a lelkiismeretes kötelességteljesítésnek és ezáltal bővítem lelkem kegyelmi gazdagságát.

3.

«... Az összes nemzetekre nézve, hogy engedelmeskedjenek hit által az Ő nevének dicsőségére.» (U. o.)

Szent Pál kedvenceiről, a nemzetekről beszél, akikhez küldetett, hogy hirdesse az Evangéliumot és megvalósítsa Krisztus szándékát. A nemzetek most annyiban érdekelnek, amennyiben közösségükhöz mi is hozzátartozunk. Az, amit Szent Pál mond, reánk is vonatkozik. Szavai nagy hatással vannak lelkünkre. Ennek főbb motívumai a következők: — *a)* Szent Pál szavai elsősorban vigaszt fakasztanak, amennyiben kiélesítik annak tudatát, hogy Krisztus szent embersége a miénk, birtokunk és gazdagságunk. A miénk elsősorban mint eszmény, ideál. Ez erkölcsi magatartásunkra vonatkozik és annak világát határozza meg. A Megtestesült követésére késztet és jellemképének utánképzésére szólít fel. Krisztus szent embersége ezenkívül a miénk mint erkölcsi támasz, amennyiben — mint említettük, — kegyelmi erejével ajándé-

koz meg és lehetővé teszi, hogy kövessük és szellemének megfelelően alakítsuk életünket. E kettős forrásból fakadó vigasz nagy erőt jelent és lényegesen hozzájárul, hogy életünk újból lendületbe jön és kielégíti minden ambíciónkat. — *b)* Szent Pál szavai reményt fakasztanak. Arra emlékeztetnek, hogy Krisztus bennünk lakozik, velünk egy közösségben él, megosztja életünket és lehetővé teszi, hogy megküzdjünk a legnagyobb nehézségekkel. A nehézségek alatt itt főleg a világot és önmagunkat kell értenünk. A világ veszedelmes akadályokat gördít lelki fejlődésünk elé és komolyan veszélyezteti benső kibontakozásunkat. Küzdenünk kell ellene, és ezt csak abban a tudatban tehetjük, hogy Krisztus velünk van és még a legnehezebb pillanatokban sem hagy el. Önmagunkban is, önnön énünkben is elég veszély, és komolyba veendő akadály rejlik. Ez talán helyzetünk legkritikusabb pontja. Arról van ugyanis szó, hogy önmagunk ellen küzdjünk, és ez a tökéletességre való törekvés legnehe-

zebb feladata. Könnyebb a világ ellen küzdeni, mint önmagunk ellen; és könnyebb tíz világot legyőzni, mint önmagunkat. Krisztus bennünk lakozása által ebben is segítségünkre van és csak Neki, irányító és védelmező kegyelmi erejének köszönhetjük, hogy sikerül legyűrni legnagyobb ellenségünket: önmagunkat.

Elhatározás: Karácsony küszöbén állok, és lefejtem magamról a megindokolt fáradtság utolsó foszlányait. Az újjászületés órája végre ütött: Krisztus jön, hogy szállást vegyen bennem, megtestesülését bennem is gyümölcsöztesse és velem együtt küzdjön lelkem kibontakozásáért. Felteszem magamban, hogy Krisztus bennem való jelenlétének tudata mindig eleven lesz bennem. Ez legyen vígaszom az élet borús óráiban és ezzel a tudattal folytatom küzdelmemet a végkicsendülésig.

Karácsony vigiliája III.

A liturgia a karácsonyi ünnepek küszöbén gyengéd szeretettel koszorúzza meg Szent József képét és finom tapintattal utal az általa betöltött fontos és kényes szerepre. Ezáltal tökéletes karácsonyi élményt nyujt, mert arról is megemlékezik, aki a karácsonyi misztériumban nagy szerepet játszó Szentcsaládban a harmadik. Mai elmélkedésünkben az Evangélium gondolatmenetét követjük és a Szent Pátriarka csodálatraméltó magatartását a következő pontokban szemléljük: 1. Jegyesség. 2. Felfedezés. 3. Jutalom.

1.

«Mikor el volt jegyezve Jézus anyja, Mária Józsefnek . . .» (Evangélium.)

A mai Evangélium alapján alkalmunk van azt a csodálatos jegyességet szemlélni, amely a Szentséges Istenanyát kötötte a kiváltságos férfiúhoz, názáreti Józsefhez. E jegyesség a mindennapi életre való vonatkozásban annyira tartalmas és gazdag, hogy feltétlenül elmélkedés tárgyává

kell tenni. — *a)* A Mária és József között fennálló jegyesség lényege a kettőt egymáshoz fűző lelki kötelék. Az isteni Gondviselés azt akarta, hogy az a két ember, akire a Gyermek-Isten földi sorsa lesz bízva, szorosan egymáshoz tartozzon oly kötelék által, amely mindennél erősebb és amelyet lelki közösségnek nevezünk. E közösség lényege, hogy a Szentséges Szűz mindenben jegyesére, Józsefre támaszkodik, akinél mint az Evangéliumból és a hagyományból tudjuk, tökéletes megértésre talál. Ő maga pedig mindenben támogatja védelmezőjét, a názáreti ácsot és hathatósan siet segítségére akkor, amikor az erre reá szorul. A segítség, a kiegészítés, a támogatás tehát kölcsönös. Egyik sem gondol arra, hogy kapjon, hanem mindegyik adni akar. Ezáltal válnak egymás hasznára és szilárdítják meg az egymás között fennálló lelki kapcsolatot. A kölcsönös kiegészítés, amelyről az imént volt szó, főleg és elsősorban a lelkiekre vonatkozik. Itt ugyanis a gondolat, az érzelem és az akarat közösségéről van szó,

amennyiben — mint tudjuk — Mária és József egy gondolat, egy akarat és egy érzelem szerint építették fel életüket. Ez oly eszményien tökéletes lelki közösség, amelynek nincs párja a történelemben és amely örök példaként áll előttünk, annak bizonyítékául, hogy az Isten elgondolásának megfelelő lelki közösség mindenre kiterjed és valóban egymásba forrasztja a lelkeket. — *b)* Semmi okunk sincs e lelki közösség és jegyesség létjogosultságában kételkedni. Józsefnek és Máriának egy közösséget kellett képezniök. Erre, — eltekintve minden egyébtől — azért is szükség volt, mert csak így tudtak megfelelni annak a küldetésnek, amelylyel Isten őket megtisztelte. Krisztus fogantatása és születése ugyanis csodálatos módon, a Szentlélek közbejöttével és minden a megtermékenyülésre vonatkozó fizikai törvény felfüggesztésével jött létre. Ezt a körülményt egyelőre el kellett titkolni a nyilvánosság elől, mert az emberek Krisztus nyilvános működése és isteni küldetésének kézzelfogható bebizonyítása előtt alig fogadták volna el a

valódi tényállást. A Szentséges Szűz jó hírneve és Krisztus emberi eredetének érintetlensége forgott tehát kockán. Ezért volt szükség arra, hogy názáreti József a világ szemében mint a Szentséges Szűz jegyese, vagyis hitvestársa és az Istengyermek atyja szerepeljen. — *c)* A Mária és József között fennálló jegyesség nagy hatással van az emberi élet egyik legértékesebb megszentelő és fajfenntartó tényezőjére, a családi életre. Az imént vázolt lelkiközösség ugyanis eszményi és örök példaképe a tökéletes családi életnek és a hitvestársak között fennálló benső kapcsolatnak. Isten bölcsesége ezt a körülményt is tekintetbe vette, amikor az említett közösséget megalakította, mert oly példaképpel akarta megajándékozni az emberiséget, melynek irányítását mindenki elfogadhatja és amelyben mindenki megtalálhatja azt a vonatkozást, amely önnön körülményeinek megfelel. Isten ennél tökéletesebbet nem adhatott, mert Mária és József példája annyira sokoldalú, hogy minden igénynek megfelel és az élet legbonyolul-

tabb körülményei között is képes eredményteljesen irányítani és kielégítő megoldáshoz vezetni.

Elhatározás: A karácsonyi ünnep küszöbén azzal a kéréssel indulok útnak a betlehemi jászol felé, hogy minden méltatlanságom ellenére nekem is részem lehessen a Szentcsalád tiszteletreméltó tagjai között fennálló lelki közösségben. Lelki törekvésem által annyira közel akarok jutni Jézushoz, a megtestesült Igéhez, hogy nálam is lelki jegyességről, bensőséges lelki közösségről lehessen szó. Ebben az irányban most tovább gondolkodom és a szentek történetének halhatatlan példái alapján azt a kérdést vetem fel, hogy hogyan válhatok én is rövidesen és a legbiztosabb módon Krisztus jegyesévé ?

2.

«Mária . . . úgy találtatik, mielőtt egybekeltek volna, hogy méhében fogant a Szentlélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember

lévén, és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsátani.» (U. o.)

A Szentséges Szűz áldott állapota nem maradt titokban és nyilvánvalóvá vált szeplőtelen jegyese, József előtt. A felfedezés villámcsapásként hatott a tisztalelkületű és érintetlen férfiúra. Nagy zavarba hozta, rendkívül kényes probléma elé állította és kínos lelki tusát okozott neki. József, akit az Írás «igaz embernek» nevez, példásan viselkedett. Nem hamarkodta el a dolgot és oly magatartást tanúsított, amely számunkra is mérvadó és a lelkiéletre vonatkozólag fontos igazságokra figyelmeztet. — *a)* József elsősorban a jegyesére vonatkozó megalázó gyanút utasítja vissza. Tökéletesen ismeri a Szentséges Szüzet, teljes bizalommal van iránta és biztosan tudja, hogy őt a szemrehányás legkisebb árnyéka sem illeti meg. Tudja, hogy ártatlan és becsületén nem esett csorba. Csak azt nem tudja, hogy hogyan egyeztesse össze tántoríthatatlan meggyőződését az imént felfedezett tényállással. Érzi, hogy mélységes

titokkal áll szemben és hallgatagon viseli annak reánehezedő súlyát. Pedig csak egy kérdésébe kerülne és megtudná az igazságot. De ahhoz, hogy kérdezzen és ezáltal benső lelki tusájáról beszéljen, vagy bizalmatlanságot áruljon el, túlságosan finom lelkületű. Inkább hallgat és csendben szenved, semhogy e kényes kérdéssel terhelje meg a várandós Istenanya szeplőtelen lelkét. József a tapintatos hallgatni tudás, a termékeny némaság és a fegyelmezetten szenvednitudó és áldozatkész diszkréció hőse. — *b)* Isten úgy akarta, hogy József egy bizonyos ideig ne jusson megoldáshoz és némán tűrje a reámért szenvedést. József pedig védekezhetett volna. A törvény ugyanis előírta, hogy az ilyen esetet megtorlás végett a Szanhedrinnek kell jelenteni. Szent József elállt ettől a jogától és néma megadással fogadta Isten kezéből a súlyos megpróbáltatást. Mint az Evangélium mondja, csak annyit tett fel magában, hogy visszavonul és elbocsátja jegyesét. Ezt azonban titokban és minden feltűnés el-

kerülésével akarta megtenni. Ebben az értelemben is példaként szolgál és megtanít helyesen viselkedni a megpróbáltatásokban, Isten akaratában megnyugodva fogadni a reánk mért csapást és ami a fő, arra törekedni, hogy másokat, ártatlanokat ne vonjunk bele szenvedéseinkbe, ne tegyük meg nehéz óráink áldozatává és ne okoljuk őket igazságtalanul. — *c)* József minden szempontból tökéletesen viselkedik és egyszerűen — mint már láttuk — arra gondol, hogy csöndesen visszavonul és felbontja a jegyességet. Ezen elhatározás rendkívüli áldozatot jelent, mert József őszinte szeretettel viseltetett a Szentséges Szűz iránt. Mindennek ellenére kész volt meghozni az áldozatot és új életet kezdeni. Tette ezt minden benső keserűség és panasz nélkül. Elgondolása annyira eszményi volt, hogy semmi különöset sem talált benne és viselkedését magától értetődő megoldásnak tartotta. Példát vehetünk tőle az áldozatkészségre vonatkozólag. Megtanulhatjuk tőle mindig jobb énünk és lelkiismeretünk szavát kö-

vetni, a legegyszerűbb megoldást keresni és azt még akkor is keresztülvinni, ha rendkívüli áldozatba kerül.

Elhatározás: Az élet számomra is néha kínos meglepetéssel és fájdalmas felfedezéssel jár. Ez minden ember életében előfordul és hozzátartozik a mindennapi élethez. Nem szabad, hogy ilyen előfordulások felbillentsék lelki egyensúlyomat. Azért Mária jegyese, József példáját követem és minden eshetőségre felkészülök. A fő az, hogy higgadtan fogadjam Isten kezéből a megpróbáltatást, egymagam viseljem a reám nehezedő keresztet, másokat távoltartsak gondjaimtól, és a lelkiismeretem által ajánlott egyetlen elfogadható megoldást akkor is keresztülvigyem, ha keserves áldozatba kerül. Ezzel a lelkülettel készülök elő karácsony szent estéjére és közeledem a túlvilági fényárban úszó betlehemi jászolhoz.

3.

«Amint pedig ezen gondolkodott, íme az Úr angyala megjelenék neki álmában, mondván: József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát; mert ami őbenne fogantatott, a Szentlélektől vagyon. És fiat fog szülni, kit Jézusnak fogsz nevezni, mert Ő szabadítja meg népét bűneitől.» (U. o.)

A végtelenül igazságos Isten nem hagyhatja elismerés és jutalom nélkül a názáreti ács eszményi tökéletességgel elviselt lelki tusáját és minden szempontból kifogástalan magatartását. Gondoskodik kellő megoldásról és egyúttal oly hatalmat fektet a lelkiismeretes férfiú kezébe, amely minden szenvedéséért kárpótolja. — *a)* Külön követet, szentséges angyalát küldi hozzá, aki fellebbenti a fátyolt és kinyilatkoztatja Krisztus csodálatos fogantatásának titkát. József térdreborulva imádja az isteni Gondviselés csodálatraméltó elhatározásait és boldogan veszi tudomásul, hogy az idők teljessége bekövetkezett, mert jegyese, Mária már méhében hordja Azt, akinek eljövetelére az emberiséget az ősatyák és a próféták készítették elő.

A megoldás világosságában a Szentséges Szűz méltóságának teljes ismerete is felragyog előtte és ő, a királyi vérből származó egyszerű munkásember hálásan gondol arra a felfoghatatlan kitüntetésre, hogy jegyese lehet a leendő Istenanyának. Az éjtszaka elmult és káprázatos világosság, a megtestesülés hajnalpirkadata árasztja el lelkét. Érzi küldetésének súlyát, jelentőségének fontosságát, a feladatával járó felelősséget és csendesen arra kéri Istent, hogy nehéz küldetésének minden szempontból megfelelhessen. — *b)* A küldetés abban áll, hogy Krisztus nevelőatyjává lesz, és őrködnie kell a Gyermek-Isten sorsa felett. Vajjon sejti-e ez a rokonszenves férfiú szíve egyszerűségében, hogy mily nehézségekkel jár majd küldetése? Gondol-e arra, hogy egykor éjnek idején útra fog kelni, Egyiptomba fog menekülni, hogy megmentse a félve-féltett Gyermek veszélyeztetett életét? Érzi-e, hogy jegyese, az Istenanya egykor a Golgota magaslatán vértanúságot fog szenvedni, míg a Gyermek a Golgota kínpadján ke-

serves haláltusáját vívja? Ezekre a kérdésekre alig kaphatunk választ. A fő az, hogy József elfogadta a küldetést és vállalta azon atyaságot, amellyel az örök Atya, a Teremtő tisztelte meg. — *c)* Názáreti József még egy megbízatásban részesült. Az volt a feladata, hogy nevet adjon a születendő gyermeknek, és Isten nevében Jézusnak hívja, aki Krisztus, vagyis az Úr felkentje. A névadás az atyai jogok legelemibb gyakorlatához tartozott. Isten ezáltal megengedte, hogy része legyen azon atyai jogokban, amelyeket csak Ő gyakorolhat teljes kizárólagossággal. Azon imádásraméltó Név, amelynek hatalma előtt Szent Pál szerint térdet és fejet hajt az egész emberiség, Istentől származik ugyan, de József szavai által jut el a Megváltóhoz és hozzánk. József tehát oly hatalmat gyakorolt, amely — tekintettel a név jelentőségére —, minden elképzelést felülmúl. Jézus imádásraméltó nevéhez elválaszthatatlanul hozzátartozik a nevelőatya, József emlékezete és valahányszor a szentséges Nevet kimondjuk, arra

kell gondolnunk, hogy e név körül József, a nevelőatya mily fontos szerepet játszott. Igy jutalmazta meg Isten József hűségét és ismerte el a magatartásában megnyilvánuló lelki nagyságot.

Elhatározás: Nem lehet Szent Józsefet a karácsonyi élményből kikapcsolni. A liliomos lelkületű nevelőatya annyira hozzátartozik a megtestesülést megelőző események beteljesüléséhez és a betlehemi jászolhoz, hogy csak akkor közeledhetünk a Gyermek-Istenhez, ha magunkkal hozzuk nevelőatyja szeretetét és azt a komoly ígéretet, hogy mindenben követjük példáját. (Miben követem különösképen Szent József magatartását?)

Karácsony ünnepe.

Éjféli mise I.

Betlehem harangjai végre megszólaltak. És mi fáradtan, porosan, de megtisztult lélekkel, emelt hangulatban úgy, ahogy érkeztünk, átlépjük a barlang küszöbét és leborulva imádjuk az újszülött Gyermek-Istent. A liturgia ezen ünnepélyes pillanatban hatalmas és kimeríthetetlen gondolatbőséggel siet segítségünkre és ezáltal lehetővé teszi, hogy karácsonyi krisztusimádásunk tökéletes, tüzes és termékeny legyen. A liturgia mai gondolatbőségéből erre a célra a következő pontokat dolgozzuk fel: 1. Az Úr megszólalt. 2. A szentek fényességében. 3. Tied az uralom.

1.

«*Szólt hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzettelek én téged.*» (Introitus.)

A jászol előtt térdreborulva eltűnik szemünk előtt ég és föld és a betlehemi fényességben egy eddig nem hallott hang szólal meg. Az Atya emelkedik szóra, hogy hirdesse a jászol szúrós szalmáján fekvő Isten-Gyermek, megtestesült Egyszülöttje dicsőségét. — *a)* Az Atya fennhangon hirdeti, hogy a barlang szülöttje Isten. Egylényegű Övele. Fia. Nem teremtmény, nem örökbefogadott gyermeke, hanem lény az Ő lényéből, élet az Ő életéből, megszemélyesült önismerete, az Ige, amely én-je mélyéből sarjadt ki és most emberi természetet vett fel, hogy elinduljon megváltó útjára és ragyogtassa az emberek között az Atya fényességét. — *b)* Az Atya folytatja szózatát és a Fiú származásának misztériumát nyilatkoztatja ki: «Ego hodie genui te» — a mai napon nemzettelek Téged, úgymond. Ez azonban nem vonatkozik a megtestesülésre, hanem Krisztusnak, az Igének az Atyától való örök származására. Az Atya aktusa, melynek a Fiú származását köszöni, öröktőlfogva van és örökké lesz. Magában foglalja az örök-

kévalóságot. A Fiú öröktőlfogva és örökké folytonosan származik az Atyától. Az Atya folytonosan megismeri önmagát és ez az önismeret a második isteni Személy, az Atyával egylényegű Fiú, az Ige. Ebben az isteni származásban valóban nincs előbb, vagy később, sem mult vagy jövő. Csak egy van és ez: örök jelen. — *c)* A liturgia ezzel kapcsolatban csodálattal kérdezi: «Miért lázadoznak a nemzetek, terveznek céltalan dolgokat a népek?» Krisztus születése, úgylátszik, a pogány nemzetek lázadozó vérét a forrpontig hevítette. Felzúdulnak ellene, Aki azért jött, hogy megváltsa őket a bálványimádó pogányság sötétségétől. A forrongás azonban hiábavaló, mert a történteken nem lehet változtatni. Az idő soha sem szólhat bele az örökkévalóságba, mert annak csak parányi része, és az ember nem vehet el Isten terveiből vagy fűzhet hozzá semmit; így hiábavaló kezdeményezés a Krisztus ellen felkelt lázadók akciója. Nem tudja megakadályozni, hogy az Újszülött elinduljon útjára, beteljesítse küldetését és — Istennek hála —

nem tudja keresztezni az Úr terveit, megsemmisíteni azt a megváltást, amelynek majd ők is örök üdvösségüket köszönhetik. Amennyire érthetetlen a felzúdulás, annyira érthető és világos a liturgia gondolatmenete. Már most, a beteljesülés boldog éjtszakáján figyelmeztet, hogy a Gyermek-Isten «signum cui contradicetur» — ellentmondást keltő jel, vagyis az emberiség Megváltója, Aki csak a Golgota magaslatán keresztül éri el üdvözítő célját.

Elhatározás: Az Úr mondotta; én hallottam; megjegyeztem magamnak. És ez elég nekem. Az Újszülött: Isten. Tudom mi a kötelességem Vele szemben. És most imádó lélekkel ígérem meg, hogy szívem nemes egyszerűségével fogom e természetes kötelességet hűségesen teljesíteni.

2.

«*A szentek fényességében a méhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek én Téged.*» (Kommúnió.)

Krisztus Istensége imádásában elmerülve ismét felcsendül lelkünkben az Atyának a liturgia által közvetített szózata. Szavai Krisztus isteni származásának beláthatatlan mélységeibe világítanak bele és megszilárdítják, tömörré teszik bennünk a Krisztusba vetett hitet. — *a)* Beláthatatlan mélységek távlatai szakadnak fel előttünk, midőn az Atya szavát halljuk: «Ex utero genui te». A Fiú az Atya én-jének, az Atya önmegismerésének beláthatatlan mélységéből származik. A végtelen Istenből sarjad ki a végtelen Istennel egylényegű Élete, úgyhogy az Atya lénye tökéletesen és változatlanul a Fiúban tükröződik vissza. A kettő között csak az a különbség, hogy az isteni Szentháromságban mind a kettő különálló, önnön független életét élő Személy. — *b)* A nemzés, a Fiúnak az Atyától való isteni származása «ante luciferum» — a hajnalcsillag felkelte, vagyis az idők kezdete előtt, az örökkévalóság végtelenségében történt. Az Atyával egylényegű Fiú egyidős az Atyával. A Fiú azóta van, amióta az Atya, mert az Atya

kezdettőlfogva megismerte önmagát és azóta az önmegismerés megszakíthatatlan folyamata által szüntelenül nemzi Fiát. — *c)* Mindez méltó keretek között ment végbe. «In splendoribus sanctorum» — a szentek fényességében, vagyis a Fiú fennkölt homlokán az Atya szentségének teljessége ragyog. Őbenne, a Fiúban összpontosul és visszfénylik az Atya felfokozhatatlan tökéletessége. Őbenne összpontosul minden életszentség dicsősége. Ő, a Fiú minden életszentség forrása, örök eszménykép, követendő példa, az «idea archetypa», — örök géniusz, melynek tökéletessége azokban az egyénekben visszfénylik, akik lelkiismeretesen járják útjait és gyakorolják az Általa tanított életművészetet.

Elhatározás: Nem tudok elszakadni attól a gondolattól, hogy a Gyermek-Isten homlokán visszfénylik az Atya tökéletességének dicsősége. Ettől azért nem tudok elválni, mert rájöttem, hogy forrás, amelyből én is meríthetek. Egy pár sugarat mégis csak el kell kap-

nom a visszfényből, hogy belevonatkoztassam lelkembe és általa tegyem világossá életemet. Ezt a betlehemi fényességet viszem magammal a mindennapi élet szürkeségébe és így változtatom azt át a Gyermek-Isten hűséges tanítványa nemeslelkűségének izzó aranyává.

3.

«*Tied lesz az uralom hatalmadnak napján.*» (Graduálé.)

Az Atya karácsonyi szózata tovább visszhangzik a karácsonyi éjtszakában és a misztérium újabb titkaira világít rá. — *a)* «Tecum principium», — Tied az uralom, — hangzik az Atya szózata és ezzel kinyilatkoztatja, hogy a Fiú, mint egylényegű Isten, Vele osztozik az uralomban. Vele együtt kormányoz és irányítja a mindenség életét, a világ folyását, sőt, miután a Fiú az Atya önmegismerése, megszemélyesülése és mint olyan, az Atya Igéje, vagyis az Atya gondolatvilága, bátran állíthatjuk, hogy a kormányzat és az irányítás a Fiú

elgondolása szerint megy végbe. Ez a körülmény csak fokozza a Megtestesült méltóságát és életünkre vonatkozó jelentőségét. — *b)* Bár a Fiúnak öröktőlfogva része van az isteni kormányzatban, az Úr szózata mégis azt mondja : «in die virtutis tue» — hatalmad napján, vagyis Krisztus részesedése az isteni uralomban megdicsőülése napján válik nyilvánvalóvá az emberiség előtt. Most csak a megtestesült Gyermek-Istent látjuk a jászolban. Később majd a vért hullató Krisztus, a töviskoronás Megváltó, a megfeszített Üdvözítő lép elénk. A «Rex aeternae gloriae» — az örök dicsőség Királya, majd csak második eljövetele és megdicsőülése napján lép elénk fényessége teljességében, hogy kinyilatkoztassa előttünk hatalma végtelenségét. De nem kell oly soká várnunk, mert fényessége villámai keresztülcikáznak időnkint égboltunkon és sejtetik velünk e ragyogás teljességét. A karácsonyi Glória fénye, az Atya szózata, midőn János a Jordán vizében megkereszteli Krisztust, a tábori színeváltozás stb. mind ily

villám, amelyek félénk sejtelemmel töltenek el és közelebb hoznak Krisztus hatalma jelentőségéhez. — *c)* Az Atya szózata még azt is hozzáfűzi, hogy a Vele egylényegű Fiú jobbján foglal helyet. Tehát az Atya trónján ül és jogart tart kezében. Ellenségei, akik megkísérlik keresztezni terveit és meghiúsítani szándékait, porrá málva hevernek trónzsámolyánál, mint örök és kézzelfogható bizonyítéka Krisztus isteni hatalma ellenállhatatlan erejének.

Elhatározás: Én már régen a porba hullottam Előtte és imádó gesztusom bizonyítja,hogy elfogadom kormányzó hatalmát és meghajlok jogara előtt. Boldog vagyok, hogy megtehetem, mert tudom, hogy ez életem célja : Neki szolgálni, az Övé lenni. Karácsony éjtszakájából útnak indulok további életalakításom felé és tarsolyomban mint éltető táplálékot, ezt az elhatározást és simulékony odaadást viszem magammal.

Éjféli mise II.

Az éjféli mise Evangéliumában nagyszerűen érvényesül a karácsonyi triptichon, melynek hármas képét a következő pontokban szemléljük: 1. A barlang misztériuma. 2. A pásztorok csodája. 3. A megtestesülés dicshimnusza.

1.

«*Fölméne tehát József is . . . Dávid városába, mely Betlehemnek neveztetik, hogy összeirassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala. Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön és szülé az ő elsőszülött Fiát és bepólyázá Őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a városban.*» (Evangélium.)

A karácsonyi triptichon első képe a barlang misztériumát tárja fel. — *a)* A barlang szent misztériumát elsősorban a Betlehembe vezető út magyarázza. Erről a mai Evangélium részletes jelentést ad és azt mondja, hogy Augusztus császár népszámlálást tartatott birodalmában. A kormányzóhatalom intézkedése folytán mindenkinek illetőségi helyén kellett jelent-

kezni, vagyis szülővárosában, hogy összeirassék. József tehát útnak indult Gelileából (Názáretből) Judeába, Dávid városába, amelyet Betlehem néven (Kenyérház) ismerünk. A Szent Szűz, aki már nagyon előrehaladott állapotban volt, elkísérte útján. A városka túl volt zsúfolva és a jámbor jövevények számára sehol sem akadt megfelelő szállás. Hiába jártak házról-házra és kopogtak az ajtókon, nem sikerült elhelyezkedniök, míg végre egy barlangszerű istállóban találtak menedéket. Mária és József útja tehát egyenesen Betlehembe vezet. Ők a távoli Galileából jönnek, hogy ebben is beteljesedjék a Próféta jövendölése: a nagy misztérium Dávid kis városában teljesüljön be, és az Eucharisztia Istene Betlehemben szülessen, melynek neve is célzás az eucharisztikus áldozatra. Mária és József távolról jönnek, hosszú utat tesznek meg és ezáltal eszközévé válnak Isten öröktől fogva elhatározott tervének. E fáradalmas út végén, midőn már ott vannak, ahol a misztériumnak be kell teljesülnie, nagy csalódás éri őket.

Hiába járnak házról-házra, nem kapnak szállást és mint a hagyomány mondja, nem egyszer kell durva visszautasítást és szívtelen szidalmat eltűrniök. Az emberi nem Megváltója szegénysége már itt érvényesül. A világ királya számára nincs megfelelő szállás és az Istenanya kénytelen a nyirkos istálló, a barlangszerű odu alig elfogadható védelmével megelégedni. — *b)* Az idő teljessége itt, a sötét odu, a barátságtalan barlang, a piszkos istálló sötét mélyében következett be. Itt ütött az óra, amely után a próféták szívük őszinte lelkesülésével vágyakoztak. Itt érte el az emberiséget minden idők nagy fordulópontja és itt ment végbe az, aminek mindannyian üdvösségünket köszönhetjük. A Megváltó megszületett. Az Istenanya megszabadult édes terhétől és Krisztus szent Embersége mint a napsugár, amely keresztülhatol az üvegtáblán anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben változtatna rajta, sarjadt ki szentséges Anyja szeplőtelen testéből és azt minden vonatkozásban érintetlenül hagyta. A csoda megtörtént és

a Szeplőtelen, a názáreti Szűz megszülte az Isten-Gyermeket anélkül, hogy fel kellett volna áldoznia csorbátlan érintetlenségét. Szükség volt erre a csodálatos születésre, mert az emberiség minden egyéb indítóoktól eltekintve, rászorult egy oly eszményképre, mint Krisztus Szentséges Anyja, akiben a szeplőtlen érintetlenség hamvassága egybeolvad az anyaság termékeny melegségével és oly eszményt képez, amelyet a betlehemi barlangon kívül hiába keresünk. — *c)* A szegénység árnyéka ismét ráborul a betlehemi barlangra, mert az Istenanya, midőn Újszülöttjét pólyába göngyölte, nem talált jobb helyet számára, az istálló egyetlen jászolánál. A világ Királya megszületett és elfoglalta trónját. A Király egyelőre gügyögő gyermek és a trón gyalulatlan jászol, amelyen ékes kárpit helyett szúrós szalmát találunk. Eszményi beteljesülése ez annak az önzetlen szegénységnek és fájdalmas nélkülözésnek, amely Krisztus életét jellemzi és oly vonzóan hat az Általa megváltandó emberiségre, hogy varázsa elől még ma

sem tud elzárkózni. Krisztus szegény születésének körülményei, a betlehemi barlang misztériumának egyes jelenetei elragadtatásba ejtették a költői lelkeket, ihlettel tüzesítették át a művészeket és oly remekművek alkotására késztették, amelyek méltán képezik az emberi nem legértékesebb gazdagságát. Ezenkívül mély benyomást gyakoroltak a lelkekre, megtermékenyítették, elfordították a világ és az anyag káprázatától, hogy Isten felé tereljék és Őbenne összpontosítsák minden erejüket.

Elhatározás: Látom, hogy barlangban vagyok és érzem arcomon a nyirkos levegő hideg érintését. Látom, hogy jászol előtt térdelek és azt is észreveszem, hogy a jászol alatt már régen nem söpörtek. Látom egyszóval az elriasztó szegénységet és megértem, hogy Krisztus miért jött éppen ide és ütötte fel éppen itt trónját. Nélkülözni akart, szegény akart lenni, hogy ne szégyenítse meg szegénységemet és meg-

könnyítse a Hozzá vezető utat. Most már nem szégyenlem, hogy ruhám szakadozott és sarumon foltok éktelenkednek. Azt sem szégyenlem, hogy a nincstelenekhez tartozom és nevem is jelentéktelen. Mégis itt a helyem, mert Krisztus nem a névre, pozícióra, pénztárcára tekint, hanem a lélekre. Azt pedig előkészítettem és most csak arra kérem a Kisdedet, vegye parányi rózsás kezeibe és tartsa örökké magánál, hogy keze melegétől újraéledjen és védelme alatt új életet éljen.

2.

«És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyázván és őrt állván az éjszakában, nyájuk fölött. Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük és az Isten fényessége körülragyogá őket és megfélemlének nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal, ne féljetek, mert íme nagy örömet hirdetek nektek . . . minthogy ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városából.» (U. o.)

Míg a betlehemi barlangban beteljesült a misztérium, addig a barlangon kívül is csoda történt : a pásztorok csodája. Ennek vagyunk szemtanúi és ennek szemléletével mélyítjük el a karácsonyi éjtszaka káprázatos élményét. — *a)* Az angyal nem váratlanul tévedt oda a pásztorokhoz. Szent szándékkal kereste fel őket és Isten terveinek megfelelően hirdette ki előttük örömtől repeső szívvel a beteljesülés misztériumát. Azért kereste a pásztorokat, mert a természet ezen romlatlan gyermekei közel állnak a földhöz, az állathoz, nincsenek előítéleteik és romlatlan szívük törvényét követve, a legegyszerűbb és legegészségesebb életet folytatják. Következőleg lelkük sincs elsáncolva. Tárva-nyitva áll minden jó előtt, befogadóképessége nagy és érintetlen. Krisztus, Aki születése helyéül a barlangot választotta és istállóban jött a világra, nagyon szerethette a pásztorok egyszerű népét, és azért őhozzájuk küldötte a karácsonyi misztérium angyalát és őket értesítette először jöveteléről. Krisztus tehát kezdettőlfogva az egyszerű embereket,

a romlatlan szíveket keresi, akiknek a világ felfogása szerint alig lehetnek igényeik és akik a valóságban a legnagyobb igénnyel lépnek elébe, mert Őnála ösztönszerűen a szeretet tökéletes beteljesülését keresik. — *b)* A betlehemi fényesség elsősorban nekik világoskodik. A szalónok emberei, a fényes társaság, a parkett műveltjei, akik mindenről értesülnek és mindent megbeszélnek, szikrányit sem láttak ebből a fényességből. Krisztus a pásztorokat részesítette előnyben és övelük szemléltette azt a ragyogást, amely az új korszakot vezette be és amely a megváltás hajnalpirkadata volt. Ezt azért tette, mert világosságát elsősorban azoknak akarta adni, akik szürke életükben amúgy is kevés fényt és még kevesebb ragyogást láttak. A világ csalóka fényének hiányáért, amelyet egyébként nem kár nélkülözni, az isteni világosság betlehemi ragyogásával akarta őket kárpótolni. — *c)* A legelő egyszerű emberei megijedtek a vakító fény láttára és lelkük sajátos félelem töltötte el. Nem voltak hozzászokva a fényességhez és

ha ragyogást láttak, az legfeljebb a villámok elriasztó cikázása volt. Szemük, ami a világosságot illeti, éjtszaka idején legfeljebb a csillagok szelíd fényéhez, a mécses nyugodt lobogásához volt hozzászokva. A túláradó fény felriasztotta őket nyugalmukból és — *d)* csak az angyal megnyugtató szava állította vissza lelkükben a megzavart harmóniát. Most már tudták, honnan ered a világosság, miben áll jelentősége és mily következményekkel jár. Egyszerű szívük és romlatlan lelkük ekkor már töltekezett a barlang misztériumának ajándékával, a ragyogó fénnyel, és még mielőtt elindultak volna a barlang felé, már részesültek a karácsonyi béke összehasonlíthatatlan adományában.

Elhatározás: Mennyire szereti Krisztus a romlatlan lelket és az egyszerű szívet! Itt, a betlehemi barlang fényességében vetem fel a kérdést, vajjon meg van-e ez bennem? És ha nincs, mit kell tennem, hogy szívem egyszerűségét és lelkem

romlatlanságát visszaszerezve megérdemeljem a Gyermek-Isten szeretetét?

3.

«És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent, mondván: Dicsőség a magasságban Istennek és béke a földön a jóakaratú embernek.» (U. o.)

A megtestesülés dicshimnuszát, mint az Evangélium jelenti, az angyali karok hirdetik elsőízben. Körülveszik a karácsony hirnökét és belekezdenek abba a dalba, amely nemcsak hogy rokonszenvessé teszi a csillagfényes betlehemi éjtszakát, hanem azonkívül kiterjed a Gyermek-Isten által megalapított kereszténységre és egyik legszebb kifejezése a benne lüktető lelkiségnek. — *a)* A dicshimnusz, amelytől a karácsonyi éjtszaka visszhangzik, jogosult, mert a megtestesülés beteljesüléséből dicsőség származik Istenre. Dicsőség származik abból, hogy Isten elméje zsenialitásával öröktől-fogva fogamzotta ezt a tervet és elgondolta a megtestesülés beteljesülését. Dicsőség hárul Istenre azon szere-

tet révén, amellyel elhatározását keresztülvitte és a megtestesülést beteljesítette. Dicsőség hárul Istenre a megtestesülésből fakadó megváltás miatt. Százezrek és milliók, beláthatatlan seregek szabadultak meg ezáltal az eredeti bűn átkától és kerültek a legtökéletesebb életszentség útjára. — A karácsonyi Glória ezekre is vonatkozik, mert a megváltásunkat öröktőlfogva elhatározó, önzetlenül szerető Isten dicsősége ezekben, a megváltás szentjeiben ragyog fel a legtökéletesebben. — *b)* A megtestesülés dicshimnusza jogosult, mert a megtestesülésből békesség származik az embereknek. A zaj végre elcsendesül, az egyenetlenség hullámai elsimulnak és a betlehemi dicshimnusznak, a megtestesülés beteljesülésének nyomában felfakad az emberi lélekben Krisztus egyik legértékesebb ajándéka, a megváltott lélek békéje. De csak azon feltétel mellett, ha a lélekben megvan a szükséges adottság: a jóakarat, a Krisztus felé fordulás és a komoly törvényhűség. Csak az ilyen lelkekben alakul ki Krisztus békéje és csak

ezek élvezik teljesen a karácsonyi beteljesülés leírhatatlan boldogságát. — A megtestesülés dicshimnuszát nemcsak az angyali sereg beláthatatlan sokasága zengi, ebbe a karba beleolvadnak mindazok, akik megértették Krisztus szándékát és kegyelme segítségével kialakították magukban a megváltottak tökéletes életét. Ők mindannyian, szentek és boldogok, és velük együtt mi, akik egykor azok akarunk lenni, egy szívvel és lélekkel énekeljük a megtestesülés dicshimnuszát: «Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakaratú embereknek».

Elhatározás: A megtestesülés dicshimnusza lelkemben is visszhangzik. Karácsonyi élményemnek ez egyik legszebb gyümölcse. A menynyei szólam folyton fülemben cseng és kérdezteti velem, vajjon van-e bennem elég erő, hogy belőlem is dicsőség hároljon Istenre? és elég jóakarat, hogy méltán részesüljek a krisztusi békében?

Éjféli mise III.

A glóriás éjféli mise könyörgései plasztikusan vázolják karácsony programmját, a betlehemi éjtszakával kapcsolatos élményt, reávilágítanak Krisztus isteni természetére és reánk való hatására. A könyörgések gondolatmenetét a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A valódi világosság. 2. Krisztushoz való hasonlatosság. 3. A méltó élet.

1.

«Isten, Ki e szent éjtszakát az igaz világosság fényességével ragyogóvá tetted, add meg kérünk, hogy amint a világosság misztériumát szemléljük most an a földön, úgy annak örömeit is megízleljük a mennyben.» (Kollekta.)

A Kollekta szövege ma éjtszaka valóban fényt fakaszt lelkünkben és megismertet a betlehemi világosság lényegével. Megmagyarázza azt a ragyogást, amely elárasztja lelkünket és karácsonyi élményünk beteljesülését eszközli. — *a)* A Kollekta elsősorban arról beszél, hogy éjtszaka van. Csillagfényes, tündöklő, boldog éjtszaka,

melynek békés nyugalma szinte előíze annak a megbékülésnek, amely a barlang misztériuma beteljesülésének nyomában fog felfakadni az emberi szívekben. Krisztus csodálatos születését az éjtszaka bársonyos palástjába burkolja és így teszi külsőleg még kevésbbé feltünővé, jelentéktelenné, s így vonja köré a misztikus fátyolt. Hogy Krisztus éjtszaka idején született, még az okból is történt, mert a Megváltó jobban és tökéletesebben akarta kidomborítani a betlehemi világosság fényességét. A fényhatások törvénye alapján ehhez sötét háttérre, sötét alapra volt szükség. A háttér és alap a betlehemi éjtszaka, melynek sötétjében annál ragyogóbban tündöklik a Krisztus által fakasztott és a világba sugárzott ragyogó fényesség. — *b)* Az igaz világosság, a «lumen de lumine» — a világosságból felfakadt világosság, a betlehemi éjtszaka sötétjébe sugározza bele fényességét. Ennek az a jelentősége, hogy Krisztus, az igaz Világosság a világból száműzi a sötétséget és kinyilatkoztatása, tanítása, erkölcsi példaadása

által nappali világosságot gyujt a szívekben és ragyogó napsugarat áraszt maga körül. Mert a betlehemi éjtszaka világossága nem fizikai fényforrásra vezethető vissza. Maga Krisztus, az Újszülött, a Gyermek-Isten világoskodik előttünk. Mint Isten, — s ezt Szent János is magyarázza Evangéliumában,— világosság, fényesség, amelynek ragyogása betölti a századokat és útbaigazítja az emberiséget. — *c)* A Kollekta gyönyörűen vázolja, hogy a világosságot hogyan ismerjük meg és mily módon részesülünk áldásdús ajándékaiban. A keresztény életben, melynek tengelye az Eucharisztia misztériuma (a Kollekta erre céloz), átéljük a világosságot, elmerülünk, feloldódunk benne, asszimilálódunk és így változunk át a világosság gyermekeivé. — *d)* A világosságban, a betlehemi fényességben történt elmerülés ahhoz a végső élményhez vezet, amelyet a Kollekta «gaudium luminis», — a világosság örömének nevez és ez az örök mennyei boldogság, melyben csak azok részesülnek, akik beleolvadtak Krisztus

világosságába itt a földön és annyira átélték, hogy tüzes izzásba hozta lelküket.

Elhatározás: Mily sokáig ültem sötét börtönben és vegetáltam az élet árnyékos oldalán. A betlehemi élmény végre átlendített a másik oldalra és megismertette velem a világosság fényes adományát. Ezt megbecsülöm, és felteszem magamban, hogy karácsonyi élményem alapján törekszem napról-napra mindinkább a világosság gyermekévé válni és magam körül is krisztusi fényességet árasztani.

2.

«*Fogadd el Urunk, kérünk, a mai ünnepen felajánlott áldozati ajándékot, hogy bőséges kegyelmeddel e szentséges csere (Eucharisztikus áldozat) által hasonlókká váljunk Ahhoz, Akiben lényünk Veled egyesül.*» (Szekréta.)

A Szekréta szövege, amely egyébként a liturgia legklasszikusabb alkotásaihoz tartozik és minden túlzás nélkül mondva remekműszámba megy, röviden és velősen a Krisztushoz

való hasonlatossághoz vezető utat vázolja. — *a)* Krisztus azért jött hozzánk és lett emberré, hogy életünket abba a formába öntse, amelyről a Szekréta is megemlékezik és amelyet Krisztushoz való hasonlóságnak nevezünk. «Christi forma» mondja a Szekréta, vagyis olyan életforma és stílus, amely tökéletesen megfelel a Gyermek-Isten életfelfogásának, művészetének, alakításának. Bennünk való beteljesülése hozzátartozik a karácsonyi élményhez és egyik legértékesebb gyümölcse. Krisztus nagy mértékben segíti elő ezt a beteljesülést, amennyiben belénk önti lelkiségét, eláraszt éltető erejével és mélyen lelkünkbe vési imádásraméltó szentséges Arculatának minden vonását. Természetfölötti, isteni ihlettől átizzított munkát végez bennünk és így fejleszti lelkiségünket addig, amíg sikerül Neki velünk eléretni a krisztusi eszményt, vagyis az Ő életformáját. Igy változtatja át és nemesíti életünk kibontakozását és kényszeríti gyöngéd hatalommal abba a mindenekfölött tökéletes formába, amelyet Ő alakított. — *b)* Krisztus arról is gon-

doskodik — a liturgikus szöveg egyébként ezt is kidomborítja —, hogy egyesítsen az Atyával. Őbenne egyesül lényünk az örök Teremtővel, mondja az említett szöveg, ami teljesen megfelel a valóságnak és bizonyítja, amit Krisztus is mondott, hogy «Senki sem jut el az Atyához, hacsak nem én általam». Az eucharisztikus misztériumban beleolvadunk Krisztusba, egyesülünk Vele és Őáltala Azzal, Aki Benne él és mindig jelen van, az örök Atyával, Akivel Krisztus egylényegű és Akitől a Szentháromságban fennálló kapcsolatok révén elvonatkoztathatatlan. — *c)* Mindennek eszközlője a «Sacrosanctum Commercium», — az eucharisztikus Misztérium. E szentségben jön hozzánk Krisztus: hogy belénk öntse lelkét és lelkünkbe vésse imádandó arcvonásait. E szentségben jön hozzánk Krisztus: hogy egyesüljön velünk és egyesítsen az Atyával. E szentségben jön hozzánk Krisztus: hogy megtanítson magasabb lelkiéletre, kialakítsa az eszményi lelkiséget és ezáltal vezessen örök beteljesülésünk felé. —

Elhatározás: Gyönyörködve szemlélem a betlehemi misztérium fényességében a tökéletes életforma alkotóját, szerzőjét: Krisztust. Szemléletem termékenynek bizonyul, amennyiben a meglátásra cselekvés következik, és én nemes törekvésem által, Krisztus kegyelmétől megsegítve, lépésről-lépésre közelebb jutok a tökéletes, krisztusi életstílushoz és belefejlődöm a legeszményibb életformába: magába Krisztusba. Karácsonyi élményemben ennek a beteljesülésnek nagy fontosságot tulajdonítok és törekszem, hogy az minél lendületesebb, mélyebb és eredményteljesebb legyen.

3.

«*Add meg nekünk, kérünk, Urunk, Istenünk, hogy mi, akik a mi Urunk Jézus Krisztus születését e misztériumban örvendezve megünnepeljük, mélló életünk által a Vele való együttlétet kiérdemeljük.*» (Posztkommúnió.)

A liturgia finom, gyakorlati érzékkel utal a karácsony beteljesülésének, az Ige megtestesülésének végső céljára és megtanít biztos elérésére. — *a)* Elsősorban megköveteli, hogy Krisztus születését, megtestesülését az eucharisztikus misztérium által ünnepeljük méltóképen. Ezzel nemcsak a karácsony eucharisztikus élményére gondol, hanem a benne rejlő folytonosságot is szem előtt tartja. A megtestesülés végtelen kegyelméről ugyanis mindannyiszor megemlékezünk, valahányszor az eucharisztikus misztériumot ünnepeljük úgy, hogy az Eucharisztia tulajdonképen a karácsonyi élmény tökéletesítése, a karácsonyi kegyelem folytonossága, örök és eucharisztikus karácsony. Szükséges tehát, hogy karácsonyunkat az Eucharisztia misztériumának gyakori ünneplése által egész életünkre kiterjesszük és arról gondoskodjunk, hogy eucharisztikus karácsonyunk folytonos legyen. — *b)* Az eucharisztikus karácsony folytonossága alapján fejlődik ki az a «digna conversatio», vagyis méltó életmód, amelyet a Posztkommúnió szövege

említ és amely egyedül vezet az örök beteljesüléshez, a végső kicsendüléshez. Az Eucharisztia ugyanis megtanít krisztusi életet élni, és mint kegyelemforrás nagy mértékben elősegíti a krisztusi jellemalakítást. Ezáltal kialakítja bennünk a megtestesülés misztériumának beteljesüléséhez méltó «conversatiot», vagyis életmódot és így vezet a kitűzött célhoz. — *c)* Mindennek kicsendülése az említett liturgikus szöveg szerint a «consortium», vagyis a bensőséges közösség Krisztussal. Ennek alapján alakul ki már itt, e földi életben Krisztus és miközöttünk az a szoros lelki közösség, amely csak kiindulópont. Mint olyan, a Krisztusba való beleolvadás folyamatát vezeti be és a végső beteljesülésben, a krisztusi dicsőségben való örök részvételben, vagyis a mennyei boldogságban csendül ki.

Elhatározás: «Digna conversatio»-ra — méltó életmódra törekszem én is és ezért folytonosítom eucharisztikus kultuszom által karácsonyi élményemet. Az Eucharisztiához mindig

karácsonyos lelkülettel közeledem és Benne nemcsak szemlélem, de átélem újra és újra a karácsonyi misztérium remek beteljesülését.

Hajnali mise I.

Az Introitusnak igaza van: «Világosság ragyog ma felettünk», és szemünk immár eléggé hozzászokott e káprázatos fényességhez, hogy körültekintsünk és imádó lélekkel szemléljük a karácsonyi beteljesülés misztériumának főbb részleteit. Mai elmélkedésünkben az Introitus és a Graduálé útmutatása segítségével végezzük e körültekintést a következő pontokban: 1. A ragyogó világosság forrása. 2. Az Úr fölsége megnyilvánulása. 3. Az áldott eljövetel.

1.

«*Világosság ragyog ma fölöttünk, mert Urunk megszületett: és az Ő neve lesz: a csodálatos Isten, a béke Királya, a jövendő Atyja: és országának vége nem lesz.*» (Introitus.)

Csodálkozó szemmel tekintünk körül a fölöttünk ragyogó világosságban és megismerjük benne a Gyermek-Istent. Éles körvonalakban bontakozik ki szemünk előtt mélységes jelentősége és e szent hajnalpirkadatban megértjük Izaiás próféta jövendölését, melynek szépségeit a mai Introitus szövege hozza emlékezetünkbe. — *a)* Az előttünk fekvő Gyermek-Isten, Aki nemsokára felébred ártatlan álmából, hogy jóságos mosolyával boldogítsa Szentséges Anyját, valóban csodálatos, — mint a Próféta mondja. — Csodálatos: mint a gyermeki test fátyolában elrejtett Isten, Aki mint a dicsőség királya, trónjául csak egy gyalulatlan fából összetákolt jászolt választott. Csodálatos: mint a Szeplőtelen Gyermeke, Aki úgy sarjadt ki Szentséges Anyja makulátlan testéből, mint a sugár a fényforrásból, anélkül, hogy a kiváltságos test érintetlensége csorbát szenvedett volna. Csodálatos: mint Gyermek-Isten, Aki védtelenül, sőt Szentséges Anyja oltalmára szorulva indul el hódító útjára, hogy megsemmisítse az üdvösség ellenségeit

és megváltsa az emberiséget. Csodálatos minden kézmozdulata, pillantása, mosolya és megmozdulása. Csodálatos egész lényében, mert — mint a Próféta mondja, — e Gyermek nem közönséges halandó, nem olyan csecsemő, mint amilyen százezrével születik egyetlen éjtszakán, hanem maga a fölséges Isten, a Mindenható Megváltó, a világosság Istene, az Ige, «Aki testté lőn, hogy közöttünk lakozzék». — *b)* A Gyermek-Isten bámulatraméltó. Békés szándékkal jön. Kezeiben a béke, a megbékülés ajándéka. A Próféta Őt emiatt Békekirálynak nevezi; és az emberiség tőle várja annak a kultúrának a kialakulását, amelynek alapja a benső, szilárd harmónia, a kiforrott, megingathatatlan béke. — *c)* Örök Isten e Gyermek, Aki uralkodik az idők folyása fölött és irányítja menetét. Az eljövendő idő elgondolásához alkalmazkodik és akarata szerint teljesül be. Ő a jövendő nagy alakítója, mestere és fenntartója, vagy mint a Próféta mondja: a jövendő Atyja. — *d)* Országának vége nem lesz. A Gyermek kisded kacsóival hatalmas biro-

dalmat alapít, Isten földi országát, amelyben milliók tömörülnek össze és amelyben Isten szelleme teljesül be. Ezen ország kifejlődésén addig dolgozik, amíg be nem teljesül tökéletessége és nem válik annyira éretté, életképessé és gazdaggá, hogy megállhat az örökkévalóságban. Midőn ez bekövetkezik, megszűnik az idő, üt az örökkévalóság órája és a Gyermek-Isten a véglegesített birodalmában dicsősége fénye teljességében uralkodik együtt az Általa megváltottakkal. Országának vége soha nem lesz. A földi hatalmasságok nem bírják megtörni erejét és benső dicsősége az örökkévalóságban teljesül be.

Elhatározás: Megint más szemmel nézek a Gyermekre és megértem, hogy Ő életem Istene és mindene. Benne látom azon országnak és birodalomnak tengelyét, amelyet Isten országának nevezek és amelynek én is tagja vagyok. Teljesen hozzásímulok a jászolban pihenő Gyermek-Istenhez, egybeforrok Vele, nehogy valaha elszakadjak ország-

gától és kívül kerüljek, ahol sötétség van és a fogak keserves csikorgatása.

2.

«Királlyá lett az Úr, fölségbe öltözött: erőbe öltözött az Úr és felövezte magát.» (U. o.)

A betlehemi barlang fölött derengő pirkadatban ismét új meglátásokat fedezünk fel a liturgia segítségével. — *a)* Szemeink ugyan a védtelen Gyermeket látják, Aki oly édesen szunnyad és nem érzi maga alatt a szúrós szalmát. Lelki szemeink azonban lényegesen többet látnak. Azt szemlélik, amit az Introitus oly szépen vázol, hogy az «Úr fölségbe öltözött». Pillantásunk nem akad meg a gyermektest gyenge formáin és mint fátyolon tekint keresztül azon, hogy mögötte meglássa az isteni fölség és méltóság páratlan ragyogását. Igy kell a Gyermekhez közeledni és ezt kell meglátni Benne, nemcsak most, hanem később is, amikor ifjúvá serdül és érett emberré lesz, mikor Galilea poros útjait járja, Judeában vitázik a farizeusokkal és a Golgota magas-

latán vérét ontja értünk, vagy mikor az Eucharisztiában közeledünk Hozzá. Sohase akadjunk meg a fátyolban, az isteni dicsőséget elrejtő emberi természetben, vagy a még annak szelíd fényességét is elburkoló szentségi anyagban (kenyér és bor), hanem mindig éles pillantással lássunk keresztül rajta és olyan lelkülettel közeledjünk Hozzá, mintha felségének dicsősége már most teljes ragyogásban fényeskedne előttünk. Isten Ő. És csakis ily lelkülettel lehet Istenhez közeledni. Ez a betlehemi hajnalpirkadat derengésének tanulsága. — *b)* Fölségében meglátjuk az erőt is és igazat adunk az Introitusnak, amely azt mondja, hogy «erőbe öltözött». Az isteni Fölség, amely a Gyermekben rejtőzik, feltétlen termékeny. Alakító és fenntartó erő, erőforrás, amely energiákat sugároz a világba. Ez az energia kormányoz mindent, tart fenn mindent, vezet céljához mindent. Ez az energia belénk is átárad, minket is éltet, vezet és boldogít. Valahányszor közeledünk a betlehemi Gyermek-Istenhez, ennek tudatával kell jönnünk. Erőt kell keres-

nünk Nála, energiát kell kérnünk Tőle és ezzel kell töltekeznünk. Csak akkor teljesül be véglegesen karácsonyi élményünk. — *c)* A Gyermek ezzel a fölséggel és erővel övezte fel magát — mondja továbbá az említett szöveg —, és emlékezetünkbe hívja, hogy a fölséges és erős Isten elindul hódító útjára. Ereje kényszeríti térdre a büszke nemzeteket, és fölsége, amely a szent emberség szerény leplén is átsugárzik, vonz magához mindeneket. E két fegyverrel hódítja meg a világot és vezeti üdvössége felé. Nekünk is ezt kell meglátnunk Benne, és ennek alapján kell törekednünk, hogy hódító hatalma reánk is hasson, Őhozzá vezessen és Nála örökké megtartson.

Elhatározás: A betlehemi Gyermekben megnyilvánuló isteni fölség és a Belőle kisugárzó ellenállhatatlan erő hódolatra késztet és forró imádást fakaszt fel bennem. Ez azon adottság, melynek szükségét érzem, valahányszor Istenhez közeledem. Karácsonyi élményemből ezt a tanulságot is levonom; ápolom ezt az

adottságot és annak tökéletességét napról-napra fokozom.

3.

«Áldott, ki az Úr nevében jő: Isten, az Úr, derítsen fel minket. Az Úrnak műve ez és csodálatos a mi szemünkben.» (Graduálé.)

Krisztus közeledik felénk és mi allelujás, hozsannás lelkülettel fogadjuk. A mai Graduáléval mondjuk, hogy áldott, mert az Úr nevében jön, mint az Atya küldöttje és a megváltás eszközlője. — *a)* Krisztus valóban áldott, mert megtestesülése, csodálatos születése az áldás kifogyhatatlan forrásává lett. Áldott, mert szavai nyomában áldás és új élet fakadt. Áldott, mert jótéteményeiért nemzedékek beláthatatlan sokasága áldja hálás és szeretettől izzó szívvel. Áldott, mert szeretettel ajándékozta meg a világot és mindannyiunkat megtanított tökéletesen szeretni. Áldott, mert föláldozta magát és megtanított a kereszt isteni bölcseségére. Áldott, mert föltámadása által legyőzte a halált, meg-

törte a pokol hatalmát és feltárta az örök világosság kapuit. Áldott, mert jelen van életünkben és kormányzó hatalmával irányítja örök célja felé. Áldott, mert karjaiba vesz az utolsó órában, átvezet az örökkévalóságba, hogy ott örök és boldogító beteljesülésünk legyen. Áldott, mert örök megváltó Istenünk, örök célunk és mindenért kárpótló boldogságunk. — *b)* A Graduálé szövege arra kéri az Áldottat, hogy derítsen fel minket. Ez oly karácsonyi kérés, amelyre rögtöni beteljesülés következik, mert alig hogy kimondjuk a forró imádságot, máris elárasztja lelkünket a forró láva, a tüzes szeretet, amely valóban felderít, vagyis megingathatatlan boldogságot ad. Krisztus, a szeretet Istene; születése a szeretet ünnepe; eljövetele a szeretet ajándéka; beteljesülése a szeretet megszilárdulása és mindez oly érték, amely valóban nemcsak megtanít boldognak lenni, hanem e boldogságot megőrizni, fokozni, és beteljesülésének, az örök boldogságnak elébe menni. Valóban felderít, vagyis sugárzó napfényt fakaszt,

amelynek az a fő tulajdonsága, hogy éltetően melegít és nem ismer árnyékot. — *c)* Van okunk térdreborulni és megsemmisülni a jászol előtt, mert mindez — és mennyi foglaltatik bennel — az Úr műve. Alig hogy jött, alig hogy ránkmosolygott, alig hogy kitárta felénk rózsás kis kacsóit, máris annyit tett értünk, mint előtte és utána senki más. Áldást fakasztott, békét hozott, szeretettel ajándékozott meg. Nagy az Úr műve, ezt különösen a karácsonyi beteljesülésben látjuk, és nem kell külön említenünk, hogy a Graduálénak igaza van, mert — és joggal — «csodálatos a mi szemünkben»; csodálatos, mert ennyi jósághoz, megelőző szeretethez, szívhez szóló megértéshez és két karral való acélos szívhezszorításhoz valóban nem vagyunk hozzászokva. Az élet nem kényeztetett el. Ellenkezőleg! És most jön az Istengyermek, karjaiba vesz, a szó természetfeletti értelmében elkényeztet és megmutatja nekünk, hogy mi tulajdonképen a valódi élet. Senki sem csodálkozhatik azon, ha mi ezt a pirkadó betlehemi hajnalhasadásban

csodálatosnak tartjuk és térdenállva adunk hálát a megtestesülést eszközlő örök Istennek. — Az Úr nevében jön a betlehemi Gyermek. És valóban áldott. Látni kell ezt, élni kell ezt, részesülni kell benne és hálát kell adni érte. Ez is hozzátartozik a karácsonyi élmény teljességéhez.

Elhatározás: A betlehemi Gyermek valóban áldott. A kérdés most már csak az, hogy áldott-e bennem is? Hozzájárultam-e én is ahhoz, hogy áldottnak neveztessen? Bizonyítéka vagyok-e termékenységének, ellenállhatatlan nevelőerejének és alkotóereje ragyogó szépségének? Más szóval: én csak akkor állíthatom, hogy a Gyermek-Isten bennem is áldott, ha mondhatom, hogy a kegyelem mel való hűséges közreműködésem által bennem is sikerült alakítása és én is a legjobb úton vagyok, hogy remekmű legyen belőlem.

Hajnali mise II.

A hajnali szürkületben bemutatott szentmise könyörgései ismét új világosságot vetnek a karácsonyi misztérium jelentőségére, új meglátásokat közvetítenek és lényegesen közelebb hoznak vágyaink beteljesüléséhez. Az említett liturgikus szövegek alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. A visszfény. 2. A viszontadomány. 3. A megújulás.

1.

«Add meg kérünk, mindenható Isten, nekünk, akik a Te Igéd megtestesülésének új fényében élünk, hogy tetteinkben az sugározzék vissza, ami a hit által lelkünkben tündököl.» (Kollekta.)

A mai szentmise Kollektájában a keresztény élet egyik megtermékenyítő titkával ismerkedünk meg. A karácsonyi hajnali szürkület mindinkább világosodik és lassan belefejlődünk a nappali fényesség teljességébe, amelyben tökéletesen megismerkedünk a betlehemi Isten-Gyermekkel, egyéniségének jelentőségével és küldetésének rendkívül gazdag tartalmával. Ezzel

kapcsolatban világosan látjuk a betlehemi Újszülött által alkotott keresztény élet lényegét, megértjük alaptörvényét és könnyebben alkalmazkodunk szelleméhez. A jelen Könyörgés különös módon segíti elő bennünk e folyamatot és azáltal mutat rá a keresztény élet egyik legszebb misztériumára, hogy — *a)* elsősorban megállapítja a megváltottak életének lényegét. Erre vonatkozólag csak annyit mond, hogy mi, a megváltottak, Isten Igéje megtestesülésének új fényében élünk. A keresztény élet eszerint nem egyéb, mint Isten világosságával és az újszülött Megváltó ragyogó fényességével való töltekezés. Már nem élünk a tévely sötétjében, a bizonytalanság homályában, a tapogatódzás ködében, hanem a kinyilatkoztatott igazság, Krisztus, a megtestesült Ige, a Logosz ismerete teljes fényességében. Az út világosan fekszik előttünk, a célra vonatkozólag nincsenek kételyeink. A törvényt ismerjük és nem kell kérdezősködnünk az iránt, hogy hogyan, mily magatartással és mily erőforrások igénybevé-

telével kell az előttünk fekvő, a távolmesszeségben elvesző utat végigjárnunk. A Kollekta tökéletesen igazat mond, fényes világosságban élünk és ezt természetesen az Ige megtestesülésének köszönhetjük. — *b)* A Kollekta tovább fűzi gondolatmenetét és arra figyelmeztet, hogy a krisztusi gondolat, vagyis a természetfölötti élet és hivatás megismerésének világossága lelkünkben tündököl és fényeskedik a hit által. Krisztus a betlehemi beteljesülés pillanatában világosságot gyujtott lelkünkben; a Belőle kipattant és belénk átpattant szikra, amely lángralobbantotta Isten fényességét, a természetfölötti hit, amely a szó teljes értelmében kegyelem, és mint olyan, Isten ajándéka. Krisztus ezzel a hittel ajándékozott meg és tette lehetővé, hogy tudjunk hinni megtestesülésében, küldetésében és megváltó szerepében, vagyis Istenségében. A Krisztus által ajándékozott hit gyujtotta meg lelkünkben a karácsonyi világosságot. E hit fényességében tündököl bennünk a Krisztus karácsonyi adománya erejében meg-

valósult keresztény szellemiség és életfelfogás. — *c)* A hit által lelkünkben tündöklő keresztény szellemiség és életfelfogás oly fényt fakaszt, amely nem maradhat visszfény, komoly visszahatás nélkül. A Kollekta erről is megemlékezik és világosan mondja, hogy a hit által bennünk fényeskedő szellem visszatükröződik tetteinkben. Cselekedetünk tesz ugyanis tanúbizonyságot arról a lelkületről, amelyet a hit alakított bennünk. Tettünk nem egyéb, mint visszfénye annak a benső, kegyelemteljes kultúrának, amely szintén és kizárólag a hit természetfeletti adományára vezethető vissza. A Kollekta ezáltal reámutat, hogy a hit által bennünk alkotott lelkiség, életfelfogás és cselekedeteink között soha semmi szakadásnak, diszharmóniának vagy ellentmondásnak nem szabad lennie. A kettő között mindig teljes harmónia legyen. És csak akkor beszélhetünk a karácsonyi misztérium tökéletes beteljesüléséről, ha a hit által alakított lelkiség tetteinkben tükröződik vissza és a cselekedetek tesznek tanúbizonyságot róla.

Elhatározás: A Kollekta szavai nekem is szólnak és engem is figyelmeztetnek, hogy a hit szelleme és a cselekedetek iránya között sohasem szabad megtűrnöm az ellentmondást. Karácsonyi élményemet azzal egészítem ki, hogy erre a tökéletes benső harmóniára törekszem és azon vagyok, hogy minden tettem a hit által fakasztott tökéletes lelkiség ragyogó visszfénye legyen.

2.

«Áldozati ajándékaink, kérünk, Urunk, legyenek méltók mai születésed misztériumához és árasszanak reánk állandóan békét, hogy valamint Az, Aki embernek születve Istenként is ragyog, úgy ezek a földi adományok isteni viszontadományokat eszközöljenek ki nekünk.» (Szekréta.)

A mai Szekréta nagyon helyesen jegyzi meg, hogy Isten előtt nem jelenhetünk meg üres kézzel. — *a)* Mikor elindultunk Betlehembe, magunkkal vittük áldozati ajándékainkat (eucharisztikus áldozat) és arra kértük az Urat, hogy ezek méltók legyenek

mai születése misztériumához és áraszszanak reánk állandó békét. Itt nem arról van szó, hogy áldozati ajándékunk, az Eucharisztia, önmagában véve nem méltó a karácsonyi misztériumhoz, hanem arról, hogy az áldozati adomány odaajándékozási módja néha annyira tökéletlen lehet, hogy valóban nem méltó a karácsonyi beteljesüléshez. A Kollekta szerint tehát kérnünk kell az Urat, tanítson meg az áldozat tökéletes bemutatására és a nemes, önzetlen ajándékozás tökéletes művészetére. Vagyis tanítson meg és neveljen minden szempontból kifogástalan eucharisztikus életre, hogy annak ápolása által váljon ajándékunk méltóvá a karácsonyi misztériumhoz. — *b)* Áldozati ajándékunkat a betlehemi Gyermeknek ajánljuk fel, Akiben földi szemünk csak az emberi természetet látja és a gyermek kedvesen ártatlan mozdulatait szemléli. Lelki szemünk viszont látja a Benne élő és megnyilvánuló elrejtett Istent és Őneki mutatja be az áldozatot. — *c)* A Szekréta gondolatmenetét azzal fejezi be, hogy

megvonja a párhuzamot Krisztus emberi természete és isteni mivolta között és ennek alapján könyörög, hogy miként Az, Aki embernek születve Istenként is ragyog, úgy a mi földi adományunk is isteni viszontadományokat eszközöljön. A Szekréta tehát azért könyörög, hogy áldozatunk ne legyen eredménytelen. Miután megtanultuk az ajándékozás művészetét és megtanultuk az áldozatot a megtestesülés misztériumához méltóan bemutatni, legyen ennek a törekvésnek eredménye: az áldozat érdemelje ki Isten elismerését, melynek bizonyítékai azon gazdag viszontadományok, amelyekkel az Úr szenteli meg lelkünket. —

Elhatározás: Az áldozatban bennefoglalt adományaimmal nem mindig szereztem és biztosítottam magamnak viszontadományokat. Ez nem az áldozatra vezethető vissza, mert az, mint Eucharisztia, tökéletes, hanem arra a módra, ahogy én az áldozatot bemutattam, vagy annak bemutatásánál közreműködtem. Tökéletesítenem

kell magamban az áldozat bemutatásának és az adomány felajánlásának művészetét; ki kell alakítanom lelkemben az eucharisztikus áldozat szellemét, hogy ezáltal biztosítsam Isten gazdag viszontadományát, és a karácsonyi misztérium szellemének megfelelően megszenteljem lelkemet.

3.

«E szentségben való újra megszületése által újítson meg minket Urunk Az, Akinek egyszer történt születése az emberiség régi állapotát megszüntette.» (Posztkommúnió.)

A liturgia a Posztkommúnióban oly gondolatot elevenít fel, amellyel más szempontból már foglalkoztunk. De ebből egészen új meglátások alapján vonja le a következményeket és új formában alkalmazza azokat a mindennapi életre. — *a)* A Posztkommúnió Krisztusnak az Eucharisztiában való újraszületéséről beszél közvetlenül, közvetve pedig a karácsonyi misztériumnak az Euchariszt-

tiában megnyilvánuló folytonosságára céloz. Az Eucharisztia — és erről már megemlékeztünk — örök karácsony, vagyis Krisztus benső, lelkünkben való újraszületésének soha meg nem szűnő ünnepe. Valahányszor a kenyér és bor átváltozik Krisztus testévé és vérévé: újraszületik, mert leszáll az oltárra, eljön hozzánk és felüti nálunk trónját, hogy együtt éljen velünk és segítségünkre siessen. De újjászületik akkor is, ha az eucharisztikus egyesülés közvetítésével lelkünkbe jön, hogy szállást vegyen bennünk és dicsfényes templomává avasson. Erre kell gondolnunk valahányszor az Eucharisztiához közeledünk, résztveszünk az eucharisztikus áldozatban és a szentáldozásban egyesülünk Krisztussal. Minél őszintébb a karácsonyi lelkület, amellyel az Eucharisztiához közeledünk, annál mélységesebb hatással van reánk Krisztus újjászületése és annál több kegyelmet, vagy mint az előző pontban mondottuk, Isten viszontadományait eszközli ki számunkra. — *b)* Megújulásunknak, újraéledésünknek, felüdülésünk-

nek, lelki feltámadásunknak ez a titka: Krisztusnak az Eucharisztiában beteljesülő újraszületése, s a lelkünkben megújuló karácsonyos, eucharisztikus misztériuma. Valahányszor az Úr kegyelme által újjászületik lelkünkben, annyiszor újul meg bennünk a kegyelem éltető ereje, intenzív hatása, ellenállhatatlan és gazdag iniciatívája. Ezek keretében — és ezt nem kell külön magyarázni — maga az élet újul meg bennünk, válik lendületessé és fejlődik át a tökéletesség magasabb fokára. Az örök karácsony, vagyis az eucharisztikus misztérium életünk megújulásának felbecsülhetetlen forrása és mint olyan, megérdemli, hogy e tényállást necsak elismerjük, hanem levonjuk a következtetést és valahányszor érezzük, hogy újjászületésre, felújulásra van szükségünk, Hozzá forduljunk beteljesüléséért. — *c)* A Posztkommúnió befejezésül arról is megemlékezik, hogy Krisztus a betlehemi misztérium beteljesülése által megszüntette az emberiség régi állapotát, vagyis megváltotta az eredeti bűntől és annak szo-

morú következményeitől. A liturgikus szöveg szavait átvitt és magasabb értelemben is lehet venni. Igy értelmezve annyit jelentenek, hogy Krisztus, valahányszor hozzánk jön az Eucharisztiában, megszünteti eddigi állapotunkat és újat, jobbat, magasabbat és nemesebbet teremt, melynek az előző állapot csak előkészítő foka volt. Az örök karácsony, vagyis az eucharisztikus misztérium ennek következtében a lelki kibontakozás, a fokról-fokra való fejlődés legtökéletesebb eszközlője. Ennek tudatában kell az Eucharisztia kultuszát ápolnunk és eucharisztikus életünket felépítenünk.

Elhatározás: Megújulásra, megújhodásra nekem is szükségem van. Úgy érzem, mintha lelkem lassan öregedne és arculata ráncosodna! Tudom, hogy erre nincs szükségem, sőt hátrányt jelent. Ezért törekszem lelki arculatom üdeségét visszaszerezni és fordulok az Eucharisztiához, amelyről tudom, hogy megújító ereje kifogyhatatlan. Mi-

nél intenzívebben alakítom eucharisztikus kultuszomat, annál üdébbé és ruganyosabbá válik lelkem.

Hajnali mise III.

Szent Pál, a megtestesülés teológusa gyönyörű színekben vázolja a mai Szentleckében Krisztus eljövetelének, — vagy mint ő mondja — megjelenésének beláthatatlan horderejét és jelentőségét. Gondolatmenete alapján a következő pontokban végezzük elmélkedésünket: 1. Krisztus emberszeretete. 2. Az igazság cselekedetei. 3. Az isteni Lélek eszközölte újjászületés.

1.

«*Kedveseim: mikor üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete megjelent, megmentett minket.*» (Szentlecke.)

Szent Pál a megtestesült Igét, a hozzánk eljött Üdvözítőt a legrokonszenvesebb megvilágításban mutatja meg. Fentidézett szavaival arra utal, hogy Őbenne Isten jósága és emberszeretete jelent meg előttünk. A latin

«humanitas» teljesen fedi a görög «philantropia» (emberszeretet), a modern világban oly sokat használt és még többet elferdített kifejezést. A mai liturgia alapján alkalmunk van a valódi philantrópiával megismerkedni és megtudni, hogy a nemes értékes eredményhez vezető emberszeretet tulajdonképen miben áll. — *a)* Az emberszeretet kiindulópontja a mai Szentlecke tanítása szerint maga az Isten. Az embert valóban önzetlenül, minden haszon nélkül és boldogítóan csakis Isten szeretheti. Ő volt az első, Aki szerette, különben nem teremtette volna. Ő az, aki szereti, különben nem tartaná életben, és Ő az, aki mindig szeretni akarja és fogja, különben nem üdvözítené. Szeretetének mélységeit pedig akkor tárta fel, mikor irgalmazott a bűnbeesett embernek és a megváltás beteljesülése által lehetővé tette, hogy ismét visszatérjen elhagyott Istenéhez és ezáltal üdvözüljön. Isten szeretetében annyira ment, hogy nem tekintett a bűnben megnyilvánuló hálátlanságra és megátalkodottságra, hanem egyszü-

lött Fiát áldozta fel a keresztfán, hogy megmentse emberi teremtményét, akit oly megmagyarázhatatlan önzetlenséggel szeret. Az emberszeretet tehát Istentől származik és Istenből indul ki. Ennek megfelelően még azt kell mondanunk, hogy Isten felé árad, Istenhez vezet és Istenben találja kicsendülését. — *b)* Ezen Istenből kiinduló szeretet alapja Szent Pál szerint (Szentlecke) a jóság. Az Isten emberszeretete ugyanis nem annyira az érzelmi momentumra fekteti a fősúlyt, hanem az általa szeretett emberi teremtmény lelki javára és örök üdvösségére. — Annyiban szereti, amennyiben javát akarja, tehát jó hozzá és jóságának számtalan tanúbizonyságát adja. Ennek következtében minden ideális emberszeretet alapja és fenntartója a jóság, amely folyton szeretete tárgyának javán fáradozik és érdekeit mozdítja elő. Igaz tehát, hogy kielégítő és a mértéket megütő emberszeretet jóság nélkül elképzelhetetlen. — *c)* A mondottak után megértjük, hogy Szent Pál mit akar mondani, midőn kijelenti, hogy

«Isten emberszeretete megjelent». Itt használja a «humanitas», vagyis philantrópia szót és ezáltal gondolkodóba ejt, mert ezt olvasva önkéntelenül felvetjük a kérdést, hogy a nemes, Istenből kiinduló és jóságán alapuló emberszeretet tulajdonképen miben áll? A választ erre a megtestesülés misztériumának beteljesülése adja meg. Szerinte ez fennkölt, következetes és áldozatkész önzetlenség. Az emberi teremtményt szerető Isten önzetlensége és áldozatkészsége a betlehemi bölcső fényes ragyogásában nyilvánul meg. Azt bizonyítja, hogy Isten valóban nem önnön javát és érdekét keresi, midőn szeretetteljesen emberi teremtménye felé hajol. Nem kap tőle, nem gazdagodik általa. Ellenkezőleg. Ő ad neki. A végtelenséggel, a megtestesült Igének, Istennek emberi teremtményei között való megjelenésével ajándékozza meg. Önzetlensége annyira fokozódik, hogy túlnövi méreteit és a legfenségesebb áldozattá válik. Eltekintve a harminchárom év múlva bekövetkező kereszthaláltól és annak véres áldozatától, már a meg-

testesülés betlehemi beteljesülésében is nagy áldozat rejlik. A megtestesülés ugyanis nagyon is közel áll (Isten szempontjából) az önmegsemmisüléshez, mert aki a Megtestesülthöz közeledik, csakis az embert látja benne és csak akkor tudja meg, hogy Istennel áll szemben, ha a hit természetfeletti adománya élessé teszi szemeit és megláttatja vele a Krisztus szent Emberségében elrejtőzött Istent. Az isteni dicsőség tehát teljesen kikapcsolódik és úgyszólván eltűnik a szent emberség sűrű fátyola mögött. E valóság nagyon közel hoz az önmegsemmisüléshez, ami viszont magában foglalja az áldozat és önfeláldozás minden tulajdonságát és értékét. A valódi philantrópia, vagyis az ideális, célhoz vezető emberszeretet — a Megtestesült példája szerint — abszolút önzetlenségen és nemes áldozatkészségen alapul. Más szempontot nem ismer és más célt nem követ. Minden egyebet kikapcsol elgondolásából és csak ezzel a kettős értékkel tüzesíti át érzelmeit és teszi acélossá megalkuvást nem ismerő aka-

ratát. Távol áll tőle minden feltűnési hajlam, elismerés és kárpótlás után való vágyakozás. Tüzét benső izzásán lobbantja lángra, lendületét lelkisége mélységeiből meríti, akaratát a nehézségekkel való megküzdéssel acélosítja és jutalmát önmagában találja.

Elhatározás: Nekem sem ártana, ha egy kicsit komolyabban venném a Megtestesült egyik legszebb tulajdonságát: önzetlen emberszeretetét; többet elmélkednék fölötte, levonnám belőle a következtetéseket, szentséges Szíve izzásán lángra-lobbantanám szívemet, és tökéletesebb emberszeretetre törekednék.

2.

«*Megmentett minket nem az igazság azon cselekedeteiért, melyeket véghezvittünk, hanem az Ő irgalmassága folytán.*» (U. o.)

Isten tökéletes és megmagyarázhatatlan emberszeretetének üdvözítő hatása van. Szent Pál a mai Szentleckében világosan kimondja, hogy általa «megmentett minket», vagyis örök üd-

vösségünket eszközölte. — *a)* Szent Pál hathatósan figyelmeztet, hogy üdvösségünket, megmentésünket nem önmagunknak köszönjük. Nem azon cselekedetek üdvözítenek, amelyeket az Apostol «az igazság cselekedetei»-nek nevez. Cselekvésünk, tevékenységünk, törekvésünk nem annyira értékes vagy érdemszerző, hogy üdvösségünket tudná eszközölni. Csak annyiban jelent értéket, amennyiben már megvan az alap, ez pedig a Krisztus-adta megszentelő kegyelem, amely viszont a megváltás beteljesülésének gyümölcse. E kegyelem nélkül nincs érdemszerző cselekedet, nincs magasabb törekvés és nincs üdvözülés. — *b)* Az Apostol azt is megemlíti, hogy megmentésünkben főleg Isten végtelen irgalma nyilvánul meg. Csakis irgalmasságának köszönhetjük, hogy üdvözülünk és lelkünk üdvösségén eredménnyel munkálkodunk. A kegyelem ugyanis, amely mindennek alapja, az isteni irgalom ajándéka. A kegyelem ajándékára semmiféle jogcímünk nincs. Isten tehát nem követne el igazságtalanságot, ha megvonná

tőlünk és nem segítené elő üdvözülésünket. Hogy ezt nem teszi, sőt ellenkezőleg, elhalmoz a kegyelem bőségével, csak bizonyítja, hogy végtelenül irgalmas és nem engedi meg, hogy a lelkünk kárát valljuk és kegyelem hiányában elkárhozzunk. — *c)* Az imént vázolt igazságból le kell vonni a következtetést. Ez abban áll, hogy természetfeletti alapra helyezkedünk, természetfeletti életet élünk és lelki kibontakozásunkat a kegyelem segítségével eszközöljük. Lelkünk üdvösségén és megszentelődésén munkálkodunk, de csakis a kegyelem alapján és erejének korlátlan igénybevételével. A megtestesülés misztériumának beteljesülését is ebből a szemszögből látjuk és a betlehemi jászolt, amelyben a Kisded nyugszik, a kegyelem kiapadhatatlan forrásának tekintjük. Évközben is sokszor térünk be ide, hogy lelkileg megújuljunk és újabb kegyelmi erőre tegyünk szert.

Elhatározás: Most látom csak világosan a betlehemi bölcső jelentőségét és most értem meg teljes egészében, hogy

Isten mily bőséges adománnyal lepett meg a karácsonyi éjtszaka csillagfényes ragyogásában. Nem hiába jöttem Betlehembe, mert gazdagon megajándékozva térek vissza a mindennapi életbe. Az ajándékot dobogó szívemre szorítom és féltékenyen őrzöm, nehogy elveszítsem.

3.

«Megmentett minket . . . a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdője által, — kit bőségesen kiárasztott reánk Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által.» (U. o.)

Krisztus betlehemi születésének hatása újjászületésünket és megújulásunkat eszközli. — *a)* Ahogy Krisztus Betlehemben született és megkezdte földi életét, úgy született bennünk és kezdi meg bennünk természetfölötti életét megszentelő kegyelme adománya által. Ez viszont újjászületésünket és megújulásunkat vonja maga után. A kegyelem által krisztusi élet kezdődik bennünk,

amely tökéletesen átalakít, magasba ragad, megszentel és istenes életre nevel. Újjászületés, mert a kegyelem adományának elfogadása előtt más téren mozgott, más irányban fejlődött lelkiségünk. Újjászületésünk megújulásunkat vonja maga után. Megújulunk, amennyiben a bennünk rejlő istenadta erők — és ezeket a bűn és annak következményei nem engedték érvényesülni — megszabadulnak béklyóiktól, megtermékenyülnek és új életünk hathatós, üdvösségünket eszközlő tényezőivé válnak. — *b)* Orgánuma és megvalósítója ennek az átváltozásnak maga az életszentséget fakasztó és megszentelő isteni Lélek. Krisztus, a megtestesült Ige nem jön egyedül. Magával hozza a harmadik isteni Személyt. A Lelket hozzánk küldi és amit Krisztus kegyelme megkezdett, azt az isteni Lélek tökéletesíti és fejezi be bennünk való lakozása és működése által. A legnagyobb karácsonyi ajándék, melyben Krisztus részesít, az isteni Lélek, Akit, mint a liturgikus szöveg mondja, e szent éjtszakában «bőségé-

sen kiárasztott reánk». Az isteni Lelket tehát nem lehet elvonatkoztatni a karácsonyi misztérium beteljesülésétől. Ott lebeg a jászol felett, mint a Gyermek-Isten Küldöttje és onnan, a betlehemi barlang mélyéből árasztja a világra és mibelénk azt a kegyelmi erőt, melynek révén — *c)* «megigazulttá, reménybeli örökösévé válunk az örök életnek» (Szentlecke). A karácsonyi Lélekjárás ugyanis a kegyelem ajándéka által megigazulásunkat eszközli és abban összpontosítja reménységünket, hogy, ha együttműködünk a kegyelemmel és elfogadjuk Krisztus életprogrammját, az örök élet örököseivé válunk. A karácsonyi világosságban tehát benne izzik az örök életbe vetett reménység szelíd tüze is. Ennek lobogásánál új távlatok nyílnak meg. A betlehemi barlang küszöbén állunk és a messzeségbe pillantva már látjuk az örök élet hívógató világosságát. Elindulunk, hogy minden lépéssel közelebb jussunk hozzá és elérjük beteljesülésünket. Lépteink szinte légiessé, könnyeddé válnak, mert érezzük, hogy nem já-

runk egyedül: a Szentlélek merész szárnycsapásokkal lebeg fölöttünk és kísér végig a hosszú, veszélyes és küzdelemben gazdag életúton.

Elhatározás: A karácsonyi éjtszakában a Szentlelket is meg kell látnom és nem szabad elfelednem, hogy a misztérium beteljesülésében Ő is nagy szerepet játszik. Reá bízom magam és Vele egy közösségben indulok útnak beteljesülésem felé. Az úton pedig csak arra ügyelek, hogy Vele való kapcsolatom mindig szorosabb legyen.

Hajnali mise IV.

A hajnali mise liturgiájában nagy szerepet játszanak a pásztorok, úgy hogy ezt a misét pásztorok miséjének is szokás nevezni. Mi is szívesen csatlakozunk a pásztorokhoz, útnak indulunk és elmegyünk Betlehembe, hogy szemtanúi legyünk az ott történteknek és a misztérium beteljesülésének. A pásztorok, a természet ezen egyszerű gyermekei szemével tekintjük a dolgokat és az ott látottakat

elmélkedésünkben a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A pásztorok beteljesülése. 2. A szemlélődő Istenanya.

1.

«És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet.» (Evangélium.)

a) A pásztorok kíváncsiságát a betlehemi éjtszaka rendkívüli eseményei csigázták fel. Ennek hatása alatt útnak indultak, felkeresték a barlangot és ragyogó szemmel merültek el az ott végbement misztérium szemléletében. A jászolban megtalálták a pólyába göngyölt Kisdedet, mellette pedig szeplőtelen Anyját és jóságos védelmezőjét, Józsefet, a názáreti ácsot. Minden felszólítás nélkül térdreborultak és imádták a megtestesült Istent. Ők az elsők, akik hódolnak Neki. A külvilág első küldöttei nem koronás fők és híres emberek, nem hatalmasságok és a tudomány oszlopai, hanem egyszerű pásztorok, akik kérges kezüket imára kulcsolva térdelnek a Kisded előtt. Ezek az emberek nem csalód-

nak várakozásukban, mert a barlangban mindazt megtalálják, amit keresnek. Tudják, hogy az égi jelenés nem vezette őket félre és azt is tudják, hogy az angyal igazat mondott. Megszületett a Megváltó és érzik, hogy ez milyen roppant következményekkel jár. Lelkük egyszerűségében nem tudnak számot adni arról, ami bensejükben végbemegy, csak annyit tudnak mondani, hogy ütött a beteljesülés órája. Fennhangon hirdetik Isten dicsőségét és mindenkivel közlik szívük gazdag érzelmeit. Azok pedig, akik a lelkesedő pásztorok szózatát hallják, csodálkoznak a történteken és belekapcsolódnak a történelmi karácsony nagy élményébe. — *b)* A pásztorok beteljesülése nagy élményt foglal magában. Bizonyítja, hogy mindazok, akik nem restelnek útnak indulni és Betlehembe menni, a pásztorok sorsában részesülnek : megtalálják a beteljesülést és nem csalódnak várakozásukban. Pedig feszült várakozással és felfokozott igényekkel jönnek. Őket is az angyal szava indította útnak, vagyis a Krisztus után való vá-

gyakozás tüze és a közeli beteljesülés sejtelmének benső sugallata. E sugallat helyesen vázolta a Gyermek-Isten gazdagságát, tüzes reményt fakasztott és felfokozott igényeket keltett. És miután útnak indultak elértek Betlehembe, vagyis átlépték a karácsonyi beteljesülés küszöbét, ők is, — mint a pásztorok — térdreborultak és hálát adtak Istennek, hogy nem csalatkoztak. Megtalálták a betlehemi Gyermeket, elmerültek istenségében és látták mellette a Szentséges Istenanyát és a rokonszenves, jóságos nevelőatyát, Szent Józsefet. Megtaláltak tehát mindent, amire szükségük van: Istent, Aki üdvözít; a Boldogasszonyt, aki segít; és a nevelőatyát, Józsefet, aki tökéletes életalakítása által irányít. A pásztorok beteljesülése tehát mindazok beteljesülése, akik példájukat követik és messzetávolból jönnek és a szent éjtszaka homályában Krisztus jászola előtt találkoznak. — *c)* Itt már kezd kialakulni az a nagy közösség, melynek tengelye és összefogó kapcsa a Gyermek-Isten, és amelyet Isten földi országának, misztikus

Krisztus-testnek, Világegyháznak nevezünk. Azok ugyanis, akik odataláltak a betlehemi jászolhoz és ott megtalálták beteljesülésüket, Krisztusban is egymásra találnak, egybeforrnak és lassan kialakítják a Világegyház lüktető élettel megáldott nagy közösségét.

Elhatározás: A pásztorok beteljesülése az én beteljesülésem is, mert példájukat én sem hagyom figyelmen kívül és most ott vagyok a betlehemi jászol előtt. Érzem, hogy nem egyedül jöttem és boldogan átélem a velem együtt zarándokolt milliók áhítatos jelenlétét. Most és itt a jászol fényében kezd derengeni bennem annak a tudata, hogy tulajdonképpen mit is jelent a Krisztus Világegyházához való hozzátartozásom.

2.

«Mária pedig megjegyzé vala mindeme dolgokat, szívében forgatván.» (U. o.)

A Boldogasszony nem tartozik azon egyéniségek közé, akik előtérben állnak és magukra vonják a figyelmet. Itt is, — pedig milyen nagy szerep jutott neki, — háttérbe vonul és észrevétlenül marad. Ragyogó alakját azonban a homályos barlang sötét háttere domborítja ki. Túlságosan sok fényesség összpontosult benne és ezt nem lehet elrejteni. Ha nem is akarja, mégis előtérbe kerül és magára tereli a szemlélődő figyelmét. Mi is ennek a hatásnak vagyunk kitéve és nem tudunk a betlehemi barlangból távozni anélkül, hogy vele ne foglalkoznánk. Betlehemi élményünk világosságába az ő fényessége is beleragyog és ennek ragyogásában azt vesszük észre, hogy az Istenanya itt, a jászol mellett tulajdonképen szemlélődik, befelé fordul és elmerül gondolatainak, érzelmeinek, karácsonyi élményének beláthatatlan mélységében. Betlehemben a szemlélődő Istenanya mint a szemlélődők Géniusza áll előttünk. — *a)* Az Irás szavai nyomában feltűnik, hogy az Istenanya minden boldogsága ellenére sem kapcsolódott ki abból, ami

körülötte történt. Érzelme minden hullámzása az Újszülött felé áradt és lelke minden ereje Őbenne összpontosult és mégis látta, hogy mi történik a barlangban, és tudomást szerzett arról, amit Isten művelt, hogy megdicsőítse Egyszülöttje csodálatos születését. Ebből a szempontból is megérdemli korlátlan csodálatunkat. Magatartása ugyanis annyira tökéletes, hogy a szemlélődő lélek eszményképévé válik és megtanít a szemlélődés tökéletes művészetére. A szemlélődés Istenben való tökéletes elmerülést jelent. Az Istenanya példája mutatja meg, hogy ezt hogyan kell gyakorolni. El kell merülni Istenben, de nem szabad kikapcsolódni a mindennapi életből és azokból a történésekből, amelyek vele járnak és életünkhöz is hozzátartoznak. Az Istenanya is lát mindent, értesül mindenről, ami Krisztus csodálatos születése körül történik. Ezeket a rendkívüli megnyilvánulásokat belevonatkoztatja Istenbe való elmerülésébe, belőlük kihámozza a tagadhatatlan értéket és erejükkel csak táplálja

és fokozza szemlélődésének, Istenben való elmerülésének tökéletességét. — *b)* A Krisztus csodálatos születése körül történt események, amelyek lényegesen hozzátartoznak az Istenanya életéhez, valóban értékesek, táplálóerőnek bizonyulnak és fokozzák a szemlélődő Istenanya Istenben való elmerülését és izzítják szeretetét. Isten csodáit hirdetik, Isten szeretetéről tanúbizonykodnak és Isten végtelen jóságának megnyilvánulásai. Mint ilyenek, mélységes érzelmeket fakasztanak az Istenanya szívében, közelebb hozzák őt az Úrhoz, csodálatra, hálaadásra, imádásra késztetik. Az Irás erről is megemlékezik és azt mondja, hogy az Istenanya mindeme dolgokat «szívében forgatta», vagyis belekapcsolta szemlélődésébe. Nekünk is, ha tökéletesen akarunk szemlélődni, hasonlóképen kell cselekednünk. Az életünk körül lejátszódó és attól elvonatkoztathatatlan eseményeket is bele kell kapcsolni szemlélődésünkbe, belőle ki kell hámozni az igazi értékét, abból új tüzet és erőt kell meríteni, hogy általa közelebb jussunk

Istenhez, jobban megértsük szándékait és tökéletesebben lássuk imádásraméltó egyéniségét. A reális életet tehát nem szabad elvonatkoztatni a szemlélődéstől és abból mindig új táplálóerőt kell meríteni, hogy kontemplációnk általa mindinkább elmélyüljön. — *c)* Az Irás azt mondja, hogy az Istenanya megjegyezte magának a történteket. Ez annyit jelent, hogy feledhetetlen élménnyé, kiapadhatatlan forrássá váltak. Az Istenanya ehhez időnként visszatért, hogy belőle erőt merítsen és izzó tüzénél újítsa fel Istenszeretetét. Az Istenanya számára tehát ez az élmény nem röpke benyomás, amely épp olyan könnyen eltűnik, mint ahogy jött, hanem maradandó örök érték, melynek nagy jelentősége van. Későbbi szemlélődésében nagyon sokszor tér vissza ehhez a forráshoz, amely megszakítás nélkül szolgáltatja az «élő vizet» és táplálja szemlélődő lelkét. Ez számunkra is mérvadó, amennyiben nekünk is törekednünk kell, hogy szemlélődésünk, mélységes lelkiéletünk nagy élményét «megjegyezzük» magunknak, mint ér-

tékes kincset megőrizzük, hogy később visszatérjünk hozzá, felelevenítsük emlékét, belőle új erőt merítsünk és ezáltal tökéletesítsük szemlélődésünket.

Elhatározás: Nekem is szemlélődnöm kell, bármely hivatáshoz tartozzam is. Azért gyakran jövök Betlehembe az Istenanyához és tőle tanulom meg, hogy hogyan kell a szemlélődő élet szellemét hivatásbeli kötelességemmel összhangba hozni, a kettő között fenntartani az egészséges egyensúlyt; szemlélődésem által tökéletesíteni életemet és kötelességteljesítésem által táplálni és erősíteni szemlélődő lelkemet.

Ünnepi mise I.

Karácsony ünnepi miséjének liturgiája az Evangéliumban találja meg kimagasló csúcspontját. Szent János, az Úr kedvenc tanítványa szól hozzánk és vázolja felülmúlhatatlan teologikus meglátással az isteni Ige kettős származását. Ezzel kapcsolat-

ban a krisztocentrikus teológia legszebb és legmélyebb igazságaival ismertet meg és oly precíz Krisztus-fogalmat nyujt, melynek világosságát semmi sem tudja felülmúlni. Az Evangélista gondolatait a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A Kezdet. 2. Az Élet. 3. A Világosság. 4. Az istengyermekség.

1.

«Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige. Ez volt kezdetben az Istennél. Mindenek Őáltala lettek és Nála nélkül semmi sem lett, ami lett.» (Evangélium.)

A karácsonyi misztérium világossága beláthatatlan távlatokat szakít fel és a végtelenbe vezeti pillantásunkat. E ragyogásban — legalább is egy pillanatra, — eltűnik a betlehemi barlang, a mindennapi környezet és a jászolban fekvő Isten-Gyermeket teljes valóságában Istensége dicsőségében látjuk, mint az öröktőlfogva fényeskedő Igét. Előttünk áll az elmult idő, a lezajlott századok és évezredek kavargó tömege. Pillantásunk az idő küszöbén sem áll meg és tovább fúró-

dik az időt megelőző örökkévalóság ragyogó és kifürkészhetetlen mélységébe. Ott találja meg a kezdet nélküli Kezdetet, mert az Ige fényessége onnan fakad fel, onnan árad felénk felülmulhatatlan ruganyossággal és legyőzhetetlen életerővel. A karácsonyi misztérium, a megtestesülés beteljesülése ide vezeti szemlélődő lelkünket, hogy fellebbentse az isteni titkot fedő fátyolt és megmutassa az Igét, Akinek megtestesülését a betlehemi jászolban szemléltük. — *a)* A kezdet nélküli Kezdet küszöbén állunk és az időt megelőző örökkévalóság mélységeiben tartózkodunk. Ragyogó fény vesz körül. Forrása az Ige, aki kezdettőlfogva van. Ő maga a Kezdet, az örök kiindulópont, mert — mint az Evangelista mondja: — «az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige». Egylényegű az Atyával, az örök Alkotóval és osztozik méltósága teljes hatalmában. Ez a Kezdet: az Atya által öröktől fogva kimondott, az Istenségben (Szentháromság) megszemélyesült Ige. — *b)* Az Ige, mint az Atya megszemélyesült megismerése, az örök Alkotó fényességét

tükrözi vissza. Ragyogását árasztja a világba. Ismeretét alakítja ki az elmékben és szeretetének tüzét lobbantja lángra a szívekben. Szemeink az Ige ragyogását szemlélik és Benne találják meg az Atyát, és Általa jutnak el egészen az örök Teremtőig. Az Ige, Aki Isten és Istennél van, közvetít az Atya és közöttünk, és összekapcsol az örök Teremtővel. — *c)* «Az Ige Istennél van», mondja az Evangelista és mégis nálunk tartózkodik, bennünk él és velünk működik. Istennél van, mert egylényegű az Atyával, ahol az Atya, ott van Ő is. És mégis velünk van és bennünk lakozik, mert isteni teljessége betölt mindent és isteni ereje behatol mindenhova. Mint Ige oly nagy, kifogyhatatlan és végtelen, hogy mindenütt van, mindenütt él és mindenütt létezik. Ebből következik, hogy isteni életet áraszt maga körül és ebben részesíti kiválasztottjait, akikben lakozik.

Elhatározás: Most tudom csak, hogy mi a karácsonyi élmény. Voltaképpen nem a betlehemi barlang és a jászol,

amelyben az Újszülött pihen, hanem a Gyermek, Akiben az Ige, az örök Kezdet éli isteni életét. Világosan látom már a méreteket és megértem, hogy a karácsonyi misztérium önnön gazdagságát felülmúlva, önmagán keresztül messzetávolba mutat és az örök Kezdet isteni titkáról vonja le a fátyolt. E titok szemléletében merülök most el és meggondolom, hogy Krisztus az én Kezdetem is. Ezzel kapcsolatban kérdezem, hogy ha kezdetem ilyen istenien nagyszerű, akkor miért oly satnya a rákövetkező folytatás?

2.

«Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága.» (U. o.)

Az Ige az örök Kezdet, belőle fakad fel az élet. Ő az élet kiindulópontja és kristálytiszta forrása. Minden élet Tőle származik, mert Ő az élet teljessége. — *a)* Az Evangélista azt mondja az Igéről, hogy «Őbenne élet volt».

Ez annyit jelent, hogy az Ige mint Isten maga az élet. Minden, ami létezik és él, Őáltala részesült az élet adományában és Őáltala marad életben. — *b)* Az élet az Igében van. Az Ige ugyanis az Atya önmegismerése. Mindaz az életbőség és gondolatgazdagság és lehetőség, ami az Atyában van, a Fiúban, az Igében is teljes mértékben megvan. Miután az Ige az Atya megszemélyesült önismerete, mindaz, amit az Atya alkotott és életrehívott, az Igében az Atya gondolatgazdagságából kipattant gondolat és kép (elképzelés) szerint jött létre. Állíthatjuk tehát, hogy minden, ami él, az Igében él, mert Őbenne él az előkép (idea), amely szerint teremtette Isten, az Atya alkotó ereje. Az Ige lényege, hogy Ige, vagyis megszemélyesülése az Atya önmegismerésének és gondolatgazdagságának. Benne a lényeg azonos az Atya Őbenne megszemélyesült gondolatával. Ennek következtében Őbenne minden élet, Ő az élet teljessége. — *c)* Az élet, melynek teljességét az Igében szemléltük, a mai Evangélium

szerint az emberek világossága. Világossága azért, mert Benne minden tökéletes. Az Atyának az Igében megszemélyesült elgondolása és elképzelése megüti a tökéletesség mértékét. Az Atya ugyanis terveiben csakis tökéleteset gondol el. (Mindaz, ami az életben nem tökéletes, az eredeti bűn romboló hatására vezethető vissza.) Az Igében, kinek lényege, hogy az isteni gondolat megszemélyesülése legyen, az isteni gondolat életre kel. A Benne lüktető élet ennélfogva tökéletes, és mint olyan, annyira ragyogó, hogy vakító világosságát,— melynek sugarai az emberi teremtményig is eljutnak, — nem lehet elkerülni. Az ember világossága tehát az Ige, Akinek élete és fényes ragyogása nélkül soha nem fakadt volna világosság.

Elhatározás: Az Ige megtestesülését, az isteni Gyermeket megint új megvilágításban látom. Élet Ő és életforrás. Benne meglátom életem elindulását, folytatását és beteljesülését. Megértem, hogy a Gyermek később, mint az emberiség Megváltója,

miért hivatkozott arra, hogy Ő az élet. Az én életem is kell, hogy legyen. És életművészetem abban áll, hogy ehhez az igazsághoz alkalmazkodom és az Igében, Krisztusban élem egyéni életemet.

3.

«És a Világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt fel nem fogta.» (U. o.)

Az Ige fényeskedő világosság és merő ragyogás. Küldetése, hogy világosság legyen és fényességet árasszon a világba. — *a)* Az Ige világosság, mert az Atya gondolatait tükrözi vissza, tehát az örök igazságot közvetíti. Mint az isteni gondolat megszemélyesülése örök igazság. Annak mélységeit tárja fel az emberek előtt. Azért mondja később, mint a világ Megváltója, hogy Ő az igazság. Benne személyesült meg az igazság és csak Általa és Benne található meg az igazság. — *b)* Az Ige mint ragyogó fényesség, vagyis felénk sugárzó örök igazság, útba igazít és vezet. Ezért mondja az Evangélista, hogy a világ

gosság a sötétségben világít. A «sötétség» itt azok lelkiállapotát jelenti, akik még nem jutottak az igazság birtokába, következőleg nem ismerik az élet lényegét és még nem találták meg a célhoz vezető utat. Ebbe a sötét zűrzavarba és ijesztő bizonytalanságba világít bele az Ige világossága és azáltal, hogy az örök igazság alaptételeire tanít meg, eloszlatja az életet burkoló ködöt, száműzi a sötétséget és a legmagasabb értelemben felvilágosítólag hat az emberiségre. — *c)* «A sötétség azonban nem fogta fel a világosságot», mondja Szent János. «A sötétség» alatt azoknak a tömegét kell érteni, akik önnön elhatározásukból megmaradtak tévhitükben és szántszándékkal elzárkóztak az Ige felvilágosító befolyása elől. A sötétség, vagyis a tévely ködébe burkolódzó «sötétlelkű» emberek nem képesek befogadni a világosságot, mert annyira hozzászoktak a sötétség koromfekete, sok mindent elfátyolozó éjtszakájához, hogy inkább annak homályában maradnak, semhogy belemerülnének az Ige világosságának áradatába és napfényre

hoznák azt, amit legszívesebben önnön lelkiismeretük egyébként éber szeme elől is szívesen elrejtenek. A sötétség emberei azért sem bírják befogadni a világosságot, mert a tévely borzasztó nyomása alatt annyira kisméretűvé vált gondolatmenetük és befogadóképességük, hogy az igazság örök méretei túlságosan nagyok számukra és lényegesen túlhaladják befogadóképességüket.

Elhatározás: Csodálattal imádom az isteni Gyermeket és háládatos lelkülettel szemlélem a Belőle felfakadó világosságot. Sugarai engem is elértek és lelkem mélyéig hatoltak. Az isteni Ige jóvoltából már régen lobog bennem az örök igazság fényessége. Gondoskodnom kell, hogy e világosság soha el ne apadjon bennem és Krisztussal való életközösségem elmélyülése által mindinkább fokozódjon.

4.

«*Mindazoknak pedig, akik befogadják, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek.*» (U. o.)

Az Ige mint Kezdet, Élet és Világosság az élet teljessége adományával örvendeztet meg. Az Isten és az ember között a kapcsolatot oly szorosra fűzi, hogy az emberi teremtmény az Ige által közvetített élet révén Isten gyermekévé lesz. — *a)* Az istengyermekség kiindulópontja Szent János Evangéliuma szerint az Igébe vetett hit. Csak azok válhatnak Isten gyermekévé, akik a hit által befogadják az Igét, az örök Világosságot, feltárják előtte lelküket és boldog hajlékává válnak. Az istengyermekségbe való átfejlődést pedig, mint az Evangélium mondja, maga az Ige eszközli, amennyiben hatalmat ad, vagyis képesíti őket, hogy Isten gyermekévé legyenek. — *b)* Az istengyermekségbe való belefejlődés komoly és valódi újjászületés. Az Evangélista azt mondja, hogy azok, akik hisznek az Ő nevében (az Igében), «nem a vérből, nem a test ösztönéből, nem a férfi akaratából, hanem Istenből születnek». Ez már természetfölötti megnyilvánulás és kiindulópontja, lendítő ereje a természetfölötti életfolyamat-

nak, melynek kicsendülése az örök boldogság. — *c)* Az Ige, Aki testté lőn, hogy köztünk lakozzék, ezek előtt, tehát Isten gyermekei előtt ragyogtatja fényességét. Azért mondja az Evangélista, hogy «látták az Ő dicsőségét», mint az Atya Egyszülöttjének dicsőségét és meggyőződtek arról, hogy «tele van malaszttal és igazsággal». Eszerint az istengyermekség egyik legszebb kiváltsága a tisztánlátás, az éles szem, amely akadály nélkül szemléli az Ige dicsőségét és világosan látja benne az igazság és a kegyelem teljességét. Akik nem Isten gyermekei, azoknak különös nehézségük van e tisztánlátás körül és mintha a vakság átka sujtotta volna őket, még ma sem látják az Ige fényességét. Ezért nincs soha karácsonyuk és ezért nem részesülnek a beteljesülés gazdag gyümölcseiben.

Elhatározás: Tudnom kell, hogy én is Isten gyermeke vagyok és azért úgy kell élnem, hogy mindig a világosság útját kövessem és az Ige dicsősége ragyogásának fényességével töltekezzem. Ha

megteszem, örök karácsonyom lesz és betlehemi élményem fényessége sohasem fakul el lelkemben.

Ünnepi mise II.

Az Introitus szövege gyönyörűen egészíti ki azt a hatalmas gondolatkört, amelyet az ünnepi Evangélium tárt fel előttünk. Az Evangélium alapján az Ige, az örök Isten dicsőségével ismerkedtünk meg. Ma viszont afölött gondolkodhatunk, hogy a megtestesült Ige, Kinek emberi származását a karácsonyi misztériumban szemléltük, mint Istenember hogyan jelenik meg előttünk. Az Introitus szövege segítségével a következő pontokba csoportosítjuk gondolatainkat: 1. A nagy határozat hirdetője. 2. A vállra nehezedő hatalom. 3. A számunkra született Kisded.

1.

«Az Ő neve lesz: a nagy határozat hirdetője.» (Introitus.)

Izaiás, aki a Szentlélek sugallata révén végtelenül közel jutott az Ige ismeretéhez, nagyon találóan a «nagy

határozat hirdetőjének» nevezi a Megtestesültet (Introitus). A Próféta igazat mond. Mert — *a)* az Ige valóban a nagy határozat hirdetője. «Határozat» alatt itt Isten terveit kell érteni. Isten ugyanis a mindenség életének folyamatát elgondolásában a legkisebb részletekre kiterjedően öröktől-fogva kidolgozta. Aszketikus és a lelki kibontakozás szempontjából főleg az érint közelről, hogy Isten lelkiéletünk folyamatának minden egyes megnyilvánulását meghatározta és az okokat és okozatokat úgy szedte termékeny és logikus rendszerbe, hogy lelkünk javára váljon, kibontakozásunk érdekeit szolgálja és magasbaívelő életútra képesítsen. Erre kell gondolnunk a karácsonyi fényességben, midőn a megtestesülés misztériumát ünnepeljük. És szívünk mélyéből hálát kell adni az Úrnak, hogy öröktől-fogva ilyen behatóan foglalkozott velünk és pontosan meghatározta lelki kibontakozásunk, természetfeletti életünk útját. — *b)* Az út azonban, mint tapasztalatból tudjuk, fáradalmas, küzdelmes és a komoly veszélyek ijesztő sza-

kadékai és örvényei mellett vezet magasba. Kézenfekvő, hogy könnyen eltéveszthetnők az utat és elveszíthetnők a helyes irányt, ha Isten végtelen jósága nem lépne közbe és nem küldené el hozzánk a «nagy határozat hirdetőjét», Egyszülöttjét, a megtestesült Igét. Az Ige, és erről már elmélkedtünk, Világosság és Élet; éltet és irányít. Tanítása, példaadása, kinyilatkoztatása, kegyelemben gazdag sugallatai által hirdeti Isten nagy határozatát, vagyis megőriz a helyes úton, megismerteti Isten akaratát és képesít, hogy meghajoljunk ezen akarat előtt és megtegyük életünk alaptörvényévé. — *c)* Isten határozatát részletesen megismerjük és tőle soha el nem térünk, ha szorosan az Igéhez tartjuk magunkat, vagyis Krisztussal egy életközösségben élünk, kegyelmét keressük, Evangéliumához alkalmazkodunk és példáját követjük.

Elhatározás: Isten «nagy határozata» megismerésétől függ örök életem, lelki kibontakozásom és keresztény kultúrám. Kötelességem tehát

a «nagy határozattal» törődni és Ahhoz fordulni, Aki megszakítás nélkül hirdeti annak törvényeit. A megtestesült Igéhez, a betlehemi Gyermekhez megyek tehát és Nála maradok, hogy mindig halljam szavát és ezáltal teljesen belefejlődjek Isten nagy határozatának erkölcsi szellemébe és mélységes kultúrájába.

2.

«Fiú adatott nekünk, Akinek vállán királyi hatalom van.» (U. o.)

Az Introitus Izaiás szavai segítségével a megtestesült Ige, az emberi nem Megváltója küldetésének misztikus lényegére utal. Ez a betlehemi barlang és a karácsonyi beteljesülés fényességében a Golgota magaslatára vezet és a keserves keresztutat járó Megváltóra emlékeztet. — *a)* A Gyermek vállán már most nagy teher nyugszik. Ez a kereszt. A Megváltó életének tengelye, lelkiségének kulcsa, küldetésének magyarázata és munkásságának beteljesülése. Erről már itt, a

jászol előtt kell megemlékezni, mert árnyéka rávetődik Krisztus egész életére. A Gyermek-Isten, a Megtestesült tökéletesen tudatában van küldetésének és világosan látja, hogy abban milyen kiváló szerepet játszik a kereszt. Egy percre sem felejti el a gyenge vállára nehezedő, az emberiség megváltásáért viselt terhet, melyet lélekben már a megtestesülés első pillanatától kezdve érez és melynek jelentősége öntudatában mindig eleven. — *b)* A Gyermek-Isten vállát megterhelő kereszt hatalom. Megtörhetetlen hatalom; ezért hallotta Konstantin császár is az égi szózatot: «In hoc signo vinces» — e jelben győzni fogsz. A kereszt tehát nem iga, hanem a királyi, megváltói, isteni hatalom jelképe. A kereszt által eszközölt megváltás beteljesüléséből fakad fel ugyanis Krisztus királyi hatalma és minden uralkodói joga. Kereszthalála által érdemelte ki, hogy mint Istenember és Megváltó résztvegyen az Atya örök kormányzatában és uralkodjon az emberiség fölött. Halála által a kereszt az Üdvösség

forrása lett. Benne összpontosult mindaz a természetfeletti érték, amelyet Krisztus szerzett a Golgota-áldozat pillanatában és belőle áradt a világba, hogy megtörje a Gonosz hatalmát és minden akadályt legyőzve elősegítse üdvösségünket. — *c)* Már most meg kell látnunk az isteni Gyermek vállára nehezedő keresztet és azt kezdettől fogva helyesen kell megítélnünk. Nemcsak amennyiben elfogadjuk, hogy hatalmat, korlátlan uralkodói jogot jelent, hanem annyiban is, amennyiben következményeit önmagunkra vonatkoztatjuk és arra gondolunk, hogy e hatalom alapozza meg lelkiéletünk és üdvösségünk szilárdságát. Krisztus királyi hatalma ugyanis a mi élményünk és számunkra felbecsülhetetlen nyereség. Hatalmában mi is részesülünk és e részesedésre, melyet a kegyelmi kapcsolat közvetít, építjük fel lelkiéletünket. Krisztus hatalmával és legyőzhetetlen erejével küzdjük végig az élet küzdelmeit és Krisztus hatalmában és erejében remélve haladunk az életúton végső beteljesülésünk felé.

Elhatározás: Karácsonyi élményem csak akkor teljes, ha a kereszt érvényességét is belevonatkoztatom a betlehemi világosságba. Imádó hódolattal borulok le a keresztet viselő Gyermek előtt és kérem, állítson engem is a kereszt igája alá, hogy én is részesüljek üdvös erejében és győzedelmes hatalmában.

3.

«Kisded született számunkra.» (U. o.)

Izaiás szavaiban végtelen megnyugtató – és lelkesítő – erőt találunk, mert megtanít az isteni Gyermeket tárgyilagosan szemlélni, és végtelenül közel hoz Hozzá. — *a)* A liturgia arra fekteti a fősúlyt, hogy gyermeket látunk és ne akarjunk mást látni, mint gyermeket. A megtestesült Ige emberi pályafutása kezdetén gyermek alakjában jön hozzánk és annak sugárzó szeretetével tárja ki karjait, hogy szívére öleljen és magánál tartson. Ezáltal végtelenül megkönnyíti a Hozzá vezető utat és édessé teszi a velejáró

áldozatot. A legrokonszenvesebb és legvonzóbb emberi alakot ölti magára, hogy száműzzön belőlünk minden félelmet és feltétlen gyors és örömteljes jövetelre, vagyis Hozzá való közeledésre késztessen. — *b)* A liturgia Izaiás szavaival mondja, hogy e Gyermek számunkra született. Nagy igazság rejlik e kijelentésben és végtelen megnyugtató-erő fakad belőle, mert figyelmeztet, hogy a Megtestesült számunkra voltaképen mindig betlehemi Gyermek marad. Nem mintha szent Embersége nem fejlődne keresztül az emberi természet érésének és kifejlődésének különböző fokain, hanem amennyiben a gyermek által jelképezett benső beállítás, önzetlen szeretet és előítélet nélküli áldozatkészség nem változik és örökké megmarad. A Gyermek-Krisztus szent Emberségében ifjúvá serdül és férfiúvá érik. A benső állapot, a lelkiség, a beállítás azonban nem. Az már tökéletes a megtestesülés első pillanatában és nincs alávetve a fejlődés törvényének. Azt a lelkületet, amely oly vonzóvá teszi a betlehemi Gyermeket,

a serdülő ifjúban, az érett férfiúban, a keresztjét vivő Megváltóban és a Megfeszítettben változatlanul megtaláljuk. Bárhogyan közeledjünk is Krisztushoz és szent Emberségének bármilyen alakját látjuk, szemeiből mindig és változatlanul a betlehemi Gyermek-Isten tüzes és ellenállhatatlan lelkiségének fénye árad felénk. A Gyermek valóban számunkra született, és ami oly végtelen megnyugtató, örökké gyermek marad. Ezért alapították sokan lelki életüket Krisztus szent gyermekségére és merítettek belőle oly rendkívüli lelki hasznot. — *c)* Számunkra született, tehát Isten ajándéka, szeretetének legfelsőbb megnyilvánulása. Benne és Általa mindent adott. Ne feledjük: Isten atyai szeretetét akarta bizonyítani és megközelíthetővé tenni. Erre a célra a legjobb megoldást találta. Egyszülöttjét gyermekként küldötte hozzánk és ezáltal fejezte ki szeretetének ártatlan üdeségét, feltétlen önzetlenségét és tökéletes áldozatkészségét.

Elhatározás: Most már megértem a Gyermeket és szívesen bo-

rulok lábaihoz. Karjaimba veszem, vagyis szívembe zárom és az Atyának a Gyermek által kifejezésre jutott szeretetére teljes önátadással válaszolok. Ez lesz a karácsonyi ajándék, amellyel az örökké adományozó Atyát örvendeztetem meg.

Szent István első vértanu ünnepe.

Krisztus bölcsője mellett a liturgia arról is megemlékezik, akiben először ragyogott fel a krisztusi életalakítás fényessége és aki először tett mint vértanú bizonyságot a betlehemi Gyermek isteni küldetése mellett. Szent István szerpapról, a kereszténység első vértanújáról van szó. Az ünnepi szentmise liturgiája az Introitusban foglalta össze mindazon jellemvonásokat, amelyek a szent Vértanú egyedülálló egyéniségének lényegét képezik. A liturgikus szöveg a százhuszonnyolcadik zsoltárra támaszkodó gondolatait a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A fejedelmek gyülekezete. 2. A vértanú fohásza. 3. A szeplőtelen szív jutalma.

1.

«Összeültek a fejedelmek és ellenem szólottak: és a gonoszok üldöztek engem». (Introitus.)

Az apostolok, midőn látták, hogy a szeretet törvényéből és szelleméből fakadó szociális munka (szegénygondozás és hasonló értékű karitatív tevékenység) minden idejüket igénybe veszi és már nem képesek az igehirdetést a körülményeknek és igényeknek megfelelően végezni, szerpapokat jelöltek ki a hívők legbuzgóbbjaiból, ezeket kézfeltétel által felszentelték és rájuk bízták a szegények gondozását. Szent István is közöttük volt (Offertórium). Buzgósága ráterelte a közfigyelmet és eredményteljes tevékenysége rendkívüli feltűnést keltett. A gondjaira bízottak a rajongásig szerették. Voltak azonban olyanok is, akiknek a szent szerpap nemcsak szálka, hanem dorong volt a szemében. Az Introitus szövege elsősorban ezekről emlékezik meg és róluk a következőt mondja: — *a)* «A fejedelmek összeültek». István ellenségei gyűlést tartottak és annak

keretén belül beszélték meg a teendőket. Panaszt emeltek sikerteljes tevékenysége ellen és megállapították, hogy nagy veszélyt jelent a zsinagógára. Krisztus, a Keresztrefeszített evangéliumát terjeszti, az Ő szellemében neveli a hozzátóduló tömeget és nem törődik a papi fejedelmek és írástudók szavaival. — *b)* Tehát ellene szólottak — mint a liturgikus szöveg mondja —, vagyis állást foglaltak ellene és megállapították, hogy tenni kell valamit, mert a helyzet tarthatatlan. Jellemző, hogy állásfoglalásukból hiányzik a tárgyilagos, józan igazságos és pártatlan ítélet és az emberies bánásmód. Az összejötteket csakis a legelvakultabb gyűlölet vezeti. — *c)* Ebből az ördögien termékeny talajból fakadt fel a keresztény vértanúság első szép virága. A liturgikus szöveg azt mondja, hogy az összegyűltek üldözni kezdték. Jellemző, hogy az összegyűlteket «gonoszoknak» nevezi és ezáltal helyes megvilágításba állítja őket. A gonoszok, a lelkiismeretlenek, a lélekkufárok megszervezik az üldözést és addig fokozzák, míg el nem

érik céljukat. A szent szerpapot elfogják, a város elé hurcolják, megfosztják ruháitól és barbár módon megkövezik. Istvánnak ezzel nem ártottak, az általuk gyűlölt kereszténységnek pedig dicsőségteljesen ragyogó vértanút adtak, míg önnön elvetemült gonoszságukat feledhetetlenné és hirhedté tették. Emléket állítottak maguknak, és ez örökké bizonyítja, mily mélyen süllyedhet az, aki a jobb belátás ellenére csakis a gyűlölet szavára hallgat.

Elhatározás: Szent István életében és vértanúságában mélységes tanulság rejlik. Engem ebben főleg az indít meg, hogy az ellentmondástól nem kell félni. Minél hevesebb a gyűlölet és igazságtalanabb az üldöztetés, amelyet Krisztusért szenvedek és minél inkább félreismer a világ, annál nagyobb lesz győzelmem, mert mindezt Krisztusért viselem és Őbenne győzök. A szent Vértanú sorsa arra is megtanít, hogy a félreismerésben nagy erő rejlik.

Minél inkább félreismernek és minél kevésbbé értékelnek, annál inkább növekszem Isten előtt. Nem bánom tehát, ha félreismernek, sőt ellenkezőleg: örvendek neki!

2.

«Segíts meg Uram, Istenem, mert szolgád megismerte igazságodat.» (U. o.)

Szent István első vértanú helyzete nem könnyű. Teljesen új és járatlan utakon halad. Mások példája nem erősítheti és acélosíthatja akaratát a küzdelemben, mert ő a kereszténység első vértanúja. Istvánnak azonban nem is kellenek példák. Ő a vértanúság úttörője, és mint olyan tudja, mit kell tennie. Forró fohászban fordul Istenhez és kegyelméből meríti a szükséges erőt. — *a)* «Segíts meg Uram, Istenem» kéri az Urat, mert tudja, hogy segítsége nélkül nincs benne erő és az üldöztetés ádáz vihara biztosan elsöpri. Ő azonban ott akar állni, ahova Isten állította és nem akar elsöpörtetni. Tehát tengelyt kér és ahhoz

simul. A tengely, amelyet biztos támpontként szúr életébe: Isten természetfölötti segedelme és megerősítő kegyelme. Szent István példájából nagyon sokat tanulhatunk, mert arra figyelmeztet, hogy nem szabad túlságosan bízni önmagunkban. Hősies lelkiség, kemény elszántság, eszményi beállítás és egyéb hasonló tulajdonságok még nem biztosítják a győzelmet. Ezek csak az elkerülhetetlen adottság kellékei és mint olyanok kiegészítésre, megszilárdulásra szorulnak. A kiegészítés nem tőlünk függ, mert mi nem egészíthetjük ki önmagunkat. Istentől jön, Istentől kell várnunk. A hősies lelkület csak a kész máglya, tüze még nem lobog és bennünk aligha van gyujtó szikra, amely lángba boríthatná az áldozatot. A gyujtószikra felülről jön és ez Isten megszentelő kegyelme, természetfeletti segedelme. Ha e szikra belepattan hősies lelkiségünk máglyájába, akkor az valóban lángralobban és beteljesül benne a gyönyörű áldozat, amelyet vértanúságnak nevezünk. — *b)* A mai liturgia Szent István nevében könyörög az Úrhoz

és segedelmét azon megindokolással kéri, hogy «szolgája (István) megismerte az igazságot». E szavak és az általa kifejezésre jutott lelkiség mögött az isteni Lélek sugallata tündököl. Igy csak azok beszélnek, akiket a Szentlélek világosított fel és Isten lelke árasztott el. István is hasonlóképen imádkozott és ezáltal azt juttatja kifejezésre, hogy már régen tudja, mily gyenge az emberi akarat és állhatatlan az emberi elhatározás. Tehát tudja, hogy Isten segítségére van utalva. Szavaival még azt is akarja mondani, hogy — emberileg szólva — megérdemli Isten segítségét, mert oly egyéniség, aki megismerte az Úr igazságát, vagyis elmerült szellemében, tanulmányozta törvényeit és törekedett azokhoz minden szempontból alkalmazkodni. Ezáltal gazdag érdemeket szerzett, amelyek Isten áldását és természetfeletti segítségét vonják maguk után. — *c)* A vértanúnak a liturgia által közvetített szavaiból nagy bizalom fakad. Érezzük, hogy István meg volt győződve fohásza eredményéről és biztosan szá-

mított Isten segítségére. A tapasztalat bizonyítja, hogy egyáltalán nem tévedett (Szentlecke). Magatartása a vértanúság pillanatában valóban eszményi volt, és Isten annyira áttüzesítette lelkét, hogy még üldözőiért is imádkozott és az Urat arra kérte, «ne tulajdonítsa a gyilkosságot nekik bűnül». A Vértanú fohásza nemcsak épülésünkre szolgál, hanem megtanít, hogy az élet nehézségeiben, midőn a vértanúság előszelét érezzük, az Úrhoz forduljunk és Tőle várjuk a szikrát, amely lángralobbantja áldozatkészségünk máglyáját.

Elhatározás: Az Úr az én segedelmem. És Szent Istvántól megtanulom, hogy hogyan kell az élet nehéz óráiban biztosítanom segítségét. Ahhoz azonban, hogy ezt megtegyem, feltétlen szükséges a keresztény hősies lelkület kialakítása és ápolása. Ugyanabban a mértékben megkívántatik hogy lelkemben a hősies áldozatkészség máglyája mindig készen álljon. Ha pedig az isteni szikra va-

lóban lecsap az égből és lángralobbantja a máglyát, akkor örvendek, hogy ég, és az áldozat lobogó tüze ismét dicsőségére válik a betlehemi Kisdednek.

3.

«*Boldogok, akiknek az útja szeplőtelen, akik az Úr törvénye szerint járnak.*» (U. o.)

Az Introitus arra is válaszol, hogy Szent István vértanúsága gyökerét hol találjuk meg. Ez mindannyiunkat érdekel, mert annyit már tudunk, hogy az ember túlságosan gyáva és elkényeztetett ahhoz, hogy máról holnapra vértanúvá váljon. Ily hirtelen fordulat valóban ritkán adódik és csak Isten rendkívüli közbelépésének tudható be. Ez azonban nem Szent István esete, mert a gyökér itt nem Isten hirtelen átváltoztató és a hősiesség lelkével elárasztó kegyelme, hanem huzamosabb fejlődési folyamat, melynek kimagasló pontjai a következők: — *a)* Nagy fontosságot kell elsősorban az életút szeplőt-

lenségének tulajdonítani, mert rendkívüli esetektől eltekintve, ez vezet a hősies lelkület kibontakozásához és, mint István példája mutatja, a vértanúsághoz. A szent szerpap életútja valóban szeplőtelen. Mindig az Úr útjait járta és rendkívüli súlyt fektetett lelke szeplőtelenségére. Ártatlan és érintetlen volt, szűzies lélek, aki Isten szolgálatán kívül nem ismert más szenvedélyt. E lelkület valóban gyökér és kiindulópont. Ebből fejlődik az a gazdag érdem, amely a legnagyobb kegyelmet, a vértanúság beteljesülését szerzi meg és benne csendül ki. — *b)* A liturgikus szöveg azt is megemlíti, hogy István — és ez a másik kimagasló pont — mindig az Úr törvénye szerint járt. Számára csak egy volt mérvadó és életét csak egy irányította: Isten törvénye. Aszerint igazodott, amit az Úr törvénye írt elő és mindenben a lelket kereste, amely e törvényt élteti és elevenné teszi. Tökéletes példaképe volt az eszményi törvényhűségnek és ezáltal olyan érdemre tett szert, amely kialakította benne a vértanúságra való

képességet és megérdemeltette vele beteljesülését. — *c)* Szent Istvánt és a hozzá hasonló rokonlelkeket boldogoknak nevezzük. Ebben nincs ellentmondás, mert az életmód, amely befejezését és tetőpontját a hősies vértanúságban találta, valóban boldogsághoz vezet. A vértanúságban ugyanis nagy boldogság rejlik. A korlát nélküli önátadásnál és önfeláldozásnál nagyobb érték és tökéletesebb kialakulás nincs. Végelemzésben szeretetről van szó, arról az izzó kötelékről, amely Istenhez köti lelkünket. A szeretet boldogságát pedig az önátadásban, a tökéletes önfeláldozásban találja. Aki szereti Istent, szívesen adja Érte életét és boldog, ha vértanú lehet. Azok tehát, akik az Úr útjait járják és ezáltal kieszközlik a vértanúi lelkület bennük való kialakulását, valóban megérdemlik, hogy boldogoknak neveztessenek. Szent István is megérdemli, hogy boldognak nevezzük, mert vértanúsága valóban ragyogó. Meglátszik rajta, mily szívesen dobja oda életét a martalócoknak, mert tudja, hogy ezáltal Krisztusért áldozza fel önmagát és

szeretetéről tesz megcáfolhatatlan tanúbizonyságot.

Elhatározás: Bennem sem fejlődhet ki máról-holnapra a vértanúság hősies lelkisége. Ezért a kegyelemért hűséges istenszolgálatom, törvényhűségem és lelki szeplőtelenségem által kell küzdenem. Ez már önmagában véve is nagy áldozat, de szívesen meghozom, mert tudom, hogy nincs szebb és nagyobb érték a hősies lelkület és a vértanúság szellemének beteljesülésénél.

Szent János apostol és evangélista ünnepe.

Krisztus kedvenc tanítványa, Szent János apostol egyéniségét a liturgia szintén az Introitus szövegében rajzolja meg. Mi is ehhez tartjuk magunkat és az ünnepi elmélkedést a következő pontokban végezzük: 1. A megnyílt ajkak. 2. A bölcseség és értelem Lelke. 3. A dicsőség ruhája.

1.

«A gyülekezetben megnyitja ajkát.»
(Introitus.)

Szent János evangélista, az Úr kedvenc tanítványa és a Szentséges Szív titkainak mélységes ismerője, aki az utolsó vacsorán az Úr kebelén nyugodott, nagy küldetést volt hivatva betölteni. Nemcsak azért élt, hogy önnön lelkét szentelje meg és biztosítsa üdvösségét; az Úr jóságos Szíve rendkívüli küldetéssel bízta meg és mindazt megadta neki, ami ahhoz szükséges. — *a)* Elsősorban tengelyszerepet juttatott neki. Beleállította a gyülekezetbe, — mint a liturgia mondja, — és tengelyként belehelyezte a közösség életébe. János elsősorban apostol volt, és mint olyan a gyülekezethez, vagyis a közösséghez (misztikus Krisztustest) küldetett, hogy ott teljesítse misszióját. Hirdetnie kellett az Úr igéjét és terjesztenie kellett az Evangélium világosságát. János élete ebben merül ki. A történelem bizonyítja, hogy hivatásának tökéletesen megfelelt és küldetését kifogástalanul teljesítette. Nem szabad elfelednünk, hogy többé-

kevésbbé mi is hasonló megbízatásban járunk. Isten minket is beleillesztett a közösségbe, vagyis a gyülekezethez küldött és nekünk is megadta a lehetőséget, hogy az Evangélium fényességét terjesszük és Krisztus igéjét hirdessük. Mint felszentelt papok kötelesek vagyunk erre. Mint laikusok tökéletes példaadásunk által járulunk hozzá az Evangélium fényességének növeléséhez és az igehirdetést annyiban végezzük, amennyiben mindenütt felvilágosítóan működünk és védelmére kelünk Krisztus tanításának. — *b)* Az Úr, — mint a liturgikus szöveg mondja — megnyitotta apostola ajkát, vagyis képessé tette az Evangélium hirdetésére. Ez ugyanis oly nagy feladat, hogy külön adottságot és rendkívüli felkészültséget tételez fel. Isten igéje nem emberi szózat. Az emberi szó ereje, legyen még annyira izzó és meggyőző, nem elegendő, hogy Isten igéjét hirdesse. Feltétlenül szükséges, hogy az Úr megnyissa az igehirdető ajkait, vagyis Önmaga szólaljon meg benne, kegyelme áttüzesítse az emberi szózatot, termékennyé tegye az emberi

igét és azonkívül előkészítse a hallgatók lelkét, hogy képesek legyenek az isteni ige befogadására. János életében mindez tökéletesen beteljesült és az Úr annyira ékesszólóvá tette, hogy szavai még ma sem némultak el. Ajka valóban megnyilt és oly hatalmas erővel hirdette az Evangélium igazságát, hogy az apostolok közül is kivált, és egyike lett azon hatalmas pilléreknek, amelyeken az újszövetségi kinyilatkoztatás monumentális épülete nyugszik. Nekünk is kérnünk kell Istentől, hogy nyissa meg ajkunkat és a természetfeletti adottság elmélyítése által tegyen képessé apostoli küldetésünket teljesíteni és a gyülekezetben eredményteljesen megszólalni. — *c)* János, az igehirdető szava annyira súlyossá vált, hogy az Úr, Aki az ajkakat megnyitja, kezét is vezette. János nemcsak apostol, hanem evangélista is. Mint olyan, arra hivatott, hogy írásba foglalja az Úr igéjét és a Szentlélek sugallata hatalmas indítása alatt megírja Evangéliumát, amely a krisztocentrikus teológia remekműve és az Ige istensége bizonyíté-

kának legtökéletesebb gyüjteménye. Az Evangélista kezét, — és ez írása minden során meglátszik, — az isteni Lélek vezette. Általa Isten szólalt meg és beszélt az emberiséghez. Nekünk is arra kell törekednünk, hogy valóban a kegyelem emberei legyünk, bennünk is az Úr szólaljon meg és beszéljen az emberiséghez.

Elhatározás: Szent Jánostól, az Úr kedvenc tanítványától legalább azt fogom megtanulni, hogy nekem is kötelességem hozzájárulni az Evangélium fényességének elterjedéséhez. Ezt azáltal akarom elérni, hogy az Evangélista példáját követve én is a kegyelem embere törekszem lenni, és mint olyan, forrón kérem Istent, érintse megtermékenyítő ihletével lelkemet, szólaljon meg általam és használjon eszközként az Evangélium szelleme elmélyülése és az apostoli munka szolgálatában.

2.

«Betöltötte őt az Úr a bölcseség és értelem lelkével.» (U. o.)

Szent János evangélista írásait olvasva, mindinkább meggyőződünk, hogy Krisztus kedves tanítványa csupa tűz és lélek. A liturgia a mai Introitus szövegében magyarázza meg e jelenséget és azt mondja, hogy az Úr, Aki Jánost valóban nagyra hívta meg, betöltötte őt a bölcseség és értelem lelkével. Ennek jelentőségét részletesen a mai Szentlecke magyarázza. — *a)* János «elnyerte a bölcseséget», vagyis az Úr betöltötte őt a bölcseség lelkével, mert «Istent félte», jót cselekedett és kitartott az igazság mellett. Mint a hit embere, istenfélő életet élt. Életének minden megnyilvánulása a mélységes és lelkes istenfélelem jegyében állott. Jót cselekedett, mert minden szempontból megfelelt Isten elvárásának és mint már láttuk, hűségesen teljesítette küldetését. Az általa cselekedett jó kimagasló pontja a negyedik Evangélium, amellyel az Istent szomjazó emberiséget ajándékozta meg

és amelyben tökéletes Istenképet és Krisztusfogalmat közvetít. Kitartott az igazság mellett és a legádázabb üldöztetés és ellentmondás sem tudta megingatni elhatározásában. Lelkében vértanúvá vált és nem ő volt az oka, hogy a valóságban nem halt vértanúhalált. Az Úr ugyanis kedvenc tanítványát, akit éltes korában forró olajba dobtak, megifjítva szabadította ki onnan, mert még hátra volt, hogy az újszövetségi kinyilatkoztatás sorozatát befejezze. Ez azonban nem változtat a helyzeten, János a szó teljes értelmében vértanú, mert kitartott az igazság mellett. A Szentlecke szavai beteljesültek benne. Isten elárasztotta őt a bölcseség lelkével, amely írása minden szavában benne izzik és rendkívüli módon hathatóssá teszi. A Szentlecke még azt is megemlíti, hogy «a bölcseség mint tisztes anya, mint szűz menyasszony fogadta őt». Egyszóval «eléje megy» és mint Isten ajándéka elárasztja lelkét. A bölcseség az ilyen alkatú lelkeket keresi, ezeket részesíti előnyben. Csak azokban vesz lakást és talál hajlékra, akik az isten-

félelem, a jócselekedet és az igazságban való állhatatosság hármas alapjára építik fel életüket. — *b)* Kedvenc tanítványát az Úr az értelem lelkével is megörvendeztette. A Szentlecke erre vonatkozólag azt mondja, hogy az élet és értelem kenyerével táplálta, ami annyit jelent, hogy felnyitotta szemét, élesítette pillantását és bevezette az élet értelmébe. Megértette vele az élet misztériumát és megmagyarázta neki mélységes jelentőségét. Ebben az értelemben táplálta lelkét az élet és kegyelem kenyerével. És mindezt, mint a Szentlecke folytatja, «a bölcseség vizével egészítette ki». Adományai nagyra nőttek a kedvenc tanítvány lelkében, «támaszra talált bennük úgy, hogy meg nem ingott», vagyis erőssé vált, állhatatossá lett és mint acélos ellenállású ember járta végig az élet útjait.

Elhatározás: A bölcseség és értelem lelkére nekem is nagy szükségem van. Az Evangélista példáját követem, szelleme szerint igazodom, hogy én is részesüljek eb-

ben az adományban, és azt Isten nagyobb dicsőségére használjam fel.

3.

«*A dicsőség ruháját adta reá.*» (U. o.)

Szent János evangélista az Introitus szavai szerint úgyszólván beöltözött az Úr dicsőségébe. Ezt könnyen elhisszük, mert egyénisége tünemény számba menő ragyogását és rendkívüli méreteit másként úgy sem tudjuk megmagyarázni. A mai Szentlecke erre vonatkozólag még a következő útbaigazítást adja: — *a)* Az Úr «megtartja őt és meg nem szégyenül». A dicsőség ruhája ugyanis az Úr megingathatatlan ereje. Ennek tüze izzik az Evangélista egyéniségében. Fényessége vakító és magára tereli a figyelmet. Ezen erő fényét és dicső ragyogását látjuk, midőn az Evangélista egyéniségével foglalkozunk és jellemképét szemléljük. — *b)* Az Úr «felmagasztalja őt társai felett». Ez szintén hozzátartozik a dicsőség ruhájába való beöltözéshez. A bölcseség és értelem lelke annyira áthatja egyéni-

ségét, hogy rohamosan fejlődik, mindinkább tökéletesül és oly méretet ölt, amely messze túlhaladja az átlagembert és a rendkívüli egyéniség magas fennsíkjára ragadja magával. — János tényleg kimagasló egyéniség és messze túlszárnyalja mindazokat, akiket a liturgia szavaival élve társainak nevezhetünk. Isten valóban felmagasztalja a világ előtt, magas polcra emeli, ragyogtatja világosságát és ebben az értelemben is a dicsőség ruháját adja reá. — *c)* «Örök hírnevet juttat neki», vagyis feledhetetlenné teszi nevét, és a halhatatlanság dicsfényével koronázza fejét. Szent János, az evangélista, írásaival, mint a Szentlélek eszköze oly jelentőségre tett szert, amely sohasem veszti el időszerűségét és mindig fontos szerepet játszik azoknak életében és kultúrájában, akik komolyan közelednek Krisztushoz. Az Úr tehát valóban a dicsőség ruháját adta reá, amennyiben halhatatlanná tette nevét. — *d)* A dicsőség ruhájába való beöltözés «örömmel és újjongással árasztotta el» az Úr kedvenc tanít-

ványa szűzies lelkét. A tökéletes boldogság, a kiforrott benső egyensúly minden gesztusán meglátszik és írása szavain keresztül izzik. Az Evangélista egyénisége legmeggyőzőbb bizonyítéka, hogy aki az Úrhoz közel jutott s a bölcseség és értelem adományában részesült, az az Úr dicsőségébe beöltözött, az valóban megtalálta az élet értelmét, a háboríthatatlan biztos boldogságot.

Elhatározás: Szent János az én emberem. Azon embertípus legtökéletesebb képviselője, amely a legnagyobb benyomást gyakorolja reám, és amelyhez én is csatlakozom. Törekszem az Evangélista lelkiségével tüzetesen foglalkozni, szellemében elmerülni és példáját minden szempontból követni.

Aprószentek ünnepe.

Karácsony fényes nyolcadában alig van kedvesebb és meghatóbb liturgikus megemlékezés az Aprószentek ünnepénél. A kisdedek ártatlan sokasága vonul fel ma a betlehemi jászol

előtt, hogy hódoljon a Gyermek-Istennek, megköszönje a megtestesülés misztériumának beteljesülését és annak árát véráldozatával fizesse meg. Az elfajult király, a gyermekgyilkos Heródes ott áll martalócaival a háttérben, de nem képes megzavarni a fölséges harmóniát, amely a mai liturgikus élmény által fejlődik ki lelkünkben. Ellenkezőleg, kárhozatos jelenlétével mint koromsötét háttér csak még jobban kidomborítja a felvonult gyermeksereg tömegéből kiáradó fényességet. A liturgia finom tapintattal és rendkívüli hozzáértéssel közvetíti e csodálatos élményt. Szívesen fogadjuk irányítását és elmélkedésünket a következő pontokban végezzük: 1. A kisdedek szája. 2. A rámai szózat. 3. A szentek kiontott vére. 4. A vadászok tőre.

1.

«*A kisdedek és csecsemők szájával hirdetted ellenségeiddel szemben dicséretedet.*» (Introitus.)

A Gyermek magához vonzza a gyermeksereget. — *a)* Nagy igazság rejlik a gyermek-vértanúk sorsában és maga-

tartásában. A kisdedek a betlehemi jászol körül csoportosulnak és ártatlan, apró kis testükkel védik meg a veszélyeztetett Megváltó életét. A megtestesült Ige vértanúivá válnak és ezáltal hirdetik dicsőségét. Nemcsak a betlehemi gyermekekről van szó, mert ezeknek serege csak a kezdet kezdetén áll. Utánuk még számtalan hősies lélek jön, akiben a test, a fizikum a gyermekség korát éli, azonban a lélek már régen túlszárnyalta a test fejlődését, teljesen megérett és annyira meggazdagodott, hogy méltóvá vált Krisztusért életét feláldozni. Nagy dicsőség hárul Istenre abból, hogy vonzóereje a gyermekekre is ellenállhatatlanul hat, és a hit tüze annyira átizzítja az ártatlan lelkeket, hogy hősökké válnak és bátran lépnek a vértanúság kínpadjára. A gyermekhősökben, akik zsenge koruk ellenére is győzedelmes önuralommal válnak meg az élettől, dicsőül meg Isten a legjobban úgy, hogy a liturgiának igaza van: a kisdedek és csecsemők szája hirdeti Isten dicsőségét. — *b)* A gyermek-vértanúk beláthatatlan seregé-

nek magatartása megalázza a Megtestesült ellenségeit. Az emberi nem leggyöngébbjeit, a védtelen gyermekeket sem képes megtörni az ellenség ádáz gyűlölete, vagy megingatni Krisztusba vetett hitében. A kegyelem ereje oly erős, hogy hőssé, érett férfiúvá, megingathatatlan és ketté nem törhető oszloppá teszi meg a gyermekeket és ezáltal bizonyítja Krisztus ellenségeinek, hogy hiábavaló az ádáz gyűlölet és meddő minden kisérlet. Az isteni Megváltót nem lehet száműzni trónjáról és Tőle nem lehet elszakítani a lelkeket. — *c)* A gyermek-vértanúk magatartása minden században rendkívüli hatással volt azokra, akik hittek Krisztusban és meghajoltak a Gyermek-Isten kormányzó jogara előtt. Nagy bizalmat fakasztott e páratlan hősiesség. Megerősítette a Krisztusba vetett hitet, és azáltal, hogy kényszerítette megvonni a párhuzamot a gyenge gyermek és a testileg-lelkileg érett férfi vagy nő között, megtanított a hősiesség szellemének ápolására és elvezetett beteljesüléséhez. A gyermek-vértanúk

példája nem egy ingadozó lelket tett erőssé az életúton és ellenállóképessé szent elhatározásában.

Elhatározás: Okom van ma egy kicsit szégyenkezni, mert a gyermek-vértanúk valóban megszégyenítenek. Mily bátran álltak a porondra a különböző századok gyermekei, hogy tanúbizonyságot tegyenek Krisztus mellett és életüket áldozzák fel Érette! És én hányszor ingadozom hitemben, hányszor kételkedem reménységemben! Ma jobban érzem, mint valaha, hogy mennyire igaz az Evangélium mondása: csak akkor megyek be a mennyek országába, ha ebben az értelemben is hasonlóvá válok a gyermekekhez.

2.

«Szózat hallatszik Rámában, sírás és jajgatás: Ráchel siratta fiait és nem akart vigasztalódni, mert nincsenek.» (Kommúnió.)

A gyermek-vértanúk áldozata sok könnybe került. Ennek a lelki vértanúságnak visszhangja a mai

Kommúnió. — *a)* Szózat hallatszik, sírás és jajgatás. Ráchel, — aki teljes általánosságban az édesanyát jelképezi, — siratja gyermekeit. Ezen semmi csodálkozni való nincs. Magától értetődik, hogy az édesanya, a szülő, a hozzátartozó, akit szoros kapcsolatok fűznek a vértanúhoz, szíve mélyében megrendül és minden mélységes hit ellenére sajgó fájdalmat érez, mikor arra gondol, ami történt: vagyis a vértanúság beteljesülésének szemlélőjévé válik. Nem szabad azonban félreértenünk ezt a szenvedést. Nem kétségbeesett jajveszékelésről és megnyugvást nem találó pogány siránkozásról van szó, hanem arról a nemes és mélységes fájdalomról, amely habár megnyugszik Isten akaratában, mégis könnyet csal ki, és a szív vértanúságát jelenti. A fájdalom szent és érdemszerző, sőt több: — a szó teljes értelmében áldozatot, önfeláldozást és vértanúságot jelent. Az édesanya, a szülő, a hozzátartozó Isten nagyobb dicsőségére elválik a vértanútól és bensőleg, lelkileg feláldozza életét, tehát hozzájárul önfeláldozásához,

része van vértanúságában. Ennek lényegén mit sem változtat a sajgó fájdalom. A vértanúk is érzik a kínzás okozta fizikai fájdalmat és számukra is áldozat az élettől megválni. Ugyanígy érzi az áldozat súlyát az, aki mint hozzátartozó vesz részt a vértanú áldozatában és ezáltal törekszik Isten dicsőségét növelni. Szent fájdalom ez. Nagyon emlékeztet az áldozati tűz égésére és ebben az esetben tényleg azonos vele. Jelképe a síró és gyermekét kereső Ráchel. E fájdalom újabb termékenység kiindulópontjává válik. Isten azokat, akik Érette a legkedvesebbet áldozták fel, végtelenül megáldja és oly kegyelmi gazdagságban részesíti, amely a legfensőbb tökéletességhez és életszentséghez vezet. Az imént vázolt áldozat alapján azok lelkét is megtermékenyíti, akik még távol állnak Krisztustól és valóban reászorulnak a megváltás kegyelmére. Ebben az értelemben mondotta Tertullián, hogy a «vértanúk vére a kereszténység vetőmagva» és ebbe azok lelki vértanúságát is bele kell vonatkoztatni, akik

mint hozzátartozók és édesanyák Ráchel módjára siratják az elköltözöttet. — *c)* A liturgia szövege megemlíti, hogy Ráchel nem akart vigasztalódni, mert gyermekei már nincsenek. A lelki vértanúságon keresztülvergődő édesanya és hozzátartozó hasonló helyzetbe kerül. Emberileg szólva nem tud vigasztalódni, vagyis áldozatáért Isten kegyelmén, az örök viszontlátáson és az örök üdvösségen kívül semmi sem tudja kárpótolni. A fájdalom tovább tart és ha letompított, elviselhetővé vált formában is, mégis kiterjed az egész életre. Ez a körülmény csak fokozza a lelki vértanúság benső értékét és hozzájárul érdemszerző termékenységéhez.

Elhatározás: Nem valószínű, — habár sohasem tudhatom, — hogy szeretteim közül valakit Isten a vértanúság pálmájával tűntessen ki. Ha azonban tényleg bekövetkezne, akkor követem a vértanú anyák példáját és szívesen vállalom a lelki vértanúságot. Ha pedig nem, akkor legalább annyit tanulok meg a lelki

vértanúktól, hogy Isten kedvéért el tudok válni szeretteimtől és magamon annyira uralkodni, hogy soha sem akadályozom őket Isten felé vezető útjukban. Erre gyakran szükség lehet, mert Isten, — mindig a magasabb cél érdekében, — széjjelválasztja azokat, akik szeretik egymást. Szívesen beleegyezem ebbe az áldozatba és ezáltal remélem, hogy mint lelki vértanú én is méltóvá válok a Gyermek-Isten trónjánál állni.

3.

«Kiontották a szentek vérét Jeruzsálem körül, akár csak a vizet, és nem akadt, aki eltemette volna őket. Bosszúld meg, Uram, szenteidnek vérét, mely kiontatott a földre.» (Traktus.)

Az áldozati oltárt a szent vértanúk kiontott vére festi pirosra. Erről emlékezik meg a mai Traktus, amely különböző fontos igazságokra hívja fel figyelmünket. — *a)* A szentek vérét, — úgymond, — akárcsak a vizet öntöt-

ték ki. A zsarnokok, Krisztus ellenségei, akiket a kinyilatkoztatás ismételten gonoszoknak nevez, nem nagyon tisztelik az emberi vért és nem igen hajolnak meg méltósága előtt. Úgy ontják mintha vízről, nem pedig a bennünk keringő éltető elemről volna szó. A liturgia ezzel világosan rámutat, hogy Krisztus ellenségei mily igazságtalanul és tiszteletlenül bánnak azokkal, akik önfeláldozásuk árán tettek tanúbizonyságot a Gyermek-Isten mellett. Nem tisztelik bennük a vér szentségét, az élet érinthetetlen méltóságát, hanem egyszerűen kínpadra hurcolják, és a legotrombább módon, sokszor roppant kínzások között lemészárolják őket. A vér patakokban folyik úgy, hogy mint a liturgia mondja, (szimbolikusan) «körül árasztja Jeruzsálem városát». A szent szöveg ezzel arra céloz, hogy a vértanúk sokasága beláthatatlan, és a Krisztusért kiontott vér felbecsülhetetlen. Nem szórványos esetekről, hanem sorozatos, az egyháztörténelembe mozaikszerűen beleilleszkedő életmegnyilvánulásról van szó. A vértanúság

ugyanis lényegesen hozzátartozik a misztikus Krisztus-test, az Anyaszentegyház életéhez, és gyökere, fenntartója, beteljesítője küldetése termékenységének. — *b)* A liturgikus szöveg megemlíti, hogy nem akadt, aki eltemette volna Krisztus vértanúit, ami a vértanúság és a vele kapcsolatos gyötrelmes bánásmód fokozását jelenti. A gyűlölet nagyon sokszor annyira elfajult, hogy a kivégzettek holttestét sem kímélte. A katakombák egyházában nagyon sokszor előfordult, hogy az első keresztények életük veszélyeztetésével keresték meg a napközben kivégzett vértanúk holttestét és titokban, az éj leple alatt adták meg nekik a katakombák homályában a végtisztességet. Minél nagyobb a meggyaláztatás, melyben a vértanúknak még haláluk után is részük van, annál nagyobb a belőle fakadó dicsőség. Isten nemcsak a lelket részesíti az örök jutalom dicsőségében. Megdicsőíti, fényesen ragyogóvá teszi a meggyötört és megszentségtelenített vértanú-testet is. A sebhelyek, mint az ég csillagai ragyog-

nak a megdicsőültön, és a korbácsütések, tüzes harapófogók nyomai a vértanú teste legszebb ékességei. Isten bőségesen kárpótol és nagylelkűen fizet az Érte hozott áldozatért és nem engedi, hogy bárki felülmúlja nagylelkűségét. — *c)* Az emberi vér sohasem néma. Különösen nem, mikor az áldozat beteljesült és a vér patakokban árasztja körül a megkínzott testet. A kiontott vér bosszúért kiált az égbe. Ennek ad kifejezést a mai liturgia Traktusa. Ebben is nagy igazság rejlik. Mert szükséges ugyan, és hozzátartozik az üdvrendszer öröktől-fogva meghatározott terveihez, hogy vértanúk legyenek, de jaj azoknak, akik őket kínpadra hurcolják, kegyetlenül megkínozzák és vérüket kiontják. Ezekről valóban el lehet mondani, hogy jobb lett volna nekik, ha nem születnek. A kiontott vér ugyanis rettenetesen megbosszúlja magát, és azokra hull vissza, akik szentségtörő kézzel és embertelen lélekkel ki merték oltani a vértanúk életét. A történelem elég gazdag példákban, amelyek ezt bizonyítják, és megmutatják, mily ha-

talma van a vértanúk kiontott, ártatlan vérének, és mily győzedelmes módon bosszúlja meg Isten az elkövetett igazságtalanságot.

Elhatározás: A szent vértanúk kiontott vére gondolkodóba ejt. Nemcsak amennyiben szívesen foglalkozom a vértanúk lelkületével, hanem annyiban is, hogy levonom a következtetéseket és elhatározom, hogy kialakítom magamban a vértanúságra kész lelkületet. Nem tőlem függ, hogy eljön-e az az idő, amikor Krisztusért valamit fel kell áldoznom, de igenis kizárólag tőlem függ, hogy kialakul-e bennem az áldozatkész lelkiség és a benső vértanúság szelleme, amelyet Krisztus annyira szeret és amelyet szintén a vértanúság koronájával dicsőít meg.

4.

«Megszabadultunk, mint a madár a vadászok tőréből. Összetört a tőr és mi megszabadultunk. Segítségünk az Úr nevében, ki az eget és földet alkotá.» (Graduálé.)

A liturgia fentidézett és az Aprószentekre alkalmazott szövege a vértanúságban rejlő dicsőség alapvető vonását foglalja magában. Fellebbenti a fátyolt, amely a nagy misztériumot födi és megláttatja velünk a benne lüktető boldog életet. — *a)* «Megszabadultunk», ez az első megállapítása a vértanúknak, egyszersmind a megdicsőülés kiinduló pontja. A vértanúról ugyanis az áldozat beteljesülésekor lepattant minden megterheltetés. Megszabadult üldözőitől. De ez a legjelentéktelenebb motívum, mert nem az üldözők jelentik a legnagyobb veszedelmet. Megszabadult önmagától. Ez a mérvadó. Végleg megszabadult. Ez még több. Önmagától annyiban szabadult meg, amennyiben sikerült legyőznie, felülmúlni magát, megtörni a halálban rejlő áldozattól való félelmet, a földi léthez való túlságos ragaszkodás szenvedélyét és elválni mindattól, ami mint a földi lét megnyilvánulása, káprázatos vonzóerővel csalogat. Megszabadult végre mindazoktól a veszedelmektől, amelyek benne lappangtak, és főleg attól

a szomorú lehetőségtől, hogy valaha megtántorodhat, elszakadhat Istentől és Júdásként elárulhatja az Urat. Megszabadult mindettől és még sok egyébtől. Azok, akik bilincsbe verték, tömlöcbe dobták, kínpadra hurcolták és vérét vették, tehát rabszolgaként bántak vele, tulajdonképpen a szabadság útjára vezették és annak beteljesülésében részesítették. Szóval vak eszközei voltak megszabadulásának. Érdekes ellentét, hogy a bilincs, a béklyó, amely falhoz vagy földhöz köt és akadályozza a kezek szabad mozgását: a szabadság, a felszabadulás eszközévé válik. A legnagyobb szabadságvesztés, a kivégzés, tulajdonképpen felszabadulás, amely az örökkévalóság boldog állapotába vezet át és dicső szabadságában részesít. — *b)* Nem veszélytelen esetből, szabadít meg a vértanúság. A liturgikus szöveg a «vadászok tőréről» beszél és ezzel vázolja az éppen nem megvetendő veszedelmeket. A vadász tőre bozótban, cserjében, magas fűben van elrejtve. Mire az áldozat észreveszi, már késő, már

kelepcébe jutott és fogságba került. Hasonlóképpen vagyunk az élet veszedelmeivel is. Nem lépnek fel nyíltan és csak elfátyolozva kerülnek szemünk elé. A jó, a kívánatos, a boldogító, a kielégítő palástjába burkolva lépnek fel, hogy tévútra csábítsanak és oly kelepcébe juttassanak, amelyből nincs többé szabadulás. A vértanúság mindettől végleg megszabadít. «A vadászok tőre», az élet veszedelmei visszavonhatatlanul elmulnak és az örök dicsőség fényében legföljebb mint az élettel folytatott küzdelem emlékei maradnak meg. — *c)* A vértanúságban hatalmas összeroppantó erő rejlik. A liturgia «összetört tőrről» beszél és ezzel azt akarja mondani, hogy a vértanú önfeláldozása által fölényes győzelemmel semmisíti meg a támadásokat, amelyeket az élet veszedelmei intéznek ellene. Felülmúlja magát, és a bensejében, természetében elrejtett tőrt töri össze. Felülmúlja a világot és ártalmatlanná teszi nevetséges, de veszedelmes támadásait. Szinte két újjal töri össze a hajlékony és törhetetlen-

ségéről híres damaszkuszi pengét és bizonyítja, hogy a liturgiának igaza van, mert «segítségünk az Úr nevében, ki az eget és földet alkotta». Kegyelmével Ő nevel a vértanúság szellemére és Ő erősít meg éltető erejével, hogy képesek legyünk minden kínját elviselni.

Elhatározás: A Gyermek-Isten azáltal szól hozzám, hogy az Aprószentekre mutat és a vértanúk beláthatatlan tömegére hivatkozik. Ezek annyira szerették, hogy életüket adták Érte. A Gyermek-Isten most reám tekint és pillantása szinte kérdőjelként hat reám. Érzem, hogy azt akarja kérdezni, hogy én mit áldoztam fel eddig? Erre a kérdésre vajjon mit fogok válaszolni?

Vasárnap karácsony nyolcadában I.

Az Úr mindenható Igéje az Introitus szerint akkor jött, «míg mély csend borult a földre és az éjjel sietős útja közepén tartott». Észrevétlenül jött, minden tulajdonképpeni bejelen-

tés és előkészület nélkül és a világ nem vett tudomást megjelenéséről, pedig oka lett volna eljövetelével foglalkozni és észrevenni, hogy az idők teljessége bekövetkezett és az új korszak, a megváltás időszaka megkezdődött. Ezzel annál is inkább kellett volna foglalkoznia, mert az új korszak lényegesen változtatott a helyzeten. Hogy mennyiben, azt Szent Pál magyarázza a mai Szentleckében, kinek gondolatait a következő pontokba csoportosítjuk: 1. Az Örökös eljövetele. 2. A fogadott fiúság. 3. Az Isten Fiának Lelke.

1.

«Midőn elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldé Fiát, ki asszonyból lett, mint a törvény alattvalója lett, hogy azokat, kik a törvény alatt voltak, megváltsa.» (Szentlecke.)

Ma ismét az apostoli kollégium egyik nagy teológusa, Szent Pál **szól hozzánk**, aki az idők teljességét és az abban bekövetkezett megtestesülést vázolja. — *a)* Az idők teljességére vonatkozólag ugyanazt kell monda-

nunk, amit Szent Pál mond: nem egyéb, mint az Atya által előre meghatározott időpont. Az Atya örök-tőlfogva elhatározta, hogy meddig kell az emberiségnek az ószövetségi törvény igáját viselni és szíve hő vágyakozásától hevítve küzdeni. Egyszóval meddig kell érnie, hogy kialakuljon benne Isten Egyszülöttje, a Megváltó befogadásához szükséges adottság. Midőn az Atya által meghatározott idő betellett, ütött az idők teljességének órája. — *b)* Addig az emberiség, Szent Pál hasonlata szerint úgy jár, mint az örökös, aki «gyámok és gondviselők alatt van és semmiben sem különbözik a szolgától». Ugyanannak a törvénynek van alávetve mint a zsellér gyermeke és jogait oly kevéssé gyakorolhatja, hogy külsőleg a szolgákkal, az alkalmazottakkal kerül egy színvonalra. Az idő teljességét megelőző évezredek időszaka, vagyis az Ószövetség, a lelki kiskorúság időszaka, mondja Szent Pál és hozzáfűzi, hogy — *c)* e kiskorúság időtartama alatt «a világ elemeinek szolgasága alatt éltünk». Annak

lehetősége, hogy a szolgaságtól megszabaduljunk, még nem érkezett el; és az emberiségnek az idők teljessége bekövetkezte előtt el kellett fogadnia e szűk keretet és elviselhetetlen állapotot. — *d)* Az idők teljessége bekövetkeztével Isten elküldte Egyszülöttjét, hogy megváltásunkat eszközölje. A Megváltó mint ember, szintén elfogadta, magára vette a «törvény igáját», «asszonyból lett», tehát egysíkra helyezkedett azokkal, akiknek megváltásáért jött és így eszközölte megszabadulásunkat. Ő maga is alávetette magát a törvénynek és ezáltal érdemelte ki, hogy megszabadítson a tökéletlen ószövetségi törvény igája alól és megtanítson az új, a tökéletes életre. Alávetette magát a fejlődés törvényének és egyébként is mindenben elfogadta az emberi természettel együtt járó, sok esetben nagyon is akadályozó, elkerülhetetlen fizikai szükségességeket. A Megváltó ennek alapján mindenben (a bűnt kivéve) hasonlóvá vált hozzánk : evett, ivott és pihent, mint bárki közülünk, hogy ezáltal is megfeleljen a természet

törvényének. Azért tette, hogy teljesen beleilleszkedjen életünkbe, hozzánk alázza magát, testvérünkké váljon és mint olyan, megváltson.

Elhatározás: Hálát adhatok Istennek, hogy úgyszólván beleszülettem az idők teljességébe és nem kell várakoznom a Megváltó eljövetelére. Itt van előttem, itt fekszik a jászolban és csak azt kívánja, hogy higyjek beteljesülésében, örvendezzek eljövetelének, befogadjam lelkembe, szállást adjak neki szívemben és mindenben Hozzá alkalmazkodjam. Ha pedig nehezen tudnék alkalmazkodni a Megtestesült szelleméhez, akkor azokra kell gondolnom, akik az Ószövetségben éltek és nem adatott meg a lehetőség, hogy a Megtestesültet szemléljék és törvényeit elfogadják.

2.

«Isten elküldé Fiát, hogy a fogadott fiúságot visszanyerjük.» (U. o.)

A Megváltó eljövetelének, Isten Egyszülöttje megtestesülésének nagy

jelentősége van. Azért jön, hogy mint Isten örököse, Aki testvérünkké vált, minket is belevonatkoztasson örökségébe és részesítsen gazdagságában. Karácsonyi élményünket az teszi valóban méllyé és értékessé, hogy megismerkedünk a Megtestesült szándékával és örvendünk az örökségnek, amelyet Ő tesz számunkra hozzáférhetővé. — *a)* Az örökség lényege a fiúság, vagyis az istengyermekség. Krisztus, a Megtestesült, Isten egyszülött Fia a szó teljes értelmében; mi pedig fogadott fiai vagyunk, amennyiben végtelen emberszeretete és korlátlan jósága által örökbefogadott és megtett gyermekeivé. A gyermekség eszközlője a megszentelő kegyelem, amely elárasztja lelkünket, részesít Isten életében és az örök élet kapuit tárja fel előttünk. Az istengyermekség, vagyis «fogadott fiúságunk» kiindulópontja az örökbefogadó Isten végtelen jósága. Eszközlője a belőle felénk áradó éltető erő, a megszentelő kegyelem. — *b)* Nem szabad elfelednünk, hogy mi a fogadott fiúságot, az istengyermekséget minden elő-

nyével eljátszottuk. Az ősbűn, ősszüleink vétke megszakította az Isten és közöttünk fennálló kegyelemteljes kapcsolatot, kizárt az örökségből és lehetetlenné tette, hogy az örökkévalóság boldogságában részesüljünk. Mélységes nyomorba taszított és oly helyzetbe hozott, amelyből nincs szabadulás. Az ősszülőkben az egész emberi nem vétkezett és e vétek az áteredés törvénye folytán mindannyiunk lelkét beárnyékolta úgy, hogy az egész emberi nemben senki sem akadt, aki lelki ártatlansága folytán képes lett volna kieszközölni Isten bocsánatát. A lelki nyomorúság végtelen teherként nehezedett az emberiségre és hogy ez milyen megpróbáltatást, keserves szenvedést és izzó küzdelmet jelent, arról az Ószövetség története tesz tanúbizonyságot. Különösen a próféták szavai vázolják, mennyire tarthatatlan volt a helyzet és elviselhetetlen az állapot. — *c)* Isten Egyszülöttje, a Megtestesült azért jött, hogy a megváltás által visszaszerezze az elvesztett istengyermekséget, ismét belevonat-

koztasson az Atya örökségébe és lehetővé tegye, hogy üdvözüljünk.

Elhatározás: Én is Isten gyermeke vagyok Jézus Krisztus által, Aki visszanyerte számomra a «fogadott fiúságot». Ezt soha sem tudom kellőképpen meghálálni a Gyermek-Istennek. De legalább arra törekszem, hogy eleven legyen bennem az istengyermekség tudata és megfelelő erkölcsi magatartásra késztessen.

3.

«Mivel pedig fiai vagytok, Isten elküldé Fiának Lelkét szívetekbe, Aki azt kiáltja: «Abba! Atya!» Ezért már többé nem szolga, hanem fiú, ha pedig fiú, örökös is, az Isten által.» (U. o.)

Az istengyermekség egyik legszebb vonása Szent Pál szerint az az irígylésreméltó körülmény, hogy a gyermekség által a Fiú Lelkének hajlékává váltunk. Isten, az örök Teremtő arról ismeri meg gyermekeit, hogy szívükben találja Fia, Egyszülöttje Lelkét, Aki az Atya és az emberi teremtmény

között fenntartja a kegyelemteljes kapcsolatot. — *a)* A Fiú Lelke a harmadik isteni Személy, az isteni Lélek. Őt küldi az Atya a megváltott emberi teremtmény szívébe, hogy kegyelemáradatával gazdagítsa, világosságával elárassza és bensőséges, titkos működése által Krisztushoz, Istenhez hasonlóvá tegye és teljesen átalakítsa. Az istengyermekség lényegéhez hozzátartozik, hogy a Szentlélek temploma és hajléka legyünk, feltárjuk előtte szívünket-lelkünket, szabadon hagyjuk Őt működni és alakító erejével együtt dolgozzunk önnön megszentelődésünkön. — *b)* A szívünkben lakozó isteni Lélek, a Fiú Lelke nem néma és nem tétlen. Mint az Apostol mondja, felemeli szavát és forró fohászban fordul az Atyához. Az Irás szerint kimondhatatlan fohászokban könyörög érettünk. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy irányítja és vezeti kegyelmi életünket, átizzítja imádságunkat és sugallatai benső megmozdító ereje által az Atyához vezet. Úgy alakítja életünket, hogy hatalmas, tökéletes, az Atya

trónjáig elható kiáltás legyen, amelyet az Atya szívesen hall és amelyre szeretetének teljességével válaszol. — *c)* Annak a körülménynek, hogy a Fiú Lelke bennünk lakozik, köszönhetjük, hogy már nem vagyunk szolgák, hanem Isten gyermekei. Mint ilyenek, bele vagyunk vonatkoztatva Isten gazdag örökségébe. A bennünk lakozó Lélek által az Úr örököseivé válunk, és az örök boldogság lesz egykor osztályrészünk. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk — ezt Szent Pál is hozzáfűzi tanításához —, hogy mindez felbecsülhetetlen kegyelem. Mert Isten örököseivé csak Isten által válunk, amennyiben hajléka vagyunk a Fiú Lelkének, Akit az Atya lehelt belénk.

Elhatározás: **Lelket a Lélekért! Ez legyen karácsonyi élményünk egyik legszebb jelszava. Az isteni Lelket vettem ajándékba; és most önnön lelkemet adom oda, hogy valamikép meghálálja a Gyermek-Isten ajándékában lelt gazdagságot.**

Vasárnap karácsony nyolcadában II.

A mai Evangélium mozgalmas jelenete és fordulatokban gazdag története mélységes bepillantást nyujt Isten misztériumának mélységeibe, és a Megtestesültet, a Gyermek-Istent megint új megvilágításban szemlélteti. E színes jelenetből a következő érdekes pontokat ragadjuk ki: 1. Az aggastyán szava. 2. A fájdalom tőre. 3. A serdülő Gyermek.

1.

«És megáldá őket Simeon és mondá Máriának, az Ő Anyjának: Ime tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben és jelül, melynek ellene mondanak.» (Evangélium.)

József és Mária, kiknek gondjaira volt bízva az Isten-Gyermek, felmentek a jeruzsálemi templomba, hogy a törvény előírásának eleget tegyenek, és a Kisdedet felajánlják az Úrnak. A templom oszlopcsarnoka homályos mélyéből váratlanul egy aggastyán lépett elő, aki hosszú életén keresztül készült erre az ünnepélyes pillanatra. Simeon volt az aggastyán, aki az Úr ígéretéből tudta, hogy nem fog el-

távozni az élők sorából anélkül, hogy szemei látták volna a Megtestesültet. Az aggastyán boldogan vette karjába az isteni Kisdedet, elénekelte megrendítő hattyúdalát (Nunc dimittis) és végül, mint a fentidézett szöveg jelenti, megáldotta a Gyermeket és Anyját. Az áldás pillanatában prófétaszemekkel beletekintett a jövőbe és közölte a Boldogasszonnyal azt, amit az eljövendő idő titkos mélységében látott. — *a)* Az isteni Gyermek, Akit az agg Simeon karjaiban tart, sokak romlására lesz. Szegletkő, — mint később a Megváltó mondja, — kinek éles sarkain halálra sebzik magukat, akik el akarják távolítani útjukból. A megtestesült Ige azért jött, hogy szegletkő legyen, vagyis alap, amelyre valóban lehet építeni. Akik nem látják be és fellázadnak ellene, kerülni akarják, el akarják távolítani útjukból, mert akadályozza azt a bizonyos életformát, amelyet az «élet élvezetének» neveznek, azok üdvösségük helyett romlásukat találják benne és tönkremennek saját esztelen ellenállásukon. A történelem számtalan bizonyítékot

nyujt ebben a tekintetben, és azok romlásáról beszél, akik nem akarták megérteni Krisztus jóságos szándékát és Krisztus ellen küzdöttek. — *b)* Az aggastyán arról is megemlékezik, hogy az isteni Gyermek, Krisztus, sokak feltámadása lesz. Mint már láttuk, kiindulópontja az üdvösségnek, és út, amely örök beteljesüléshez vezet. Azért jön, hogy életutunk legyen, tökéletes életre neveljen, megszenteljen és így vezessen örök üdvösségünk felé. Akik megértik szándékát, elfogadják küldetését, csatlakoznak hozzá és Vele egy közösségben járják az életutat, valóban boldogok, mert Benne találják feltámadásukat, vagyis az üdvözítő és az örök boldogságban kicsendülő új életet. — *c)* Simeon azután ismét visszatér Krisztus küldetésének fájdalmas és sötét oldalára, és arról emlékezik meg, hogy az Üdvözítő oly jel, melynek ellene mondanak. Fellépése ellentmondást kelt, működése izzó surlódásokhoz vezet és ebből fejlődik ki az az isteni tragédia, amelynek mi, emberek megváltásunkat köszönhetjük.

Elhatározás: Arra nem is merek gondolni, hogy a Megváltó megjelenése a rosszakaratúak romlására válik. Annak szemléletébe azonban elmerülök, hogy megjelenése számomra feltámadást jelent, vagyis az új, krisztusi élet bennem való beteljesülését. Karácsonyi élményemhez hozzátartozik az új életben való részesülés, a lelki feltámadás. Mától kezdve arra törekszem, hogy megmaradjak az új élet útján és azon mindinkább előhaladjak.

2.

«Neked (az Istenanyának) tőr fogja átjárni lelkedet.» (U. o.)

Az aggastyán, miután eléggé részletesen és világosan vázolta az isteni Gyermek jövőjét és a Megváltó pályafutását, édes Szülőjéhez, az Istenanyához fordul és előtte is fellebbenti a jövő titkát fedő leplet. Világosan megmondja, hogy vértanú lesz, vagy mint később az egyszerű nép és a Mária-tisztelők tömege fogja

nevezni, Fájdalmas Istenanya, Fájdalmas Szűz, kinek vértanúsága végtelen áldást fakaszt az emberiségre. — *a)* Simeon szavai beteljesültek. Az Istenanya lelkét a szó teljes értelmében tőr járta át: a fájdalom tőre, amely belevéződött szívébe, hogy vértanúvá tegye és beteljesítse áldozatát. A fájdalom ugyanis elvonatkoztathatatlan az Istenanya életétől. Nincs oly pillanat, amelyben ne érezné a szívébe döfött tőrt és ne gondolna arra, hogy isteni Gyermeke, Krisztus azon jel, melynek ellene mondanak. Életét a kereszt árnyékolja be és teszi vértanúsággá. Ennek gerince Krisztus Golgotaáldozata, amelyben az Istenanya is résztvesz. Odaadja, feláldozza Fiát az emberiség üdvösségéért. Ezáltal vértanú kínokon megy keresztül. Meg kell azonban fontolnunk, — és ez a lényege Simeon szavainak, — hogy az Istenanya nemcsak a Golgotán áldozta fel Fiát. Az élet a hosszú évek folyamán úgyszólván darabonként szaggatta ki szívéből, mert minden pillanat és esemény közelebb hozta őt az áldozat beteljesüléséhez. Valahányszor az áldo-

zatra gondolt, — életében számtalanszor, — feláldozta Fiát és akarata szabad elhatározásából beleegyezett vértanúságába. Minden percben odaadta Gyermekét, és így valósággá vált, hogy nem egyszerre, hanem képletben szólva darabonként szakadt ki szívéből. — *b)* Az Istenanya áldozatának jellemző vonása az önzetlen szeretet vértanúsága. Az Istenanya és Gyermeke, Krisztus között tökéletes volt a szeretet kapcsolata. Egymásba forrtak és egymásé voltak. Felbonthatatlan lelki közösséget képeztek. Ennél magasabb szeretetet és tökéletesebb beteljesülést elképzelni sem lehet. Ha ezt megfontoljuk, megértjük, hogy mily vértanúságot jelentett az Istenanya számára harminchárom éven keresztül minden nap arra gondolni, hogy szeretett és imádott Gyermekét fel kell áldoznia. Minél forróbban szerette, annál tüzesebbé vált az áldozattal járó fájdalom. Az Istenanya számára tehát a szeretet a vértelen, de könnyekben gazdag kínszenvedés folyton megújuló forrásává vált. — *c)* Az Istenanya vértanúsága és keser-

ves szenvedése lényegesen hozzátartozik a megváltás beteljesüléséhez. Nem abban az értelemben, mert hozzájárulása szükséges volt az emberiség megváltásához, hanem, mert bele akart kapcsolódni a megváltás beteljesülésébe és részt akart venni Krisztus Golgota-szenvedésében. Hiszen ő is végtelenül szerette az emberiséget, amelyért isteni Fia önzetlen szeretetből feláldozta magát. Krisztus irántunk tanúsított szeretetének visszfénye az Istenanya emberszeretete. Krisztus szeretete a Golgota-áldozatban találta meg beteljesülését. Visszfénye, az Istenanya szeretete szintén a szenvedés vértanúságában érte el tetőpontját. A kapcsolat a kettő között világos, és ennek alapján mondhatjuk, hogy az Istenanya vértanúsága fontos szerepet játszik a megváltás történetében és hozzátartozik beteljesüléséhez. A Boldogasszony, akinek lelkét tőr járta át, megváltásunkban való részvétele által kegyelemforrássá vált. Kiérdemelte, hogy Isten reábízza a kegyelemközvetítés végtelen fontos küldetését, ezáltal

lelki értelemben édesanyánkká, irányító vezetőnkké tegye meg, és őbenne nekünk oly hívó és vezető géniuszt adjon, akinek példáját szívesen követjük és parancsának örömest engedelmeskedünk.

Elhatározás: Szent tisztelettel közeledem a Fájdalmas Istenanyához, kinek életére a kereszt oly mélységes árnyékot vet. Közeledésemnek célja, hogy az árnyékban és a nyomában következő szenvedésteljes éjtszakában világos és fényes pont legyek az Istenanya számára, amennyiben magatartásom által bizonyítom, hogy a megváltás kegyelme bennem nem veszett el, és őszinte hozzávaló ragaszkodásom által válok a hegyes tőr marcangolta lelkének vigaszára.

3.

«*A Gyermek pedig növekszik és erősödik vala, telve bölcseséggel és az Isten kegyelme vala rajta.*» (U. o.)

Az idők folyását nem lehet megállítani. Hozzá kell szoknunk ahhoz a gondolathoz, hogy a Gyermek, a Megtestesült földi élete is a fejlődés törvényének van alávetve. Igaz ugyan hogy mi az érett férfiúban és a Keresztrefeszítettben is meg tudjuk látni a betlehemi Gyermeket, de az is igaz, hogy a külső formák változnak és a Gyermekből ifjú és az ifjúból pedig férfiú lesz. A liturgia már ma, a karácsonyi élmény kellős közepén figyelmeztet erre és azt akarja, hogy szavai alapján a serdülő Gyermek fejlődésének kimagasló pontjaival foglalkozzunk. — *a)* «A Gyermek növekszik és erősödik vala», mondja az Evangélium. Ez annyit jelent, hogy a fejlődés természetes folyamata az élet törvényeinek megfelelően megindult és az Isten-Gyermek, mint minden más emberi teremtmény, növekedni és erősödni kezdett. A Boldogasszony anyai szíve mélységeiben leírhatatlan örömet érzett, midőn a Gyermek fejlődésének egyes fokait szemlélte. Boldog volt, hogy növekszik és erősödik. Amennyire lehetett, kikapcsolódott

abból a gondolatból, hogy a fejlődés minden egyes fázisa közelebb hozza a keresztáldozat beteljesüléséhez. Ha pedig nem sikerült a bekövetkezendő keresztáldozat fájdalmas gondolatától szabadulnia, abba vetette reménységét, hogy a Golgota magaslata is csak a fejlődés egyik pontja, mert a keresztha-lálra és a sírbatételre majd a feltámadás ragyogó reggele és az élet teljességének diadala következik. — *b)* A fizikai növekedéssel és megerősödéssel együttjár a bölcseség adománya. Itt azonban meg kell különböztetni a dolgokat. Az isteni Gyermek csak testileg növekedett és erősödött. A bölcseség adományára vonatkozólag pedig azt kell mondanunk, hogy kezdettőlfogva sértetlen teljességben meg volt Benne. A testi növekedés és megerősödés csak annyiban játszik szerepet, amennyiben a környezet, József és Mária és mindazok, akik az Isten-Gyermek közelébe kerülnek, az említett fejlődés különböző fokaival kapcsolatban könnyebben ismernek reá a Gyermekben levő isteni bölcseség kiérett teljességére. A fejlődés minden foka közelebb hozza

őket ennek megértéséhez, csodálattal tölti el szívüket és természetfeletti, örömteljes boldogsággal ajándékozza meg őket. Mi is, akik szintén örömmel szemléljük az Isten-Gyermek fejlődését, hasonló élményben részesülünk. Minél többet látunk a Gyermek fejlődéséből, annál világosabban szemléljük a Benne lakozó isteni bölcseség tökéletességét és annál korlátlanabbul töltekezünk fényességével. — *c)* A bölcseség világosságában József és Mária, és velük együtt mi is, reáismerünk arra, — amit a mai Evangélium is megemlít, — hogy Isten kegyelme van a Gyermekben. Ez nem is lehet másként, mert a Gyermek a megtestesült Ige. Krisztus szent Embersége a «hypostatica unio», a megtestesülés misztériuma által részesül az isteni kegyelem teljességében és az Ige, mint kegyelemforrás, elárasztja és a kegyelemmel megszenteli az emberi természetet is, amellyel egyesült úgy, hogy a kettő, az isteni és emberi természet egy személyt képeznek. A Gyermekben összpontosult kegyelmi gazdagság, vagyis az isteni Ige benső,

ragyogó élete meglátszik rajta, visszfénylik arcán és végtelenül vonzóvá, szeretetreméltóvá teszi. A közvetlen környezet, — és a liturgia jóvoltából mi is hozzá tartozunk, — végtelenül örül a kegyelmi teljességnek és benne találja boldogságát.

Elhatározás: Én is gondolkozom az isteni Gyermek fejlődésén, és mivel annak szemtanúja vagyok, törekszem belőle kegyelmi erőt, természetfeletti életképességet és termékeny lendületet meríteni, hogy az Isten-Gyermek fejlődése kiindulópontjává és fenntartójává váljon lelki kibontakozásomnak.

Karácsony nyolcada.

A mai szentmise liturgiája (Szentlecke) Krisztus eljövetelének, az isteni Ige megtestesülésének nagy gyümölcsét, az új életet vázolja. Szent Pálnak a mai Szentleckében hozzánk intézett szavait a következő pontokban foglaljuk össze: 1. A Krisztus megjelenésében rejlő tanítás. 2. A második várakozás. 3. A második várakozás gerince.

1.

«Megjelent üdvözítő Istenünk kegyelme minden embernek és arra oktat minket, hogy tagadjuk meg az istentelenséget és a világi vágyakat és éljünk józanul, igazán és jámborul e világon.» (Szentlecke.)

Üdvözítő Istenünk megjelenése és megtestesülése végtelen kegyelmet fakaszt a szívekben. Az általa fakasztott kegyelem pedig gyümölcsözővé válik, amennyiben megszólalása magasztos és fennkölt tanításokban részesít. Oktató szavai, tanításai főleg az új életre vonatkoznak és annak alapvető kötelességeit ismertetik. — *a)* Első követelménye e tanításnak az istentelenség megtagadása. Ez az új élet kiinduló pontja. Krisztus eljövetele által, — mint tudjuk, — megalapozta az új életet, de abban csak azok részesülnek, akik elfogadják igéjét, hisznek Istenségében, alkalmazkodnak szelleméhez, egyszóval minden szempontból a hit megingathatatlan alapjára építik fel életüket. Ezáltal nagy lelki változáson mennek keresztül, mert megtagadják az isten-

telenséget, ellentétbe kerülnek az Isten tagadáson, a bálványimádáson és a nevetséges babonán alapuló pogánysággal és belefejlődnek, beleékelődnek Isten országába. Szükséges, hogy az Apostol által említett megtagadása az istentelenségnek necsak külsőségekre, formaságokra és üres szavakra szorítkozzék, hanem valóság, beteljesülés, lüktető élet legyen. Az élet krisztusi alakítása, Krisztus Evangéliumába vetett hit által lehet csak az istentelenséget megtagadni és fényes tanúbizonyságot tenni az új élet alapját képező hitünkről. — *b)* Az új élet programmja ezenkívül megköveteli, hogy megtagadjuk a világi vágyakat, vagyis elforduljunk attól, amit a világ erkölcsének nevezünk. A világi vágyak ellentétben állnak Isten elgondolásával és megtagadását képezik Isten erkölcsi törvényének. A világ az után vágyakozik, ami ártalmas, kielégíti a szenvedélyt és csak külsőleg jó és érték, mert annak palástjába öltözik, belsőleg pedig silány, kárhozatba döntő rothadás. Krisztus eljövetele és beteljesülése

által elindított és megalapított új életet nem lehet összeegyeztetni a világ vágyaival. Választani kell a kettő között. Vagy a krisztusi eszményt követjük és az új élet alapjára helyezkedünk, vagy pedig lemondunk arról, hogy Krisztus gyermekei legyünk, a megváltás kegyelmében részesüljünk és akkor minden akadály nélkül követhetjük azt az életfelfogást, amelyet az Apostol a világ vágyainak és azok összességének nevez. Ne feledjük, hogy középút nincs. Hiábavaló fáradozás és kísérletezés a kettőt összeegyeztetni. Az ellentét oly nagy, hogy közös nevezőről szó sem lehet. Karácsonyi kötelességünkhöz tartozik véglegesen dönteni és állhatatosan kitartani az általunk választott, Krisztus ajándékozta új élet mellett. — *c)* Az új élethez hozzátartozik, hogy józanul, igazán és jámborul éljünk e világban. Józanul, amennyiben a modern embert jellemző tárgyilagossággal szemléljük a dolgokat, mindenben és minden érzelmi momentum kikapcsolásával a krisztusi gondolatot keressük és szerinte igazodunk. Legyünk tehát józa-

nok, vagyis tárgyilagosak ítéletünkben és maradjunk meg mindig az igazság mellett, mert az isteni igazság mint gondolat és erkölcsi törvény alapja az új krisztusi életnek. Igazán éljünk, vagyis életünk igaz és valódi legyen. Ne csak árnyéka az életnek, hanem valódi élet. Valódi csak akkor lesz, ha a krisztusi gondolatra és erkölcsi törvényre támaszkodva a kegyelem segítségével résztveszünk a Megtestesült életében; ezáltal szublimáljuk, lélekkel telítjük és természetfeletti fennsíkra emeljük földi életünket. Életünk csak akkor valódi, ha Istenben gyökerezik, ha kegyelemmel töltekezünk és annak éltető erejével alakítjuk élet-stílusunkat, dolgozunk jellemképünk kialakulásán és válunk élő tagjává a misztikus Krisztus-testnek. Jámborul kell élnünk, mert ez is hozzátartozik az új élet programmjához. És ez annyit jelent, hogy az említett alapon nagy súlyt fektetünk Istennel való kapcsolatunk ápolására, imaéletünkre, vallásos gyakorlatainkra és komolyan törekszünk ebben az irányban is tökéletesülni. A jámbor-

ság életünk alapvető törvénye és tipikus jellemvonása legyen. Az új életben ez nagy szerepet játszik, mert csak azok részesülnek kegyelmében, akik komolyan veszik a liturgia figyelmeztetését; jámborságra törekszenek és beteljesüléséért minden áldozatra készek.

Elhatározás: A liturgia felszólítása nálam se találjon süket fülekre. Azzal a szándékkal jöttem Betlehembe, hogy Krisztus kegyelme által újjászületek. A kegyelmet meg is kaptam és részesültem a karácsonyi élményben. Most már csak tőlem függ, hogy hogyan használom fel és mennyiben valósítom meg az új élet programmját. (Részletes jófeltételek.)

2.

«Várva a boldog reménységet s a nagy Isten és Üdvözítőnk Jézus Krisztus dicsőségének eljövetelét.» (U. o.)

A Krisztus fakasztotta új élet, — és erről már a karácsonyi ünnepkör bevezetésében is megemlékeztünk, —

tipikus jellemvonása a várakozás, melyet az említett helyen, az élet nagy, második ádventjének neveztünk. E várakozás azonban lényegesen különbözik az első ádventtől, más fennsíkon mozog és más kötelességeket ró reánk. — *a)* A második várakozásnak, az élet nagy ádventjének kiinduló pontja, a karácsonyi beteljesülés, Krisztus megtestesülése. Krisztusban a karácsonyi éjtszakán újjászülettünk, visszanyertük az istengyermekséget és az Atya örökösévé váltunk. Ezáltal új élet útjára léptünk és az üdvösség minden eszközével felfegyverkezve útnak indultunk beteljesülésünk felé. A kiindulópont a betlehemi barlang, a karácsonyi fényesség és a megtestesülés beteljesülése. — *b)* Az út, ellentétben az első ádventtel, amelyben a megtestesülésre készültünk elő, magas fennsíkon mozog és a beláthatatlan magasságok szédítő végtelenségébe ragad magával. Az első ádvent embertípusa az ószövetségi ember, aki az Ige megtestesülésére és a megváltás beteljesülésére készült elő, az ősbűn által felszakított sötét szakadékokban élt és

csak a forró vágyakozás tüzével tette elviselhetővé életét. Az új élet embere, az Újszövetség embertípusa viszont természetfölötti fennsíkon mozog, a kegyelem útjait járja és a kegyelmi élet szédítő magasságába küzdi fel magát. A kegyelem gyermeke. A kegyelem erejével alakítja életét. Szívében más tűz ég, mint az első ádventi embertípusban. Ő is vár és vágyakozik, de nem a megváltás beteljesülése és a kegyelemben való részesülés után, mert ez már megtörtént; hanem Krisztus második, végleges eljövetelére, Isten országának örök beteljesülésére és a végső jutalomban, az enyészetlen boldogságban való részesedésre vár. — *c)* Várakozásában dinamikus erő, nagy termékenység és irígylésreméltó lendület van. E dinamikus erő a kegyelem, amely folyton előre viszi. A termékenység a kegyelemteljes életalakulásban gyökerező érdemszerzés, amely újabb kegyelmet, lelkierőt von maga után és az élet magasabb fokára vezet, míg be nem következik a végső beteljesülés és jutalom órája, amelyben az örök boldogság eszközlőjévé válik. Az irígy-

lésreméltó lendületet pedig a fejlődés és kibontakozás különböző fokai képezik, amelyek egymásra következnek és valódi magasba emelkedést, eredményteljes kibontakozást és a természetfölötti életbe való beleilleszkedést jelentik.

Elhatározás: Én is Krisztusnak megyek elébe; és a hosszú életúton folyton arra gondolok, hogy minden lépés közelebb hoz Hozzá. Csak nem szabad szem elől tévesztenem, hogy a lépéseknek felfelé kell haladniok, különben eltévesztem a célt és Krisztus karjai helyett az örök kárhozatba dőlök.

3.

«Önmagát adta értünk, hogy megmentsen minket minden gonoszságtól és jócselekedetekre igyekvő tulajdon népévé tisztítson.» (U. o.)

Várakozásunk gerince Krisztus, az isteni Megváltó. Nemcsak cél, amelynek elébe megyünk, hanem út és hajtóerő is. Azért lett Megváltónk, hogy Önmaga legyen az út, amelyen

járunk, a hajtóerő, amely tovább visz és végül a beteljesülés, amely boldogít. — *a)* Mint Megváltó, megszabadított — mint ahogy az Apostol mondja, — minden gonoszságtól. E szavakban nagy igazság rejlik, mert az isteni Megváltó, a megtestesült Ige életbölcsesége, életszemlélete és életalakítása által megtanított a gonoszságtól, a romlástól, a bűntől elfordulni, a kárhozat veszedelmes légköréből kiszabadulni és tiszta, szeplőtelen életet élni. Ezt azáltal tette lehetővé, hogy a megváltás beteljesülése által megváltott az eredeti bűntől és annak következményeitől és a kegyelem éltető erejében részesített. — *b)* Ugyanezen az alapon megtanított arra a nemes igyekezetre is, melynek célja a jócselekedet. Ezt viszont azáltal tette, hogy megmagyarázta a jócselekedet lényegét, felvilágosított értékéről és felgyújtotta lelkünkben a jócselekedetek után való vágyakozást. Ezenkívül a gyakorlatban is megmutatta, hogy a jócselekedetek mily nagy szerepet játszanak az emberi életben. Élete nem volt egyéb, mint

egységes jócselekedet, melynek példája mindenkit meggyőz és fényessége mindenkit boldogít. Ezáltal felkeltette bennünk a jócselekedet után való vágyakozást, a nemes ambíciót, amely egyedül képes túlsegíteni a velünkszületett ernyedtség holtpontján és valóban nemes, értékes életalakításra késztetni. Mindennek kicsendülése az igyekezet, vagyis a bennünk megnyilvánuló folytonosság. A jócselekedet után való vágyakozás ugyanis nem szeszély és hangulat, hanem lelkünket jellemző tulajdonság, melynek alapján igyekszünk, hogy cselekedetünk jó, mindig jobb legyen és azok sorozata a fejlődés és kibontakozás jegyében álljon. — *c)* Az isteni Megváltó mindezáltal «tulajdon népévé tisztított meg», mondja az Apostol. Ez annyit jelent, hogy előbb megszabadított a bűntől, és következményeitől, majd elindított az új élet útján és ezáltal lelkünkbe véste a lelki, a krisztusi élet eltörölhetetlen jegyét (keresztség és a többi szentségek) és taggá tett misztikus testén. Miután ebben mindannyian részesü-

lünk, egy közös alapon állunk, és Krisztus népének, a nagy krisztusi közösségnek neveztetünk.

Elhatározás: Világosan látom már most, hogy mit jelent az új élet, amelynek Krisztus a tengelye és örök kicsendülése. Élni akarom ezt az új életet. Ez legyen a karácsonyi élményből fakadó legfontosabb elhatározásom. Azért törekszem minél közelebb jutni Krisztushoz, elmerülni Benne — mint az Apostol mondja — és minden szempontból krisztusi életet élni.

Újév napján.

A liturgia karácsony nyolcadát ünnepli és Krisztus körülmetéltetéséről emlékezik meg. Arról beszél, hogy Szent József, mint nevelőatya e napon adta a Kisdednek az angyal által előre meghatározott Jézus nevet. A liturgia ezt az alkalmat finom lelkületre való elgondolással a Szentséges Szűz, az Istenanya dicsőítésére használja fel. Elmélkedésünket liturgikus alapon és a szent szöveg szellemének megfelelően azzal a szándékkal végezzük, hogy részletesen kidolgozzuk újévi program-

munkat. A liturgia nem csatlakozik az általános szokáshoz és nem ünnepli a polgári Újévet. Azért, mert Újév ünnepe különösen a régi rómaiaknál erkölcstelen tobzódássá fajult el. Az Ősegyház a mai napot az engesztelés és a bűnbánat cselekedeteinek szentelte. Ennek nyoma a liturgiából csak a későbbi századokban tűnt el. Mi is jónak látjuk a mai napot fontos és tárgyilagos magábaszállással megszentelni. Ezt azért tesszük, mert a liturgikus szöveg gondolatgazdagsága rendkívül alkalmasnak bizonyul az újévi programm kidolgozására. Elmélkedésünket a szentmise könyörgései alapján a következő pontokban végezzük: 1. A Szent Szűz közbenjárása. 2. A mennyei misztérium. 3. A lelki megtisztulás.

1.

«Isten, ki a boldogságos szűz Máriának gyümölcsöt adó szüzessége által az emberiséget az örök üdvösség ajándékában részesítetted: add meg nekünk, kérünk, hogy annak közbenjárását érezzük, aki által méltókká lettünk az élet szerzőjének, Jézus Krisztusnak befogadására.» (Kollekta.)

Újévi programmunk kiindulópontja a mai liturgia elgondolása szerint a Szentséges Szűz, a boldogságos Isten-

anya kultusza legyen. A fősúlyt természetesen az Istenanya kegyelemközvetítésére, vagy mint a liturgia mondja, közbenjárására fektetjük. Ebből a szempontból fontoljuk meg, hogy — *a)* a Szentséges Szűz kegyelemközvetítő közbenjárásának mélységes gyökere és rendkívüli szerepe van. Gyökere az Istenanyaság. Ezért beszél a mai liturgia az Istenanya «gyümölcsötadó szüzességéről». A Boldogságos Szűz anyasága által a legszorosabb kapcsolatba lépett az isteni Megváltóval, résztvett életében és így nagy szerep jutott neki megváltásunk ökonómiájában. Kegyelemközvetítő szerepének ez a gyökere. E szerep hatása azért oly rendkívüli, mert kegyelem nélkül nincs lelkiélet, Isten életében való részesedés, következőleg üdvösség. A kegyelmet viszont az Istenanya közbenjárásának köszönhetjük, mert az egyházatyák és egyháztanítók általánosan elfogadott véleménye szerint az Istenanya annyira belekapcsolódott az üdvösség és a megváltás ökonómiájába, hogy minden kegyelem az Ő kezén megy keresztül és

közbenjárásának tudható be. Szent Bernát is ezt akarja kifejezni, midőn a «Salve Reginában» az Istenanyát «advocata nostra» — ügyvivőnknek nevezi. A Kollekta nagyon helyesen mondja, hogy az Istenanya gyümölcsötadó szüzességének köszönhetjük örök üdvösségünk ajándékát. Ebből következik, hogy az Istenanyát bele kell vonatkoztatnunk lelki életünkbe és méltó helyet kell neki biztosítanunk újévi programmunkban. — *b)* Fokozza mindezt, hogy, mint a liturgikus szöveg mondja, az Istenanya által váltunk méltóvá «az élet szerzőjének, Jézus Krisztusnak befogadására». Az Istenanya ugyanis rendkívüli kiváltsága, kegyelmi gazdagsága és a kegyelemmel való tökéletes együttműködése által kiérdemelte számunkra a kegyelmet, hogy befogadhassuk az isteni Megváltót és gyermekeivé lehessünk. Ezt főleg azáltal tette, hogy szabad akaratból vállalta a reábízott küldetést, beleegyezett az Istenanyaságba és ezáltal hozzájárult, hogy Krisztus, az isteni Ige megtestesüljön, emberi alakot öltsön és megajándé-

kozzon a megváltás kegyelmével. Az Istenanyának tehát Megváltónkat köszönjük és mindazt, amit Ő jelent számunkra. Több mint elegendő okunk van a Szent Szűzet az új esztendőben is lelki életünk alapjává választani és reá építeni fel újévi programmunkat. — *c)* A Kollekta arról is beszél, hogy érezzük az Istenanya közbenjárását, vagyis részesüljünk benne. Ezt azonban, mint minden kegyelmet, meg kell érdemelni. Ebből következik, hogy az Istenanya közbenjárását kérni kell. Szívünk mélyéből fakadó könyörgéssel kell az Istenanyához fordulni, hogy járjon érettünk közben isteni Fiánál és szerezze meg lelki életünknek a karácsonyi programmnak megfelelő újjáalakításához szükséges kegyelmet. Könyörgésünket cselekedetekkel kell kiegészítenünk. Vagyis komolyan kell vennünk a Szent Szűz kultuszát. Őszinte szeretetünkről, hálánkról és áldozatkészségünkről kell a kultusz eszményi alakítása által tanúbizonyságot tennünk. Akkor joggal remélhetjük, hogy az Istenanya gyermekeivé fogad és tényleg közbenjár érettünk.

Elhatározás: A Szentséges Szűz hathatós közbenjárására nekem is feltétlen szükségem van. Ismerem gyengéimet, félek szeszélyeimtől. Nagy gondot okoz állhatatlanságom és mindazok az akadályok, melyeket az élet nehézségei gördítenek utamba. A Szent Szűzhöz fordulok segítségért, és jóságát azzal hálálom meg, hogy komolyan ápolom kultuszát és tőlem telhetőleg apostolává válok.

2.

«Elfogadván áldozati ajándékainkat és könyörgésünket, kérünk, Urunk, a mennyei misztérium által tisztíts meg minket és hallgass meg kegyesen.» (Szekréta.)

Újévi programmunk másik kimagasló pontja a mai Szekréta szövege szerint a mennyei misztérium legyen. Ezalatt természetesen az Eucharisztiát kell értenünk. Programmunk kiindulópontja a termékeny Mária-kultusz. Ennek magától értetődő következménye az eucharisztikus szellem kialakulása és az eucharisztikus

kultusz elmélyülése. — *a)* A Szekréta elsősorban áldozati ajándékokról beszél. Alatta, mint tudjuk, az áldozat tárgyát képező kenyeret és bort kell érteni. Vehetjük azonban átvitt értelemben is. Ekkor már életünk áldozatára kell gondolnunk. Az áldozati ajándék ebben az értelemben mi vagyunk. Arról van szó, hogy életünket, tartalmát és alakítását eucharisztikus alapon Krisztus vértelen Golgota-áldozatába való beleolvadásunk által Istennek szenteljük. Ebből következik, hogy életünkben mindent az Eucharisztiára kell vonatkoztatnunk. Belőle merítjük a krisztusi életalakításhoz szükséges erőt, és minden cselekedetünket úgy végezzük, hogy méltó előkészület legyen az eucharisztikus áldozatra vagy hálaadás a benne való részesedésért. Az Eucharisztia szelleme irányítsa tehát életünket és izzítsa át minden cselekedetünket. Ez legyen újévi programmunk egyik legfontosabb pontja. — *b)* A Szekréta szövege az imént említett áldozati ajándékkal a könyörgést is összekapcsolja és ezzel az euchariszt-

tikus kultusz egy másik fontos pontjára utal. Az Eucharisztia mint életünk középpontja megkívánja, hogy a tökéletes imaszolgálat színpompás virágával vegyük körül. Az Eucharisztia oltárát virággal ékesítjük, hasonlóképen az eucharisztikus életáldozatot is az eucharisztikus imaszellem és imaélet tökéletesítése által tesszük színessé, mozgalmassá és termékennyé. Nagy súlyt kell fektetnünk az eucharisztikus imaéletre. Alkalmat nyujt erre a szentmiseáldozatban való mindennapi részvétel. A misekönyv imaszövegei gyorsan és eredményteljesen vezetnek be az eucharisztikus imádság csodaszép világába és megtanítanak az Eucharisztiához megfelelő lelkülettel közeledni. Az eucharisztikus jelenlét pedig arra késztet, hogy egy napon se mulasszunk el rövid, de hathatós szentséglátogatást végezni. Még a legnagyobb elfoglaltság esetén is szakítsunk magunknak annyi időt, hogy betérjünk Krisztus házába, imádó hódolattal üdvözöljük az Eucharisztiában és áldását kérjük további munkánkra. — *c)* Csakis ezen

feltételek komolybavétele és teljesítése mellett remélhetjük, hogy nekünk is részünk lesz a mennyei misztérium áldásában. Ez nem egyéb, mint azon átváltoztató erő, amely az Eucharisztiából árad belénk és hathatósan részesít Isten életében. Misztérium, vagyis csoda megy végbe bennünk az eucharisztikus élet által. Egybeforrunk Krisztussal, beleolvadunk életébe és az Ő életét éljük anélkül, hogy megszünnénk egyéniség lenni és önnön életünket élni. Egyéniségünk az eucharisztia alapján Krisztus egyénisége lesz, amennyiben mindenben jellemképe szerint igazodunk. Életünk az Ő élete lesz, amennyiben kegyelmi erejéből élünk. Az eucharisztikus misztérium bennünk is valóra vált és átalakító hatásával emberfölöttivé szublimálta, istenessé tette életünket.

Elhatározás: A megkezdett újesztendőnek kimagasló pontja számomra az legyen, hogy bennem is beteljesüljön a mennyei misztérium. Ehhez szükséges, hogy felújítsam magamban az Eucharisztia szel-

lemét, tökéletesítsem kultuszát és a mai elmélkedés alapján minden szempontból eucharisztikus életet éljek.

3.

«Ez az egyesülés tisztítson meg minket, Urunk, a bűntől: és a boldogságos Szűz Máriának, Isten anyjának közbenjárása tegyen minket a mennyei orvosság részesévé.» (Posztkommúnió.)

Az eucharisztikus egyesülés, — amelyet az Istenanya kultusza segít elő — legszebb gyümölcse a lelki tisztaság. Tisztaság alatt itt lelkünk bűntől való mentességét kell érteni. — *a)* Életünk célja a tökéletes Istenszolgálat. Ez azáltal teljesül be, hogy megtartjuk Isten törvényét és sohasem cselekszünk akarata ellen. Lelkismeretes törvényhűségünk és szentséges akaratához való alkalmazkodásunk megóv a bűntől és Isten kegyelemben bővelkedő, kiváltságos gyermekeivé tesz. Ez az istenközelség, kegyelmi állapot és istengyermekség a lelki tisztaság, a bűnmentes élet egyik legszebb gyümölcse. Erre kell

törekednünk az új esztendőben és ennek beteljesüléséért kell könyörögnünk az Úrhoz. — *b)* A lelki tisztaság is a fejlődés törvényének van alávetve. A tiszta még mindig lehet tisztább és a szeplőtelen még szeplőtelenebb. Itt azokra a gyarlóságokra és hibákra kell gondolnunk, amelyek nem függesztik fel ugyan a kegyelmi állapotot és nem semmisítik meg a lelki tisztaságot, de valahogyan árnyékként hatnak és csökkentik szeplőtelensége ragyogását. Szükséges tehát, hogy a lelki tisztaság tökéletes kifejlődése érdekében ezektől is megszabaduljunk. Igénybe kell vennünk azt, amit a mai Posztkommúnió «mennyei orvosságnak» nevez, és ami az Istenanya közbenjárásának egyik legszebb gyümölcse: Isten kegyelmét és természetfölötti éltető erejét. E mennyei orvosság segítségével könnyebben szabadulunk gyarlóságainktól és gyorsabban fejlődünk bele a szeplőtelen lelki tisztaság szellemébe. — *c)* Lelki tisztaságunk emellett szilárd, megbízható alapnak bizonyul. Nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy a

lelki szeplőtelenség eltávolítja a lélek útjából mindazon akadályokat, melyek szabad és lendületes kibontakozását akadályozzák. A lelki tisztaság tehát a magasabb lelki élethez vezet. Annál is inkább, mert nem gátolja az érdemszerzést, a kegyelem bennünk való növekedését. Ez pedig a lelki kibontakozást, a magasabb lelki életet segíti elő. A lelki szeplőtelenség valóban megbízható alap. Szilárd és termékeny. A győzelmes lelki élet előfeltétele.

Elhatározás: Nagyon ügyelek az új esztendőben lelki tisztaságomra és mindent elkövetek, hogy az Istenanya kultusza és az eucharisztikus szellem segítségével teljesen megtisztuljak és méltó legyek Krisztushoz, a tiszták Istenéhez tartozni.

Jézus Szentséges Nevének Ünnepe.

A mai liturgia a megtestesült Ige, Jézus Krisztus szentséges Nevének fölényes erejét ünnepli és csodálatraméltó hatását vázolja. Imádó hódo-

lattal kapcsolódunk bele gondolatmenetébe és a következő pontokat emeljük ki: 1. Imádás. 2. Dicsőség. 3. Üdvösség.

1.

«Jézus nevére hajoljon meg minden térd, az égieké, a földieké és az alvilágiaké.» (Introitus.)

A név mindig az egyéniség szimboluma. Jelképes kifejezése annak, aki viseli. A névben — ha jól van választva — a jelképezett egyéniség alapvető jellemvonásai jutnak kifejezésre. Elég a nevet hallani, hogy előttünk álljon viselője és világosan lássuk, legalább is nagy vonásokban, jellemképét. Ha az isteni Megváltó nevét halljuk, az oly hatással van reánk, hogy önkéntelenül térdreborulunk és imádva hódolunk istenségének. — *a)* Az Őt megillető imádás, mint az Introitus szövege (Szent Pál) mondja, univerzális, vagyis általános jellegű és mindenkire vonatkozik. Krisztus neve hallatára meghajlik minden térd az égben. Az angyalok beláthatatlan seregei, — mint a Próféta egy helyen olyan szépen

mondja, – szárnyukkal elfödik arcukat, térdreborulva imádják és hódolnak neki. Krisztus Szentséges Neve a mennyei dicsőségben is abszolút hatalmat jelent, amely kivétel nélkül a mennyei lakók mindegyikére kiterjed. Ugyanezt kell mondanunk a föld lakóira vonatkozólag. Krisztus Szentséges Neve hallatára ők is imádva térdet hajtanak és hódolnak az Úrnak. Akik hisznek Benne és odataláltak Hozzá, szeretettel hajolnak meg isteni hatalma előtt. Akik kerülik Őt és fanatikus gyűlölettel fordulnak el Tőle, az élet kényszerének és az isteni hatalom súlyának nyomása alatt hajtják meg Előtte térdüket és nem akarva is hódolnak neki, mert isteni hatalma oly fölényes, hogy a feltétlen imádás és hódolat elkerülhetetlenné válik. «Az alvilág» szellemei, a tisztulófélben levő lelkek is boldogan meghajolnak Krisztus Szentséges Neve végtelen hatalma előtt. Azok pedig, akiket jobb nem is említeni, — az elkárhozottak, — szintén nem tehetnek egyebet. Örökké izzó gyűlöletük sem menti fel őket attól, hogy, habár fogcsikorgatva,

mégis meghajoljanak Krisztus előtt és elismerjék imádásraméltó istenségét. — *b)* Jézus Krisztus Szentséges Neve fakasztotta hódolat és imádás nemcsak univerzális, hanem termékeny is, mert cselekedetekre késztet. Nemcsak külső gesztus, egyszerű térdhajtás és puszta elismerése Krisztus istenségének, hanem szívből fakadó hódolat, melynek gerincét és értékét szeretetből fakadó cselekedetek képezik. Aki térdet hajt Krisztus előtt, nemcsak imádja és hódol Neki, hanem hozzásimul szelleméhez, elfogadja erkölcsi tanítását, követi példáját, megtartja törvényeit és egész életalakítása által bizonyítja, hogy imádása nemcsak merő gesztus, hanem szívből fakadó, lüktető és acélos, áldozatkészségre felépített élet. Az imádó hódolat tehát csak akkor válik konkrét értékké és magától értetődő kegyelemforrássá, ha e feltétel beteljesül: a hívő lélek mélységéből fakad fel és megfelelő cselekedetekre, életalakításra késztet. — *c)* Krisztus Szentséges Nevét megillető imádás és hódolat a keresztény élet oly hatalmas

tényezőjévé válik, hogy reányomja, belevési sajátságos, jellemző bélyegét. A Krisztust imádó és Neki hódoló lélek benső beállításánál, odaadásteljes hűségénél és izzó szereteténél fogva teljesen átalakul, elmélyül, tökéletesül és a természetfölötti élet oly magas fokára lendül fel, amelyet csak azok érnek el, akik tényleg Krisztus hűséges gyermekei, és mint olyanok, odaadásteljesen szolgálnak Neki. Akik pedig e fennsíkon élnek és mozognak, azokban feltarthatatlanul kialakulnak a Krisztushoz való hozzátartozást jellemző tulajdonságok, és így mondhatjuk, hogy a Krisztus imádásából fakadó szellem átalakítja a lelket és reáüti a krisztusi élet sajátságos bélyegét.

Elhatározás: Jézus Krisztus Szentséges Neve előtt én is térdreborulok és imádva hódolok Neki. Ezt már sokszor megtettem, most csak az a kérdés, vajjon mily lelkiséggel? Ezentúl arra törekszem, hogy imádásom még mélyebb lelkiségből fakadjon, és még

nagyobb tökéletességgel irányítsa és alakítsa további életemet.

2.

«Minden nyelv vallja meg, hogy az Úr Jézus Krisztus az Atyaisten dicsőségében van.» (U. o.)

Jézus Krisztus Szentséges Nevének hatalma és befolyása nagy. Nemcsak az imádás hódoló gesztusára késztet. Megoldja nyelvünket és gyöngéden kényszerít, hogy dicsőségét hirdessük. — *a)* Jézus Krisztus, az isteni Megváltó dicsőségét elsősorban a szavak erejével lehet hirdetni. Isten azért oltotta belénk az élő szó hatalmát, hogy szolgálatába állítsuk és dicsőségének hirdetésére használjuk fel. Ezt kell tennünk, nemcsak amennyiben imánkban, dicshimnuszunkban és lelkiéletünk egyéb megnyilvánulásaiban hirdetjük Jézus Krisztus dicsőségét, hanem annyiban is, hogy megszólalunk az emberek előtt, beszélünk Krisztusról, meggyőzünk mindenkit istenségéről, hatalmáról, megvédjük a hitetlen támadások ellen és minden eszközzel terjesztjük ismeretét. Krisztusról általában

többet kellene beszélni. Többet, jobban és melegebben. Akkor az emberek, a távolállók és a kételkedők könnyebben észbekapnának és odatalálnának az Úrhoz. — *b)* Jézus Krisztus Szentséges Nevének dicsőségét azáltal is hirdethetjük, hogy belekapcsolódunk az Anyaszentegyház apostoli munkájába és résztveszünk teljesítményeiben. Jézus Krisztus az Atya nagyobb dicsőségére alapította az Anyaszentegyházat, küldetéssel bízta meg, hogy a megváltás kegyelmét minden lélekre kiterjessze és ezáltal isteni Alapítójának is nagyobb dicsőségére váljék. Ebbe a fáradalmas, sok áldozatkészséget és önfeláldozást feltételező munkába kell nekünk is belekapcsolódnunk. Akkor nemcsak önnön szavunk erejével hirdetjük Jézus Szentséges Neve dicsőségét, hanem az Egyház erkölcsi hatalmának súlyával és meggyőző erejének tüzével jövünk az emberekhez, hogy Krisztusról beszéljünk és mindenkit imádó hódolatra késztessünk. — *c)* Hirdetnünk kell továbbá Jézus Szentséges Neve dicsőségét életalakításunk tartalma és jellemképünk

tökéletessége által. Krisztus Jézus gyermekei vagyunk. Őt követjük. Ha ezt tökéletesen tesszük és lelkiismeretesen dolgozunk a Krisztushoz hasonló keresztény jellem kialakulásán, akkor nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is hirdetjük Annak dicsőségét, Akinek kegyelme minden akadályt leküzdve és nehézséget felülmúlva csodát művelt, és kialakította, megszilárdította, tökéletesítette Istenhez való hasonlatosságunkat. Ebből hárul Krisztus Jézus Szentséges Nevére a legnagyobb és az embereket meggyőző, térdrekényszerítő dicsőség.

Elhatározás: Felteszem magamban, hogy én is hasonlóképen cselekszem. Azon szentek példáját követem, akik arra fektették a fősúlyt, hogy életük minden megnyilvánulása, még a legjelentéktelenebb gesztus is, Jézus Szentséges Neve dicsőségének hirdetője legyen.

3.

«Nincs üdvösség senki másban.»
(Szentlecke.)

Jézus Krisztus imádásraméltó Neve az üdvösség forrása. A liturgia ezzel kapcsolatban világosan mondja, hogy Jézus Szentséges Nevén kívül másban nincs üdvösség. — *a)* Jézus Krisztus, az isteni Megváltó az üdvösség egyetlen forrása. Az egyetlen út, amely az üdvösséghez vezet. Más út, forrás, lehetőség nincs. Az üdvösség forrásává azáltal vált, hogy mint isteni Ige megtestesült, hozzánk jött, beteljesítette megváltásunkat és a Golgota magaslatán, keresztáldozata révén beleillesztett a természetfölötti világrendbe. Valóban ő az egyetlen forrás, amelyből természetfölötti éltető erőt és kegyelmet lehet meríteni. — *b)* A forráshoz csak úgy közeledhetünk és a kegyelmi erőben csak akkor részesülhetünk, ha Krisztushoz fordulunk, vagyis Szentséges Nevét hívjuk segítségül és az Atyát Egyszülöttje Szentséges Nevében kérjük meghallgattatásért. Az Atya csak akkor fordítja felénk jóságos Arcát,

fogadja el imádó hódolatunkat és hallgatja meg kérésünket, ha az Általa küldött Megváltó, emberré lett Egyszülöttje nevében jövünk és tárjuk feléje kérő kezeinket. — *c)* Jézus Szentséges Neve ebből a szempontból is végtelen hatalom. A mai Szentlecke is erről tanúskodik, és az általa jelentett eset nem egyedülálló a misztikus Krisztus-test csodálatos életében. Mindenütt az isteni Név hatalma érvényesül és csakis Krisztus Szentséges Neve volt oly erős, hogy megsemmisítse az akadályokat, meghallgattatást eszközöljön és győzelemre vezessen. Ez az oka annak, hogy a liturgia nagy súlyt fektet az isteni Név kultuszára. Nemcsak a mai ünnepet illeszti bele az egyházi év változatos folyamatába, hanem minden könyörgést és fohászt a Szentséges Név hatalmára alapít és minden imádságot a Szentséges Névre hivatkozva fejez be.

Elhatározás: Nem is gondolok arra, hogy kikerüljem Jézus Szentséges Nevét. Ellenkezőleg! Benne és Általa

keresem üdvösségemet. Erősen felteszem magamban, hogy a Szentséges Név kultuszát őszintén ápolom és mint annak apostola másokat is hasonló gondolkozásra készтetek.

Vízkereszt: (Epiphania) ünnepe.

1. Aszketikus jelentősége.

a) Vízkereszt ünnepe minden szempontból nagy jelentőséggel bír. Ennek tudata azonban azáltal, hogy karácsony ünnepe az évszázadok folyamán túlsúlyba került, elmosódott és csak az újabban keletkezett liturgikus mozgalomnak sikerült az Epifania nagy jelentőségének tudatát újraéleszteni.

Az ünnep, mint tudjuk, keleti eredetű. A római liturgia a keleti egyháztól vette át és ez a magyarázata a liturgikus szöveg feltűnő pompájának és erős érzelmi hullámzásának.

Karácsony és Epifánia között szoros összefüggés található. Karácsony ünnepe Krisztus első földi megjelenésének, Betlehembe való küldetésének jegyében áll és a megtestesülés misztériumát szemlélteti. Epifánia ünnepe ennél többet nyujt. Kiegészíti, úgyszólván beteljesíti a karácsonyi látókört és a fősúlyt Krisztus megjelenésére helyezi, amint ez az emberek előtt nyilvánvaló lett. Az ünnep liturgikus történésébe ennek következtében belevonatkoztatja a napkeleti Bölcsek hó-

dolatát, Krisztus Jordánban való megkeresztelkedését és a kánai menyegző keretében történt első nyilvános csodát. Teszi ezt azért, mert Krisztus főleg e három esemény által nyilatkoztatta ki a világnak a megtestesülés beteljesülésének és a Megváltó eljövetelének titkát.

Az Epifánia liturgiája ennek következtében hármas alapon nyugszik. E hármas alapban kel az ünnep aszketikus jelentőségét is keresnünk.

b) Nagyon is hozzá vagyunk szokva, hogy Vízkereszt napján a napkeleti Bölcsek megjelenésére gondoljunk. Ez annyira általánossá vált, hogy a mai ünnepet majdnem kizárólag a betlehemi csillag fényében látjuk és a másik két alapgondolatról teljesen megfeledkezünk. Legjobb bizonyítéka ennek a nép általános felfogása és az azt kifejező különböző és nagyon is szellemes népszokások.

Mi semmiesetre sem esünk ebbe az egyoldalú túlzásba és a napkeleti Bölcsek szerepét liturgikus higgadtsággal szemlélve, mint az ünnep egyik alapgondolatát vesszük, levonjuk az aszketikus következtetéseket és megteremtjük a másik két alapgondolattal a kapcsolatot.

A napkeleti Bölcsek hódolata aszketikus szempontból a következő igazságokra emlékeztet. Elsősorban, hogy

Isten feltétlen megkívánja és akarja a nemzetek és egyének hódolatát Krisztus Király előtt, továbbá, hogy elősegíti annak beteljesülését. Akarja, hogy mindannyian hódoljunk a Megtestesültnek, aki megjelent közöttünk, hogy Megváltónk legyen. Azért hívja a pásztorokat a betlehemi jászolhoz, azért indítja útnak a napkeleti Bölcseket és járatja velük végig a hosszadalmas, fáradságos utat. A beteljesülést is elősegíti, s hogy úgy mondjam, csillagot tűz az égbolt sötétkék bársonyára. Csillag halad a vándorok előtt és mutatja az utat, nehogy eltévedjenek.

Nagy tanulság rejlik ebben és bizonyítja, hogy az Epifánia a krisztocentrikus gondolat egyik fényárban ragyogó főünnepe. A liturgia a napkeleti Bölcsek eljövetelének szemléletével ugyanis arra figyelmeztet, hogy Isten hívó szava nekünk is szól. Nekünk is útnak kell indulnunk, hogy, ha messze távolból is jövünk és sokat is kell mennünk, eljussunk Krisztushoz és hódoljunk neki. Életünk csak ez legyen: közeledés Krisztushoz és Neki bemutatott hódolat. Igy teljesül be bennünk is a krisztocentrikus gondolat és így válik a Megtestesült életünk tengelyévé.

A napkeleti Bölcsek a gazdag és bőkezű Kelet rokonszenves szokása szerint ritka értékű ajándékkal jönnek,

hogy ezáltal is kidomborítsák hódolatuk őszinteségét és érzelmeik mélységét. Nekünk sem szabad üres kézzel jönnünk. Ajándékként magunkkal kell hoznunk mindazt a gazdagságot és értéket, amelyet szívünkben találunk, hogy a Napkelet Bölcseinek példája szerint mi is kezzelfogható bizonyítékát adjuk hódoló imádásunk őszinteségének.

c) Az Epifánia ünnepébe, vízkereszti élményünkbe a liturgia szelleme szerint Krisztus megkereszteltetésének nagyfontosságú jelenetét is belevonatkoztatjuk. Aszketikus, lelkiéletünket érintő szempontból főleg a mennyei szózatra és az isteni Lélek tanúbizonyságára fektetjük a fősúlyt. A Jordánban történt keresztelés jelenete meggyőz Krisztus Istenségéről, a teljes Szentháromság misztériumába kapcsol bele és annak világosságát szemlélteti.

Van e jelenetben egy másik vonatkozás is, melynek szintén nagy fontosságot kell tulajdonítani. Ez keresztségünk, amely által mi is Isten gyermekeivé váltunk. Erről a mennyei Atya is szívesen tesz tanúbizonyságot és az isteni Lélek is eljön hozzánk, hogy megszentelje lelkünket és elvezessen addig az időpontig, amelyben már eléggé érettnek bizonyulunk, hogy beteljesítse küldetését (bérmálás) és lakást vegyen bennünk.

Az Epifánia élményébe ez is beletartozik. Ennek következtében ma különös józansággal kell megfontolnunk, hogy Krisztus megjelenésének a Jordánon történt kinyilatkoztatása reánk is nagy hatással van, mert ennek köszönhetjük, hogy részesültünk a keresztség szentségében. Megkereszteltetésünk pedig nemcsak azzal a fogadalommal és esküvel jár, hogy hűen kitartunk Krisztus zászlaja mellett, hanem azzal is, hogy lelkiismeretesen felhasználjuk a keresztségben nyert kegyelmi erőt és e szentség szellemének megfelelően komoly, mélységes és magasba vezető lelkiéletet élünk. Keresztségünk tehát egyike azon hatalmas indítóerőknek, amelyek magukkal ragadnak a keresztény tökéletesség és a krisztusi élet magasságaiba.

d) Mindezt az aszketikus távlatot a kánai menyegző alkalmából történt első csoda egészíti ki és mélyíti el. Itt szintén, — legalább is aszketikus szempontból, — nem az áll előtérben, hogy Krisztus a víz átváltoztatása által Istenségét és megváltói küldetését bizonyítja, hanem az, hogy a menyegzőn történt csoda arra az útra világít reá, amely üdvösségünkhöz vezet. Ez pedig szintén krisztocentrikus és a Megváltó csodatevő hatalmán alapszik. A lelkiélet kibontakozása, a krisztusi jellemkép ki-

alakítása ugyanis, — tekintettel az emberi természetnek vont határokra és az élet veszedelmeire, — csupán természetes szemszögből látva a dolgokat, valóban csodaszámba megy. Vagyis oly természetfeletti beteljesülés, amelyet egyedül Krisztus kegyelme, a belőle kiáradó éltető erő képes megvalósítani. Felfogásom szerint a lélek átalakulása, megszentelődése, tökéletesülése, lassan kialakuló Krisztushoz való hasonlatossága, tekintettel az akadályokra és nehézségekre, sokkal nagyobb csoda és sokkal inkább megérdemli a közfigyelmet, mint a kánai menyegzőn történt esemény. Ez viszont, — és a liturgia ebből a célból emlékezik meg róla — megerősíti bennünk a Megváltó csodatevő hatalmába és mindent felülmúló erejébe vetett hitet és világosan megmondja, kihez kell fordulnunk, ha rendkívüli beavatkozásra, természetfeletti segítségre és oly beleszólásra van szükségünk, amely egyedül vezet a lelkiélet nehéz és bonyolult helyzeteiben kiúthoz és kielégítő megoldáshoz. A Kánában történt csoda világosan megmondja, hogy a lelkiéletben a megoldást mindig Krisztus csodatevő hatalmában, vagyis a belőle kiáradó kegyelmi erőben kell keresni.

A liturgiát még egy másik szándék is vezeti, midőn a kánai csodát bele-

szövi az isteni Megváltó megjelenésének ragyogó ünnepébe. Ki akarja ugyanis, (mégpedig hathatósan,) domborítani az Istenanya kegyelemközvetítő szerepét. Utalni akar arra a vigasztelejes valóságra, hogy az Istenanya, — akit a Megváltás üdvrendszerében nem lehet és nem szabad elvonatkoztatni isteni Fiától, — mint a kánai menyegzőn tette, szemmel kíséri az eseményeket és közbeszól, közbenjár isteni Fiánál, ha látja, hogy zavaros és megoldatlan a helyzet és rendkívüli, a mindennapi kegyelmi adomány mértékét túlhaladó segítségre van szükség. A liturgia egyszersmind arra is utal, hogy az Istenanya szava hathatós. Célhoz vezet és a legmostohább körülmények között is biztosítja a mellőzhetetlenül szükséges segítséget. A kánai menyegző tipikus példa erre. Krisztus a külsőleg eléggé hűvös és elutasító választ nem azért adja, mert e lakar zárkózni Szentséges Anyja jóakaratú és szeretetteljes beavatkozása elől, hanem azért, hogy felvilágosítson és kézzel foghatóan bizonyítsa, menynyire komolyan veszi a Boldogasszony szavát még akkor is, ha a látszat az ellenkezőjét bizonyítja. Hálásak lehetünk a liturgiának, mert a mai fényes ünnep keretében Máriához, az Istenanyához vezet és felvilágosít, hogy az Istenanyát a lelki élet alakítása terén

sem kerülhetjük ki : szükségünk van reá, mert csakis az ő páratlan közbenjárása vezet az aggodalmasan keresett kiúthoz.

Meg kell még jegyeznem, hogy az Istenanya közbenjáró szerepe, — és az Epifánia liturgiája ennek ragyogó bizonyítéka, — nem válik az annyira fontos és nagysúlyú krisztocentrikus gondolat rovására. Az Istenanya, ha szabad így mondanom, nem a végső állomás a lelki életben. A végcél Krisztus. Az Istenanya szerepe és küldetése Krisztushoz vezetni, krisztusi életre nevelni, Krisztus szeretetére megtanítani. Kultusza és annak gyümölcse, közbenjárása ezt a célt szolgálja. Magától értetődik, hogy azoknak, akik a Boldogasszony segítségével eljutottak Krisztushoz, az Istenanyától sem kell elválniok, mert a kettő egymástól elválaszthatatlan. Ahol Krisztus, ott van szentséges Anyja is és akik, mint mindannyiunk forrón óhajtott célja, Krisztusban akarnak élni, vele együtt az Istenanyát is megtalálják. A krisztocentrikus gondolatban tehát benne lüktet az Istenanya kegyelmet fakasztó élete és azok, akik a krisztocentrikus gondolat beteljesülésén fáradoznak, tudják, hogy Mária Krisztushoz vezet, Krisztus jelenléte pedig elgondolhatatlan az Istenanyával való bensőséges lelki közösség nélkül. Az Epifánia ün-

nepének liturgiája többek között ezt az igazságot is kidomborítja. Krisztus megjelenése fényességébe a valóságnak megfelelően az Istenanya végtelenül rokonszenves egyéniségét is beleállítja és megtanít Krisztussal egy közösségben élni és a Szent Szűz anyai jelenlétét e boldog közösségben élvezni.

e) Az Epifánia ünnepi liturgiájában a fent említett három eseményt és a nyomában fakadó gondolatkört közös nevezőre hozzuk és élményünket abban összpontosítjuk, hogy elfogadjuk Krisztus megjelenésének bizonyítékait, elmerülünk a megjelent isteni Megváltó imádásában és életünket minden szempontból krisztocentrikus alapra helyezzük és a krisztocentrikus szellem igényeinek megfelelően alakítjuk.

2. A történelmi háttér.

Epifánia ünnepének az előző pontban vázolt liturgikus jelentősége és aszketikus tartalma a szentmise szövegében nem érvényesül oly világosan, mint a zsolozsmában. Legplasztikusabb kifejezését a két vecsernye himnuszában és a «Benedictus» keretversében találjuk meg. A két említett szöveg tökéletesen megfelel az eredeti keleti felfogásnak és visszfénye az Epifánia ünnep lényegének úgy, hogy aki az ünnep szellemével akar bővebben megismerkedni, az az említett szövegek-

ben találja meg a megbízható forrást.

A szentmise szövegei inkább a betlehemi élményt, a napkeleti Bölcsek szerepét domborítják ki és a másik két fontos jelenetről meg sem emlékeznek. Az ünnep lényege, ha nem is oly világosan, mint a zsolozsmában, itt is érvényesül. A szentmise liturgikus szövegei a napkeleti Bölcsek eljövetelét és hódolatát az ünnep szellemében veszik és mint Krisztus megjelenése kinyilatkoztatását a nemzetek előtt, állítják elénk.

A zsolozsma szövegében a másik két jelenet is érvényesül. Az egyik Krisztus keresztsége a Jordánban (Máté 3, 13—17 ; Márk 1, 9—11 ; Lukács 3, 21—22 és János 1, 32—34), a másik a kánai menyegzőn történt csoda (János 2, 1—12). A Jordán partján az isteni Lélek száll galamb alakjában a Megváltóra és az Atya mennyei hangja tanúskodik Jézus Istensége mellett. A kánai menyegző termében pedig a víz átváltozik borrá és fennhangon hirdeti a tanítványoknak, akik szintén hivatalosak a menyegzőre, és az összesereglett násznépnek, Krisztus csodatevő hatalmának dicsőségét.

3. Liturgikus sajátságok.

a) Epifánia ünnepén tartjuk a vízszentelést. Innen származik egyébként az ünnep magyar elnevezése (Víz-

kereszt). A vízszentelés Krisztus keresztsége emlékére történik. E szokás eredete a keleti egyház befolyására vezethető vissza. Keleten ugyanis ma szolgáltatták ki a keresztség szentségét.

b) Sok helyen ma a házakat, (nagyvárosokban, bérpalotákban) az egyes lakásokat is megszentelik. A pap ünnepélyes körmenetben keresi fel a házakat és a liturgikus imák elvégzése után szenteltvizet hint mindenhová és tömjénnel szenteli meg az egyes helyeket. E szokás lényege az, hogy mint a lélek Krisztus eljövetele által Isten hajlékává lett, úgy az emberek lakása is külön megszentelés és a falai között folytatott istenes élet által az Úr hajléka legyen.

c) A mai napon krétát is szentelünk. A pap a házszentelés alkalmával az ajtó fölé a napkeleti Bölcsek nevének kezdőbetűit és az évszámot írja. Egyes helyeken e szertartást a családfő végzi. E szép gyakorlat jelentősége abban áll, hogy az ajtófélfán látható liturgikus jel az egész esztendőn át emlékeztessen a ház és lakás Isten jelenléte által megszentelt jellegére. A napkeleti Bölcsek nevének kezdőbetűi pedig a Krisztust megillető hódolatra figyelmeztetnek.

Vízkereszt vigiliája I.

Az Egyház liturgiája ma Vízkereszt fényes ünnepére készít elő. A szentmise szövege az Evangélium kivételével azonos a karácsony nyolcada alatti vasárnap szövegével. Miután elmélkedéseinkben azt már feldolgoztuk, csak az Evangéliumot tesszük szemlélődésünk tárgyává. Benne megtaláljuk mindazon motívumokat, amelyek Krisztus Epifániájára, ünnepélyes megjelenésére készítenek elő. Ezek a következők: 1. Krisztus megjelenése ellenségei. 2. Szent József magatartása. 3. A próféták szava beteljesül.

1.

«Meghaltak, kik a gyermek életére törtek.» (Evangélium.)

Krisztus már Simeon jövendölése szerint is az a jel, amely ellentmondást kelt és véres súrlódásokhoz vezet. Az Aggastyán jövendölése alig hogy elhangzott, máris beteljesült. Krisztusnak, az Isten-Gyermeknek csakhamar menekülnie kellett Heródes elől (Máté 2, 13—15). Szentséges

Anyjával és nevelőatyjával Egyiptomba került és ott maradt, míg a veszedelem el nem múlt és vissza nem térhetett Isten által kijelölt hazájába. Már ez az első üldözés véres volt, mert Heródes Betlehemben minden két éven aluli gyermeket kardélre hányatott és mély gyászba borította a fiatal anyákat. Krisztus száműzetése is időhöz volt kötve és miután az elmúlt, — mint a mai Evangélium mondja, — visszatért, de nem Judeába, ahol üldözője fia, Archelaus uralkodott, hanem a galileai Názáretbe. — *a)* Az isteni Gondviselés megengedi, sőt belevonatkoztatja terveibe, hogy Krisztus ellenségei látszat szerint felülkerekedjenek és egy ideig győzedelmeskedjenek. Ezt jelképezi a betlehemi Kisded Egyiptomba való menekülése. Nem azért kellett idegen földre mennie, mert másként nem tudott szabadulni üldözőitől, hanem azért, hogy előre megmutassa, mi lesz később ; és arra utaljon, hogy Isten ellenségeinek néha magasabb okokból megengedi, hogy látszólag és rövid időre győzedelmeskedjenek. Heródes is győzött a látszat

szerint, mert ha nem is tudta a Gyermek életét venni, legalább is kiüldözte hazájából. Krisztus ellenségei később is, mint az Egyháztörténelem bizonyítja, győzedelmesen harcoltak egyideig az örök igazság ellen. Ennek okát abban kell látnunk, hogy Isten Krisztus ellenségeinek átmenetileg megtűrt győzelmét a lanyhák, a közömbösök és a világias szellemmel kacérkodók megalázására, megtérítésére és megszentelésére használja fel. Az üldözés ideje mindig termékeny volt az Egyház számára. A tömegek kivetkőztek lanyha közömbösségükből és a romlottak végleg kiváltak az Egyház testéből. Az üldözés mindig megtisztította a levegőt és előkészítette a lelkeket a győzelmes Krisztus befogadására. Ezenkívül még azzal az előnnyel is járt, hogy alkalmat nyujtott rendkívüli áldozatra és hősies, csodálatraméltó vértanúkkal, szentekkel ajándékozta meg az Egyházat. — *b)* A győzelmi mámor és az állítólagos fölény azonban nem tart soká. Isten ellenségei magukban hordják a halál csiráit és az istengyűlölet

bennük lobogó tüze idő előtt felőrli őket. Idejük lejár, a nagy változás bekövetkezik és bebizonyul, hogy Isten ellen nem lehet büntetlenül küzdeni. Világossá válik a Megváltó végső győzelme és a misztikus Krisztus-test, az Egyház — mint Szent János a forró olajból, — megújhodva kerül ki a véres küzdelemből. Előjelét ennek Krisztus Egyiptomból való visszatérésében találjuk. A zsarnok Heródes, a romlott Izrael feslett királya ideje is lejárt. Győzelme, dicsőségének mámora nem tartott soká. Titkos bűneiért rettenetes büntetés érte: férgek keletkeztek testében és felőröltek életerejét. Heródes megszűnt uralkodni. Az Isten-Gyermek visszatért hazájába, hogy annakidején mint Megváltó győzedelmeskedjen a bűn okozta romlás felett. — *c)* Krisztus visszatért Názáretbe és ott a Szentcsalád nyugodt légkörében folytatta csendes, Istenben, mennyei Atyjában elmerült életét. A szenvedés, az üldöztetés és a száműzetés vihara nyomot sem hagyott Rajta. Sem Neki, sem környezetének, Józsefnek és Máriának

nem tudott ártani. Megtörhetetlen erő él Benne és ez némítja el az ellene áskálódó ádáz ellenség minden évszázadban felújuló gyűlöletteljes szavát és hiúsítja meg folytonos támadását.

Elhatározás: Az imént befejezett első pontból én is okulok, és tudomásul veszem, hogy Krisztus megjelenése végleges. Ezen igazságot önmagamra vonatkoztatom és megnyugszom abban a tudatban, hogy Krisztus, aki bennem is megjelent kegyelme által, véglegesen eljött hozzám. Diadalmasan győzedelmeskedik az ádáz ellenség felett, vagyis legyőzi bennem a rosszat, a dekadens hajlamot és végleg megszilárdítja lelkem kegyelmi állapotát. Őszinte szívvel adok ezért hálát és térdreborulva imádom a lelkemben Megjelentet.

2.

«*Ime az Úr angyala megjelenik Józsefnek álmában Egyiptomban, mondván: Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját és menj Izrael földjére.*» (U. o.)

Az isteni Megváltó megjelenésének ünnepi élményébe a jóságos nevelőatya, Szent József csodálatos egyénisége is beletartozik. A názáreti ács gyönyörű szerepet játszik a mai Evangélium által vázolt jelenetben és magatartása által egy alapvető, Krisztus megjelenésével szoros összefüggésben lévő igazságra tereli a figyelmet. — *a)* Szent József az isteni Kisded jóságos védelmezője megint részesül az angyal látogatásában, hogy irányítást kapjon és megtudja, mit kell tennie. Isten küldöttje felszólítja, hogy miután a Gyermek üldözői meghaltak, vessen véget a száműzetés földjén való tartózkodásnak, vegye a Gyermeket és anyját, vállalja a hosszadalmas utat és térjen vissza atyái földjére. József nem érvel vagy kérdezősködik, hanem elfogadja a reá bízott küldetést, szó nélkül engedelmeskedik, útnak indul és visszatér hazájába. Ezáltal ismét példás magatartást tanúsít és tökéletes engedelmessége által végtelen érdemet szerez. A nevelőatya engedelmessége bizonyítja, hogy a rendkívül ritka és értékes erény mily nagy

szerepet játszik azok életében, akikhez Krisztus eljött, hogy megváltsa és üdvözítse őket. Isten ugyanis feltétlen megkívánja, hogy a Megjelent iránt tökéletes engedelmességet tanúsítsunk és törvényének mindenben alávessük magunkat. Krisztus megjelenése ennek következtében az engedelmességen alapuló fegyelem és lelkiélet korszakát nyitja meg. — *b)* Szent József engedelmességét az a körülmény fokozza értékében, hogy jómaga kormányzatra és vezetésre van hivatva. Isten a Szentcsalád sorsának irányításával bízta meg és, mint egy előző elmélkedésben szemléltük, oly hatalmat adott kezébe, amely előtt az Istenanya és az Isten-Gyermek is tisztelettel hajolt meg. Józsefnek e rendkívüli dicsőség nem vált romlására. Nem veszítette el józan ítélőképességét és nem esett a felfuvalkodottság és a tekintélytagadás visszataszító hibájába. Nem tartotta magát a legfensőbb fórumnak és nem függetlenítette magát a felette álló tekintélytől, az Úr parancsától. Ezáltal bebizonyította hogy méltó küldetésére és példát

adott mindazoknak, akiket Isten vezető küldetéssel bízott meg. Azoknak ugyanis, akik vezetnek és másokért felelősek, szintén engedelmeskedniök kell; meg kell hajolniok a föléjük rendelt hatalom tekintélye előtt és el kell fogadniok irányítását. Ha nem teszik, akkor nem méltók az előljáró hivatala betöltésére és nem alkalmasak a kormányzatra, mert eredménnyel vezetni csak az tud, aki idejekorán megtanult engedelmeskedni és a fegyelemtartást minden egyéb kötelességteljesítés fölé helyezi. — *c)* Szent József tökéletes engedelmessége által abban az előnyben részesült, hogy Isten a kétes helyzetekben mindig segítségére sietett, és sugallata által tudatta vele, hogy mit kell tennie, melyik megoldást kell választania. Gyönyörű példa erre az angyal ismételt megjelenése. József, midőn visszatért hazájába, félt Judeában letelepedni, mert Heródes fia, Archelaus bosszújától tartott. Lehetséges, hogy rövid ideig habozott, és nem tudta mitévő legyen, hogyan egyeztesse össze Isten Egyiptomban

vett parancsát az adott helyzettel. Ekkor megjelent neki az angyal és felfedte előtte a megoldást. Azt mondta neki, hogy térjen el eredeti tervétől és az Archelaus elől biztonságban lévő Galileában telepedjen le. József ismét engedelmeskedett. Názáretbe ment és sikeresen elkerülte a fenyegető veszedelmet. Ebből is levonhatjuk a következtetést és tudomásul vehetjük, hogy Isten a fegyelmezett engedelmességet többek között rendkívüli vezetéssel jutalmazza meg.

Elhatározás: Az engedelmesség törvénye reám is vonatkozik és az én életemben is nagy szerepet játszik. Szent Józsefet választom vezetőmnek és példája követése által remélem elérni, hogy nekem is sikerül beleilleszkedni abba a szellembe, amelyet isteni Megváltónk megjelenése fakasztott a világban.

3.

«És megérkezvén, ama városban lakik, melyet Názáretnek neveznek, hogy beteljesedjék, ami meg volt mondva a próféták által, hogy názáretinek fogják hívni.» (U. o.)

Nem véletlenül történt, hogy József elállt eredeti szándékától és Judea helyett a galileai tartományban telepedett le. Názáretbe ment és ezáltal beteljesült a próféták szava, amely szerint Krisztust Názáretinek fogják nevezni. Ebben is nagy tanulság rejlik és ez szintén hozzátartozik a Krisztus megjelenése által fakasztott fényességhez. — *a)* Krisztus megjelenése világosságában tisztán látjuk, hogy a próféták szavának nagy fontosságot kell tulajdonítanunk. A próféták valóban igazat mondanak és megérdemlik, hogy higyjünk nekik és elfogadjuk az általuk adott irányítást és felvilágosítást. Előre megjövendölték, hogy Krisztust Názáretinek fogják nevezni és szavuk beteljesült, mert József tényleg Názáretben telepedett le és az isteni Megváltó ebből a kis galileai városból indult útnak, hogy megváltsa a világot. Vonjuk le ebből is a következtetést és értsük meg, hogy a liturgia Krisztus megjelenésével kapcsolatban miért figyelmeztet erre a körülményre. Azt akarja, hogy megtanuljuk becsülni a próféták szavát, ápolni a belőlük áradó szellemet és

sokat foglalkozni azzal a könyvvel, amely a próféták szavát és a kinyilatkoztatás igéit tartalmazza: a Szentírással, hogy benne elmerülve világosabban lássuk Krisztus megjelenésének dicsőségét. — *b)* A próféták jövendölésének beteljesülése továbbá arra is figyelmeztet, hogy Isten szava feltétlen megbízható. A próféták által Isten szólalt meg és nyilatkoztatta ki Egyszülöttje nevét. Az Úr ígérete és igéje mindig beteljesült. Ebből következik, hogy el kell fogadnunk, amit az Úr mond és ígéretére, kinyilatkoztatására kell felépíteni életünket.

Elhatározás: Megjelent Krisztusunk fényességében meglátom az ige, a kinyilatkoztatás fontos szerepét. Ezt is belekapcsolom vízkereszti élményembe és főleg arra törekszem, hogy az igében megtaláljam a szellemet és annak erejével úgy alakítsam életemet, hogy megfeleljen Krisztus szándékának. Befogadom tehát az igét és annak fényességével szívemben megyek a Megjelent elébe.

Vízkereszt vigiliája II.

A liturgia a mai Introitusban kialakítja a lelkünkben azt a mély és befogadásra kész hangulatot, amely a legtökéletesebb előkészület Krisztus megjelenésének ünnepére. Elmélkedésünket az említett szöveg alapján a következő pontokban végezzük : 1. A mélységes csönd. 2. A mindenható Ige. 3. A királyi szék.

1.

«Míg mély csönd borult mindenre s az éjjel sietős útja közepén tartott...» (Introitus.)

Krisztus ünnepélyes megjelenését mélységes csend előzi meg. A megjelenés a legáhítatosabb csendben megy végbe, és ezen életbevágó, üdvözítő eseményt szentséges csend követi. — *a)* Krisztus megjelenését mélységes csend előzi meg. A mindennapi élet lármás zaja lassan elapad és csendes, beszédes némaság borul a világra. Az éjtszaka ragyogó csillagokkal hímzett palástjában elindul «sietős» útjára, megnyugtatja a háborgó szíve-

ket és a legszentebb békét árasztja a lelkekbe. Kiszakít a mindennapi élet vadul hullámzó forgatagából és mélységes sejtelmet fakaszt. Érezteti, hogy akkor, amidőn majd «sietős útja közepén tart», valami nagy történés fog bekövetkezni, olyasvalami, ami végleg új irányba tereli életünket és amire feltétlen elő kell készülni. Vízkereszt éjtszakája van és mi együtt virrasztunk az Egyházzal, az «Ecclesia-orans»-szal abban a tudatban, hogy a Megváltó már útban van s nemsokára megjelenik előttünk, hogy kinyilatkoztassa Istenségét. Tudjuk, hogy erre a rendkívüli eseményre, amelytől oly sok függ életünkben, csakis az éjtszaka védő palástja alatt és mélységes csendjének oltalmában készülhetünk elő. Kell ez a csend, hogy figyelmünket semmi sem zavarja és fülünk meghallhassa a felénk közeledő Megváltó még távoli lépteit. A levegő tele van várakozással és mintha lélegzetét elfojtva, minden megállt volna, hogy előkészüljön a nagy beteljesülésre. — *b)* Krisztus végre megjelenik és megajándékoz a

Vízkereszt beteljesülésével. Ragyogása teljességében látjuk őt mint a betlehemi Kisdedet, aki előtt a távol Napkelet bölcsei hódolnak; mint érett férfiút, aki megkeresztelkedik a Jordán vizében és aki mellett az Atya és a Lélek tesznek tanúbizonyságot; és mint Csodatevőt, aki a kánai menynyegzőn a vizet borrá változtatja át. És mindenütt feltűnik a nagy csend, az áhítatos némaság és az elragadtatott mozdulatlanság. A betlehemi barlangban néma csend uralkodik, midőn a napkeleti Bölcsek térdreborulnak és imádják az isteni Kisdedet. A Jordán partján elnémul az odatódult tömeg, midőn Krisztus leszáll a folyó vizébe, hogy megkeresztelkedjen, a mennyei Atya megszólal és a Szentlélek megjelenik. A kánai mennyegző zajosan fecsegő násznépe is hirtelen elnémul, midőn a násznagy csodálattal állapítja meg, hogy a víz borrá változott. Az imádás és a hódolat néma csendje vesz erőt a lelkeken, midőn fölragyog a fény és Krisztus megjelenik, hogy kinyilatkoztassa és csodákkal bizonyítsa megtestesülését és küldetését. —

c) Krisztus megjelenését mélységes csend követi. Nem mintha az élet megállna és az emberiség örökre elnémulna. Az élet tovább folyik és az emberiség tovább végzi mindennapi munkáját. De magával viszi ebbe a munkába a nagy megjelenés, a fényes Epifánia kegyelemteljes csendjét, termékeny hallgatását, vagyis nem tudja elfeledni Krisztus ragyogó megjelenését és lelkében sokat foglalkozik a Megjelenttel. Egyszóval szemlélődik és lassan belefejlődik abba a krisztusi gondolatkörbe, amely örök és igazság és amely átizzítja mindennapi életét, megszenteli munkáját és istenszolgálattá teszi küzdelmét. A megjelenést követő néma csend beszédes, mozgalmas, változatos, eleven lesz és tüzében megérik az a teljesítmény, amelyet tökéletes keresztény életnek nevezünk.

Elhatározás: Én is csendben és nagy lelki visszavonultságban készülök Krisztus ünnepélyes megjelenésére. És sokat imádkozom, hogy szemtanúja lehessek (lelkem mélyében) Krisztus,

a Megjelent isteni dicsősége ragyogásának. Erre nagyon reászorulok, mert szükséges, hogy Krisztusba vetett hitem és iránta táplált szeretetem sokkal mélyebb és őszintébb legyen. Az Epifániát megelőző és követő csendet erre az elmélyülésre használom fel.

2.

«Míg mély csönd borult mindenre . . . jött a te mindenható Igéd, Uram, az égből. . .» (U. o.)

Nem hiába némul el minden s keletkezik csönd; az elnémult hangok helyébe egy hang kerül és a ki nem mondott vagy visszafojtott szavak helyett egy szó érvényesül: az «omnipotens sermo Domini» — az Úr mindenható megszólalása, az isteni Ige. Vízkereszt, Epifánia csendes éjtszakájában az isteni Ige szólal meg és hallatja feledhetetlen hangját. Hallgassunk szózatára: — *a)* «Teofánia» van, Isten nyilatkoztatja ki magát. A megszólalt Ige ma éjjel a néma csöndben Istenről beszél és misztériumairól veszi le

a fátyolt. Azért jelenik meg, hogy megismertesse magát, feltárja Isten gondolatát, az örök igazságot, beavasson szentséges akaratának titkaiba (megismertesse az üdvrendszert), megmutassa az isteni akarat legszebb alakítását, a kettős törvénytáblát és megtanítson résztvenni Isten életében (kegyelmi élet). Az Igének sok és fontos mondanivalója van. Oly igazságokról beszél, amelyektől üdvösségünk függ. Fel kell tehát használnunk a csendet és figyelemmel kell hallgatnunk arra, amit mond, mert az üdvösség világos szavaival jön és istenes életre, művészi életalakításra tanít. — *b)* Az Ige az «Úré», az Úrtól jön. Krisztus, aki ma a megjelenés ragyogó éjtszakájában szól hozzánk, egylényegű az Atyával. Az Atyától, az Atya nevében, az Atya örök bölcseségével jön és azt hozza nekünk ajándékul. Biztosak lehetünk tehát és nem kell ingadoznunk : az Ige Istentől jön, mint a kinyilatkoztatás szava szól hozzánk és az Atya szándékát közli velünk. Ma éjtszaka valóban nagy eseményben, rendkívüli kitüntetésben van részünk :

az Igében és az Ige által az Atya szólal meg és beszél hozzánk, hogy megismerjük és könnyebben hozzá találjunk. Ma éjtszaka valóban «Teofánia» van, Isten megjelenése. És boldogok, akik a megjelent Ige fényességében meglátják az Atya ragyogását. — *c)* A «sermo Domini», az Úr Igéje valóban «omnipotens» — mindenható. Mindenható, mert az Atyával egylényegű Isten. E mindenhatóságnak nyomait különösen ma éjjel, a Vízkereszt csillagfényes éjtszakájában találjuk meg. Mindenható és csodálatos az Ige, amely az éj néma csöndjében szól hozzánk. Tanítása mindenható: hitet fakaszt azokban, akik a világ gondolatmenetének útját járják és nincsenek hozzászokva, hogy attól eltérjenek és oly tanítást fogadjanak el, amely különbözik a világ életmagyarázatától — és oly erkölcsi követelményeket támaszt, amelyekről eddig fogalmuk sem volt. Mindenhatóságra vall az Ige szózatának hatása, az, amit belőlünk kivált. Világosság az és fényes ragyogás. A sok kétkedés után megnyugtat és az igaz-

ság tápláló kenyerét nyujtja. Száműzi a sötétséget és a ködöt, vagyis az elméletek, a feltevések és a különböző tudományos rendszerek bizonytalanságát és távlatokat nyit, amelyek az örök igazság végtelenségébe engednek belepillantani. Mindenhatóság kell ahhoz, hogy e távlatok felnyíljanak s erre csakis az Isten Igéje, a «sermo Domini» képes. — Vízkereszt misztikus éjtszakájában hatalmas hang szólal meg: az Atya hangja, aki Igéje, a Megtestesült közvetítésével nyilatkoztatja ki magát és tanít meg az örök igazságra.

Elhatározás: Feszült várakozással tekintek az Epifánia misztikus éjtszakája elébe. Tudom, hogy az Úr jelenik meg nekem, hogy megtestesült Igéje által nyilatkoztassa ki magát és vezessen be az örök igazság misztériumába. Felteszem magamban, hogy lelkemben minden más hangot elcsitítok és csak az Ige szavára hallgatok. Ehhez nemcsak Vízkereszt szent éjtszakájában

tartom magam, ehhez alkalmazkodom egész életemen keresztül.

3.

«*Jött a te mindenható Igéd, Uram, az égből, királyi székedből.*» (U. o.)

Az Úr mindenható Igéjének megszólalása nem mindennapi esemény és nem földi történés. Az Ige a magasból jön, hogy fényét előttünk ragyogtassa és az égből szól hozzánk. Királyi székéből kell Isten Igéjének felkelni és hozzánk alázkodni, hogy megszólalhasson és taníthasson. — *a)* Isten Igéje égi jelenség, természetfeletti megnyilvánulás. Az örökkévalóságból szól hozzánk és az isteni gondolatvilág tökéletességét hozza magával. Erre kell gondolnunk ma éjtszaka, midőn az Ige megjelenik és feledhetetlen tanításban szól hozzánk. Tudatára kell ébrednünk, hogy a kinyilatkoztatás igéje, Krisztus tanítása gondolatainkat kiemeli az emberi természetadta szűk keretekből és a végtelenség felé irányítja. Másszóval: megtanít Isten gondolataival gondolkodni és ezáltal

is belefejlődni a természetfeletti világrendbe, résztvenni Isten életében. Mily felemelő tudat, hogy Isten Igéje, az Evangélium tanítása, Krisztus szava az örök isteni gondolat visszhangja, az örök igazság fényessége és oly szó, amely az örökkévalóság mélyéből fakad, áttör az idők forgatagán és hozzánk is eljut és bennünk is felkelti a mélységes hit örömteljes visszhangját. — *b)* Epifánia éjtszakáját, Krisztus megjelenését különösen jellemzi, hogy Isten megtestesült Igéje «királyi székből» kel föl és jön hozzánk. «Királlyá lett, fölségbe, erőbe öltözött», mondja a mai Introitus és ezzel találóan vázolja a ma éjjel megszólaló Ige méltóságát és megjelenésének jelentőségét. Az Atyával egylényegű Krisztus együtt uralkodik az Atyával. Tehát valóban Királyi székből jön. Megtestesülésében is király, azzá teszi isteni természete, korlátlan hatalma, megváltói küldetése és az igazság világosságában fényeskedő igéje. «Fölségbe öltözött», vagyis az Isten-Király méltósága teszi fenköltté, magasztossá megjelenését. Gyermek, és szúrós szal-

mán fekszik a jászolban, üldözött és véres testtel függ a kereszten, de azért a legmostohább körülmények sem tudják letompítani fölsége ragyogó megnyilvánulását. «Erőbe öltözött», mondja a liturgikus szöveg, Istenségéből, élete teljességéből, igéjéből ellenállhatatlan erő árad a világba. Oly erő, amely felemel, élettel ajándékoz meg, megszentel. Ez az erő, amely a ma éjjel megjelenő Krisztusból árad ki, teszi ellenállóképessé és tartja fenn az Egyházat és nevel szenteket.

Elhatározás: Az Úr csodálatos Igéje jön ma hozzám mindenhatósága teljességében. Ez éjtszaka tűz gyullad lelkemben: az Ige szeretete, amely csodát mível: átalakít, megszentel és az örök élet útjain vezet.

Vízkereszt I.

Krisztus megjelenésének ünnepe, az Epifánia, a Vízkereszt a karácsonyi misztérium beteljesülésének tetőpontját jelenti. Krisztus, a megtestesült Ige istensége teljes ragyogásában és

szent embersége felülmúlhatatlan tökéletességében jelenik meg előttünk. Betlehem csillagfényes éjtszakájának ragyogása eléri a tökéletesség legmagasabb fokát és új fényforrást fakaszt: ez Krisztusnak a liturgia közvetítette tökéletes ismerete, melynek nagysága és felbecsülhetetlen mérete a megtestesülés értékét és a vele kapcsolatos megváltás jelentőségét magyarázza. A fényforrást a mai liturgia a Szentleckében teszi megközelíthetővé és Izaiás próféta szavaival részesít világosságában. A Próféta szavait a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A hozzánk jött világosság. 2. A fényes gyülekezet. 3. A felfoghatatlan bővelkedés.

1.

«*Kelj fel, világosulj meg Jeruzsálem, mert eljött a te világosságod és az Úr dicsősége fölötted feltámadott. Mert íme, sötétség borítja a földet és homály a népeket; fölötted pedig feltámad az Úr és az Ő dicsősége látható benned. És a népek a Te világosságodban járnak és a királyok a Neked támadott fényességben.*» (Szentlecke.)

Vízkereszt napján a liturgia ragyogó fényforrást fakaszt. A Szentleckében Izaiás szavait idézi, és azok közvetítésével megmutatja Krisztust, aki ma nyilatkoztatja ki megjelenésének dicsőségét és szemlélteti ragyogó fényárban tündöklő egyéniségét. — *a)* A Próféta, aki a liturgiában megszólal, nagyon ügyesen elsősorban a hátteret festi meg. Ez eléggé homályos, sötét és viharos. Izaiás arról beszél, hogy «sötétség borítja a földet és homály a népeket». A nap éltető ragyogásával elárasztja ugyan a földet és éjtszaka a csillagok szelíd fénye sem hiányzik. Fényesség és ragyogás van elég, és még sincs, mert a földet Isten hiányának sötétje borítja. Az ősbűnre következő időszak nem ismerte az Úr jelenlétének dicső és természetfeletti fényességét és fogalma sem volt az Úr világosságáról. A föld népei alaposan megsínylették ezt a szomorú állapotot, mert mint Izaiás előtt már a királyi Zsoltáros is megmondotta, «a sötétben és a halál árnyékában tartózkodnak», vagyis még nem találták meg az

élet világos oldalát és osztályrészük egyenlőre csakis az élet nyirkos és levegőtlen árnyoldala. Nem ismerik az örök igazságot. Inkább sejtik Istent, mint tudnak róla ; és a bálványok erkölcstelen cselekedetekkel kapcsolatos szolgálatának szentelt ligetekben és berkekben valóban a legsötétebb tévely áldozatává válnak. Ha nem is tudják, legalább is sejtik, hogy ez nem végleges állapot és nem arra születtek, hogy a bálványimádás templomaiban a legesztelenebb tévely rabszolgái legyenek. Sejtelmük azonban nem eléggé világos és nem eléggé erős, hogy kielégítő megoldáshoz vezessen. — *b)* Midőn letelt a megpróbáltatás ideje és bekövetkezett az idők teljessége, «feltámadott az Úr dicsősége Jeruzsálem felett és eljött az Ő világossága». Jeruzsálem, mint a liturgikus szöveg mondja, «megvilágosult, és láthatóvá vált benne az Úr dicsősége». Jeruzsálem alatt itt a kiválasztott nép természetes utódját, az Anyaszentegyházat kell érteni. Míg az ószövetségi Jeruzsálem tényleg a sötétség homályában töltötte napjait,

az újszövetségi Jeruzsálem felett felkelt a nap, világossá tette a szent gyülekezetet és annyira elárasztotta ragyogásával, hogy mindenki számára fényforrássá vált. Gyönyörű fényforrás az újszövetségi Jeruzsálem, mert «az Úr dicsősége látható benne». A megtestesült Ige, Krisztus megjelent közöttünk, megalapította az Anyaszentegyházat, elárasztotta világosságával, megajándékozta mennyei fényességgel és annyira beléje véste az isteni arculatot, oly tökéletesen részesítette az isteni életben, hogy misztikus testévé tette meg és felragyogtatta benne az Úr dicsőségét. — *c)* Az újszövetségi Jeruzsálem a Próféta által is szemlélt fényessége nem terméketlen és nagy hatással van az emberiségre. Fényforrássá válik és a legyintő kéz könnyedségével változtat a helyzeten. Száműzi a sötétséget, fényességet áraszt az évezredes homályba. A népeket megtanítja az új világosságban járni és a királyokat a belőle fakadó bölcseséggel kormányozni. Más szóval nagy hatással van a tömegre. Az igazság világosságával aján-

dékozza meg; megérti a tömeglélek vajúdását és készségesen felel égető kérdéseire. Megoldja a sürgősnél sürgősebb problémákat, kielégítő, megbízható irányítást ad, és mint az örök igazság vakító fényessége a nemzetek felülmúlhatatlan kormányzójává válik. Mindent magában foglal, amire a nemzeteknek szüksége van és kitárt karokkal vár eljövetelükre. Az újszövetségi Jeruzsálem, mint az örök igazság fényes forrása, a hatalmasokra, az irányító elemekre vonatkozólag is nagy küldetésben jár. Királyokról, fejedelmekről, felelős vezető egyéniségekről van szó, akik szintén beleolvadnak fényességébe, töltekeznek gazdagságával, és világosságában megtanulnak az örök igazság soha meg nem változó törvényeinek megfelelően kormányozni és a reájuk bízott tömeg érdekét szolgálni. Az új Jeruzsálem ennek következtében a legfensőbb rétegre, a vezető körökre is felvilágosítólag hat és ezáltal az alárendelt sokaság érdekét is szolgálja, mert tökéletes vezetőkkel ajándékozza meg őket és oly fejedelmeket állít élére,

kiknek kormányzata alapját a roppant felelősség eleven tudata képezi.

Elhatározás: Krisztus nekem is ma jelent meg és lelkemben nagy fényességet támasztott. Ragyogásában főleg két igazságot ismerek meg: elsősorban azt, hogy az isteni Megváltó, a megtestesült Ige, az örök igazság forrása. Nála és Benne találom meg azt az irányítást, amely nélkül nem tudok eligazodni az életben. Másodsorban azt is belátom, hogy a ma megjelent Krisztus az Anyaszentegyház által teszi hozzáférhetővé az örök igazságot és kapcsol bele isteni életébe. Az új Jeruzsálem számomra az üdvösség forrása és a legrövidebb út, amely Krisztushoz vezet.

2.

«*Emeld fel köröskörül szemeidet és lássad; mindezek egybegyűlnek és hozzád jönnek, a Te fiaid messzünnen jönnek és leányaid minden oldalról indulnak.*» (U. o.)

A fényforrás azért fényforrás, hogy ne maradjon egyedül. Minden irányba kiáradó sugarai végtelen vonzóerővel bírnak, a forráshoz vezetik a tömeget és azt a fényes gyülekezetet alakítják meg, amelyet a Megváltó egyházának, misztikus Krisztus-testnek nevezünk. A ma megjelent Krisztus fényessége, az Anyaszentegyház, az újszövetségi Jeruzsálem dicsőségére utal, melyről a Próféta a Szentleckében következőképen nyilatkozik: — *a)* Elsősorban arra szólít fel, hogy felemeljük szemeinket, körültekintsünk és seregszemlét tartsunk. Ha megteszszük, gyönyörű látványban van részünk. A Krisztus egyházában összegyülemlett tömeget látjuk. A belátthatatlan sokaságban az köti le figyelmünket, hogy a fajkülönbségek megszűntek, az idő korlátai megsemmisültek és a legellentétesebb változatosság színes és tarka egységbe tömörült. Az összesereglett nemzetek ugyanis önmaguk fölé emelkedtek és Krisztus világosságában, az örök igazságban megtalálták a fennsíkot, amelyen egymásba olvadnak. Ugyanitt

időtlenné válnak és kiszakadnak a történelmi évszázadból, melynek gyermekei. Meglátszik rajtuk, hogy melyik korszakból származnak, de idejük jellegét szublimálta a Krisztus egyházába való beleolvadás és időtlenné tette, tehát minden elmúlás fölé emelte a Krisztus életében való részesülés. Létezésük már nincs időhöz kötve, mert az örökkévalóság gyermekeivé váltak és örökösei Krisztus örök dicsőségének. Felemelő látvány az Egyház közösségében összegyűlt és az isteni világosság forrásából merítő tömeg színes és mozgalmas sokaságát szemlélni. — *b)* Vízkereszt liturgiája a Próféta közvetítésével a tömegben az egyént is megláttatja velünk. Ennek alapján a megjelent Krisztus világosságában nemcsak általános seregszemlét tartunk, hanem az Egyházban egy egységbe olvadt egyénekkel is foglalkozunk. Nagy haszonnal jár, mert rájövünk, hogy ezek, — mint a Próféta mondja, — a világ minden tájékáról és messziről jöttek, hogy az Egyházban megtalálják beteljesülésüket. Az út fáradalmai meglátszanak raj-

tuk. Tudjuk, hogy nagy nehézségekkel kellett megküzdeniök és életbevágó áldozatot kellett hozniok, hogy ide találjanak. Azt is tudjuk, hogy csakis a megjelent Krisztus irányító és megóvó kegyelme tüzének köszönhetik, hogy valóban eljutottak a világosság forrásához és beleolvadtak az Egyház közösségébe. Az sem kerüli el figyelmünket, hogy magukkal hozták a faji adottságon alapuló, az átöröklés folyamatának köszönhető és egyéniségükben gyökerező adottságokat. Mint egyéniségek jöttek az Egyházhoz és egyéni életüket olvasztották bele életébe. Az eredmény bizonyítja, hogy semmit sem veszítettek. Ellenkezőleg. Csak nyertek. A világosság forrása, az Egyház lelket alakító és nevelő befolyása átváltoztatta, tökéletesítette egyéniségüket, megszabadította őket a megterheltetést képező árnyoldalaktól és fokozta bennünk a pozitív értéket jelentő jótulajdonságokat. Másszóval: csiszolta jellemképüket és kialakította bennük a Krisztushoz való hasonlatosság vonásait. Lélekkel telítette, önmaguk fölé

emelte a hozzájött egyéniségeket és ezáltal emberfeletti, a természetfeletti világrendhez tartozó munkát végzett. Ezt egyszerűen azáltal tette, hogy beléjük árasztotta Krisztus világosságát és átizzította lelküket az örök igazság tüzével.

Elhatározás: Én is az Egyháznak köszönhetem, hogy részesültem a megjelent Krisztus világosságában és odataláltam az örök igazság forrásához. Vízkereszti élményemet ennek alapján abban látom, hogy az Egyházat mindig Krisztus élete földi folytatásának tekintem; mint olyant, végtelen becsülöm és szeretem és örökké büszke vagyok, hogy hozzátartozom. Élek e hozzátartozás kegyelmével és korlátlanul merítek az örök igazság és Krisztus világossága forrásából.

3.

«Akkor meglátod a bővelkedést, csodálkozik és kitágul szíved, mikor hozzád tér a tenger sokasága és hozzád jő a pogányok ereje.

Tevék sokasága borít el téged, Mádián és Éfa gyors tevéi mind eljönnek Szábából, aranyat és tömjént hozván, és az Úrnak dícséretet zengvén.» (U. o.)

A mai napon, midőn Krisztus megjelenésének fényessége áraszt el mindent, gyönyörű látványban van részünk. Felfoghatatlan bővelkedés és kimeríthetetlen gazdagság boldog szemtanúivá válunk. A liturgia a távolkelet számunkra ismeretlen és megközelíthetetlen gazdagságát ecseteli eleven színekben és minden pompáját felvonultatja előttünk. E szimbolikus képben és mozgalmas jelenetben arra a gazdagságra és bővelkedésre ismerünk rá, amely Krisztus világossága forrásának, az Egyháznak osztályrésze. — *a)* A pazar látvány csodálatra gerjeszt. Szemeink még nincsenek hozzászokva a bővelkedéshez és megszokott méretei túlságosan kicsinyek annak felbecsülésére. Oly nagy, végtelen és káprázatos, amit látunk, hogy, mint a Próféta mondja, csodálkozunk és kitágul szívünk. Lassan derengni kezd bennünk annak megértése, hogy mily

végtelen gazdagság és felfoghatatlan bővelkedés gyülemlett össze Istenben, aki ily roppant gazdagsággal tudta megajándékozni megtestesült Egyszülöttje földi folytatását, az Egyházat.— *b)* Ideje már afölött gondolkodni, hogy tulajdonképen mi az, amit látunk és oly rendkívüli csodálattal tölti el szívünket. Helyettünk a Próféta válaszol. A bővelkedést és gazdagságot a tenger sokaságával hasonlítja össze. Ezzel azt akarja mondani, hogy végtelen és beláthatatlan, mint a szemeink előtt elterülő tenger. A tevék sokaságáról, Éfa gyors tevéiről beszél és ezzel azt a nagyúri bőséget jellemzi, amelyről nekünk, a végtelenül elszegényedett Nyugatnak alig van fogalmunk. Azt mondja továbbá, hogy Szábából, tehát az akkori világ leggazdagabb tartományából jönnek, ami csak fokozza az általa szemléltetett gazdagság méreteit. Kincsek gyülemlenek össze az Egyházban, hirdeti a Próféta, mert az összesereglettek aranyat és tömjént hoznak az Úr nagyobb dicsőségére. E szimbolikus képek közös nevezőre hozva azt jelentik,

hogy az Egyházban Isten minden áldása és a természetfeletti élet minden gazdagsága összegyülemlik, hogy forrássá váljon és éltesse azokat, akiket az igazság után való éhség és szomjúság útnak indított és az Egyházhoz vezetett, hogy benne megtalálják az örök élet forrását. — *c)* Egy adományra, amelyet a Próféta külön kiemel, nekünk is ki kell térnünk. Ez a «pogányok ereje», amely szintén az Egyházba árad. Az isteni gondviselés Krisztus világossága vonzóerejével az Egyház felé irányítja a pogány nemzetek tömegeit, akik magukkal hozzák a bennük rejlő, fel nem használt és nagy teljesítményekre hivatott őserőt. Ennek áramlata beleolvad az Egyház lüktető vérkeringésébe, hogy életét gazdagítsa és teljesítőképességét növelje. Történelmi események bizonyítják megcáfolhatatlanul, hogy az Egyház mennyit köszön ennek a megszakítás nélkül feléje hullámzó áramlatnak és legyőzhetetlen őserőnek. A pogány nemzetek erejét a legszentebb cél szolgálatába állítja, Krisztus tüzével izzítja át, szenteli meg és

új, évszázadokra kiható, tartós kultúrák megalapítására használja fel. Ez viszont fényes bizonyítéka, hogy az Egyház azt a gazdagságot, amelylyel a megjelent Krisztus halmozta el, megtermékenyíti, kamatoztatja és a reá bízott nemzetek életének alapjává teszi.

Elhatározás: Nekem eddig, sajnos, még mindig túlságosan szegényes fogalmaim voltak az Egyházra vonatkozólag. Sokszor csak a szerény külsőt láttam és nem gondoltam a benne lüktető gazdag életerőre. Ezentúl nem tapadok a külsőségekhez, és nem botlok meg a látszatban, hanem az Egyház kegyelmi gazdagságát látom meg élete különböző megnyilvánulásaiban és annak forrásából merítem a lelki életemhez szükséges erőt.

Vízkereszt II.

Mai elmélkedésünkben az Evangélium alapján a napkeleti Bölcsekkel foglalkozunk és azt a jelenetet szemléljük, amikor azok átlépik a betle-

hemi barlang küszöbét, térdreborulnak az Újszülött előtt, imádják a Megjelentet és felajánlják ajándékaikat. Minket különösen a napkeleti Bölcsek által felajánlott ajándék érdekel. Ezzel a következő pontokban foglalkozunk: 1. Az arany. 2. A tömjén. 3. A mirha.

1.

«És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát.» (Evangélium.)

A távolkeletről jött Bölcsek elérték céljukat, imádással hódoltak az Úrnak, azután felnyitották kincsesládáikat, hogy felajánlják a magukkal hozott ajándékot. Elsősorban az aranyat tették Krisztus lábaihoz. Ennek jelentőségét a liturgia magyarázza meg a mai zsolozsmában, ahol az egyik karversben az aranyat a királyi hatalom jelképének nevezi. A Bölcsek tehát elismerték Krisztus királyságát és annak az arany ajándékával adtak kifejezést. — *a)* Az arany nemes fém és mint olyan, ha szabad képlet-

ben beszélni, a fémek királya. Méltó, hogy a királyi hatalom ragyogó dicsőségét jelképezze és szimboluma legyen. Ezért készülnek a királyi hatalom jelvényei, a korona és a jogar aranyból és ezért játszik e nemes fém oly nagy szerepet a fejedelmek udvarában. Az arany ezenkívül még azért is jelképe a királyi hatalomnak, mert önmagában véve, mint legfensőbb anyagi érték, hatalmat jelent. Akié az arany, azé a hatalom. A Bölcsek tehát nagyon helyesen cselekedtek, midőn arannyal ajándékozták meg az Urat és ezáltal kifejezésre juttatták, hogy elismerik királyságát és tisztelik a Benne megnyilvánuló hatalmat. — *b)* Krisztus megjelenésének fényességében és a napkeleti Bölcsek ajándéka segítségével felragyog előttünk Krisztus királyságának és uralkodói mivoltának dicsősége. Ez hozzátartozik a Vízkereszt liturgikus élményének lényegéhez, mert Krisztus megjelenése első pillanatában fel kell ismernünk benne a királyi méltóságot és el kell ismernünk királyi hatalmát. Krisztus mint uralkodó és fejedelem

lép e világba. Tanítása és keresztáldozata által magához vonzza és magáévá teszi a földet, hogy átalakítsa Isten országává és a megváltás gyümölcseiben részesítse. A keresztfán kiontott vére és az annak nyomában fakadó kegyelem, köteléke a benne megnyilvánuló felbonthatatlan egységnek és alapja velünk szemben szerzett jogainak. Krisztusnak a napkeleti Bölcsek aranya által jelképezett hatalma lényegesen eltér a földi királyok hatalmától, amennyiben a véráldozat alapján és a megváltás következtében Krisztus tulajdonát képezzük és minden szempontból övéi vagyunk. Földi királyok ily hatalomra sohasem tehetnek szert. Ez kizárólag Isten előjoga és Egyszülöttje, az isteni Megváltó kiváltsága. — *c)* Krisztus megjelenésének ünnepén behatóan kell foglalkoznunk ezzel a hatalommal és el kell ismernünk reánk gyakorolt hatását. Krisztus tulajdona vagyunk és tökéletesen alá vagyunk vetve királyi hatalmának. Korlátlan jogot gyakorol felettünk, de ezt érdekünkben teszi és hasznunkra fordítja. Lelkünket

szenteli meg általa és vezeti beteljesüléséhez. Örök üdvösségünk függ attól, hogy meghajoljunk királyi jogara előtt és alávessük magunkat hatalmának. Az élet legtökéletesebb bölcsesége pedig abban áll, hogy beleilleszkedjünk Krisztus Király országába és ezáltal eszközöljük örök üdvösségünket.

Elhatározás: A mai ünnep fényességében világosan látom, hogy Krisztus Király az én életem királya és fejedelmi irányítója. Most már tudom, mi a teendőm és mi a kötelességem. Hódolok Királyomnak, övének nevezem magam és engedelmeskedem irányító hatalmának.

2.

«Ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát.» (U. o.)

A napkeleti Bölcsek ezután tömjént vettek elő kincsesládájukból és felajánlották a betlehemi Kisdednek. A liturgia a mai zsolozsmában ennek a gesztusnak is szimbolikus jelentő-

séget tulajdonít és azt mondja : a bölcsek a tömjén felajánlása által elismerték Krisztus főpapi méltóságát — *a)* A tömjén mindig az áldozat jelképe volt. Az ószövetségi liturgiában gyakran fordul elő és nagy szerepet játszik. A tömjént azért választották az áldozat szimbolumává, mert benne az áldozat alapvető tulajdonságai jutnak kifejezésre. A tűzben önmagát emészti meg, megsemmisül. Füstje ég felé száll és arra emlékeztet, hogy az áldozat is Isten trónja elé viszi a felajánló tömeg imádó hódolatát. Miközben ég, kellemes illatot áraszt és arra utal, hogy az áldozat kellemes Isten előtt és az Úr szívesen fogadja. A tömjén, mint az áldozat szimboluma, jelképe az áldozatot bemutató főpap méltóságának is. Az áldozatot a tömeg nevében csakis az arra hivatott főpap mutathatja be, és tömjént ebben az értelemben csakis ő égethet. Ha valakinek, — mint a napkeleti Bölcsek Krisztussal tették, — tömjént ajánlunk fel, azt jelenti, hogy elismerjük főpapi méltóságát. — *b)* A napkeleti Bölcsek meglátták a

Gyermek-Krisztusban az emberi nem Megváltóját és tudták, hogy keresztáldozata révén az emberiség főpapja, aki kiengeszteli érettünk Istent. Felfogásuk tökéletesen fedi a valóságot. Krisztus valóban főpap. Mint az emberi nem Megváltója, Ő mutatta be a keresztfán az Urat kiengesztelő áldozatot és ma is, ha áldozatot mutatunk be, ez csakis nevében és erejével történik. A főpapi hatalom tehát Krisztusban összpontosul és Őbelőle árad mindazokba, akik hivatva vannak, mint egyénisége misztikus folytatása, főpapi tényked*ést végezni és papi hatalmat gyakorolni. — *c)* Krisztus főpapi méltóságának végtelenül sokat köszönhetünk. Itt nemcsak a keresztáldozat által beteljesült megváltásról van szó, hanem annak gyümölcseiről is. Krisztus tovább folytatja e földön főpapi működését és helyettesei, a fölszentelt püspökök és papok által részesít áldásában. Az áldozat mindennap megújul oltárainkon és százezer és százezer fölszentelt papi kéz sugározza a megváltás kegyelmét a világba. Lelkiéletünk, kegyelemben való

részesedésünk, Krisztus életébe való belefejlődésünk csakis a papi tényked és alapján történik és Krisztus örök főpapságának gyümölcse. — A napkeleti Bölcsek a tömjén felajánlása által megtanítanak világosan látni, és a betlehemi Gyermekben, a megjelent Krisztusban örök főpapunkat felismerni.

Elhatározás: Krisztus az én főpapom és lelkipásztorom. Hozzáfordulok minden lelkiügyemben, tőle várom a segítséget, belőle merítem a szükséges kegyelmet és tanítására építem fel lelkiéletemet.

3.

«Ajándékot adának neki, aranyat, tömjént és mirhát.» (U. o.)

A napkeleti Bölcsek kincsesládájából mint Krisztusnak szánt ajándék a mirha is előkerült. A zsolozsma magyarázata szerint ez célzás Krisztus Golgota-járására és keresztáldozatára. — *a)* A mirhát távol Keleten főleg temetésnél használták. A holttestet balzsamozták be vele. A mirhában

nagy konzerváló, megőrző erő van és ezért többek között a halhatatlanság jelképe. Kesernyés íze a fájdalom keserűségeire emlékeztet. A napkeleti Bölcsek, akik a Szentlélek sugallata által tudták, mily keserves kínszenvedés vár Krisztusra, a mirha felajánlása által akarták ennek nagyságát elismerni. — *b)* A napkeleti Bölcsek finom tapintattal a legmegfelelőbb ajándékot választották. Krisztus minden szempontból a fájdalom embere, és csak elképzelhetetlenül véres áldozat révén eszközli megváltásunkat. Főpapi méltóságában benne izzik a fájdalom tüze és az önfeláldozás felemésztő lángja. Krisztus, az örök főpap e világban való megjelenése első pillanatától kezdve Golgota-utakon jár és a legtermékenyebb szenvedés hőse. A kereszt árnyéka ránehezedik életére és azt egységes áldozati cselekménnyé avatja. A Golgota magaslatán pedig beteljesül az áldozatteljes élet. Krisztus feláldozza magát és vérét ontja az emberiségért, meghal a keresztfán és a frissen vájt sírüregbe kerül, ahol a mirha, mint a temetési szertartás

egyik kelléke tényleg érvényesül. — *c)* Krisztus Golgota-járása reánk is nagy hatással van. Figyelmeztet, hogy megváltásunkat áldozatteljes életnek, kemény nélkülözésnek és véráldozatnak köszönhetjük. Ezenkívül arra is felhívja figyelmünket, hogy a megváltás gyümölcseiben csak akkor részesülünk, ha csatlakozunk a Golgota-úton járó Krisztushoz, résztveszünk szenvedésében és vele együtt áldozzuk fel életünket a mennyei Atyának. A Bölcsek mirhája arra emlékeztessen a mai napon, hogy csakis a szeretettel fogadott szenvedés üdvözít, és hogy az út a végső beteljesüléshez a Golgota magaslatán vezet keresztül.

Elhatározás: Életem már régen másként alakult volna, ha többet foglalkozom ezzel az igazsággal és belátom, hogy üdvösségemet csakis a szenvedésben találom. Ma végre már nem vonakodom Krisztushoz csatlakozni, vele együtt menni a Golgota-úton, a tökéletes szenvedés által megszentelni lelkemet és eszközölni üdvösségemet.

Vízkereszt III.

A napkeleti Bölcsek rendkívüli vezetés alatt jöttek Judea földjére és találták meg a próféták városát. Onnan továbbmentek Betlehembe és a barlangban megtalálták az Istengyermeket. Irányítójuk és vezetőjük a csillag volt. E csillag fényessége lelkünket is elárasztja, hogy tüzetesebben foglalkozzunk misztikus jelentőségével. Ezt a következő pontokban tesszük: 1. A napkeleti csillag. 2. A megzavarodott király. 3. A megállapodott csillag.

1.

«*Láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk imádni őt.*» (Evangélium.)

A napkeleti Bölcsek messzetávolban laknak és fogalmuk sincs Judea földjéről, a kicsi és jelentéktelen kiválasztott népről és annak még jelentéktelenebb királyáról, Heródesről. Mint a bölcsekhez illik, sokat foglalkoztak az emberiség sorsával, sokat forgatták az igazság könyveit és sokat

gondolkodtak az élet jelentősége felett. Rájöttek, hogy valami nincs rendjén és megértették, hogy az emberiségnek nagy változáson kell keresztül mennie. Ekkor hirtelen lángbaborult előttük az ég és tüzében meglátták a csillagot. Rendkívüli jel volt, melynek jelentőségét az isteni Lélek sugallata magyarázta meg nekik. Hívó géniusz volt. Szózata elől nem lehetett elzárkózni. Tudták, hogy ütött a nagy változás órája és megszületett Az, aki e változást okozza, és akit emiatt az emberi nem Megszabadítójának, Megváltójának kell neveznünk. Látták a fényességet, az égi jelt és útnak indultak, hogy kövessék és megtalálják, akit lelkükben már régóta keresnek. — *a)* Az égen fényeskedő jel tüzét az Egyszülöttje megjelenését kinyilatkoztató Isten gyujtotta meg. Azért tette, mert megcáfolhatatlanul tudomására akarta hozni az emberiségnek a megtestesült Ige, a Megváltó születését és köréje akarta gyüjteni a napkeleti Bölcseket, akik a később köréje sereglő nemzeteket jelképezik. Szükség volt e jelre. Az isteni Ige

szerénységében annyira ment, hogy tökéletesen elfátyolozta arculatát. Királyi méltóságát a betlehemi barlang szegénysége mögé rejtette el, istensége ragyogását a jászolban fekvő gyermek jelentéktelenségével tompította le és burkolta be. Senki sem ismert volna benne az emberi nem Megváltójára és azért elkerülhetetlenül szükségessé vált, hogy az Atya ragyogó jelekben szólaljon meg és csodálatos események keretében figyelmeztessen Egyszülöttje megtestesülésének beteljesülésére. Isten tüzet gyujtott az égen, hogy annak sugarai képezzék a Megtestesült megjelenésének méltó keretét. E tűz, a betlehemi csillag fénye, még nem aludt ki. Ragyogása hozzánk is eljutott. Megjelenése nekünk is bizonyítja, hogy Megváltónk született és üdvösségünk lett. — *b)* A napkeleti Bölcsek engedelmeskedtek a csillag hívó szózatának. Útrakeltek és elindultak a távol bizonytalanságba. Biztos céljuk nem volt. Csak a lélek sugallatára hallgattak, a Megváltót keresték és a csillag fényét követték. Hasonlóképen já-

runk mi is. Lelkünkben is kigyulladt Krisztus megtestesülésének fényes csillaga. Minket is elindulásra késztet és velünk is Isten megtestesült Egyszülöttjét, a Megváltót keresteti. Mi is bizonytalanba indulunk az élet változatos viszontagságain keresztül és bennünket sem irányít más világosság, mint a tüzes égi jel, Krisztus megjelenésének csillaga. E tüzes fény lelkünk egén izzik, bensőnket árasztja el világosságával és lelkiéletünket úgy irányítja, hogy útunk valóban Betlehem felé vezet és a megtestesült Ige, az Istengyermek jászolánál végződik. — *c)* A távoli napkelet higgadt bölcsei valóban a bizonytalan felé veszik útjukat, mikor elindulnak és a káprázatos csillagfényt követik. Nem tudják, hogy hová, melyik országba, tartományba vagy városba vezeti őket. Helyesen cselekszenek, midőn habozás nélkül útnak indulnak és követik a betlehemi csillag fényes útját. Elérik a szent várost, betérnek a kiválasztott nép királyához, újabb útbaigazítást kapnak és elindulnak Betlehem felé. A próféták városán kívül

ismét felragyog előttük a tündöklő csillag és továbbvezeti őket míg a kis Betlehem falai alá érnek, megtalálják a düledező istállót és benne a reájuk várakozó, mosolygó arcú Gyermeket. Azok, akik hallgatnak a benső sugallatra s szótfogadnak a lelkük egén kigyulladt csillag hívó szózatának, hasonlóképen járnak. Kövessék nyugodtan a csillagmutatta utat és járjanak világosságában. Csakhamar odatalálnak a megtestesült Ige bölcsőjéhez és mint a napkeleti Bölcsek, elérik céljukat. Ehhez egy kis bizalomnál, remélnitudó hitnél és a belőle fakadó bátorságnál valóban nem kell több. Nem is oly merész vállalkozás útnak indulni Betlehem felé és a Megtestesült megjelenésének fényességét keresni. És még ha az is volna, akkor is érdemes volna vállalni a velejáró áldozatot és követni az irányító csillag fényét.

Elhatározás: A betlehemi csillag az én égboltomon is ragyog és engem is hív. Fényessége ellenállhatatlanul vonz úgy, hogy fel kell kelnem

tunyaságomból, útnak kell indulnom Betlehem felé és Isten kegyelméből látnom kell a Megtestesült megjelenésének dicsőségét.

2.

«Hallván pedig ezt Heródes király, megzavarodék és vele egész Jeruzsálem.» (U. o.)

A betlehemi csillag ragyogó fényessége nem mindenkire hat megnyugtatólag, és nem mindenkivel szemben bizonyul irányító fényességnek. Sok lélekben zavart okoz és benső egyenetlenség, diszharmónia, aggályos félelem kiindulópontjává válik. Tipikus példája ennek Heródes, Izrael romlott királya, aki a napkeleti Bölcsek jelentéséből értesül a Megtestesült megjelenéséről. Lelkében nagy zavar keletkezik: megijed, trónját félti, királyi jogaráért aggódik, és cselszövényekbe keveredik, hogy kikerülje kikerülhetetlen sorsát, és keresztezze Isten terveit. A kapkodó és ideges Heródes azoknak szimboluma, akik vakondok módjára elzárkóznak Isten világossága elől, félnek lelkük örök üd-

vösségétől; vakságukban annyira mennek, hogy megkísérlik keresztezni Isten terveit, és végleg elvesznek az ijesztő sötétségben. — *a)* A betlehemi csillag fénye mindenkihez eljut és azok előtt is felragyog, akik Heródes módjára viselkednek és gyáván visszarettennek az üdvösség világossága elől. Sokan vannak, számuk légió. Az Írás is azt mondja, hogy nemcsak Heródes zavarodott meg, hanem vele együtt egész Jeruzsálem. A papi fejedelmek, az írástudók és farizeusok, az ószövetségi gondolat megcsökönyösödött őrei mind Heródes példáját követték, zavarbajöttek, megijedtek és tanácstalanul állottak Krisztus megjelenésének rejtélye előtt. Szomorú és szánalomraméltó embertípus ez. Nincs benne semmi bizalom vagy hit és semmi természetfeletti beállítottság. Nem tud fölemelkedni az idejét multa tradíciók bonyodalmas káosza fölé. Nem tud megszabadulni előítéleteitől és nem tud zökkenés nélkül átfejlődni egy olyan helyzetbe, amely a régivel szemben lényeges fejlődést jelent és tökéletes megoldást nyujt.

Csak pozíciójára gondol, hatalmát félti és didergő félelemmel szorítja magához elavult világnézete szakadozó kötését. Önnön sírját ássa, és önmaga emelte torlaszokkal teszi lehetetlenné, hogy továbbhaladjon azon az úton, amely a végleges megoldáshoz, a lélek üdvösségéhez vezet. — *b)* Heródes ijedtében ahhoz az eszközhöz fordul, amelyet egyébként máskor nem nagyon szokott igénybevenni. Másoktól kér tanácsot. Az ószövetségi Egyház, a zsinagóga felelős tényezői lázasan búvják a kinyilatkoztatás szent könyveit, izgatottan lapoznak a próféták írásaiban és végre rájönnek, hogy Krisztusnak, a Megváltónak Betlehemben kell születnie. Tanácskozásukkal nem sokra jutnak. Mint az Írás hivatott őreinek, amúgy is ismerniök kell a próféták jövendöléseit és semmit sem érnek el azzal, hogy hirtelen rájönnek a Megváltó születésének helyére. A tanácskozás meddő volt és nem vezetett eredményhez. Heródes ekkor új kiutat talált. Cselhez folyamodott. Megtudakolta a napkeleti Bölcsektől a csillag megjelenésé-

nek idejét, elküldötte őket Betlehembe és meghagyta nekik, hogyha megtalálták a Gyermeket, jöjjenek vissza, jelentsék hogy, — mint modotta, — ő is odamenjen és imádva hódoljon neki. Ő ekkor már a betlehemi tömeggyilkosságra gondolt és elhatározta, hogy az újszülött gyermeket rövidesen és feltűnés nélkül elteszi láb alól. Heródes megvetendő szándékával nem áll egyedül a világban. Példáját és elgondolását a hasonló felfogásúak mindig követték. Érdekes, hogy Krisztus ellenségei sohasem tanulnak a multból és mindig egy és ugyanazon hibába esnek. Cselszövényekkel, tőrrel és terbevett gyilkossággal támadják a megjelent Megváltót, pedig tudhatnák, hogy hiába. Nem lehet életére törni, mert Isten. A betlehemi csillag fényét sem lehet kioltani, mert Isten gyujtotta meg az égen. Oly magasra helyezte, hogy emberi kéz el nem érheti, és oly ragyogóvá tette, hogy minden körmönfont cselszövény ellenére Krisztushoz vezet. — *c)* Heródes egyáltalán nem csökkenti a betlehemi csillag fényességét. Ellenkezőleg. Hoz-

zátartozik a köréje sereglett papi fejedelmekkel együtt ragyogásához, mert, ahol fényesség van, ott árnyéknak is kell lennie. Egyénisége világosan megmutatja, hogy mennyire visszataszító azoknak a jellemképe, akik elzárkóznak a világosság elől és mint a sötétség emberei, életüket annak szentelik, hogy ködöt fejlesszenek maguk körül, azt árasszák a világba. A Heródes típusához tartozó embereket csakis Krisztus megjelenése és a betlehemi csillag fényessége jelentéktelen útonállóinak nevezhetjük, akik megvetést érdemelnek. Nekik is szerep jutott az üdvösség történetében, de ez annyira silány és szánalomraméltó, hogy csak még sötétebbé teszi a világosságban amúgy sem bővelkedő egyéniségüket. — A betlehemi csillag fényessége zavart és ideges kapkodást is okozhat, de csak azoknál, akik joggal félnek a világosságtól, mert kimondottan a sötétség emberei. A többiek boldogan köszöntik az új fényt és hűségesen követik útját.

Elhatározás: Megvetem Heródest és gyűlölöm az általa jelké-

pezett embertípust, amely cselszövényekkel dolgozik és gyilkos tőrt szorongat kezében. Ehhez az irányzathoz semmi közöm sincs; és csak arra késztet, hogy még jobban megbecsüljem a betlehemi csillag fényességében rejlő áldást és tökéletesebben csatlakozzam Krisztushoz, az enyészetlen világosság forrásához.

3.

«És íme, a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, míglen odaérkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a Gyermek vala.» (U. o.)

A betlehemi csillag csak addig fényeskedett, míg a napkeleti Bölcsek útban voltak Betlehem felé. Mihelyt a város falai alá értek, megállt a szegényes istálló felett, amelyben a Gyermek tartózkodott. És midőn a Bölcsek bementek, éppoly hirtelen eltűnt, mint ahogy jött. — *a)* A betlehemi csillag csak útjelző, amely mint a sivatagban fényeskedő felhő addig vezet, amíg a vezetett el nem érte célját.

Az égen fényeskedő csillag csak előfénye az örök világosságnak. Az enyészetlen fényt, melynek tüze soha sem alszik ki, csakis Krisztusnál, a ma megjelent Megváltónál találjuk meg. Vízkereszt liturgiája is azért gyujtotta meg lelkünk egén e szent tüzet, és ragyogtatta előttünk a betlehemi csillag fényességét, hogy ide vezessen a beteljesüléshez és szemtanúivá tegyen Krisztus ünnepélyes, minden kételyt megcáfoló megjelenésének. — *b)* A csillag fénye a beteljesülés pillanatában kialszik. Nekünk sincs szükségünk többé útbaigazító fényességre, mert odataláltunk Krisztushoz és láttuk enyészetlen világossága ragyogását. Ezáltal beteljesült a Vízkereszt élménye és részesévé tett Krisztus világossága ajándékának. — *c)* A mai ünnep élménye által végleg kiszakadtunk a sötétségből és Isten örök világosságának gyermekeivé lettünk. Most már csak azzal kell törődnünk, hogy a világosság soha meg ne szűnjön bennünk és Krisztust szomjazó lelkünk örök fényforrása legyen. Vízkereszt élményének számunkra csak

akkor van valóban mélységes jelentősége, ha megőrizzük lelkünkben Krisztus eljövetelének és dicsőséges megjelenésének fényességét és ezentúl csakis annak világosságát követjük. Ez legyen azon betlehemi csillag, amely lelkünk égboltján ragyog és az élet fordulatokban gazdag útján elvezet ahhoz a ponthoz, ahol Krisztus vár reánk, hogy második és végső eljövetele által örök beteljesülésünk legyen.

Elhatározás: A betlehemi csillag az én életem felett is megállapodott és Krisztus világosságát közvetítette nekem. Fényforrást fakasztott lelkemben, melynek ragyogása visszfénye annak a dicsőségnek, amelyben részem lesz, ha hűen kitartok ma megjelent Krisztusom mellett és lelkiismeretesen előkészülök második eljövetelére.

A Szentcsalád ünnepe.

(Vasárnap Vízkereszt nyolcadában.)

Alig akad szebb látvány a názáreti ház belsejénél. Pedig e hajlék szegény és egyszerű. A Szentcsalád él e környezetben. A liturgia ma e képet közvetíti nekünk és az Introitusban annak legszebb vonásait vázolja. Mi is e rendkívüli szép szöveg alapján végezzük ünnepi elmélkedésünket, melynek pontjai a következők: 1. A szülők öröme. 2. Az Úr hajléka kellemes. 3. A lélek sóvárgó vágyakozása.

1.

«Örömmel újjongjon az Igaz Atyja, örüljön atyád és anyád és örvendezzék, ki téged szült.» (Introitus.)

A szegény názáreti hajlékban a mélységes és igaz öröm szelleme éltet mindent. A mai liturgia is erről tanúskodik és megemlíti, hogy az atya és az anya, József és Mária lelkét mélységes öröm tette tüzessé. — *a)* A názáreti házban uralkodó öröm legelső és legfenköltebb szemlélője «az Igaz Atyja», vagyis az első isteni Személy, az örök

Teremtő. Az Igaz Krisztus, a megtestesült Ige. Názáretben Ő az élet tengelye és a valódi öröm forrása. Az Atya, kinek a názáreti ház egyik legszebb alkotása, örömmel tekint a Szentcsalád életére és mélységes elégtétellel veszi tudomásul, hogy a ház és annak tiszteletreméltó lakói minden szempontból dicsőségére válnak és fennhangon hirdetik, hogy Isten jelenléte a legnagyobb örömre ad okot. Krisztus, aki isteni jelenlétével örömet fakaszt, az Atya dicsőségére válik. József és Mária, akik a Krisztusból kiáradó örömet oly boldogan fogadják szívükbe és oly hálás befogadóképességgel rendelkeznek, szintén az Úr nagyobb dicsőségére válnak. Igy kellene ennek mindenütt lennie, mert ez a családi élet legszebb beteljesülése. Krisztus minden családban jelen van és ennek következtében az isteni jelenlét boldogsága minden földi családi közösség összetartó kapcsa és alapja. Ugyanezt mondhatjuk az egyházi, lelki családokról is. (Papi vagy szerzetesi közösségek.) Isten jelenléte ezekben is meg van és csak a lélek befogadó-

képességétől függ, hogy mily mértékben fakaszt boldogságot és válik a mennyei Atya dicsőségére. Alapvető igazság, hogy Isten a családi közösségeket csak akkor részesíti bőséges áldásában, ha követik a Szentcsalád példáját és örömteljes szellemével töltekeznek. — *b)* A liturgikus szöveg «az atyáról és anyáról», vagyis Józsefről és Máriáról is megemlékezik és róluk azt mondja, hogy lelküket öröm töltötte el, mert végtelenül örvendeztek Krisztus születése felett. Pedig az isteni jelenlét és egyáltalán Krisztus születése nagy felelősséget rótt rájuk. Sok és nehéz munkát, kötelességteljesítést kívánt meg és rendkívüli gonddal járt. Krisztus életét kezdettőlfogva a kereszt árnyékolta be. E sötét árnyék azok életére is rávetődik, akik Krisztus gyermekkora őrei és akiket a kinyilatkoztatás jelképben szólva «atyának és anyának» nevez. Krisztus szent gyermeksége történetéből tudjuk, hogy mily nehézségekkel kellett a Szentcsaládnak megküzdenie. Názáretben ennek ellenére végtelen öröm uralkodott. József és Mária nem arra gon-

doltak, hogy mit kellett elviselniök, hanem arra, hogy Istennel tartózkodnak egy hajlékban és a Megváltó szent gyermeksége felett őrködnek. E tudat bőségesen kárpótolta őket minden áldozatukért és oly mélységes öröm forrásává vált, amely végtelenül boldoggá tette őket. Nagy tanulság rejlik ebben. Itt ugyanis azzal az igazsággal ismerkedünk meg, hogy Isten jelenléte és a vele kapcsolatos istenszolgálat minden áldozatért bőségesen kárpótol és feltétlenül boldoggá tesz. — *c)* A Szentcsalád élete, minden szempontból eszményien tökéletes és megérdemli, hogy kövessük példáját. Ennek lényege abban áll, hogy megértsük, mennyire nem lehet az örömtől és a boldogságtól elvonatkoztatni a komoly munkát és a nehéz küzdelmet. A Szentcsalád tagjai nemcsak azért voltak végtelenül boldogok, mert velük élt a Gyermek-Krisztus, hanem azért is, mert naponta több mint egy alkalom adódott ezen örömet fakasztó jelenlétet munka, áldozat és önfeláldozás által megérdemelni. József és Mária valóban boldogok voltak Krisz-

tus jelenlétében, mert megszenvedtek érte és ezáltal fényes tanúbizonyságát adták szeretetük őszinteségének. — A názáreti házban érdemes körültekinteni és kellemes tartózkodni. Mi is alakíthatunk ily boldog környezetet, ha nem feledkezünk meg Krisztus bennünk való jelenlétéről és készek vagyunk beteljesüléséért szenvedni és áldozatot hozni.

Elhatározás: A liturgia ma nem hiába vezetett Názáretbe. Megismerkedtem a valódi boldogság szellemével, annak megvalósítóival és megtanultam helyesen cselekedni. Sajnálom, hogy nem tartózkodhatom mindig a názáreti házban, de most hazamegyek azzal a szándékkal, hogy odahaza építem fel a názáreti házat és környezetemet teszem meg annak szent lakóivá.

2.

«Milyl kellemesek a Te hajlékaid, seregeknek Ura.» (U. o.)

A fentidézett szövegben a názáreti házat meglátogató és a Szentcsalád boldog életét szemlélő lélek csodálata

jut kifejezésre. Ennek mélységes okai vannak, amelyekkel mi is foglalkozni fogunk. — *a)* Az Úr hajléka valóban kellemes. Otthon a szó tökéletes értelmében. Otthonná az teszi, hogy az Atya háza, kinek gyermekei vagyunk. Az a tudat, hogy Atyánk házában tartózkodunk, szabaddá teszi mozdulatainkat, biztossá lépéseinket, céltudatossá cselekedeteinket. Életünkben immár semmi kényszer vagy feszesség nem lehet. Nem idegenek között járunk, és nem tartózkodunk idegen tető alatt. Atyánk házában vagyunk és minden lépésünket az Ő szeretetteljes és jóakaratú figyelme kíséri. Ebben végtelen boldogság, lendület és hajtóerő rejlik. — *b)* Önkéntelenül felmerül a kérdés, hogy mit nevezünk az Úr hajlékának. Az Úr hajléka nemcsak a templomban található, hanem mindenütt ott, ahol valóban eleven az isteni jelenlét tudata. Názáretben egy ácsműhely volt az Úr hajléka. És ezért egy intézet vízgőzös mosókonyhája éppúgy lehet az Úr hajléka, mint szent királynők pompás fogadóterme. Attól függ, hogy

megvan-e Isten jelenlétének eleven és éltető tudata. Az élet lényegesen szebb volna és nagyobb eredményhez vezetne, ha őszintébben keresnők mindenütt Isten jelenlétét és komolyabban törekednénk megvalósulását megtalálni a világban. — *c)* A szegényes názáreti házat is csak boldog lakói változtatták át az Úr hajlékává. Hasonlóképpen tőlünk függ, hogy lakhelyünk és munkahelyünk az Úr háza-e vagy nem. Legyen bennünk annyi alakítóerő és teremtő géniusz, hogy átalakítsuk környezetünket és megtegyük az Úr házává munkahelyünket. Nem kell sok hozzá. Csak arról kell gondoskodnunk, hogy Isten valóban jelen legyen. Ezt azáltal biztosítjuk, hogy megőrizzük lelkünkben a kegyelmet és nem szakítjuk meg az Úrral való kapcsolatot. Akkor velünk van és bennünk él. Szükséges ezenkívül, hogy a jelenlét tudata eleven legyen bennünk. A műhelyben, az irodában és mindenütt, ahol munkánkat végezzük, tudnunk kell, hogy az Úr jelen van, tehát a mennyei Atya házában tartózkodunk. Ez a

tudat kihat magatartásunkra és mint a názáreti Család esetében, bennünk is az otthonias érzés és a szilárdan megalapozott boldogság kiindulópontjává válik.

Elhatározás: Eleget panaszkodtam eddig, hogy életem sivár és még nem találtam meg a kielégítő boldogságot. Ideje, hogy véget vessek örökös sopánkodásomnak és inkább arra törekedjem, hogy lakhelyemet, munkahelyemet és környezetemet az Úr házává tegyem. Megszívlelem a Szentcsalád példáját és minden reggel, midőn megkezdem napi munkámat, a szentmise lépcsőimájával mondom, hogy «az Úr oltárához megyek, Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem».

3.

«Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba.» (U. o.)

A Szentcsalád életének szemlélete mély vágyakozást fakaszt a lélekben. Erről tesz tanúságot a liturgia fent-

idézett szövege. Ne gondoljuk, hogy ez csak érzelmi túltengés, mert a liturgia túlságosan józan és hűvös ahhoz, hogy ilyesmire késztessen. Nem erzelmi túltengésről, hanem konkrétumról, valós értékről van szó. — *a)* A lélek «sóvárogva vágyakozik az Úr udvaraiba», vagyis abba a boldog, másik világba, amely annyira eltér mindentől, amit a földi életben és a túlságosan elvilágiasodott környezetben találunk. A názáreti házban tett látogatás rámutatott a világias környezet és az Úr hajléka közötti különbségre. A názáreti ház világossága annyira vakító, hogy semmisem rejtőzhetik el előle. Tüzében a világ palástjáról minden, ami nem érték, hanem csalfa fény és szemfényvesztés, irgalmatlanul leolvad és csak az marad meg, ami valóban érték és mint olyan maradandó. Ez pedig édeskevés ahhoz, hogy vonzólag hasson és megkívántassa velünk a világ sok vihar-szaggatta sátoraiban való tartózkodást. Nem csoda, ha a mai összehasonlítás a világ rovására megy és a valóság szemlélete azt a vágyat

fakasztja fel bennünk, hogy minél hamarabb megszabaduljunk ettől a környezettől. — *b)* Az újonnan fakadt vágyakozás valóban nem érzelmi momentum, hanem hatalmas hajtóerő. Megfelelő cselekedetekre késztet. Lefojthatatlan hajtóerő rejlik benne és csak ennek köszönjük, hogy sikerül megszabadulnunk eddigi környezetünktől. Ügyelnünk kell, nehogy vétkezzünk e hajtóerő ellen és jobb belátásunk ellenére, talán csak azért, mert nem vagyunk eléggé ruganyosak és nem tudunk elég gyorsan átfejlődni az egyik állapotból a másikba, addig húzzuk és halasztjuk a benső lelki környezet megváltoztatását, míg a világ szelleme újból felülkerekedik, ismét elvakít és megakadályozza, hogy tőle megszabaduljunk. — *c)* A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy fürgén és ruganyosan átfejlődünk az egyik állapotból a másikba, vagyis lelkileg megválunk az elvilágiasodott környezettől, amely amúgy sem vált otthonunkká, az előző pontban szemlélt módon átalakítjuk és megtesszük azt Isten hajlékává. Benne

majd megtaláljuk mindazt a boldogságot, amelyet csakis a lélek valódi otthona tud nyujtani.

Elhatározás: Ez az, ami eddig hiányzott! Ez kell nekem! Most végre ráébredtem, hogy tulajdonképpen mi után vágyakozom már oly régen. Nem késlekedem, mert nincs veszteni való időm. Tüstént hozzáfogok a munkához és meleg otthont építek lelkemnek, amennyiben környezetemet átalakítom és megteszem Isten hajlékává.

Vasárnap Vízkereszt nyolcadában I.

«Fölséges trónon láttam ülni egy férfiút, kit imád az angyalok sokasága, együtt zengedezve: íme az Ő uralma örökkévaló», mondja a mai Introitus és gondolatmenetét akkor értjük meg ha megszívleljük Szent Pál tanítását, aki a mai Szentleckében szól hozzánk. — Az Apostol a Szentleckében Krisztus szellemét vázolja. Tanításából a következő pontokat emeljük ki: 1. Az Istennek tetsző élő áldozat. 2. Az Isten akarata. 3. A józan gondolkodás.

1.

«Testvérek: Kérlek tehát benneteket az Isten irgalmasságára, hogy adjátok testeteket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul — ez legyen a ti észszerű Istentiszteletek.» (Szentlecke.)

Szent Pál valóban a következetesség embere. Távol áll minden érzelmi mozzanattól és a liturgiában felszólít, hogy istentiszteletünk észszerű legyen. Ezalatt azt érti, hogy testünket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul adjuk. — *a)* Az áldozat tárgya testünk, fizikai természetünk. Szent Pál eléggé józanul gondolkodik ahhoz, hogy ne irtózzon az emberi testtől és ne forduljon el a fizikai természettől. Nagyon jól ismeri a testben és természetében rejlő veszedelmeket; ugyanakkor világosan látja a benne rejlő értéket. Szükségesnek tartja figyelmeztetni, hogy a test, mint az Úr teremtő zsenialitásának alkotása, remekmű, szent és méltó, hogy az Úrnak felajánlott áldozat tárgya legyen. Ez nagyszerű kiindulópont, mert megtanít testünk és fizikai természetünk tárgyilagos értékelésére és arra

késztet, hogy helyesen bánjunk vele, vagyis az áldozat nemes tárgyának tekintsük, és az Úr szolgálatába állítsuk. — *b)* Nem kell azért mindjárt a vértanúság égő véráldozatára gondolni, mert e legfensőbb áldozaton kívül még sok más lehetőség is nyílik. A test akkor is az Úrnak szentelt áldozattá válik, ha eszközként bánunk vele és úgy neveljük, hogy minden szempontból előmozdítja lelki kibontakozásunkat. A lélek szolgálatába kell tehát állítani a testet és a benne rejlő erőt arra kell felhasználni, hogy segítsen a lélek feladatait megoldani és tökéletes emberi életet élni. A test azáltal, hogy a léleknek szolgál, áldozattá válik, mert nem önnön hajlamát követi és érdekét keresi, hanem a lelken keresztül Istent. A lélek által Istennek szolgál és az Ő nagyobb dicsőségére áldozza fel magát. Észszerű istenszolgálat ez és teljesen megfelel Szent Pál elgondolásának. — *c)* Van ennél még magasabb lehetőség is és ez a következő: a test Istennek tetsző élő és szent áldozat, ha minden ellentétes befolyás ellenére

hűségesen megmarad az erény útján, megtartja az Úr törvényét és a benne rejlő lehetőségekkel nem él vissza. Áldozattá válik a test, ha nem szegődik a vak szenvedély szolgálatába, nem fecsérli el erejét és nem önmagában keresi kielégülését. Minél szűziesebb, tisztább és fegyelemezettebb a test élete, annál tökéletesebben válik Istennek tetsző áldozattá. Lobogó máglyára kerül, melynek tüzét a vad szenvedély gyujtotta lángra. Ott semmisül meg a küzdelem áldozati tüzében és válik nemes áldozattá. — *d)* Van még egy lehetőség – és ez a vértanúságban megnyilvánuló áldozaton kívül talán a legmagasabb. A test ugyanis azáltal is áldozattá válhat, hogy a lélek érdekeinek, az apostoli munkának és Isten nagyobb dicsőségének szolgálatában a szó igazi értelmében felőrli magát. Ilyen eset nem ritkán fordul elő a nagy egyéniségek és a merészvágású jellemek történetében. És bizonyítékul szolgál, hogy a test nagyon is értékes, Isten előtt kedves áldozat tárgya lehet és mint fizikai erőforrás nagy mértékben mozdíthatja elő az

Isten dicsőségét szolgáló teljesítményeket. — A test szent, amennyiben a benne rejlő erőt jól használjuk fel és Isten nagyobb dicsőségére fordítjuk. A test áldozat tárgya, amennyiben a lélek szolgálatának rendeljük alá és Isten nagyobb dicsőségére használjuk fel. A test nemes és értékes tőke, amelybe Isten nagy lehetőségeket fektetett. Ezeket felhasználni annyi, mint megszentelni a testet és beteljesíteni áldozatát.

Elhatározás: Őszintén bevallom, és amellett egy kicsit szégyenlem is magam, hogy eddig féltem testemtől, fizikai természetemtől és nem sok jót tartottam felőle. A liturgia jobb belátásra bír és ma felteszem magamban, hogy megfogadom tanácsát és testemet az imént vázolt módon áldozatul ajánlom fel az Úrnak.

2.

«*Ne szabjátok magatokat a világhoz, hanem alakuljatok át értelmeteknek megújításával, hogy felismerjétek, mi az Isten akarata.*» (U. o.)

Szent Pál a tökéletes teljesítmény embere, és mint olyan nem végez félmunkát. A test áldozatát kiindulópontnak, alapnak veszi és arra építi fel a magasabb lelkiséget. — *a)* Az Apostolnak nagyon világos fogalmai vannak az ember alkalmazkodó-képességére vonatkozólag. Ismeri azt a bizonyos lelki ruganyosságot és símulékonyságot, amely nehézség nélkül tapad oda minden szellemhez és nem nagyon válogatja meg a tengelyt. Azért óv a mai liturgiában attól, hogy a világ szelleméhez alkalmazkodjunk. Nem sokat vár tőle, és éppoly keveset tart felőle. Elég alkalma volt tapasztalni ürességét, és látni mily kárt okoz a lelkekben. — *b)* Magasabb célt tűz elénk, és felszólít, hogy alakuljunk át. A test áldozata és eszményi nevelése már megadta az alapot. Most a lélek és az azt éltető szellem megszenteléséről, átalakulásáról, elmélyüléséről és tökéletesüléséről van szó. Kell, hogy a lélek Krisztus szellemével töltekezzen, erejével segítse elő fejlődését és eszközölje Krisztushoz való hasonlatosságát. — *c)* Az átalakulás eszköze

Szent Pál szerint az értelem megújítása. Szellemről, éltető lelkiségről van szó. Az értelmet megújítani annyit jelent, mint megismerkedni az örök igazsággal, eltelni Krisztus szellemével, megőrizni és fokozni fényeskedő világosságát és szerinte alakítani lelkiségünk kibontakozását. A szellem megújulása és az értelem újjászületése automatikusan eszközli azt a magasfokú átalakulást, amely végleg elszakít a világ szellemétől és beleilleszt (ha a kegyelmi állapot is hozzájárul) Krisztus életébe. — *d)* A kitűzött célhoz már nagyon közel járunk, mert az előző teljesítmények alapján sikerült megismerni, hogy mi az Isten akarata. Szent Pál szerint: a jó, a kedves, és a tökéletes. Előző teljesítményünkben meg van a «jó», mert sikerült a test erejét megszentelni. Megvan benne a «kedves» mert sikerült elteni Krisztus szellemével és töltekezni gazdag szépségével. Meg van benne a «tökéletes», mert a szellem megújhodása által sikerült belefejlődni Krisztus életébe és kialakítani a hozzávaló hasonlatosság örökszép vonásait. Mindez összevéve

Isten akarata, amely, ha beteljesül, méltóvá tesz örök elismerésére.

Elhatározás: Áldozattá vált testemben nemes lélek lakjon. Ez csak akkor teljesül be, ha követem a mai Szentlecke tanácsát és tökéletesen kialakítom magamban a mindent átalakító krisztusi lelkületet.

3.

«Józanul gondolkodjék mindenki, a hit mértéke szerint, melyet az Isten kiosztott neki.» (U. o.)

Szent Pál a tárgyilagosság embere és megtanít józanul gondolkodni. Ennek különösen a lelkiéletben kell nagy fontosságot tulajdonítani, mert a józan gondolkodás sehol sem játszik oly nagy szerepet, mint ott. — *a)* Mit értünk józan gondolkodás alatt? Szent Pál azt mondja, hogy mindenki a hit mértéke szerint gondolkodjék. A józan gondolkodás alapja a hit. Annak tárgya: a kinyilatkoztatott örök igazság. Aki az igazsághoz, a kinyilatkoztatáshoz, Krisztus tanításához tartja magát, józanul gondolkodik,

nem esik túltengésbe, megőrzi az egyensúlyt a szív és az ész között, és helyesen neveli akaratát. Nem tér el a valóságtól, nem kerül tévútra, nem követi a könnyen félrevezethető képzelet tekervényes útjait és nem válik áldozatává. — *b)* Szükséges azonban, hogy meg legyen benne a hit. Krisztus tanítását a kinyilatkoztatott örök igazságot ismerni és a szó gyakorlati értelmében megérteni csakis a hit adománya által lehet. Természetfeletti megismerésről, igazságról, erkölcsi törvényről van szó. Az örök igazság a természetfeletti gondolatkörben mozog és ezt csakis a hit adományával lehet megközelíteni és a hit világosságánál végiggondolni. A józan és tárgyilagos gondolkodás tehát feltételezi bennünk az élő hitet. — *c)* Szent Pál nagyon helyesen a hit mértékéről beszél és ezzel azt akarja mondani, hogy a hitet tökéletesíteni kell, vagyis mértékét addig kell fokozni, míg elérjük az elérhető tökéletességet. Arról van szó, hogy józan gondolkodásunk alapját, az örök igazságot, a hit világosságánál szemléljük. Ha ez nem

tökéletes bennünk, akkor a szemlélet sem kielégítő, vagyis nem látjuk helyesen az igazságot, eltérünk a valóságtól és tévútra kerülünk. Ez már nem az, amit Szent Pál józan gondolkodásnak nevez, és ebben az elfogult beállítás a tárgyilagosság rovására megy. — Józan gondolkodásra feltétlen szükség van, különben szilárd alap helyett levegőbe építünk és komolyan veszélyeztetjük lelkiéletünket. Kötelességünk a hit adományát ápolni és bennünk megnyilvánuló értékét növelni.

Elhatározás: Súlyt fektetek arra, hogy gondolatvilágom mindig józan legyen. Józansága természetes őre a hit, amelyet mint Isten adományát féltékenyen őrzök magamban és azáltal ápolom, hogy törekszem bennem megnyilvánuló mértékét növelni.

Vasárnap Vízkereszt nyolcadában. II.

A liturgia már az egyházi év elején figyelmeztet, hogy egy nagy közösséget képezünk, amelyet Szent Pál oly szívesen nevez misztikus Krisztus-

testnek. Gondolatainkat az Apostol tanítása alapján (Szentlecke) a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A tagok különbözősége. 2. A közös cél. 3. A kölcsönös kiegészülés.

1.

«*Amint ugyanis egy testben sok testrészünk van, nincs azonban minden testrésznek ugyanaz a rendeltetése, akképen sokan vagyunk egy test Krisztusban.*» (Szentlecke.)

Krisztus, aki Epifánia napján megjelenésével ajándékozott meg, tömegeket gyüjtött maga köré és azokat forrasztotta megbonthatatlan egységbe. Ebbe kegyelme révén életét lehelte és ezáltal elevenné, életképessé tette. Az általa alapított közösségből egységes, eleven testet alkotott, és azzal bízta meg, hogy életének misztikus folytatása legyen e földön. A misztikus Krisztus-testnek, rendkívül érdekes és életbevágó tulajdonságai vannak. — *a)* Első: a megbonthatatlan egység. Alapja és fenntartója Krisztus életének vérkeringése, vagyis a kegyelem. A testet éltető vérkeringés egy egy-

ségbe olvasztja a különböző tagokat. A kegyelem, mint a misztikus Krisztus-test vérkeringése, hasonló hatással van, és tömör egységbe forrasztja össze mindazokat, akik Krisztusra találtak. Belőlük képezi a misztikus Krisztus-testet, az egész világon elterjedt Egyházat. Ezen egység felbonthatatlan, mert Krisztus tanítása és a megváltás kegyelme alapján gondolatközösséget, közös célt és közös eszközök használatát jelenti. A gondolat az egész Világegyházban egy és ugyanaz: Krisztus gondolata, vagyis az örök igazság. Az Egyházban a cél is közös. Ez a megváltás gyümölcseiben való részesülés és örök kicsendülése, a megdicsőülés. Az eszközök is közösek. Ezek a Krisztus által fakasztott kegyelemforrás, vagyis a hét szentség. Ebből merítünk mindnyájan. — *b)* A misztikus Krisztus-test egy másik tulajdonsága a termékenység. Krisztus földi élete a felfokozhatatlan termékenység jegyében állott. Ahol Krisztus megjelent, ott győzelmes élet fakadt. Léptei nyomában mindenütt bőséges áldás keletke-

zett. Hasonlóképpen vagyunk a misztikus Krisztus-testtel is. Mindenütt áldást fakaszt, eredményhez vezet, új életet alakít és új termékenység kiindulópontjává válik. Krisztus nagy közössége, az Egyház története a győzedelmes élet diadalútjához hasonlítható. Még a negatívumok is, mint az üldöztetés korszakai és hasonló egyebek, a diadalmas élet szolgálatában állnak és annak kibontakozását segítik elő. — *c)* A misztikus Krisztustest harmadik tulajdonsága a halhatatlanság, és annak következtében a végső győzelem. E tulajdonságot kettős értelemben kell venni. Krisztus Egyháza halhatatlan, mert a misztikus Krisztus-test tagjait tökéletes életre neveli és az örök élet halhatatlanságában részesíti. Halhatatlan továbbá, mert benső életereje legyőzhetetlen és kimeríthetetlen. Ellenfelei hiába támadják. A benső életében előforduló hibák és gyarlóságok nem ártanak neki, mert Isten gondoskodik arról, hogy mindig akadjanak olyanok, akik ezeket jóvátéteszik és az árnyékból is világosságot fakasztanak.

Elhatározás: A megjelent Krisztusban élete földi folytatása, a misztikus Krisztus-test ragyogását is meglátom. Sokat szemlélem e fényességet és tüzetesen foglalkozom vele, hogy megértsem az Egyház lényegét és mindinkább beleilleszkedjek keretébe.

2.

«Nincs azonban minden testrésznek ugyanaz a rendeltetése.» (U. o.)

«Nincs azonban minden testrésznek ugyanaz a rendeltetése», mondja Szent Pál, és szavai alapján alkalmunk van a különböző testrészeket egybefoglaló közös céllal foglalkozni. — *a)* Az Apostol tanítása szerint minden egyes testrésznek, vagyis a Krisztus-test minden egyes tagjának megvan a maga rendeltetése. Ez a fizikai testben is így van. A szem más célt szolgál, mint a fül vagy a láb. Nagyon fontos, hogy az egyes testrészek tudatában legyenek sajátos hivatásuknak és teljes odaadással szolgálják céljukat. Ennek különösen a Krisztus-test-

ben kell nagy fontosságot tulajdonítani. Az Egyház nagy közösségében is minden tagnak megvan a maga Isten-adta egyéni célja. Nagyon sok függ attól, hogy e célt megismerje és lelkesedéssel szolgálja. A különböző egyéni célok a nagy, végső és közös célt szolgálják. Ez Krisztus küldetésének beteljesülése, a megváltásban való részesülés, az örök üdvösség. A legkülönbözőbb egyéni célok e végső pontban találkoznak. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a végső közös cél csak akkor teljesül be, ha a tagok hűen kitartanak egyéni céljuk és küldetésük mellett. A közös cél beteljesülése nem egyéb, mint az egyéni célok megvalósulásának összessége. — *b)* Az egységet és a közösséget azáltal szolgáljuk legjobban, hogy kitartóan küzdünk egyéni célunkért. Nem a tagok feladata a közös cél beteljesülésével törődni. El kell fogadnunk a felettünk álló koordináló, a célok színes változatosságát egységes rendszerbe foglaló isteni erő kormányzatát és reá kell bízni a közös cél beteljesülését. A mi feladatunk az egyé-

nileg számunkra kijelölt céllal törődni és megvalósulásáért fáradozni. A többit szent gondtalansággal nyugodtan az említett mennyei hatalomra, vagyis Istenre bízzuk. — *c)* Ne aggódjunk és ne csüggedjünk el ha a kijelölt célt túlságosan kisméretűnek és jelentéktelennek találjuk. Az isteni gondviselés terveiben és az általános üdvrendszerben nincsenek jelentéktelenségek. Ott minden fontos és nagy szerepet játszik, mert Isten célját szolgálja és a misztikus Krisztus-test által megvalósítandó feladatot mozdítja elő. Rész az egészben. Mint olyan, szerepet játszik Isten elgondolásában és hozzátartozik az örök cél beteljesüléséhez. Ebből a tudatból kell azoknak erőt meríteni, akik a misztikus Krisztus-test életében nem jutottak kimagasló polcra és nem töltenek be oly fontos küldetést, amelyről a nagy nyilvánosság is tudomást szerez. Hozzá kell még fűznünk, hogy minél szerényebb a szerep, annál nagyobb a szereplő érdeme, mert valóban nem hiúságból, hanem kizárólag Istenért dolgozik.

Elhatározás: Nem azzal törődöm, hogy szerepem jelentéktelen, hanem azzal, hogy tag vagyok a misztikus Krisztus-testen. Élő tag akarok lenni; és ennek következtében arra törekszem, hogy a kijelölt szerepet tökéletesen betöltsem.

3.

«*Egyenként azonban egymásnak tagjai.*» (U. o.)

Szent Pál tanításában gyönyörűen emlékezik meg arról, amit kölcsönös kiegészülésnek kell neveznünk. Egymásnak vagyunk tagjai — úgymond — és ezzel arra hívja fel figyelmünket, hogy egymással szemben nagy és életbevágó tartozásunk van. — *a)* Első kötelességünk, hogy egymásról tudomást szerezzünk. Nem azért képezünk közösséget és vagyunk tag a misztikus Krisztus-testen, hogy úgy éljünk, mintha egyedül volnánk a világon. A közösség tudatának elevennek kell lennie bennünk. Tudomást kell szereznünk egymás életéről, és jóindulatú figyelemmel kell kísérnünk

egymás küzdelmét. Közös célunkat csak akkor szolgáljuk egyéni küldetésünk megvalósítása által, ha észrevesszük egymást, tudomást szerzünk egymásról és annak tudatában cselekszünk, hogy egyéni célunk csakis a közösségben találja beteljesülését. — *b)* Ezzel azonban kötelességünknek még nem tettünk eleget. Egymáshoz közelednünk is kell, hogy kialakuljon a kölcsönös megértés és a kölcsönös megbecsülés. Felebarátainkkal — akik szintén tagok a misztikus Krisztustesten — úgy kell foglalkoznunk, hogy önnön érdekeinket háttérbe szorítva beletaláljuk magunkat helyzetükbe, megértsük egyéniségüket, felfogjuk küzdelmeik sajátos nehézségeit és józan tárgyilagossággal, elfogulatlanul ítéljük meg helyzetüket. Akkor mély bepillantást nyerünk életükbe, és azokat a jelenségeket is megértjük, amelyek egyébként örökké érthetetlenek maradnának számunkra. Ezenkívül abban az előnyben is részesülünk, hogy felebarátainkon keresztül önmagunkat is jobban megértjük és teendőinket is világosabban látjuk. Ennek

alapján kialakul bennünk a kellő adottság, és képessé válunk felebarátainkkal szemben további kötelességünknek is eleget tenni. — *c)* A kölcsönös megértés lényegesen közelebb hoz egymáshoz és lehetővé teszi, hogy egymáson segítsünk. Senki sem tökéletes és mindenkiből hiányzik valami. Ezt a hiányzó valamit kötelesek vagyunk megértésteljes közeledésünk által pótolni és felebarátunkat az említett értelemben kiegészíteni. Ezt természetesen kölcsönösen tesszük. Ne feledjük! Tag vagyunk a misztikus Krisztus-testen és ezt a kitüntetést csak akkor érdemeljük meg, ha beleilleszkedünk életébe és kölcsönösen kiegészítjük egymást.

Elhatározás: Nem zárkózom el a nagy feladat elől és a közös célt azáltal szolgálom, hogy törekszem közelebb jutni felebarátomhoz, vele szemben teljesíteni kötelességemet és részemről is hozzájárulni a kölcsönös kiegészülés beteljesüléséhez.

Vasárnap Vízkereszt nyolcadában III.

«Békét teremjenek a hegyek a népnek és igazságot a halmok», olvassuk a mai Graduálében. A liturgia az Evangéliumban és a Könyörgésekben világosan reámutat arra az útra, amely a béke beteljesüléséhez vezet és ezáltal a megjelent Krisztus legszebb ajándékában részesít. A szentmise szövege alapján elmélkedésünket a következő pontokban végezzük : 1. Amit meg kell látnunk. 2. Amiben kell lennünk. 3. Amit el kell érnünk.

1.

«Kérünk, Urunk, esdeklő néped imádságát kíséred kegyelmeddel, hogy egyrészt meglássa, amit meg kell tennie, másrészt erőt nyerjen annak teljesítésére, amit meglátott.» (Kollekta.)

A liturgia által előírt út, a Kollekta szerint az imádságból indul ki és a világos megismerésen keresztül jut el egyik legfontosabb fordulatához, Isten hathatós segítségéhez. — *a)* Az első, amit tennünk kell, hogy forró imában fordulunk az Úrhoz, minden

életút kiinduló pontjához és erőforrásához. Krisztus azért jelent meg Vízkereszt éjtszakáján, hogy útnak indítson és újjáalakítsa életünket. Szükséges, hogy az ő Nevében induljunk el, vagyis hozzá forduljunk imádságunkban és áldását kérjük. Kezdetünk tehát minden körülmény között és feltétlen Isten legyen. — *b)* Imánkat az a körülmény teszi fontossá és jelentőségteljessé, hogy az Úrtól mindenekelőtt az éles pillantás és a tisztánlátás kegyelmét kérjük (Kollekta). Tudjuk, hogy erre nagy szükségünk van, mert nem járhatunk az új úton és nem cselekedhetünk Isten elvárásának megfelelően, ha nem látjuk világosan, mit kell tennünk. És miután természetfeletti feladatok teljesítéséről van szó, arra kell kérnünk az Urat, hogy gyujtsa meg lelkünkben a természetfeletti világosságot, amely rámutat a reánk váró feladatokra, megmagyarázza jelentőségüket és lelkiismeretes teljesítésre késztet. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a keresztény életalakításban és a lelkiéletben minden, még

a kötelesség tárgyilagos felismerése is, a természetfeletti világosságtól, a kegyelem adományától függ, amelyet idejekorán és buzgó imában kell Istentől kérni. — *c)* Fohászunknak ezenkívül még az is a célja, hogy kiesdekelje a megismert feladatok teljesítéséhez szükséges erőt. Az ismeret mindenesetre szükséges, mint kiindulópont és elindulás. A jóakarat is mellőzhetetlen, mint nemes benső diszpozíció és kísérő erő. A kettő azonban egymagában véve nem elegendő, mert istenszolgálatról, jellemalakításról, a Krisztusban való hasonlatosság kidomborításáról, természetfeletti életről van szó. Ehhez több kell! És ezt a «többet», Isten segítségét, a kegyelmet kérjük már most, a kezdet kezdetén, midőn útnak indulunk az új és mélységes, Krisztus megjelenése nyomában fakadó élet beteljesülése felé.

Elhatározás: Erre az imára nekem is gyakran szükségem van, mert azon veszem észre magam, hogy ködös a pillantásom és nem ritkán kételkedem, habozom arra vonatkozólag, hogy mi a

kötelességem. Miután azt megismertem, kérem az Urat, adja meg a szükséges kegyelmi erőt, hogy vonakodás nélkül hozzáláthassak kötelességem teljesítéséhez.

2.

«Nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?» (Evangélium.)

A Kollekta gondolatmenete és a mai liturgiában vázolt út folytatását a mai Evangéliumban találjuk meg. Krisztus, miután az Istenanya és nevelőatyja feltalálták a templomban, csodálkozását fejezi ki azon, hogy aggódva keresték őt, és világosan megmondja, hogy neki immár abban kell lennie, amit «Atyja dolgainak» nevez. Az eddig szemlélt, az új élethez vezető út folytatását, úgyszólván második fázisát Krisztus feleletében találjuk meg. Nekünk is folyton abban kell lennünk, ami az Atyáé és a Fiúé. A lelkiélet mindennapjában ez a következő gyakorlati beállítást jelenti: — *a)* Abban kell lennünk, ami az Atyáé, vagyis az előző pontban mon-

dottak alapján törekednünk kell mindenben és mindenekelőtt Isten érdekét szolgálni, mert ez életcélunk. Nem önmagunkra gondolunk elsősorban, világi, társadalmi, hivatásbeli kötelességeinkre, hanem az Úr érdekére, az istenszolgálatra és mindarra, ami azzal együtt jár. Elsősorban vallásos kötelességeinknek teszünk eleget, lelkiéletünkkel, Isten nagyobb dicsőségével törődünk és csak azután gondolunk minden egyébre. — *b)* Törődünk azonban az «egyébbel» is, mert Isten ezeket a kötelességeket is belevonatkoztatta életünkbe úgy, hogy azok annak lényeges részét képezik. Tehát nem hanyagolhatjuk el társadalmi, hivatásbeli és egyébirányú kötelezettségeinket. Ezt nem is tesszük. Csak attól óvakodjunk, hogy legelső kötelességünk, vallásos feladataink fölé helyezzük őket és miattuk megrövidítsük istenszolgálatunkat. Teendőinket úgy kell beosztanunk, hogy mindenre időt találjunk. Ebben is Szent Pál elgondolását követjük, és míg az egyik kötelességet teljesítjük, addig a másikat nem hanyagoljuk el.

Bonyodalmak és összeütközések esetén mindent úgy rendezünk el egy kis áldozatkészséggel, hogy hivatásbeli kötelességünknek feltétlen eleget teszünk, és vallásos gyakorlatainkra, Isten szolgálatára oly időt jelölünk ki, amelyet egyébként kevésbbé fontos, vagy egyáltalán könnyen elhagyható cselekedetekre szántunk. — *c)* Nagy súlyt fektetünk arra is, hogy mindennapi kötelességeinket is istenszolgálatnak tekintsük és a valódi istentisztelet fennköltszellemében Isten nagyobb dicsőségére teljesítsük. Végelemzésben, ha megvan bennünk a helyes szándék, minden cselekedet istenszolgálat, mert Szent Pál szerint mindent, amit teszünk, Jézus Krisztus nevében kell tennünk. Nem kell aggódnunk, hogy hivatásbeli és egyéb kötelességeink túlságosan sok időt igényelnek és nem szabad a rájuk fordított időt elveszettnek tekinteni. Tegyünk az említett módon mindent istentiszteletté és eleget tettünk minden kötelességünknek. —

Elhatározás: Életalakításomban nagyon ügyelek az egyen-

súlyra. Ennek alapján vallásos kötelességemnek minden körülmény között eleget teszek, és egyéb kötelezettségemet is úgy teljesítem, hogy értékes Istenszolgálat legyen.

3.

«*Alázattal kérünk Téged, mindenható Isten, hogy azok, kiket szentségeddel táplálsz, tetsző erkölcsökkel és méltóképpen szolgáljanak neked.*» (Posztkommúnió.)

«*Újjongjatok Istennek . . . szolgáljátok az Urat örvendezve, járuljatok eléje lelkendezve.*» (Offertórium.)

Amit el kell érnünk — és ez egyenlőre a ma szemlélt új út kicsendülése —, az az Úr örömteljes, lelkes szolgálata, amely valóban kiforrott békéhez vezet. — *a)* Nagy segítség számunkra, hogy — mint a Posztkommúnió mondja — Isten szentségével táplál és így hathatósan megerősít az úton. Naponta belekapcsol az Újszövetség áldozatába, mindennap táplál az Élet Kenyerével és egész életünket az Eucharisztia szellemével

veszi körül. A bennünk mindinkább kibontakozó eucharisztikus élet megerősít az úton, és képessé tesz, hogy valóban nagy lépésekben közeledjünk az Úrhoz és elérjük, amit feltétlen el kell érnünk : örök célunkat. — *b)* Az Eucharisztia áldásdús befolyásának köszönjük, hogy bennünk is kialakul lassan az az életforma, amelyet a mai Posztkommúnió «Istennek tetsző erkölcs» alatt említ. Az Eucharisztia közvetítette kegyelem fokozatosan átalakít és magasba ragad, mert erősen lelkünkbe vési a szentséges Krisztus-arc, a krisztusi jellemkép alapvető vonásait. Ez nem is lehet másként, mert Krisztus szellemével tölt el, erejével ajándékoz meg és oly szorossá fűzi vele a kapcsolatot, hogy ennek az intim összeforrásnak jellemképünkre is ki kell hatnia. Az eucharisztikus befolyás hatása alatt tökéletesen odasimulunk Krisztushoz, hozzá alkalmazkodunk s lelkünk önkéntelenül magába szívja a krisztusi **arculat** örökszép formáját. Lényegében véve ez nem egyéb, mint az «Istennek tetsző erkölcs», vagyis azon életmód és stílus,

amelyet feltétlen el kell érnünk és meg kell valósítanunk. A liturgikus elmélkedés is ezt a célt szolgálja és mélységes meglátásai által csak fokozza bennünk az eucharisztikus élet lehetőségeit. — *c)* Az Eucharisztia hathatós befolyása által és a mondottak alapján megtanít tökéletes istenszolgálatra. Ennek alapja és gerince az az ujjongó öröm, amelyről az Offertórium emlékezik meg. Azok, akikben fokozatosan kialakul a krisztusi életstílus, megtalálják az élet mélységes értelmét, megőrzik a benső egyensúlyt, világosan látják a kitűzött célt, és mindez oly nagy hatással van rájuk, hogy boldogok, mert szép körülmények között szolgálhatnak Istennek. Megértik az istenszolgálatban rejlő végtelen értéket; s örömük kiapadhatatlan forrását az istenszolgálat felülmúlhatatlan, változatokban gazdag élményeiben találják.

Elhatározás: A célt nekem is feltétlen el kell érnem. Azon fáradozom tehát, hogy bennem is kialakuljon a krisztusi életstílus és ezért lelkiismeretesen ápolom az

Eucharisztia szellemét. És minden szempontból törekszem tökéletes eucharisztikus életre.

Vízkereszt nyolcada.

Ma befejezzük Vízkereszt ünnepélyes nyolcadát és a szentmise szövege alapján egy pillantásba foglaljuk össze ünnepi élményünket. Az összefoglalást a következő pontokban végezzük: 1. A Krisztushoz való hasonlatosság. 2. Az Isten Báránya. 3. Az adomány irgalmas elfogadója.

1.

«*Isten, kinek Egyszülötte testünk lényegében megjelent, kérünk, add, hogy azáltal, kit külsőben magunkhoz hasonlónak megismertünk, bensőleg is hozzá hasonlók lehessünk.*» (Kollekta.)

A liturgia ma a megjelent Krisztus egyik legszebb tulajdonságára figyelmeztet és ennek alapjára építteti fel velünk lelkiéletünket. — *a)* Isten Egyszülöttje — mint a Kollekta mondja — «testünk lényegében» jelent meg, vagyis felvette az emberi természetet, emberré lett és emberi alak-

ban jött hozzánk. Annyira ember, hogy «megismertük magunkhoz hasonlónak», vagyis a bűnt és a gyarlóságot kivéve ráismertünk Benne emberi természetünkre. Nagy szolgálatot tett ezáltal nekünk, mert megmutatta, hogy mily szép és nemes az emberi természet és egyéniség, ha a bűn nem változtat rajta, és Isten elgondolásának megfelelően az eredeti bűn előtti állapotban jelenik meg előttünk. Krisztusban — Istenségétől eltekintve — az emberi természetben rejlő tökéletesség lehetőségeire ismertünk rá, és ez bebizonyította nekünk, hogy természetünkben végtelen sok érték rejlik, amelyet érdemes kihámozni és érvényesíteni. Rájöttünk arra is, hogy ennek egyetlen akadálya a bűn és következményei. — *b)* A Vízkereszt éjtszakáján megjelent Krisztus legszebb adománya, hogy megismertette velünk az emberi természet tökéletességét és felkeltette bennünk az Őhozzá való hasonlatosság utáni vágyakozást. Életünk ezáltal jelentőségteljes fordulóponthoz jutott. Új eszményképet és

géniuszt kapott Krisztusban, kinek szentséges Arculata, vagyis jellemképe örök ideálunk. Nem tudunk a Vízkereszt ünnepe gondolatkörétől elválni anélkül, hogy ki ne dolgoznók a programmot, melynek célja a Krisztushoz való hasonlatosság beteljesülése. Ez nagyobb vonásaiban a következő: *a)* Megőrizzük magunkban a Vízkereszt élménye által közvetített örökszép Krisztus-képet. A Krisztus-kép mélységesen és feledhetetlenül lelkünkbe véződött, úgyhogy mint fényforrást és irányító géniuszt magunkkal vihetjük a mindennapi élet forgatagába. Erre szükség van, mert életünk és jellembeli kialakulásunk folyamán folyton ehhez a képhez fogunk visszatérni, hogy belőle hitet, erőt és lendületet merítsünk. *β)* A megjelent Krisztus szentséges képének az Őhozzá való hasonlatosságot szolgáló törekvéseinkben még egy másik fontos szerepe is van. E kép lesz ugyanis a nélkülözhetetlen összehasonlítás üdvös kiindulópontja. Az életben majd sokszor meg kell állnunk, hogy lelkiisme-

retvizsgálatot tartsunk és megállapítsuk, mennyiben fejlődtünk és mit értünk el a Krisztushoz való hasonlatosság terén. Ilyenkor mindig az eszményképet, Krisztus szent Arculatát kell szemlélnünk és a szerény és alázatos összehasonlításból kell megtudnunk, mennyiben közeledik jellemképünk a beteljesüléshez és menynyiben áll még tőle távol. *γ)* A hangsúlyt természetesen itt is a természetfeletti momentumra, Isten segítségére fektetjük. A mai Kollekta lelkünkre köti, hogy Istent a Krisztushoz való benső hasonlatosság kegyelméért kérjük. Imaéletünknek és vallásos gyakorlatainknak ez legyen a gerince.

Elhatározás: Vízkereszt világosságában nem hiába szemléltem Krisztus szent embersége dicsőségét és nem hiába ismerkedtem meg a benne élő Istenség felségével. Az emberi Krisztus-arc, e nemes jellemkép utánképzésre késztet. A benne ragyogó isteni fény viszont figyelmeztet, hogy az életemet megszentelő kegyelem, az isteni erő

bennem is visszfényét kelti ennek a ragyogásnak. Mielőtt útnak indulnék a liturgikus folyamat újabb élményei felé, mégegyszer leborulok a Krisztus-arc előtt és ünnepélyesen megígérem, hogy addig nem nyugszom, míg fel nem ragyogott bennem dicsőségének visszfénye.

2.

«*Ime, az Isten Báránya, íme, ki elveszi a világ bűneit.*» (Evangélium.)

Nagyon helyesen cselekedtünk, midőn feltettük magunkban, hogy követjük Krisztust és hasonlóvá válunk szentséges jellemképéhez. A Megjelent — mint Szent János a mai Evangéliumban mondja — Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit és a megváltás beteljesülése által Istenhez vezeti az emberiséget. Mint Isten Báránya nekünk is megmutatja az üdvösség útját. Követésére késztet és feltárja előttünk azokat a tulajdonságokat, amelyek a Hozzá való hasonlatosság alappillérei. — *a)* Krisztus — Keresz-

telő Szent János szerint — Isten Bárányа. Küldetése, hogy elvegye a világ bűneit és megváltsa az emberiséget. Alapvető tulajdonsága a tökéletes önfeláldozás. Ez egyúttal mindazok kiindulópontja, akik Krisztust követik és Hozzá akarnak hasonlóvá válni. Tehát számunkra is kötelező. A mi esetünkben az önfeláldozás ritkán jelent véráldozatot, de mindig a golgotás szellem és annak beteljesülése jegyében áll. A krisztusi élet alapvető törvénye és kötelessége, hogy életünket áldozatnak tekintsük és áldozatként ajánljuk fel az Úrnak. Minden szenvedést, ellentmondást, nehézséget, küzdelmet és fájdalmas csalódást erre vonatkoztatunk vissza; és örvendünk, hogy bennünk is beteljesül az áldozat és mi is az áldozat oltárára kerülünk. — *b)* Nem szabad elfelednünk, hogy a Bárány szelíd és nem tanúsít ellenállást. Krisztus is hasonlóképen cselekedett. Szelíden vállalta a keresztet és minden ellenállás nélkül hagyta magán beteljesülni a kínos áldozatot. Ezáltal példát adott követőinek és megtanított hasonlóké-

pen cselekedni. Nekünk sem szabad ellenállást tanúsítanunk az élet durvaságaival szemben. Szelíden kell vállalnunk mindazt a fájdalmat, amelyben az élet részesít. Áldozatunk végre is szabad akaratból fakad, és örvendenünk kell, hogy beteljesül és követhetjük Isten Bárányát. A legcsekélyebb ellentállás, vagyis elégedetlenség és a szenvedés törvénye ellen való lázadás megtagadása Isten Báránya szellemének és méltatlanná tesz követésére. — *c)* Isten Bárányát végül a hajlíthatatlan kitartás jellemzi. Végigjárja a Golgota-utat, beteljesíti az áldozatot és addig nem válik meg a kínpadtól, míg el nem mondhatja : «Consummatum est», beteljesedett. Követői, akik Hozzá hasonlóak akarnak lenni, szintén állhatatosan kitartanak a szenvedésben. Nem sokallják a rájuk nehezedő kereszt súlyát és nem roskadnak össze alatta. A szükséges erőt abból a tudatból merítik, hogy az élet áldozat, melynek beteljesülése Isten Bárányához tesz hasonlóvá és dicsőségében részesít. Krisztus követői tárgyilagosan szemlélik az életet és

benne elsősorban az áldozat törvényének elkerülhetetlen beteljesülését látják. Ennél még többet is tesznek. Elmerülnek Isten Báránya csodálatos szellemében és annak nevelő hatása alatt megszeretik az életet, mert szeretnek szenvedni és szeretik az áldozatot.

Elhatározás: Én is Isten Báránya követem. Hozzá akarok hasonlóvá válni. És vízkereszti élményem alapján megtanulom az **életet** azért is szeretni, mert szenvedésteljes **áldozat**. Most már csak azt akarom, hogy az áldozat törvénye bennem is tökéletesen beteljesüljön.

3.

«Elhoztuk Neked, Urunk, ez adományokat, emberré lett Fiad megjelenésének emlékezetére, és alázatosan kérünk, hogy amint Ő adományaink szerzője, ugyancsak Ő legyen azok irgalmas elfogadója is.» (Szekréta.)

A Krisztushoz való hasonlatosságot tűztük ki célunkul, és az életet ezen az alapon áldozatnak tekintjük.

A liturgiával arra kérjük az Urat, fogadja el áldozatunkat, amelynek ihlete és kegyelme segítségével Ő a szerzője. — *a)* A liturgikus szöveg Krisztust adományaink, vagyis áldozatunk szerzőjének nevezi. Joggal. Mert Krisztus kegyelme ihlette lelkünket és ismertette meg velünk az imádásraméltó Krisztus-arc szépségeit. Krisztus fakasztotta fel bennünk a Hozzá való hasonlatosságra törekvő vágyat, és Ő késztetett lelkiismeretes követésére. Ugyancsak Ő mutatta meg mint Isten Báránya az életáldozatban rejlő végtelen értéket, és hatott ihletével lelkünkre, hogy követésére szántuk el magunkat és életünket áldozatul ajánlottuk fel Neki. Ezek azok az adományok, amelyekkel szentséges Színe elé járulunk ; és reájuk vonatkozólag valóban elmondhatjuk, hogy Ő a szerzőjük, és csakis kegyelmének köszönhetjük, hogy ily adományokkal örvendeztethetjük meg. — *b)* Adományaink szerzőjét, Krisztust most arra kell kérnünk, gyakoroljon velünk irgalmat és fogadja kegyesen áldozatunkat. Okunk van erre, mert tud-

juk, hogy adományunk és áldozatunk nem tökéletes. Sok benne az emberi gyarlóság, önzés, felületesség, türelmetlenség és szeretetlenség. Nem mindig szenvedtünk úgy, ahogy Isten Báránya követőihez illik és nem mindig törekedtünk lendülettel a Krisztushoz való hasonlatosság beteljesülésére. Nagyon sok hiba csúszott áldozati ajándékunkba. Ennek következtében könyörögve kell kérnünk az Urat, ne vegye tekintetbe e gyarlóságokat és a hibák és fogyatkozások ellenére is fogadja irgalmasan áldozatunkat. Csak így remélhetjük, hogy megállhatunk szentséges Színe előtt, és hogy az Úr nem hagyja jutalom nélkül törekvésünket. — *c)* A jutalomra vonatkozólag is van egy kérésünk. Jutalmul nem kívánunk egyebet, mint Isten további segítségét és kegyelmét. Erre azért van szükségünk, mert ki akarjuk küszöbölni az áldozatban előfordult hibákat és tökéletesíteni akarjuk az Úrnak szánt adományt. Isten kegyelme nélkül erre sem vagyunk képesek. És azért nagy megjutalmazásnak tekintjük, ha az Úr meghall-

gatja kérésünket és további kegyelmi adományai által képesít adományunk és áldozatunk tökéletesítésére. — Valóban csak abban remélhetünk, hogy Isten «irgalmas elfogadója» lesz adományunknak és nem veszi tekintetbe annak tökéletlenségét. Ebben a reményben folytatjuk életutunkat és a Krisztushoz való hasonlatossággal együttjáró küzdelmet.

Elhatározás: Alázatosan kérem az Urat, legyen irgalmas és fogadja el életem áldozatát. Igaz, hogy ez gyarló ajándék, de remélem, hogy tekintetbe veszi jóakaratomat, és nem feledkezik meg arról, hogy szegény vagyok és e gyarló adománynál nem tudok többet adni.

A Vízkeresztre következő vasárnapok liturgiája.

A Vízkereszt ünnepére következő vasárnapok liturgiája színes és mozgalmas. Szoros összefüggésben áll az említett ünnep gondolatmenetével és arra fekteti a fősúlyt, hogy tökéletesítse Krisztus-ismeretünket és minden oldalról megvilágítsa az isteni Megváltó

egyéniségét. Mély bepillantást nyujt jellemképébe, feltárja szándékait, szemlélteti csodáit és bebizonyítja, hogy Krisztus, aki Vízkeresztkor megjelent és kinyilatkoztatta Istenségét, valóban Királyunk és Üdvözítőnk.

A liturgia, azáltal, hogy e vasárnapok szentmiséiben tökéletesíti és elmélyíti Krisztus-fogalmunkat, lelkiéletünkre is nagy hatással van. Eszményképet állít elénk, megkönnyíti az Úr követését, megvonja a párhuzamot Közötte és közöttünk, és ezzel kapcsolatban a lelkiélet legérdekesebb és legfontosabb kérdéseivel foglalkoztat.

Lelkiéletünket ezen az alapon főleg gyakorlati szempontból gyarapítja. A Vízkeresztre következő időszakban Krisztus jellemképét szemlélteti, de a fősúlyt mégis arra helyezi, hogy levonjuk a következtetéseket és az Urat a mindennapi élet bonyolult helyzetein és nehézségein keresztül kövessük.

Részletmunkát is végeztet velünk. Arra késztet, hogy főleg a kisebb dolgokra ügyeljünk. A jellemkép alapvető vonásait nem hagyja ugyan figyelmen kívül, de azért arra indít, hogy elsősorban a kisebb vonásokat vegyük szemügyre és azok tökéletes kialakításán fáradozzunk.

Mindent összefoglalva, azt mondhatjuk, hogy a liturgia ebben az időszakban Krisztus tökéletes követésére nevel.

Ennek így kell lennie, mert csak ez felel meg szellemének. Vízkeresztugyanis, — és ezt már eleget hangoztattuk, — az Úr megjelenésének ünnepe. Alkalmunk volt az Úr egyénitségét minden szempontból megismerni, a tökéletes Krisztus-fogalmat kialakítani magunkban. A most következő időszak csak a munka hátralevő részét végezteti velünk, amennyiben a levont következtetések alapján elősegíti a Krisztushoz hasonló jellemkép tökéletes kialakulását.

Vízkereszt utáni második vasárnap.

A liturgia ma ismét Krisztus Istenségének egyik gyönyörű megnyilvánulását szemlélteti: a kánai menyegzőn történt csodálatos esemény szemtanújává tesz. Elmélkedésünket az Evangélium alapján végezzük a következő pontokban: 1. A bor hiánya. 2. Krisztus cselekedete. 3. A csodálkozó tömeg.

1.

«És fogytán lévén a bor, mondá Jézus anyja Neki: Nincs boruk.» (Evangélium.)

Jézus működése kezdetén távoli ismerősök mennyegzőt tartottak a galileai Kánában. Jézus is hivatalos volt.

Anyjával és tanítványaival vett részt az ünnepen. Ott történt, hogy a fiatal házaspár rendkívül kellemetlen helyzetbe került. Kifogyott a bor és nem volt mit tölteni a kancsókba. E jelenetnek — amely egyébként alkalmat nyujt Krisztusnak, hogy kinyilatkoztassa Istenségét — nagy és mély jelentősége van. — *a)* A bor itt nyilvánvalóan az élethez szükségeset, az erőt jelképezi. Aki menyegzőt tart, lakodalmat hív össze és vendégeket lát, annak idejekorán gondoskodnia kell, hogy a házban minden szükséges meglegyen és vendégeit ki tudja elégíteni. Igy vagyunk az élettel is. Aki egyszer részesült az élet kegyelmében, annak idejekorán gondoskodnia kell, hogy meg legyen minden, ami az élet fenntartásához szükséges. Különben úgy jár, mint a násznép Kánában : zavarba jön, kellemetlen helyzetbe kerül és nem tudja mitévő legyen. Elkerülhetetlen tehát, hogy komolyan gondolkodjunk az élet fölött, világosan lássuk, mi kell fenntartásához és beteljesüléséhez, idejében megismerkedjünk különböző szük-

ségleteivel és még mielőtt kellemetlen helyzetbe kerülnénk, előrelátóan gondoskodjunk fedezetről. Ne éljünk a felhőkben és ne ringassuk magunkat lehetetlen álmokban, mert könnyen előfordulhat, hogy az élet durván felráz aléltságunkból és oly nehéz feladat elé állít, amit alig leszünk képesek megoldani. — *b)* A kánai menyegző esete bizonyítja, hogy az életben néha kifogy a szükséges. Egyszóval Isten megengedi hogy «kifogyjon a bor», zavarba jöjjünk és kénytelenek legyünk rendkívüli megoldást vagy kiutat keresni. Ennek magasabb rendeltetése van. Az Úr azt akarja, hogy belássuk függőségünket, ne bízzunk túlságosan előrelátásunkban. A mindennapi életben is tapasztaljuk, mily könnyen adódhatnak elő oly fordulatok, amelyek meghiúsítják terveinket és rendkívül nehéz helyzetbe juttatnak. Az ily helyzet üdvös és bizonyos körülmények között kimondottan szükséges. Különben elbizakodottakká válunk, elfeledkezünk Istenre támaszkodni, saját erőnkben és teljesítőképességünkben bízunk és tévútra kerülünk. — *c)* A

kánai menyegző eseményeinek magyarázatában ne legyünk túlságosan anyagiasak és ne gondoljunk elsősorban az élet materiális szükségleteire. Ezek is elkerülhetetlenek, és mint olyanok, a szimbolikus bor fogalma alá esnek. De vannak magasabb érdekek is. Értem alatta a lélek szükségletét: az életerőt, a megszentelő kegyelmet és Isten segítségét. Ebben a vonatkozásban is könnyen előfordulhat, hogy kifogy a bor, vagyis egy szép napon arra ébredünk, hogy fogytán van a kegyelem, nincs bennünk több életerő és nincs mivel fenntartanunk a lelkiélet és küzdelem bonyodalmas folyamatát. Ilyenkor érezzük legjobban, mit jelent hiányt szenvedni, kiutat keresni és rendkívüli megoldásra gondolni. Üdvösséges pillanat ez is, mert megtanít függőségünket elismerni, érezteti velünk lehetőségeink szűk korlátait és egyenesen odavezet Istenhez.

Elhatározás: Hányszor fordult elő az én életemben is, hogy «a bor kifogyott» és kínos helyzetbe kerültem. Ilyenkor nem mindig találtam fel magam, és gyakran na-

gyon is nevetségesen viselkedtem. Mától fogva ez másként lesz. Belátom, hogy erre szükségvan és ha mégegyszer kifogy a bor, vagyis az életerő, és sürgős felújításra van szükségem, haladéktalanul Istenhez fordulok és Benne keresem az üdvös megoldást.

2.

«Mondá nekik Jézus: Töltsétek meg a vedreket vízzel.» (U. o.)

Krisztus, az isteni Megváltó figyelmét nem kerüli el a násznép kellemetlen helyzete és éles szeme hamar észreveszi, miről van szó. A megoldáshoz neki, a mindenható Istennek, igazán nem kell sok. Rendelkezik; egy pár parancsot ad; rövidesen rendbe hoz mindent; és a lakodalmi ünnep tovább folyik, mintha semmi sem történt volna. — *a)* Tudnunk kell, hogy — mint a kánai menyegző története is bizonyítja — az isteni Megváltó mindentudását semmi sem kerüli el. A kínos helyzetet és a zavart nem lehet Előle elrejteni. Ebben nagy vigasz rejlik, mert tudjuk, hogy Isten sok-

szor előbb veszi észre és szerez tudomást arról, mily nehéz helyzetbe kerültünk, mint önmagunk. Többet is tud ennél: látja az előlünk elrejtett összefüggéseket, ismeri a hátteret és tudja, mily előzmények vezettek oda, hogy kifogyjon borunk és rendkívüli megoldást kelljen keresnünk. Az a tudat, hogy az Úr tökéletesen ismeri helyzetünket, önmagában véve is megkönnyebbülést jelent, bizalmat fakaszt és arra késztet, hogy közvetlenül Hozzá forduljunk és Nála keressük az elkerülhetetlenül szükséges megoldást. — *b)* Krisztus, alighogy áttekintette a helyzetet, rögtön rendelkezik, parancsot ad, megszervezi a teendőket és megoldáshoz vezet. Nagyon gyakran előfordul, hogy Istent nem is kell kérni segítségéért, mert jósága megelőz és előbb vezet megoldáshoz, mintsem gondolnánk. Ha pedig ez nem következik be, akkor bizalommal fel kell előtte tárnunk a helyzetet és alázatos könyörgésben kell segítségét kérnünk. — *c)* Azok, akiket Krisztus megszólít és akiknek parancsot ad, vonakodás nélkül enge-

delmeskednek. Nem kérdezik, miért tölteti meg a vedreket vízzel és nem vonakodnak a parancsnak eleget tenni. Hasznát is látják, mert midőn a násznagy az elébevitt vederből merít, víz helyett bort talál benne. Aki Krisztus segítségét kéri, hasonlóképen cselekedjen. Feltétlen engedelmeskedjék az Úr parancsának, és tegye meg, amit kíván. Ne firtassa az okokat és ne keressen magyarázatot. Hagyja az eseményeket Isten elgondolása szerint fejlődni és bízzon mindent az Úr jóságos hatalmára. Akkor majd Ő is bort merít a vízzel telített vedrekből, vagyis részesül a megsegítő kegyelemben.

Elhatározás: Boros kancsómban már nem egyszer találtam bor helyett vizet. Ez kellemetlen felfedezés volt, mert tudomásomra juttatta, hogy az élethez szükséges erő és kegyelem megint kifogyott. Ilyenkor sokszor idegesen kapkodtam és nem tudtam, mitévő legyek. Ma már világosan látok: az isteni Megváltóhoz fordu-

lok segítségért és feltétlen alávetem magam parancsának, mert tudom, hogy ettől függ üdvösségem.

2.

«Ezzel kezdte meg Jézus csodatetteit . . . és nyilvánosságra hozá dicsőségét, és hivének Őbenne tanítványai.» (U. o.)

A kánai menyegzőn történt csoda nagy port vert föl. Hamarosan híre ment Jézus csodatevő hatalmának, és nemcsak a násznép és a tanítványok hittek Benne, hanem mindazok, akik hírét vették a csodálatos eseménynek. — *a)* A tömeg csodálkozik Krisztus cselekedetén, hisz Istenségében és porbahullva imádja Őt. Megértjük, hogy imádja Krisztust és hódol Istenségének. De nem értjük meg egészen, hogy mi csodálkozni való van Krisztus cselekedetén. Tudjuk, hogy Isten, és tudjuk, hogy mindenható. Tehát nem csodálkozhatunk, hogy Ura a természet elemeinek, és képes felfüggeszteni a fizikai törvényeket. Azon pedig, hogy tudomást szerez a helyzetről, rögtön

intézkedik és segítségére siet a megszorult násznépnek, egyáltalán nem lepődünk meg. Végelemzésben Krisztus az emberi nem Megváltója, és azért jött, hogy meggyőzzön Isten szeretetéről, feltárja az isteni Szív végtelen jóságának mélységeit és megtanítson remélni ígéreteiben. — *b)* Ha nem is csatlakozunk a tömeg felfogásához, mégis csodálkozunk, mert a kánai menyegző eseménye valóban csodálatraméltó. Azon csodálkozunk, hogy az isteni Megváltó minden szomorú tapasztalata és komor előrelátása ellenére érdemesnek tartja segítségünkre sietni. Isteni mindentudása előtt nem titok, hogy az emberi nem végtelenül hálátlan és ritkán köszöni meg a kapott jótéteményt. Krisztus nagyon jól tudja, hogy azok, akiket a legnagyobb jótéteményben részesített, majd később, midőn halálra ítélik, teli torokkal kiáltják feléje a rettenetes «crucifige»-t, feszítsd meg-et és jóváhagyják az igazságtalan ítéletet. Mindezt tudja és előre látja. Ettől függetlenül segítségünkre siet és mindannyiszor, valahányszor kínos helyzetbe kerü-

lünk, megoldáshoz vezet. Ez oly önzetlenség, amely minden érdek fölött áll és amelyre csak Isten képes. — *c)* Mi is ott térdelünk a tömegben és imádjuk az Úr csodatévő hatalmát. Okunk van rá, mert Krisztus nem egyszer töltötte meg vizeskancsónkat borral. Rendjén van, hogy imádjuk Őt és térdelve hódolunk Neki, de meg kell ígérnünk, hogy ezt akkor is megtesszük, ha nem mível csodát. Nemcsak akkor kell imádni az Urat, ha kapunk tőle, hanem mindig. Akkor is, ha nincs mit kérnünk, vagy látszólag nem hallgatja meg kérésünket. Önzetlen szeretet legyen imádásunk kiindulópontja, mint a csodatévő Krisztust is merő önzetlenség vezeti. Legyünk meggyőződve: minél önzetlenebbül viselkedünk Vele szemben, annál bőkezűbb magatartást tanúsít irányunkban.

Elhatározás: A csodatévő Krisztust teljes és önzetlen odaadással imádom. Nem arra gondolok, hogy kapok Tőle és segít rajtam, hanem arra, hogy Istenem és szeret engem. Megelőző szere-

tete viszontszeretetre késztet. És ez kényszerít térdre és fakasztja fel lelkemben a legőszintébb hódolat érzelmeit.

Vízkereszt utáni második vasárnapra következő hétfő.

A mai Evangélium által vázolt jelenet mozgalmas képéből ragyogó világossággal domborul ki a Szentséges Istenanya egyénisége. Elmélkedésünkben az Istenanya a menyegzőn tanúsított magatartásával foglalkozunk a következő pontokban: 1. Az Istenanya közbenjárása. 2. Krisztus válasza. 3. Az Istenanya parancsa.

1.

«És fogytán lévén a bor, mondá Jézus anyja neki: Nincs boruk.» (Evangélium.)

A kánai menyegzőn az Evangélium jelentése szerint a Szentséges Istenanya is hivatalos volt. Ő is észrevette a násznép kellemetlen helyzetét és mint olyasvalaki, aki hosszú éveken keresztül gondoskodott családja szükségleteinek lelkiismeretes kielégítésé-

ről, rögtön megértette a zavaros helyzet horderejét. Levonta a következtetést és vonakodás nélkül belekapcsolódott a történésbe. — *a)* Az Istenanyát, aki rögtön áttekintette a helyzetet, senki sem kérte fel közbenjárására. Önmagától cselekedett és önnön jóságos szíve sugallatát követte. Látta, hogy a fiatal házasok segítségre szorulnak. Rögtön felemelte közbenjáró szavát. Az Istenanya nemcsak a kánai menyegzőn viselkedett így. E híres menyegző csak kezdet, mert a Boldogasszony azóta már milliószor cselekedett hasonlóképen és számtalanszor járt közben érettünk isteni Fiánál. E közbenjárást jellemzi, hogy megelőzi kérésünket, fölülmúlja várakozásunkat és a legönzetlenebb szeretetből cselekszik. — *b)* Az Istenanya közvetlenül Krisztushoz fordul. Nem sokat beszél, és semmit sem magyaráz. Csak egy pár velős szóval világítja meg a helyzetet, és annyit mond, hogy «Nincs boruk». Tudja, hogy isteni Fiánál fölösleges minden magyarázat, mert ismeri a helyzetet és kezdettőlfogva tudomása van a dologról. Külö-

nösebb kérést sem intéz Hozzá, mert azt a közöttük fennálló szoros kapcsolat alapján fölöslegesnek tartja. Nekünk is többször meg kellene fontolnunk ezt az igazságot, és többet kellene gondolnunk az Istenanya közbenjáró hatalmára. Tudnunk kellene, hogy szava mindenható, és nincs oly kérés, melynek teljesítését isteni Fia megtagadná neki. — *c)* Nagy benyomást gyakorol reánk az a körülmény, hogy az Istenanya még ily egyszerű anyagi szükséglet és materiális zavar esetében is felemeli közbenjáró szavát. Ha ez így van, mily forró tűzzel fordulhat isteni Fiához és kérheti segítségét akkor, amikor magasabb érdekről, lelkünket környező veszedelemről és lelkünk üdvösségének biztosításáról van szó. Az Istenanya ilyenkor nem szűnik meg közbenjáró imájával ostromolni isteni Fia jóságos Szívét, és addig nem nyugszik, míg el nem érte célját és meg nem mentette lelkünket. Ennek tudata nagy bizalomra gerjeszt az Istenanya iránt, és arra késztet, hogy hozzá forduljunk segítségért valahányszor lel-

künk üdvösségéről van szó, vagy másokért aggódunk.

Elhatározás: Lelkemben mindig megrendülök, valahányszor az Istenanya közbenjárására gondolok. Tudom, hogy az anyai szeretet legtökéletesebb megnyilvánulásával állok szemben, és arra törekszem, hogy gyümölcsét előbb megérdemeljem, s azután élvezzem.

2.

«Felelvén neki Jézus: Mi közöm nekem és neked asszony? Még nem jött el az én órám.» (U. o.)

Krisztus válasza meglepően hat ránk. Kissé keménynek tartjuk, és csodálkozunk, hogy Szentséges anyjának nem ad más feleletet. Ha azonban a dolog mélyére pillantunk, megértjük a benne megnyilvánuló végtelen bölcseséget és épülünk tartalmán. — *a)* Krisztus válaszával elsősorban isteni fölényét akarja kidomborítani. Ez hozzátartozik isteni természete kinyilatkoztatásához. Az Istenanyával szemben Ő Isten Egyszülöttje. Vele

szemben, épen úgy mint minden teremtménnyel szemben, abszolút fölényben van. Ő mindenható Isten. Segítsége teljesen akaratától, öröktől-fogva való elhatározásától függ. Ezt mindenkinek tudomásul kell vennie. Azért adja e rendkívüli választ, és utasítja vissza, legalább is látszólag, az Istenanya kérését. Krisztus magatartásában isteni hatalma megnyilatkozását kell imádni. Az Istenanya is így cselekedett és nem magyarázta félre a visszautasító választ. — *b)* Válaszában az isteni Megváltó megemlíti, hogy az Ő órája még nem jött el. Ez annyit jelent, hogy nem csodát művelni jött a menyegzőre. Nyilvános működését még nem kezdte meg és még nem mondotta el programmbeszédjét a boldogságok hegyén. Nem azért jött a menyegzőre, hogy isteni hatalmát és mindenhatóságát mutassa. Arra figyelmezteti tehát Szentséges Anyját, hogy ha meghallgatja kérését és csodálatos módon segít, azt a rendkívüli helyzetre való tekintettel csakis az Ő kedvéért teszi. Krisztus válasza egyáltalán nem alázza meg

az Istenanyát, sőt kiemeli közbenjáró hatalmát, és bizonyítja, hogy Krisztus még akkor is meghallgatja, midőn «még nem jött el órája». — *c)* A rendkívüli válasz, amely már sokakat gondolkodóba ejtett, az isteni Megváltó végtelen jóságáról is tanúbizonyságot tesz. Szereti Szentséges Anyját, feltétlen kedvében akar járni, tehát meghallgatja kérését, és szándéka ellen csodát művel. Végtelen jóságáról tesz tanúbizonyságot, és ezáltal arra késztet, hogy az Istenanya közvetítésével még a legrendkívülibb helyzetben is bizalommal hozzá forduljunk. — Az isteni Megváltó látszólag elutasító válaszában az a tanulság rejlik, hogy mindenkor az Istenanyához kell fordulnunk, és hathatós közbenjárásában kell reménlünk. Nincs oly bonyolult helyzet és rendkívüli eset, amelyben ne segítene és ne járná ki isteni Fiánál az elkerülhetetlenül szükséges kegyelmet.

Elhatározás: Nem egyszer kerültem bonyolult helyzetbe, de, sajnos, nem mindig gondoltam arra, hogy biztosít-

sam magamnak az Istenanya közbenjárását. Ügyetlenségemet elégszer megsínylettem; és most, okulva a multból, erősen megfogadom, hogy életemben semmit sem teszek anélkül, hogy előbb az Istenanyához ne fordultam volna anyai áldásáért.

3.

«Mondá az ő anyja a szolgáknak: Amit nektek mond, cselekedjétek.» (U. o.)

Az Istenanya a kapott válasszal szemben példás magatartást tanúsít. Tökéletesen megérti isteni Fia szándékát és hozzá alkalmazkodik. — *a)* Nem maga intézkedik és nem saját elgondolását követi. A szolgáknak meghagyja, hogy Krisztushoz forduljanak és csak ahhoz tartsák magukat, amit Ő mond. Önnön egyéniségét nem tolja előtérbe és saját dicsőségét nem keresi. Háttérben marad és senkivel sem érezteti, hogy a csodálatos segítség az Ő közbenjárásának tudható be. Szívesen segít és cselekszik, de csakis isteni Fián keresztül és Ő általa. Az

Istenanya ezáltal a legtökéletesebb krisztocentrikus beállítás eszményképévé válik. Megtanít, hogy mindenben Krisztust kell keresni és általa, kegyelme alapján cselekedni. Megbízható tengelyt szúr életünkbe: és ez az isteni Megváltó. Nekünk, Máriatisztelőknek, ezt az igazságot különösen szemelőtt kell tartanunk és a Boldogasszony kultusza által is csak Krisztust kell keresnünk. Máriatiszteletünk ugyanis addig tökéletes és felel meg az Istenanya szándékának, amíg krisztocentrikus alapon nyugszik és az isteni Megváltóhoz vezet. — *b)* Az Istenanya kultusza a mondottak alapján Krisztusban csendül ki. Ez annyiban igaz, amennyiben a Szentséges Szűz Krisztus legelső követője, és mindazok, akik az Istenanya példája szerint élnek, az isteni Megváltó követőivé válnak. A Boldogasszony volt ugyanis az első, aki életében megvalósította az Evangéliumot és Krisztus tanítása szerint alakította lelkiségét. Kultuszunk csak akkor tökéletes, ha példája szerint igazodunk, lelkünkben utána képezzük jellem-

képét és ezáltal a szó szoros értelmében Krisztus tökéletes követőivé válunk. E feltétel mellett Máriakultuszunk valóban krisztocentrikus lesz és tökéletesen kielégíti Isten elvárását. — *c)* Ne gondoljuk, hogy a krisztocentrikus Máriakultusz kisebbíti az Istenanya dicsőségét és háttérbe szorítja egyéniségét. Ellenkezőleg. Inkább kidomborítja és teljesíti küldetését. A Szent Szűz azért vezércsillagunk, és lelki édesanyánk, hogy Krisztushoz vezessen. Ha kultusza által sikerült eljutnunk az isteni Megváltóhoz, beteljesült küldetése és ezáltal csak nagyobbodott dicsősége.

Elhatározás: Mária az út; Krisztus a cél. Vagyok annyira tapasztalt a lelki életben, hogy a kettőt nem tévesztem össze. A Szentséges Szűz szellemét választom életutamnak és Krisztushoz akarok eljutni. Ezt annál is inkább megteszem, mert tudom, hogy az isteni Megváltóban a tőle elvonatkoztathatatlan Istenanyát is örökre megtalálom.

Vízkereszt utáni második vasárnapra következő kedd.

A lelki életben nagyon fontos szerepet játszik a kegyelem. A liturgia ma Szent Pál szavaival (Szentlecke) megtanít a kegyelemmel együttműködni és adományaival élni. Az Apostol tanítását a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A különböző adományok. 2. Az adományok használata. 3. Az adományok használata (folytatás).

1.

«*Testvérek: Különböző adományaink vannak a nekünk adott kegyelemnek megfelelően.*» (Szentlecke.)

Isten örökszép terv szerint gondolta el és építette fel a megváltás üdvrendszerét. Tengelyt adott neki, és ez a megszentelő kegyelem. Mint természetfölötti éltető erőt végtelenül változatossá és mozgalmassá tette azáltal, hogy az élet különböző fordulatainak és szükségleteinek, a megoldandó feladatoknak megfelelően külön kegyelmet ad. A kegyelem sokaságának Szent Pál szerint az adomá-

nyok különbözősége felel meg. — *a)* A kegyelem különbözősége, amely az alkalmak és feladatok szerint változik (ami a kegyelmiélet alapjára, a megszentelő kegyelemre nem vonatkozik, mert az mindig egyforma marad s csak mértékében növekszik vagy csökken a vele való együttműködésnek megfelelően), világosan bizonyítja, hogy Isten üdvrendszere által az élet minden szükségletéről gondoskodik és minden helyzetben segítségünkre siet. A jóságos Teremtő ismeri az emberi életet, a velejáró küzdelmet, annak meglepő, szeszélyes, általunk előre nem látható fordulatait és tudja, hogy minden helyzetben rendkívüli segítségre (segítő kegyelem) vagyunk szorulva, különben nem álljuk meg helyünket és nem oldjuk meg a reánkbízott feladatot. A szükséges, a különböző alkalmakhoz igazodó segítséget nem tagadja meg és akkor adja, amikor a pillanat szükségessé teszi. E kegyelmi segítség (ellentétben a megszentelő kegyelemmel, amely addig van meg bennünk, amíg Istennel való kapcso-

latunkat a bűn által meg nem szakítjuk) csak addig tart, míg meg nem oldottuk a reánk bízott feladatot. A szükség elmúltával ismét megszűnik. A kegyelem különböző megnyilvánulásai tehát elárasztják életünket és oly mozgalmasak és változatosak, hogy lehetetlen őket egy mindent felölelő rendszerbe foglalni. E tényállás viszont azt bizonyítja, hogy Isten gondját viseli lelki életünknek és részéről mindent megtesz annak előmozdítására. — *b)* A kegyelem különböző megnyilvánulásai, — mint Szent Pál a mai Szentleckében magyarázza, — különböző, a segítő kegyelem céljának megfelelő adományokkal járnak. Isten ezek kiosztásában a különböző hivatások, küldetések, helyzetek és szükségletek szerint igazodik. Adománya célja a megajándékozottat hivatására, esetleg rendkívüli küldetésére külön előkészíteni és fontosságának megfelelően képesíteni. Isten elsősorban ezt a célt tartja szem előtt és rendkívüli adományban csakis a rendkívüli küldetéssel kitüntetett kiválasztottjait ré-

szesíti. Vannak azonban oly adományok is, amelyek nem tartoznak a kegyelmi élet rendkívüli jelenségei közé és amelyek a mindennapi élettel járó kötelességteljesítést teszik tökéletesebbé. Szent Pál a mai Szentleckében a rendkívüli és a mindennapi-adományokról beszél, szépségüket vázolja és ezáltal rámutat, hogy az Úr mily gondos szeretettel egyengeti az üdvösségünkhöz vezető utat. — *c)* A mondottakkal kapcsolatban meg kell állapítanunk, hogy kötelességünk lelkiismeretes önvizsgálatot tartani és megállapítani, hogy milyen adományban részesített az Úr. Ezáltal kettős célt szolgálunk. Elsősorban ráeszmélünk az adományra, megismerjük horderejét, a belőle reánk háruló kötelességet és hálát adunk az Úrnak a rendkívüli és megtisztelő kitüntetésért. Másodsorban pedig jobban megismerjük Isten-adta hivatásunkat. Az adomány természetéből joggal következtethetünk hivatásunk lényegére és ezen megismerés alapján újból kidolgozhatjuk és kibővíthetjük a teljesítésre vonatkozó programmot,

hogy így jobban elmélyüljünk hivatásunk szellemébe és tökéletesebben feleljünk meg igényeinek.

Elhatározás: Önvizsgálatot tartok és megállapítom, hogy milyen adományokban részesített az Úr. Ezekkel a jövőben lelkiismeretesebben élek, amennyiben igénybe veszem segítségüket és tökéletesítem hivatásom teljesítését.

2.

«Ha szolgálat, akkor tevékenykedjünk a szolgálatban; ha valaki tanít, oktasson; aki buzdít, buzdítson.» (U. o.)

Szent Pál a mai Szentleckében világosan megmondja, mit kell tennünk és Isten adományát hogyan kell felhasználnunk. A legfontosabb teljesítményeket névszerint is említi és ezekről a következőket mondja : — *a)* Elsősorban a tömeghez beszél, az alárendeltek sokaságához intézi szavait és megmondja, hogyan kell a szolgálatot, az alárendelt állapotot eszményien felfogni. «Tevékenykedjünk»,

úgymond, vagyis a szolgálatnak aktívnak, termékenynek kell lennie. Az Apostol által használt kifejezésnek itt különösen súlyos jelentősége van, mert a tevékenység szabad akaratból fakadó elhatározás gyümölcse, lendületes munkát, benső dinamikát, őszinte meggyőződést és mélységes örömet jelent. Szent Pál szerint ezen tulajdonságoknak meg kell lenniök az alárendeltben, kinek szolgálata csakis ezen feltétel mellett válik érdemszerzővé és természetes és természetfeletti, egyéni és közös szempontból hasznossá. — *b)* Szent Pál ezután a tanítás fontos missziójáról emlékezik meg s azt mondja, hogy «aki tanít, az oktasson». Vagyis legyen haszna, eredménye, súlya a tanításnak. A tanított okuljon belőle, érjen meg, fejlődjön ki, tökéletesüljön általa és érje el Isten által kitűzött célját. Az Apostolnak, aki egy hosszú emberéleten keresztül egyebet sem tett, mint tanított, nagy tapasztalatai vannak e téren. Páratlan ügyességgel tömöríti ezeket az idézett pár szóba össze és mutat reá a fontos tanítóküldetés lényegére. —

c) «Aki buzdít, buzdítson», folytatja gondolatmenetét az Apostol, és ezáltal megint egy másik, igen fontos teljesítmény és hivatás szépségeit vázolja. Olyanok is vannak, akiknek nincs más küldetésük, mint buzdítani. Ilyenek is kellenek. Nagy szerep jut nekik a misztikus Krisztustest tagjai életében, mert buzdításra, elindításra, megszilárdításra mindig szükség van. Az élet felőrli az erőt, felmorzsolja a legszívósabb idealizmust, gyengíti a legacélosabb ellenállást. Szükség van oly egyéniségekre, akik jellemük, életalakításuk, példájuk, szellemük és egyéb adottságaik révén buzdítólag hatnak reánk és megerősítenek a jóban. Azok, akiket Isten e szent hivatallal tisztelt meg, ne tegyenek egyebet: — kívánja Szent Pál —, buzdítsanak. Legyen bennük annyi szilárd érték, tömör gazdagság, emberismeret, érettség, tapasztalat, szeretet és főleg kegyelmi bőség, hogy magasztos hivatásukat eredménnyel gyakorolhassák. Akkor megfeleltek Isten elvárásának és nem vették hiába az adományt.

Elhatározás: Szent Pál szavai gondolkodóba ejtenek: mennyi a tennivaló, mily korlátlan lehetőség távlatai nyílnak meg előttem! Nem jogos a kérdés: minek vettem Isten nekem oly bőségesen kiszabott adományát és miért nem tettem eddig is többet? Továbbá: mi lesz ezután?

3.

«Aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki elöljáró, buzgóságban; aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban.» (U. o.)

Szent Pál folytatja a kegyelemmel való együttműködés és Isten adománya felhasználása gazdag programmját és újabb távlatokat nyit. — *a)* Az adakozást is megemlíti. A megértő és irgalmas szeretet ezen remek megnyilvánulására is kitér, és felszólít, hogy az adomány a szív egyszerűségéből fakadjon. Ne hiúság, felfuvalkodottság, pöffeszkedés vagy hasonló szellem vezessen, hanem a szív egyszerűsége, vagyis természetes és közvetlen megértése felebarátunk nehéz helyzetének és annak a magától

értetődő kötelességnek, hogy ezen feltétlen — amennyiben módunkban áll — segíteni kell. — *b)* Az Apostolnak az elöljárókhoz, a felelős vezetőkhöz is van szava. Röviden nyilatkozik és az elöljáró kötelességét egy szóba foglalja össze: buzgóság. Annak, akit a Gondviselés mások, egy testület élére helyezett és kezébe kormányzó hatalmat adott, «elől kell járnia» és erre — vagyis hogy a többieket, a reábízottakat megelőzze — csakis a buzgóság tüze képesíti. Szent Bernát azt mondotta az elöljáróknak: «praesis ut prosis» — légy elöljáró, amennyiben a többieknek, a közösségnek hasznot hajtasz. Az elöljáró tehát a közösség szolgálatában áll. Erre is csak a buzgóság teszi képessé és alkalmassá. — *c)* A lelkiéletben az irgalmasság is nagy szerepet játszik és az Apostol erről sem feledkezik meg. Krisztus parancsa szerint kötelesek vagyunk az irgalmasság cselekedeteit gyakorolni, de ennek nem szabad kényszerből történnie. Vidámságban kell az irgalmasság cselekedeteit végeznünk, vagyis szabad elhatározás-

ból, mélységes meggyőződésből, izzó szeretetből. Lélekkel kell telíteni e cselekedeteket; csak akkor van értékük, jelentenek érdemet és fakasztanak áldást. Minden megszokás, kényszer és csak a szív természetes érzékenységének követése ellentétben áll a valódi irgalmasság szellemével és csak névszerint jelent irgalmasságot.— Gyönyörű programmot fejt ki Szent Pál a mai Szentleckében. **Megtanít** keresztény kötelességeinket komolyan venni és oly cselekedetekkel gazdagítani életünket, amelyek belső értéküknél fogva alapját vetik eljövendő dicsőségünknek.

Elhatározás: Megszívlelem a mai liturgia tanítását és komolyan gondolkodom afölött, vajjon cselekedeteim megütik-e az imént vázolt tökéletes életalakítás mértékét? Ha nem, akkor megvizsgálom a helyzetet, rájövök cselekedeteim értéktelenségének okaira és igyekszem azokat minél előbb kiküszöbölni.

Vízkereszt utáni második vasárnapra következő szerda.

Mai elmélkedésünkben folytatjuk a tegnap megszakított gondolatmenetet és Szent Pál szavai alapján (Szentlecke) tovább dolgozunk a kegyelemben való együttműködés nemes programmján. Elmélkedésünket a következő pontokban végezzük: 1. A szeretet gyakorlata. 2. Az ellenség szeretete. 3. A lelkiélet elmélyítése.

1.

«A szeretet legyen tettetés nélkül... legyetek egymás iránt gyengédek ... legyetek résztvevők a szentek bajaiban, gyakoroljátok a vendégszeretetet.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol, a mai Szentleckében megtanít a szeretetet komolyan venni és gyakorlata által lelkiéletünket elmélyíteni. — *a)* Elsősorban megkívánja, hogy szeretetünkben őszinték legyünk. Kerüljük a tettetést és törekedjünk arra, hogy mindig a szív mélyéből fakadó érzelemnek megfelelően cselekedjünk. Nincs megvetendőbb cselekedet annál, ha valaki külsőleg szeretetet mutat, belsőleg pe-

dig távol áll tőle. A tettetés veszélyét könnyen elkerüljük, ha Krisztus parancsának megfelelően egyszerűen akarunk szeretni. — *b)* Megkívánja továbbá a nagy lelki finomságra való, egymás iránt tanúsított gyengédséget. Ezzel nem az érzelmi momentumot helyezi előtérbe, hanem azt a kicsiszolt tapintatot, amely nagyrabecsüli felebarátját, alkalmazkodik egyéniségéhez és érzelme mélységének megfelelően gyengéden bánik vele. — *c)* «A szentek bajairól» is megemlékezik. A «szentek» alatt őskeresztény szokás szerint a közösség tagjait érti. Feltétlen megkívánja, hogy törődjünk egymás sorsával, vegyünk részt egymás életében és ne zárkózzunk el felebarátunk baja elől, hanem ellenkezőleg, siessünk segítségére. Az Apostol kölcsönös kiegészítésre gondol, és ezáltal megveti alapját a keresztény közösségnek és összetartásnak. — *d)* Az apostol elég gyakorlati ember ahhoz, hogy a vendégszeretetet is belevonatkoztassa a szeretet programmjába. Lelkünkre köti e szép erény gyakorlatát, és megkívánja, hogy

tárva-nyitva tartsuk ajtónkat azok előtt, akik reászorulnak vendégszeretetünkre. — Nagy súlyt kell fektetnünk — ha meg akarunk felelni az Apostol szellemének — a szeretet gyakorlatára és minden erőnkből azon kell lennünk, hogy kialakuljon bennünk az a mélységes szellem, amely egyedül vezet a szeretet beteljesüléséhez.

Elhatározás: Attól félek, hogy túlsokat beszélek a szeretetről, amely bennem nincs is meg oly nagy mértékben. Ezentúl inkább Szent Pál tanácsát fogadom meg és szeretetemről nem szavakban, hanem tettekben teszek tanúbizonyságot. (Részletes jófeltételek.)

2.

«Áldjátok azokat, akik üldöznek titeket, áldjátok és ne átkozzátok.» (U. o.)

A keresztény lelkiségnek van egy nagyon nehéz követelménye, és ez az ellenség szeretete. Szent Pál természetesen ezt is belevonatkoztatja lelkiéletünk programmjába és Krisztus pa-

rancsa alapján kötelességünkké teszi, hogy szeressük ellenségünket. — *a)* Az üldözésre áldással kell válaszolnunk, mondja az Apostol. Paradoxonnak vehetnők, pedig így van: Isten csak azért engedi meg, hogy üldözőink gáncsot vessenek nekünk és az üldöztetés áradatát zúdítsák reánk, hogy a bűnös cselekedetből áldás fakadjon. Ez akkor történik meg, amikor a gyűlöletre szeretettel válaszolunk és áldjuk azokat, akik keserves óráink okozói. Az áldás elsősorban reánk esik vissza, mert végtelen érdemmel jár. Azonkívül nem egy esetben kiindulópontjává válik ellenségeink megtérésének. Emellett tanúskodik az Egyháztörténelem is. — *b)* Meg kell fontolnunk, hogy ellenségeinket tulajdonképen önnön érdekünkben szeretjük. Arra kell gondolnunk, hogy mily nagy szolgálatot tesznek nekünk: alkalmat nyujtanak az igazságtalanság elviselésére, testi és lelki szenvedésre, és ezáltal az érdemszerzés végtelen lehetőségeit tárják fel előttünk. Nem fontos, hogy távol áll tőlük nekünk szolgálatot tenni, hanem az a lényeges,

hogy valóban előmozdítják lelki üdvösségünket és benső kibontakozásunkat. Szeretnünk kell tehát őket ebből a szempontból is. — *c)* Szent Pálnak igaza van: ellenségeinket nem szabad megátkoznunk. Attól függetlenül, hogy ezáltal Krisztus parancsa ellen cselekszünk és a gyűlöletben hasonlókká válunk ellenségeinkhez, meg kell fontolnunk, hogy az átoknak semmi értelme sincs. Istennek nincs szüksége külön felszólításra, ami ellenségeink megérdemelt büntetését illeti, és nekünk pedig semmi hasznunk sincs abból, ha megátkozzuk ellenségeinket. Ellenkezőleg! lelkünk, kárát valljuk, mert ellenszegülünk Isten parancsának és előfordulhat, hogy Isten ezért különösen megbüntet, amennyiben szabad kezet enged ellenségeinknek és későbbi időpontra halasztja el az általunk annyira óhajtott büntetésüket.

Elhatározás: A multban én is eléggé szűkkeblűnek bizonyultam, és nem mindig tudtam annyira uralkodni magamon, hogy szerettem

volna ellenségeimet. Ilyenek bőven voltak. Ennek oka vajjon nem-e önnön összeférhetetlenségem? és én a legtöbb kínálkozó alkalmat elszalasztottam és nem gyakoroltam az ellenség szeretete ritkaszép erényét. Megfogadom, hogy ez másként lesz a jövőben. Szeretni fogom ellenségeimet, hogy eleget tegyek Krisztus kívánságának és áldást fakasszak ott, ahol mások gyűlöletet vetettek.

3.

«Legyetek . . . az igyekezetben nem restek, lélekben buzgók; az Úr az, akinek szolgáltok! Legyetek örvendezők a reménységben, béketűrők a nyomorúságban, állhatatosak az imádságban. Örvendjetek az örvendezőkkel és sírjatok a sírókkal. Egymás között ugyanazon érzéssel legyetek. Nem nagyravágyók, hanem együttérzők az alacsonyrendűekkel.» (U. o.)

Szent Pál folytatja a lelkiéletünk elmélyítésére vonatkozó tanácsait. A Szentleckében rendkívül gazdag programmal örvendeztet meg. — *a)* Fel-

szólít, hogy kerüljük a restséget, legyünk a komoly igyekezet emberei. Azt akarja, hogy meg legyen bennünk az egészséges ambíció és a nemes törekvés, mert csak így fejleszthetjük magunkban a lelkiséget és fordulhatunk a magasságok felé. — *b)* Ajánlja továbbá a lelki buzgóságot, amely egyébként hajtóereje az imént említett ambíciónak. Kell, hogy meg legyen bennünk a buzgóság, különben hiányzik életünkből a tűz és a lendület, és annak hiányában nem tudunk magasabb lelkiéletet élni. Szent Pál erre vonatkozólag külön emlékeztet, hogy az Úr az, akinek szolgálunk, tehát szükséges, hogy azt buzgósággal tegyük. — *c)* Kötelességünkké teszi a lelki örömet. Azt akarja, hogy örvendező lélekkel szolgáljuk az Urat. E lelkület minden cselekedetünkön meglássék és bizonyítsa, hogy az Úr szolgálata valóban boldoggá tesz. Alapja és forrása pedig a reménység legyen. Örömet csakis a nagy ígéretbe és annak beteljesülésébe vetett reménységből fogunk meríteni. — *d)* A nyomorúságban, midőn eljött a megpróbál-

tatás órája, béketűrőknek kell lennünk. Ezáltal bizonyítjuk, hogy megbecsüljük a szenvedésben rejlő értéket és megértjük küldetését. — *e)* Komolyan kell vennünk az imaéletet, mert ez a kegyelmi élet alapja és gerince. Az Irás is mondja, hogy meg kell fogadnunk Krisztus tanácsát és sohasem szabad megszűnnünk imádkozni, vagyis lelkiismeretesen kell ápolnunk az imádság szellemét. Csak így teszünk szert a szükséges kegyelemre és fektetjük lelkiéletünket szilárd alapra. — *f)* Lelki ruganyossággal is kell rendelkeznünk, amennyiben az örvendezővel örvendezni, a könnyezővel könnyezni tudunk. Kell, hogy megértsük felebarátunk lelkiállapotát, abba beleilleszkedjünk és ezáltal váljunk hasznára. — *g)* Felebarátainkkal szemben kötelesek vagyunk igazságosnak lenni. Társadalmi kapcsolatainkban tehát ne az érdek szerint igazodjunk, hanem mindenkivel egyformán bánjunk. Kivételt legfeljebb az alacsonyrendűekkel tehetünk. Ezekkel különös módon együtt kell éreznünk, hogy feledtessük velük

alacsony sorsukat. — Szent Pál a lelkiélet gyönyörű programmját vázolja; és a liturgia ezt azért közvetíti a mai szentmisében, hogy komoly megfontolás tárgyává tegyük és a szó gyakorlati értelmében hozzá alkalmazkodjunk.

Elhatározás: Gondolkodni és megfontolnivalóm éppen elég akad. Szent Pál programmja végtelenül gazdag, és én most azt választom ki belőle, amire lelkiéletem elmélyítése szempontjából sürgősen szükségem van.

Vízkereszt utáni második vasárnapra következő csütörtök.

A liturgia az Introitusban felszólít, hogy megjelent Krisztusunknak — kinek ragyogásával már annyiszor töltekeztünk — bemutassuk a hódolat áldozatát. Elmélkedésünkben mi is ezzel a gondolattal foglalkozunk a következő pontokban: 1. A természet istendícsérete. 2. Az istendícséret éneke. 3. A mi istendícséretünk.

1.

«Az egész föld imádjon és dícsérjen Téged: Zengjen nevednek dícséretet, Fölséges.» (Introitus.)

Az Introitus remekszép felszólítása kezdettőlfogva beteljesült. Ég és föld hódolnak az Úrnak és dícséretét zengi a mindenség. Gyönyörűen vázolja ezt az igazságot Nagy Szent Gergely pápa: «Teremtőjük eljövetele mellett az elemek mind tanúbizonyságot tettek. Ha emberi módon beszélhetek róluk, azt mondom, hogy az ég is elismerte Urának, mert elküldte csillagát. A tenger is hasonlóképen cselekedett és meghajlott előtte, mert járhatóvá vált lábai alatt. A föld is elismerte Istenének, mert halála pillanatában megremegett. A nap is hasonlóképen cselekedett és e pillanatban elfátyolozta világossága sugarait. A sziklák és falak is hódoltak Istenüknek, mert e pillanatban meghasadtak. Az alvilág is hódolt Neki és a halottak birodalma ebben a pillanatban engedte szabadon foglyait». Az Egyháztanító szavai reávilágítanak arra a nagy igazságra, hogy — mint a Zsoltáros is ismétel-

ten említi, — az egész teremtés kivétel nélkül hódol Istenünknek, Krisztusnak — és puszta létezése, célszerűsége és a benne rejlő értékek gazdagsága által zengi az Úr dícséretét. — Nagy tanulság rejlik ebben az igazságban, amely számunkra eléggé megszégyenítő. A teremtés önmagától, minden külön felszólítás nélkül hirdeti Isten dicsőségét, míg mi lanyhák és felületesek vagyunk e kötelesség teljesítésében. Krisztus nekünk is megjelent és kinyilatkoztatta dicsőségét. Nem elég a dicsőség fényességének örvendeni, bele kell kapcsolódni a természet istendícséretébe és vele egy ütemben kell dicsőíteni az Urat.

Elhatározás: Mily gyakran beszéltem a természetről és mily merészen hivatkoztam arra, hogy élvezem szépségét és megértem szándékát. Pedig ettől ugyancsak távol állok, mert még annyit sem tanultam meg a hatalmas mindenségtől, hogy őszintén zengjem az Úr dicsőségét és tökéletes istendícséretem által hirdessem nagyságát.

2.

«Ujjongj az Istennek egész világ, mondjatok Nevének éneket.»
(U. o.)

Az Introitus pazar felszólítását az Anyaszentegyház valósította meg. Istent szerető lelkéből felfakadt a zengedező ének. Utat tört magának, formákat keresett, stílust alkotott és munkájába belevonta a gondjaira bízott és általa vezetett tömegeket. Fáradozása nem maradt eredmény nélkül. Teremtő munkát végzett. Megajándékozott az istenszolgálat liturgiájával és ezzel nemessé, méllyé, klaszszikussá és gazdaggá tette istendícséretünket. — *a)* A liturgia legszentebb feladata a közösség nevében és annak alapján Isten dicsőségét hirdetni. Ezt nem teszi terv és programm nélkül. Istendícséretébe bele vonatkoztatja mindazt a gondolatgazdagságot, amelylyet a kinyilatkoztatás szent könyveiben talált. Kiegészítésül azokhoz fordul, akiket, mint az istendícséret klasszikus mestereit ismerünk. Értjük alatta a nagy imádkozó lelkeket, az istenes élet hőseit és a kegyelemteljes misztika

kiváltságosait. A liturgia ezen lelkek mélységeiből merített és imádságos lelkületük legszebb drágakincseivel gazdagította a közös istendícséretet. Talált ezenkívül még más forrást is. Ez a gyakorlat. Az évszázados imagyakorlat szünet nélkül csiszolta és tökéletesítette a szövegeket úgy, hogy liturgikus szempontból ma már nagyon magas fokra jutottunk el. — *b)* A liturgikus szövegben, mindazt megtaláljuk, amire az emberi léleknek szüksége van. Tökéletes Istenfogalmat és Krisztusképet állít elénk. Ezáltal megmutatja Istent és megmondja, hogy miért és mit kell benne dícsérnünk. Érzelmeket fakaszt bennünk, amelyek tényleg megfelelnek Isten méltóságának és ezeket a legtökéletesebb formába önti. A forma alatt nemcsak az istendícséret szövegét, annak dallamát, hanem a szertartást is értjük, amellyel oly gazdaggá és változatossá teszi az istenszolgálatot. Ez sem keletkezett máról-holnapra. Évszázados lelkiismeretes munka és tapasztalat gyönyörű eredménye. A liturgia egyszóval a léleknek mindazt megadja,

ami elősegíti benne az istendícsérethez szükséges adottság kifejlődését és ezáltal képessé teszi, hogy teljes odaadással zengje az Úr dícséretét. — *c)* A mondottakhoz még hozzá kell fűzni, hogy a liturgia istendícsérete és éneke lüktető élet. Nincs holt formákhoz, idejétmúlta gondolatokhoz és fölöslegessé vált szertartásokhoz kötve. Élet, mert fejlődik. Folyton új értéket termel ki magából, új meglátásokat közvetít és új távlatokba enged bepillantani. Élet, mert benne lüktet az Istent szerető lelkek millióinak élete és benne kering Krisztus vére. Kegyelmi áradat, amellyel Isten az Őt dícsérők közösségét, az imádkozó Egyházat élteti. Aki belekerül a liturgikus folyamatba, azon veszi észre magát, hogy ragadó áradatba került és közeledik az élet teljességéhez. — Nemcsak a természet, az Egyház is megszakítás nélkül zengi — és a liturgikus cselekmény klasszikus dallama szünet nélkül hirdeti az Úr dicsőségét.

Elhatározás: Belátom, hogy ezentúl többet kell foglalkoznom a liturgiával, mert még

távol állok alapos ismeretétől, pedig a liturgikus kultúra is hozzátartozik Krisztus isteni ragyogásához és, — mint egyesek mondják, — királyi méltóságának palástja. Felteszem magamban, hogy ápolom a liturgikus szellemet és törekszem kielégítő liturgikus ismeretre szert tenni.

3.

«*Dicsőségét dícsérve zengjétek.*» (U. o.)

Ez nekünk szól és minket illet közelebbről. Eleget kell tennünk a liturgia felszólításának. Nekünk is ki kell alakítanunk a klasszikusan tökéletes istendícséretet. — *a)* Istendícséretünk kiindulópontja az őszinteség legyen. Szívvel és lélekkel, értelemmel és akarattal kell az istendícséretbe belekapcsolódnunk. A szív és a lélek, az értelem és az akarat kifinomult kultúrája nagy szerepet játszik istendícséretünk tökéletességében. Úgyszólván eleme és alap-pillére minden tökéletes imaszolgálatnak. A szív adja a

tüzet, a lélek a bensőséges jelenlétet, az értelem a világosságot és az akarat a fegyelmezett kitartást. Ezekre az értékekre fektessük a fősúlyt és istendícséretünk mindig őszinte és tökéletes lesz. — *b)* Istendícséretünkben, különösen a közös istentiszteletre vonatkozólag, nagy szerepet játszik a liturgikus felkészültség és ismeret. Ősrégi szövegekkel dícsérjük az Urat. Ismernünk kell tartalmukat és otthonosaknak kell lennünk szellemükben. Istendícséretünket ősrégi szertartások keretezik. Elkerülhetetlenül szükséges, hogy ezek jelentőségével is tökéletesen tisztában legyünk. Minél mélyebb bennünk a liturgikus felkészültség és ismeret, annál szívesebben kapcsolódunk bele az istendícséretbe és annál nagyobb hasznunk lesz belőle. — *c)* Ami pedig a magánélet kereteiben történő istendícséretet illeti, törekedjünk mindig a liturgikus szellemhez alkalmazkodni és annak alapján alakítani imaéletünket. Különben annak a veszélynek tesszük ki magunkat, hogy túlságosan nagy lesz a különbség a két szellem

között és más nyelven beszélünk az Úrral a közös imaszolgálatban, mint privát imaéletünkben. Ez azzal a veszéllyel is jár, hogy megbontja lelki egységünket és furcsa önhasadáshoz vezet. — A fő az, hogy a liturgikus szellem alapján törekedjünk tökéletes istendícséretre és imaszolgálatra. A liturgikus finomérzék majd fokozatosan kialakul és megtanít Isten dícséretét úgy zengeni, hogy megfeleljen az elmúlt századok nagy imádságos egyéniségei nívójának és méltó folytatása legyen a dicsőséges multnak.

Elhatározás: Ezentúl lelkiismeretesebben fogok törekedni tökéletes istendícséretre és, hogy ezt elérjem, kialakítom magamban a liturgikus szellemet.

Vízkereszt utáni második vasárnapra következő péntek.

A liturgiában ma a megjelent isteni Megváltó újabb tulajdonságaival ismerkedünk meg, melyek lelki életünkre nagy hatással vannak. Ezeket a következő pontokban szemléljük: 1. A béke Istene. 2. A Krisztus nyomában

fakadó gyógyulás. 3. A kegyelem növekedése.

1.

«Mindenható örök Isten, ki a földet és az eget egyaránt igazgatod: hallgasd meg kegyesen néped könyörgését és add meg napjainkban a Te békességedet.» (Kollekta.)

A mai liturgia fényességében Krisztussal, mint a béke Istenével ismerkedünk meg. Megértjük, hogy a béke adománya Tőle származik és a béke szelleme csakis Őbenne teljesül be. — *a)* A krisztusi béke alapja a mai Kollekta szerint az isteni kormányzat. Krisztus mint Isten az eget és földet «igazgatja», vagyis kormányozza. Ez sokat jelent. Az isteni kormányzat az a koordináló, egyesítő erő, amely egy rendszerbe foglalja össze az ellentétes érdekeket és az élet különböző megnyilvánulásait. Az isteni bölcseség e rendszert úgy építi fel, hogy általa lehetetlenné válik a súrlódás és az összeütközés. A különböző érdekek egymásba folynak, egymást kölcsönösen kiegészítik és a nagy közös célt szolgálják. Ezáltal egészet képeznek,

melyben egységes harmónia uralkodik. Ez a béke alapja és kiindulópontja. — *b)* Előfordulnak azonban az életben oly jelenségek is, amelyek külsőleg, a látszat szerint megcáfolják fentebbi állításunkat. Egyenetlenségek, súrlódások, ellentmondások és összetűzések gyakran szerepelnek a történelemben. Tudnunk kell hogy itt nem a kormányzó isteni hatalom terveinek meghiúsulásáról, hanem emberi gyarlóság és szenvedély okozta kilengésekről van szó. Az ember, sajnos, nem mindig követi az isteni kormányzat parancsát, ellenszegül az Úr szavának és szentséges akarata ellen cselekszik. Az emberi szabadakarat ezen sajnálatraméltó melléfogásaiból indul ki a bomlás folyamata és keletkezik a békétlenség. — *c)* Isten azonban ezeket a kilengéseket is előre látta és úgyszólván beleszámította terveibe. Megengedi és eltűri, hogy előforduljanak, mert sohasem akadályozza az emberi akarat szabadságát. Bölcseségével jóváteszi, amit az emberi rövidlátás elront és áldást fakaszt ott, ahol az ember nyugtalan keze békét-

lenséget és romlást hint. — *d)* Ha ezt az igazságot komolyan megfontoljuk és Krisztust mint a béke jóságos Istenét szemléljük, lelkünkben is elül a békétlenség vihara, mert megnyugvásunkat kormányzata bölcseségében és mindig célhozvezető erejében találjuk. Ezenkívül bennünk is megérik az elhatározás, hogy a béke szellemének terjesztése által egyénileg is hozzájáruljunk a világnak Krisztus akarta megbéküléséhez.

Elhatározás: **Kell, hogy én is a krisztusi béke apostola legyek. E küldetésemet komolyan veszem és azért elsősorban lelkem békéjét biztosítom, hogy ezen az alapon én is a krisztusi béke szellemét árasszam a világba.**

2.

«Növekedjék bennünk, kérünk, Urunk, kegyelmed működése, hogy így az isteni szentségekkel táplálkozva, lelkünket elkészítsük az ígért jutalmak élvezésére.» (Posztkommúnió.)

Krisztus, a béke Istene, nagy lehetőséget nyujt. Nemcsak kegyelme ajándékával tüntet ki; gyarapodását is

lehetővé teszi. Ezáltal a végtelen kapuját tárja fel előttünk és felszólít, hogy lépjük át küszöbét. — *a)* A Posztkommúnió arra figyelmeztet, hogy Isten kegyelme nem tétlen bennünk. Folyton mozgásban van, szünet nélkül tevékeny, megszakítás nélkül épít, alakít és erélyesen kivédi a lelkünk ellen intézett támadásokat. Csak be kell pillantanunk lelkünk mélyébe és meg kell figyelnünk a benne végbemenő életet, hogy meggyőződjünk arról a színes, mozgalmas és gazdag teljesítményről, amelyet a kegyelem végez lelkünkben. — *b)* Minél tárgyilagosabban szemléljük a dolgot, annál világosabban látjuk, hogy ebben a szorgalmas tevékenységben nekünk is részünk van. A kegyelem nemcsak működik bennünk, hanem magával is ragad, és arra késztet, hogy vele szorosan együttműködjünk és együttalkossunk. Építőmunkájában tehát nekünk is részünk van. Ez különös kitüntetést és előnyt jelent, mert Isten ezáltal megengedi, hogy részünk legyen teljesítményeiben és intím munkatársaivá váljunk. — *c)* A kegyelem

érdemszerző együttműködésünk által növekedik és gyarapodik. Minél szorosabb a részünkről tanúsított együttműködés, annál nagyobb érdemre teszünk szert. Ez viszont a kegyelem gyarapodását vonja maga után. Hatalmas eszközlője ennek a folyamatnak, mint a liturgikus szöveg is megemlíti, a lelkünket tápláló isteni Szentség, az Eucharisztia, melynek gerince Krisztus vértelen Golgota-áldozata, a szentmise. — Krisztus, a béke Istene, rendkívüli adománnyal közeledik hozzánk. Kegyelmével megszenteli lelkünket és kegyelme gyarapodásával előkészít az örök beteljesülésre.

Elhatározás: Tárt karokkal fogadom a kegyelmet. Lelkiismeretesen együttműködök vele, ezáltal előmozdítom gyarapodását és így készülök az örök boldogságra.

3.

«*Elküldte szavát az Úr és meggyógyította őket és kimentette őket a sírveremből.*» (Graduálé.)

«Áldják az Urat irgalmasságáért, az emberek fiaival művelt csodáiért»,

mondja a liturgia a mai Graduáléban és ezzel csak a szívünk mélyén lappangó érzelmeknek ad méltó kifejezést. Már régen beláttuk, hogy Krisztus csodát művelt velünk és eddigi elmélkedéseinkben elég alkalmunk volt egyes megnyilvánulásait szemlélni. Nagyon is megértjük a fentidézett liturgikus szöveget és hálát adunk az általa kifejezett igazság megismeréséért. — *a)* Az Úr elküldötte Szavát, vagyis Egyszülöttje megtestesült és eljött hozzánk, hogy Istenről beszéljen, eltávolítsa az isteni misztériumot fedő fátyolt és meggyujtsa lelkünkben az örök igazság világosságát. Végtelen jóság nyilvánul meg e tényben, mert Krisztus hozzánk jön és egyénileg, behatóan foglalkozik velünk. Lehajol hozzánk, alkalmazkodik felfogóképességünkhöz és az örök igazság mélységes titkait oly szavakkal magyarázza, amelyeket mindannyian megértünk és képesek vagyunk felfogni. — *b)* Krisztus azáltal, hogy behatóan foglalkozik velünk, tökéletesen meggyógyít. Lelkünk eljövetele előtt beteg volt. Hiányzott belőle az

életerő, a lendület, az életbe vetett hit, a komoly meggyőződés és az elszánt fejlődniakarás. Élt ugyan, de élete csak merő tengődés volt és nem vezetett eredményhez. A bűn miazmái megmérgezték vérkeringését és alásták egészségét. Krisztus e beteg lélekhez jött és ihletével, jóságos szavaival, kegyelme tüzével meggyógyította, életképessé tette, megszentelte és visszaadta eredeti egészségét. Tökéletesen átváltoztatta, kidomborította benne az Istenhez való hasonlatosság alapvető vonásait. Beleállította az élet teljességébe és elindította a boldog örökkévalóság felé. — *c)* Ezáltal, mint a szent szöveg mondja, «kimentette a veremből». Vagyis megszabadította az örök kárhozattól. A lélek, mint tudjuk, a bűn áldozata volt. Mint olyannak nem volt joga Isten életében való részesedésre, a kegyelemre, nem szerezhetett magának érdemet és ki volt zárva az örök boldogságból. Tényleg sötét verembe jutott. Krisztus nem átallotta a szakadékban felkeresni és magával vinni azon magasságok felé, melyeknek ragyogó világossága és leg-

szebb fényforrása az örök életbe vetett reménység.

Elhatározás: Krisztus hozzám is eljött és meggyógyított. Többet is tett: mert kiérdemelte számomra az örökkévalóságot. E végtelen jótéteményt csak azáltal hálálhatom meg, hogy megértem a Megváltó szándékát és annak megfelelően törődöm lelkem üdvösségével.

Vízkereszt utáni második vasárnapra következő szombat.

Szombatunkat szívesen szenteljük az Istenanyának és ezzel a liturgia elgondolásának is megfelelünk. A Szentséges Szűz dicsőségét ma a következő pontokban szemléljük: 1. A tisztaságos Anya. 2. A tekintélyben gazdag Anya. 3. Az életet fakasztó Anya.

1.

«*Tisztaságos Anya, könyörögj érettünk.*» (Lorettói litánia.)

A Szentséges Istenanya képe a szűzies tisztaság és makulátlan érintetlenség ragyogó fényességében tündök-

lik. Erre vonatkozólag Szent Jeromos egyháztanító írásaiban a következő tanítást találjuk: «Krisztus örökké szűz, szentséges anyja is makulátlan». Az örökké Szűz örökké szűz anyát választott. Jézus zárt ajtókon hatolt keresztül és sírjában, amelyet újonnan vágtak a legkeményebb sziklába, sem előtte, sem utána nem feküdt senki. Hasonlóképpen a Szent Szűz is tökéletesen elzárt kert és lepecsételt forrás. Belőle ered azon folyam mely Joel szavai szerint «veszedelmes köteleket tép el, vagy töviseket termékenyít meg». Kötél alatt bűneinket kell értenünk, amelyek azelőtt gúzsba kötötték énünket. Tövis alatt pedig azon gazt értjük, amely a házigazda vetését fojtja el. Az Istenanya az Ezechiel által látott «keletrenyíló kapu» amely zárva van és fényes. Mögötte rejlik és belőle lép ki a Legszentebb. Ki- és bejár rajta az «Igazság Napja», a Melchizedek rendje szerint való Főpapunk.» — Gondolkodjunk Szent Jeromos szavai fölött és merüljünk el a Tisztaságos Anya fényessége szemléletében. Ismerjük meg a Krisztus

és Szentséges Anyja között fennálló párhuzamot és örvendjünk szeplőtelen érintetlenségüknek, mert ebből fakad a győzedelmes szellem, amely szűzies lelkekkel ajándékozza meg Krisztus Egyházát.

Elhatározás: Nekem is szűzies lelkületre kell törekednem. Krisztus és Szentséges Anyja szellemével táplálom lelkemet és annak erejével őrzöm meg lelki érintetlenségemet.

2.

«Csodálatos Anya könyörögj éretünk.» (U. o.)

Az Istenanya valóban csodálatos, mert tekintélye oly nagy, hogy szentséges Fiát, az Istenembert is tiszteletteljes engedelmességre készteti. Szent Ireneus írásaiban erre vonatkozólag a következő örökszép magyarázatot találjuk: «Az Úr tulajdonába jött és alávetette magát az általa alkotott természetnek. A fa alatt történt a nagy engedetlenség. Ezt akarta Ő a keresztfán végbement kiengesztelés által jóvátenni. Éva, aki mint érintet-

len szűz egy férfiú számára volt kijelölve, a bukott angyal áldozata lett és csábításának engedve, elszakadt Istentől. A Szentséges Szűz, aki szintén egy férfiúval volt eljegyezve, az angyal látogatása által értesült a benne végbemenő nagy csodáról: hogyha hisz az angyal szavának, Istent fogja méhében hordani. Évát, a bukott angyal szava vitte romlásba és szakította el Istentől; a Szentséges Szüzet az angyal szava késztette, hogy alávesse magát Isten parancsának. Szűz Mária ezáltal a szerencsétlen Éva közbenjárója lett és az emberi nemet, melynek romlását egy szűz okozta, így egy Szűz váltotta meg. Amit egy szűz engedetlensége elrontott, azt a Szűz engedelmessége megint jóvátette.» — A Szentséges Istenanya tökéletes engedelmessége által alapozta meg tekintélyét és érdemelte meg, hogy Krisztus mint ember elismerje hatalmát és a názáreti házban tökéletes engedelmességével rendelje magát alá kormányzatának.

Elhatározás: Az Istenanya, akinek a megtestesült Ige engedel-

meskedik, valóban csodálatraméltó. Hódoló csodálatomat azáltal fejezem ki, hogy megtanulok tőle tökéletesen engedelmeskedni.

3.

«Megváltónk Anyja, könyörögj érettünk.» (U. o.)

A Szentséges Istenanya élete mindenütt termékenységet fakaszt és új élet kiindulópontjává válik. Szent Ágoston erre vonatkozólag a következő megjegyzést teszi: «Asszony által jött a halál e világba és asszony által keletkezett az élet. Éva romlást okozott, Mária üdvösséget fakasztott. Az csábítóját követte beszennyezve, ez a Megváltót szülte szeplőtelenül. Az elfogadta a kígyó által nyujtott méregpoharat, amelyből házastársa is ivott és így mindketten a halál részeseivé váltak. Ez a mennyei kegyelem teljességében azon életet szülte, amely által a halálra szánt emberi nem kelt új életre. Ki az, aki mindezt eszközölte? Senki más, mint a Szűz Fia és a szüzek Jegyese, aki Anyját

termékenységgel ajándékozta meg anélkül, hogy érintetlensége csorbát szenvedett volna.» — Az Istenanya a kegyelem teljességében a túláradó tökéletes élet forrásává vált, Krisztust szülte és ezáltal oly termékenységet fakasztott, amely mindannyiunk számára az üdvösség forrásává vált.

Elhatározás: Lelkem termékenységét az Istenanya kultusza által gazdagítom. Minél jobban tisztelem Őt és követem példáját, annál bővebben részesülök a kegyelem ajándékában és annál könnyebben kapcsolódok bele az élet teljességébe.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnap.

«Imádjátok az Urat angyalai mind: Hallja ezt Sion és örvendezik, és ujjonganak Juda leányai» mondja a mai Introitus, és felszólítását szívesen magunkévá tesszük, mert a Szentleckében (Szent Pál) megint közelebb jutottunk a megjelent Krisztus szellemehez és annak újabb szépségeivel ismerkedtünk meg. A mai Szentlecke alapján a következő pontok felett

elmélkedünk: 1. Az igazi bölcseség. 2. Az eszményi visszafizetés. 3. A béke szelleme.

1.

«*Testvérek: Ne legyetek bölcsek a magatok szemében.*» (Szentlecke.)

A Vízkeresztre következő időszakban Krisztus isteni és királyi dicsőségének ragyogását szemléljük. E fényességbe nagyon jól illik bele, amit Szent Pál a mai Szentleckében mond, mert szavai alapján megismerkedünk az igazi bölcseséggel, Krisztus dicsőségének egyik legszebb megnyilvánulásával. — *a)* A Bölcseség, az Úr, Egyszülöttjét küldötte hozzánk és megengedte, hogy megtestesüljön, kinyilatkoztassa bölcseségét, megtanítson titkaira, bevezessen szellemébe és arra neveljen, hogy életünket törvénye szerint alakítsuk. A közöttünk megjelent megtestesült Ige maga az isteni Bölcseség; s Annak tanítását közvetíti nekünk. Krisztus tehát a bölcseség forrása. Minden emberi gondolat, megismerés csak annyiban bölcseség, amennyiben összeegyeztethető

az örök isteni Bölcseség, az Ige szavaival és tanításával. Minden gondolat és felfogás, legyen az még oly szipor-kázó és szellemes, ha eltér az isteni Ige tanításától, már nem bölcseség, annak még csak visszfénye sem, legfeljebb a mozgékony emberi képzelet érdekes szülöttje. Mint olyan nem lehet alapja az életnek és nem lehet forrása a világnézetnek. — *b)* Szent Pál ebben az értelemben mondja, hogy ne legyünk bölcsek a magunk szemében, ne építsünk értelmünk erejére, felkészültségünk tökéletességére, tudományos kutatásaink megbízhatóságára és hasonló dolgokra, hanem onnan merítsünk bölcseséget, ahol egyedül található: az isteni Ige örök és soha meg nem változó tanításából. Legyen bennünk annyi józan tárgyilagosság, hogy szívesen megalázzuk magunkat az isteni Bölcseség előtt, amennyiben szavait önnön nézetünk fölé helyezzük és tanítását mindenben követjük. — *c)* Ezen feltétel mellett meg lehetünk győződve, hogy a bölcseség bennünk is lakozik, kibontja szárnyait és magasíveléső röpülés-

ben ragad magával a megismerés és az örök igazság magasságába. Ezen az alapon már állíthatjuk magunkról, hogy bölcsek vagyunk, mert nem önnön elgondolásunk világossága szikrázik bennünk, hanem az az izzó fény, amelyet az örök isteni Bölcseség, az Ige gyullasztott fel bennünk. — Ne legyünk bölcsek a magunk szemében, ne önmagunkat keressük és dicsőítsük, hanem az igazság és bölcseség keresésének útjára lépjünk. Ne saját gondolatainkra, szellemességünkre, tudásunkra támaszkodjunk, hanem az isteni Bölcseségre építsük fel világnézetünket.

Elhatározás: Meg voltam győződve, hogy roppant bölcs vagyok. Miután elmerültem Krisztus világosságába, megtudtam, hogy nemcsak hogy nem vagyok az, hanem annak éppen az ellenkezője teljesült be bennem. Részletes lelkiismeretvizsgálatot is tartottam — és rájöttem, hogy beképzelt bölcseségem nagyon sok melléfogáshoz vezetett és sok

kudarcnak volt kiindulópontja. Most már megelégeltem felfuvalkodott bölcseségem rakoncátlankodását és felteszem magamban, hogy mindenben az isteni Bölcseség szavai szerint igazodom.

2.

«Ne fizessetek senkinek rosszal a rosszért; a jóra törekedvén nemcsak az Isten, hanem minden ember előtt is.» (U. o.)

Szent Pál tovább szövi gondolatait és tovább épít erkölcsi kibontakozásunk monumentális épületén. Más tárgyra tér át, és arra figyelmeztet, hogy senkinek sem szabad a rosszért rosszal fizetni.—*a)* Az emberi gyarlóság magával hozza, hogy felebarátainktól rosszban van részünk. Nem kell mindjárt emberi elvetemültségre vagy gyűlöletre gondolni, mert sok rossznak, egyedüli kiindulópontja az emberi gyarlóság. Sokan azért igazságtalanok velünk szemben és okoznak fájdalmat, mert ügyetlenségükben nem találják meg a hozzánk vezető utat és nem értik meg gyengesé-

günket. Magatartásuk mögött nem rosszakarat, hanem ügyefogyottság áll. Nem tudnak az élettel bánni és nem tudják, hogyan kell embertársaikat jóban részesíteni. Ők maguk is eléggé megszenvednek ezért, mert magatartásukból sok kellemetlenség hárul rájuk. Meg kell érteni az ebben rejlő nyomorúságot és meg kell bocsátani következményeit. Ha pedig megcáfolhatatlanul világosan áll előttünk, hogy tényleg rosszakaratról van szó, akkor is a helyzet fölé kell emelkednünk. Meg kell értenünk felebarátunkban a rosszat, el kell szenvednünk reánk háruló hatását és meg kell bocsátanunk velünk szemben tanúsított viselkedését. — *b)* Semmi esetre sem engedhetjük meg magunknak, hogy a szenvedély elragadjon, s a rosszért rosszal fizessünk. Eltekintve attól, hogy ez nem felel meg Krisztus elgondolásának, még arra is kell gondolnunk, hogy ezáltal hasonlóvá válunk azokhoz, akiknek magatartása fölött már annyiszor megbotránkoztunk. Aki a rosszért rosszal fizet, nem jobb gyűlölködő

felebarátjánál, és nem érdemel más sorsot, mint amilyenben részesült. Ugyanarra a nívóra süllyed, amelyen a gyűlölködők és összeférhetetlenek állnak, és velük egy szellemben cselekszik. Tehát nincs oka panaszra és nincs joga másokat elítélni. — *c)* Bármi történik is körülöttünk, Szent Pál elgondolása szerint mindig a jóra kell törekednünk. Nemcsak Istenre vonatkozólag, amennyiben törekszünk istenszolgálatunkat tökéletesen alakítani, hanem az emberek irányában is. Mindig a jót keressük, akarjuk, tegyük; tökéletesen függetlenítsük magunkat az emberek irántunk tanúsított viselkedésétől, benső beállításától, gondolkodásmódjától és attól a példától, amely nem éppen válik épülésünkre. — Ha már fizetünk — és ezt az életben sokszor meg kell tenni —, akkor mindig «jó pénz» legyen kezünkben. A gyűlölet, a félreértés, az ellentmondás hamis pénzét kivétel nélkül be kell váltanunk a szeretet fényes aranyára és a jócselekedet, a jóakarat értékes ezüstjére. Csak ezzel fizetünk

vissza és így mutatjuk meg, hogy milyen fizetési eszközökkel élnek azok, akik a közöttünk megjelent Krisztus tanítását komolyan veszik.

Elhatározás: Roppant sajnálom, de az én erszényemben is volt «hamis pénz». Be kell vallanom, hogy bőségesen éltem vele és nem mindig fizettem jól embertársaimnak. A hamis pénzt most kiszórom zsebemből. Helyébe a krisztusi emberszeretet aranyát és a belőle fakadó jóságos megértés ezüstjét teszem. Ezentúl ezt a pénzt szórom az emberek közé; és örvendek, hogy nemcsak Krisztus szándékát teljesítem, hanem, — mint tapasztalatom is bizonyítja, — pénzemet is visszakapom, amennyiben embertársaim hasonló jó bánásmódban részesítenek.

3.

«*Amennyire rajtatok áll, lehetőleg éljetek békében minden emberrel.*» (U. o.)

Szent Pál mindig a békülékenység szellemének apostola volt. Ő maga a legjobb példát adta, és életét úgy élte, hogy kikerülje az összetűzéseket és megfeleljen a béke Istene, Krisztus elvárásának. Érett tapasztalatai vannak e téren és azok mélységes bölcseségével szól hozzánk. — *a)* Önnön álláspontunkra helyezkedik és saját elgondolásunkból indul ki. «Amennyiben rajtatok áll» — úgymond — «ápoljátok a béke szellemét». Nem vagyunk mindenhatók, — ezt az Apostol is tudja, — és nem kerülhetjük el az összetűzéseket. Soknak azonban elejét vehetjük és számtalan bajt ügyesen megelőzhetünk. Erre céloz és azért mondja: «amennyiben rajtatok áll», vagyis komolyan törekedjetek a béke szellemét ápolni. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy részünkről mindent elkövetünk és minden áldozatot meghozunk, hogy a békétlen összetűzések, félreértések és súrlódások kellemetlenségeit elkerüljük és a béke szellemét megőrizzük. Meg kell azonban fontolnunk, hogy erre vonatkozólag csakis

a józan tárgyilagosság mérvadó, nem pedig érzékenységünk és szubjektív beállításunk. Mindent el kell követnünk, hogy megőrizzük a béke szellemét és áldásaival megörvendeztessük embertársainkat. Nem elég egy pár meddő kísérlet, mert ennek alapján még nem mondhatjuk, hogy mindent megtettünk és nem rajtunk múlt, hogy nem sikerült a békét megőrizni. — *b)* Az Apostol szavaiban az is benne foglaltatik, hogy számolnunk kell esetleges balsikerrel. Előfordulhat, hogy tényleg minden áldozatot meghozunk és még sem sikerül a béke szellemét megőrizni és programmját megvalósítani. Előfordulhatnak környezetünkben oly egyéniségek, akik valóban tökéletesen elzárkóznak a béke szelleme elől és lehetetlenné teszik, hogy körülük békesség uralkodjék. Ezek rendkívül próbára teszik türelmünket, szeretetünket és sokszor oly helyzetbe hoznak, hogy tényleg kételkedünk, vajjon lehetséges-e a béke szelleme szerint élni. Ilyenkor gondoljunk Szent Pál szavaira, ne csüggedjünk el, hanem mint az Apostol mondja

«lehetőleg» éljünk békében és kerüljük el mindazt a békétlenséget, ami az adott körülmények között valóban elkerülhető. — *c)* Szent Pál megkívánja, hogy minden emberrel békében éljünk. Szavaiban nemcsak az foglaltatik benne, hogy a békétlenekkel is össze kell férnünk. Állhatatosnak is kell lennünk a béke szellemének ápolásában. Szent Pál azt akarja mondani, hogy mindig e szellem vezessen, tehát egész életünkön keresztül küzdjünk megvalósításáért. Csak, ha erre törekszünk, akkor állíthatjuk, hogy minden emberrel békében élünk.

Elhatározás: Nem merem állítani, hogy túlságosan békülékeny volnék. Eleget zsörtölődtem már életemben és nem egyszer voltam nagy és súlyos kereszt mások életében. Legnagyobb lelkinyugalommal eltűrtem, hogy mások keresztként viseljenek és nem is gondoltam arra, hogy mily súlyosan nehezedek életükre. Ideje megkönnyíteni a másokra rótt terhet — és azért felteszem magamban, hogy a

békülékenység szellemét ápolom Szent Pál imént vázolt programmja alapján.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnapra következő hétfő.

Szent Pál apostol a mai Szentleckében tovább folytatja gyönyörű gondolatmenetét és ismét értékes, lelkiéletünket nagy mértékben előmozdító tanításban részesít. Ezt a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A tökéletes ítélet művészete. 2. Az ellenséggel szemben tanúsítandó magatartás. 3. Az eleven parázs. 4. A jó győzelme.

1.

«Ne tegyetek magatoknak igazságot, kedveseim, hanem adjatok helyet az isteni haragnak, mert meg van írva: enyém a bosszúállás, én majd megfizetek, úgymond az Úr.» (Szentlecke.)

Szent Pál óva int attól, hogy elhamarkodottan ítélkezzünk és beképzelt vagy valódi jogainknak önhatalmúlag szerezzünk érvényt. — *a)* Ne tegyetek magatoknak igazságot —

figyelmeztet —, mert ebben nagy veszély rejlik. Nem vagyunk mindentudók, nem ismerjük az összefüggéseket és nincs bepillantásunk az emberi lélek rejtelmeibe. Igazunk legföljebb csak akkor van, ha tárgyilagos megítélés alapján tényleg állíthatjuk, hogy rossz bánásmódban részesültünk és igazságtalanság történt velünk. Ezenfelül bele kell gondolnunk magunkat embertársaink helyzetébe és az ő szempontjukból kell megítélni a dolgokat. Ezt azonban nem mindig tehetjük, mert nincs meg bennünk a hozzá szükséges adottság és így nem jövünk rá felebarátunk cselekedeteinek titkos rúgóira. Nem ítélkezhetünk tehát felette. Ha mégis megtesszük, abba a veszélybe kerülünk, hogy ítéletünk által igazságtalanságot követünk el és ugyanabba a hibába esünk, amelyet felebarátunkban oly keményen elítélünk. — *b)* Ha nincs jogunk ítélkezni — és mint az imént láttuk, valóban nincs —, akkor ahhoz sincs jogunk, hogy önmagunknak igazságot szerezzünk, vagyis bosszút álljunk felebarátunkon,

büntetéséről gondoskodjunk és önnön elgondolásunk szerint rendezzük a helyzetet. Hogy ezt megtehessük, tökéletes ítélőképességre volna szükségünk. Ez azonban, — mint már megállapítottuk, — lehetetlen. Következőleg tartózkodnunk kell minden ilynemű cselekedettől és — *c)* mint az Apostol mondja, mindig helyet kell adni az isteni haragnak. Ez nem annyit jelent, hogy Isten méltó haragjában megsemmisíti azokat, akik igazságtalanok voltak velünk szemben, hanem annyit, hogy az ítélet és helyzet rendezésének jogát Ő tartotta fenn magának. Az Úrra kell tehát bíznunk, mind az ítéletet, mind a büntetést. Ezt annál inkább megtehetjük, mert tudjuk, hogy Isten végtelenül igazságos, tehát arról is gondoskodik, hogy a velünk történt igazságtalanság jóvá legyen téve; és arra is tekintettel van, hogy ellenségeinkkel se történjék igazságtalanság és a kimért büntetésnek alapja ne megsértett és érzékeny hiúságunk szenvedélyes követelése, hanem a tárgyilagos igazság legyen, — A velünk szemben tanúsított igazságtalan-

ság nehéz helyzetében a legkönnyebb megoldás mindent Isten igazságos ítéletére és rendező hatalmára bízni.

Elhatározás: Nem fogok elhamarkodottan ítélkezni, mert félek megsértett hiúságom szenvedélyes igazságtalanságától. Mindent Istenre bízok és az Urat csak arra kérem, adjon erőt, hogy elismerjem az Általa eszközölt megoldásban rejlő igazságosságot és megnyugodjak ítéletében.

2.

«*Ha ellenséged éhezik, adj neki enni, ha szomjazik, adj neki italt.*» (U. o.)

Szent Pál megtanít az ellenséggel szemben tanúsítandó eszményi bánásmódra. — *a)* Fentidézett szavaival azt akarja mondani, hogy foglalkoznunk kell ellenségeinkkel. Nem szabad elzárkóznunk előlük vagy kikerülni őket. Számunkra is léteznek, mert a már említett szeretet törvénye megkívánja, hogy lelkünkben és szívünkben elevenen éljenek. Érdeklődjünk irántuk, foglalkozzunk helyzetükkel

és törekedjünk megérteni állapotukat. Gyakran elő fog fordulni, hogy szomorú felfedezést kell tennünk. Rájövünk, hogy testi-lelki inséget szenvednek és segítségre szorulnak. Tudomásul kell vennünk, hogy ez így van és le kell vonnunk a következtetést. — *b)* Alkalmazkodjunk az adott helyzethez és segítsünk. Ezt a szó gyakorlati értelmében kell megtennünk, amennyiben minden körülményre tekintettel vagyunk. Azért beszél Szent Pál az éhező és szomjúhozó ellenségnek nyujtott ételről és italról. Szolgálatunk korlátlan legyen és figyelmünk ellenséges indulatú felebarátainkkal szemben mindenre kiterjedjen. — *c)* Az Apostol szavaiban közvetve az is bennefoglaltatik, hogy cselekedeteinket az őszinte szeretet tüzével kell átizzítani. Ellenségeinkkel nem szabad éreztetni, hogy bennünk még tovább él, — mint hamu alatt a parázs, — a sérelem és az elszenvedett igazságtalanság emléke. Úgy kell viselkednünk, mintha mi sem történt volna és közöttünk a legőszintébb egyetértés és a legmélyebb

szeretet uralkodna. Csak e feltétel mellett teljesíthetjük tökéletesen az ellenség szeretetének törvényét és követhetjük kifogástalanul Szent Pál tanítását. — Sokkal okosabb az ellenséget szeretni és jótéteményekkel elhalmozni, — főleg ha arra reászorul, — mint az ellenségeskedést az Evangélium szellemével ellenkező cselekedetekkel folytatni. Szent Pál tanításának követése megnyugtat, megbékélteti a lelket és a fennkölt jócselekedet jóleső tudatával ajándékoz meg. Azonkívül boldoggá tesz, mert érezzük, hogy legyőztük önmagunkat és tökéletesen követtük Krisztus példáját.

Elhatározás: Most látom csak, menynyire törpe vagyok és mily kisméretű cselekedeteimben ; mennyi bosszúságot okoztam ellenségeimnek és mily gyerekesen viselkedtem velük szemben. Nevetségessé tettem magam előttük. Ideje észbekapni és Szent Pál fennkölt tanítását követni. Nem zárkózom el ellenségeim elől, figyelemmel

kísérem helyzetüket és szeretettel segítek rajtuk, ahol csak tudok.

3.

«Ha ezt míveled, eleven parazsat gyüjtesz fejére.» (U. o.)

Alig ismerünk nagyobb élvezetet annál, amit Szent Pál fentidézett szavaival akar mondani. Nagyon szép dolog az ellenséget azzal meghódítani, hogy «eleven parazsat gyüjtünk fejére», vagyis szeretettel és jótéteménnyel halmozzuk el. — *a)* Mit jelent itt voltaképen az eleven parázs? A szeretetben és a jótéteményekben megnyilvánuló ízzó tüzet. Ez kerül az ellenség fejére, vagyis világít bele értelmébe és sugároz termékeny meleget szívébe. Más szóval: az általunk tanúsított szeretet alapján gondolkodóba esik, önkéntelenül foglalkozik azzal, hogy tulajdonképen miért bánunk vele jól és miért nem cselekszünk azokhoz hasonlóan, akik nem tudnak megszabadulni a gyűlölködés szűkkeblűségétől. Gondolatai rendszerint a jobb belátás, a tökéletesebb megértés kiindulópontjává válnak. Ezen-

kívül kérges szívében is megindul valami csodálatos folyamat. A kéreg lassan széjjel málik az őszinte szeretet tüzes hatása alatt, és az, ami ezután napfényre kerül, bizonyítja, hogy az ellenség is csak szegény és gyarló ember, aki szívében végtelenül megszenvedett ádáz gyűlölködéséért. Most ébred tudatára, mennyire nem volt igaza és mily nemtelenül viselkedett. — *b)* Ezzel nagy eredményt értünk el. A gyűlölet bomlásának folyamata most már feltarthatatlan. Az ellenség szívében, lelkében és értelmében tökéletesen átváltozik. Még csak az van hátra, hogy legyőzze büszkeségét, megtörje hiúságát és visszataláljon hozzánk. Ebben is segítségére lehetünk, amennyiben megszakítás nélkül folytatjuk az ostromot, vagyis továbbra is szeretetet sugározunk feléje és jótéteményekben részesítjük. Ezeknek a tüze annyira izzó, hogy a legfelfuvalkodottabb büszkeséget is porrá égeti; megszabadítja a gyűlölet áldozatát, szerencsétlen ellenségünket szomorú megterheltetésétől és minden további nehézség nélkül visszavezeti őt hoz-

zánk. — *c)* Célunkat ezzel már el is értük. Nemcsak önmagunknak szereztünk örömet ellenségünk meghódítása által, hanem Istennek is dicsőségére váltunk, ellenségünk lelki üdvét szolgáltuk és ismét bebizonyítottuk, menynyire ellenállhatatlan az őszinte szeretet mindent legyőző ereje. — A szeretet parazsa, ha az ellenség fejére kerül, alapos munkát végez. Olvaszt, éget, bomlaszt, széjjelrobbant és megsemmisít, hogy a gyűlölet helyébe új életet fakasszon és győzelemre segítse Krisztus szellemét.

Elhatározás: Parazsam nem volt túlságosan sok és nem is gondoltam arra, hogy «ellenségem fejére» tegyem. Ennek köszönhetem, hogy szeretetem oly ritkán járt eredménnyel és oly nehezen hódította meg ellenségeimet. Komolyan fogadom, hogy ezentúl másként lesz. Parazsat gyüjtök, de kettős értelemben. Elsősorban arra gondolok, hogy bennem legyen elég parázs és tűz, és csak azután közeledem ellen-

ségemhez, hogy tüzem izzásával megmentsem őt a gyűlölet kárhozatától.

4.

«Ne hagyd magad legyőzni a rossztól, te győzd le a rosszat jóval.» (U. o.)

Szent Pál már egyszer kibukott a nyeregből és tapasztalatból tudja, mennyire nem kellemes dolog a magasból a mélybe, a nyeregből a földre esni. Mióta ez megtörtént vele, állandóan azon gondolkodott, hogyan győzhetne. Nem hiába foglalkozott ezekkel a gondolatokkal, mert élete ezentúl a feltétlen győzelem jegyében állt. Az Apostol ezzel sem elégedett meg, hanem azt akarta, hogy mindazok, akik köréje sereglenek és tanítását hallgatják, hasonló sorsban részesüljenek és a győzelem emberei legyenek. Erre vonatkozólag nagyszerű tanácsot ad: — *a)* Elsősorban ellentállásra szólít fel. Felráz tunyaságunkból, megszünteti közömbösségünket és felhívja figyelmünket: mennyire nem felel meg méltóságunknak, ha eltűrjük, hogy a rossz győzedelmeskedjen felettünk.

Egyéniségének teljes erejével kiáltja felénk, hogy ne hagyjuk magunkat legyőzni a rossztól. Erre semmi szükség nincs. Isten megengedi, hogy a rossz szerepeljen életünkben és eltűri a kísértő utálatos szerepét. Hagyja, hogy körülsettengje lelkünket, csábítson és komoly nehézségeket okozzon. Nekünk azonban azért adott szemet, hogy lássunk. Meglássuk a rosszat, átlássunk incselkedésén, kinevessük együgyű fogásait, hátat fordítsunk neki és megvetéssel feleljünk csalogató szavaira. Ezáltal már sokat tettünk, amennyiben nem tűrtük el, hogy a rossz győzedelmeskedjen felettünk és hálójába kerüljünk. — *b)* Szent Pál eddig védekezésre szólított fel, most támadásba megy át és azt mondja, győzzük le a rosszat. A szükséges adottság meg van bennünk. Eltekintve Isten kegyelmétől, arra is kell gondolnunk, hogy az Úr eléggé harcias természettel áldott meg. Természetünk egyik alaptörvénye a küzdelem. Szívesen támadunk, következőleg nem kell félnünk a rossztól. Meg kell előznünk, és ha bátran megtámadjuk, biztosak

lehetünk, hogy Isten kegyelmével sikerül győzedelmeskednünk. A támadás általános legyen. Vonatkozzék a kívülről belénkhatoló rosszra, amelyet azáltal támadunk leghathatósabban, ha megsemmisítjük magunkban az általa keltett rontó hatást. Vonatkozzék ez a támadás a bennünk lappangó rosszra is, amennyiben szenvedélyeinkkel kurtán elbánunk és nem tűrjük, hogy váratlan támadást intézzenek ellenünk. Kemény kézzel tartjuk a gyeplőt és kormányozzuk életüket. Ez a legjobb támadás, amely nemcsak megsemmisíti a káros hatásokat, hanem jóra is neveli a szenvedélyeket. — *c)* A rosszat jóval kell legyőzni, mondja az Apostol. Isten kegyelmével kell a küzdelmet folytatni. A rosszat a jóval a legeredményesebben úgy küzdjük le, hogy jótulajdonságaink csíráit gondosan ápoljuk, lelkiismeretesen neveljük, előmozdítjuk kibontakozásukat és ezáltal a lehetőségek egész vonalán uralomra juttatjuk. A rossz e kettős hatalom: a kegyelem és a jótulajdonságok védőbástyája ellen eredménytelenül küzd, mert e kettő bevehetet-

len erősség. — Szent Pálnak hálásak lehetünk. Tanításával úgy neveli lelkünket, hogy hamarosan bevehetetlen és legyőzhetetlen erődítményé válik. Ezáltal legyőzi bennünk a rosszat és győzelemre segíti a jót.

Elhatározás: Bár lelkemet nagyon sokszor vettem körül kínai fallal, mégsem nevezhetem bevehetetlen erődítménynek. A tapasztalat folyamán e fal nagyon is rozogának bizonyult — és rájöttem, hogy sok rajta a kapu és a titkos bejárat. Ideje ezeket a réseket befalazni és a lélek várát a rossz ellen folytatott irgalmatlan küzdelem által megerősíteni. Szent Pálhoz megyek ezentúl iskolába és tőle tanulom meg a rossz ellen folytatott küzdelem nemes művészetét.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnapra következő kedd.

Már említettük, hogy a Vízkeresztre következő időszak egyik legszebb feladata Krisztus Isten-királyi fényessé-

gét ragyogtatni. A mai Evangéliumban ismét alkalmunk van e fényességet szemlélni és Krisztus Isten-királyi tulajdonságaival foglalkozni. Ezt a következő pontokban tesszük : 1. A nagy ellentét. 2. Krisztus ujjának érintése. 3. Az átváltozás.

1.

«Az időben: mikor Jézus lejött a hegyről, nagy sereg követé őt. És íme, egy bélpoklos jövén Hozzá, imádá Őt, mondván: Uram! ha akarod, megtisztíthatsz engem.» (Evangélium.)

A mai Evangéliumban egy rendkívüli ellentét szépségeit szemléljük. — *a)* A liturgia Krisztus Király elgondolhatatlan dicsőségét és fennkölt méltóságát a bélpoklos által jelképezett emberi nyomorúság sötét árnyékával állítja szembe. Krisztust, a Megtestesültet megváltói hatalma teljességében látjuk. Ő az, Aki győzedelmesen járja az élet útjait és maga köré gyüjti az élet hajótöröttjeit. Ő az, Akiből élet árad, Aki bizalmat fakaszt, reménységet gerjeszt és szeretetre gyullasztja a szíveket. Megjele-

nése a legyőzhetetlen hatalom és megtörhetetlen fölény jegyében áll. Szemeiből világosság sugárzik. Kezei jóságról tanúskodnak és magatartása csupa megértő szeretet. Előtte a bélpoklos térdel, aki felemelt kezekkel könyörög gyógyulásáért. A Világosságelőtt a sötétség hódol. Az emberi nyomorúság és a bűn rettenetes állapotának beszédes jelképe: a bélpoklos, kinek testét fájdalom szaggatja és akin meglátszik a halálos kór menthetetlen bomlásának folyamata. Arca csüggedt, szemeiben kialudt a tűz, testtartása megtört és gesztusa könyörgő. Látszik, hogy szolga, aki annyira hozzászokott az alárendeltség állapotához, hogy észre sem veszi annak silány megnyilvánulását. Megrázó jelképe a bűnös emberiségnek. Az ellentétek szembeállításából világosan kitűnik az isteni méltóság fölénye és az emberi alárendeltség Isten segítségére szoruló, megváltásra érett állapota. — *b)* A beszédes jelkép, a bélpoklos beismeri helyzetét és térdenállva könyörög segítségért. Beismeri helyzetét: mert tisztulásról beszél. Meg van gyó-

ződve helyzete tarthatatlanságáról és tudja, hogy a végső romlás közel van. Azt is tudja, hogy ettől csak egy szabadíthatja meg: az általános, mindenre kiterjedő tisztulás. Ezért könyörög, és ezt kéri az Úrtól. — *c)* Gesztusával arról tesz tanúbizonyságot, hogy hisz az Úr megtisztító hatalmában. Emberi természetével együttszületett vallásos őszintesége az Úrhoz vezeti és finom intuíciója érezteti vele, hogy csakis Nála találhat segítséget. Hisz Krisztus csodatevő erejében, mert valószínűleg már többször szemtanúja volt mások gyógyulásának. Hisz abban is, hogy Krisztus bensőleg is megtisztítja őt, átalakítja lelkét és elindítja az üdvösség útján. A bélpoklos ezáltal jelképévé válik a megváltásért könyörgő és arra megérett emberiségnek. Magával hozza mindazt az adottságot, amely a megváltás kegyelmében való részesüléshez szükséges; és rámutat, hogy mindazoknak, akik tapasztalni akarják Krisztus megváltó és megtisztító erejét, hasonló adottsággal felkészülve kell Megváltójuk elé járulniok.

Elhatározás: Midőn az imént vázolt ellentétet szemlélem, önkéntelenül is magamra gondolok. Hányszor tértem már hasonló helyzetben és hasonló lélekkel Megváltó Krisztusom előtt. Vissza kell gondolnom erre és meg kell kérdeznem lelkiismeretemtől, hogyan fordulhatott elő, hogy mindennek ellenére mégis visszaestem régi bűneimbe és megszomorítottam isteni Jótevőmet, Aki már annyiszor megtisztított? Afelett is gondolkodom, hogyan fogom ezentúl a hálátlan visszaesést elkerülni.

2.

«És kinyujtván kezeit Jézus, illeté őt, szólván: akarom, tisztulj meg.» (U. o.)

Az isteni Megváltó nem zárkózott el a bélpoklos kérése elől, kinyujtotta kezét, ujjával érintette, visszaadta egészségét, és megtisztította lelkét. — *a)* Krisztus, az isteni Megváltó ujjával érinti a bélpoklost. A légies érintés természetfölötti súlya alatt megkín-

zott testéről eltűnnek a förtelmes sebek, a beteg szervezet átalakul; az egészséges vérkeringés elvégzi a többit és befejezi a gyógyulás folyamatát. A külső gyógyulást benső megtisztulás követi. Krisztus érintő ujjának légies hatására lehasadnak lelkéről a bűn visszataszító sebei, a sebhelyek behegednek és a megkínzott lelket elárasztja Isten megváltó irgalmának megszentelő kegyelme. Csodálatos érintés: életet fakaszt a halál birodalmában, és kegyelemmel szenteli meg a bűn menthetetlen áldozatát. Csodálatos érintés: megtöri a múlt hatalmát, megváltoztatja a jelent és más irányba tereli a jövőt. Alakító érintés: új életet teremt. Tisztító érintés: megszabadít a bűn szennyétől. Egészséget fakasztó érintés: testileg és lelkileg egészségessé és életképessé tesz. — *b)* Krisztus csodatevő ujjának vannak más érintései is. Ezek is a lélekre és a testre vonatkoznak, de sokkal fájdalmasabbak. Sok esetben szükségessé válik, hogy az isteni Megváltó úgy nyúljon hozzánk, hogy érezzük irányító és megmentő ke-

zének kemény szorítását. A szorítás nyomában fájdalom fakad és szemünkbe könny szökken. A szenvedés órája ütött; azon szenvedésé, amelyből áldás, kegyelem, tisztulás és újjászületés fakad. És ha kérdezzük, hogy Krisztus keze miért nem illet minket is légies könnyedséggel, — hisz a bélpoklos sem érezte szorítását — akkor azt mondhatjuk, hogy azért, mert lelkünknek előbb érnie kell a szenvedés tüzében. Csak az érés folyamata után válik alkalmassá Istennek megtisztító és megszentelő kegyelme befogadására. — *c)* Krisztus érintő ujja még ennél nehezebb is tud lenni. Sokszor arra van szükség, hogy kemény büntetésben részesüljünk. Ez megtöri ellentállásunkat, összeroppantja büszkeségünket, porig alázza felfuvalkodottságunkat és a kegyelem számára szabaddá teszi az utat. Krisztus büntető ujja addig nehezedik reánk elviselhetetlenül, míg tényleg megsemmisült bennünk a büszke felfuvalkodottság utolsó árnyéka és összeroppanásunk homályában meglátjuk a hajnalpirkadatszerűen felfakadó jobb belátás világossá-

gát. Addig, amíg ez be nem következik, a reánk nehezedő ujj nem kímél. Mihelyt bekövetkezett, megszűnik a nyomás és Krisztus ujjának érintése légiesen könnyűvé válik, hogy éreztesse velünk a büntetés kemény csapása után a megbocsátás és örökbefogadás szeretetének végtelen boldogságát. — Krisztus szentséges ujjának sokféle érintései vannak. A lényeg azonban mindig egy és ugyanaz: érinti lelkünket, életünket és egyéniségünket. Érintése nyomában átváltozunk, a kegyelem vérkeringése termékennyé válik bennünk és elindulunk az új úton a végső beteljesülés felé.

Elhatározás: Hányszor érintett már engem Krisztus! Ujjának nyomása néha légiesen könnyű, néha égetően tüzes, néha elviselhetetlenül nehéz volt. De újból és újból érintett; és érint addig, míg véglegesen meg nem váltott, meg nem mentett és meg nem szentelte lelkemet. Más dolgom tulajdonképpen nincs, mint készen tartani lel-

kemet Krisztus érintésére és kérni Őt: közeledjen hozzám és részesítsen érintése újjáalkotó áldásában. Ez legyen életem folyamata: egyik érintéstől a másikhoz fejlődni addig, amíg el nem értem az utolsót. Ez azon szeretetteljes ölelés, amellyel Krisztus életem végén, a megjutalmazás pillanatában végleg örökébe fogad.

3.

«És azonnal megtisztula poklossága.» (U. o.)

A bélpoklos nem reménykedett hiába; meghallgatásra talált. Krisztus érintése nyomában új élet fakadt, teste egészséges lett és lelke megtisztult. — *a)* Krisztus érintéséből isteni erő árad az érintettbe. Krisztus és a bélpoklos között közösség támad. Életközösség. Az éltető kegyelem közössége. Kiindulópontja: Krisztus, a kegyelem forrása. Útja: Krisztus kegyelemközvetítő, jóságos hatalma. Végcélja: a bélpoklos, vagyis a kegyelemre szoruló emberi teremtmény üdvössége. Kicsendülése: a tisztulás,

a megszentelődés beteljesülése. — *b)* Mindebben Krisztus szentséges akarata nyilvánul meg. «Akarom» úgymond. Akaratának köszönhetjük, hogy részünk van a megtisztulásban, a megváltás kegyelmében és a megdicsőülés fényességében. Akarja, mert mennyei Atyja dicsőségét tartja szem előtt, emberi nyomorúságunkra van tekintettel és szeretetének sugallatát követi. Ez eszközli üdvösségünket. Megtisztító és üdvözítő akarata pedig szeretetének beláthatatlan mélységéből fakad. — *c)* A kicsendülésben elsímulnak az ellentétek. Krisztus, a királyi fényességben ragyogó Megváltó előtt már nem a bélpoklos térdel, hanem a megtisztult. Lelkéről eltüntek a bűn mindent eltorzító vonásai, testéről lepattant a poklosság irtózatos sebe, alakja kiegyenesedett, szeme áttüzesedett. Végtelen közel jutott az Úrhoz. És aki ennek szemtanújává lehet, a csoda fényessége ragyogásában meglátja Krisztus királyi és megváltó küldetésének tulajdonképeni lényegét. Azért Megváltó, és mint Király azért gyakorolja kor-

mányzó hatalmát, hogy megtisztítson és végtelen közel hozzon Magához. Ez tökéletesen sikerült. A megtisztult bélpoklosban ugyanis reáismerünk a megszabadult emberi természet gyönyörű vonásaira és megtaláljuk benne a Krisztushoz való hasonlatosság fényességét. — A Megváltó teljesítette küldetését. Eltörölte az ellentéteket, Önmagához tette hasonlóvá a bélpoklosság förtelmétől megtisztítottat és ezáltal alapította meg a felbonthatatlan lelki közösséget Közötte és a megváltott között.

Elnatározás: Bennem eddig nem símult el az ellentét. Sajnos, még nem tisztultam meg annyira, hogy a Megváltóhoz való hasonlatosság teljesen kidomborult volna bennem. Kérnem kell Krisztust, érintse még lelkemet és alakítsa addig, amíg királyi küldetésének célja rajtam is beteljesül.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnapra következő szerda.

Az isteni Megváltó, miután megtisztította a bélpoklost, feltűnő megbízatásban részesítette. Meghagyta neki, hogy mutassa meg magát a papnak és áldozza fel a Mózes által előírt ajándékot. Egyébként pedig megtiltotta neki, hogy bárkivel is közölje a történteket. Krisztus e parancsolatában olyan érték és igazság rejlik, mellyel feltétlenül foglalkoznunk kell. Ezt a következő pontokban tesszük: 1. A papi méltóság. 2. Az áldozati ajándék. 3. A néma hallgatás.

1.

«*Eredj, mutasd meg magadat a papnak.*» (Evangélium.)

Krisztus a megtisztultat elsősorban azzal bízta meg, hogy menjen fel a templomba, jelentkezzen a szolgálattevő papnál, mutassa meg meggyógyult testét és tegyen eleget az isteni törvénynek. Ezzel kapcsolatban jogosan kérdezzük, hogy mi szükség van erre? A bélpoklost maga Isten, a Megváltó gyógyította meg, tehát fölös-

legesnek tartjuk, hogy felmenjen a templomba és a pap, Isten helyettese által hagyassa jóvá az Úr által végzett csodát. Krisztus parancsa és a bélpoklos templomba vezető útja nem hiábavaló. Szükség van a templomlátogatásra és a pap tanúbizonyságára. — *a)* Isten külön közvetítőt rendelt: ez a pap, akit azzal bízott meg, hogy közvetítő szerepet játsszon és megteremtse Isten és a lélek között a kegyelmi kapcsolatot. Az Úr ezáltal helyettesévé tette meg és rendkívüli hatalmat adott kezébe. Megbízta, hogy a lelkeket vezesse, irányítsa; közvetítse nekik az Úr kegyelmét és az Úrral egy ütemben működjön közre megszentelődésükön. Lelki hatalommal ruházta fel és természetfölötti küldetéssel tüntette ki. — *b)* E méltóságra feltétlen szükség van. Az említett kapcsolatot emberi kéz sokkal könnyebben alkotja meg. Az ember megremeg Isten színe előtt és fél az isteni méltóság ragyogó fényességéhez közeledni. Valahogyan megmaradt lelkében az égő csipkebokor emléke és tudja, hogy az Úr mit mondott Mózesnek. Nem mer kö-

zelébe menni; és hálával fogadja azt a közvetítő kezet, amely megteremti a kapcsolatot és magasabb megbízásból közvetlenül odavezeti az Úrhoz. Isten különösen erre a körülményre volt tekintettel, mikor a papi méltóságot megalapította. — *c)* A lelkiéletben nagy szerepet játszó és Isten és a lélek között közvetítőként álló pap küldetését csak akkor teljesítheti tökéletesen, ha kellő bizalomra talál. Szükséges ezenkívül, hogy a reá ruházott lelki hatalom is érvényesüljön és elismerésre találjon. Csak e két feltétel mellett képes az Istent helyettesítő pap a lélekre hatni és magával ragadni. Az Úr nagy súlyt helyez arra, hogy a halhatatlan lelkek tiszteljék a számukra kijelölt papot és bizalommal viseltessenek iránta. Szinte azonosítja Magát vele és személyes sértésnek veszi az ellene elkövetett tiszteletlenséget vagy bizalmatlanságot. A bélpoklost azért küldi a pap-hoz, hogy méltóságát és rendkívüli küldetését elismerje. — Krisztus a papi méltóság súlyát és jelentőségét domborítja ki, midőn a bélpoklost az

Ószövetség papjához küldi. Ezáltal minket is megtanít a papi méltóság megbecsülésére és arra késztet, hogy tiszteljük és bizalmunkkal ajándékozzuk meg azokat, akiket az Úr jósága e méltósággal ruházott fel.

Elhatározás: Az Úr engem is, valahányszor megtisztulásról és újjászületésről volt szó, helyetteséhez, a felszentelt paphoz küldött. Engedelmeskedtem ugyan, de nem nagy lelkesedéssel; és sokszor csak bensőleg elégedetlenkedve teljesítettem kötelességemet. Nem nagyon tiszteltem a papi méltóságot és kevés bizalommal viseltettem azok iránt, akiket az Úr e lelki hatalommal ruházott fel. Önmagam vallottam ennek a ferde beállításnak kárát. A multból tanulva felteszem magamban, hogy meghajlok Isten papja közvetítő szerepe, természetfeletti méltósága előtt, bizalommal fordulok hozzá, és elfogadom irányító, a lelkekre vonatkozó kormányzó hatalmát.

2.

«Áldozd fel ajándékodat, amit Mózes rendelt.» (U. o.)

Krisztus meghagyja a bélpoklosnak, hogy menjen fel a templomba, és mutassa be az előírt áldozati ajándékot. Első hallásra ez szinte kicsinyesnek tünteti fel az isteni Megváltót. Végelemzésben nem azért tett jót a bélpoklossal, hogy az amúgy is szegény és a nélkülözők osztályához tartozó embert még külön az áldozati ajándék bemutatásával terhelje meg. — Nagyon tévedünk, ha mi is ezt a felfogást valljuk, mert az áldozati ajándéknak igen nagy jelentősége van. — *a)* Krisztus meghagyta a bélpoklosnak, hogy mutassa be áldozati ajándékát és ezáltal újabb jótéteményben részesítette. Az áldozati ajándék főleg annak válik javára, aki bemutatja. Az áldozat bemutatásával csak annyiban gyarapszik Isten dicsősége, amennyiben az áldozatot bemutató megérti jelentőségét és belekapcsolódik a bemutatással járó élménybe. Ez arra nevel, hogy Istennel szemben elismerjük tartozásunkat

és külső cselekedettel is dokumentáljuk köteles hálánkat. Az áldozat ezért rendeltetett és Krisztus csakis emiatt parancsolja meg a bélpoklosnak, hogy ő is bemutassa az előírt hálaadó-áldozatot. — *b)* Van az áldozatnak még egy másik rendeltetése is. Ha valaki hálaadó-áldozatot mutat be, a környezet önkéntelenül az okok után érdeklődik és tudni akarja, hogy ennek mi a jelentősége. Feleletként természetesen arról értesül, hogy az áldozatot bemutató meghallgattatásban, irgalomban és kegyelemben részesült. A nyilvánosság ezáltal tudomást szerez Isten kegyelmi ajándékairól és ezzel kapcsolatban alkalma van az Urat a megajándékozottal együtt dicsőíteni. — *c)* Az áldozat bemutatása mindenkiben istenes érzelmeket kelt és közelebb hoz az Úrhoz. Végelemzésben istentisztelet és Istent tisztelő áldozat. Nem lehet az áldozatot bemutatni és felajánlásban résztvenni istenes érzelmek és természetfölötti, kegyelmet érdemlő gerjedelmek nélkül. Az áldozatnak, az istentiszteletnek célja ezeket fel-

kelteni és mindannyiunk lelkiéletét gazdagítani. Az Úr, Aki meghagyja a bélpoklosnak, hogy az áldozatot bemutassa, erre is tekintettel van és gesztusával csakis az áldozat mélységes, kegyelemteljes jelentőségét domborítja ki. — Nem szabad tehát csodálkoznunk, hogy Krisztus a bélpoklost a templomba küldi és a hálaadó-áldozat bemutatására készteti. A bélpoklos lelkét csiszolja; és mindannyiunkat megtanít az áldozat rendkívüli jelentőségének és fontosságának kellő megbecsülésére.

Elhatározás: Az áldozat bemutatásánál ugyan elég gyakran jelen voltam, de sokszor üres lélekkel, meggyőződés és mélyebb érzelem nélkül. Nem mindig kapcsolódtam bele az áldozat folyamatába és nem mindig merítettem belőle jelentékeny lelki hasznot. A bélpoklos esetéből most már én is megtanulom az áldozat jelentőségét becsülni; és Krisztus parancsát magamra is alkalmazom: vonakodás nélkül, tüstént útnak indu-

lok a templom felé és hálát adok az Úrnak, hogy egyáltalán méltónak tart az áldozat bemutatásában való részvételre (az áldozat bemutatására).

3.

«*És mondá neki Jézus: Nézd, ezt senkinek se mondd.*» (U. o.)

Krisztus a bélpoklosnak furcsa parancsot ad. Megtiltja neki, hogy beszéljen s nyilvánosságra hozza tisztulásának csodálatos eseményét. Ezt sem értjük meg egészen és bizonyos szempontból fölöslegesnek tartjuk, mert a tisztulás csodáját amúgy sem lehet elhallgatni. A bélpoklost mindenki ismerte. A tömeg irtózott undorító sebeitől. Ha most egészséges testtel jelenik meg a tömeg előtt, mindenki kérdezni fogja, hogy mi történt vele, és minek köszöni gyógyulását. Krisztus mégis hallgatásra kötelezi, mert nagy igazságra akar megtanítani. — *a)* A bélpoklosnak hallgatnia kell, mert az Úr magasabb szempontból és fontos cél érdekében tiltja meg, hogy beszéljen. A magasabb cél a bél-

poklos lelki érdeke. Ha az Úr megengedné, hogy beszéljen és fennhangon hirdesse a vele történt csodát, lelkiüdvösségét veszélyeztetné. A bélpoklos túlságosan gyorsan az érdeklődés középpontjába kerülne és híres ember lenne. Kézenfekvő, hogy ez semmiesetre sem szolgálja lelki érdekét, mert a nyilvános szereplés és a tömeg hódolata nagyon könnyen felfuvalkodottsághoz vezet és elveszítteti a józan tárgyilagosságot. Annak, aki az események középpontjába kerül, fejébe száll a túladagozott tömjénfüst, könnyen tengelynek tartja magát, és eltér Isten útjaitól. Az Úr a bélpoklost ettől akarta megóvni és azért tiltotta meg neki, hogy fennhangon hirdesse a vele történt csodát. — *b)* Ezáltal nagy szolgálatot tett neki, mert magábaszállásra kényszerítette. A bélpoklos, hogy elkerülje a feltűnést, kénytelen volt a nyilvánosságot kerülni és többé-kevésbbé visszavonult életet élni. Ez a körülmény magábaszállásra késztette, és alkalmat nyujtott, hogy gondolkodjon a vele történt csoda felett és

jobban behatoljon mélységes jelentőségébe. — *c)* Az Úr ezáltal a magasabb lelkiélet felé irányította és alkalmat nyujtott neki Isten misztériumának közelebbi megismerésére. A bélpoklosnak nagy haszna volt Krisztus tilalmából. Az Úr erre gondolt, midőn meghagyta neki, hogy hallgasson és ne beszéljen a vele történt csodáról. — A bélpoklos esete reánk is vonatkozik. Megtanít arra a bizonyos lelki finomságra és tapintatra, mely a néma hallgatás fátyolába burkolja Isten kegyelmi ajándéka titkát, és nem teszi közhírré mindazt, amit az Úr kegyelme művel a lélekben. A szentek és a merész vágású keresztény jellemek mindig tökéletesen megértették a bélpoklosnak adott isteni parancsot és féltékeny éberséggel titkolták el a külvilág elől a lelkükben végbement kegyelemteljes csodát.

Elhatározás: Nekem sem ártana, ha mélységesebb lelkiéletet élnék és kevesebbet fecsegnék arról, amit Isten művel lelkemben. Minél többet beszélek, annál kevesebb csoda történik ben-

nem ; és minél mélységesebben tudok hallgatni, annál inkább késztetem az Urat, hogy kegyelmi ajándéka révén csodát műveljen lelkemben. Ideje, hogy a megtisztult bélpokloshoz csatlakozzam, és nemes hallgatásban járjam vele a kegyelmi élet örökszép útjait.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnapra következő csütörtök.

Krisztus a századossal szemben végtelenül jóságos magatartást tanúsít. Rendkívüli lelki finomsággal és tapintattal bánik vele és nagy kegyelemben részesíti. Elmélkedésünkben ezzel a következő pontokban foglalkozunk : 1. Jézus útnak indul. 2. A százados csodálatraméltó hite. 3. A százados józan tárgyilagossága.

1.

«*Mondá neki Jézus: megyek és meggyógyítom őt.*» (Evangélium.)

Jézus, miután a bélpoklost meggyógyította, Kafarnaumba megy. Itt találkozik a századossal. A kemény

katona közvetlenül Hozzá fordul és arra kéri, gyógyítaná meg a házában fekvő inaszakadt szolgát, aki «kegyetlenül gyötrődik». Az Úr Jézus késznek nyilatkozik és habozás nélkül útnakindul, hogy teljesítse a százados kívánságát. — *a)* Krisztus, emberileg szólva, a százados előadásából értesül az inaszakadt szolga gyötrelmeiről. Örül, hogy a katona őszintén törődik szolgája sorsával és jóindulattal viseltetik iránta. E mélységes öröm meglátszik magatartásán és bizonyítja, hogy mily nagy értéke van a jóindulatú érdeklődésnek, a segítésre való készségnek és az őszinte, áldozatkész részvétnek. — *b)* Krisztus egy szót sem szól, hanem egyszerűen útnak indul a százados háza felé. Magától értetődőnek tartja, hogy nem szégyeníti meg a százados segíteni akaró készségét, és nem mutat kevesebb jóindulatot a szenvedő iránt, mint a közbenjárását kérő katona. Ebben is nagy tanulság rejlik. Krisztusra mindig számíthatunk, valahányszor arról van szó, hogy ínségbe jutott felebarátunkon segítsünk. Meg lehetünk győződve, hogy elég Krisz-

tusnak feltárni felebarátunk nyomorúságos helyzetét és az Úr minden szó nélkül, egyszerűen útnak indul, hogy az ínségbe jutott segítségére siessen. Krisztus e fennkölt magatartása arra késztessen, hogy őszinte jóindulattal törekedjünk felebarátunkkal foglalkozni. Legyünk segítségére, valahányszor szükségét látjuk. Amit nem tudunk elvégezni, megteszi helyettünk Krisztus, Aki szívesen útnak indul, hogy befejezze az általunk megkezdett szeretetteljes munkát. — *c)* Krisztus, midőn elindul a százados háza felé, csak annyit mond, «meggyógyítom az inaszakadtat». Felvilágosítja a jelenlevőket szándékáról és kereken kijelenti, hogy a közbenjáró kérését máris meghallgatta. Ebben is nagy tanulság rejlik; és bizonyítja, hogy Isten sohasem tanúsít ellenállást, ha őszinte szeretetből másokért esdeklünk. Ez is arra késztessen, hogy minél többet kérjük az Urat másokért, és minél többször legyünk segítségére felebarátunknak. — Valóban megható a méltóságteljes jóság és szeretet, amelylyel Krisztus útnak indul a százados

háza felé, hogy segítségben részesítse a gyötrődő inaszakadtat. E jelenet szemlélete bennünk is feltétlen bizalmat fakaszt és elmélyíti Krisztus jóságába vetett hitünket. Megtanít az Úr jóságos segítségében remélni és arra késztet, hogy mindannyiszor Hozzá forduljunk, valahányszor felebarátunk ínsége, vagy önnön lelki szükségletünk az Úr segítségét teszi szükségessé.

Elhatározás: Mennyit futkostam hiába és kerestem segítséget a lármás piacon, ahol az emberi hiúság-vására folyik és ahol lehetetlen komoly segítséget találni. Pedig előttem állott az Úr háza és tárva volt kapuja. Miért nem mentem be és kértem az Urat mindenható segítségéért? Biztosan meghallgatott és elindult volna az ínséges háza felé, hogy segítsen rajta. Ezentúl okosabb leszek, és az Úrnál keresek segítséget, valahányszor lelkiszükségletem, vagy felebarátom helyzete arra késztetnek.

2.

«Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben.» (U. o.)

Krisztusra feledhetetlen hatást gyakorolt a százados megingathatatlan hite. Ez olyan erős volt, hogy az Úr szükségesnek látja megemlékezni róla és példaként felhozni. — *a)* A százados abból a szempontból indul ki, hogy felesleges útnak indulni és betérni házába. Krisztus elég hatalmas, hogy szavával a távolból is meggyógyítsa az inaszakadt szolgát. Gondolatát nem titkolja el és az Urat arra kéri, hogy miután amúgy sem tartja magát méltónak látogatására, ne fáradjon, hanem puszta szavával gyógyítsa meg a beteget. A százados rendületlenül hisz Krisztus mindenható hatalmában és hitét nem titkolja el. — *b)* Nagyon szellemesen hasonlattal él: arra hivatkozik, hogy ő, mint katonaember szintén sokat ér el parancsszavával. Ha azt mondja katonájának, hogy menjen, akkor megy, hogy jöjjön, akkor jön és szó nélkül engedelmeskedik. Krisztust ily paran-

csoló katonaemberrel hasonlítja össze, és mélységes hitével azt mondja, hogy a természet erői is úgy engedelmeskednek Neki, mint a katonák századosuknak. Ezáltal csak izzó hitét dombosítja ki és meggyőzi a Megváltót, hogy érdemes ezért az emberért csodát művelni és jóindulatból fakadó kérését meghallgatni. — *c)* Krisztus kimondja a csodatevő igét és a távolban levő inaszakadt abban a pillanatban meggyógyul. A Megváltó nemcsak azért teszi, mert segíteni akar az inaszakadton, hanem azért is, mert meg akarja jutalmazni a százados rendíthetetlen hitét, és meg akarja mutatni nekünk, mennyire becsüli azt. — A százados hite — aki végelemzésben pogány ember — megszégyenít minket, akik a hit világosságában növekedtünk fel. Bár bennünk is ily világosan lobogna a természetfeletti hit fáklyája és ily tüzesen égne csodát művelő és hegyeket megmozdító lángja.

Elhatározás: Nem mondhatom, hogy hitem fáklyája túlságosan elevenen lobog. Gyakran egy kis szellő is ele-

gendő, hogy eloltsa tüzét és ilyenkor látom, hogy a hit fáklyája nélkül a sötétben tapogatódzom és nem jutok előre. Gondolom, mégis jobb lesz a hit fáklyájának világosságát nagyobb gonddal ápolni, tüzét fokozni és természetfeletti megtermékenyítő izzásánál melengetni lelkemet.

3.

«Uram! Nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak szóval mondd és meggyógyul az én szolgám.» (U. o.)

A százados szavaiból józan tárgyilagossága is kitűnik. Értjük alatta a túltengést kerülő önismeretet, amely nagyon is józanul látja valódi helyzetét és nem átallja annak kifejezést is adni. — *a)* A százados nem tartja magát méltónak, hogy Krisztus betérjen hajlékába. Úgy látszik, nagyon is helyes fogalmai vannak a látogatás jelentőségéről. Világosan látja a távolságot és nem is gondol arra, hogy önámítás által csökkenteni próbálja. Tudja — mert hite mondja

neki —, hogy Krisztusban a végtelen Isten áll előtte, és hogy ő, aki távol áll Istentől és pogány ember, valóban parányi jelentéktelenséggé zsugorodik össze Előtte. E megismerés oly nagy hatással van reá, hogy nem is tudja elképzelni Krisztus jóságos szándékának beteljesülését, vagyis szerény hajlékában teendő látogatását. Tiltakozik, mégpedig szeretetteljes szavakkal, mert meg van győződve, hogy a látogatás az Úr számára csak megaláztatást jelent. — *b)* A százados, akinek igaza van, mert mint ember, sohasem lehet méltó Isten látogatására, nem átallja meggyőződését a nyilvánosság előtt bevallani. Hangosan szól az Úrhoz és nem törődik azzal, hogy a bámészkodók és tolakodók mit fognak gondolni vagy mondani. A nézelődőkre és az utat szegélyező kíváncsiakra mint komoly katonaember amúgy sem ad sokat. Jelenlétükhöz már hozzászokott és tudja, hogy ezek foglalkozása a bámészkodás, tehát nem érdemlik meg, hogy bárki komolyan vegye őket. Túltette magát az ügyefogyott ember-

félelmen, őszintén színt vallott és habozás nélkül, katonásan adta elő kérését. — *c)* Az ő esetében is beteljesült, hogy aki megalázza magát, felmagasztaltatik. A századosra e magatartásból a legkisebb szégyen sem hárult. Krisztus felmagasztalta őt a tömeg előtt, teljesítette kérését és mindenható szavával meggyógyította az inaszakadt szolgát. — A százados esetéből mi is tanulhatunk, mert megmutatja, mennyire szép, üdvös és hasznos a józan tárgyilagosság, amelyet egyébként a keresztény és a lelki emberhez méltó alázatosságnak kell neveznünk.

Elhatározás: A százados lelkivilágától ugyancsak távol állok, mert én még nem mondottam az Úrnak komolyan, hogy ne jöjjön hozzám, mert nem vagyok méltó. Pedig okom volna így beszélni. Ezentúl józanul ítélem meg helyzetemet és tárgyilagosabb leszek állapotom megítélésében. Még azt is feltesszem magamban, hogy törekszem a százados pél-

dája szerint bátor lenni és az emberek előtt megvallani, mennyire méltatlan vagyok az Úr befogadására.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnapra következő péntek.

A liturgia ma megint Krisztus kegyelme rendkívüli hatásával foglalkoztat és annak újabb megnyilvánulását szemlélteti velünk. A kegyelmi hatásokat a következő pontokban szemléljük: 1. Az Úr Jobbja győzelemhez vezet. 2. Az Úr Jobbja felmagasztalásunkat eszközli. 3. Az Úr tetteinek hirdetése.

1.

«*Az Úr Jobbja győzelmet szerzett.*» (Offertórium.)

A mai Offertórium szövege a liturgiát jellemző lakonikus rövidséggel megemlíti, hogy az Úr Jobbja győzelemhez vezet. Szavaiban mély értelem rejlik. — *a)* A mai liturgia nyomában feltűnik az Úr Jobbjának világossága. Dicsőségét éles körvonalakban szemléljük. A Jobb az Úr te-

remtő, megváltó és megszentelő erejének beszédes jelképe. Ha az Úr Jobbjára gondolunk, Isten mindenhatósága és reánk vonatkozó következményei tűnnek fel előttünk. Önkéntelenül arra gondolunk, hogy az Úr Jobbjának, vagyis mindenható hatalmának köszönhetjük életünket, a megváltás kegyelmében való részesülésünket és önmegszentelődésünket. — *b)* Az Úr Jobbjának köszönhetjük győzedelmes életünket és mindazt a sikert, amelyben eddig részünk volt. Ne túlozzunk és ne legyünk olyankor szerények, amikor nincs helyén. A józan tárgyilagosság nevében megállapíthatjuk, hogy életünk eddig is győzedelmes volt. Voltak félresikerüléseink, elcsuszamlásaink, sőt alapos visszhangot keltő bukásaink is, de hogy mindent összegezzünk: mégis azt kell mondanunk, hogy sikerült a rosszat legyőznünk és ma már valóban a magasba ívelő, keskeny ösvényen járunk. Mindezt az Úr Jobbjának köszönhetjük, mert Az fogott kézen és vezetett eddig. A győzelmet abból a szempontból is az Úr Jobb-

jának köszönhetjük, mert Az emelt fel mindig, valahányszor meginogtunk, félrecsúsztunk vagy elbuktunk. — *c)* A liturgikus szöveg még megemlíti, hogy a győzelmet az Úr Keze szerezte: vagyis nem ajándékozta nekünk és nem vezetett egyszerre győzelemre, hanem lassan, a fokozatos kibontakozás törvényének megfelelően, velünk együttműködve és keserves küzdelmünket jóságosan alátámasztva biztosította győzelmünket. Ez másszóval annyit jelent, hogy Isten hatalmas Jobbjának neveltjei, vezetettjei vagyunk. — Az Úr Jobbja a győzedelmes élet kiindulópontja és örök eszközlője. Szeressük e Jobbot, viszonozzuk atyai kézszorítását, ragaszkodjunk Hozzá, mert ebben áll az élet legfennköltebb boldogsága.

Elhatározás: Hányszor szorított az Úr Jobbja és én milyen kevésszer viszonoztam az atyai kéz szorítását és még merek csodálkozni, hogy oly ritkán győztem az életben! Nem fog ártani, ha az Úr mindenható Jobbjának tiszteletére vonat-

kozólag egy kicsit több súlyt fektetek a gyakorlatra és szorosabban símulok Hozzá, hogy vezetésében részesülve az én életem is győzelmes legyen.

2.

«*Az Úr Jobbja felmagasztalt engem.*» (U. o.)

A liturgia fentidézett szövegében gyönyörűen fejezi ki azt a mélységes igazságot, hogy az Úr Jobbja bensőséges felmagasztaltatáshoz vezet. Az Úr Jobbja nemcsak győzelmet fakaszt, hanem dicsőséghez is vezet és olyan fényességgel árasztja el lelkünket, melynek ragyogása előképe és bevezetése a bekövetkezendő örök megdicsőülésnek. Tudnunk kell ugyanis, hogy életünkben nagyon sok a fény. Lényegesen több, mint az árnyék. Ezt a kegyelmet, amely az emberi életet széppé és gazdaggá teszi, Isten mindenható szentséges Jobbjának köszönhetjük. — *a)* Az isteni Jobb érinti lelkünket, száműzi belőle a sötétséget, és világosságot fakaszt. Másszóval kegyelmi áradatával meg-

szentel és a világosság gyermekeivé alakít át. Érintése tüzes; és gyujt, kegyelmet fakaszt, megszentel és istenes életre nevel. Mindez oly előfeltétel, melynek nap-nap után tapasztalt beteljesülése világossággal árasztja el az életet és oly gazdaggá teszi, hogy a sötétség benne csakis elvétve és önnön hibánkból játszik szerepet. — *b)* Felmagasztaltatásunk ebben a világosságban rejlik. Hogy ez mennyire igaz, azt a következő összehasonlítás bizonyítja: azok, akik eltaszították maguktól az isteni Jobbot, erejükben bíztak és azt gondolták, hogy meg tudnak állni saját lábukon, szomorú példát szolgáltatnak. Felfogásuk balhitnek, tévedésnek bizonyult. Az isteni Jobb támogató ereje hiányában elbuktak, zord szakadékba kerültek és a sötétség vált osztályrészükké. Az élet naponta számtalan ily szerencsétlennel hoz össze, és a szemükből kiáradó sötétség és a homlokukat elborító felleg bizonyítja, mennyire süllyedtek és elszenvedett veszteségük mily nagy. Nem vétkezünk a szerénység ellen, ha össze-

hasonlítjuk magunkat velük és megállapítjuk, hogy mi, mint a világosság gyermekei, előnyös helyzetben vagyunk, mert lelkiségünk, jellemképünk sokkal szebb, tisztább és vonzóbb, mint ezeké a szerencsétleneké. Felmagasztaltatásunk részben ebben nyilvánul meg. Jelenlegi állapotunkat azonban nem nevezhetjük véglegesnek, mert több benne az ígéret, mint a beteljesülés. Olyasvalami, amire feltétlen többnek és nagyobbnak kell következnie. Már a jelen életüket elárasztó fényes világosság is elegendő, hogy hálásak legyünk az Úr Jobbjának szikrázó, tüzes érintéséért. — *c)* A világosság, amely jelenleg gazdagítja életünket, olyasvalami, amire feltétlen többnek kell következni. Inkább ígéret, mint beteljesülés; inkább csira, mint kibontakozás. Ezt érezzük; és tudjuk, hogy az imént vázolt felmagasztaltatás csak előjátéka annak a dicsőségnek, amelyben akkor lesz részünk, ha hűségesen kitartunk az Úr szentséges Jobbja mellett, szívből viszonozzuk atyai kézszorítását és korlát nélkül töltekezünk világosságával.

— Az Úr Jobbja valóban felmagasztalt, mert megszentelő kegyelme által megtett a világosság gyermekévé és száműzte életünkből a sötétséget. Tanításával arra nevelt, hogy megbecsüljük a világosságot; és erkölcsi törvényével lehetővé tette, hogy részesüljünk a világosság gyümölcseiben.

Elhatározás: A világosságot én is szeretem; és mégis úgy vélem, hogy eddig féltem tőle. Mindenesetre életem, jellemem, stílusom és életalakításom sokkal ragyogóbb tehát világosabb lehetne. Ezután majd gondoskodom, hogy Isten ne hiába pazarolja reám világossága fényességét, minél bővebben töltekezzem e pazar adománnyal, és teljesen átváltozzam Isten világosságának gyermekévé.

3.

«*Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úr tetteit.*» (U. o.)

Az Úr Jobbja valóban csodát művelt bennünk. Végtelen kegyelme a halhatatlanság ajándékával örvendez-

tetett meg. A liturgikus szöveg ezt az ajándékot szemlélteti és fontos hatására figyelmeztet. — *a)* Az Úr Jobbja a halhatatlanság ajándékával tüntetett ki, mert nagy dolgokat cselekedett velünk. Győzelemről-győzelemre vezetett; és felmagasztalt, amennyiben megtett a világosság gyermekeivé. A kegyelem értékeivel nem azért ajándékozott meg, hogy elveszszenek és megsemmisüljenek bennünk, ellenkezőleg, hogy előkészítsék örök megdicsőülésünket, vagyis termékeny talajává váljanak halhatatlanságunknak. Az Úr Jobbja tehát a halhatatlanság és az örök élet alapját vetette meg bennünk. — *b)* Ennek alapján, vagyis a kegyelem által részesültünk az örök életben. A kegyelem ugyanis belekapcsol Isten életébe és részesít az örök boldogságban. Halhatatlanná válunk, és ez annyit jelent, hogy részesülünk Isten örök dicsőségében, résztveszünk életében és ebben az állapotban örökké megmaradunk. Az Úr Jobbja az említett teljesítmények által erre a halhatatlanságra képesít és ezáltal örök boldogságunkat alapozza meg. — *c)*

A liturgikus szöveg még megemlíti, hogy halhatatlanságunkat mire kell felhasználnunk. Arra, hogy szünet nélkül hirdessük az Úr tetteit, vagyis dicsőségét. Ez nemcsak a földi létre vonatkozik, amennyiben köteles törvényhűségünk és tökéletes életalakításunk által hirdetjük Isten dicsőségét. Vonatkozik ez az örök életre is, amennyiben megdicsőülésünk csak kicsendülése életalakításunk sikerének, e siker pedig magában véve Isten mindenható Jobbja dicsőségét hirdeti. A szentek és a megdicsőültek, akik már élvezik az örök boldogság adományát, mindig hirdetik Isten dicsőségét, mert bennük valóban az Úr lelket alakító és jellemet nevelő hatalma ragyog fel. Életünknek a földi létben sincs más értelme, mint az Úr tetteinek dicsőségét hirdetni. Azért élünk, hogy az Úr dicsőségére váljunk és bennünk is beteljesüljön jellemet alakító hatalma és nevelő ereje.

Elhatározás: Nem kívánok többet, mint Isten tetteinek dícséretét hirdetni a földön és az örökkévalóságban. Ehhez azon-

ban szükséges, hogy bennem is beteljesüljön Isten jellemet alakító hatalma és én is visszfénye legyek páratlan tökéletességének. Erre a kibontakozásra fektetem a fősúlyt és ezáltal remélem dicsőíteni Istent.

Vízkereszt utáni harmadik vasárnapra következő szombat.

Szombatunkat megint a Szentséges Istenanya kultuszának szenteljük és előtte leborulva (a mai Könyörgések alapján) a következő pontokról elmélkedünk: 1. Gyarlóságunk orvossága. 2. A test és a lélek megszentelése. 3. A misztérium hatása.

1.

«*Tekints kegyesen, kérünk, mindenható örök Isten a mi gyarlóságunkra és nyújtsd ki oltalmunkra isteni Jobbodat.*» (Kollekta.)

A Kollekta józan tárgyilagossággal tárja fel előttünk a valódi helyzetet és klasszikus rövidséggel beszél gyarlóságunkról. Ennek elismeréséből indul ki és az isteni Jobb hathatós oltalmát

kéri a benne rejlő veszedelem ellen. Elmélkedésünket, az Istenanya szentséges lábainál végezzük és ebben a hangulatban könnyen megtaláljuk a kapcsolatot az isteni Jobb és jóságos menynyei Anyánk között. — *a)* A Kollektában kérjük az Urat, nyujtsa ki Jobbját és védjen meg gyarlóságunk ellen. Jól tudjuk, hogy ez komoly és nagy veszedelmet jelent és hogy segítsége nélkül képtelenek vagyunk győzedelmeskedni. Ahhoz azonban, hogy a védelemben tényleg részünk legyen, a Szentséges Istenanya közbenjárása szükséges. Isten azt kívánja — tekintettel a Szentséges Szűz végtelen érdemeire —, hogy őhozzá forduljunk, közbenjárását kérjük és általa akarjunk részesülni isteni Jobbjának hathatós erejében. Meg kell még fontolnunk, hogy az Istenanya tökéletesen ismeri helyzetünket, tisztában van gyarlóságunkkal és együttérez velünk. Tudjuk, hogy fájdalomban gazdag és küzdelemteljes élete végtelenül közel hozta őt a megváltandó emberiséghez. Mély bepillantást nyert — különösen a Szentlélek sugal-

lata segítségével — az emberi lélek misztériumába és megismerkedett a sok gyarlósággal, amely az eredeti bűn utáni állapotban oly bonyolulttá teszi az életet. Ez a körülmény bizalmat fakaszt és arra késztet, hogy teljes odaadással forduljunk hozzá és kérjük közbenjárását. — *c)* Az Istenanya végtelen szenvedésével kiérdemelte számunkra Isten mindenható Jobbjának oltalmát. Ő, az erős Asszony — kinek életerejét a kinyilatkoztatás már az ószövetségi előképekben is követendő példaként állította elénk —, jogot szerzett magának, hogy részesítsen a mindenható isteni Jobb életerejének adományában és ezzel vértezzen fel a lelkünkben lappangó gyarlóság és annak veszedelmei ellen. — Az Istenanya közbenjárása a legtökéletesebb orvosság az emberi gyarlóság ellen; a legrövidebb út, amely közvetlenül Isten jobbjának hathatós oltalmához vezet és erejében részesít.

Elhatározás: Gyarlóságom és annak veszedelmei teljes tudatában a Szentséges Istenanyához fordulok közbenjárásért,

és arra kérem a mennyei Édesanyát, részesítsen Isten mindenható Jobbjának hathatós erejében. Részemről — és ezt komolyan felteszem magamban — mindent megteszek, hogy a kegyelemközvetítette oltalmat és erőt további életalakításomra és tökéletes kibontakozásomra használjam fel, hogy ezáltal a szó gyakorlati értelmében is meghálálják az Istenanya eredményteljes közbenjárását.

2.

«Ez az áldozati adomány, Urunk, kérünk, vegye el bűneinket és az áldozat bemutatására szentelje meg alattvalóid testét és lelkét.» (Szekréta.)

Lelkiéletünk gerince — mint tudjuk — a legméltóságosabb Oltáriszentség, az Eucharisztia. A krisztocentrikus liturgia is ezt domborítja ki és arra nevel, hogy a szó teljes értelmében eucharisztikus életet éljünk. Az Atya mindenható Jobbja is ezt az adományt nyujtja nekünk és általa részesít hathatós oltalmában.

A liturgikus szöveg nagyon helyesen jegyzi meg, hogy az áldozat bemutatására lelkiismeretes módon kell előkészülni, mert arra csak azok méltók, akik testüket és lelküket megszentelik. A kapcsolat az Istenanya kultusza és az eucharisztikus élet beteljesülésére való előkészület között kézenfekvő. — *a)* Elsősorban meg kell fontolnunk, hogy a test és a lélek megszentelése nélkül nem közeledhetünk az áldozati oltárhoz. A lelkiélet legszentebb és legfennköltebb teljesítményeiről van szó az eucharisztikus áldozat bemutatásánál és a benne való részvételnél. Erre csak az vállalkozhat, akinek lelkében a megszentelő kegyelem fényessége ragyog és akit ez a tűz teljesen átizzított, istenes életre nevelt és méltóvá tett Istenhez közeledni, neki Krisztus engesztelő áldozatát bemutatni, vagy benne a liturgia megengedte alapon résztvenni. Kell, hogy az áldozat és a benne részesülő lélek állapota között tökéletes legyen az összhang. Ezt természetesen csakis a lélek megszentelése eszközli. Az Eucharisztiára előké-

szítő megszentelődés programmjába a testet is bele kell vonatkoztatni, mert a test és a lélek összetartoznak. A testet a lélek szenteli meg. Gondoskodnunk kell arról, hogy ez a megszentelés külsőnkön is meglássék. A kegyelem gazdagságában bővelkedő lélek hassa át testünket, vésse bele az istenes élet remekszép vonásait és árassza el azzal a világossággal, amely a szentek életében is nagy szerepet játszott és vonzóvá tette egyéniségüket; legyen irányítója külső testi magatartásunknak és adja meg neki azt a bizonyos kifejezhetetlen finomságot, amely olyan meggyőzően hat a környezetre és oly tökéletesen illik be a liturgia által alkotott keretbe. — *b)* Az Eucharisztiára előkészítő testi és lelki megszentelés szintén a Szentséges Istenanya műve. A Boldogasszony kegyelemközvetítésével gondoskodik lelkünk gazdagságáról, elmélyüléséről és kibontakozásáról. Ezáltal szenteli meg lelkünket. Ugyanily mértékben gondoskodik testünk megszenteléséről is, amennyiben példaadásával hat reánk és az övéhez hasonló maga-

tartásra késztet. Különösen szeplőtelensége ragyogó fényessége játszik ebben nagy szerepet, és arra indít, hogy necsak lelki, hanem testi tisztaságunkra is ügyeljünk és azt külsőleg is érvényre juttassuk. — *c)* Az Istenanya erre az előkészületre különös súlyt fektet, mert — mint már egy előző elmélkedésben szemléltük — az Eucharisztiához akar vezetni. Kegyelemközvetítését és irányító, vezető befolyását abban összpontosítja, hogy kellőképen előkészüljünk az eucharisztikus beteljesülésre és annál nagyobb mértékben részesüljünk az eucharisztikus élmény gazdag ajándékában.

Elhatározás: Az Istenanyát különös bizalommal kérem, alakítsa és tökéletesítse lelkemben az Eucharisztia szeretetét, és segítsen példaadása és kegyelemközvetítése által tökéletes eucharisztikus életet élni.

3.

«*Akiket ilyen nagy Misztériumban való részvétellel gazdagítasz, Urunk, kérünk, hogy minket ennek hatására is alkalmassá tenni kegyeskedjél.*» (Posztkommúnió.)

Mai elmélkedésünket a Posztkommúnió gondolatával fejezzük be. Tengelye az Eucharisztia megtermékenyítő hatása. Azért részesülünk az eucharisztikus élményben, hogy e végtelen hatás gyümölcsét élvezzük és tovább fejlődjünk a lelkiéletben. Az Istenanya ebben a vonatkozásban is fontos szerepet játszik. — *a)* Az eucharisztikus hatás erőt fejleszt bennünk, megszilárdít a jóban, elmélyíti lelkiségünket és további kibontakozásra, eredményes fejlődésre késztet. Minél őszintébb és mélyebb az Eucharisztiában való elmélyülésünk és tökéletesebb eucharisztikus szellemünk, annál nagyobb az eucharisztikus hatás és annál ritmikusabban fejlődik lelkiéletünk. — *b)* További kifejlődésünk attól függ, hogy hogyan értékesítjük az imént vázolt hatást. Ennek lényege a bennünk felgyülemlő természetfeletti erő. Ha nem élünk vele és nem kapcsoljuk bele mindennapi életalakításunkba, nemcsak nem lesz részünk az eucharisztikus hatás gyümölcseiben, de még felelősség is hárul reánk, hogy nem használtuk

fel az oly bőségesen adományozott kegyelmi erőt. Az Istenanya kultuszának lelkiismeretes szolgálata és a szellemén alapuló élet megmutatja, hogyan kell az eucharisztikus hatásból fakadó erővel élni és azt tökéletesen felhasználni. A Boldogasszony szelleme megtanít, hogy a kegyelem erejére építsük fel életünket, a kegyelem erejével lelkiismeretesen együttműködjünk, mindent a kegyelemmel kezdjünk, folytassunk és fejezzünk be. Aki lelkiismeretesen követi az Istenanyát és ezáltal valóban gyermekévé válik, az természetfeletti keretek között mozgó életet él, és abban oly tökéletességre tesz szert, hogy már nem tud más alapra helyezkedni és az Eucharisztia hatásából fakadó kegyelmi erőt a mindennapi életalakításban mellőzni. — *c)* Az Istenanya kultusza abban csendül ki, hogy — mint a Posztkommúnió mondja — alkalmassá tesz az Eucharisztia hatására, vagyis a magasabb lelkiéletre. Életalakításunk ezen az alapon úgy fejlődik, hogy az Eucharisztia hatásából fakadó erőt minden akadály nél-

kül felhasználjuk és ezáltal alkalmasnak bizonyulunk arra, hogy Isten kegyelmi adományaival továbbra is megajándékozzon. Ennek értelmében a lelkiéletre való alkalmasság folytonossággá változik át ; és ez lehetővé teszi, hogy Isten kegyelmi adományai meg ne szakadjanak, tömör egységet képezzenek és mindig gazdagabbá váljanak. — Az Istenanya kultuszának és szellemének az eucharisztikus életre vonatkozólag is végtelenül sokat köszönhetünk. Megtanulunk az eucharisztikus kegyelemmel élni és alkalmassá válunk a lelki kibontakozást biztosító isteni adományra.

Elhatározás: Az Istenanya kultuszát feltétlen ápolom és fejlesztem. Ezáltal mindinkább belefejlődöm az eucharisztikus szellembe és alkalmasabbá válok a lelkiéletre, mely végelemzésben a Szentséges Szűz nagyobb dicsőségét szolgálja.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnap.

E hét liturgiája a felebaráti szeretet gondolatából indul ki és arra építi fel a lelkiélet feladatait. Mi is követjük elgondolását és elmélkedésünkben a felebaráti szeretetet szemléljük a következő pontokban: 1. A nagy tartozás. 2. A szeretet törvényének gazdag tartalma. 3. A szeretet cselekedetei.

1.

«Testvérek, ne tartozzatok senkinek sem semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol a mai Szentleckében arról a nagy tartozásról beszél, amely Krisztusnak, az isteni Megváltónak is szívén fekszik és amelynek rendezése nélkül nem számíthatunk örök üdvösségünk beteljesülésére. — *a)* Felebarátunk iránti tartozásunk tengelye és lényege a szeretet. Más törvényszerű tartozásunk nincs. Szeretettel pedig azért tartozunk, mert elsősorban Krisztus Urunk megparancsolta, hogy szeressük felebarátainkat, mint önmagunkat; továbbá, mert

tagok vagyunk a misztikus Krisztustesten, közösséget képezünk és egy és ugyanazon örök megdicsőülésben találjuk beteljesülésünket. Célunk közös; az út, — a keresztény életalakítás — szintén; és közösek az eszközök is. Isten parancsán kívül a közösség nagy realitása és a benne lüktető valóság teszi elkerülhetetlenül szükségessé a szeretet törvényének betartását. — *b)* Szent Pál azért használja a «tartozás» kifejezést, hogy kidomborítsa a szeretet törvénye betartásának kötelességszerűségét és reámutasson, mennyire szükséges az üdvösséghez. Tartozunk ezzel az adománnyal és ha nem rendezzük tartozásunkat, nem nevezhetjük magunkat keresztényeknek és nem számíthatunk az örök üdvösségre. — *c)* Szent Pál azt is mondja, hogy ezenkívül más tartozásunk ne legyen. Az Apostol arra céloz, hogy az Isten parancsolta szeretetен kívül felebarátunk iránt semmi más kötelezettségünk nincs. Ebben azonban, végtelen gazdagság és lehetőség foglaltatik benne. A szeretet törvénye és megtartása kapocs, amely

felebarátunkkal egyesít; út, amely hozzá vezet; és egyetlen, mindent magában foglaló kötelék. — Felebarátunkkal szemben Krisztus parancsa alapján és a közösség szellemének megfelelően nagy tartozásunk van. Törekednünk kell, hogy ezt lerójuk és érdemesnek bizonyuljunk Isten szeretetére.

Elhatározás: Illik, hogy tartozásomat lerójam: felebarátomat a szeretet adományával örvendeztessem meg és boldogítsam. Nem szabad arra tekintenem, hogy ez bizonyos körülmények között mily nehézségbe ütközik és mily áldozatot jelent. Csak arra gondolok, hogy tartozásom van, és ezt feltétlen rendezni kell. Ennek következtében a legnagyobb áldozattól sem riadok vissza, midőn arról van szó, hogy teljesítsem a szeretet törvényét.

2.

«*Aki embertársát szereti, betöltötte a törvényt ... A törvénynek teljesítése tehát a szeretet.*» (U. o.)

A szeretet törvényének tartalma és az előtte feltáruló lehetőség végtelenül gazdag. Mindent magában foglal és a keresztény életbölcseség szintézisét képezi. Szent Pál a nagyobb áttekinthetőség kedvéért részletesen magyarázza ezt az igazságot és felsorolja (a Szentleckében), hogy mily cselekedetek foglaltatnak a szeretet törvényében. — *a)* Bennefoglaltatik többek között a tisztaság eszményképe. Kettős szempontból. Aki szeret, nem paráználkodik, mert annyira szereti felebarátját, hogy nem akar visszaélni vele és őt bűnre csábítani. Ezenkívül már csak azért sem vétkezik ezen a téren, nehogy felebarátjának rossz példát adjon és lelkének ártson. Akiben valóban megvan a szeretet, az sokkal könnyebben találja meg a testi és lelki tisztasághoz vezető utat. — *b)* Ugyanezt mondhatjuk az élet tiszteletéről. Aki szeret, nem öl, mert őszintén ragaszkodik felebarátjához és minden egyéb indítóoktól eltekintve őszinte szeretetből tiszteli és védelmezi életét. Lelkileg sem fog gyilkosságot elkövetni és

nemcsak nem csábít bűnre, hanem minden bűnveszélytől és alkalomtól is szeretettel megóv. — *c)* Aki szeret, nem lop, mert tiszteli felebarátja tulajdonjogát, nem akar neki kárt és szomorúságot okozni. — *d)* Hamis tanúságot sem mond felebarátja ellen, mert inkább saját érdekeinek vallja kárát, semhogy őszintén szeretett felebarátja ellen igazságtalanságot követne el. — A szeretet törvényében — és ennek Szent Pál csak egy pár rövid megjegyzéssel adja bizonyítékát — tényleg bennefoglaltatik a keresztény erkölcstan. Aki, — mint az imént felsorolt pár példából láttuk, — őszintén szeret és megtartja a szeretet törvényét, hűnek bizonyul a többi törvény megtartásában is, mert a szeretet megakadályozza, hogy a törvény iránt tanúsított hűtlensége által másoknak lelki kárára váljon és mélységes szomorúságot okozzon.

Elhatározás: Soha sem feledem el, amit Szent Pál mond, hogy «a törvény teljesítése a szeretet». Ebből a szempontból indulok ki és törekszem

megvalósítani magamban a tökéletes szeretetet, hogy nagy életszentségre tegyek szert és Krisztus parancsa szerint szolgáljam felebarátom érdekét.

3.

«A szeretet nem cselekszik rosszat a felebarátnak.» (U. o.)

Szent Pál a Szentleckében a szeretet cselekedeteit a következőkben vázolja: — *a)* A szeretet tevékeny. Szent Pál, feltételezi róla, hogy aktív és cselekszik. Azért beszél a szeretet cselekedeteiről. Felfogása szerint nem elegendő a szeretet dolgaiban az érzelemre szorítkozni. Az érzelemnek, a jóindulatnak és a jótakarásnak cselekedetekben kell megnyilvánulni. Felebarátaink ugyanis nemcsak érzelmünkre és ragaszkodásunkra szorulnak rá, hanem hathatós segítségünkre is. Ennek következtében törekednünk kell, hogy szeretetünk tevékeny legyen, és célszerű, önzetlen, felebarátaink érdekét szolgáló cselekedetekben nyilvánuljon meg. — *b)* Szent Pál tanítása szerint a cselekedetnek minden szem-

pontból jónak és kifogástalannak kell lennie. Szükséges, hogy a szeretetből fakadó cselekedet mindenekelőtt felebarátunk jól felfogott érdekét szolgálja. Meg kell fontolnunk, hogy mit teszünk, mielőtt tényleg cselekszünk és meg kell kérdeznünk, hogy cselekedetünk tényleg előmozdítja-e felebarátunk érdekét. Necsak a látszat szerint és csak emberi hajlamunknak megfelelően gondolkodjunk! Mindig természetfölötti szempontból kell kiindulnunk és az örök üdvösséget kell keresnünk. Csakis akkor vállalhatunk szeretetből fakadó cselekedeteinkért felelősséget, ha tevékenységünkkel semmi mást sem akarunk elérni, mint felebarátunk üdvösségét és annak értelmében és alapján boldogulását. — *c)* Ez kizárja, hogy rosszat cselekedjünk és ártsunk felebarátunknak. Szent Pál itt nem arra gondol, mintha a rosszat tennénk, hanem főleg arra, hogy az emberi gyarlóság, tökéletlenség és rövidlátás folytán könnyen eltéveszthetjük a célt és rosszat cselekszünk felebarátunkkal, amennyiben csakis földi szempontokra és érdekekre vagyunk tekin-

tettel, ahelyett, hogy örök üdvösséget szolgálnók. — A szeretet mindig tevékeny legyen, cselekedetekben nyilvánuljon meg még pedig úgy, hogy azok felebarátaink örök üdvösségét szolgálják.

Elhatározás: Szeretetemről cselekedeteim által teszek tanúbizonyságot és arra törekszem, hogy lelkiéletemben és a tökéletességre vonatkozó törekvésemben a szeretet cselekedetei mindig nagy és vezető szerepet játsszanak.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnapra következő hétfő.

A szent Evangéliumban ma Krisztus Király megjelenésének egy újabb vonását szemléljük és annak tartalmát elmélkedésünk következő pontjaiban dolgozzuk fel: 1. A hűséges tanítványok. 2. Vihar a tengeren.

1.

«*Beszállott Jézus a hajóba és követék őt tanítványai.*» (Evangélium.)

Az isteni Megváltó tanítványaival a galileai tó partjához ért. Hajóba szállt, hogy elérje a másik partot és megrövidítse lélekmentő útját. Az apostolok követték és szintén hajóba szálltak. E jelenetnek nagy és mély, misztikus értelme van. — *a)* Az Úr Jézus, mint a mai Evangélium példája mutatja, folyton útban van. Ez nemcsak földi életére, hanem annak misztikus folytatására is vonatkozik. Nemcsak akkor volt mindig útban, mikor itt élt közöttünk és bejárta szűkebb hazája tartományait, hanem most is, két évezred letelte után. Vándorlása célja az Evangélium hirdetése, a lelkek megtérítése és megszentelése. A Megtestesült kezdettőlfogva útnak indult, hogy felkeresse a lelkeket és részesítse őket az örök üdvösség adományában. Azóta mindig útban van a lelkek érdekében és ezt a mozgalmas életet misztikus köztünk-létében, az Egyházban addig folytatja, amig a lelkek üdvössége szükségessé teszi. — *b)* Meghatottan szemléljük (Ev.), hogy a tanítványok hűségesen Vele mennek és mindenüvé elkísérik. Nem félnek a

szárazföldi út fáradalmaitól és nem rettennek vissza a tengeri utazás veszélyétől. Midőn gyalog bejárja Judeát és Galileát, elkísérik és osztoznak Vele a nélkülözésben. Nemcsak hűségükről tesznek tanúbizonyságot, hanem arról is, hogy lényegesen hozzátartoznak Krisztus lelket mentő és életet megszentelő munkájához. Munkatársaivá válnak, és amint részük volt a nélkülözésekben és megaláztatásokban, éppúgy részük lesz a felmagasztaltatásban is. — *c)* Ma, miután Krisztus már régen visszatért mennyei Atyjához és misztikus folytatásában, az Egyházban él tovább, a tanítványok utódjai ismét Vele vannak és elkísérik fáradalmas útjára. Az Egyház küldetésének beteljesítése által működnek közre Vele a lelkek vezetésében, folytatják és terjesztik a munkát, amelyet Krisztus földi ittléte alatt kezdett meg apostolaival. — Az apostolok kitartó hűsége és őszinte együttműködése megható és tökéletes példa. Minket is követésre késztet. Bennünk is meg kell lenni annak a lelkületnek, amely az apostolokat naggyá tette és

melynek alapján megérdemelték, hogy Krisztus, az isteni Megváltó munkatársai legyenek.

Elhatározás: Az apostolok példája számomra is mérvadó és hatása alatt felteszem magamban, hogy Krisztust hűségesen elkísérem, bárhova is megyen. Nem riadok vissza az út fáradalmaitól, nem félek hajóba szállni és kitenni magam a tenger veszélyeinek. Fő az, hogy Vele lehessek és Vele a lelkek örök üdvössége érdekében együttműködhessek. Lelkem ennek nem vallja kárát. Ellenkezőleg! Ebben találja legtökéletesebb megszentelődését.

2.

«És íme nagy háborgás lőn a tengeren úgy, hogy a hajócskát elborították a hullámok.» (U. o.)

Az isteni Megváltó útja nem kényelmes és mindig nagy áldozattal jár. Aki Őt követi, annak fel kell készülni a legnagyobb nehézségre és legkeményebb nélkülözésre. — *a)* Az

apostolok, midőn beszálltak a kis hajóba, nem igen gondoltak arra, hogy nemsokára nagy fájdalomban és lelkiszorongatásban lesz részük. Vidáman hagyták el a szárazföldet és őszintén örvendtek az isteni Megváltó jelenlétének. E szent gondtalanság által nekünk is példát adnak, és megmutatják, mily lelkületet kell magunkkal hozni, ha Krisztushoz csatlakozunk és útnak indulunk Vele ismeretlen célok felé. — *b)* Az apostolok nem sokáig örvendhettek a nyugalmas utazásnak, mert alighogy elhagyták a partot, rendkívül erős vihar keletkezett. Az orkán percről-percre fokozódott és a kis beltenger teljesen átváltozott. Felületén vad hullámok száguldottak végig és a kis bárka nagy veszélybe került. Az apostolok komolyan aggódni kezdtek és ijedtségüket csak fokozta, hogy az isteni Megváltó mély álomba szenderült. A vihar, hozzátartozik Krisztus apostoli útjához. Nem kellemes utazás ez, vagy boldog vándorlás, hanem kemény küzdelem és viszontagságteljes lélek-keresés. Krisztus útján több a viharos és orkánszerű nap,

mint a nyugalmas és békés pillanat. Ennek oka a keresett és megmentendő lelkek veszélyes állapota. Küzdeni kell üdvösségükért, ki kell őket szabadítani a bűn halálos öleléséből és, ha másként nem lehetséges, erőszakkal kell őket jobb belátásra bírni és az új útra terelni. Az erőszakot itt természetesen nem a lelkek, hanem azon pokoli hatalmak ellen alkalmazzuk, amelyek örök üdvösségünket veszélyeztetik. A Genezáreti tavon keletkezett nagy vihar ezt a keserves küzdelmet jelképezi. — *c)* Mi is gyakran fogjuk tapasztalni, hogy Krisztus tudomást sem vesz a tomboló viharról és nyugodtan pihen a hajó mélyén. Hányszor látjuk ezt, midőn az Egyház hajóján evezünk apostoli célok felé. A tomboló orkán megsemmisítéssel fenyegeti Péter kis bárkáját, az Egyházat, míg a benne tovább élő és folyton jelenlevő Krisztus mély álomba szenderülve nyugszik és pihen. A bárka vezetői, az apostolok utódai miután mindent elkövettek, hogy megmentsék a helyzetet és már nem képesek a viharral megküzdeni, aggódva tekin-

tenek a nyugodtan pihenő isteni Megváltóra és félelemmel kérdezik, mi lesz velük és mit hoz a következő pillanat? Nem szabad azonban elfelednünk, hogy ez csak látszat. Krisztus sohasem alszik és folyton ébren őrködik az Egyház sorsa fölött. Színleg magára hagyja az apostolokat és utódaikat, hogy alkalmuk legyen megállni helyüket és emberileg szólva minden tőlük telhetőt megtenni az Egyház érdekében. Ennek tudatában kell az Egyház hajójában tartózkodni, és midőn üt a vihar órája, az orkánnal szembeszállni.

Elhatározás: Most már nem félek, ha Péter hajója minden sarkában inog és támolyogva imbolyog lábaim alatt. Nem félek, mert tudom, hogy részemről csak egy kis ruganyosság kell és akkor nem fogok elbukni és a hajóra zúduló hullámok nem tudnak magukkal ragadni. Ruganyosságomat pedig abból a tudatból merítem, hogy Krisztus, Aki jelen van, csak színleg alszik,

a valóságban pedig ébren őrködik, nehogy a tomboló vihar lesodorjon az üdvösség bárkájáról és magával ragadjon az örök kárhozatba.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnapra következő kedd.

Krisztus, az isteni Megváltó egy könnyed kézmozdulattal urává válik a helyzetnek és megszabadítja a komolyan veszélyeztetett hajót. A jelenetet, amely számunkra is nagyon tanulságos, a következő pontokban szemléljük: 1. A keltegető tanítványok. 2. Krisztus válasza. 3. Krisztus parancsol a szeleknek.

1.

«És hozzájárulván tanítványai, felkelték Őt, mondván: Uram! szabadíts meg minket, elveszünk.» (Evangélium.)

A helyzet valóban komollyá vált és a bárkát nagy veszély fenyegette. Az apostolok elvesztették higgadtságukat és nem tudták, mitévők legyenek. Félelmükben az isteni Megváltóhoz fordultak, felkeltették és esedezve

kérték, siessen segítségükre. Krisztus joggal csodálkozott ijedelmükön; és egyetlen kézmozdulattal lecsendesítette a vihart. — *a)* A tanítványok ijedtükben sietve Krisztushoz fordulnak. Tudják, hogy jelen van, és Hozzá sietnek, mert nem találnak más megoldást. Magatartásuk tökéletes és minden szempontból kifogástalan. Azt teszik, amit tenniök kell. Az isteni Megváltót kérik segítségért és Hozzá menekülnek komoly bajukban. Magatartásuk számunkra is mérvadó és minket is megtanít, hogy hasonló helyzetben hogyan kell viselkedni. Az életben gyakran előfordul, hogy kicsi kis bárkánk veszélyes zónákon hajózik keresztül. Ilyen helyeken a vihar nem esik ritkaságszámba. Feltétlen számolni kell romboló hatásával. Nem szabad elcsüggednünk, ha hasonló helyzetbe kerülünk — és a tanítványok példája szerint, mikor a veszély már tényleg elviselhetetlenné válik, Krisztushoz kell fordulnunk és oltalmában kell menedéket keresnünk. — *b)* Megható jelenet lehetett, midőn a megriadt apostolok keltegetni kezdték a

szunnyadó Krisztust. Ennek szimbolikus jelentősége van, amennyiben arra figyelmeztet, hogy nekünk is «keltegetni» kell Krisztust, vagyis nehéz helyzetünkben forró és őszinte imádsággal kell Hozzá fordulnunk. Addig kell Őt keltegetnünk, amíg fel nem ébred, vagyis meg nem hallgatja kérésünket és ki nem szabadít nehéz helyzetünkből. — *c)* Ilyenkor őszintén fel kell tárnunk Előtte helyzetünket — így cselekedtek a tanítványok is, — be kell vallanunk, hogy tehetetlenek vagyunk a viharral szemben, emberi erőnk végleg kimerült és vagy segít rajtunk, vagy elveszünk. Csakis ez az őszinte megalázkodás vezet célhoz és érdemli meg, hogy Krisztus tényleg felébredjen, vagyis foglalkozzon esetünkkel.

Elhatározás: Kevesebb bajom lettvolna életem különböző viharaival, ha előbb kapok észbe és korábban látok hozzá, hogy Krisztust felkeltsem. Másszóval az imádságot nem kellett volna utolsó percre hagynom, továbbá jobban, nagyobb odaadás-

sal és mélységesebb hittel kellett volna Krisztushoz fohászkodnom. Tudom, hogy még sok viharon kell keresztülmennem, de azt is tudom, hogy ezentúl ügyesebb leszek és mihelyt látom, hogy nem tudok megküzdeni a viharral, felkeltem Krisztust lelkemben és Nála keresem a szükséges segítséget.

2.

«És mondá nekik Jézus: Mit féltek, kicsinyhitűek?» (U. o.)

Krisztus méltán csodálkozik az apostolok magatartásán. Nem azt találja furcsának, hogy Hozzá fordulnak és felkeltik, hanem azt, hogy meg vannak ijedve. Szemükre veti kicsinyhitűségüket és megtanítja őket, hogy komoly veszély esetében hogyan kell viselkedniök. — *a)* Az apostoloknak nem volt igazuk, mikor elvesztették higgadtságukat és ijedten kapkodni kezdtek. Tudhatták volna, hogy hajuk szála sem görbül meg, mert jelen van Krisztus, aki éberen őrködik sorsuk felett. Az apostolok azonban szintén

csak emberek voltak és (a Szentlélek még nem szállt le rájuk,) túlságosan emberi módon gondolkodtak. Ijedelmükben eszükbe sem jutott a jelenlevő Krisztus sokszor bebizonyított mindenhatósága. Nem is gondoltak arra, hogy csak egy szavába kerül és a tenger megnyugszik. Túlságosan emberi gondolkodásukban csakis a veszélyt látták, és annak beláthatatlan következménye oly riadalmat okozott lelkükben, hogy minden egyéb szempontot figyelmen kívül hagytak. — *b)* Krisztus szelíden meg mondja véleményét és szemükre veti kicsinyhitűségüket. Nem azért teszi, hogy fájdalmat okozzon, hanem hogy neveljen. Figyelmezteti őket, hogy hinniök kell mindenhatóságában és isteni korlátlan hatalmában. Erre kell felépíteni életüket és ezzel kell alátámasztani apostoli munkájukat. Továbbá arra is figyelmezteti őket, hogy Egyházában mindig jelen van, éberen őrködik és sohasem alszik. Tehát semmi okuk nincs aggodalomra. Minél mélységesebben hisznek és bíznak Benne, annál kevésbbé kell aggódniok, mert annál

gyorsabban és hathatósabban siet segítségükre. — *c)* Krisztus azáltal, hogy az apostoloknak szemére veti kicsinyhitűségüket, megmutatja, mennyire nem kedveli a szűk méretet és az akadályozó korlátot. Az apostolok is könnyebben viselték volna el a viharokozta viszontagságot, ha nem akadályozza őket a kicsinyhitűség korlátja és szűk mérete. A Megváltó figyelmeztetni akar, hogy kerüljük a kis méreteket, ne tűrjük meg lelkiéletünkben az akadályokat és törekedjünk belefejlődni a természetfeletti élet végtelen méreteibe. — Krisztus válaszában nagy tanulság rejlik. Ezt önmagunkra kell vonatkoztatnunk. Meg kell tanulnunk a heves küzdelem idején Krisztushoz fordulni, mindenható és jóságos segítségében bízni és ezáltal valóban nagyméretűnek lenni és megszabadulni minden gátló akadálytól.

Elhatározás: A vihar nehéz pillanatában én is az isteni Megváltóhoz fordulok és tökéletesen bízok segítségében. Nem ijedek meg, midőn

az orkán száguld el fejem fölött és nem veszítem el bizalmamat. Ezáltal arról is tanúságot teszek, hogy belefejlődtem a krisztusi élet végtelen méreteibe és hozzászoktam nagyságához.

3.

«Akkor felkelvén, parancsola a szeleknek és a tengernek és nagy csendesség lőn.» (U. o.)

Krisztus természetesen nem kéreti magát sokáig, mert sajnálja a tanítványokat és segítségükre akar sietni. Fölkel, kinyujtja kezét, parancsoló szavával elcsitítja a vihar zúgását. A tenger elcsendesedik és a kis bárka zavartalanul folytatja útját. — *a)* Krisztus nem habozik, felkel és segítségünkre siet. Azért utazik velünk a bárkában és van jelen Egyházában, hogy ezt mindannyiszor megtegye, valahányszor nem tudunk megküzdeni a nehézségekkel. Nincs oly eset, amelyben ne tartaná érdemesnek felkelni és elnémítani a vihart. Ebben kell reménykednünk, valahányszor a küzdő Egyház nehéz helyzetét szemlél-

jük. Bármily bonyolult legyen a helyzet, tudnunk kell, hogy Krisztus jelen van az Egyház hullámok-ostromolta bárkájában és majd abban a pillanatban kel fel és nyujt segítséget, amelyben azt szükségesnek tartja. — *b)* Krisztus felkel, kitárja mindenható kezét és parancsol a száguldó viharnak. Gyönyörű látvány lehetett, midőn Krisztus az apostolok bárkájában állva végetvetett az orkánnak! Mily nagy hatást gyakorolhatott a tanítványok egyszerű lelkére, és mily feledhetetlen élmény lehetett számukra! Mi is így vagyunk ezzel a jelenettel, mert nekünk is bebizonyítja, hogy Krisztus Király, Egyházunk alapítója és élete, feltétlen ura a tomboló elemeknek is. Krisztus királyi hatalmának ezen megnyilvánulása mélyítse el bennünk az isteni Megváltóba vetett hitet és bizalmat. Késztessen arra, hogy bizalommal forduljunk Hozzá és Őnála keressünk menedéket akkor, amikor az élet elviselhetetlenné válik. — *c)* Egyébként pedig tanuljunk meg az elemektől engedelmeskedni. Ha a hatalmas vihar, a romboló orkán és a vadul hullámzó tenger

Krisztus egyetlen szavára megnyugszik és elnémul, tehát engedelmeskedik, akkor nekünk, Isten értelemmel megáldott teremtményeinek annál szívesebben, tökéletesebben és gyorsabban kell meghajolnunk parancsszava előtt és teljesíteni kívánságát.

Elhatározás: Krisztus mindenhatóságába vetem minden bizalmamat és Hozzá fordulok az élet minden nehézségében. Segítségét pedig azáltal biztosítom magamnak, hogy követem a romboló elemek példáját: néma hódolattal hajlok meg parancsoló szava előtt és vonakodás nélkül teljesítem kívánságát, vagyis vakon engedelmeskedem Neki.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnapra következő szerda.

A mai Evangéliumban alkalmunk van egy kicsit körültekinteni és az emberekkel is foglalkozni. Ezáltal bepillantást nyerünk lelkületükbe, megismerjük Krisztussal szemben tanúsított viselkedésüket és okulunk példá-

jukból. Az Evangélium jelentése alapján elmélkedésünket a következő pontokba osztjuk be: 1. A szemtanúk. 2. A szemtanúk csodálkozása. 3. A helyes megoldás.

1.

«*Az emberek pedig csodálkoztak.*» (Evangélium.)

Krisztus csodái nem történtek titokban. Nem is az a céljuk, hogy titokban történjenek. A nyilvánosságnak tudomást kell szerezni róluk. A tömeg ott áll Krisztus életútja szélén és figyelemmel kíséri szavát és cselekedetét. Krisztus nem az az egyéniség, aki eltűnik a tömegben és észrevétlenül, úgyszólván a nagy nyilvánosság tudtán kívül folytatja életét. Mint a kinyilatkoztatás is mondja, magához vonz mindeneket, magára tereli a figyelmet és mindenkinek szemébe ötlik. Ennek így kell lennie, mert Krisztus azért testesült meg és lett emberré, hogy necsak szava, hanem példaadása által is tanítson. Küldetése abban áll, hogy előttünk, a nagy nyilvánosság előtt élje tökéletes életét,

követésére késztessen és nemes életalakításra neveljen. Küldetéséhez még az is hozzátartozik, hogy életének rendkívüli oldalai és az általa cselekedett csodák révén megcáfolhatatlanul bebizonyítsa isteni küldetését, bizalmat gerjesszen és megkönnyítse az Istenhez vezető utat. Nem szabad elfelednünk, hogy mindazoknak, akiket Krisztus apostoli munkájában való részvételre hívott meg, hasonlóképen kell élniök. Ők is a nyilvános és általános megfigyelés céltáblájává válnak. Krisztusról az Evangélium ismételten mondja, hogy megfigyelték és megjegyezték maguknak minden szavát és cselekedetét. Utódai is, mint a Megváltó munkatársai, közfigyelem tárgya és kötelességük erre a körülményre tekintettel lenni. Nekik is tökéletes példaadásuk által kell ragyogni a világ előtt, hogy a megfigyelők tőlük megtanuljanak krisztusi életet élni és nemes jellemet alakítani. Ezenkívül kötelesek kifogástalan életük, rendkívüli áldozatkészségük, csodaszámba menő lelki tisztaságuk és érintetlenségük által tanúbizonyságot

tenni azon meggyőződés mellett, hogy Krisztus valóban Isten Fia, az emberi-nem Megváltója és az üdvösség egyetlen útja. Csakis ezen feltétel teljesítése mellett válnak Krisztus méltó és termékeny munkatársaivá, akik folytatják az Általa megkezdett munkát és egyéniségük ellenállhatatlan erejével vezetik a nyilvánosságot, — azokat, akik az út szélén állnak és figyelnek, — Istenhez. — Nekünk, kereszténynyeknek, vagy Krisztus munkatársainak sohasem szabad elfelednünk, mivel tartozunk a világnak. Közfigyelem tárgya vagyunk, ami arra kötelez, hogy mindenkinek tökéletes példát adjunk, Krisztus mellett tegyünk tanúbizonyságot, és mindenkit, akire befolyásunk van, Istenhez vezessünk.

Elhatározás: Eddig bizony nem sokat adtam azokra, akik életutam szélén álltak és figyelemmel kísérték cselekedeteimet. Pedig ez hiba volt és mulasztás. Most már belátom, hogy életem sokkal tökéletesebben alakul, ha eleven ben-

nem annak tudata, hogy példaadásom által sokakat vezethetek az örök üdvösséghez, míg rossz példám nem egy embert indít el a kárhozat útján.

2.

«Az emberek pedig csodálkoztak, mondván: Kicsoda ez?» (U. o.)

Az út szélén állók kíváncsiságát mindig egy és ugyanazon kérdés tartja feszültségben. Ki az, aki csodálatukat megérdemelte és figyelmüket felhívta? Ez az örök kérdés elsősorban és mindenekfelett Krisztusra vonatkozik. Az út szélén állók és megfigyelők nem győztek eltelni a látottakkal. Szemtanúivá váltak Krisztus életének, látták csodáit, hallották szavait, figyelték cselekedeteit, mérlegelték szándékait és semmi tökéletlent sem találtak benne. Ekkora tökéletesség eddig ismeretlen fogalom volt számukra és lehetetlennek tartották, hogy valaki minden szempontból kifogástalan életet éljen, az emberiség őszinte jótevője legyen, parancsoljon a természet erőinek és megváltó munkásságot telje-

sítsen. Megértjük, hogy lelkükben felfakad a kérdés: Ki ez az ember és mit akar tőlünk? Meg kell azonban fontolnunk, hogy mi is hasonlóképen járunk. Mint keresztény lelkek (papok, szerzetesek) Krisztus utódai vagyunk és Vele egy sorsközösségben élünk. A mi életünk is csodaszámba megy, mert a világ nem tudja elhinni, hogy valaki képes kifogástalanul élni, tökéletes életstílust alakítani, uralkodni szenvedélyein, mások érdekeit szolgálni, Krisztus tanítását lelkiismeretesen követni és apostoli munkája által önfeledten egyengetni az örök üdvösséghez vezető utat. Azok, akik e csodát művelik, magukra terelik a figyelmet, a kíváncsi érdeklődés középpontjává válnak és az útszélen álló megfigyelőket a már említett kérdés feltevésére kényszerítik. Krisztus az örök Igazság kinyilatkoztatása által önmaga adott feleletet és ezáltal nyiltan megvallotta, hogy Ő az emberi nem megváltója, Isten egyszülött Fia. Nekünk is kötelességünk válaszolni a hozzánk intézett kérdésre. Le kell adnunk névjegyünket és színt kell valla-

nunk. Meg kell mondanunk, hogy Krisztus követői vagyunk, szőlőjében dolgozunk és küldetésében járunk. Fel kell világosítani a kíváncsiakat és a jogosan érdeklődőket arról, hogy mit akarunk, mi a célunk és mily szándékkal jöttünk. Ezáltal csak tökéletesítjük apostoli munkánkat, és könnyítünk azok helyzetén, akiket e kérdés nyugtalanít. Hozzájárulunk, hogy általunk megismerkedjenek az örök igazsággal, és végre, sok viszontagság után odataláljanak Istenhez. — Életünket, amely közfigyelem tárgya, úgy kell alakítanunk, hogy kérdést fakasszon az emberiségben, de ugyanakkor magában foglalja a feleletet is. Legyünk kérdés és felelet egyszerre, vagyis: éljünk tökéletes krisztusi életet.

Elhatározás: Nem könnyű egyidőben kérdést fakasztani és feleletet adni, de kötelességem ezt a művészetet is megtanulni. Mai elmélkedésemet nagyon komolyan veszem és tökéletes életalakításra törekszem, hogy az emberek tényleg érdemesnek tartsák feltenni e kérdést és életem tar-

talma által megkapják a kellő, az üdvösséghez vezető feleletet.

3.

«Kicsoda ez, hogy a szelek és a tenger engedelmeskednek neki?» (U. o.)

A Krisztussal és követőivel szemben felvetett és sohasem változó kérdés annyiban is üdvös, amennyiben tökéletes megoldáshoz vezet. — *a)* Midőn látjuk, hogy Krisztusnak még az elemek is engedelmeskednek, mert az ég és föld Ura, nem kell tovább bajlódnunk a kérdéssel, hanem meg kell hajolnunk Krisztus nagysága előtt, el kell fogadnunk hatalmát, hinnünk kell küldetésében és csatlakoznunk kell Hozzá. Ez az egyetlen és legtökéletesebb megoldás. Egyedül ez vezet üdvösséghez, az élet problémáinak feltétlen és kielégítő megoldásához. — *b)* Krisztussal nemcsak az Evangéliumban találkozunk. Az élet gyakran összehoz Vele. Sohasem tudjuk, hogy az út melyik kanyarulatánál bukkanunk Reá. Isten gondoskodott, hogy a Megváltó tovább

éljen követőiben, a szentekben. Az élet nagyon sokszor úgy hozza magával, hogy alkalmunk van velük találkozni. A szentek nemcsak a multban voltak és lesznek a jövőben, hanem vannak a jelenben is. Ha találkozunk velük, tudnunk kell, hogy Krisztus misztikus életének egy ragyogó megnyilvánulásával állunk szemben. És mihelyt meggyőződtünk, hogy ez így van, arra az álláspontra kell helyezkednünk, mintha Krisztussal találkoztunk volna emberi alakjában. Hálával kell fogadni misztikus életének e megnyilvánulását, tisztelni kell ragyogó tökéletességét és követni kell példáját, hogy annál biztosabban és gyorsabban jussunk el örök beteljesülésünkhöz. Ez szintén hozzátartozik a tökéletes megoldáshoz és üdvösséghez vezet. — *c)* Krisztussal más formában is találkozunk. Az életben nagyon gyakran fordulnak elő oly események, amelyek feltűnőek és megmagyarázhatatlanok. A kegyelem különböző és csodaszámba menő megnyilvánulásairól van szó. Sokszor olyan hirtelen megtérésekkel állunk szemben, amelyeket sohasem

tételeztünk volna fel. Sokszor hirtelen és megmagyarázhatatlan erkölcsi javulással találjuk magunkat szemben. Sokszor oly csodálatos segítséget tapasztalunk, amely hihetetlen gyorsan oldja meg a megoldhatatlannak tartott helyzetet és vezet üdvös kiúthoz. Még sok más és hasonló esemény adódik elő az életben és ha ezekkel találjuk magunkat szemben, ismét csak azt mondhatjuk, — mert hiszen a kegyelem megnyilvánulásairól van szó, — hogy Krisztussal találkoztunk. Ilyenkor már nem kell felvetni az örök nagy kérdést és afelől érdeklődni, hogy ki az, Akinek a szelek és tenger is engedelmeskednek, hanem meg kell hajolnunk a valóság előtt, el kell fogadni a tényállást és hálát kell adni Neki, hogy megint alkalmat adott a Vele való találkozásra. — Krisztussal nagyon gyakran találkozunk az életben és ilyenkor, mikor felvetjük az örök kérdést, hogy ki volt Ő és milyen szándékkal jött hozzánk, Ő maga ad megnyugtató feleletet, vonz Magához és vezet önmagán keresztül mennyei Atyjához.

Elhatározás: Jobb lenne kevesebbet kérdezősködni és őszintébben meghajolni a valódi tényállás előtt. Ez a tökéletes megoldás, mely elmélyíti bennünk a Krisztusba vetett hitet, megtanít követésére és ezáltal örök üdvösségünket eszközli.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnapra következő csütörtök.

A mai szentmise Kollektája a szív mélyéből fakadó és az Úr trónjáig ható segélykiáltás. Benne megtaláljuk az isteni segítség teológiáját. A liturgikus szöveg tanításából a következő pontokat emeljük ki: 1. Az élet veszedelmei. 2. A testi és lelki üdvösség. 3. Bűneink következménye.

1.

«*Isten, Aki tudod, hogy emberi gyarlóságunknál fogva az élet oly nagy veszedelmei között nem tudunk megállni* . . . (Kollekta.)

A mai Kollekta szövege az élet veszedelmeinek tárgyilagos megismeréséből indul ki és józan megvilágításban ismerteti súlyát. — *a)* Mindenek-

előtt Isten mindentudására hivatkozik. Ezzel azt akarja mondani, hogy Isten nem szorul rá részletes magyarázatra, mert tökéletesen ismeri helyzetünket és tud nyomorúságunkról. Ha az imádkozó mégis részletekbe bocsátkozik, kiönti szívét az Úr előtt és mindent elmond, csak azért teszi, hogy megkönnyebbülést találjon és helyzete részletes, mindenre kiterjedő vázolása által bizonyítsa, hogy elismeri függését és az Úrtól várja még a legkisebb baj orvoslását is. — *b)* Azt mondja továbbá a Kollekta, hogy Isten segítsége nélkül nem tudunk megállni, vagyis nem felelünk meg elvárásának, elgyöngülünk az úton és nem érjük el célunkat. A tapasztalat bizonyítja, hogy a liturgiának mennyire igaza van, midőn ismételten figyelmeztet, hogy nagyon is gyenge lábon állunk és csakis az Úr segítségével vagyunk képesek megállni helyünket és teljesíteni küldetésünket. Szükség van arra, hogy időnkint ezzel az igazsággal is foglalkozzunk, megalázzuk magunkat, és hathatós imában kérjük az Úr segítségét. —

c) Helyünket főleg azért nem tudjuk megállni, mert teljesítőképességünk korlátoltsága nagy befolyással van életalakításunkra és rendkívüli akadályt jelent kibontakozásunk útján. Nem vagyunk képesek mindarra, amit jobb belátástól ösztönözve meg akarunk valósítani és nem tudunk lépést tartani lelkünknek a magasabb kibontakozás után való őszinte vágyakozásával. Isten segítségére van szükségünk és arra, hogy megerősítő kegyelme által megsemmisítse a gyarlóságunk vonta korlátokat és elősegítse lelki fejlődésünket. — *d)* Fokozza e szükségletet azon körülmények összessége, amelyet a Kollekta az «élet veszedelmei»-nek nevez. Valóban nagy szerepet játszanak és ha nem állunk résen és nem biztosítjuk magunknak idejekorán az Úr segítségét, legszebb terveinket meghiúsítják és önmegszentelődésünket lehetetlenné teszik. Figyelemmel kell kísérnünk mindazt, ami lelkünkben történik, mert az eredeti bűn utáni állapotban az élet veszedelmeinek egy jelentős része lelkünk mélyén lappang.

Ügyelnünk kell továbbá a kívülről jövő behatásra, amely gyakran nem felel meg Isten szellemének, komoly kárt okoz és nagy veszedelmet jelent. Az élet veszedelmei közepette is csak egy megoldás áll rendelkezésünkre és ezt a mai Kollekta nyujtja, midőn felszólít, hogy az Úrhoz forduljunk és Tőle kérjünk forró imádságban hathatós segítséget.

Elhatározás: Önnön felületességemnek tudom be, hogy életalakításom nem sikerült, mert nem fordultam idejekorán Istenhez segítségért és túlságosan bíztam teljesítőképességemben. Feltétlen változtatnom kell a helyzeten és a további sikertelenség lehetősége ellen azáltal védekezem, hogy mindent az Úr kegyelmére építek fel és azt idejekorán biztosítom magamnak imaéletem lelkiismeretes ápolása által.

2.

«*Isten . . ., adj nekünk testi-lelki üdvösséget . . .*» (U. o.)

Bajaink orvoslását Istennél keressük és Hozzá fordulunk segítségért. —

a) Kérésünket a testi üdvösségért való könyörgéssel kezdjük meg. Nem azért, mert ezt tartjuk a legfontosabbnak, hanem azért, hogy biztosítsuk az alapot és arra építsük fel további életünket. Testi üdvösségre, vagyis épségre és tökéletességre szükség van, mert e nélkül nem lehet lelkiéletet élni. A testi üdvösséget és épséget kettős értelemben kell vennünk és kérnünk. Elsősorban azért könyörgünk, hogy testünk épsége és alkalmassága által méltó eszköze legyen önmegszentelődésünknek és elősegítse lelki kibontakozásunkat. Minél épebb a test és ellenállóképesebb, annál könnyebben szolgálja a lélek érdekeit és válik Isten nagyobb dicsőségére. A testi épséget abban az értelemben is kérjük, hogy életünk olyan körülmények között folyjon le, amelyek nem hátráltatják, hanem ellenkezőleg elősegítik a lelki fejlődést. Háborúk, rendezetlen állapotok, forradalmak és nyomukban fakadó ínség megnehezítik az életet és a tapasztalat bizonysága szerint nagy mértékben hátráltatják a lelkiéletet. Nem azért kérjük az Urat, hogy ezektől a kelle-

metlen életkörülményektől csakis a kényelem szempontjából szabadítson meg, hanem azért, hogy tökéletesebben szolgálhassunk Neki. — *b)* A testi üdvösség, vagyis épség alapján lelki üdvösségért könyörgünk az Úrhoz. Itt már magasabb érdekről van szó. A kegyelmet keressük, Isten éltető, alkotó és megszentelő erejéért esdekelünk. Lelki épségünket és üdvösségünket csakis a kegyelem eszközli, feltételezve természetesen lelkiismeretes együttműködésünket. Minél nehezebb lelki helyzetünk és minél bonyolultabb a reánkbízott feladat, annál nagyobb nyomatékkal fordulunk az Úrhoz a szükséges kegyelemért és addig nem szűnünk meg könyörögni, míg abban bőségesen nem részesülünk. — *c)* A testi és lelki üdvösség kölcsönösen kiegészíti egymást és olyan helyzetet teremt, amely alkalmassá tesz Isten szolgálatára és előkészít üdvösségünkre. Kérnünk kell tehát az Urat ezen helyzet beteljesüléséért és részünkről minden áldozatot meg kell hoznunk, hogy részben kiérdemeljük, részben pedig, miután része-

sültünk benne, megőrizzük és tökéletességében fokozzuk.

Elhatározás: Testi és lelki üdvösségemet és épségemet csakis az Úr kegyelme eszközli bennem. Tehát ismételten fel kell tennem magamban, hogy biztosítom lelkem kegyelmi gazdagságát és azt minden erőmből fokozom. Lelkiéletemet erre a természetfeletti beállításra építem fel és ezáltal teszem termékenyné.

3.

«. . . *hogy azokon a bajokon, melyeket bűneink miatt szenvedünk, segítségeddel diadalt arathassunk.*» (Ú. o.)

A mai Kollekta szövege a liturgiát jellemző józan tárgyilagosság legszebb bizonyítéka. Arra hivatkozik, hogy felsorolt bajainkat, melyekre orvoslást kérünk, saját bűneinknek kell tulajdonítanunk. A liturgia nem szépíti a helyzetet és őszintén bevallja, milyen nagy szerepet játszott a bűn életünkben, mennyire megalázott és milyen nagy kárt okozott lelkünk-

nek. — *a)* A baj nem önmagától keletkezett és eredetileg egyáltalán nem szerepelt Isten elgondolásában, hanem kizárólag a bűn következménye. Elég az eredeti bűnre gondolni és következményeivel foglalkozni, hogy meggyőződjünk ezen igazság súlyos jelentőségéről. Ugyanezt mondhatjuk egyénileg elkövetett bűneinkről is. Azoknak is megvannak a maga következményei, amennyiben elszakítanak Istentől és ezáltal végtelenül megnehezítik a helyzetet. Abból ugyanis, hogy Istentől elszakadunk, csakis baj keletkezhetik. Nemcsak lelki, hanem testi és anyagi vonatkozásban is. Ezt az igazságot jól meg kell jegyeznünk, mert hozzátartozik a tárgyilagos beállításhoz. Ezzel elejét vesszük, hogy Istent okoljuk bajainkért, továbbá belátjuk, milyen káros következményei vannak a bűnben töltött életnek. — *b)* Az említett bajokon már nem igen változtathatunk. Mint a bűn sajnálatos következményei, büntetésként szerepelnek. Ettől csakis Isten végtelen irgalma szabadíthat meg. Hiába keresünk tehát egyéni életünkre, vagy

a nyilvánosságra vonatkozólag orvoslást a különböző bajokra. Addig, amíg nem látjuk be, hogy ezek a bűnös életre következő büntetést jelentik, és nem fordulunk Istenhez, nem remélhetjük a helyzet jobbrafordulását. Emberi eszközök itt, az imént említett okból, feltétlen csütörtököt mondanak és nem vezetnek eredményhez. — *c)* A büntetés Isten irgalmasságából a fölényes győzelem és diadal kiindulópontjává válhatik. Ez azonban csak akkor teljesül be, ha az Úrhoz fordulunk segítségért; kegyelmével — miután előbb kellő bűnbánatot tartottunk és jóvátettük hibánkat — változtatunk a helyzeten és jobbrafordulását eszközöljük. Ezáltal legyőzzük a bűnt, jóvátesszük következményeit és olyan győzelmet aratunk, melynek örök beteljesülésünkre, lelkünk üdvösségére is nagy kihatása van.

Elhatározás: Én is ehhez tartom magam és nem keresek földi megoldást, hanem közvetlenül Istenhez fordulok. Miután bűnbánatot tartottam és törekedtem jó-

vátenni vétkemet, remélem, hogy az Úr irgalmasságot gyakorol velem és megengedi, hogy helyzetem jóraforduljon, és én ismét akadály nélkül munkálkodhassak örök üdvösségemen.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnapra következő péntek.

A mai Posztkommúnió szövege nagyon alkalmas arra, hogy komoly gondolatokat gerjesszen, megóvjon a túlságos elanyagiasodás veszélyétől és az egyedül kívánatos erőforráshoz vezessen. A liturgikus szöveget a következő pontokba osztjuk be: 1. A földi örömök. 2. A mennyei eledel. 3. Az új erő.

1.

«*Ajándékaid, Isten, a földi örömöktől szabadítsanak meg.*» (Posztkommúnió.)

A mai Posztkommúnió szövegét és kérését egy kicsit furcsának fogják találni azok, akik túlzott mértékben hivatkoznak — akkor is, amikor nincs helyén, — a kereszténység örömben gazdag szellemére. Ezek nem igen fogják

megérteni a liturgia gondolatát és aligha találják meg önnön erejükből az általa felszakított mélységet. — A liturgia szándékát csak akkor értjük meg, ha komolyan foglalkozunk a földi örömök jelentőségével. Itt elsősorban különböztetnünk kell: a liturgia nem arra kéri az Urat, hogy ne részesítsen örömben és vonja meg tőlünk az öröm ajándékát, hanem arra, hogy szabadítson meg a földi örömöktől, tehát ne tegyen ki az egyoldalúság és az abból fakadó elanyagiasodás veszedelmének. A földi örömök ugyanis nem jelentik az öröm teljességét, ellenkezőleg, csak részét képezik annak, amit örömnek nevezünk. Azonkívül nagyon sokszor ellentétben állanak az Úr akaratával és kárhozatot okoznak. Hozzá kell még fűznünk, hogy a földi örömök, még akkor is, ha ártatlanok, mindig a múlandó anyag és érdekei jegyében állnak és inkább akadályozzák kibontakozásunkat, semhogy elősegítenék üdvösségünk beteljesülését. A földi örömöktől tehát, — amennyiben Isten akaratát keresztezik, az anyaghoz köt-

nek és megnehezítik kibontakozásunkat, és túlsúlybajutásuk által csökkentik bennünk a lélek örömeit, — feltétlen szabadulnunk kell. E kegyelemért az Úrhoz fordulunk, mert tudjuk, hogy emberi természetünk túlságosan gyenge és nem képes önnön erejéből elszakadni a nem kívánatos földi örömöktől. Abban tehát, hogy a liturgia segítségünkre siet és nevünkben e rendkívüli kérést terjeszti elő az Úrnak, semmi természetellenesség nincs. Ellenkezőleg. Csak szolgálatot tesz nekünk, amennyiben megszabadít a fölösleges tehertől és lehetővé teszi, hogy annál nagyobb mértékben részesüljünk a lélek örömeiben.

Elhatározás: Az öröm iránt mindig érzékenynek bizonyultam, de kevésbbé bizonyultam annak, amikor a helyes kiválasztásról és megfelelő megkülönböztetésről volt szó. Szinte hajhásztam az örömöt és nem sokat törődtem vele, hogy honnan jön és hova vezet. Ennek tudhatom be sok balfogásomat és a fejlődés útjából kizökkent lelkiélete-

met. Ezentúl elővigyázatosabb leszek. Csak a lelki-örömöt keresem és a földi örömöktől — mint Krisztus komolyba veendő gyermeke, akiben meg kell, hogy legyen a kellő érettség — őszintén tartózkodom.

2.

«*Ajándékaid, Isten . . . a mennyei eledel által adjanak folytonosan új erőt.*» (U. o.)

A liturgia kellő ellensúlyozásról és kárpótlásról is gondoskodik. Azért említi a mennyei eledelt, az Eucharisztiát és kéri az Urat, hogy részesítsen ajándékában. A liturgikus szövegből tehát kitűnik, hogy a földi örömöktől a mennyei Eledel, vagyis az Eucharisztia ajándéka szakít el tökéletesen. Ezt pedig azáltal eszközli, hogy kellő kárpótlást nyujt és a mindent felülmúló lelki öröm forrásának bizonyul.— *a)* A mennyei Eledel az eucharisztikus Istennel kapcsol egybe és az Úr életében részesít. Az élet olyan teljességével ajándékoz meg, amely minden elképzelést felülmúl, és ezáltal feltárja előttünk a lelki értékek örök szépsé-

gét. Az Isten életében való részesedés, a Vele való egybeforrás, az örök lelki értékek szemlélete és egyáltalán az Eucharisztia fakasztotta természetfeletti élet olyan gyönyörűséggel tölti el a lelket, hogy annak tüze mindenért kárpótol és teljesen elfeledteti velünk azt, amit földi örömnek nevezünk. Tökéletes lelki örömet fakaszt és ezáltal valóban a természetfölötti öröm forrásának bizonyul. — *b)* A mennyei eledel adománya, az Eucharisztia mindezt azáltal egészíti ki, hogy megtermékenyíti lelkünket, lendületet hoz életünkbe, nagyméretű kibontakozásra képesít, és ezáltal az őszinte, el nem múló öröm új forrását nyujtja. Fejlődésünk, eredményünk, győzelmünk és kegyelmi bővelkedésünk láttára oly örömre gerjed lelkünk, amelyet csak azok tudnak megérteni, akiknek már részük volt benne. Ennek súlyát és jelentőségét semmiféle földi öröm és boldogság sem képes felülmúlni, és ennek elvesztéséért semmi sem tud kárpótolni. Az Eucharisztia ebből a szempontból is felbecsülhetetlen örömforrás. — *c)* Az Eucharisztia azáltal is

örömet fakaszt, hogy közvetlenül szemlélteti Isten életét. (Gondoljunk a liturgiára, amely eszköze ennek a szemléltetésnek és Istent minden egyes szakrális cselekményben új megvilágításban mutatja meg.) Ebben mindig újat találunk, mert az Úr élete végtelenül változatos és kimeríthetetlen. Megtaláljuk benne az abszolút szépet, a feltétlen kielégítőt, egyszóval a végtelent, amely egyedül képes betölteni életünket. Az a megállapítás, hogy sikerült megtalálnunk a Végtelent és elmerülnünk Életébe, szintén határtalan örömet fakaszt, mert ez már a végső beteljesülés, az örök megdicsőülés előérzete és világos sejtelme annak, ami erre következik.

Elhatározás: A földi örömök már régen nem érdekelnek, mert az Eucharisztia adománya, a mennyei Eledel megtanított valóban érvendezni és szívből boldognak lenni. Feladatomat abban látom, hogy fokozom eucharisztikus kultúrámat, hogy annak elmélyülése által még nagyobb lelkiörömre tegyek szert.

3.

«Ajándékaid, Isten, adjanak folytonosan új erőt.» (U. o.)

A lelkiöröm új erőforrásnak bizonyul. Az örömből ugyanis mindig erő fakad; és erősek csak azok, akikben nem szikkadt el a mélységes öröm forrása. E kettő, az erő és öröm összefügg és kölcsönösen kiegészíti egymást. — *a)* Az öröm erőforrás. Eltekintve attól, hogy kegyelemszámba megy, és mint olyan, erővel ajándékoz meg; még azért is, mert az öröm mindig az életbe vetett hithez és az élettel szemben véglegesen kimondott igen-hez vezet. Hogy ebben mennyi erő rejlik és ebből mennyi erő fakad, a tapasztalat bizonyítja. — *b)* Az öröm nemcsak erőt fakaszt, hanem folytonosítja is, — mint a Kollekta mondja — és kéri az Úrat, hogy új erővel ajándékozzon meg. Ennek magyarázatát abban találjuk, hogy az öröm és a boldogság élessé teszi a látást. Az örömmel töltekező ember, aki közel áll Istenhez, mindig többet, újabbat és kielégítőbbet lát meg Benne. Az új meglátás, az új táv-

lat és a nyomában fakadó megértés új örömet fakaszt, ebből viszont új lendület, tehát erő árad. Az öröm azáltal, hogy mindig újabb és újabb meglátásokhoz és távlatokhoz vezet, benső énünk folytonos megújulását eszközli és ezáltal lelkünk üdvösségére válik.

Elhatározás: Már csak azért is meg kell tanulnom értékelni a lelki-örömöket, mert általuk új erőre teszek szert. Erre pedig mindig szükségem van. Tehát örvendezek, hogy erős legyek; és törekszem erősnek lenni, hogy annál jobban élvezhessem örömömet.

Vízkereszt utáni negyedik vasárnapra következő szombat.

Ma ismét, mint minden szombaton, a Szentséges Szűz, az Istenanya kegyképéhez térdelünk és jóságos jelenlétében végezzük elmélkedésünket. Alapul a Szekréta szövegét vesszük, amelyből a következő pontokat emeljük ki: 1. Az áldozat Istennek felajánlott adománya. 2. Gyenge természetünk. 3. A gonosztól való szabadulás.

1.

«Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy ez áldozatnak Neked felajánlott adománya . . .» (Szekréta.)

— *a)* A Szekréta szövege az eucharisztikus áldozatot említi és Istennek felajánlott adománynak nevezi. Ezzel kapcsolatban arra is kell gondolnunk, hogy az adomány felajánlásában, az áldozat bemutatásában a Szentséges Istenanyának is szerep jut. Nem abban az értelemben, mintha ő mutatná be nevünkben az áldozatot, hanem abban, hogy ő késztet bemutatására és tesz alkalmassá az áldozati cselekményben való részvételre. Isten helyettesét, a felszentelt papot, aki Krisztus nevében mutatja be az Újszövetség engesztelő áldozatát, kegyelemközvetítése által megszenteli és szelleme révén előkészíti, hogy méltó legyen megjelenni az Úr oltáránál és Krisztus helyett bemutatni az áldozatot. A hivők tömegét pedig egyenkint és összességükben véve szintén előkészíti kegyelemközvetítése és kultuszából fakadó befolyása által, hogy

méltó módon csatlakozzanak az áldozatot bemutató paphoz, résztvegyenek az áldozati cselekményben és részesüljenek gyümölcseiben. Az Istenanya — mint már több elmélkedésünkben láttuk — kultusza és kegyelemközvetítése által Krisztushoz vezet és méltóvá tesz életében, kegyelmeiben való részesülésre. Ez főleg az eucharisztikus áldozatra vonatkozik, és azért mindenkinek, aki ebben méltóképen akar részesülni, az Istenanya segítségével kell beteljesülésére előkészülni. — *b)* Az áldozati adomány Krisztus szent Teste és Vére. Ezt is a Szentséges Istenanyának köszönhetjük, mert beleegyezett, hogy Krisztus megtestesüljön benne és szent Embersége érintetlen testéből fakadjon életre. A kapcsolat tehát az eucharisztikus áldozati adomány, Krisztus szent Teste és Vére és a Szentséges Istenanya között végtelenül szoros. Valahányszor ezen áldozati adomány bemutatására kerül sor, térdenállva kell hálát adnunk a Szentséges Szűznek, hogy azt az Istenanyaságba való beleegyezése által lehetővé tette. —

c) A Szentséges Szűz ezen áldozati adományt Krisztus szent Testét és Vérét, annakidején a Golgota magaslatán ajánlotta fel. A Golgota-áldozat megismétlése révén része van minden egyes felajánlásban. A szentmisében tehát a felajánlás pillanatában benne lüktet az Istenanya szentséges akarata, amellyel isteni Fiát az Úrnak megváltásunkért engesztelő áldozatként ajánlja fel.

Elhatározás: Ezentúl minden szentmiseáldozatban megérzem a Szentséges Istenanya jelenlétét és vele egy közösségben veszek részt az eucharisztikus áldozat bemutatásában. Ezáltal is tökéletesítem és elmélyítem máriás kultuszomat és biztosítom magamnak a kegyelemben való gazdagodást.

2.

«*Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy az áldozatnak Neked felajánlott adománya gyenge természetünket a gonosztól mindenkor megtisztítsa és oltalmazza.*» (U. o.)

Az áldozati adomány bemutatásának egyik fő célja gyenge természetünknek a jóban való megerősödése. Az Istenanya ebben is nagy szerepet játszik. — *a)* Természetünk, melyet a jó Isten olyan gondos szeretettel és zseniális tökéletességgel alkotott, véglegesen elgyengült az eredeti bűn tragikus pillanatában. Elvesztette eredeti üdeségét, érintetlenségét és a benne uralkodó mindent irányító harmóniát. Az egyensúly felbillent benne és oly elemek jutottak hatalomra, amelyek a bűn szolgálatában állnak és Isten akaratát keresztezik. Isten végtelen irgalmában elhatározta, hogy megmenti az elgyengült emberi természetet és megígérte, hogy elküldi egyszülött Fiát, Aki megvált minket és jóváteszi az eredeti bűn következményeit. Ebben a jóvátételben, vagyis elgyengült természetünk megerősítésében és megszentelésében a Szentséges Istenanyának is nagy szerep jutott. Erre vonatkozólag már a kinyilatkoztatás őshajnalában is szó esik és Isten, mikor az ősszülőknek megígérte a Megváltót, megemlékezett

az Asszonyról, aki eltiporja a csábító kígyó fejét és ezáltal hozzájárul a megváltás megvalósulásához. Elgyengült természetünk újból való megerősödését ebből a szempontból az Istenanya jóságának és kiváltságainak is köszönhetjük. Köszönhetjük ezt még abból a szempontból is, hogy a Szentséges Szűz egyenkint foglalkozik velünk a megváltás beteljesülése alapján és helyzetünknek, körülményeinknek, szükségleteinknek megfelelően közvetíti a kegyelmet. Ezáltal alátámasztja, kiegészíti, tökéletesíti gyenge természetünket és biztos kézzel vezet a beteljesülés, az Istenben való megdicsőülés felé. — *b)* Legtökéletesebb eszközlője gyenge természetünk megerősödésének az Újszövetség áldozati cselekménye, az eucharisztikus áldozat, a szentmise. Belőle fakad a gyenge természetünket megerősítő energia. Az Istenanya, mint már említettük, előkészít és méltóvá tesz a szentmiseáldozatban való részesülésre és ennek következtében neki is nagy szerep jut benső lelki megerősödésünkben. — *c)* Az Istenanya, aki

a Golgota magaslatán állt és résztvett Krisztus megváltó áldozatában, nagyon jól tudja, hogy az emberi természet elgyengülése mily kárhozatos következményekkel jár. Szemtanúja volt, hogy Krisztusnak mily rettenetes árat kellett fizetnie megváltásunkért és önmaga is mindent föláldozott azért, hogy az valóban beteljesüljön. Ennek következtében minden erejével azon van, hogy gyenge emberi természetünket megerősítse és az élet nehézségeiben segítségünkre siessen, nehogy eljátsszuk a megváltásból merített kegyelmet és ismét visszasülyedjünk a megváltás előtti elviselhetetlen és bűnös állapotba.

Elhatározás: Gyenge természetemmel épp elég bajom volt eddig. Sok és nehéz feladat elé állított és majdnem kárhozatba döntött. Az Istenanyának köszönhetem, hogy még nem jutottam annyira; és oly helyzetben vagyok, hogy lelki kibontakozásomat nemcsak biztosíthatom, hanem fejlesztheten is, és így tökéletesen részesülhetek a

megváltás gyümölcsében. Felteszem magamban, hogy az Istenanyának szabad kezet engedek benső életemben, mert tudom, hogy ezáltal csak újabb erő fakad számomra és ismét nagyobb előhaladást tehetek a lelkiéletben.

3.

«*Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy ez áldozatnak Neked felajánlott adománya gyenge természetünket a gonosztól mindenkor megtisztítsa és oltalmazza.*» (U. o.)

A Szekréta szövege külön megemlékezik a bemutatott eucharisztikus áldozat közvetlen hatásáról és azt mondja, hogy gyenge természetünket megtisztítja a gonosztól és oltalmazza káros befolyásától. Az Istenanyát ettől a gyönyörű beállítástól szintén nem lehet elvonatkoztatni. Szerep jutott neki a gonosztól való szabadulásunkban; és mióta a Golgota magaslatán kimondhatatlan kínokat szenvedett érettünk, oltalmában is részesít. — *a)* Az eucharisztikus áldozat megtisztít a gonosztól, vagyis meg-

szabadít bűneinktől, eltörli azok következményeit és megszenteli lelkünket. A Szentséges Istenanyának itt annyiban van szerepe, amennyiben előkészíti lelkünket az áldozati adomány méltó befogadására. Az Istenanya úgyszólván a kegyelem úttörője. Tapasztalatból tudjuk — és emellett az egyháztörténelem is tanúságot tesz —, hogy az Istenanya mindig kereste az elvetemült bűnösöket, és addig nem nyugodott, míg anyai befolyásával el nem érte, kegyelemközvetítésével elő nem készítette őket a lelki megtisztulásra. Tudjuk, hogy a bűnösök csakis az Istenanya jóságos fáradozásának köszönik megtérésüket és újból való megtisztulásukat. Erre kell gondolnunk, valahányszor a Szekréta szövegét imádkozzuk és hálát adunk, hogy az eucharisztikus áldozat által újjászülettünk és ragyogó lelki tisztaságra, benső érintetlenségre tettünk szert. — *b)* Az eucharisztikus áldozat kegyelmi gazdagsága révén rendkívüli erőforrásokat fakaszt bennünk és ezáltal megelőzi a bajt, a visszaesést, az újból való beszennyeződés

lehetőségét. Másszóval hathatós oltalmában részesít és megvéd a gonosztól, vagyis a bűnbeeséstől. Az Istenanya is szerepet játszik ebben a kegyelmi megnyilvánulásban, amennyiben anyai éberséggel őrködik felettünk és amennyire csak teheti, megóv a bűnbe való visszaeséstől és olyan csodálatos utakon vezet, melyek szinte lehetetlenné teszik, hogy ismét erőt vegyen rajtunk természetünk gyengesége és hűtlenné váljunk Istennek tett ígéretünkhöz. — *c)* A jóságos Istenanya Krisztussal együttműködik lelkünk megőrzésén és Vele együtt eszközli üdvösségünket. Ez egyébként csak folytatása és beteljesülése annak a hatalmas munkaközösségnek, amely a Golgota magaslatán kezdődött, midőn a Szentséges Istenanya a keresztfa tövében állt és résztvett a Golgota-áldozat beteljesülésében.

Elhatározás: Én is az Istenanya oltalmának palástja alatt élek, és ennek köszönhetem, hogy eddig nem történt komolyabb bajom. Meg kell becsülnöm ezt a kegyelemteljes kiváltságot

és méltóvá kell lennem arra, hogy reám boruljon mennyei Édesanyám oltalmazó palástja. Erre azáltal leszek méltó, ha hűségesen kitartok Szentséges Anyám mellett és teljes odaadással ápolom kultuszát.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnap.

A mai Szentleckében ismét Szent Pál apostolt halljuk, aki felszólít, hogy a Vízkeresztkor magát kinyilatkoztató isteni Megváltó jelenlétét méltó módon becsüljük meg és megfelelően cselekedjünk. Felszólításának eleget teszünk és ebbeli programmunkat a következő pontokban dolgozzuk ki: 1. Hálaadás Krisztus által. 2. Krisztus békéje. 3. Krisztus igája.

1.

«*Adjatok hálát az Istennek, az Atyának Őáltala.*» (Szentlecke.)

Krisztus, az isteni Megváltó, többek között azért jött és ajándékozott meg látogatása adományával, hogy helyettünk oldja meg azt a feladatot,

amelyre amúgy sem vagyunk képesek, és nevünkben adjon hálát a mennyei Atyának. Helyzetünk megjelenése által lényegesen megkönnyült, mert immár nem nekünk kell a hálaadást végeznünk, melyre méltatlanságunk mellett nem vagyunk képesek. Elég, ha belekapcsolódunk Krisztus, örök Főpapunk áldozatába és Vele bensőséges lelki közösségben végezzük köteles hálaadásunkat. — *a)* Fölösleges bizonyítani, hogy a hálaadás kötelesség. Különösen a mi esetünkben, mikor valóban rendkívüli adományokban és végtelen jótéteményekben részesültünk: mint összesség és mint közösség. Gondoljunk csak a megváltás kegyelmére, az Egyház alapítására és mindazon sok kegyelemre, amellyel Isten közösségünket kitüntette, és belátjuk, hogy sok okunk van Istennek hálát adni és a hálaadás áldozatát bemutatni. Hozzájárul ehhez még mindazon kegyelem, amelyben egyénileg részesültünk. Isten végtelen atyai szeretettel hajolt felénk, foglalkozott velünk, gondoskodott rólunk és mozdította elő lelki

kibontakozásunkat. Úgyszólván elhalmozott kegyelmi ajándékaival és jóindulatának, atyai szeretetének egyéb bizonyítékaival. Ezért szintén hálaadás jár. Helyzetünk azonban rendkívül nehéz, mert képtelenek vagyunk méltó módon hálát adni az Úrnak. A távolság a Teremtő és a teremtmény között áthidalhatatlan. Ettől függetlenül még arra is kell gondolnunk, hogy bűn terheli lelkünket és nem vagyunk olyan tiszták, hogy méltóan jelenhetnénk meg az áldozati oltárnál és jogunk volna bemutatni a hálaadás áldozatát. — *b)* Krisztus, az isteni Megváltó, megszabadít nehéz helyzetünkből, és miután szent Embersége által testvérünkké vált és beleolvadt közösségünkbe, magára vállalja ezt az áldozatot és megteszi azt, amire nem vagyunk képesek: hálát ad Istennek és bemutatja a hálaadás áldozatát, amennyiben az Eucharisztiában önmagát ajánlja fel Neki. — *c)* Ebben a hálaadásban végtelen erő rejlik. Nem mi emberek mutatjuk be a hálaadó áldozatot; mi csak részesülünk benne. Krisztus a bemutató

Főpap és ugyanakkor az áldozat. Szent Emberségét, Testét és Vérét ajánlja fel az Atyának hálaadó áldozatul és így hálálja meg Neki mindannyiunk nevében a végtelen kegyelmi adományt. — *d)* Krisztus hálaadó áldozatából új élet fakad, mert Isten nemcsak kegyesen fogadja, hanem bőségesen meg is jutalmazza és új kegyelmi áradattal ajándékozza meg érette az emberiséget. Krisztusnak tehát nemcsak azt köszönjük, hogy vállalta helyettünk a köteles hálaadást, hanem azt is, hogy annak elvégzése és beteljesítése által a kegyelmi gazdagság új forrását nyitotta meg számunkra.

Elhatározás: A mélységes hálaadásra nekem is nagy szükségem van. Végtelenül sok kegyelemben részesültem és a jóságos Isten szinte elhalmozott adományaival. Minél többet gondolkodom efölött, annál inkább belátom, hogy e gazdagságot soha sem tudom kellőképpen meghálálni. Térdreborulva kérem a Vízkeresztkor megjelent

Krisztust, vállalja helyettem is a köteles hálaadást; kapcsoljon engem is bele hálaadó áldozatába, nyisson ezáltal számomra is új kegyelmi forrást. Részemről megígérem, hogy törekszem tökéletesen résztvenni az Eucharisztia hálaadó áldozatában és méltóképpen megjelenni az áldozati oltárnál.

2.

«*És Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadalmaskodjék szívetekben.*» (Szentlecke.)

Szent Pál tanításából kitűnik, hogy Krisztus hálaadó áldozatát meg kell érdemelni. Tesszük ezt azáltal, hogy megfelelünk szellemének, alkalmazkodunk követelményeihez és törekszünk szerinte élni. A krisztusi szellemhez való alkalmazkodás első eredménye, hogy kialakul lelkünkben Krisztus békéje, melyre hivatottak vagyunk; és véglegesen diadalmaskodik szívünkben. — *a)* Krisztus szellemének egyik legfontosabb tulajdonsága a béke. Ez egyszersmind első és legfontosabb gyü-

mölcse is. Akik alkalmazkodnak az Úr szelleméhez, törekszenek azt életükben megvalósítani, azok külsőleg és bensőleg megbékülnek és a béke fényességét sugározzák a világba. Krisztus szelleme elsősorban bensőleg békéltet meg, mert tökéletes életalakítása által megnyugtatja a lelkiismeretet, rendbehozza lelki ügyeinket, megteremti a kapcsolatot Isten és a lélek között, felel a legfontosabb kérdésekre és biztosít a jövőre, a lelki üdvösségre vonatkozólag. Külső vonatkozásban is békéltetően hat, mert a szeretet szellemére alapítja életünket és a szeretet nemes cselekedeteit végezteti velünk. A szeretet viszont a béke légkörét valósítja meg körülöttünk és lehetetlenné teszi, hogy bárkivel ellentmondásba keveredjünk. Krisztus szelleme tehát minden szempontból biztosítja a békét és áldásban gazdag beteljesüléséhez vezet. — *b)* Az Apostol külön figyelmeztet, hogy hivatottak vagyunk Krisztus békéjére és jogunk van ajándékára. Krisztus ugyanis a béke ajándékával jött e világba és akarja, hogy a benne való részesedésre

jogunk legyen. Ezt azért teszi, mert javunkat kívánja — és tudja, hogy csakis a béke szellemének megvalósulása által kerül életünk olyan helyzetbe, amely elősegíti a lelki kibontakozást és alkalmas a magasabb lelki fejlődésre. — *c)* E feltétel mellett beteljesül az Apostol mondása: «A béke diadalmaskodik szívünkben». Megtöri az ellentmondást, lehetetlenné teszi az örök nyugtalanságot, elejét veszi a bizonytalanságnak és oly erőssé válik bennünk, hogy a szó teljes értelmében dominál, vagyis uralja lelkiéletünket és meghatározza további fejlődését.

Elhatározás: Örökké fészkelődő természetemre nagyon megnyugtatólag hatna, ha egy kicsit többet foglalkoznék a mai elmélkedés tárgyával, és komolyabban törekedném Krisztus szellemével alkalmazkodni és a béke adományában részesülni. Sokat gondolok arra: mennyi hálával tartozom Krisztusnak és azt azáltal rovom le, hogy belefejlődök a béke szellemébe és

arra építem fel további életemet.

3.

«*Krisztus igéje lakozzék bennetek gazdagon.*» (Ú. o.)

Nemcsak Krisztus békéjével, hanem Krisztus igéjével is kell töltekeznünk. Az isteni Megváltó, aki megjelent közöttünk, azzal a szándékkal jött, hogy igéje, tanítása, világnézete bőséges adományával ajándékozzon meg. Krisztus azért hozza nekünk az ige adományát, hogy gazdagítsa lelkünket, világosságot fakasszon, megismertessen az örök igazsággal, szemléltesse velünk Isten örökszép arculatát, kialakítsa bennünk a magasabb tökéletességhez vezető lelki kultúrát és előkészítsen annak beteljesülésére. — *a)* Szent Pál megkívánja, hogy az ige bennünk lakozzék, ami akkor történik meg, ha befogadjuk tanítását, gondolkodunk fölötte, minden szempontból magunkévá tesszük és alkalmazkodunk hozzá. A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy Krisztus tanítását választjuk világnézetünk és életszemléletünk alapjául, és felülmúlhatat-

lanul szép, minden szempontból kielégítő filozófiáját követjük gondolatainkban és cselekedeteinkben. Csakis így sikerül a keresztény életalakítás. Szent Pál tovább folytatja gondolatmenetét és arra is kitér, hogy Krisztus igéjének gazdagon kell bennünk lakoznia. Az Apostol ez alatt bőséget, elevenséget és sikert ért. Bővelkednünk kell Krisztus igéjében, amennyiben sokat foglalkozunk vele, minden szempontból megvilágítjuk és törekszünk mélyére hatolni. Minél lelkiismeretesebben tesszük ezt, annál bőségesebb gyümölcsöt hoz a bennünk lakozó isteni Ige. — *c)* Krisztus igéjének elevennek kell lennie bennünk és ez csak akkor teljesül be, ha befolyása érvényesül, irányítja életünket, meghatározza cselekedeteinket és erkölcsi magatartásunk alapjává válik. Krisztus igéje nemcsak gondolat, hanem élet és azért lakozik bennünk, hogy megtermékenyítse életünket. Csak akkor válik elevenné, ha erre az alapra helyezkedünk és nem akadályozzuk áldást fakasztó működését. Krisztus igéje e feltételek mellett sikerhez ve-

zet, vagyis biztosítja életalakításunkat és minden szempontból tökéletessé teszi. Ezáltal beteljesül küldetése, megszenteli életünket, kialakítja bennünk a Krisztushoz való hasonlatosságot és méltóvá tesz az örök kicsendülésre. Szent Pál ezt a hármas eredményt tartja szem előtt, mikor arról beszél, hogy a bennünk lakozó ige valóban gazdag legyen.

Elhatározás: Krisztus igéjére nekem is nagy szükségem van. Világosságot fakaszt szívemben. Biztos kézzel irányítja életemet, meghatározza cselekedeteimet és ami a legfontosabb, megszabadít önnön egyáltalán nem megbízható «igém»-től, vagyis ide-oda kalandozó fantáziám szerencsétlen szüleményétől, téves és korlátolt világnézetemtől és annak kevésbbé épületes következményeitől. Befogadom tehát Krisztus igéjét és töltekezek bölcseségével.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnapra következő hétfő.

Szent Pál apostol a mai Szentleckében gyönyörű életprogrammal örvendeztet meg, felbecsülhetetlen tanácsokkal gazdagítja lelkiségünket és az életre vonatkozó tapasztalatainkat. Tanítását a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Az Isten kiválasztottja. 2. A kiválasztottakat jellemző szellem. 3. A kiválasztottak lelkiélete.

1.

«*Testvérek: Vegyétek magatokra mint az Isten szent és kedves választottjai az irgalom indulatját.*» (Szentlecke.)

Szent Pál őszinte szeretettel szól hozzánk és gyönyörű névvel ajándékoz meg: «Isten választottjainak» nevez és rögtön meg is mondja, hogy ez mily méltóságot jelent. — *a)* Örvendenünk kell, hogy Isten választottjai vagyunk. Nagy kegyelmet, rendkívüli méltóságot és végtelen megtiszteltetést jelent. Az Úr választottjainak azért neveztetünk, mert a kegyelem gyermekei vagyunk, de csakis öröktől-

fogva történt elhatározásának köszönhetjük, hogy azok lehetünk. Isten örök-tőlfogva kijelölt létező teremtményei közül. Választása reánk esett és minden gyarlóságunk ellenére úgy határozott, hogy megajándékoz kegyelmével, meghív a keresztény életre, megszenteli lelkünket és részesít az örök üdvösségben. — *b)* Az Apostol Isten «szent» választottjainak nevez. Az őskeresztény Egyházban általában szokás volt a kereszténye̊ket egyszerűen szenteknek nevezni, az Úr szentjeinek. Megindokolása abban áll, hogy a keresztség szentsége révén a kegyelem adományában részesültünk. A kegyelem megszenteli a lelket, ennek következtében helyén van az imént említett elnevezés. Szent Pál is ebben az értelemben nevez Isten szent választottjainak és egyúttal arra figyelmeztet, hogy a kiválasztás és kijelölés (predesztináció) kegyelmével nagy kötelezettség jár, amelynek alapján törekednünk kell, hogy életünk valóban szent legyen és ebből a szempontból is megérdemeljük e szép és tartalmas nevet. — *c)* Szent Pál azt is megemlíti, hogy Isten-

nek «kedves» választottjai vagyunk. Szavaival arra utal, hogy a kiválasztás és kijelölés kegyelmében Isten végtelen jósága és korlátlan szeretete nyilvánul meg. Kiválasztásunk ugyanis csak egy eredetre vezethető vissza és ez: Isten meg nem érdemelt szeretete és irántunk tanúsított jósága. Volt már alkalmunk e szeretet misztériumát szemlélni és tudjuk, hogy minden szempontból megelőz. Törekednünk kell tehát jelentőségét megérteni és Isten megelőző szeretetére a legmélyebb és a legtermékenyebb cselekedetekben megnyilvánuló viszontszeretettel válaszolni.

Elhatározás: Isten megelőző szeretetét és a nyomában fakadó kiválasztás kegyelmét legalább is önmagamra vonatkozóan nem nagyon értem. Sehogy sem tudom felfogni, hogy Isten miért választott éppen engem, mert egyáltalán nem tartom magamat érdemesnek erre a kegyelemre. Tudom azonban, hogy jobb Isten mélységes misztériumait nem nagyon boly-

gatni, és azért térdrehullva adok hálát e jóságos kitüntetésért és megígérem, hogy törekszem arra méltóvá válni. Főleg arra kell majd ügyelnem, hogy ne játsszam el a kiválasztás kegyelmét és ne tegyem lehetetlenné örök üdvösségemet.

2.

«Testvérek: vegyétek magatokra... az irgalom indulatát, a jóságot, az alázatosságot, a szelídséget és a béketűrést.» (U. o.)

Szent Pál apostol gyönyörűen vázolja az Isten szent és kedves választottjait jellemző szellemet. — *a)* Kiindulópontnak azt veszi, hogy e szellemet magunkra kell öltenünk. Bele kell fejlődnünk Krisztus lelkiségébe, meg kell értenünk a benne megnyilvánuló isteni szándékot, meg kell látnunk szépségét és a szó teljes értelmében élnünk kell programmját. Ezt más szóval úgy is lehet mondani, hogy vállalnunk kell a Krisztus szellemének kibontakozásával járó kötelezettséget és annak alapján kell életünket meg-

szervezni. Csakis ezzel válaszolunk méltóképen Isten megelőző szeretetére és érdemeljük meg, hogy tényleg öröktőlfogva kijelölt választottjaihoz tartozunk. — *b)* Szent Pál elsőnek az irgalmat említi, mint a krisztusi szellemet jellemző alapvető vonást. Irgalmasságot kell gyakorolnunk. Erre egyébként Krisztus is felhívta figyelmünket. «Indulattal» kell tennünk, vagyis szívvel, lélekkel, meggyőződéssel és lendülettel. Példaképünk ebben az Úr legyen, Kinek irgalmassága felülmúlhatatlan. — *c)* Az Apostol azután a jóságot említi, és kötelességünkké teszi, hogy törekedjünk jónak lenni és e szép erényt a lehetőség egész vonalán gyakorolni. A krisztusi szellem ugyanis jóságra nevel és a jóság cselekedeteire kötelez, mert örök példaképünk Isten, aki maga a Jóság. Jóságunk csak akkor kifogástalan, ha mindenre és mindenkire kiterjed és éltető tüzével az élet minden kötelességét átizzítja. — *d)* Alázatosnak is kell lennünk, — mondja az Apostol, — hogy ebben is hasonlóvá váljunk Istenhez. A krisztusi

szellem ugyanis távol áll a büszkeségtől, a felfuvalkodottságtól; és megkívánja, hogy józan tárgyilagossággal beismerjük gyarlóságunkat és minden bennünk levő értéket és jó tulajdonságot az eredeti kiindulópontra, Istenre vezessünk vissza. — *e)* A szelídség szintén hozzátartozik a krisztusi szellem örökszép megnyilvánulásához. Jézus Szentséges Szívétől megtanuljuk a valóban őszinte szelídséget, és győzelmes fegyverével kezünkben küzdjük végig az életet. Meg lehetünk győződve, hogy jóságos szelídséggel többet érünk el és sokkal inkább válunk Isten nagyobb dicsőségére, mint az ellenkezőjével. Ne feledjük, hogy a szelídség különösen jellemzi a keresztény lelkületet, annyira, hogy nélküle el sem gondolható. — *f)* Hozzátartozik ehhez, hogy a béketűrést is gyakoroljuk és türelmesek legyünk. Legszebb példáját ennek is az isteni Megváltó adja, Akinek velünk szemben gyakorolt türelme valóban felülmúlhatatlan. A béketűrés gyakorlata is lényegesen megkönnyíti életünket, mert a legtöbb esetben könnyen el-

viselhetővé teszi azt, ami elviselhetetlennek látszik.

Elhatározás: Most látom csak, hogy Isten mily nagy ajándékban részesített, midőn megengedte, hogy belefejlődjek a keresztény lelkiségbe és megvalósítsam programmját. Nem állíthatom éppenséggel, hogy túlságosan sokat tettem ezen a téren, de azért mégis látom, hogy mily szép és értékes mindaz, amit Isten kegyelmével elértem. Most pedig elhatározom, hogy ezentúl sokkal lelkiismeretesebben törekszem a keresztény lelkiség programmját megvalósítani; és Krisztus szellemét nemcsak szemlélem, hanem élem is.

3.

«*Minden bölcseséggel tanítsátok és intsétek egymást, zsoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekekkel és hálaadással énekeljetek szívből az Istennek.*» (U. o.)

Szent Pál felülmúlhatatlan meggyőző-erővel vázolja Isten kedves és szent választottjai lelkiéletét. — *a)*

Az Apostol erre vonatkozó tanításának kimagasló pontja a közösség gondolata. A lelkiéletet a mai Szentleckében arra építi fel, hogy a testvérek buzdítsák, intsék és tanítsák egymást, mert csak így segítik elő kölcsönösen a lelkiélet kibontakozását és közelítik meg tökéletes beteljesülését. Szent Pál arra is figyelmeztet, hogy e kölcsönös kiegészítés alapja a bölcseség legyen, azon ritka adomány, amelyet Isten bennünk lakozó igéjének köszönhetünk. Mindenben a keresztény bölcseség szelleme vezessen, mert ennek kifinomult tapintata teszi lehetővé, hogy megértsük egymást és a lelkiélet legkülönbözőbb vonatkozásaiban egymásnak hasznára váljunk. — *b)* Szent Pál felfogása szerint a lelkiélet programmjához tartozik a Zsoltárokban megnyilvánuló hálaadó ének. E programmpontot most nem annyira liturgikus, mint pszichológiai szempontból vesszük. Örömmel állapítjuk meg, hogy a keresztény lelkiség végtelen gazdag. Ha nem volna az, nem tudna énekelni. Az ének mindig túláradó lelki gazdagságnak és magunkba nem fojtható

többletének eszményi levezetése. A keresztény lelkiség annyira gazdaggá tesz, hogy nemcsak teljesen betölt, hanem még többlete is van. Ennek számára már nincs hely bennünk. Ezt feltétlen le kell vezetni, tovább kell adni. Énekünkbe tehát, amely nem egyéb, mint levezetés, e többletet fektetjük bele és általa tesszük azt valóban gazdaggá, tartalmassá és értékessé. Egyébként pedig vegyük tudomásul, hogy a szünet nélkül éneklő Egyház a legszebb bizonyítéka a benne lüktető nemes lelkiéletnek és annak a gyönyörű körülménynek is, hogy gyermekei valóban megtalálják a lelki boldogságot, mert nemcsak az énekel, aki bensőleg gazdag, hanem az is, aki tökéletesen boldog. — *c)* A lelkiélet kicsendülését Szent Pál abban látja, hogy bármit teszünk szóval vagy tettel, mindent az Úr Jézus Krisztus nevében tegyünk. Tudjuk, hogy az Úr nevében végtelen erő rejlik. Erre az erőre van szükségünk: ezért cselekszünk és élünk az Ő nevében. Tudjuk, hogy az Úr Neve minden dícséretet megérdemel. Nemcsak azáltal éneke-

lünk szívből Istennek, hogy a Zsoltárok dallamos nyelvén beszélünk az Úrral, hanem azáltal is, hogy cselekedeteinket Nevében és nagyobb dicsőségére végezzük; tehát dícséretét a cselekedetek nagyon is érthető nyelvén zengjük.

Elhatározás: Lassan ráébredek arra, hogy eddig csak nagyon homályos fogalmaim voltak a lelkiélet szépségeiről. Ezek következtében lelkiéletem sem volt túlságosan világos. Sokat kell még foglalkoznom Szent Pál tanításával és elmélkednem szavai felett. Ezt ma ünnepélyesen megígérem, és elmélkedéseimet általában úgy alakítom, hogy megismertessék velem a lelkiélet szépségeit és segítsenek kívánalmainak megfelelően élni.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnapra következő kedd.

A mai Evangéliumban rendkívül érdekes egyéniségekkel találkozunk, és súlyt fektetünk arra, hogy őket köze-

lebbről megismerjük. Elmélkedésünkben erre törekszünk és munkánkat a következő pontokban végezzük: 1. A szántóföld gazdája. 2. A szolgák. 3. Az ellenséges ember.

1.

«Hasonlít a mennyek országa olyan emberhez, aki jó magot vetett földjébe.» (Evangélium.)

Az első, akivel az Úr Jézus példabeszédében találkozunk, maga Isten, Aki a szántóföld gazdájának alakjában lép elénk. A példabeszéd által vázolt igazság megértésében nagy szerepe van és azért vele kapcsolatban a következőket kell megfontolnunk: — *a)* Isten a szántóföld gazdája. A szántóföld alatt Isten országát, a lelkek birodalmát kell értenünk. Isten ennek tulajdonosa, mert a lelket Ő alkotta. A lélek Őbelőle kipattant szikra, és Őhozzá tér vissza. A lelket Ő szenteli meg a megváltás alapján és ezáltal ismételten jogot szerez magának a lelkek feletti uralomra. A lelkek birodalmát azért hasonlítja a példabeszéd szántóföldhöz, mert a

szántóföld is kellő ápolás mellett jó termést ígér. Hasonlóképen a lelkek is százszázalékos gyümölcsöt hoznak, ha részesülnek abban, amit itt gondos ápolás alatt kell érteni, vagyis a kegyelemben. — *b)* Isten, a misztikus szántóföld gazdája nem vonja meg tőle a gondos ápolást, vagyis törődik szántóföldjével, foglalkozik a lelkekkel és bőséges kegyelmi adománya segítségével lehetővé teszi, hogy életük valóban gyümölcsöző legyen. Tehát jó és lelkiismeretes Gazda, Aki megad mindent a szántóföldnek, csakhogy megfeleljen céljának és bőséges termést hozzon. — *c)* A lelkiismeretes gazda kimegy a szántóföldre és elveti benne a jó magot. Ezt idejekorán teszi és ezáltal gondoskodik a bőséges termésről. — *d)* A jó mag Isten igéje. Kegyelmet fakaszt, feltárja a természetfeletti élet szépségeit, összekapcsol az Úrral és megszenteli a lelket. Az isteni ige jó vetőmagjával a gondos Gazda valóban nem takarékoskodik. Bőségesen hinti földjébe, mert tudja, hogy minél sűrűbb a vetés, annál gazdagabb az aratás.

Elhatározás: Nem tudok meghatódás nélkül gondolni a szántóföld jóságos Gazdájára, mert Benne lelkemet gondosan ápoló és atyai szeretettel féltő Istenemre ismerek rá. Könny tolul szemembe, ha reágondolok, mily sokszor jött hozzám az isteni ige jó vetőmagjával kezében, mily bőségesen hintette annak adományát lelkembe és mily gonddal ápolta a növekedő termést. Kellőképen ezt sohasem hálálhatom meg, azért legalább azt teszem fel magamban, hogy nem akadályozom az isteni Magvető működését és hálával fogadom az isteni ige jó vetőmagvát.

2.

«Akkor a házigazdához menvén, szolgái mondák neki: Uram, úgy-e jó magot vetettél földedbe; honnan vagyon tehát benne a konkoly? (U. o.)

A házigazda nem egyedül végzi munkáját és ápolja a szántóföldet. Vele együtt dolgoznak mindazok, aki-

ket mint munkásokat alkalmazott. Ezeket a mai Evangélium a gazda szolgáinak nevezi. — *a)* Ezek annyiban szolgálják a szántóföld gazdáját, vagyis urukat, amennyiben lelkiismeretes munkát végeznek, együtt dolgoznak vele, mindenben elősegítik a vetés sikerét és biztosítják a csírában levő termést. — *b)* Munkájukat szívesen végzik, együttéreznek a gazdával és érdekeit úgy szolgálják, mintha önnön hasznukról volna szó. Szeretik a szántóföldet, szívesen tartózkodnak barázdáin és szeretettel figyelik a sarjadó vetést. A szolgák tulajdonképen Isten, a halhatatlan lelkeket gondozó örök Teremtő lelkiismeretes munkatársai, vagyis azon apostoli lelkek, akik szívesen mennek ki a szántóföldre és dolgoznak Isten országa kialakulásán. — *c)* Egy szép reggel a vetés lelkiismeretes őrei arra ébrednek, hogy konkoly van a búzában. Pedig nagy gonddal őrködtek és részükről mindent megtettek, hogy a bajt megelőzzék. De a konkoly mégis csak itt van és benne éktelenkedik a búzatáblában. A szolgák, Isten

munkatársai szívét szomorúság tölti el és ez arra készteti őket, hogy bemenjenek a házba és a gazdának jelentést tegyenek. Mily szép magatartást tanúsítanak ezáltal! Látszik, hogy szívükön hordják a szántóföld és a vetés sorsát, vagyis őszintén törődnek Isten országa érdekeivel és komolyan munkálják a lelkek üdvösségét. Az ily apostoli lelkek számára nincs nagyobb szomorúság és fájdalmasabb meglepetés, mintha minden áldozatteljes munkájuk ellenére látniok kell, hogy a konkoly mégis ott éktelenkedik a búzatáblában, vagyis a rossz Isten országába, a lelkek közösségébe is belopódzik, hogy kárt okozzon és tőle telhetőleg meghiúsítsa a jóságos Házigazda, Isten tervét.

Elhatározás: Bámulattal szemlélem a szántóföldre kivonuló szolgák seregét és azon kapom magam, hogy irígylem a belőlük kisugárzó nemes lelkületet. Ez nem egészen helyes beállítás, mert inkább azzal kell törődnöm, hogy bennem is kialakuljon az apostoli

lelkület, ezáltal érdemessé váljak az Úr szántóföldjén dolgozni és együttműködni Isten országának földi megszilárdulásán.

3.

«*Erre felelé nekik: ellenséges ember cselekedte ezt.*» (U. o.)

A búzatáblában éktelenkedő konkoly már magábanvéve magyarázat. Árulkodó gyom, amely első pillantásra elárulja szerzőjét. Ily haszontalan magot csakis olyasvalaki hinthet, aki megérdemli az Evangélium által is használt nevet, és valóban «ellenséges ember». — *a)* Az ellenséges ember rosszindulattal viseltetik a szántóföld gazdája iránt. Gyűlöli és feltétlen kárt, bosszúságot akar okozni. Ezért hint konkolyt és áll kárörvendőn nevetve az egyik közeli fa árnyékában és szemléli a búzatáblában felburjánzó gazt, amely ott éktelenkedik a gazda és szolgái legnagyobb bosszúságára. Már tudjuk, kiről van szó, mert ily cselekedetre csakis minden jó örök és esküdt ellensége, az elkárhozott főangyal, a Sátán képes. Ő «az ellenséges

ember» és ő hint bőségesen konkolyt a búzatáblába. Ezáltal tanúságot tesz Isten elleni gyűlöletéről, megnehezíti a lelkiélet kibontakozását és Isten országa megszilárdulását. — *b)* Az ellenséges ember rendkívül jellemtelen valaki. Munkáját alattomban végzi és a konkolyt az éj védőleple alatt hinti. Rossz szándék vezeti, mert feltétlen kárt akar okozni. Gyűlölet kergeti ki a szántóföldre. A káröröm vigyorgása ül arcán, a legádázabb hamisság és kétszínűség visszataszító felhője borul homlokára. Az ellenséges ember nem vonzó egyéniség, ellenszenvet kelt és arra késztet, hogy óva őrizkedjünk hozzá csatlakozni és résztvenni rontó munkájában. Résen kell lennünk, mert a jó és nemes szándék palástjába burkolódzik és hamisságában olyan ügyes, hogy sokszor még a legtapasztaltabb embert is megtéveszti. Valóban Isten kegyelme kell hozzá, hogy felismerjük az álruhába öltözöttet és erélyesen elűzzük magunktól.

Elhatározás: Az «ellenséges emberrel» semmi közösségem nincs.

Utálattal fordulok el tőle. Istent arra kérem, őrizzen meg konkolyt hintő kezétől és adjon elég alkalmat, hogy meghiúsíthassam gonosz szándékát és eredménnyel dolgozzak ellene.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnapra köve kező szerda.

A mai Evangéliumban a küzdő Egyház, a földi egyházi közösség helyzetére vonatkozólag is gazdag felvilágosítást találunk. Ezt a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A furcsa közösség. 2. A gyomlálók. 3. Az aratók.

1.

«*Mikor pedig aludtak az emberek, eljöve az ellenség és konkolyt vete a búza közé és eltávozék.*» (Evangélium.)

Az Úr szántóföldje — és ez a mai példabeszéd mélyebb értelme — Isten országa, az Egyház jelképe. Ha közelebbről vizsgáljuk, tényleg azt kell gondolnunk, hogy furcsa közösség valósul meg benne. Gyönyörűséges búzatábla volna, ha nem éktelenkedne benne a konkoly és közepén nem

virítana a pipacs. A sarjadó vetés, a nemes búza, azokat jelképezi, akik mint Isten gyermekei megfelelnek az Úr szándékának, együttműködnek a kegyelemmel és valóban soha el nem múló örök értéket képeznek. A példabeszéd azért hasonlítja őket össze a búzával, mert ők is a nemes, termékeny élet jegyében állnak, éppen úgy, mint a búza, amelynek mindennapi kenyerünket és életünk fenntartását köszönhetjük. A búza mellett, sajnos ott virít a pipacs és ott éktelenkedik a konkoly. Ez azon lelkek jelképe, akik elfordultak Istentől, megszakították a Vele való kapcsolatot, visszautasították a kegyelmet és az örökké incselkedő gonosz lélek — a Sátán — hálójába jutottak. Konkollyal és pipaccsal azért kell őket összehasonlítani, mert elvesztették lelkük termékenységét, értéktelenné váltak és alakjuk annyira eltorzult, hogy a szántóföldnek, az Egyháznak, melynek talajában a termékenységgel visszaélve gazdagon felburjánzottak, csak szégyenére válnak. Krisztus nagy közösségében, a Világegyházban is megtaláljuk a búza

mellett a konkolyt, vagyis azokat, akik a bűn útjait járják, a gonosz lélek szolgálatában állnak, az Egyháznak csak gondot okoznak és Krisztus közösségére szégyent hoznak. Isten eltűri, hogy ez így legyen, mert a konkoly arra való, hogy megnehezítse a búza fejlődését és életerejének tökéletes igénybevételére késztesse. A konkoly mellett nem könnyű megmaradni búzának és valóban termést hozni. Isten leghűségesebb szolgái is tapasztalják ezt és erejük minden megfeszítésével törekszenek, hogy megmaradjanak búzának, elzárkózzanak a konkoly példája és szelleme elől és minden nehézség ellenére százszázalékos termést hozzanak. A búzának, a nemes lelkeknek nemcsak azzal kell törődniök hogy ömaguk tökéletesen kifejlődjenek, hanem azzal is, hogy ellentálljanak a rohamosan fejlődő konkolynak és ne engedjék, hogy elfojtsa, lehetetlenné tegye Isten nagyobb dicsőségének szentelt életüket. Isten e célból engedi meg, hogy a konkoly felburjánozzon a szántóföldben. Alkalmat akar adni a lelkeknek, hogy tanúságot

tegyenek életképességükről és komolyan megküzdjenek örök beteljesülésükért.

Elhatározás: Semmi áron sem akarok pipacs lenni a búzában és a gonosz lélek dicsőségére virítani a szántóföldön. Ennek következtében felteszem magamban, hogy gonddal ápolom lelkiéletemet és minden áldozatot meghozok, hogy a sok konkoly mellett mégis csak búza maradhassak és Isten nagyobb dicsőségére váljak.

2.

«Akarod-e, hogy menjünk és kigyomláljuk azt?» (U. o.)

Isten hűséges munkatársainak, a szántóföld gazdája szolgáinak végtelenül fáj, hogy konkolyt találnak a búzában és arra gondolnak, hogy eltávolítsák. A házigazda nem egyezik bele, és más megoldást talál. — *a)* A buzgó lelkek, Isten őszinte barátai mindig gyűlölik a konkolyt és nem tudnak elmenni mellette anélkül, hogy ki ne tépnék. A példabeszédben említett szolgák is így gondolkoznak

és mint esküdt ellenségei a konkolynak, ki akarják gyomlálni a szántóföldből. Buzgóságuk dícséretreméltó, de, mint később kitűnik, nem eléggé megfontolt és elővigyázatos. Ily nemes megfontolatlanság gyakran fordul elő a lelkek életében. Sokszor azt hisszük buzgóságunkban, hogy Isten nagyobb dicsőségére válunk és valóban értékes szolgálatot teszünk. Pedig ez csak látszat, mert ha a dolgok mélyére tekintünk, rájövünk, hogy elővigyázatlanok és megfontolatlanok vagyunk és jóakaratból végzett cselekedetünk nem vezet célhoz. Sőt az is előfordul, hogy több kárt okozunk, mint hasznot. Isten tehát nem engedi meg, hogy tervünk beteljesüljön és jóságos szeretettel meghiúsítja szándékunkat. Ilyenkor úgy kell viselkednünk, mint a házigazda szolgái tették. Nem szabad elégedetlenkednünk és zúgolódnunk, hanem be kell látnunk, hogy Isten javunkat akarja és meg kell nyugodnunk szentséges akaratában. — *b)* Az Úr azért nem engedte meg szolgáinak, hogy a konkolyt kigyomlálják, mert attól tar-

tott, hogy a gazzal együtt a búzát is kitépik. A szántóföld Gazdájának igaza van. A mindennapi élet tapasztalata bizonyítja, hogy a helyzet gyakran végtelenül bonyolult. A konkoly és a búza sokszor oly szorosan állnak egymás mellett, hogy gyökereik majdnem egymásba fonódnak. Nagyon nehéz ilyenkor a konkolyt kigyomlálni. Isten magasabb érdekből megengedi, hogy a konkoly tovább burjánozzon a szántóföldben. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy Isten gyakran cselekszik így. Szodomát sem pusztította volna el, ha talált volna igazakat benne. Nem gyomlálta volna ki a gazt csak azért, hogy ne ártson a búzának. Erre vezethető vissza, hogy Krisztus közösségében is néha megmarad az időközben felburjánzott haszontalan fű. Isten nem gyomlálja ki, mert védeni akarja búzája életét, a neki hűségesen szolgáló lelkek sértetlenségét. Erre gondoljunk, ha Isten búzatáblájában konkolyt találunk. Ne botránkozzunk meg és ne ítélkezzünk, hanem fontoljuk meg, hogy Isten mily szándékból tűri az ártalmas gazt. — *c)* Isten

a konkolyt az aratásig hagyja a szántóföldben. A földben felburjánzott gaz ugyan sohasem változhatik át búzává, de az általa jelképezett romlott lélek még mindig észbe kaphat és megtérése által az Úr nemes búzájává alakulhat át. Isten tehát nem siet a gyomlálással és időt hagy a konkolynak, vagyis a sátán szolgálatába került léleknek, hogy észbekapjon, megismerje veszedelmes helyzetét és idejekorán búzává, vagyis a kegyelem gyermekévé változzon át. Ezt is meg kell fontolnunk, ha az Úr búzájában konkolyt találunk, vagyis olyan lelkekkel ismerkedünk meg, akik tényleg nem illenek bele a keresztény közösségbe és erkölcsi értéktelenségük által csak eltorzítják arculatát. Várjunk mi is az Úr példája szerint türelemmel, hátha még az utolsó percben meggondolják magukat, jóvá teszik a múltat és megmentik életüket.

Elhatározás: Ha látom is a konkolyt a búzatáblában, úgy teszek, mintha nem venném észre és nem botránkozom

meg ártalmas jelenlétén. Az előforduló hibák és gyarlóságok nem rendítik meg a keresztény közösségbe vetett hitemet és iránta táplált szeretetemet; ellenkezőleg, arra késztetnek, hogy imádkozzam a konkoly által jelképezett lelkekért és kieszközöljem megtérésüket.

3.

«Hagyjátok mind a kettőt felnőni az aratásig; és aratáskor majd megmondom az aratóknak, szedjétek ki előbb a konkolyt és kössétek azt kévékbe, hogy elégessék; a búzát pedig gyüjtsétek össze csűrömbe.» (U. o.)

Az aratók a mai példabeszéd szerint nagyon fontos munkát végeznek. Isten akaratát szolgálják és terveinek végrehajtói. — *a)* Az aratók, vagyis az isteni ítélet angyalai, midőn eljött az aratás ideje, finom megkülönböztetéssel elválasztják a búzát a konkolytól. Előbb azt kötik kévékbe és gyüjtik össze. Ezen ünnepélyes pillanatban, mint a példabeszéd mondja, elválik, hogy ki konkoly és ki búza.

Az aratók, az ítélet angyalai véglegesen és visszavonhatatlanul végzik az elválasztást. A döntés megtörtént. Aki konkoly, konkoly marad és ezen már nem lehet változtatni. A megtérés és az átváltozás ideje elmúlt, a helyzetet véglegesítő ítélet órája ütött. A konkolynak előbb kellett volna megfontolnia, hogy mi, és Isten kegyelméből mi lehetett volna. Nem ragadta meg az alkalmat és most magára vethet, hogy örökké konkoly marad és annak minden következményét viseli. — *b)* A búza Isten csűrébe kerül, vagyis a nemes, hűséges lelkek, akik a keresztény közösség dicsőségére váltak és Istennek lelkiismeretesen szolgáltak, betérnek az Úr örömébe, részesülnek az örök megdicsőülésben és elveszik jutalmukat. Búza voltak mindig – és búza maradnak örökké. Helyük az Úr csűrében van. Az aratás ünnepélyes pillanata tehát bebizonyítja, mennyire érdemes búzának lenni, és minden áldozatot meghozni, hogy a búza ne változzon át konkollyá. — *c)* A konkoly sorsa nem irígylésreméltó. Kévékbe kötik, máglyát rak-

nak belőle és elégetik. A konkolyból épült máglya tüze az örök kárhozat elijesztő jelképe. Komor fényessége mindenkit figyelmeztessen, mily veszélyes játék az Úr szántóföldjén konkolynak lenni, és mily elrettentő végkicsendüléshez vezet.

Elhatározás: Hogy konkoly vagyok-e, vagy búza, arra csakis lelkiismeretem válaszolhat. Mindenesetre komoly lelkiismeretvizsgálatot tartok és törekszem minden áldozatot meghozni, hogy ha nem volnék búza, azzá váljak; az is maradjak; és ezáltal megérdemeljem, hogy az aratás napján végleg az Úr csűrébe kerüljek és részem legyen az örök megdicsőülésben.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnapra következő csütörtök.

A Kollekta szövege gyönyörűen vázolja az Úr irántunk tanúsított jóságát és annak gyümölcseit. Mi is követjük a liturgikus szöveg gondolatmenetét és elmélkedésünket a következő pontokban végezzük: 1. A meg-

őrzött család. 2. Isten családja egyedüli reménysége. 3. A megerősítő oltalom.

1.

«Családodat, kérünk, Urunk, állandó szeretettel őrizd meg.» (Kollekta.)

A Kollekta szövege abból a gondolatból indul ki, hogy a keresztény közösség Isten családja, és mint olyan, csakis az Úr jóságának köszönheti fennállását. — *a)* Tudnunk kell, hogy Isten családja vagyunk. Krisztus külön meghagyta nekünk, midőn az Úr imádságára tanított meg, hogy Istent mennyei Atyánknak nevezzük. Ezáltal nemcsak tökéletesítette bennünk az Isten-fogalmat, hanem annak tudatára is ébresztett, hogy testvérek vagyunk és egy nagy, közös családot képezünk. A keresztény közösség Istennek az egész világra kiterjedő családja. E fogalom eleven legyen, éltessen, telítsen tűzzel és lendülettel, hogy megfeleljünk a benne foglalt kitüntetésnek és méltó tagja legyünk az Úr nagy családjának. — *b)* Az Úr családja fennállását Isten «őrizetének» köszöni.

A Kollekta erről világosan megemlékezik és felhívja figyelmünket, hogy Isten megőrző hatalma mily nagy szerepet játszik. Enélkül a család már régen megszűnt volna létezni. Az évszázadok folyamán nagyon sok nehézséggel kellett megküzdenie. Az ellenséges ember, a konkolyt hintő gonosz-lélek mindent elkövet, hogy megrendítse a benne megnyilvánuló egységet és lehetetlenné tegye életét. Fokozták e körülményt a benső nehézségek is. A nagy család egységében a legellentétesebb jellemek találkoznak, mert a világ minden tájáról jönnek és a legkülönbözőbb faji adottság tulajdonságait hozzák magukkal. Emberileg szólva nehéz e nagy közösséget összefogni, életét fenntartani és a különböző elemek egységes összeolvadását eszközölni. Ha Isten nem őrizte volna meg családját, ez az egység sohasem jött volna létre és a nagy keresztény közösség nem érte volna el célját. — *c)* Az isteni őrizet leghathatósabb eszköze — mint a Kollekta mondja — a szeretet. A mennyei Atya szeretetével élteti a közösséget, csa-

ládját. Szeretetének szellemét árasztja bele, tüzével teszi életképessé és fegyvereivel adja meg neki az ellenálláshoz és fennmaradáshoz szükséges erőt. E szeretet olvasztja egybe a legkülönbözőbb elemeket, simítja el az ellentéteket és alakítja meg az egységet. E szeretet tüze önt oly életet az egységes nagy családba, amely gazdag benső feszítőereje folytán kifelé árad, megtöri az ellenséges támadást és azokat vonzza magához, akik Isten családja ellen csakis ellenállást tanúsítottak. E szeretet győzedelmeskedik és hódít; és jóságos, gyengéd erőszakkal szinte kicsavarja a támadó kezéből a fegyvert. Isten nagy földi családja létezését és fennmaradását a nagyon is viharos századok számtalan nehézsége ellenére ennek a szeretetnek köszönheti.

Elhatározás: Mélyebben kellene éreznem az Úr családjában lüktető isteni szeretet jelenlétét. Jobban bele kellene kapcsolódnom áramlatába és tökéletesebben kellene eltelnem adományával. Az isteni szeretet

ápolása által fogok hozzájárulni Isten nagy családja küzdelméhez, győzelméhez és küldetése beteljesüléséhez.

2.

«Egyedüli reménysége a mennyei kegyelemben van.» (U. o.)

Isten családja — és ezt az Egyháztörténelem bizonyítja a legjobban — mindig nehéz időkön megy keresztül. Nincs olyan korszak, amelyben nem volna üldöztetés és amelyből hiányozna a leghevesebb ellentmondás. A keresztény közösségnek valóban minden ereje igénybevételével kell küzdenie, hogy biztosítsa fennállását és teljesítse küldetését. E nehéz teljesítményben egy világosság vezeti: a reménység lelkében izzó tüze, amelyet az előbb vázolt isteni szeretet gyullaszt fel és éltet. — *a)* Reménység nélkül nincs életküzdelem és győzelem. Ahhoz, hogy éljünk, szükségünk van a reménység ígéretére, a benne rejlő lendületre és mozdítóerőre. A reménység életünk célját tárja fel és bebizonyítja, hogy érdemes ezért

a célért élni, küzdeni, szenvedni és meghalni. Reménység nélkül nincs küzdelem. Csak az küzd, aki joggal remélheti, hogy eléri célját és meg van győződve, hogy e cél valóban értékes és minden szempontból kárpótol az áldozatokért. Reménység nélkül nincs győzelem, mert csak az küzd lendülettel, kitartóan és áldozatkészen, aki jogosan reméli a győzelem beteljesülését és benne összpontosítja minden erejét. A reménység tehát az élet egyik alapvető pillére, melyre nemcsak az egyénnek, hanem Isten nagy családjának, a keresztény közösségnek is szüksége van. Isten gondoskodott, hogy a reménység tüze a keresztény tömeg lelkéből ki ne aludjon, és imént vázolt szeretetének fáklyájával gyujtotta lángra és tartja fent szünet nélkül. — *b)* A reménység alapja és tengelye — mint a Kollekta mondja — a kegyelem. Az egyén és a keresztény közösség nem nagyon bízik erejében, a magasba tekint és az Úr ígéretének megfelelően arra vár, hogy az éltető erő adományában, a kegyelemben részesüljön. A kegye-

lemről pedig helyes fogalmai vannak: tudja, hogy erő, hogy fölényhez vezet és biztosítja a győzelmet. Tudja, hogy megtörhetetlen, mert isteni erő: Istentől származik, és Istenhez vezet vissza. Reménységét tehát a kegyelmi adományra építi fel és benne összpontosítja minden erejét. Ezáltal alakul ki benne a természetfeletti beállítás, a keresztény életszemlélet és a krisztusi szellem.

Elhatározás: Isten nagy családjával, a keresztény közösséggel együtt reménykedem és feltétlen bízok az isteni kegyelem megerősítő hatásában. Erre építem fel életemet. Nem ijedek meg saját árnyékomtól, nem félek a küzdelemtől, mert biztosan tudom, hogy addig, amíg él bennem a megszentelő kegyelem, lelkem kárát nem vallom, és azon az úton vagyok, amely megdicsőülésem felé vezet.

3.

«Családodat a Te oltalmad erősítse meg mindenkor.» (U. o.)

Isten családjának reményét csak fokozza az isteni oltalom tudata. — *a)* Az isteni oltalom kiindulópontja az Atya önzetlen szeretete. Szereti az általa teremtett embert, és szereti az általa alkotott nagy közösséget, melyet családjának nevez. Szeretetének minden jelével elhalmozta és adományai legbőségesebb ajándékával látta el. Szeretete magába foglalja, amit gondos oltalomnak nevezünk. Törődik azzal, akit szeret, gondját viseli és minden veszedelem ellen megvédelmezi. — *b)* Az isteni oltalom megnyilvánulásában nagy szerepet játszik, hogy az Úr tökéletesen ismeri családja helyzetét és tudomása van azokról a nehézségekről, amelyekkel meg kell küzdenie. Nagyon jól tudja, hogy nagy családja Egyszülöttje misztikus teste, és mint olyan — éppúgy, mint a megtestesült Ige — jel, amely ellentmondást szül és amelynek félreértésben és üldöztetésben van része. Istent e rendkívüli körülmény arra

készteti, hogy családját különös oltalmába vegye és ezáltal meghiúsítsa Krisztus ellenségei ádáz szándékát. — *c)* Isten oltalmának tudata mindenkor — mondja a Kollekta — megerősítőleg hat. Az Úr oltalma sohasem szűnik meg. A család egész életére, tehát évszázadokra és évezredekre terjed ki. Ennek tudata új erőforrást jelent. Bármi történik is az Úr családjával és bármennyire tornyosulnak is az útjába gördülő akadályok, tudjuk, hogy nem árthatnak neki, mert a soha meg nem szűnő isteni oltalom őrködik felette.

Elhatározás: Világosan kell látnom Isten atyai jósággal szeretett családja fölött tartott oltalmazó kezét. Hiszek e kézben, bízok erejében, engedelmeskedem vezetésének és mindenkor alávetem magam parancsának. Ezáltal remélem, hogy én is részesülök Isten szeretetteljes oltalma ajándékában és győzedelmesen vívom meg az élet küzdelmeit.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnapra következő péntek.

A Szekrétából megtudjuk, hogy Isten, aki megbocsátja bűneinket, jóra vezeti ingatag szívünket. E vezetéssel feltétlen foglalkoznunk kell, és azt elmélkedésünk következő pontjaiban tesszük: 1. Szívünk állhatatlanságának okai. 2. Az isteni vezetés megnyilvánulásai. 3. Az isteni vezetés célja.

1.

«*Ingatag szívünket jóra vezesd.*» (Szekréta.)

A liturgikus szöveg joggal nevezi szívünket ingatagnak, mert ismeretes szeszélyéről és állhatatlanságáról. — *a)* Szív alatt itt bensőnket, főleg érzelemvilágunkat kell érteni. Ide tartoznak a különböző szenvedélyek, az általuk fakasztott ellentétes érzelmek és mindaz a kiszámíthatatlan hullámzás, amelyet még a legtapasztaltabb lélekbúvárok és pszichológusok sem tudnak áttekinthető rendszerbe foglalni. — *b)* Arra vonatkozólag, amit a liturgia szívnek nevez, megállapíthatjuk, hogy nagyon gyak-

ran végtelen kaosszal és áttekinthetetlen bonyodalommal állunk szemben. Sok minden lappang a szívben, amelyről sejtelmünk sincs. Öntudatalatti megmozdulásaink, és azoknak az öntudatban érvényesülő megnyilvánulásai ismeretesek meglepetésszerű fellépésükről és kiszámíthatatlan szeszélyükről. Erre vezethető vissza az, amit a liturgia a «szív ingatagságának» nevez. Ettől kell óvakodnunk és erre kell különös gonddal ügyelnünk. — *c)* A szív ingatagságának, sajnos, nagy befolyása van a lelkiéletre. Ha korlát nélkül érvényesül és akadálytalanul irányít, akkor komolyan veszélyezteti a magasbatörő kibontakozást és lehetetlenné teszi a tervszerű fejlődést. Az érzelmek szeszélyes, kiszámíthatatlan megmozdulására és megindokolatlan megnyilvánulására — amelyben semmi rendszer, koordináló erő és célravezető törekvés nincs — nem lehet lelkiéletet építeni. Ha tényleg ezek az erők érvényesülnek bennünk, akkor egész életünk csupa bukdácsolás, kapkodás, ingadozás és megmagyarázhatatlan irányváltozás

lesz. Ez pedig oda vezet, hogy kimerítjük a magasabb szempontból kapott erőforrásainkat és visszaélünk a rendelkezésünkre bocsátott idővel.

Elhatározás: Belátom, hogy szívem, vagyis benső világom szeszélyes, szenvedélyes, megbízhatatlan és ingatag. Óvakodnom kell tehát attól, hogy fék és ellenőrzés nélkül hagyjam és rábízzam lelkiéletem, további kibontakozásom sorsát. Sokat kell foglalkoznom benső világommal, gondolkodnom kell felette, hogy sikerüljön végre fegyelmezni és a magasabb célnak alárendelni.

2.

«Ingatag szívünket jóra vezesd.»
(U. o.)

Képtelenek vagyunk a benső világ fegyelmezésének sziszifuszi munkáját egyedül végezni. De erre nem is kerül sor, mert Isten végtelen jósága gondoskodik kellő segítségről. Vezetésben részesülünk, és csak ennek köszönhetjük, ha küzdelmünk sikerrel

jár és benső világunk is belefejlődik a krisztusi életformába. — *a)* A vezetés Istentől jön. Ő szükségesnek látja, hogy beleszóljon életünkbe és rendet teremtsen ott, ahol emberi erő már nem elegendő. Vezetése elsősorban abban nyilvánul meg, hogy beleolvaszt az egyházi közösségbe és annak gondjaira bíz. Az Egyházat, hivatott lelkipásztorait minden szükségessel ellátta. Megtette kegyelemforrássá, lelkipásztori küldetésben részesítette, felhatalmazta, hogy nevében ítélkezzen a bűn és erény felett, és oly bőséges tapasztalattal gazdagította, amely elegendő, hogy rögtön felismerje a helyzetet és kellő megoldáshoz vezessen. Lelkiéletem rendezését tehát az Egyházra kell bíznom. Akkor nyugodt lehetek, hogy a kaosz megszűnik és érzelemvilágom tökéletesen rendbejön. — *b)* Isten vezetésének egy másik megnyilvánulása a lelkivezetés. Isten helyettesét, a felszentelt lelkipásztort bízza meg, hogy törődjön lelkünkkel, viselje gondját és az Ő nevében vezesse céljához. A lelkipásztornak is megadta a hatalmat, tekintélyt és el-

látta őt a kegyelmi élet minden eszközével. Szemeit is megerősítette, hogy képes legyen felismerni a helyzetet, megítélni az állapotot és annak megfelelően úgy intézkedni, hogy az lelkünk javára váljon. Hozzá kell tehát fordulnunk, vezetésére kell bíznunk magunkat, és úgy kell tekintenünk őt, mint Krisztus lelkipásztori működésének megtestesült visszfényét. Akkor szintén nem kell aggódnunk, mert lelkiállapotunk, belső világunk hamarosan rendbejön és Isten nagyobb dicsőségére válik. — *c)* Az isteni vezetés egy másik megnyilvánulása már a lelkiélet rendkívüli jelenségeihez tartozik, mert az isteni sugallaton alapszik. Kivételes esetekben az Úr ugyanis jónak látja személyesen, minden közvetítő nélkül hozzánk fordulni és sugallatai által irányítani életünket. Előfordulhat, hogy mi is részesülünk hasonló kegyelemben. Ilyenkor nincs más teendőnk, mint hallgatni az Úr lelkünkben megszólaló igéjére, meghajolni parancsa előtt és engedelmeskedni neki. Ha megteszszük, biztosak lehetünk, hogy elérjük

célunkat, sikerül rendezni belső érzelemvilágunkat és a kaoszból átfejlődünk a magasabb lelkiélet tökéletes formájába.

Elhatározás: Nem az a fontos, hogy hogyan nyilvánul meg az én esetemben az isteni vezetés. Fő az, hogy részesüljek világosságában. Részemről mindent elkövetek, hogy felismerjem parancsát, engedelmeskedjem irányításának és segítségével rendbehozzam lelkiéletemet.

3.

«*Ingatag szívünket jóra vezesd.*» (U. o.)

Az isteni vezetés célja: jóban részesíteni és annak bennünk való beteljesülését eszközölni. — *a)* Jó alatt itt feltétlen Istent kell értenünk. Az Úr a legfenségesebb Jó, minden jónak forrása. Minden egyéb, ami nem Isten, csak annyiban jó, amennyiben részesül Isten életében és Istenhez vezet. A jó bennünk csak akkor teljesül be, ha eljutunk Istenhez, összeforrunk Vele és Nála maradunk. A páratlan

vezetés, amelyért a mai Szekrétában könyörgünk, ezt a beteljesülést tartja szem előtt, és mindenképen azon van, hogy fokról-fokra közelebb jussunk Istenhez és Benne megtaláljuk végső kicsendülésünket. — *b)* Az isteni vezetés a jóban csendül ki, amennyiben a kegyelem ajándékában részesít, a kegyelem erejével táplál és a kegyelem világosságával áraszt el. A kegyelem is a legfenségesebb javak közé tartozik, mert mint Isten éltető ereje az Úrból indul ki, Őáltala éltet és Őhozzá vezet vissza. Istenhez a kegyelem ajándéka nélkül nem lehet eljutni, és ezért a Jó bennünk való beteljesüléséhez feltétlen szükséges, hogy a kegyelem adományában is részesüljünk. — *c)* A Jó bennünk való beteljesülése végtelen és tökéletes boldogságot jelent. Istennel egyesülünk, tehát elérjük örök célunkat és Benne találjuk meg mindazt, ami kiegészülésünkhöz és beteljesülésünkhöz szükséges. Ennek nyomában fakad fel bennünk a teljességnek, a betöltöttségnek és a tovább nem fokozható gazdagságnak tudata, amit egyszerű

kifejezéssel boldogságnak nevezünk. Az isteni vezetés ezt a célt szolgálja és jóságos gondviselésével úgy irányítja életünket, hogy részesüljünk teljességében.

Elhatározás: Az isteni vezetésnek feltétlen alávetem magam, mert tudom, hogy jóságos Gondviselése mindazt meg adja nekem, ami a beteljesüléshez és örök boldogságomhoz szükséges. Boldog vagyok, hogy Isten vezet az élet útjain, és részemről készségesen engedelmeskedem.

Vízkereszt utáni ötödik vasárnapra következő szombat.

A mai szentmise liturgiájában az ellentétek nagy és termékeny feszültségét szemléljük. Tüzében a Szentséges Istenanya lelki nagyságát is tökéletesen megismerjük. Ennek annál inkább örvendünk, mert szombat lévén, amúgy is az Istenanyának óhajtunk hódolni. Az említett feszültséget a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A király és a szolga. 2. A búza és a konkoly. 3. Éva és Mária.

1.

«*A házigazdához menvén szolgái.*»
(Evangélium.)

A szántóföld gazdájának tornácán a király és a szolga találnak egymásra. Ellentétben állnak egymással és mégis annyira összetartoznak, hogy harmonikus egységet képeznek. A király, akit ebben az esetben a házigazda jelképez, maga Isten, aki méltósága teljes nagyságában és korlátlan jogai tökéletes tudatában jelenik meg a tornácon. A szolga, aki az alattvalót jelképezi, a helyzetnek megfelelően szerény alázatossággal közeledik urához és minden gesztusán meglátszik az alárendeltség tudata. A király tökéletes fölénnyel rendelkezik és teljesen uralja a helyzetet. Nincs benne semmi bizonytalanság, tétovázás vagy kételkedés. Tökéletesen felel a kérdésre és mindjárt megmondja, hogy mi a teendő, hogyan kell az adott esetben viselkedni és milyen kiutat kell választani. Szavaiból kitűnik, hogy biztos a dolgában és magatartásán látjuk, hogy uralkodói jogainak teljes tudatában intézkedik. A szolga viszont bizony-

talan, nem ismeri ki magát, nem tudja, mitévő legyen, hogyan oldja meg az előtte álló problémát, és annak tudatában, hogy egyedül nem képes a megfelelő kiutat megtalálni, az Úrhoz fordul és Nála keresi a szükséges megoldást. A király szeretetteljes szavakat intéz a szolgához és mégis parancsol. Ellenkezés itt lehetetlen, és az utasításnak vonakodás nélkül eleget kell tenni. A szolga magatartását várakozás jellemzi. Kész elfogadni a parancsot. Szívesen szemléljük ezt a jelenetet, és látjuk a benne érvényesülő ellentétek feszültségét. Termékeny feszültség ez, mert tüzében megismerkedünk Istenhez való viszonyunkkal és megtudjuk, hogy annak hogyan kell alakulnia. Meg kell még jegyeznünk, hogy itt két véglet talál egymásra. A feltétlen kormányzó hatalom és az éppannyira feltétlen alárendelt tényező, aki mint olyan, tárgya és célja a kormányzó hatalomnak. Két ellentétes véglet, és mégis összetartozik. Istenhez, az örök Teremtőhöz szinte természetesen hozzátartozik, hogy a teremtmény ott álljon és

várakozzon a boldog megoldáshoz vezető parancsra. A teremtményhez pedig hozzáillik, hogy Istenhez forduljon és Benne találja meg alárendelt helyzetéből fakadó egyénisége tökéletes kiegészítését. Ellentétek állnak egymással szemben, és mégis harmonikus egésznek vagyunk tanúi. Ebben látjuk meg Istenhez való tökéletes viszonyunkat, és most már tudjuk, hogy azt hogyan kell célszerűen alakítani.

Elhatározás: Én is sokszor kerülök a példabeszéd gazdájának tornácára és várok felvilágosításra vagy parancsra. Tudnom kell, hogy mily magatartással lehet ott megjelenni és éreznem kell, hogy a parancsot hogyan kell fogadni. Annak tudatában alkalmazkodom a parancshoz és viszem végbe a kapott utasítást, hogy az előbb szemlélt ellentét feszültségében rejlik a nagy harmonia, melyet Istennel való egységnek és összeforrásnak nevezünk. Mint cél, ez lebeg folyton szemem előtt.

2.

«Jó magot vetettél földedbe, honnét tehát a konkoly?» (U. o.)

A mai liturgiában alkalmunk van még egy másik ellentétet is szemlélni, és ez az egymás mellett szereplő búza és konkoly. A búza a termékenységet jelképezi, a duzzadó életet és a benne rejlő gazdagságot. A konkoly ennek épp ellenkezője: terméketlen, elfojtja a hasznos életet és akadályozza kibontakozását. A búza mint termés: az aratás napján a siker és eredmény, a jutalom és gazdagság kézzelfogható szimboluma. A konkoly ennek ellenkezője: eredménytelenség, üresség, sivár szegénység és szomorú nélkülözés; mindent egy szóba foglalva, ellentétje a tápláló kenyérnek. A búza: fáradságos munka, komoly törekvés, nemes ambíció mindenért kárpótló jutalma. A konkoly: az elővigyázatlanság és a felületesség, a munkakerülő életfelfogás jól megérdemelt büntetése. A búza: az örökélet ígéretét foglalja magában és az Élet Kenyerének szimboluma. A konkoly: amely az aratás napján tűzbe kerül, a kárhozatra em-

lékeztet és az örök élet ellentétjének, a romlásnak kifejezésteljes jelképe. Valóban két ellentét áll itt egymással szemben, és mégis érezzük, hogy a kettő összetartozik. Nem mintha e kettőt közös nevezőre lehetne hozni, hanem abban az értelemben, hogy a konkoly sivár terméketlenségében annál jobban reáismerjünk a búzában rejlő gazdagságra és az általa jelképezett örök élet végtelen értékeire. Nagyon jó, ha néha konkoly áll a búza mellett, mert legalább világosan látjuk, hogy mi lenne, ha csak konkoly teremne, ha Isten nem adná meg éltető kegyelmét, és a kárhozat volna örök osztályrészünk.

Elhatározás: Ha konkolyt látok a búzában, nem fordulok el, hanem gondolkodóba esem, és megfontolom, hogy mennyire kell mindattól óvakodnom, aminek e terméketlen gaz beszédes jelképe. A konkoly és búza közötti ellentétben világosan látom, hogy hol van az erőforrás és oda fordulok, valahányszor ez megújulásom miatt szükséges.

3.

«Jó magot vetettél földedbe, honnét tehát a konkoly?» (U. o.)

A teremtés szántóföldjén is konkoly áll a búza mellett. Ezzel kapcsolatban arra kell gondolnunk, hogy az emberinem életében két asszony játszott nagy szerepet. Az egyik kezében konkoly van, a másiknak jelképe pedig az érett, aranysárga búza. Az egyik Éva, a bukott emberi-nem szerencsétlen ősanyja; a másik Mária, az isteni Lélek Jegyese, a megváltott emberi nem Édesanyja és vezető csillaga. Éva a konkoly, Mária a búza. Éva kárhozatba döntötte az emberiséget; Mária új életet fakasztott azáltal, hogy Isten Anyjává lett. Éva ballépésének következményét ma is érezzük. Mária Istenanyaságának áldásában, amely Éva átkát teszi jóvá, ma is részesülünk. Két ellentét kerül itt egymással szemben. Egymásnak ellentmondanak, és mégis érezzük, hogy van közöttük kapcsolat, mert a Szent Szűz istenanyasága tette jóvá az ősanya bukását, és az első anya ballépése tette

szükségessé a Szent Szűz istenanyaságát.

Elhatározás: Bizalommal fordulok a Szentséges Szűzhöz és tőle kérem a lelki termékenység adományát. Évát, a szerencsétlen ősanyát pedig nem vetem meg, csak tartózkodom példáját követni és útjait járni.

Vízkereszt utáni hatodik vasárnap.

A liturgia a mai Kollektában Krisztus megjelenésének dicső visszfényét, a keresztény bölcseséget foglalja be. Szavai alapján a következő igazságokkal foglalkozunk: 1. A megfelelő gondolkodás. 2. A szó és a tett közötti összhang. 3. Az Isten tetszése szerinti élet.

1.

«*Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig megfelelően gondolkodva, szóval és tettel egyaránt szent tetszésed szerint éljünk.*» (Kollekta.)

A liturgia szerint a keresztény életbölcseség kiindulópontja a helyes gondolkodás. Isten azért küldötte hozzánk megtestesült Igéjét és részesített ki-

nyilatkoztatásában, hogy az igazság útján vezessen, gondolatvilágunkat az isteni bölcseség adományával gazdagítsa és tegye tökéletessé. Gondolatainkban ennek az adománynak kell érvényesülni, és akkor máris útban vagyunk a keresztény életbölcseség beteljesülése felé. Az adomány viszont csak akkor érvényesül gondolatvilágunkban, ha — *a)* elmerülünk az isteni Ige tanításában, a kinyilatkoztatásban. Krisztus tanítását ismernünk kell, otthonosnak kell benne lennünk, és annyit kell foglalkoznunk vele, hogy teljesen feldolgozzuk, magunkévá tegyük és amennyire emberileg lehetséges, minden szépségével megismerkedjünk. — *b)* A tökéletesen megismert kinyilatkoztatás bevezet Isten örökszép gondolatvilágába, megismertet lényegével, teljesítményeivel, rávilágít hozzánk való viszonyára, megmagyarázza szándékait, egyszóval feltárja az örök, isteni misztérium világát. Ennek alapján lassan és fokozatosan belefejlődünk az isteni gondolatba és mindig jobban eltelünk az isteni igazság fényével. — *c)* A vakító fé-

nyesség annyira betölt, hogy kiszorít minden más gondolatot és fölöslegessé tesz minden más életmagyarázatot. Világossága oly nagy, hogy mellette fakóvá, szürkévé, színtelenné válik a csupán emberi gondolat, amely ezáltal elveszti reánk gyakorolt hatását, és nem képes többé kielégíteni. Tökéletesen elfordulunk tőle, és az örök igazság ragyogó fényességében tovább szemlélődünk és kutatunk, hogy mindig újat és újabbat lássunk és más és más összefüggésekre jöjjünk rá. Ez a folyamat már nem egyéb, mint az Isten gondolatai alapján való gondolkodás. — *d)* Új és magasan fölöttünk álló, a végtelenségben elvesző gondolatvilágba fejlődünk bele, és azt kell tapasztalnunk, hogy csak ebben látjuk meg a valós összefüggéseket és ismerjük meg az élet tulajdonképpeni jelentőségét. Itt, az isteni Gondolat közvetlen közelében már megértjük, miért teremtett az Úr, mi szándéka van velünk, miért alakult életünk úgy, ahogy alakult és mi értelme volt sok mindennek, amit eddig nem tudtunk megérteni. Az isteni Gondolat fényes-

ségében válik világossá az élet és domborul ki a sok összefüggés, melynek eredménye életfolyamatunk, fejlődésünk és kibontakozásunk. Ha sikerül ebben a fényességben meghonosodnunk, hozzászoknunk világosságához, szabadon mozogni végtelenségében és az isteni Gondolat nyomát követni, akkor bennünk is beteljesül a liturgia kívánsága: és nyugodtan állíthatjuk, hogy «megfelelően gondolkodunk», vagyis életünk az örök isteni Gondolat jegyében áll.

Elhatározás: Kezdem belátni, hogy gondolataim apró-cseprő szilánkok és jelentéktelen forgácsok, amelyek figyelmet sem érdemelnek, ha az isteni Gondolat vakító fényességében szemlélem őket. Belátom azt is, hogy nem érdemes forgácsokat gyüjteni és szilánkokkal bíbelődni. Azért elfordulok a gyarló, önmagában meg nem álló emberi gondolattól és megtanulok helyesen gondolkodni, amennyiben az imént vázolt módon beleolvadok

az isteni gondolatvilágba és otthonossá válok végtelenségében.

2.

«*Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig megfelelően gondolkodva, szóval és tettel egyaránt szent tetszésed szerint éljünk.*» (U. o.)

A keresztény életbölcseség másik kimagasló pontja — mint a Kollekta is megemlíti — a szó és a tett között fennálló összhang. A keresztény életbölcseség egyik alapvető követelménye, hogy az élet egész és teljes legyen. A szkizofrén (önhasadt) jellemet nem tűri, és éppúgy visszautasítja az egyenetlen, göröngyös, diszharmónia és ellentmondás jegyében álló életalakítást. Ahhoz azonban, hogy az élet egységes legyen és diszharmónia ne játsszon benne szerepet, szükséges a szó és a cselekedet kölcsönös kiegészítése és egymásba olvadása. — *a)* A szó kifejezése a benső érzelemnek, a gondolatvilágnak és a szándéknak. Szükséges tehát, hogy a szó, a beszéd mindig a benső világ

mélységéből fakadjon és semmit se foglaljon magában, ami a benső világgal, a gondolattal, érzelemmel és szándékkal ellenkezik. Ne álljon a látszat szolgálatában és ne váljon a hazugság eszközévé. — *b)* A cselekedet gyökere a világnézetben van. Csakis ez képes kialakítani a cselekedetet meghatározó elgondolást és irányítani az azt vezető szándékot. A cselekedetnek tehát mindig meg kell felelni a világnézet, vagyis Krisztus kinyilatkoztatása, az örök igazság és az örök erkölcsi törvény igényének. — *c)* A szó és a cselekedet csak így felel meg küldetésének. Ennek beteljesüléséhez még szükséges, hogy a kettő között is meg legyen a harmónia. A szó sohase fejezzen ki olyasmit, amit a reá következő cselekedet megcáfol — és életünkben sohase forduljon elő oly cselekedet, amelyet a világnézetünkből fakadó szándékot kifejező szóval nem tudnánk összeegyeztetni. Vonatkozik ez mindarra a szóra és cselekedetre, amely az emberek tudomására jut, a nyilvánosság előtt történik, azonkívül arra is, melynek csak Isten a tanúja.

Sohasem szabad csak aszerint igazodnunk, hogy szavunk vagy cselekedetünk a nyilvánosság előtt szerepel-e vagy sem, hanem mindenkor meg kell tartanunk az előbb említett törvényt; és arra kell gondolnunk, hogy minden szavunk és cselekedetünk tanúja Isten. A közöttük fennálló diszharmónia, ha nem is jut a világ tudomására, mindig sérti Isten igazságérzetét és beleütközik törvényeibe.

Elhatározás: Éppen elég diszharmónia van az életben és én nem arra születtem, hogy azok számát még szaporítsam. A harmónia embere akarok lenni, és megfogadom a keresztény életbölcseségnek a mai Kollektában megnyilvánuló parancsát, amennyiben erélyesen gondoskodom, hogy életemben a cselekedet fedje mindig a szót és a szó a cselekedetet.

3.

«Add meg, kérünk, mindenható Isten, hogy mindig megfelelően gondolkodva, szóval és tettel egyaránt szent tetszésed szerint éljünk.» (U. o.)

A keresztény életbölcseség kicsendülése az Isten tetszése szerinti élet. — *a)* Életcélunk beteljesül, ha megnyerjük Isten tetszését. Ez pedig nem egyéb, mint Isten örök elismerése és létünk értéke fölött érzett öröme. Életalakításunk akkor tetszik Neki, ha benne egyszülött Fiának, a megtestesült Igének stílusára ismer, és ha feléje forduló arculatunk a krisztusi jellemvonások fényében tündököl. Sőt tovább megyünk: életünk Istennek csak annyiban tetszik, amennyiben benne izzik a krisztusi szellem és benne megtestesül a krisztusi jellem. Minél világosabban domborul ki életalakításunkban a krisztusi arculat, annál biztosabbak lehetünk, hogy megnyertük Isten tetszését. — *b)* A Kollekta azt mondja, hogy Isten tetszése szerint kell élnünk. Szavai megint arra figyelmeztetnek, hogy valóban éljünk: vagyis cselekedjünk, küzdjünk, fejlődjünk és győzzünk. Életalakításunk ne csak látszat, hanem valódi élet legyen, amennyiben részünkről benne izzik a minden áldozatra kész jóakarat, és az Úr részéről a megsegítő kegyelem.

Elhatározás: Végre megtaláltam életem alapvető törvényét. Isten tetszését keresem és annak biztosításában lelem örömömet.

Vízkereszt utáni hatodik vasárnapra következő hétfő.

A Szekréta szövege nagyon szépen folytatja tegnapi gondolatmenetünket és a keresztény bölcseség tanítását az Eucharisztia szellemével egészíti ki. Az Eucharisztia szellemét új megvilágításban állítja elénk, és annak következő gyönyörű tulajdonságaira világít rá: 1. A javulás folyamata. 2. A vezetés beteljesülése. 3. Az oltalom gyümölcse.

3.

«Az adományok felajánlása, kérünk, Isten, tisztítson és javítson, vezessen és oltalmazzon minket.» (Szekréta.)

Az eucharisztikus adomány felajánlása, vagyis a vértelen Golgota-áldozat bemutatása által a legszebb javulási folyamat indul meg bennünk. Eszközlője, fenntartója, hajtóereje és betel-

jesítője az Eucharisztia. — *a)* A javulási folyamatot az Eucharisztia indítja meg. Eltekintve kegyelmi hatásától, amely javít és megtisztít, meg kell fontolnunk, hogy lehetetlen az Eucharisztiához közeledni és szellemével eltelni anélkül, hogy javulni akarnánk. A tiszta légkör, amely az Eucharisztiát körüllengi, reánk is hat és belátttatja velünk, hogy ebbe az atmoszférába csak azok illenek bele, akik megtisztultak és a fokozatos javulás bennük beteljesülő folyamata által mindig tisztábbá válnak. A javulni akarás az Eucharisztiához való közeledés és a szellemével való töltekezés legelső követelménye. — *b)* Az Eucharisztia nemcsak elindítója, hanem fenntartója is ennek a folyamatnak. Már ahhoz is, hogy javulni kezdünk, nagy és természetfeletti elindítóerőre van szükség. Még inkább szükségünk van erre, ha a javulási folyamat fenntartásáról és fejlesztéséről van szó. Minél magasabbra jutunk a lelkiéletben és minél tökéletesebben tisztít meg a javulási folyamat, annál nagyobb feladatok előtt állunk. Ezek-

nek csak akkor felelünk meg, ha újólag kegyelmi erőben részesülünk és ezáltal magas értékű teljesítményekre válunk képessé. A magasból még magasabba ragadó erő egyetlen forrása az Eucharisztia. Minél jobban telünk el szellemével és tökéletesebben részesülünk kegyelmi ajándékában, annál merészebb lesz életünk magasba ívelő szárnyalása, tökéletesebb és biztosabb a javulási folyamat eredménye. — *c)* Az Eucharisztia a javulási folyamatot azáltal tökéletesíti, hogy vakítóbbá teszi a kegyelmi világosságot és ennek alapján tökéletesebben szemlélteti az eszményi beteljesülés szépségét. A szemlélet nyomában heves és szenvedélyes vágyakozás fakad és megdönthetetlenné válik az elhatározás, hogy mi is elérjük és megvalósítsuk az eszményt, és részesüljünk az Eucharisztia kegyelmi világosságában megismert beteljesülésben.

Elhatározás: Szeretek mozogni és a lelkiéletben semmitől sem irtózom annyira, mint a tétlenségtől. Nem szeretek egy ponton maradni, és

feltétlen a fejlődés, a kibontakozás, a magasívelésű szárnyalás híve vagyok. Tudom, hogy nincsenek szárnyaim, de azt is tudom, hogy lesznek. Beleolvadok az Eucharisztiába és Krisztus kegyelmi ajándéka révén valóban szárnyaim nőnek, vagyis képessé válok a legmagasabb kibontakozásra és legtökéletesebb fejlődésre.

2.

«*Az adományok felajánlása, kérünk, Isten, tisztítson és javítson, vezessen és oltalmazzon minket.*» (Szekréta.)

A liturgia felfogása szerint — ami egyébként teljesen megfelel a valóságnak — az isteni vezetésben is az Eucharisztia közvetítésével részesülünk. — *a)* Az Eucharisztia kultusza mint élmény és valóság beleolvaszt Krisztus életébe. Végtelen közel hoz Hozzá, egyesít Vele és közvetlen közelből szemlélteti életét. Feltárja Szívének legszeretetteljesebb titkát, megismerteti szándékát, reávilágít jellemképére, megmutatja szépségeit, egy-

szóval teljesen eláraszt Krisztus szellemével. Ezáltal megteremti bennünk az isteni vezetés elfogadásához szükséges felkészültséget és adottságot, amennyiben meggyőz Krisztus isteni tökéletességéről, szeretettől izzó szándékáról, irányító, vezető hatalma lehetőségéről és képességéről. Több ennél nem kell, mert aki mindezt átélte, az nem kíván egyebet, mint részesülni az isteni vezetés megszentelő és vezető kegyelmében. — *b)* Hozzájárul ehhez az Eucharisztiából belénk áradó kegyelem, amely mint éltető erő arra képesít, hogy az életünket vezető és éltető Krisztussal lépést tartsunk. Igaz ugyan, hogy Ő alkalmazkodik méreteinkhez és nem halad oly nagy léptekben, hogy ne tudnók Őt követni, de még ahhoz is, hogy ezt megtehessük, kegyelme, elindító és mozgásban tartó ereje szükséges. Ebben részesít az Eucharisztia, és így tesz képessé Krisztussal együtt járni az élet útjait és vezetését tökéletesen elfogadni. — *c)* Betetőzi mindezt az Eucharisztia által gyujtott szeretet tüze. Ahhoz, hogy valakit kövessünk, lába nyo-

maiba lépjünk, lépést tartsunk vele, vele maradjunk és útjait járjuk, nagy szeretet szükséges. A szeretetből fakad a tüzes meggyőződés, a fáradságot és kimerülést nem ismerő lendület és a bátor kitartás. Krisztus követésében minderre szükségünk van. És az Eucharisztia azáltal válik az isteni vezetés hathatós tényezőjévé, hogy meggyujtja bennünk a szeretet tüzét és ezáltal Krisztus igaz és őszinte követésére képesít.

Elhatározás: Az Eucharisztiához azzal a tudattal közeledem, hogy az isteni vezetés kegyelmét közvetíti és annak adományában részesít. Tudom, mennyire szükségem van arra, hogy Isten vezessen és azért őszintén beleolvadok az Eucharisztia életébe, hogy az isteni vezetés minél hathatósabbá váljon bennem.

3.

«Az adományok felajánlása, kérünk, Isten, tisztítson és javítson, vezessen és oltalmazzon minket.» (Szekréta.)

Az Eucharisztia adománya életünk oltalma. Nem kell már félnünk a lelkünket környékező veszedelmektől és nem kell aggódnunk jövőnk miatt. Az eucharisztikus Krisztus királyi palástját borítja reánk és a leghathatósabb isteni oltalomban részesít. — *a)* Az oltalom első megnyilvánulása, hogy távol tart a legnagyobb veszedelemtől, a bűntől és a velejáró kárhozattól. Ezt azáltal teszi, hogy életünket betölti az Őt körüllengő tiszta atmoszférával és annak légkörében megérteti velünk, mennyire megvetendő a bűn, mily nagy ellensége életünknek, mily romboló hatással van és mekkora veszedelmet jelent. Megérteti velünk azt is, hogy nekünk csak kristálytiszta, szűzies légkör való, mert Isten elgondolása szerint csakis erre születtünk. Azáltal, hogy ebben az élményben részesít, megutáltatja velünk a bűnt, felvértez kísértései ellen és a szó szoros értelmében távoltart kárhozatos szellemétől. — *b)* Az Eucharisztia által közvetített isteni oltalom abban is megnyilvánul, hogy az eucharisztikus élmény világosságában megis-

merjük az emberi gyarlóság, a bocsánatos bűnök, kisebb hibák és egyéb árnyoldalak eltorzító hatását; és a magasabb tökéletesség rendkívüli értékét. Az eucharisztikus élményben elég alkalmunk van az isteni tökéletességet szemlélni, lényegével megismerkedni és végtelen méreteihez hozzászokni. Az ily életet élő lelkek az Eucharisztia mértékegységét használják és ezáltal reájönnek az említett gyarlóságok eltorzító hatásának jelentőségére. Az új megismerés hatása alatt bensőséges lendülettel fordulnak el e tökéletlenségektől és az Eucharisztia élesztette tűzzel küzdenek az emberi gyarlóságok ellen. Az oltalom tehát ebben az esetben is beteljesül. Megszabadulunk az élet másik komoly veszedelmétől, az emberi gyarlóságok sokaságába való belefulladástól és a kicsi, nekünk meg nem felelő méretek alkalmazásától. — *c)* Az Eucharisztia azáltal is oltalomban részesít, hogy folytonosítja, szilárddá, ellentállóképessé teszi elhatározásunkat, küzdeni-akarásunkat, és nem engedi meg, hogy hosszabb-rövidebb megsza-

kítás által egyenetlenné vagy göröngyössé tegyük a lelki kibontakozás útját. Az Eucharisztia szelleme és élménye megérteti velünk, mennyire vigyáznunk kell, hogy méltók maradjunk az eucharisztikus adományban való részesülésre és mennyire kell óvakodnunk azoktól a visszaesésektől, amelyek annyira gyengítik bennünk a kegyelmet és oly nagy mértékben távolítanak el az Eucharisztia csodálatos és tiszta légkörétől. Ezáltal szintén nagy veszedelemtől szabadulunk meg, mert legyőzzük az életben nagy szerepet játszó állhatatlanságot, megszilárdulunk a jóban, és egyenletes, az isteni mértéknek megfelelő léptekkel közeledünk beteljesülésünk felé.

Elhatározás: Az Eucharisztia által közvetített oltalomra nekem is szükségem van. Sok mindentől meg kell óvnom életemet, erre azonban, mint már tapasztaltam, egyedül nem vagyok képes. Életem amúgy is krisztocentrikus, tehát nem esik nehezemre az Eucharisztiához fordulni és kultusza elmélyítése

által részesülni az isteni oltalom legszebb adományában.

Vízkereszt utáni hatodik vasárnapra következő kedd.

A liturgia ma ismét nagy nyomatékkal figyelmeztet az eucharisztikus adományból fakadó kegyelemre, és tanításával arra késztet, hogy mindinkább elmélyüljünk az Eucharisztia szellemében. Elmélkedésünkben a Posztkommúnió alapján a következő igazságokkal foglalkozunk: 1. Az Eucharisztia élvezete. 2. A mennyei lakoma. 3. Az Eucharisztia fakasztotta kívánság.

1.

«*Élveztük, Urunk, mennyei lakomádat, kérünk, hogy mindig az után kívánkozzunk, ami által élünk.*» (Posztkommúnió.)

A liturgikus szöveg az Eucharisztiát tárgyilagos megvilágításban mutatja be és arra a körülményre hívja fel figyelmünket, hogy belőle mily rendkívüli és mindenért kárpótló élvezet fakad. Arról beszél ugyanis, hogy az Eucharisztia mennyei ado-

mányát élvezzük, és ezzel az eucharisztikus élmény lényegét tárja fel. Az Eucharisztia a szó tökéletes értelmében élvezet. — *a)* Az Eucharisztia élvezet: mert a tökéletes boldogság forrásához vezet, vagyis Krisztussal egyesít. Az emberi szív hő vágyakozása a boldogság adományát élvezni. Az Eucharisztia ezt a vágyakozást elégíti ki és a Krisztussal való egyesülés révén tökéletes boldogságban részesít. Ezért mondja a liturgikus szöveg, hogy «élveztük» az Eucharisztia adományát. Teljesen igaza van, mert nagyobb és tökéletesebb élvezetet e boldogságban való részesülésnél elképzelni sem lehet. — *b)* Az Eucharisztia tényleg élvezet, mert beállít az élet teljességébe. A Krisztussal való összeforrás alapján tökéletes életerővel ajándékoz meg, isteni életben részesít és ezáltal beteljesülésünkhöz vezet. Ennél nagyobb élvezetet szintén nem lehet elgondolni, mert az ember semmi után sem vágyakozik annyira, mint a teljes, mindent betöltő és tökéletes élet után. — *c)* Az Eucharisztia élvezet: mert végtelen és nagy erőforrást fa-

kaszt. Ez Krisztus, aki az Eucharisztia, a szeretet köteléke által forr össze lelkünkkel. Az emberi teremtmény a veleszületett ambíció alapján vágyakozik a tökéletes életre képesítő erőforrás után. Minél több erő halmozódik fel benne, annál jobban tudja az életet alakítani és annál gyorsabban jut el a döntő győzelemhez. A felhalmozott erővel élni, segítségével küzdeni és vele győzni felülmúlhatatlan élvezetet jelent minden egészségesen gondolkodó, épen érző embernek. Az Eucharisztia ebben az erőteljes bőségben részesít és ezáltal nyujt valódi, felülmúlhatatlan élvezetet.

Elhatározás: Ha mindennap megfontolnám ezt az igazságot, tökéletesebb volna eucharisztikus életem és kevésbbé egyhangú, hogy ne mondjam, unalmas eucharisztikus élményem. Annak tudata, hogy az Eucharisztia élvezet, megszabadít a megszokás veszedelmétől és mindig új élménnyel ajándékoz meg, valahányszor az Eucharisztia adományában részesít.

2.

«Élveztük, Urunk, mennyei lakomádat; kérünk, hogy mindig az után kívánkozzunk, ami által élünk.» (Posztkommúnió.)

A liturgia ma általában nagyon örömteljes hangulatban van és az Eucharisztiában való részesülést lakomának nevezi. Ezáltal (gondoljunk a keleti szokásokra) színekben gazdag és mozgalmas képet fest és annak alapján ismertet meg az eucharisztikus hatás alapvető tulajdonságával. — *a)* A lakoma elsősorban bőségre emlékeztet. A házigazda nem azért hív vendégeket és azok nem azért ülnek asztalához, hogy éhesen távozzanak. Ellenkezőleg. Nagy várakozással jönnek és egyáltalán nem lepődnek meg, midőn a dúsan megterített asztalra tekintenek. Elvárták, hogy a házigazda vendégszeretete bőséges fogásokban fog megnyilvánulni. Ha a liturgia az Eucharisztiában való részesülést ily lakomával hasonlítja össze, akkor elsősorban a bőségre gondol és figyelmeztet, hogy az Eucharisztiában valóban mindent megtalálunk és

adománya tökéletesen kielégít. Mint az Élet Kenyere, mindent magában foglaló táplálék. Élvezete után nem vagyunk képesek többet vagy jobbat befogadni, mert Nála több vagy jobb nincs. — *b)* Az Eucharisztia lakoma: mert a lakomához összegyűltek kedves gondtalanságára emlékeztet. Azok, akik átlépik a házigazda küszöbét és ízlésesen megterített asztalához ülnek, a lakoma idejére kikapcsolódnak a gondteljes mindennapi életből, elfeledik bánatukat, odahaza hagyják a mindennapi munka zubbonyával együtt problémáikat, és megterhelés nélkül, ünnepélyes hangulatban fognak a lakomához. Az Eucharisztiával is így vagyunk. Valahányszor vendéglátó Krisztusunk asztalához ülünk és megszegjük az Élet Kenyerét, elfeledjük, hogy a földön vagyunk, a siralom völgyében élünk, gondok terhelik lelkünket és még nem egy megoldatlan problémánk van. Lelkünk könnyűvé válik és az isteni kegyelem hangulata magával ragadja a végtelen magasságok felé. Boldog, megterhelés nélküli, élvezetteljes és

élményben gazdag pillanatok ezek, amelyek tartamára feledve van a mindennapi környezet, szertefoszlik az életünkre boruló köd, hogy mindentől megszabadulva, az isteni Kenyér, az eucharisztikus Krisztus szeretete élvezetének adjuk át magunkat. — *c)* Az Eucharisztia lakoma: mert felülmulhatatlan utóhatással van. A lakoma vendégei is kellemes emlékkel gazdagodva távoznak a vendégszerető házból és sokáig beszélnek a lakoma élvezetéről. Ezen utóbbi hatás az Eucharisztiánál felfokozott mértékben van meg. Feledhetetlen élményt jelent, és ez még hosszú ideig utánarezeg lelkünkben. Krisztus szeretete e felülmulhatatlan bizonyítékát és az eucharisztikus Krisztus misztikus élvezetét lelkünk soha többé nem tudja elfelejteni. Aki már ült az Eucharisztia asztalánál, az olyan élménnyel gazdagodva tér vissza a mindennapi életbe, hogy onnan ismételten visszakívánkozik Krisztushoz és újonnan részesülni akar a mennyei lakoma adományában.

Elhatározás: Most már tudom, hogy mivel elégítsem ki és hogyan

nyugtassam meg folyton éhes lelkemet. Krisztus asztalához ülök, az Élet Kenyeréből szegek magamnak és a mennyei lakoma adományát élvezem.

3.

«*Élveztük, Urunk, mennyei lakomádat; kérünk, hogy mindig az után kívánkozzunk, ami által élünk.*» (Posztkommúnió.)

Az Eucharisztia a liturgia felfogása szerint az emberi kívánság tökéletes nevelője és eszményi irányítója. Megtanít, hogy csak az után kívánkozzunk, ami által valóban élünk. — *a)* Kívánságaink középpontjává és tengelyévé Krisztust teszi, az Élet forrását, fenntartóját és teljességét. Krisztus Kenyerével táplálja a lelkünket, mennyei ízével elégíti ki kívánságainkat. Lelke szépségének szemléletével boldogítja szépérzékünket és oly közel hoz Hozzá, hogy Tőle már nem tudunk elválni. Aki egyszer már ott ült az eucharisztikus Krisztus asztalánál, abban egyszer és mindenkorra elnémulnak a földi kívánságok, mert lelke csak egy szenvedélyt is-

mer : és ez Krisztus szerelme. Ezentúl valóban csak az után vágyakozik, ami őt tényleg élteti. — *b)* Az Eucharisztia élvezete bevezet a kegyelem misztikus világába. Megismertet a kegyelmi élet szépségeivel és annak legszebb élményében részesít. Aki bepillantott ebbe a csodaszép világba, nem felejti el többé amit ott látott és folyton visszakívánkozik az Eucharisztia mennyei lakomájához, mert szíve minden kívánságával vágyakozik a kegyelem után és lelke minden óhajával ismét annak misztikus világában akar elmerülni. Vágya jó, szent és üdvös, mert olyasmi után vágyódik (kegyelem), ami valóban éltet. — *c)* Az Eucharisztia teljesítményét azzal tetőzi be, hogy a kegyelem misztikus világa közvetítésével a mennyei boldogság sejtelmével tölt el és megengedi, hogy legalább is fátyolon keresztül bepillantsunk misztériumába. Aki már ily magasba került, nem tud többé lejjebb szállni. A mindennapi élet nem elégíti ki és annak terhét csak úgy tudja elviselni, hogy eleget tesz tüzes vágyakozásának és visszatér az eucha-

risztikus lakomához és újból és újból szemléli annak világosságában a bekövetkezendő örök boldogság lelhetőségét. Mennyei vágyak gerjednek szívében és ezáltal valóban olyasmi után vágyakozik, ami éltet és az élet beteljesüléséhez, az örök boldogsághoz vezet.

Elhatározás: Semmi kifogásom sincs ellene, hogy szívem vágyakozzon, de nem tűröm, hogy hiábavalóságokkal foglalkozzék és ábrándozással töltse idejét. Az Eucharisztiához vezetem és annak iskolájában megtanulja, csakis olyan értékek után vágyakozni, amelyek valóban éltetnek és az örök életben csendülnek ki.

Vízkereszt utáni hatodik vasárnapra következő szerda.

A liturgia a mai Evangéliumban továbbra is a keresztény életbölcseség útjával ismertet meg. Ennek kimagasló pontjait a következő igazságokban találjuk meg: 1. A benső dinamika. 2. A lélek otthona. 3. A példabeszéd célja.

1.

«Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, melyet vevén az ember, elvete földjébe; mely kisebb ugyan minden magnál, mikor pedig felnő, nagyobb minden veteménynél és fává lészen.» (Evangélium.)

A mennyek országa alatt a lelkek birodalmát, Isten földi országát, az Egyházat, vagyis azok közösségét kell érteni, akik a keresztény életbölcsesség alapján állnak. Örömmel vehetjük tudomásul, hogy Isten e rendkívüli adománya a keresztény közösséget, a minden akadályt leküzdő és győzelmes benső dinamika ajándékával örvendezteti meg. Jelképe a mai Evangéliumban említett parányi kis mustármag. — *a)* A mustármag nagyon találó szimbólum. A vetőmagok közül a legkisebb. Külsőleg jelentéktelen, belsőleg azonban duzzad az élet feszítőerejétől. Ezen erő rögtön érvényesülni kezd, mihelyt megvannak a kellő körülmények, vagyis a mag a földbe kerül és megkezdődik benne a termékeny átváltozás folyamata. A keresztény életbölcseséggel is

hasonlóképen vagyunk. Jelentéktelen és szerény, mint a mustármag. Nem pöffeszkedik, mint az emberiség nagy gondolkodó fejeinek különböző elméletei, az eleve már elmulásra ítélt filozófiák és életmagyarázatok. Nem ígér semmit, és felülmulhatatlan szerénységgel jön hozzánk. Szavai cicomázatlanul egyszerűek, tanításában minden áttekinthető és világos. Midőn először találkozunk vele, alig vesszük észre a benne duzzadó életerőt és gazdagságot. Ez is csak akkor érvényesül, ha megadattak a kellő körülmények, vagyis belekerül a lélek termőföldjébe és ott megindul a termékeny átváltozás folyamata. Mihelyt befogadjuk a mustármagot, vagyis a keresztény életbölcsességet, foglalkozunk vele, boncolgatjuk tanítását és vizsgáljuk szellemét, máris érintkezésbe léptünk a benne rejlő duzzadó életerővel és részesültünk ajándékában. — *b)* A fejfődési folyamat gyorsan megindul. A keresztény bölcseség kitágítja látókörünket, széjjelrobbantja a szűk korlátokat, új távlatokat szakít fel, új meglátásra késztet és ezáltal lassan, de

fokozatosan kialakítja bennünk az isteni kinyilatkoztatáson alapuló világnézet és életszemlélet gyönyörű rendszerét. Egyszóval fejlődik, növekedik, nevel és megajándékoz a tökéletes életismeret gazdag adományával. — *c)* Mielőtt terebélyes fává nőne, vagyis beteljesüléshez vezetne, azt is eléri, hogy fejlődésével lépést tartunk. Ellenállhatatlan benső dinamikája magával ragad és kényszerít, hogy kivetkőzzünk szűk kereteinkből, lehántsuk magunkról az elavult és helyt nem álló nézetek ócska köntösét, és abba a méretbe fejlődünk bele, amelyet Ő hozott magával és amely egyúttal nyitja a rohamos fejlődésnek és terebélyes fává való átalakulásnak.

Elhatározás: Életképes benső dinamika ellen nem tanácsos védekezni. Én sem fogom ezt a balfogást elkövetni; és miután boldogan mondhatom, hogy befogadtam a keresztény bölcseség mustármagját és az gyökeret vert lelkemben, törekszem a benső dinamikához alkalmazkodni és rohamos fejlődésével lé-

pést tartani. Minél könnyebben alkalmazkodom, annál hathatósabban fejlődik ki bennem a keresztény életbölcseség szelleme és annál gyorsabban részesülök életemet megtermékenyítő hatásában.

2.

«*Fává leszen úgy, hogy az égi madarak eljönnek és ágai közt laknak.*» (U. o.)

Az ég madarai csak ott fészkelnek, ahol biztonságban érzik magukat, és tudják, hogy nem fenyegeti őket veszedelem. A terebélyes fa sűrű lombozatában otthont keresnek és otthonra találnak. Krisztus e gyönyörű hasonlatot használja példabeszédében, hogy reámutasson, mily üde, friss, gazdag és védelmet nyujtó otthonunkká válik a keresztény életbölcseség terebélyes fává nőtt mustármagja. — *a)* Az emberi lelket jogosan hasonlítja össze az ég madaraival. Isten e bájos teremtményéhez hasonlóan ő is keresi a terebélyes fát, melynek dús lombozatában otthonra

talál. Otthonra az emberi léleknek is szüksége van. Értjük alatta azt a világnézetet és életszemléletet, amely kifejleszti benne az élet bizonytalanságára és az eljövendő örökkévalóság problémájára vonatkozólag a biztonság tudatát. Csak a keresztény életbölcseség képes erre a teljesítményre, és miután azonos a kinyilatkoztatott igazsággal, tökéletes feleletet ad, kifogástalan megoldást nyujt, minden szempontból felvilágosít és még a megmagyarázhatatlan misztériumot is annyiban magyarázza, hogy megérthetővé teszi létezését. Ezáltal megnyugtat a földi élet feladataira vonatkozólag és végleges képet ad, ami a lelki világot illeti. Szavaiban benne izzik az igazság tüze úgy, hogy aki a keresztény bölcseséggel töltekezik, az nemcsak tudja, de éli és érzi is, hogy az igazság adományában részesül. Az emberi lélek ezt keresi, mert csak ennek nyomában támad a feltétlen megnyugtató biztonság tudata. Aki ezt megtalálta, az — mint az ég madarai — lelki otthonra talált és boldogan helyezkedik el a keresz-

tény életbölcseség szimbólikus fájának dús lombozatában. — *b)* A keresztény életbölcseség nagy érdeme, hogy benső dinamikája folytán apró kis mustármagból fává tud átváltozni és ezáltal képes az örökké kereső és nyugtalan emberi léleknek megbízható otthont nyujtani. Nagy adomány ez, melynek jelentőségét csak azok becsülik, akik hosszú időn keresztül bolyongtak a különböző és egymásnak ellentmondó életmagyarázatok ürességében és jártak az egymás ellen küzdő filozófiák pergőtüzében. Akik e nehézségeken keresztülvergődtek, már tudják, mit jelent a keresztény bölcseségben lelki otthonra találni és terebélyes fájának zöldelő lombozatában végre megpihenni. — *c)* Lelkünk otthonát meg kell becsülnünk. Többek közt ez azáltal tesszük, hogy a keresztény életbölcseség apostolává válunk és másoknak is segítségére sietünk a lelki otthon keresésében. Ne fogjon el a szűkkeblűség és ne legyünk önzők. Örvendjünk, hogy a keresztény bölcseség oltalmat nyujtó szállást ad, és vezessünk másokat is

e terebélyes fához, hogy hasonló adományban részesüljenek.

Elhatározás: Elég soká kellett keresnem, míg megtaláltam a terebélyes fát és rájöttem, hogy annak dús lombozata lesz lelkem otthona. Most még csak az van hátra, hogy az otthont megbecsüljem, életbölcseségemet a kinyilatkoztatás alapján elmélyítsem és cselekedeteimben szerintük igazodjak.

3.

«Mindezeket példabeszédben mondá Jézus a seregnek, és példabeszédek nélkül nem beszélt nekik.» (U. o.)

Feltűnő, hogy az isteni Megváltó a keresztény életbölcseség vetőmagját a példabeszédek fátyolába burkoltan hintette a lelkekbe. Nemcsak azért cselekedett így, hogy beteljesüljön a próféták szava, hanem, mert a példabeszédeknek nagy jelentősége van. — *a)* A példabeszéd használata által az isteni Megváltó az adott körülményekhez alkalmazkodott. A távolkelet gyermekeihez beszél és olyan hason-

latot használ, amely közel áll ezen egyszerű lelkek mindennapi életéhez és könnyebben megérteti velük az örök igazság tanítását. A terebélyes fává nőtt mustármagot, a kovászt, a drachmát stb. a Kelet minden gyermeke ismeri és van benne elég fantázia, hogy megértse, mit akar az isteni Mester kifejezni. Végtelenül megható, hogy az isteni Megváltó az igazság kinyilatkoztatásában alkalmazkodik az emberi befogadóképességhez és mindent elkövet, hogy megkönnyítse munkánkat és érthetővé tegye az örök igazságot. — *b)* Példabeszédével az isteni Megváltó arra is kényszeríti hallgatóit és általuk mindazokat, akik az évszázadok folyamán befogadták igéjét, hogy tüzetesen foglalkozzanak a mondottakkal. A példabeszéd, amely színes képeket használ és néha mozgalmas tömegjeleneteket varázsol a hallgatók szeme elé, megtermékenyíti a képzeletet, gondolkodásra kényszerít és elősegíti bennünk, hogy az igazság igéjével behatóbban foglalkozzunk, minden oldalról megvilágítsuk, sokat forgassuk elménkben

és ezáltal a rejtett összefüggésekre is rájöjjünk. A példabeszédnek tehát nagy nevelő és elmélyítő hatása van. Ezért él vele Krisztus és ezért mondotta már a Próféta is, hogy példabeszédben fogja tanítani az emberiséget. — *c)* A példabeszédnek, mint a próféták jövendöléséből kitűnik, szimbólikus jelentősége is van. Azokat az ismereteket vázolja és közvetíti, amelyek a kinyilatkoztatás legegyszerűbb alapelemeihez tartoznak. Bármenynyire egyszerű is — mint a próféták mondják —, a világ elől kezdettől fogva el voltak rejtve, és Isten szándékainak megfelelően, nem érvényesültek az emberi gondolatban. A példabeszédben ezek a legegyszerűbb igazságok rejtőznek el a felületesek szeme elől. Krisztus azonban úgy beszél és él a parabolával, hogy keresztül látunk a fátyolon és megismerkedünk a benső tartalommal, a kinyilatkoztatott örök igazsággal.

Elhatározás: Krisztus példabeszédeit ma már könnyű megfejteni, de még mindig nem könnyű tartalmukat, az

örök igazságot abban a értelemben befogadni, hogy mindenben alkalmazkodjam követelményeihez és szerinte éljek. Valóban nem a példabeszédek megfejtésén fáradozom és tartalmukon töröm a fejemet, hanem komoly elszántsággal törekszem a bennük megnyilvánuló örök igazság fényességével eltelni és tanítása szerint krisztusi és istenes életet élni.

Vízkereszt után hatodik vasárnapra következő csü örtök.

Szent Pál, a nemzetek apostola gyönyörű lelkiségéről tanúskodik a mai Szentlecke, amennyiben a gondjaira bízottakhoz való természetfeletti viszonyát vázolja. Ennek kimagasló pontjai a következők: 1. Megemlékezés az imádságban. 2. Megfontolása az érdemeknek. 3. Elismerése a méltóságnak.

1.

«*Testvérek, hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, mikor megemlékezünk rólatok imádságunkban.*» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol végtelenül szereti a reábízottakat és a legnagyobb lelkiismeretességgel viseli gondjukat. Gondviselésében természetfeletti szempontból indul ki és az imádság hathatós fegyverével küzd — *a)* Az Apostol a gondjaira bízottakról Isten színe előtt emlékezik meg. Szeretettel gondol reájuk, és gondolatait az imádság, a könyörgő fohász örökszép formájába önti. Nem érzeleg és nem merül el csupán emberi érzelmekben, hanem, mint a nemzetek apostolához illik, a magasba emelkedik és magával ragadja a reábízottakat, hogy az imádság erejével Isten trónja elé vigye és az Úr hathatós oltalmába ajánlja őket. Az Apostol ezáltal példát ad nekünk is, hogy hogyan kell embertársainkról, felebarátunkról, a gondjainkra bízottakról és az általunk vezetettekről megemlékezni. — *b)* Mindez szeretetből történik. Az Apostol azért emlékezik meg róluk, mert őszinte szeretettel ragaszkodik hozzájuk, javukat akarja és üdvösségüket kívánja előmozdítani. Szeretete nem érzelgés és nem szorítkozik az érzelem csalfa

világára, hanem aktív cselekedet, amelyből nagy, természetfeletti haszon fakad. Ez számunkra is mérvadó, amennyiben minket is figyelmeztet, hogy felebarátainkról csak szeretettel és Szent Pál természetfeletti módja szerint emlékezzünk meg. — *c)* Az Apostol megemlékezése általános jellegű. Senkiről sem feledkezik meg, senkit sem zár ki, és mindenkit az Úr kegyelmébe ajánl. Nem tesz különbséget, nincsenek kedvencei és mindenkivel szemben igazságos, mindenkinek javát akarja. Tanulhatunk tőle nemes, tökéletes magatartást és általános, mindenkivel szemben egyformán igazságos beállítást. — *d)* Lelkében szeretetteljes örömmel szemléli a gondjaira bízottakat, akiket az Úrnak ajánl és érzi, hogy tulajdonképpen nagy kegyelmet jelentenek számára. Sok örömben volt része általuk és sok érdemet szerzett magának, amennyiben gondjukat viselte. Érzi, hogy mindezért hálát kell adnia az Úrnak és védelmezettjei oltalmáért könyörgő imádságával a legforróbb hálaadást köti össze. Tesz ennél töb-

bet is, amennyiben nemcsak önmaga nevében ad hálát. Hálaadásába mindazon kegyelmet is belevonatkoztatja, amelybe védelmezettjei részesültek. Nevükben és őérettük ad hálát a bőséges kegyelmi életért, a gazdag sikerért és ezáltal tesz eleget apostoli kötelességének. Nekünk is hasonlóképpen kell cselekednünk ha véletlenül, mint elöljárók, vezető hivatalt töltünk be.

Elhatározás: Tulajdonképpen többet imádkozhatnék felebarátaimért és azokért, akiket az isteni Gondviselés reám bízott. Ez sokkal többet érne, mint az érzelgős megemlékezés, esetnek-esetén fölösleges érintkezés (hiábavaló levélváltások, látogatások stb.) és az érzelemvilágnak egyéb földi megnyilvánulásai. Ezt jól megjegyzem magamnak és szeretteimre vonatkozólag eszerint igazodom.

2.

«Szüntelenül gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban, Jézus Krisztusban való hitetek munkájára, szeretetetek művére és tűrő reménységtekre.» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol végtelenül büszke a gondjaira bízottakra, és ez még könyörgésén és fohászán is meglátszik. Tanúbizonyság erre a mai Szentlecke, amelyben jogos büszkeségét egyáltalán nem titkolja és pártfogoltjai tudomására hozza. — *a)* Megható és meglepő, hogy az Apostol mennyit foglalkozik gondolataiban a reábízottakkal. A tesszalonikaiaknak azt írja, hogy Isten előtt szüntelenül gondol reájuk és az általuk szerzett érdemekre. Szavaival azt akarja mondani, hogy folyton velük foglalkozik, lélekben úgyszólván velük él és őszinte jósággal osztja gondjaikat és bajaikat. Ennél gyengédebb szeretetet és mélységesebb atyai érzelmet sehol sem találunk. Példát vehetünk tőle mi, a hűvösek, elővigyázatosak és megdermedtek, hogy hogyan kell törődni a reánkbízottakkal és meddig kell menni az irántuk tanúsított szeretetben. — *b)* Felemelő tudat, hogy Szent Pál beállítása tökéletesen természetfeletti. Külön kiemeli, hogy szerettjeire Istenünk és Atyánk előtt gondol, tehát Isten szent jelenlétében fog-

lalkozik velük. Semmi földi érzelem, vagy emberi gyarlóság nem csúszik bele ebbe a beállításba, amelyben minden természetfeletti alapon mozog és Istenben csendül ki. — *c)* A szerettjeire és gondozottjaira büszke Szent Pál szemei előtt a Krisztusban való hitük különböző teljesítményei vonulnak el. Arra gondol, hogy mennyit küzdöttek a hitért, mennyi áldozatot hoztak, mily állhatatosak voltak és hányan ontották Krisztusért vérüket. Ebben a megvilágításban gondol reájuk és érzi, hogy oka van büszkének lenni a reábízottakra. — *d)* Ugyanakkor híveinek az őszinte szeretetből végzett teljesítményei is elvonulnak szemei előtt. Látja, mily sikerrel járt nevelési munkája, apostoli fáradozása és mily tökéletesen beteljesült bennük a szeretet szelleme. Boldogan ad hálát Istennek ezért az eredményért és még nagyobb odaadással gondol a természetfeletti szeretet e nemes hőseire. — *e)* Lelki szemeivel azt is látja, hogy a gondjaira bízottak mennyire béketűrők és mennyire megszilárdult lelkükben a keresztény remény. Tudja,

hogy reménységük megingathatatlan és türelmüket nem lehet kimeríteni. Mily boldogság árasztja el lelkét ennek tudatában, mily őszinte atyai szeretettel gondol lelki gyermekeire és ajánlja őket továbbra is az Úr hathatós pártfogásába.

Elhatározás: Szent Páltól sokat tanulhatok az apostoli szellemet illetőleg. Ha összehasonlítom magam vele, belátom, hogy még távol állok a beteljesüléstől. Törekszem több szeretetet vinni apostoli munkásságomba és nagyobb odaadást tanúsítani a gondjaimra bízottak iránt.

3.

«*Tudjuk, testvérek, akiket az Isten szeret, hogy ti választottak vagytok.*» (U. o.)

Szent Pál a legnagyobb megbecsülés hangján beszél a gondjaira bízottakról és gyönyörűen nyilatkozik méltóságukról. — *a)* Szent Pál pontosan tudja, kikkel áll szemben és ezt ki is fejezi. Nem feltevésekre épít. Tudja, hogy kik a gondjaira bízottak és miben áll értékük. Tökéletesen ismeri

a helyzetet és világosan lát. Minden szavából ennek a biztonságnak a levegője csap felénk. Ez a biztos tudat egyik előfeltétele az apostoli munkásságnak. Azoknak, akiket Isten erre a tevékenységre hívott meg, pontosan kell ismerni a helyzetet, a gondjaikra bízottakat és tárgyilagosan kell megítélniök mindent. Csak akkor találják el a megfelelő hangot és tudnak a pártfogoltakra hatni és lelki javukat szolgálni. — *b)* Szent Pál azt is megmondja, hogy mit tud róluk és minek tartja őket. Figyelmezteti a gondjaira bízottakat, hogy Isten mennyire szereti őket. Világosan látja Istenhez való viszonyukat, a kegyelemnek a lélekben megnyilvánuló működését, annak eredményét és hogy mennyire kedveli Isten ezeket a kiváltságos lelkeket. Jónak tartja erről beszélni és meggyőzni őket, hogy viszontszeretetet fakasszon lelkükben és megerősítse bennük a hitet. — *c)* Arról is megemlékezik, hogy a gondjaira bízottak Isten «választottjai». Isten nagy kiváltsággal tüntette ki, amennyiben a pogányok százezreitől elválasztotta és Egy-

szülöttje aklába vezette őket. Szent Pál beszédében erre is kitér, és azt akarja, hogy a gondjaira bízottak belássák, mit köszönnek az Úr kegyelmének és megfelelő módon hálát adjanak. — *d)* A gondjaira bízottak érdemesek arra a méltóságra, amit Szent Pál minden nehézség nélkül elismer és megbecsül. Nagy az Apostol erre vonatkozó érdeme. Az ő műve ugyanis, hogy e méltóság kibontakozott lelkükben és beteljesült életükben. Az Apostol elég tárgyilagos ahhoz, hogy erre is figyelmeztessen és különösen arra utal, hogy mennyit fáradozott érettük és mily munkásságot fejtett ki közöttük. — *e)* Mindezt az isteni Lélek fejezte be, Akinek erejéről és teljességéről az Apostol külön megemlékezik. Joggal hivatkozik arra, hogy munkásságát rendkívüli Lélekjárás és az isteni Lélek bőséges kegyelme követte. Ez alakította ki véglegesen és teljesítette be a gondjaira bízottakban az istengyermekség méltóságát és ezért kell nekik elsősorban hálát adniok.

Elhatározás: Az istengyermekség méltósága bennem is meg van

és ezt mindenki elismeri. Szükségesnek tartom azonban, hogy elmélkedéseimben többet foglalkozzam vele ; az isteni Léleknek és mindazoknak, akik beteljesülésemben közreműködtek, szívem mélyéből hálát adjak. Egyébként pedig e méltóság teljes tudatában élek és annak megfelelően viselkedem.

Vízkereszt utáni hatodik vasárnapra következő péntek.

Szent Pál ma tovább folytatja gondolatait az apostoli küldetésről és annak újabb szépségeire mutat rá. Tanítását a következő pontokban szemléljük : 1. A követés. 2. Az elfogadás. 3. A Szentlélek öröme.

1.

«*Ti követőink lettetek és az Úréi.*» (Szentlecke.)

Szent Pál tökéletes apostol volt és mint a kegyelem kiválasztott edénye, egyénisége súlyával hatott. Magához vonzotta a tömeget, hogy egyéniségén keresztül Istenhez vezesse. — *a)* Szent

Pál a gyakorlatból indult ki. A reális életet tartotta szem előtt. Arra fektette a fősúlyt. Mielőtt tanított volna, élt — és élte a keresztény életet. Megmutatta, hogy hogyan kell élni és hogyan kell kidomborítani a keresztény lelkiséget. Tökéletes élete mindenkit meggyőzött. Előkészítette a lelkekben a talajt és felkeltette bennük az érdeklődést a kereszténység iránt. Ezen az alapon tovább épített és, miután tanításával kiegészítette munkáját, kereszténnyekké tette őket. Az általa megkereszteltek pedig nem sokat törték a fejüket, hogy mitévők legyenek, hanem egyszerűen Szent Pál követőivé váltak és ezáltal jártak az üdvösség útján. Ez az apostoli munkásság legnagyobb eredménye. Önnön életalakításunk által felkelteni az érdeklődést a kereszténység iránt, meggyőzni, életalakításra nevelni, erre ösztönözni és ebben megerősíteni. — *b)* Szent Pál, midőn mindezt teljesítette, magasabb szempontból cselekedett. Nem önmagához akarta kötni a tömegeket, mert nem tartotta magát végcélnak. Istenhez kívánta őket ve-

zetni. Egyéniségét és roppant befolyását arra használta fel, hogy átszűrje rajta a Krisztus felé tóduló tömeget és apostoli munkásságának hatása által megtisztítsa a salaktól. És miután ez megtörtént, akkor — mint levelei ismételten bizonyítják — tovább vezette és irányította a hozzájötteket, míg el nem érték céljukat és bele nem olvadtak Krisztus isteni életébe. Előbb arra késztette őket, hogy követői legyenek és ezáltal megtette őket az Úr követőivé. — Nekünk is oly hűségesen kell követnünk Istent, mint Szent Pál tette, hogy követőink általunk Isten követőivé váljanak.

Elhatározás: Belátom, hogy az Úr követésére kell elhatároznom magam, különben apostoli munkám sohasem lesz tökéletes, senkit sem fog meggyőzni a krisztusi élet gazdaságáról és azokat, akik mégis követésemre szánják el magukat, tévútra fogom vezetni. Minél tökéletesebben követem Krisztust, annál jobban biztosítom apostoli munkám eredmé-

nyét és vezetem a reám bízottakat az üdvösség útján.

2.

«Elfogadtátok az igét sok szorongatás között.» (U. o.)

Szent Pál fellépésének és apostoli egyéniségének meg volt a hatása. Elérte célját, mert a hozzá csatlakozott tömegek elfogadták az igét. — *a)* Szent Pál nagy ajándékkal jött jövendő gyermekeihez: az isteni ige világosan ragyogó adományát hozta magával. Fényességét ragyogtatta előttük és ragyogásával nyerte meg őket Krisztusnak. Fellépésének legszebb eredménye volt, hogy a tömegek elfogadták az igét, hódoltak az örök igazságnak, beleolvadtak Krisztus gondolatvilágába és az isteni kinyilatkoztatás alapján új életbe kezdtek. — *b)* Az ige elfogadása nem ment egyszerűen és egyes esetben oly nehézségekkel járt, hogy Szent Pál «szorongatásról» beszél és azt mondja, hogy az igét sok szorongatás közt fogadták el. Az Úrhoz jutottaknak meg kellett szenvedniök az igazság világosságáért és küzdeniök

kellett az adományban való részesedésért. A küzdelem többé-kevésbbé heves volt és nagyon gyakran vértanúságban csendült ki. Minél nagyobb volt az áldozat, annál több áldással és kegyelemmel járt, és annál nagyobb hatással volt az ifjú kereszténységre. — *c)* Szent Pál szívesen hivatkozik az ige befogadásáért viselt szorongattatásra, mert mégegyszer emlékezetébe akarja idézni híveinek a hitért hozott áldozatok súlyát. Ezt azért teszi, hogy okuljanak multjukból, megerősödjenek a hitben és az eddiginél is nagyobb lendülettel és meggyőződéssel szolgáljanak az Úrnak.

Elhatározás: Általam vajjon hányan fogadták el az igét? Jobb lesz ezt, azt hiszem, nem nagyon kérdezni. Inkább felteszem magamban, hogy ezentúl tüzesebb apostola leszek Isten igéjének és meggyőzőbben hirdetem életem és cselekedeteim által az Úr tanítását.

3.

«Elfogadtátok az igét . . . a Szentlélek örömével.» (U. o.)

Szent Pál ismeri övéit és tudja, hogy ezeket az acélos lelkeket a szorongatás egyáltalán nem hozza zavarba. Nem törődnek az ellentmondással, beválnak az üldözés idejében és bátran kitartanak Krisztus mellett. Magatartásukon meglátszik, hogy mindezt örömmel teszik. — *a)* A kereszténység vértanúinak egyik legfeltűnőbb tulajdonsága a fölényes öröm. A legnagyobb vihar és a legádázabb veszedelem között is tudtak örvendezni és midőn a vérpadra léptek, Allelúját énekeltek és szívük mélységes örömével adtak hálát e kitüntetésért. A pogány világ fejet csóválva állt a káprázatos jelenséggel szemben, amelyre nem talált magyarázatot. Szent Pál erre céloz, midőn a sok szorongatásra hivatkozik. Emlékezteti a gondjaira bízottakat, hogy mily örömmel szenvedtek hitükért és mily boldogok voltak ebben a szenvedésben. — *b)* A rendkívüli jelenség okát is megadja, amennyiben az örömet a Szentlélekre vezeti vissza. A

Szentlélek örömérŏl beszél és ezzel emlékeztet, hogy az örömteljes hangulat és lelki állapot, amely annyira megkönnyítette számukra a szorongatás idejét, az isteni Lélek egyik legszebb és legtüzesebb adománya. — *c)* Szent Pál és a gondjaira bízottak példája mutatja, hogy mennyit lehet elérni a Szentlélek örömével. Nekünk is többször kellene ezt megfontolnunk és apostoli munkánkban egyebet sem szabadna keresnünk, mint a Szentlélek örömének bennünk való megnyilatkozását és a reánkbízottakra való átterjedését. Mennyivel tüzesebb volna az apostoli munka, mennyivel több eredményt jelentene és mennyivel jobban járulna hozzá a világ megszenteléséhez!

Elhatározás: Nekem is a Szentlélek tüzével és az isteni Lélek örömével kell közelednem embertársaimhoz. Ennek hatására önkéntelenül felpattannak előttem az elzárt ajtók és megnyílnak az elkérgesült szívek.

Vízkereszt utáni hatodik vasárnapra következő szombat.

A Vízkeresztre következő időszak elmélkedéseit a Szent Szűz oltalma alatt a nemzetek apostola tanításával fejezzük be. E célból a mai Szentleckéből a következő pontokat emeljük ki: 1. A példakép. 2. A továbbhaladás. 3. Az Istenhez térés.

1.

«*Példakép lettetek minden hívő előtt.*» (Szentlecke.)

Szent Pál apostol folytatja tegnapi gondolatmenetét és híveit a legnagyobb dícséretben részesíti. Nyiltan megmondja nekik, hogy tökéletes életük által példakép lettek és példaadásuk ragyogó fényként terjed a világban. Ha azonban megfontoljuk, hogy e jelenség mögött mily hatalmas háttér van, megértjük, hogy a kereszténységben az Istenanya kultusza miért játszik oly fontos és döntő szerepet. — *a)* A Szentséges Szűz az első azok között, akik tökéletes életalakításuk által megérdemelték, hogy példaképnek neveztessenek. Benne az isteni

kegyelem csodát művelt és kegyelmi világa oly tökéletesen bontakozott ki, hogy annak gazdagságát csakis Krisztus szent embersége múlja felül. Eszménykép lett, amely ellenállhatatlan erővel vonz magához, hogy Krisztushoz vezessen. — *b)* Azok, akikről Szent Pál mondotta, hogy példakép számba mennek és mindazok, akik ugyanezen az úton a tökéletesség magas fokát érték el, sikerüket nagyrészt az Istenanya befolyásának köszönhetik. A Szentséges Szűz közvetítette nekik a szükséges kegyelmet, irányította őket példája világosságával, Ő óvta meg őket minden bajtól, erősítette meg a hitért elszenvedett sok szorongatásban, és Ő ragadta őket magával a lelki élet magas régióiba. — *c)* Azok, akik példaképpé váltak, csak annyiban vonatkoztathatják magukra ezt az eredményt, amennyiben együttműködtek a kegyelemmel, vagyis, elteltek az Istenanya szellemével, követték példáját és törekedtek őszinte szívvel és teljes lélekkel Mária gyermekei lenni.

Elhatározás: Távol vagyok még attól, hogy példakép legyek, de az

akarok lenni. Az Istenanyához fordulok és miután elteltem szellemével, kegyelemközvetítését kérem, hogy tervem sikerüljön és életem tökéletessége mások előtt is példaként ragyogjon.

2.

«Az Úr igéjének hirdetése ugyanis tőletek halad tovább.» (U. o.)

A Szent Pál gondjaira bízottak — és ez a Szentleckéből is kitűnik — annyira töltekeztek Isten gazdagságával, hogy kénytelenek voltak bőségükből másoknak is adni és kiinduló pontjává váltak a keresztény gondolat és a hit terjedésének. Ebben is nagy szerep jut az Istenanyának, mert ez a szép eredmény közbenjárása nélkül el sem gondolható. — *a)* Azokban, akiket Szent Pál e gyönyörű dícsérettel halmoz el, a hit és a keresztény szellem annyira eleven volt, hogy győzedelmes világosságként áradt kifelé és fényeskedett az emberek között. Igy vált kiinduló pontjává a hit és a keresztény kultúra terjedésének. Az ekkép kitüntetettek a gyönyörű eredményt

nagyrészt az Istenanyának köszönhetik, mert Belőle merítették a hit ruganyos elevenségét és továbbterjedésére késztető benső hatóerejét. Az Istenanya szelleme izzította át lelküket és hozta őket közelebb Krisztushoz. — *b)* E hitben — mint az Apostol a Szentleckében mondja — oly nagy erő volt, hogy mindenhova eljutott. Fölényesen legyőzte az akadályokat és diadalmasan hódította meg a világot. Az Istenanya különös kegyelmi ajándékával gazdagította azokat, akik a hit hathatós terjesztésében részt vettek és szem voltak a hatalmas láncban. Kegyelmi közvetítése és szelleme által mindenütt tüzet gyújtott és ezzel magyarázható, hogy az Evangélium világossága oly gyorsan terjedt el a világban és oly alaposan megváltoztatta a föld színét. — *c)* A továbbhaladás és terjedés ma sem szűnt meg. Még mindíg folyamatban van és lesz addig, amíg a megváltás tökéletesen be nem teljesült és Krisztus igéje mindenkit meg nem hódított. A hitterjesztés nagy munkájában az Istenanya ma is részt vesz és mélységes szeretettel gondoskodik,

hogy az éltetőerő, a kegyelem soha ki ne fogyjon a lelkekből.

Elhatározás: A hitterjesztés munkájában én is szívesen részt-veszek és hogy ezt sikerrel tegyem, különös tűzzel kérem az Istenanyát segítségéért, és főleg azért, hogy bennem mindig ébren tartsa a tevékeny, termékeny, áldozatkész és önzetlen apostoli szellemet.

3.

«Hirdetik . . . miképp tértetek Istenhez.» (U. o.)

Szent Pál ezzel kapcsolatban a gondjaira bízottak megtérésére és annak részleteire céloz. Mi azonban többet látunk ebben, és önkéntelenül arra gondolunk, hogy a keresztény élet nem egyéb, mint törvényszerű és fokozatos Istenhez-térés. Az Istenanya szerepe ebben is rendkívüli és döntő. — *a)* Az élet valóban fokozatos és törvényszerű Istenhez-térés, mert minden bukdácsolás ellenére, mégis felfelé- és égbevezető út. Előfordulhatnak bukások és gyarlóságok, de ha

Isten kegyelmével ismét felkelünk és visszatérünk Hozzá, mégis tovább haladunk az úton úgy, hogy fokozatosan közelebb jutunk a célhoz. Az Istenanya jóságos szeretetében éber féltékenységgel őrködik ezen Istenhez-térés felett, hogy minél több legyen a fejlődés és kevesebb a visszaesés, gyakoribb a felemelkedés és ritkább az elcsuszamlás. — *b)* Az akadályokra vonatkozólag azt kell mondanunk, hogy a Szentséges Szűz együtt küzd velünk azok legyőzésében. Kiérdemli számunkra Isten megszabadító irgalmát, ha arra van szükségünk, távoltartja a veszélyt, mert tudja, hogy abban komolyan elvesznénk; segítségünkre siet, hogy kimeneküljünk és felbuzdít, hogy el ne csüggedjünk. Kézenfogva vezet és csak akkor engedi el kezünket, ha célt értünk és örök üdvösségünk, Krisztusnál-maradásunk biztosítva van. — *c)* Az Istenanya együtt szenved velünk az Istenhez-térés hosszadalmas útján. Őrködő anyai szeretete mindig mellettünk van és szinte körüllengi lényünket. Csak hinnünk kell benne és keresni kell

megnyilvánulását és már érezzük, hogy a legnehezebb pillanatban sem vagyunk egyedül, mert a lelket marcangoló bánat óráiban könnyeinkbe az Istenanya bánatos könnye is vegyül, hogy együttszenvedése által tegye értékessé szenvedésünket és fokozza érdemeinket. Az Istenanyának valóban sokat köszönünk. Mindent! Erre csak egy válaszunk lehet, hogy ezentúl ő tényleg «mindent» jelent életünkben.

Elhatározás: Az én életem is Istenhez-térés. Csak az bánt, hogy mindez olyan lassan megy. Úgy segítek magamon, hogy az Istenanyához fordulok és Őt kérem, tökéletesítse Istenhez-térésemet és biztosítsa sikerét.

Összefoglalás.

A Vízkeresztre következő időszak liturgiája, — mint az elmélkedésekből is láttuk, — gazdag és mozgalmas. A fősúlyt arra fektette, hogy a Megváltó egyéniségét különböző oldalról megvilágítsa és jellemképének legszebb vonásait szemléltesse. Célját mesteri fölénnyel érte el és oly tökéletes Krisztus-képet nyujtott, melynek gaz-

dagságát alig lehet felülmúlni. Krisztus — a liturgia közvetítette — ismeretéből rendkívüli áldás fakad. Nagy hasznunk van belőle: minél mélyebb odaadással szemléljük és tanulmányozzuk vonásról-vonásra, annál tökéletesebben telünk el a Belőle kiáradó éltető erővel. Az imént befejezett elmélkedések és aszketikus munka tapasztalata alapján mondhatjuk, hogy a Krisztus-arc tüzetes tanulmányozásából főleg a következő előnyök származnak:

a) A Vízkereszt utáni időszak liturgiája a Krisztus-arc ismeretének tökéletes közvetítésével, ragyogó eszményképpel ajándékoz meg. A Krisztus-arcban az emberi arc, vagyis a keresztény szellem és az Isten kegyelme által megszentelt emberi jellemkép tökéletességére és szépségére mutat rá. Ezáltal akarja elérni, hogy mélyen lelkünkbe vésődjék a követendő és megvalósítandó eszmény és Krisztus lelki fiziognómiája, a Belőle kiáradó tűz átizzítsa lelkünket és alkalmassá tegye az eszmény megvalósítása munkájának hatalmas teljesítményére.

b) A liturgiában a bölcs tárgyilagosság mindig nagy szerepet játszott és ennek folytán az imént befejezett időszakban is volt alkalmunk az eszményképragyogó fényessége mellett a mindennapi életünket és tökéletlen jellemalakításunkat fedő sűrű és szürke ködöt

közelből szemlélni. A liturgia egyáltalán nem kényeztetett el és őszintén megmondta az igazat. Reámutatott fogyatkozásunkra, szemrehányásokkal illetett hibáinkért, megtanított azoknak okait felismerni és arra késztetett, hogy jobb belátástól vezetve, őszintén megbánjuk a jellemalakítás terén tapasztalt hiányokat és komolyan elhatározzuk, hogy a ragyogó eszményképhívó szózatát követve javítunk a helyzeten és tökéletesebb, kielégítőbb életalakításra szánjuk el magunkat.

c) A liturgia tökéletes munkát végez és nevünkben levonja a következtetéseket. Vagyis két lehetőség elé állít, és kényszerít, hogy válasszunk: vagy követjük a géniusz hívó szózatát és tényleg belefejlődünk az élet teljességébe, remekművé alakítjuk át életünket és töltekezünk a túláradó életerővel; vagy némán, csökönyösen elfordulunk az eszményképtől, és menthetetlenül belefulladunk a mindennapi szürkeség és nívótlanság ködébe és reménytelenül elpusztulunk. A végső döntést a liturgia — Isten szellemét követve és az emberi akarat teljes szabadságát tisztelve, — teljesen reánk bízza.

Talán nem lesz túlságosan tapintatlan e helyen egy pogány gondolkodású modern költő szavait idézni. A haldokló poéta fájdalomteljes, úgyszólván utolsó

segélykiáltása és panasza egy eltévesztett élet szomorú tapasztalatát sűríti össze és figyelmeztet, hogy mi történik, ha nem fogadjuk meg a liturgia jóakaratú tanácsát és kényelemszerető felületességünket követve, elfordulunk az eszménytől és megmaradunk tucatembernek.

Olvassuk el többször a pár sort, amelyet Hebbel egyik utolsó költeményéből vettünk és gondoljunk a szomorú, szenvedő költő nagyon is emberi szavainak mélységes jelentőségére. Majd kiegészíti, amit a liturgia segítségével eddig megismertünk, és arra késztet, hogy mégis csak a ragyogó Krisztus-arc, a hívó Géniusz felé forduljunk és Benne keressük tökéletes életalakításunk által az élet teljességét. Az említett segélykiáltás pedig — és ezzel fejezzük be összefoglalásunkat, — a következőképpen hangzik:

«Der ich bin, grüsst wehmütig den,
Der ich könnte sein.»

(Aki vagyok, szomorúan köszönti azt, aki lehetnék.)

Ünnepek.

A Szeplőtelen Fogantatás vigiliája. (December 7.)

A liturgia a holnapi liliomos ünnep gyönyörű beteljesülésére készít elő. A mai szentmise Introitusában remek gondolatokat közöl, és ezáltal előkészíti bennünk a kellő hangulatot. Elmélkedésünket az említett szöveg alapján a következő pontokban végezzük : 1. Az istenfélők. 2. A hívó szózat. 3. Az elbeszélés.

1.

«*Ti mind, akik félitek az Istent.*» (Introitus.)

A Szentséges Szűz holnapi ünnepe elsősorban azokat érinti közelről, akik valóban félik Istent és mint olyanok, rendkívül közel állnak a Boldogasszonyhoz. Az Istenanya ugyanis azokat gyüjti maga köré és részesíti elsősorban kultuszának élményében, akik teljesítik az előfeltételt és mint istenfélő emberek megérdemlik anyai párt-

fogását és jóságos figyelmét. — *a)* Istenfélőknek azokat kell neveznünk, akikben kialakult a kellő istenfogalom. Ezek világosan látják, — amennyire az ember ily dolgokban világosan láthat — az Úr végtelen méltóságát, korlátlan hatalmát, tökéletes szentségét. Ragyogásában rájönnek, hogy az Úr végtelenül nagy. Tiszteletet érdemel. Hódolat jár Neki és imádás illeti meg. Minél tökéletesebben merülnek el istenfogalmuk vizsgálatában és lelkiismeretesebben szemlélik az Úr kifejezhetetlen méltóságát, annál tökéletesebben fejlődik ki bennük Isten tiszteletének és imádásának ama megnyilvánulása, amelyet istenfélelemnek nevezünk. Nem szolgai félelem ez és nem remegve gondol az Úr hatalmára, hanem az odaadásteljes tisztelet nemes felfokozása és az Isten iránt tanúsított hódolat egyik legfinomabb, legérzékenyebb és legtapintatosabb beteljesülése. — *b)* Istenfélelmünk főleg abban nyilvánul meg, hogy tartózkodunk a bűntől, a törvényszegéstől, mert annyira tiszteljük az Urat, hogy félünk Őt megsérteni, dicsőségét

csorbítani, és szentséges akarata ellen cselekedni. — *c)* Az istenfélelem — és ezt jól jegyezzük meg magunknak — sohasem távolít el az Úrtól, ellenkezőleg közelebb hoz Hozzá és elejét veszi hogy a bűn elkövetése által elveszítsük. Nem teszi hideggé Vele való viszonyunkat, csak nemes formába önti megnyilvánulását és szabályozza a szerető szívnek az Úrhoz való közeledését.

Elhatározás: A Szeplőtelen Istenanya ünnepére azzal készülök fel, hogy komoly vizsgálat tárgyává teszem istenfélelmemet, fokozom tüzét, kiküszöbölöm a hibákat és megígérem, hogy a lehetőség egész vonalán istenfélő ember akarok lenni.

2.

«*Jertek, halljátok.*» (U. o.)

Az Istenanya hívó szózatával örvendeztet meg és felszólít, hogy jöjjünk, gyülekezzünk köréje és hallgassunk szavára. Ő maga készít elő Szeplőtelen Fogantatása ünnepének nagy élményére és jóságos tanításával

vezet be e remek kiváltság misztériumába. — *a)* Az Istenanya felszólít, hogy jöjjünk és közeledjünk hozzá. Hívó szavával gyakran találkozunk és felszólításában sokszor részesülünk az életben. Különösen akkor, amikor a mindennapi élet viszontagságai között kultusza, szelleme és tisztelete nyomára bukkanunk. Ilyenkor felragyog előttünk az Istenanya dicsősége, elevenné válik vonzóereje és szinte halljuk, amint megszólal lelkünkben, magához int és beszél hozzánk, hogy megerősítsen a hitben és megajándékozzon kegyelmével. — *b)* Megkívánja, hogy hallgassunk szavára (Introitus), magunkévá tegyük a nyomában fakadó szellemet és ezáltal megtermékenyítsük életünket. Az Istenanya, aki a bűnösöket keresi az élet minden útján és a küzdőket hívja magához, azáltal is gyakorolja üdvös befolyását, hogy vezet az életben, megsegít a nehézségekben, megmenti és biztosítja üdvösségünket. — *c)* Ennek feltétele : hallgatni szavára, elfogadni intelmét, eltelni szellemével és szerinte igazodni.

Elhatározás: A Szeplőtelen Fogantatás ünnepére elő kell készülnöm, és ezt azáltal teszem, hogy felfigyelek az Istenanya szavára, lélekben hozzá megyek, eltelek szellemével és megújítom életemet. Minél tökéletesebben teszem, annál nagyobb mértékben tisztul meg lelkem és válik hasonlóvá a Szeplőtelenhez.

3.

«*Elbeszélem, mily nagy csodákat cselekedett az Úr velem.*» (U. o.)

Az Istenanya azért hív magához és beszélget el velünk bizalmasan, hogy bevezessen Isten titkaiba, reámutasson a kiváltságos lelkek életútjára, és ezáltal bennünk is felfakassza az Istenországa után való vágyakozást. — *a)* Elbeszéli nekünk mindazt, amit Isten tett Őérette. Lelke mélységes titkait tárja fel előttünk és bepillantást enged abba a munkába, amelyet az isteni Lélek kegyelme teljesített benne. Nagy kitüntetés, hogy beláthatunk az Istenanya lelkébe és szinte hallhatjuk szeplőtelen szíve dobogását. — *b)* Sze-

münk előtt a kegyelem csodálatos világa tárul fel. Megismerkedünk a szeretettel, amellyel az Atya tüntette ki a leendő Istenanyát. Látjuk továbbá, hogy olvad egymásba Krisztus és Szentséges Anyja élete, hogy alakul ki közöttük a finomabb és tökéletes lelki közösség, szemtanúi leszünk Istenanyaságával együttjáró fájdalmának és örömének. Érezzük, hogy rendkívül közel állunk a Végtelenhez és imádással borulunk le az örökké alkotó Isten előtt, Aki a kegyelem e csodálatos világát teremtette. — *c)* Az Istenanya lelke mélységébe vetett pillantás végtelenül tanulságos. Megismerkedünk a kegyelem csodáival és lelkünkben felfakad a remény, hogy mi is — természetesen méreteinkre lefokozva — hasonló sorsban részesülünk, ha törekszünk megfelelni Isten elvárásának, együttműködünk a kegyelemmel és — mint az Istenanya tette, — teljes odaadással fogadjuk a hozzánk is betérő isteni Lelket.

Elhatározás: Az Istenanya nem hiába hívott magához. Feltárta

előttem a kegyelem bámulatos világát, megtanított benne elmerülni és gazdagságával töltekezni. Szeplőtelen Fogantatása ünnepére különösen azáltal készülök elő, hogy felújítom magamban Isten kegyelmét és megígérem, hogy napról-napra gazdagítom bennem való megnyilvánulását.

Szeplőtelen Fogantatás ünnepe.
(December 8.)

A liturgiában a Szent Szűz szólal meg. Szavaival kialakítja bennünk az ünnepi hangulatot és beteljesíti nagy élményünket.

«Örvendezve örvendek az Úrban», — úgymond — «és ujjong a lelkem Istenemben.» (Introitus). E szavakkal köszönt be hozzánk és mielőtt szóhoz jutunk és válaszolunk, megmagyarázza azok mélységes értelmét. Elmélkedésünkben a Szeplőtelen Istenanya dicsőségét a következő pontokban szemléljük: 1. Az üdvösség ruhája. 2. Az igazság öltözete. 3. Az ékszerekkel díszített Jegyes.

Beuron

1.

«*Felöltöztetett engem az üdvösség ruhájába.*» (Introitus.)

A szeplőtelenül fogantatott Szűz királynői palástban, istenanyai méltóságának ragyogó ruházatában jelenik meg. Büszkén és örömmel mutat e pazar öltözékre, amely egyébként — mint minden öltözet — szimbólum. Látogatását azzal kezdi, hogy megfejti a rejtélyt és megmagyarázza a pompás királynői ruha mögött levő még pazarabb valóságot. — *a)* Az Úr az üdvösség ruhájába öltöztette, mert belőle fakadt fel a világ üdvössége. Ezért mondja a mai Szentlecke : «Boldog az az ember, aki hallgat reám és ajtómnál virraszt naponta és őrzi ajtóm félfáját ; mert aki engem megtalál, életet talál.» Az Istenanya tehát az üdvösség forrása ; joga van az üdvösség köntösében járni, annál is inkább, mert öröktőlfogva el volt határozva, hogy Ő fakasztja bűnös mivoltunk sziklájából a gazdag forrást és ajándékoz meg az Üdvözítővel. A Szentlecke is erre céloz, midőn az Istenanyával mondatja : «Öröktől-

fogva rendelt engem, ősidők óta, még a föld előtt ; nem voltak még a tengerek, én már fogantattam.» — *b)* Fogantatásában szeplőtelen volt, nem árnyékolta be az áteredés törvénye folytán mindenkire ránehezedő bűn. Arra volt hivatva, hogy az üdvösség vize fakadjon belőle, a forrásnak pedig tisztának, szeplőtelennek kellett lennie. Ezért mondja az Istenanya a Szentleckében : «Ott voltam Mellette (a Teremtő mellett), mindent elrendeztem és gyönyörködtem nap-nap után», hogyan fakadt fel az üdvösség vize, árasztotta el a világot és újította meg a föld színét (a Krisztus-eszközölte megváltás által). Nem hiába tündöklik előttünk az Istenanya az üdvösség ruhájában, joggal hordja, mert neki köszönjük üdvözülésünket. — *c)* Az Istenanya ma, Szeplőtelen Fogantatása ünnepén, kiterjeszti felettünk királynői ruháját, az üdvösség palástjába burkol és, mint az üdvösség közvetítője, megerősít a jóban, gazdagon megajándékoz kegyelemmel és anyai jósága teljességében vezet tovább **üdvösségünk útján.**

Elhatározás: Gyermeki hódolattal borulok térdre és csókolom meg a fényárban úszó királynői palást szegélyét. Hálásan fogadom a hozzám ellátogatott Istenanyát és segítségével örömmel öltözöm be az üdvösség ruhájába. Ez az én ünnepi élményem és ezért tartom oly nagyra a Szent Szűz Szeplőtelen Fogantatásának napját.

2.

«*Az igazság öltözékével körülvett engem.*» (U. o.)

A látogatóba jött Szent Szűz és Szeplőtelen Istenanya köntösét új ragyogásban látjuk. Ünnepi élményünk elmélyül és arra eszmélünk, hogy az Istenanya nemcsak az üdvösség ruháját hordja: rajta tündököl az igazság öltözete is. *a)* Az Istenanya lelke a Teremtő Isten remekműve. Benne a legrendkívülibb kiváltságok találkoznak egymással és teljesülnek be. Az isteni adomány gazdagsága folytán minden szempontból oly tökéletessé vált, hogy feltétlen «igaznak» kell neveznünk, mert benne az igazság

(életszentség) eszménye teljesül be. Ezáltal végtelenül közel jutott Istenhez. Atyai szeretete kiváltságos célpontja lett, és Hozzá való kapcsolata annyira bensőségessé vált, hogy «Színe előtt játszadozott mindenkor» (Szentlecke) és az Úr jóságos Szívének legbüszkébb örömét képezte. — *b)* A benne beteljesült igazság, vagyis életszentség annyira gazdag, hogy minden méretet felülmúl. Még az Istenanya lelke sem képes e bőséget befogadni és azért annak többlete kiárad belőle, hogy forrássá váljon, másokat megigazuláshoz vezessen és megszentelje az emberiséget. Az Istenanya velünk és közöttünk van. Lehajol hozzánk és foglalkozik velünk. Küldetésébe belefektette szeplőtelen anyaszíve minden melegét és azért mondja a Szentleckében, hogy «gyönyörűséggel volt az emberek fiai között.» — *c)* Midőn hozzánk jön, hogy részesítsen Szeplőtelen Fogantatása ünnepének gazdag élményében, az igazság öltözete lengi körül királynői alakját és arra — vagyis életszentségére — hivatkozva szólít fel, hogy csatlakozzunk hozzá,

kövessük példáját és lépjünk a szeplőtelenség útjára :» Most pedig gyermekeim», — úgymond, — «hallgassatok reám ! Boldogok, akik megtartják utaimat ! Hallgassátok az intést, legyetek bölcsek !» Túláradó gazdagsága többletével is csak azért ajándékoz meg, hogy képesítsen a szeplőtelenség útját járni, szellemébe beleolvadni és fennkölt példáját követni. Nemcsak azt akarja, hogy csodáljuk az igazságot, vagyis az életszentség benne történt beteljesülését, hanem hogy elfogadjuk felénk nyujtott anyai kezét és ezentúl hozzácsatlakozva, vele egy közösségben járjuk az igazság és az életszentség gyönyörű útját.

Elhatározás: Ünnepi élményem abban csúcsosodik ki, hogy hálás boldogsággal nyúlok az Istenanya keze után, csatlakozom hozzá és elindulok a szeplőtelenség útján. Hűségesen követem a királynői magatartással előttem járó Szeplőtelent és mint jelentéktelen kis apródja végzem körülötte szolgálatomat, vagyis élem a szeplőtelenség életét.

3.

«Mint ékszerekkel díszített jegyes.»
(U. o.)

A Szentséges Szűz boldogan énekli ünnepi szózatát és «magasztalja az Urat, mert felemelte» (Introitus). Igaza van és jól teszi, ha himnuszt énekel. Mint gazdag, ékszerekkel díszített jegyes áll előttünk és bizonyítja, milyen bőven részesült Isten adományában. — *a)* A Szentséges Szűz, a szeplőtlen Istenanya isteni Jegyese ragyogó méltóságában lép elénk. Körüllengi őt az isteni Lélek tündöklő világossága, szemében izzik az Atya szeretete és lényét elárasztja Krisztus jelenléte. Valóban a «teremtmények elseje» és a teremtés zsengéje. Magasba jutott mint senki más, mert termékeny lévén, — és ezt szeplőtelen fogantatásának köszöni, — a Teremtő jegyesévé vált és beleáradt életébe.— *b)* Az Úr ékszerekkel díszítette, vagyis az emberi szív és lélek minden gazdagságával tette ékessé. Nincs oly jótulajdonság, érték és nemes jellemvonás, amely legmagasabb formában és a legkifejlettebb mértékben meg ne

lenne benne. Ragyogó egyéniség, pazar jellemkép és a tökéletesség legszebb megnyilvánulása a teremtmények között. — *c)* Igy jelenik meg előttünk. Nem azért csillogtatja kiváltságos gazdagságának fényességét, hogy káprázstasson, hanem azért, hogy megmutassa, mily szép és ékes a lélek, ha bőven kifejlődik benne az istenjegyesség adománya és beteljesül benne az isteni Jegyes szeretete. Ragyogtatja előttünk gazdagsága káprázatát és felgerjeszti bennünk a vágyat, hogy követése által méreteinknek megfelelően, mi is hasonló megdicsőülésben részesüljünk.

Elhatározás: Az Istenanya szeplőtelensége koronája az istenjegyesség. Én is hasonló beteljesülésre törekszem és remélem, hogy szeplőtelen életmódom által sikerül az istenjegyesség minden gazdagságában részesülni.

TARTALOM.

Oldal

A karácsonyi időszak 3
Imádság elmélkedés előtt 6
Imádság elmélkedés után 7
Pierre de Bérulle gondolatai a Megtestesülésről 9
1. A tanítás 10
2. A gyakorlat 17
Úrjövet 20
Ádvent első vasárnapja 41
Ádvent második vasárnapja .. 105
Ádvent harmadik vasárnapja . 184
Ádvent negyedik vasárnapja . 302
Elmélkedések az Ó-antifónákról. 313
December 17. 313
December 18. 324
December 19. 335
December 20. 346
December 21. 356
December 22. 366
December 23. 376
Összefoglalás 387

Oldal

A karácsonyi időszak 393
Karácsony vigiliája I. 410
Karácsony vigiliája II. 420
Karácsony vigiliája III. 432

Karácsony ünnepe 445
Éjféli mise I. 445
Éjféli mise II. 454
Éjféli mise III. 466
Hajnali mise I. 475
Hajnali mise II. 486
Hajnali mise III. 497
Hajnali mise IV. 508
Ünnepi mise I. 517
Ünnepi mise II. 529
Szent István első vértanu ünnepe 538
Szent János apostol és evangélista ünnepe 549
Aprószentek ünnepe 559
Vasárnap karácsony nyolcadában I. 575
Vasárnap karácsony nyolcadában II. 585
Karácsony nyolcada 596
Újév napja 607
Jézus Szentséges Nevének ünnepe 618

Oldal

Vízkereszt (Epiphania) ünnepe . 699
Vízkereszt vigiliája I. 640
Vízkereszt vigiliája II. 651
Vízkereszt I. 661
Vízkereszt II. 675
Vízkereszt III. 685
A Szent Család ünnepe 698
(Vasárnap Vízkereszt nyolcadában.)
Vasárnap Vízkereszt nyolcadában I. 708
Vasárnap Vízkereszt nyolcadában II. 717
Vasárnap Vízkereszt nyolcadában III. 727
Vízkereszt nyolcada..... 736
A Vízkeresztre következő vasárnapok liturgiája 746
Vízkereszt utáni második vasárnap..... 748
Vízkereszt utáni harmadik vasárnap 806
Vízkereszt utáni negyedik vasárnap..... 878
Vízkereszt utáni ötödik vasárnap 936
Vízkereszt utáni hatodik vasárnap..... 995

Oldal
Összefoglalás 1052
Ünnepek 1056
A Szeplőtelen Fogantatás vigiliája. (December 7.) 1056
Szeplőtelen Fogantatás ünnepe (December 8.) 1062